U. Zell, Cologne c? 1475
BM I, p 194

Incipit prologus formicarij iuxta edicōnem fratris Johis Nyder sacre theologie pfesso ris eximij qui vitam tempore concilij constāciens basilien sisqꝫ duxit in humanis felicit·

Peragrans crebro ptes quasdā· pre sertī almanie· que relas nōnunq̄ au diui pigroꝝ in fide hoim Cur modo inter cristicolas· deus nullis ecclesiam roboret mira culis: aut sacris pro fide tuen da ꝰ virtutibꝰ ad bene viuē dum nō illuminet sicut olym reuelacōībꝰ: Cū perfidis eni iudeis clamitant. Signa no stra non vidimus· iam nō est pheta· et nos non cognosceꝫ amplius Qd murmur cristi cooperāte gratia cōpescere co nabor in sequētibus p plura q̄ ppe et circa nostra tempora· ymo nobis dū datū est viuē in humanis mira adeo· vel mi racula ostēsa sunt diuitus· cū reuelacōībus varijs· et san ctoꝝ hoim virtutibꝰ· q̄ cōstāt aut visus mei vel auditus pro pria experientia aut fide dig norum relatibus· et ut reoꝝ sa tis exinde facta sūt credibilia Deꝫ qꝛ in morali nunc labo ro materia· precor ideo lecto rem sequenciū ne demōstratio nem querat vbi accommoda sufficit pbabilitas Nec me su spicetur facilit credere homi nibus quibuslibet· presertim feminis· quas nisi sint pbate plurimū semper in talibus de lirare suspicor· q̄ q̄ sexus non despitiendꝰ sit fragilis In q̄ sexu deus sepe magna fecit ut confundat forcia mundi sm apostolū Scio deū iuxta bea ti Job vaticinium: nostro nō egere mendacio ad obsequē dum sibi Scio qꝛ falsitates detestatur theologica quā p fessus sum scientia Scio demi qꝫ fucatā doctrinam pcul esse a vita· et quo fugor ordine p̄ dicatorum ⁊ officio Nec mire tur quis si qn̄qꝫ loca ꝰ nomi na ppria personarum siluero qꝛ ita fieri debere fratna caitas impat et recta psuadet racio vbi aut confessionis sigillū· ā secretum aliqd notabile· aut periculū cenodoxie ad aliqua silenda astrinxit vel periculū aliud corpis aut anime·

Sub vniꝰ igitur typo vo luminis libellos quinqꝫ colli gere studui: et presens opus qd formicarius appellatur· moralizatur In quo piger di scipuli: et theologus p̄cepto ris habebit officiū Libellus

Primus principaliter erit de
raris bonorum hominū exem
plis et operacōibus. Secun
dus de verisimilibus bonis re
uelacōnibus. Tertius de fals
et illusorijs visionibus. Quar
tus de virtuosis pfectorum ope
racōibus. Quintus de male
ficijs et eorū deceptcōibus

Capitula pmi Libri.

Explicit tabu la Capitulorum

Incipit Liber Primus.

Vade ad formicā O piger et considera vias eius et disce sapiētiam. que cū nōn habeat ducem ac precep torem nec principē parat esta te cibum sibi. Et cōgregat in messe qd comedat. Ait dives ille Salomon primus in hoc philosophus et theologus. pūbiorum. vi. Quo in loco tria te docet O piger attēdere pri cipaliter. Primo pij precep toris mandatū. cum pmittit Vade et disce sapiēciā Scdo pprij teporis excessum. vbi sb iungit O piger. Tercio gna ri animalis exemplū. qn cōclu dit Ad formicam cū suis pprie tatibus. quas si humanis ap plicaueris moribus: veram re uera disces sapiēciam. Eandē enī ob causam olym in princi pio nostri ordinis noster fra ter Thomas brabantinus li brū moralizauit De apibus Eisdem applicās exempla et miracula suo facta tempe ne talia aboleret obliuio mater ingratitudinis Non aūt ut re or leui ex causa materiā assup si de formicis pocius q de alijs minutis animalibus. qr inter talia omnia nihil reperi natu ra sagacius. et morali discipli ne hominis accōmodacius

Qua in re nedum sapiētissimi salomonis verumeciam per eum loquentis spiritussancti auctoritatem imitor dicentis prouerbiorum tercio. Quatuor sunt minima terre et ipsa sunt sapienciora sapientibus formice populus infirmꝰ qui quidem preparant in messe cibum sibi et de lepusculo locusta et stellione Posterius p ordinem loquitur Formicarum preterea ex inspectione prouida olym malchus qui captiuus dicitur monachus sue compunctōnis hausisse legitur documenta salubria ut beatus Jheronimꝰ in eiusdem scribit legenda Cogitans inquit beatus malchꝰ dum captus in heremo pecudes pascērem aspicio formicarū angustum gregem videre videns onera maiora q̄ corpora. Alie herbarum q̄dam semina forcipe oris trahebant. Alie egerebant humū de foueis et aquarū meatus aggeribus excludebant Ille venture hyemis mores ne madefacta humꝰ in herbā horrea vertēt i lata semina p̄scidebant. Hee luctu celebri corpora defuncta portabant. Quodq3 magis mirum esset in tanto agmine egredientes non obstabant intrantibus. quin pocius Si quam sub fasse vidissent et onere concidisse suppositis humeris adiuuabāt. Quid multa: pulchrum n̄e pe mihi et non modici ponderis spectaculum dies illa p̄buit. Unde ipse nāq3 recordatus ipsiꝰ sapientissimi salomonis ad formice solerciam nos mittentis. et pigras mentes sub tali exemplo suscitans. cepi tedere captiuitatis et monasterij cellulam querere ac formicarum illarum similitudinem desiderare. Ubi laborant in medium et cum nihil cuiusq3 proprium sit. omnium omnia sunt. Cū igitur inter p ua animalia non excipiendo breuem in volatilibꝰ ap̄e nullatenus formica reperiatur sagacius. Similit q3 morali discipline hominis accommodacius. Idcirco iuxta generalem p̄missam tradicōem eius proprietates in sequentibus huiꝰ opusculi libris ac tractatibus recitabo nihil tamen de talibus formicarum proprietatibꝰ scribendo. nisi quod beatus. Ysidorus Plinius Solinus et ipse Aristoteles tradūt Similiter quoq3 Et dominꝰ Albertus magnus in suis de animalibus libris aut: quod ego propria vidi experiēcia.

¶ Est itaqȝ inter formicarū ꝓprietates in gene· iuxta com paracōnis gradus t̃plices: quī tuplex differentia · ſm quas quinqȝ erūt libelli ad mores hominū bonos ul' malos appli cabiles ¶ Prima differēcia ex operacōne formicaꝝ ſumitur Quia quedā mortuos ſepelire videtur Alie in aliis laborib⁹ lucroſis ſedulo occupantur Alie vero ſtant in viis publi cis iter quodāmodo oſtende re conantes: ne erret aliqua· ¶ Secūda differētia ex mo tu ſumitur· q2 quedam repūt tm̄ mō Alie alas acquirūt· Alie volant ¶ Tercia differētia in qn̄titate conſiderātur q2 q̄daȝ ſūt parue Alie maiores · Alie maxime ¶ Quarta differētia in ꝓceſſu etatis videtur· cū q̄ dam ſint iouis Alie vermiculi nati nouit' Alie autē que iam poſſunt generaꝛ̄e ¶ Quita dif ferentia eſt in colore q2 q̄daȝ nigre Alie rubee Alie forme ⁊ qualitatis alteri⁹ ut ī ethyo pia ¶ Piger q2 me formicaꝝ ꝓpria intueri iubes ⁊ ibi diſce re ſapiētiam: Vellem ut eaꝝ condicōnes ſingulas exp̄me res· ut hiis quaſi ꝑ exemplai habitis: facilius deinceps ⁊ de lectabilius mores valeamus diligere· ¶ Theologus Vn noueris ergo ꝓut ex prefato rum doctorum dictis elici po teſt autenticis· cōditioēs for micaꝝ annectam ſexagenas numero· cuiqȝ libello tradēdo duodenariū Sub p̄mo ſit hec in ordine· Prima: in opacō ne ſua formice drn̄t triplicit' ut premiſſum eſt Scđa hec q̄ ſunt nigre· pue ſunt mole cor poris· ſȝ virtute excellunt ma iora animalia Tercia q̄ꝛ uis vi uant in grege: non tn̄ regem habēt ducem nec preceptorē Quarta ciuilitas eaꝝ eſt dif ferēs multū ab apum politia dū iſte regnum habeant mo narchicū· non aūt ille · Quin ta ⁊ ſi monarcha careant· tn̄ ſibi mutuo trāquillit' obtem perāt· Sexta de ſua republica ineſt eis quedam racō cura et memoria· Septima domū ſil' ſiue ciuitatē conſtruūt· quam diſtinctam habitaculis diū ſis plantaꝝ tegūt particulis Octaua in ſuis domib⁹ vias rectas et occultas fabricant quibus ſatis occulte ſepe inhi tant· Nona tam mares q̄ꝛ fe mine ad laborem egrediūtur vniuſe ꝑ turmas · Decima vi as ſuas multū ordinate obſer uant· ne ille que exeūt reintra re volentes obuiādo īpediāt Vndecima extra domum· via

satis rcā et apta ambulant ut
necēaria acquirāt pascua. Duo
decima. Non more apum sibi
cibos faciunt. sz a deo et natura
donatos recōdunt. Pro libel
lo scdo sit pma formicarz dif
ferēcia. In motu trina eē dimo
scitur ut pmisi. Secunda p
nosticāt et pnūciūt frigꝰ et plu
uias et tempestates aerū. Ter
tia geminos hñt oculos qbus
corpe regūtur. Quarta ampu
tatis oculis in vijs patentibꝫ
errāt. Quinta cecitatē incurrēs
videnteꝫ fortissiē amplectitur
nec dimittit nisi ad casā redu
cta. Sexta via vna egrediū
tur a suis domibꝰ que versus
finē ꝓpter qrenda pascua plu
rificari vidr. Septima p vnā
lineam satis regiam ad nidū
redeunt nec in via vna aliā im
pedit. sed aliqn sibi osculo vel
ore pacis federā porrigere vidē
tur mutuo. Octaua ōnes vnū
locū obseruant in quē thesau
ros ponūt et recondūt. Nona
nidꝰ earum acutū quēdam et
ponticū atqꝫ odorem emittit
delcābileꝫ. Decima fetida qdā
ut sulphur. origanū. et cornu
adustum ceruinū adeo odiūt.
vt si talium super earz domos
spgantur fumigaciones aut
cineres de loco migrēt. Vnde
cima ōnes circa ventrē stricte

pue et qsi tincte sunt. Duodeciā
et vltima formicarz drña ē qꝫ
in senio tm̄ more auiū assum
ptis alis volant. Pro libel
lo tercio sit conditio formice
Prima in qntitate earz triplex
ut in psenti non longe antea
tetigi repitur drña. Secūda
qn i via visu priuantur vix ā
nllatenꝰ ad domū reuerti pos
sūt. Tercia ab vrsis deuoran
tur. quos sanāt si egrotāt vn
de ab eis sagacissime qrūtur.
Qrta philomene formicas et
earz oua auide qrunt et come
dūt quia ex hijs conualescūt
egrote et sonore efficiuntur.
Quinta formicaleon cibū for
micarū rapit et edit in hyeme
quia in estate improuidus nl
sibi de cibo reseruat. Sexta qꝫ
uis nidus formicarz odore bo
no redoleat. tamē si super eo
ligna noua et tenera aut ex
hijs lagena terantur duriter
et fricentur. fetorem quēdam
notabilem cōtrahere expiun
tur. Septima qn lucri causa
incaute extra domos ābulant
sepe a formicaleon isidiose ne
cantur. Octaua formice vbi
sūt nociue. faciliter fugantur
sibi orbiculariter cineres sp
gātur. Nona formice dicun
tur esse in ethyopia grandes
adeo ut canibus similentur.

Decima Aurū im tales pedib; ex arena leguntur fodē. Undecima Eedem a se effossum aurū q̄d eis par; aut nihil prodest custodire diligēti⁹ dicuntur. Duodecima homines q̄ eis aurū furtiue subtrahūt euigilantes ad necē psequūtur.

¶ Pro libello quarto. Prima est condicio q̄ in etatis pcessu gradu trino pociuntur pretacto. Secunda oua formicar; colore sunt alba. sed q̄ntitate parua ꝛ rotūda. oblonga et columnalia Tercia oua earum sunt odorifera et infirmis quibusdam animalibus medicina. Quarta incrementum oua ear; suscipiūnt in loco calido. ꝛ versus solem vbi posita a pntibus p̄mo in vermes albos. et exinde in formicam complentur Quinta turbata domo: oua studiose solent tollere ꝛ ad nidū reportare. Sexta cibus formicarum sunt fructus ꝛ herbar; fucci q̄rum etia; ptes sepant. et cum eis ad nidū reuertuntur. Septima formicis pre alijs est ꝑprium. q̄ in maiore sua etate virtute crescunt. Octaua grana frumenti eligūt. sed ordeū modicum curant. Nona grā na deficcant cū humida sint ꝛ compluta. Decima grana solicter colligunt decorticāt ne germinēt. ꝛ secreto recondūt Undecima arte m̄ltiplici onera reddunt portabilioā. Duodecima hyeme quiescunt ꝛ cibo fruuntur estate collecto.

¶ Pro libello vltimo. Prima in colorē demq; prima est formicarum differentia Secunda que domos edificāt extra solitudinē ꝓpe homines deuastacōes crebro patiuntur. Tertia frigus grue ouis ear; supueniens prolem impedit. aut retardat. Quarta alis carentes vel minimū progredientes in publicum ab alijs bestijs faciliter necantur. Quinta viscosis humoribus ꝛ tempestate ab incessu ꝛ a labore prepediuntur Sexta que sibi a vino vel a vippa non cauēt. subito iebriantur ꝛ grauit̄. Septima comeste ab hominibus eis nocent. non bestijs omnibus. sed quibusdam proficiunt Octaua formicarum cib⁹ nōnunq̄ sūt cadaueā animalū mortuorum. Nona se ledētes homines humorē acuto pūgunt Decima manus inquinant hominis. si multum tangūtur Undecima radices ledunt arborum vbi iuxta eas nidificare finuntur. Duodecima ad summitates scandunt

arborūm· et ibi earundem ar
borū floēs ꝛ germina ledunt
ꝛ rodunt· cauantqꝫ fructus
tenerrimos· Vides igitur pi
ger quot ꝑmitabilium pro
prietatum diuersitates eter
na sapientia in minuto anima
li locaueit. ¶ Piger: Video
ꝛ fortassis inuideo· qui me iā
vice tercia non proprio sed
noīe ꝓbroso pigrum vocitas
quem a tempore quo religio
nem approbatam professus
sū scis accidiam odisse ꝛ si nō
totam euaserim Nam aucto
res alij qui suis cum discipu
lis de exemplis habuere dya
logum honesto eos allocuti
sunt nomine ꝓprio aut appel
latiuo Tu vero inchoas a cō
uicio· ¶ Theologus: Te pi
gri hominis vitio irretitum
esse non re ipsa autumo· sed
solo nomine mutue collacio
nis gracia· Nulli scias no
men qualecumqꝫ oberit si de
signati vicij actu caruerit. Quid
enim obfuit Thadeo aposto
lo· ꝙ cum proditore cristi iu
da par nomen habuit· vbi
de morum in aliquo constat
differencia parum refert q̄d
sit de nominis conueniencia·
Sicuti namqꝫ solum vocabu
lum nulli hominum bonitatē
tribuit· ita nec cuicumqꝫ no
ta vicōsi nominis ipsum vir
tutis donum adimit. Nisi fal
lar mens ista fuit Crisostomi
cum ait in quadam sentencia
Si dyaboli nomen aureis lit
teris scripseris· malignitate
tamen non carebit. Et si no
men dei tetris non nullis de
pinxeris caracteribus nihil di
uine bonitati nocebit vocum
itaqꝫ prurientia vocabula nō
curemus magnopere· sed vir
tutes prout cepimus de for
mice proprietatibus sataga
mus proficere· ¶ Piger: Trā
quillatus a murmure video
esse ut asseis Vnde queso cep
ta morali doctrina eandem
velis deinceps prosequi·
¶ Theologus: Prima formi
carum prerecitata est differē
cia et proprietas ꝙ in opera
cionibus suis formice pluri
mum differunt quia quedam
mortuos sepeliunt· Alie lucro
sis occupantur sepe laboribꝰ
Alieqꝫ stare videntur in vijs
publicis· iter quodammodo
ostendere molientes alijs ne
deuient per que datur intelli
gi ꝙ nulli homini presertim
minus ecclesiastico licet vaca
re accidie vicō sed cunctis stu
dendum est vtili aliquo sem
per occupari exercicio Sunt
enim· in cetu ipsiꝰ ecclesie ad

instar formicarꝝ exercitia va
ria Et tres operacōnum diffe
rentie plurimū distātes apud
deum in merito· Quidā sunt
in mūdo detenti licitis ꝫ circa
corpalia pressi laboribꝰ· puta
mechanici· pro sustentacōne
sua ꝛ suorꝝ necessariorum Et
maxime hij qui in opacōibꝫ
misericordie corpalibꝰ proxi
mo obsequūtur quibꝰ tn̄ nō
semꝑ debēt insistere · ꝫ eisdem
interdū obmissis vacare meli
oribus In seculo enī vel in in
firmitate existētes velut mor
tui sunt· vel in morte quadaꝫ
cōstituti· iuxta illud cantici ec
clesie Media vita in morte su
mus Supra enī tota vita est
in celo Infra tota mors est in
inferno Hic aūt in media vi
ta sumꝰ: q̄ quedā mors Hinc
est ꝙ ad meliorem vitā xp̄us
quēdam vocare volens · sibi
dixit math ·viii· Sequere me·
ꝛ pmitte mortuos sepeliē mor
tuos suos· Vn̄ Bernh ·xix·
Notādum est in hac senten
tia· ꝙ aliqn̄ minora bona ꝑter
mittenda sunt ꝓpter vtilitatē
maiorū· Sunt alij lucrorū in
sudantes laboribus· ꝫ i spūa
libus bonis videlicet rligiosi
et clerici qui ꝑ oracōes ꝛ lau
des canonicas a suis ꝛ aliorū
aīabus nocte dieqꝫ hostes fu

gant inuisibiles De quibꝫ ait
Apostolus ·i· Thio ·v· q̄ bene
presūt presbiteri· duplici ho
nore habeātur remuneratiōe
scilicet ōīa parit̄ ꝛ humana
ut glosa insinuat · Sunt p̄te
rea alij qui in plebeorꝝ oculis
tota die stare ociosi videntur
eo ꝙ corporalibꝰ se non inuol
uūt exerciciis · qui tn̄ in via mo
rum veri duces sūt hominum
simplicū· eis methadū ostēdē
tes mandatorꝝ dei· queādmo
dum sūt boni doctores ꝛ plati
ecclesie De quibus ad Eph·
iiij· dicit apostolꝰ Ipse dedit
quosdam quidē apl'os· quos
dam aūt ꝓphetas· alios vero
euāgelistas· alios aūt pasto
res ꝛ doctores ad consūmacō
nem sanctorū in opus mini
sterij in edificacionē corporis
cristi· Primi ergo boni· Scdi
meliores· ꝛ tcij optimi: formi
carū imitantur opa ¶ Piger
vellem ꝙ singula in sequētibꝫ
capitulis probares ꝑ moder
na aliqua miracula sicuti ipsa
iam roborasti sacre scripture
auctoritatibꝫ· et formicarū ꝓ
prietatibus· ¶ Theologus
Si sacre scripture auctoritas
ꝛ veterꝝ tibi miracula ad credē
dum non sufficiūt: Iudaice ꝑ
fidie videris esse proximꝰ Iudei
inquit apostolꝰ signa q̄runt

sicut greci sapiēciam et salua tor Mathei septimo multi di cent mihi i illa die domine do mine nōne in noīe tuo ꝓphe tauim⁹ ⁊ ī nomine tuo demo nia eiecimus ⁊ in nomine tuo virtutes multas fecimus. Et tunc confitebor illis quia nū ꝗ͂ noui vos Discedite a me q̄ operamini iniq̄tatem. Super quo beatus grego. ij. li. mo͞r. Hac sententia datur intelligi ꝙ in hominib⁹ caritas. humi litas. nō autem debeant virtu tū signa venerari. Vn̄ nūc san cta ecclesia etiam si qua sūt he reticorum miracula despicit qr probacio quidem sanctitatis nō est signa facere. quia hec sanctitatis speciem nō esse co gnoscit sed ꝓximum ut se dili gere. de deo verā. de proximo me liora ꝗ͂ de seipō sētire Et beat⁹ Aug⁹. li. lxxxiij. dicit Intelligi mus quedam miracula eciam sceleratos homines facē qua lia sancti facere non possunt Et statim causā huius ad iun git idem dicens. Nō nō ideo pocioris loci apd̄ deū arbitrā di sūt esse scelerati ꝗ͂ iusti Nō enim accepciores erant apud deum magi pharaonis. ꝗ͂ po pulus israhel quia nō poterat ille populus facere quod illi faciebant. ꝗ͂uis moyses in v

tute dei maiora potuerit. Vn de reueā mali non possent illa facere nisi permissi Boni aūt si daretur eis a domiō possent et illa ⁊ maiora facere non ta mē sine recta ordinacōne diū est ꝙ nō datur hec potestas sicut ⁊ malis. Vnde subdens causā quare non detur eis di cit Ideo nō omnibus sanctis ista tribuuntur. ne perniciō sis simo errore decipiantur infir mi. existimantes in talibus sa ctis esse maiora dona ꝗ͂ in ope ribus iusticie. quibus eterna vita comparatur propterea do minus prohibet hinc gaude re discipulos cum ait. Nolite in hoc gaudere quoniam spi ritus vobis subiecti sunt. sed gaudete quoniam nomina ve stra scripta sunt in celis luce decimo. Piger: Miracula adduci non desidero. ut veri tati ipse credam fidei et disci plinis moralibus. Sed pro pter pusillos fidei. q̄rum mul titudo est nō minima hoc exi go qui nouis adeo donatis prodigijs mouentur ad vir tutes feruencius Referunt ex inde viri solidi deo grates am plius ⁊ vniuntur caritate per fecta ob id suo fini altissiō ar tius inherentes. Theolo g⁹: Has ob causas exemplū

pmo miraculum in nostris fa
ctum tēporib⁹ refero de labo
rantibus in seculo licite. Fuit
vir quidā plebeus laborator
simplicianꝰ mūdo: ſʒ deo reue
ra prudētior in ciuitate Nurē
bergensi Bambergens̄ dyo
ces̄ meo tempore ciuis. modo
non nomē ꝓpriū. ſʒ vite fama
bona occurrit. filius confessio
nis hic extitit pdecessoris mei
in prioratu Nurēb gensi: fra
tris Eberhardi videlicet viri
ut adiacens mihi testāti pōt
patris fide digni valde. Huiꝰ
enī relacōne didici que sequū
tur. Hic igit Simplicianꝰ
tempali quidē substantia nō
mendicus fuit. ſʒ rebus viue
bat ſm seculum mediocriter
ad dīna vero fuit deuotꝰ plu
rimū Nam opibus misericor
dię de labore et rebus ꝓprijs
paupibus erogabat largiter
pegrinacōibus longis aliq̊
ciens corpus macerabat acrit
⁊ in meditacōe dominice passi
onis se exercere solebat multi
plicit Et q2 ex hijs pijs opā
tionib⁹ ad deū dietim eius ai
mus cepit inardescere: Ideir
co desideriū aliquociēs in an
no sumendi diuinissimū euka
ristie sacramentū i eo non de
stitit crescere. Verꝫ in prefata
ciuitate masculinꝰ sexus rariꝰ
q̄ femineus ad eukaristie sacr̄
mentū solet accedere. qd̄ isti
etiam licenciꝰ plerūqꝫ pleba
ni q̄ illi solēt tradere formida
bat ꝓpterea dei famulus sacra
mentum qd̄ cordis estu affe
ctabat contra morē crebrius
petere ne singularis videretur
iuxta illud memorādum beati
Bern̄. Qui facit qd̄ nemo. mi
rantur omēs Excogitabatqꝫ
tandem dīno nutu modū ali
quem quo mediante acquire
ret p equipollētiam qd̄ sumē
nequibat p sacramēti presen
tiam Sciebat enī q̄ semp dei
misericordia volūtatem bonā
p facto acceptat qn̄ ꝓpria ne
gligentia opus extrinsecum
non vetat Fecit igitur qūtum
in se fuit quicquid potuit se
ad sacramentū eukaristie p
parando die preserti ca hora q̄
eukaristiam habere verisimili
ter a sacerdote ꝓprio nō valu
it Nam pmū si oportunitas
arriserat sacramētaliter pcon
fessus ē Cibū pcedenti die sup
sit moderacius vice ieiunij De
inde deuocōne verā p meditacō
nes stans in ara cordis coram
dei viuētis oculis mactare se
et actuaē solebat sollicitiꝰ quo
potuit Et tādem ifra misse of
ficiū ⁊ potissime cōmunionis ho
ra ōni quo desiderio poterat

a diuina petijt clementia. ut se tāti sacramēti pticipem efficeret. et bonā voluntatē p facto acceptaret. In cuius euidētiā ut corpus subiceret spūi. et ut diuina bonitas bone voluntatis mun9 acceptaret pro facto. Idcirco cū sacerdos ore ꝓprio sacramētum sub specie panis solebat accipe iste dei famulus tunso pectore. tūc etiam labia sua aperuit. Et ecce mira res Nam diuino ut pie credi pōt miraculo accidit. ut qn ita se disposuit illico lingue eius hostie cōsecrate quedā pticula adherere cepit deuote dulcit et sensibiliter. adeo ut necessariū videretur ei aut istā quā sensit pticulam de ore qđ terebatur ponē aut qđ faciebat pceptā deglutire. de quo cū miraretur sepi9 et tandē dubitaret. an illud aduenīret diuinitus. quadam die cum diuina audisset et pcepisset ut ptactum ē finito misse officio. certiorari volens digitum ori iposuit. linguā tangere voluit. et digito alba quedā pticula ut visus ondit ihesit sensibilit. quā ori reimpositā sūpsit ut antea Sed deinceps per decursum suevite nunq̄ simile meruit percipere licet a bonis operibus non minus q̄ prius desisteret. Piger: Scire vellem cur hoc donū deus suo famulo voluit subtrahere qui nihil illiciti opis videbatur in tactu facere. Theologus: Ut satis reor nihil boni gratuiti et virtuosi huic diuina clemencia abstulit deinceps. sed solum sentimentum quoddā ademit corporeum in quo puū vel quidem nullum ꝯsistit bm nostrā sophyā atq̄ doctrinā meritum quod pocius non nunq̄ imperfectorum est p̄miū ne in via deficiant q̄ sit meritum. vnde eciam forcioribus sepe in dei vinea laborantibus talia subtrahuntur sentimenta dulcia que opus est ut aliquando dentur infirmioribus ut docet beatus Bernardus i epistola ad fratres de mōte dei. Et fortassis eciā delicto penitus non caruit post multas boni oraculi visas circumstancias sicut zacharias ambigē vbi dubitare nō licuit.

Capitulū Secūdū.

Procedo ad formicarū condicōnem aliam q̄ est q̄ hee q̄ nigre sunt pue quidem sunt mole corpis sed virtute et animi idustria excellūt maiorā aialia p q̄ datur itelligi q̄ q̄uis q̄dā dei famuli

sint in exteriorem apparētia puuli et humiles: reuera tn̄ corā deo et dei angelis ymo in dei ecclesia sāctitate et iusticia p̄cellūt ceteros. qui i hominū aspectu sepenumero magni ee viden tur a merito Per coloris q̄p pe nigredinē hūilitatē Et per puitatem corporis simplicitatem debere intelligi nemo ignorat qui sacrā scripturam di dicit Hinc est q̄ come sponsi Canticoꝝ. v. nigre esse descri buntur idest mundo despicabiles ut glosa dicit Et math. xviij. ipse humanat⁹ q̄rentibus respondit dicens Quis putas maior ē in r̄gno celoꝝ? Et aduocans Jhesus puulū statuit eum i mediū eoꝝ dicēs Amē dico vobis nisi conūsi fueritis et efficiamini sicꝰ puuli non intrabitis i regnū celoꝝ Quicūqꝫ ergo humiliauerit se sicut puulus. hic est maior in r̄gno celoꝝ Sepe siquidē in pauperibus et simplicib⁹ ac a mundo abiectis hominib⁹ maiora vidim⁹ virtutum et nōnunq̄ miraculoꝝ δmoꝝ indicia q̄ i hijs qui alios in dignitatib⁹ vel sciencijs p̄ire videtur De ridetur inq̄t beatus Job ibidē ca. xij. iusti simplicitas q̄ ē lāpas contempta apud cogitacōnes diuitū. s. parata ad tempus statutū Diuites eni ut super eodē dicit beatus greg. vitam simplitū i hoc mūdo humilem abiectamqꝫ despiciunt Sꝫ tn̄ an̄ oculis iudicis oculos emicāt: honorari metuūt despici nō refugiūt corpus cōtinēcia afficiūt et sola i animo dilectione pinguescunt. ¶ Piger poteris ne de similib⁹ talib⁹ exemplū nostro factū tempore p p̄nti recolere? ¶ Theologus Possum et spero multū accōmodū nostro ꝓposito. Viuebat satis nouit soror q̄dam in monasterio q̄d Tues dicit Constāciēs dyoces simplex et recta ac deū timens. Zelatrixqꝫ sue religionis inter multitudinē sororum satis imperfecta ꝝ ut notum est locū noscētibus hec sacristie p̄erat et sacraꝝ vestiū p ecclesie officio cui ad honorē sanctoꝝ q̄ sūt in patria mlto tempe deuote obsecuta fuerat. Intrauit autē Jam ista v̄gine satis ꝓuecta existente morb⁹ epidimie pestis monasteriū et sacristanā istā cū multis egrotare fecit sāctimonialib⁹ Cūqꝫ deuote sumptis ecclesiasticis sacm̄ētis omnib⁹ ab ista sācta v̄gine due sorores iā ꝓpe agoniaꝫ constituerētur iacētes in alia camera distanti q̄ infirmitatē

ignorabant eiusdem virginis ceperunt audire et videre celeste armoniam et angelorum presentiam cum locum sancte virginis dixeruntque sibi venientibus Nunquid audistis et vidistis quid celestes exercitus canunt et fatiunt cum sororem nostram quam egrotare non novimus sed feliciter iam migrare videmus Sicque anima illius beate virginis in magna alacritate corpusculum reliquit proprium et in pace requievit magna cum admiratione sororum Aliud exemplum Preterea reverendo patri nostro prefato aliqui referentem audivi quod nuper predones et raptores quidam vias diversas observabant An ne aliquem virum capere valerent a quo per vim lucrum temporalis emolimenti conquirerent Fuit autem protunc in civitacula imperiali prope Swevie que Alen dicitur Civis quidam simplex et rectus qui in suis negociis itinerans in manus predictorum raptorum venit a quo cum quererent unde esset Respondit quod de Alen civis illius Captus ergo es At ille respondit Ita fit in nomine ihesu Quo audito unus predonum subintulit velut alter Cayphas Hanc inquit captivitatem quo ad nos nunquam bona sequetur fortuna. Et ita ut creditur divinitus in virtute nominis ihesu venit Nam quum virum caute multum versus captivitatem ducerent tamen miris modis manus eorum evasit et ad propria multis raptoribus liber et salvus rebus et corpore rediit qui nomen ihesu idest salvatoris in sua necessitate fideliter invocavit simpliciter et veraciter Est etiam hodie in quodam rure proximo satis civitati Nurembergensi virgo quedam ex pauperculis progenita parentibus Hec cum esset Junior modo enim est grandeva venusta fuit corpore et recta animo ac simplicissima. Nam circa primos sue pubertatis annos christo suam virginitatem dedicare studuit levitates iuveniles fugere et estus omnes sui cordis in christum dei filium velut in sponsum suum cepit dirigere Temptavit tunc ex adverso et multis annis postmodum demonis nequicia contra hanc pugilem se erigere et nocturno tempore nunc strepitibus horribilibus nunc vero inopinatis pictum concussionibus et tandem domus quam inhabitabat ruina fantastica a sanctis quos fatiebat orationibus sanctam virginem terrere conatus est et a cepto proposito deicere Sed mentita est iniquitas sibi Nam virgo verbis sacre scripture et confessorum prudentum consiliis propriisque confortata orationibus mediante divina gratia non modo hostis conatus penitus impedit: sed divina

ex proiudētia in ea cepit hijs
vento₂ temptacōnib⁹ ignis
diui amoris circa suū spōsum
inflāmari amplius. Affectus
eni eo tpe amoris cuiusdā ad
xp̄i desponsacōe₃ maxim⁹ cor
angebat virginis. Nullo q̄
dem fedo aut terreno pmixtus
amore. ꝫ gestiebat. q̄ten⁹ ali
qua specificaretur certitudie
se a xp̄o velut sponsā diligi. de
quo in p̄dicacōnib₃ ad virgi
nes audieāt deuotas exclama
ciones sepius fieri Oracioq₃
eius ad hoc tēdebat desideriū
nō absolute ꝫ condicōnaliter
videlicet si id dei voluntati fo
ret bn̄placitū Cum aūt in tali
desiderio multis pseuerasꝫ mē
sibus: quadā die in orto de cu
ius ope victitabat desideriū
paupis exaudiuit dn̄s Nā cū
a iuuentute re₂ careret afflu
encia: ortū sibi p victu ꝓpriū
coluit ꝛ vaccam emit vnicam
cui⁹ lac ꝛ orti herbas varias
frequēter ciuitati itulit ꝛ hijs
venditis victū acq̄siuit tenuē
vix vllū ſmonem factū ad po
pulum in eadem ciuitate sole
bat negligere nec differre in
fra quidenā q̄ circit ut recipet
dimissimū eukaristie sacramē
tum p̄missa prius sacramēta
li confessione Igitur dū in or
to post diuturna petite arre
vota laboraret more solito: sbi
to in hanc verborum ꝓrupit
sentēciam O vtinam fili dei si
gnū aliqd tue desponsacōnis
ego paupcula ꝛ indigna me
rere₂ accipere in tali hui⁹ orti
locello quo nūc oculis corpo
reis visum dirigo. Et ecce in
eodē momēto et locello vidit
tres aut duos circit violaꝝ
amenos flosculos Erat autē
ꝓtunc temp⁹ autūnale ꝛ cir
festum beati martini qn̄ in no
stris ptibus nedum omnium
floꝝ emarcescere solet amení
tas. Perumeciam tunc gla
cieꝝ ꝛ niuiū gelicidia omniū
fructuū et foliorum vires ab
ar boribus cōsuecuerūt decerpe
re et enecare ħbas in quibus
libet ortus. Pauisa est itaq₃
xp̄i virgo et ex q̄ miracōe terri
ta de tā insolito spectaculo. vi
olas manu collegit ꝓpa ꝛ cōs
uauit sollicite ut exinde amor
ꝛ spes artius ad suū sponsū ḡ
te sucrescerent Ve₂ qꝛ post
mod ex simplicitate nimia tē
ptacō quedam ꝛ ambiguitas
in eam icidit An ne hoc signū
sufficiēs esꝫ arre illi⁹ quā tā
sedule a xp̄o poposcerat Ideo p̄
cēs nouas et suspiria acriora
priorib⁹ suo spōso cepit por
rigē ut ꝯtificaret ap̄li⁹ Cūq₃
in sequenti anno ite₂ in orto

ſuo laborarʒ quōdā die· ⁊ ibi
dem in locū certū intuitum di
rigerʒ· optādo ex ymo cordis
desiderio q̄ten⁹ ibi repiret in si
gnū xpī sibi re despōsacōis anu
lū aliquē Si dn̄e voluntatis
id eēt Et en altera vice nō spre
uit de⁹ p̄ces hūilis virginis sʒ
repit materialē quēdam anulū
quē vidi postmodū Erat aūt
coloris albi· de minera qua ne
scio argento mūdo videbatur
similior Et in clausurā vbi iun
gebatur in circulū due man⁹
artificiōse insculpte extiterunt
cācellatim sibi mutuo fidē por
rigētes ⁊ sese arte ↄstrīgentes
Fuitqʒ locus inuencōis hui⁹
muneris tā inopinatus hūane
cōiecture cōi· ut oio desertus ab
alijs videretur homib⁹· Hūc
anulū virgo gratissiē seruauit
in posterū ⁊ altissiō suo sponso
deinceps ut antea in labore ma
nuū suarū viuē studuit q̄ꝫ an
tea lecius Addidit etiā is quē
diligebat vice t'tia in q̄dam vi
sione nocturna se virgini puē
i loco quodam ut videbatur
mūdo i ea forma ondere ⁊ ad
amplexādū porrigere· in q̄ so
let ꝑ fidelīū libris simplicīū de
pingi puul⁹ virginis et mris
tractat⁹ manib⁹ tpe puericie
Vides igr̄ i p̄ma virgine post
hanc vitā q̄ erat hūilis exal
tatā· ⁊ aliā simplicē ʒ a xpō cō
solatā in p̄senti nequā seculo·
Piger: Miror cur in ea re
hāc puellā cōmendas in qua
pocius deum temptasse videt'
q̄ꝫ donū aliquod meruisse per
certitudinē eni dn̄ū amorem
sibi inexistentem agnoscere·
et hui⁹ notitiā ꝑ signū a deo
poscere· vbi ꝑ solam fidem am
bulaē iubet sacra scripturā· dei
temptacō esse videtur· Sūt ī
quit Eccias'· ix· Iusti atʒ sapiē
tes ⁊ opā eorū in manu dei Et
tn̄ nescit homo vtrū amore an
odio dign⁹ sit Theolog⁹:
nō ex motiuis minimis p̄fatā
laudaui virginē cuius vitam
simplicitate colūbina plenā·
⁊ vtutibus refertā eē· sepe ipē
presens ⁊ ab alijs fidedignis
didici Noscere eni debes q̄ꝫ in
simplicitate cordis deū pure
querentibus eius clemenciā
quosdā actus aut ad nullum
aut ad modicū vitiū īputat
quales ꝑpetratos ab alijs na
turali vel gratuita industria
p̄ditis sepe pro culpa accusat
Ignorācia si quidem eorū que
non sunt de necessitate salutis
p̄sertim in simplicibus homi
nibus actus quosdaʒ excusat
in toto vel in tn̄to· Qualis ig
norancia ut constat in simpli
cibʒ habūdat ⁊ aliqn̄ ibi i eis

meretur grãciam qñ insagaci oribus factũ incusat et auget peccatũ Legis ꝓpterea i vitas patrũ paulũ simplicissimũ vi rum in naturalibus p minas quodãmõ dõ ꝓpoitas quib; se asseruit nolle cibũ sumẽ m si demõ ab obsesso p⁹ recedẽt corpoẽ: Illic ad votũ exauditũ esse vbi alius fortassis deum temptando: irã eius meruisset Appropinquãt ꝓpterea tales deo seruiẽtes in simplicitate ai mi puerili Innocentie cui nec eciã a graues penas infligit ꝓ actib⁹ quos in adultis punit grauit̃ Quid ergo mirũ si de us in infinitũ misericors cũ sim plici aio querẽtibus exaudit ꝑuilegialiter Memoretis de nicq; illi⁹ Gregoriane senten tie q̃ ait Nõ miracula nõ sunt imitãda ſ; miranda Et rursũ isti⁹ regule iuridice Nõ ꝑuile gia paucoꝝ non faciunt legẽ cõmune; In benignissimo igi tur dño cõfido q simplicitas et feruor dĩui amoris quẽ ad cristum humilit̃ habuisse cre ditur hãc virgine; excusauit a temptacõis dĩue vicio ⁊ in sup impetrare meruit dei filio quodãmodo subarrai ãnulo quã arrã tãta postmodum in simplicissima sequebatur hũi litate· caitate· ⁊ paciẽtia deuo

tã vt multis palam fieret q̃ corã dõ moãles formice sint magne qñtitate virtutis que tamẽ in mundi facie pue viden tur imbecilles ⁊ modice

Sequitur Capitulum Tertium

Quamuis formice vi uant in grege nõ tñ regẽ habẽt ducem ã p̃ceptorẽ ut dicit Salomon prudẽtissimus in ꝓuerbijs In quo mirabili⁹ eterna sapien cia opatur i formicis q̃ i grui bus· in allecib⁹· in apib⁹· vel etiam in hominib⁹· in quibus tñ differẽcijs animaliũ semp aliquẽ p̃ceptore; ducẽ aut re gẽ posuit de ꝓpria specie Nec ita intelligẽda est salomois p̃fata sententia ut penit⁹ nul lum formica habeat ducẽ, ac p̃ceptorẽ nec principẽ ſ; nullũ de ꝓpa specie aut de suo gene re queãdmodũ apes ⁊ quedã alia habẽt animalia Nam a supmi toci⁹ vniuersi pñcipis r̃gimie ⁊ ducatu nihil secludi põt in reb⁹ creatis ut de hijs referta ẽ sacra pagina Et ut ait mundi pħus Ab hoc ente scilicet deo celũ dependet ⁊ to ta eius natura cui concordat sui cõmentatoris hec qua ait auctoitas Natuã recte ⁊ or dinate agit tanq̃ directa et

rememorata ab agente infal libili· Agens aūt ifallibile est solus de9 anthonomatice Po tuit itaqʒ antefata formicarū cōdicō quibusdā sanctis hoī nibus cōpetere in dei ecclesia· p̄sertim in monasterijs degē tibus·vbi nec viua regula ho mī p̄lati nec scripta huat̄ nor ma a multitudine· Vbi tamē nōnunq̄ boni homines reperi untur vtriusqʒ sexus·quasi si ne rege sui ordinis·Qui enim q̄uis viuant in grege·nō ta men regem habent ducē aut p̄ceptorē·solo xp̄o dempto q̄ est rex regum et dominꝰ domi nancium cuiꝰ ad instinctū gu bernant̄ i arduis·licet ī alijs cōmunib9 a supiorbus r̄gan tur· Sicuti in multis vidim9 heu solo nomine claustris et monasterijs deformatis nimi um q̄ reuera aptiure sunt ⁊ p ditorū hominum poci9 aliq̄n latibula q̄ sint virtutū taber nacula·et dissolucōnū verius sūt tuguria q̄ dei tēpli pasto soria· In quibus tamen aliq̄ ciens repiuntur aliqui qui re cto spiritu dei soluis Illud bti Job·iij·ad lrām dicē possent· Cōsurgens in turba clamabā frat̄ fui draconū et socius stru cōnum·De quo et illud Deut· xxxij·apte potest intelligi qd̄

de electo israhel dicitur Inuenit eum t̄ra defta i loco horroris ⁊ vaste solitudinis· Circūdu xit eum et docuit ⁊ custodiuit quasi pupillā oculi sui·Domi n9 solus dux eius fuit·et reliq̄ que ibi sequūtur Tal'in veteri testamento sanct9 propheta Micheas extitit·qui con̄ qua dringentos viros p̄phetas no mine solus veritatem vite et do ctrine huauit·ut t̄cius narrat regum liber·xxij· Tal'in vteo sāficatus Jheremias fuit·q̄ adū sus ficte religionis viros cla mauit suo tp̄e· Nolite audire verba p̄phetarū vestrorū Men dacium enī p̄phetāt vobis Jhere mie·vij· Talis insup btūs pat̄ Benedict9 fuit multo sue vite tp̄e·qui a fals̄ monachis tan dem electūs in abbatem mortis poculū p vite stipendio ab eis suscepit q̄s regimine et loco de seruit ut dic·beatus gregori9 secundo li·dyalogorum Pi ger:potes ne similē aliquem qui circa nostra vixerit tempo ra in exemplum producere?

Theologus: Possum q̄ tū memorie occurrit· Nam eo tempore q̄m studio steti Co loniēsi·filiū cōfessiōis habui vir fidedignū Canōicū Tun garens̄ ecclie·licēciatum in ar tibus ⁊ sacdotē vita et ordine

Libertinū nomine a quo ea q̄ sequūtur pcepi q̄ miraculose quodāmodo videlicet mōsterīū sancti Jacobi in leodio bti benedicti ordinis de facie defor macōnis ad statū bone refor macionis deductū sit xpe nrā tpa· Viuebant enī antea ibi monachi dissolutissīe vbi de regulari obseruātia pene nullum repiebatur in victu i amictu ā cerimonijs vestigiū ordinis Erantqꝫ ibidē degenēs vita qđ peius extitit multi de nobiliū a potentū genere pgeniti quales cū dominaī i malum gestiūt freti diuicijs a aīcitia secularīū: nihil boni fieri sinunt Seuissima enī est ut ait phs in politicis iniusticia ferēs arma Venit tñ nescitur quoꝝ merito temp⁹ quo patꝫ misericordiaꝝ loco antedicto succurrere voluit Naꝫ abbas loci defunct⁹ est et die statuta a mōchis notabilibus nouus pater eligi debuit canōice Aderant tūc de gremio monasterij paucissimi deo deuoti qui fm dictamē timorate conscientie elegerūt vnum ex eis ydoneū Sed ex adūso affuit dissolutoꝝ monachoꝝ multitudo omni fere rligiōe vacua q̄ de suo grege morbido elegit a obtinuit quēdā i natuāli b⁹ q̄ dē satis industria mūdana pditū Sed maloꝝ moribus insignē et omnib⁹ malis accōmodū Qui postq̄ mag inpendit mentis oculis se electum esse in pastorē a ducem gregis tā morbidi ex tīmplo motus a visitat⁹ dīna grātia atqꝫ mutatus in viꝝ alteꝝ vitā quā gessit horruit pteritaꝫ formidauitqꝫ humeꝝ ifirmū oneri nouo submittere et dubitare cepit an cōfirmacōem expectare vellet cū pposito se emēdandi efficaciter: Vel an electiōi resignandum foret vitato tñ secundo: ne eligētur deterior· pmū elegit· utputo iterū inspiratus dīnitus Ob hinc cepit abscondite q̄tum licuit regulā quā pfessus fuerat beati bndicti inspicere vestes religiōi cōgruas a lectisternia cuti sue adicere et fm cibū et potū regulariter se ec· in alijs cerimonijs regere ut constanter suis aduenīēte cōfirmacōe verbo a exēplo canē et dicere valēt Veni te et nō solū ite Obtenta itaqꝫ confirmacōe a in sede pastoāli cum attinencijs tpalis dominij collocatus: Cognatoꝝ suorum potentia ad cohercēdum rebelles monachos inuocata clanculo die statuta domū intrauit

capituli· Capitulũ p̃mũ suis tenuit ac mẽtez suã õmitus im mutatã mõ apuit Addiditqȝ Ecce me vidistis hacten⁹ mł to tpe virũ heu vris moribȝ p ũsis filez ⁊ fortassis ob id ele ctũ a maiori fratr młtitudie Promitto corã vob deo ac bea to Bñdicto iã vice altera me de cetero nõ ut antea ß vos vel le verbo p̃cedere deinceps ac ex emplo Secuti estis errantem sequimini correctũac penitẽtez Et q̃cumqȝ me sequendo regu lam quã ꝓfessi sumus tenere voluerit a me velut ovis a suo pio pascetur pastore· Quicũ qȝ vero rennuerit: me vltorez habebit vsqȝ ad carceres iclu sive· dixit ac hec facta sunt hec omnia cũctis qui audiere stu pentibus· Nam obedientes ad plenum reformavit· et re belles aut penis afflixit grau bus· vel a loco fugauit· et sic velut vinea domini sabaoth vsqȝ hodie dictum monasteri um ꝑseuerat in regulari obser uantia· Piger: Illud opus mutacõis manus dextre a deo factum nõ minus autumo fu isse miraculum· q̃ꝙ q̃ꝙ dĩo nu mine corp⁹ aliqd de morte es set suscitatũ· Theologus: Assentis in hoc beati Aug⁹· sẽ tencie q̃ ait maius esse miracu lum iustificare ipium· q̃ꝙ crea re mũdũ Hic enĩ nihil resiste re potest diuine potentie· ibi vero libertas humana recalci trare valet· Piger: Satis apud me vertit in dubiũ vnũ qd protulisti i exẽplo quõ ei verz esse potest queso q̃ꝙ in mo nasterio omni quasi regulari obsuãcia spoliato quosdã as seris mõchos fuisse licet pau cos deo deuotos· Nam sine ꝓprietatis vicio nłlatenus vi dent̃ posse viuere· qui de com munibȝ bonis monasterij nõ prouisi coguntur velut secu lares viri temporalia õnia sibi prouidere· Sileo de corporũ incõtinẽcia· ac de aiarz iobediẽ cia sine q̃bȝ in tlibus vix viui tur mõsterijs. Theolog⁹: sup hoc dubio nõ solũ vaie ß contrie ac diũsoz adũse dantur sniẽ· Quidã dicẽ nõ verentur oẽs exñtes in tlib⁹ mõsterijs eẽ extra statũ salutis q̃bȝ non assencio· Sũt alij q̃ ex adũso affirre audet oẽs exñtes i tali bȝ mõstẽijs eẽ in statu gr̃e si p̃ cepta sclarıbȝ hõibȝ debita ser uauerint ⁊ more ɔsueto in mõ sterijs vltra p̃missa vixerint· Quoz dogma incautũ esse cre do ñ alit̃ respõsũ suũ distinxe rint Sũt preterea alij ad viã quasi declinãtes mediã quoz

doctrina quicq; tradit regulas p quas quisq; q̄ saltez ad locum reformatū venie neq̄t ut inquiūt · r̄ligiosus · discere poterit in dissoluto ⁊ deformato monasterio An p viā salutis incedat · Prima si seruat ea q̄ eciā a seculari homine sb̄ p̄cepto seruanda sunt qꝛ in hijs p̄ma ⁊ xp̄iana pn̄cipalit̄ consistit religio Secūda si seruat s̄m que i regula ⁊ statutis suis ꝓfessus est q̄ ⁊ vbi sub precepto cadūt qꝛ contr̄ hec fatiē do eo q̄ p̄cepta sūt votū ꝓfessionis videtur directe cadē Et huic contr̄ ire est deū grauit̄ offendere ⁊ qui talia violat animam ꝓpriā damnat Tertia si de cōmuib⁹ bonis cōuentus nō ꝓuisus necessaria suo statui tenet tpalia solū ad incertū vsum de licētia sui p̄lati Alioquī ꝓpetari⁹ esse videtur Fuit hec doctrina venerabilis Hūberti sup regulā beati Augustini suo tpe ⁊ similit̄ dn̄i Alberti q̄ cū esset ꝓuincialis theutonie i p̄dicatoꝝ nostro scilicet ordine sic scribit dicte ꝓuincie in epistola cuius inicū instancia ⁊ sollicitudo Ne inquit ꝓprietatis vitiū sācte ꝓfessiōi pauptatis nostre possit subrepe: Volo ut nullus frater aliquaz habeat dispēsa cōnem nūmoꝝ aut q̄rūcūq; reꝝ que ad ei⁹ cōsiliū siue in eius vtilitatē volūtatem siue alioꝝ modo quolibet conūtātur nisi conscio p̄lato suo vbi sit illa pecunia vel res alia ⁊ q̄liter dispensetur Nam si q̄s secus faceret ⁊ prelato inscio huiusmodi res dispensaret ā dispensādus suo consilio seu arbitrio reseruaēt: eū ꝓprietarīū reputarem · et tanq̄ pro fessionis violatoreз regularit̄ cōdemnarē Hec albert⁹ Quāta regula est si in hijs quib⁹ de licētia p̄lati habūdat tpalibus que velut deo dicata cēnsa sūt non ut multi dissipat s; primo p̄serti fratri necessitatē pacienti subueneit qꝛ ad hoc plusq̄ secularis psona obligatur religiosus q̄ multiplici iure astringitur cōfratri domus sue subueniē cici⁹ q̄ seculari extraneo primo De quo beat⁹ Joh · dicit i sua canonica Qui habuerit sb̄stātiā hui⁹ mūdi et viderit fratrem suum necessitatē habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo · quō caritas dei manet in eo Filioli mei nō diligam⁹ verbo neq; lingua s; ope ⁊ veritate p̄ma Joh · iij · Quīta r̄gula ē si firmū h; ꝓpositū resignandi tpalia sibi ad incertū vsū cōcessa p p̄latum

qn̄ idem debite petierit ꝛ in re formacōne mōsterij· qn̄ opor tunitas arriserit q̄ꝫ tum sua in terest· intendit cooparı fideli ter pro loco ꝛ tempore· Ego igit͛ in confessionis audientia ul' modo requisitus quādo hec que ista ab initio tradit opīo a religiosa quacūqꝫ pꝛīpio ꝑ uari psona· eam in salutis sta tu esse credo· si nō erro quē er rorem si ē· patus sum corrigē ¶ Piger: Quatuor mihi hic occurrūt dubia· q̄ si racōnabi le est queso enodare velis Pri mū quid de hijs sentiēdū sit q̄ adhuc in sclo sunt liberi· ꝛ p̄ dicta seruare ꝓponunt ꝛ sic de formata intrant monasteria. Secūdū quid de hijs qui in seculo sunt· voto tamen de reli gionem intrando sūt astricti· non recipientes introitum nisi in locis deformatis· Tercium quid de hijs qui iam in defor mato monasterio sūt recepti ꝛ ad loca reformata venīē pos sent sed nolūt· p̄dictas tamen qn̄qꝫ seruātes· Quartū quid de hijs qui p̄mū probati in re formatis mōsterijs· ꝛ deinde ibidēꝫ ꝓfessi postmodum sine necessitate aut causa racōnabi li ad loca migrant deformata quos multi litterati et graues viri vocāt semi apostatas· iux ta illud cristi Luce· ix· Nemo mittens manum ad aratrum· ꝛ respiciens retro· aptus est regno dei· ¶ Theolog9: Rač sup talibus ꝛ sup similibus ra ris q̄stionibus sine distinctio ne multiplici respōsionem pu to rem esse magnī pēiculi· Co nari eciā ad distinguendū in talib9 multimode· mēti cōfusi onem grande pere ꝛ tedio le ctorem possꝫ afficere eo q̄ꝫ vnī ca circūstācia sepe valde casus variat in pticularib9 de quibꝫ q̄ris· vnī enim īfinita possunt accidere· Scim9 p̄terea q̄ꝫ int͛ litteratos vnusquisqꝫ ī suo sē su habūdat· Non insup mēor sum queq̄ꝫ p̄ceptorꝫ meorum ad p̄fata dubia exp̄sse scriptis r̄ndisse q̄ꝫ obrem de r̄nso meo nūc supsedeo vtriqꝫ nostrꝫ suf ficiat qđ in loco refōrto ē Si aūt queq̄ꝫ aliorꝫ dubij alicui9 p̄fati cathena cōstringit ꝓ ab solucōne sui magnum aliquē si pōt q̄rat in regno celorꝫ id ē in eccīa· Magnus autē ē iste quē agnoscē docet supremus mgr̄· q̄ dic· math· v· Qui autē fecerit ꝛ docueit ħ magn9 voca bit͛ in regno celorꝫ· Qualiscū qꝫ enim moralis in tali ambi guo laborꝫ formica· si qđ ī se ē fecerit ducē aliquē recipiet sui iti neis aut īstīctu dīno aut nutu

alio ab alto· ut tute in aliquo viuat grege·

Sequitur Capitulū Quartum·

Ciuilitas formicarum multū est differens ab apū policia· cū iste habeant regimē monarchicū· non aūt ille distinguit pypateticorum princeps i suo libro· iiij· politicorū Quod tres sūt spēs politici principatus Regnū vicȝ Aristocracia et Timocratia· Regnū est monarchia siue principatus vni⁹ psone qn̄ scȝ vna psona pfecta in oibus virtutib⁹ querens in oib⁹ bonū cōmune· et bonū ꝓpriū singulorum principatur toti, r fidue multitudini hominum· Secūda spēs est Aristocratia· in qua plures virtuosi pfecti virtute et sapiencia dn̄antur· singulis officijs ꝑponētes vtuosos hoies et prudentes· qd̄ corrūpitur qn̄ regūt viciosi hoies et iniusti Tercia est Timocratia in q̄ multitudo dn̄atur hoim· qui sup equales in honorib⁹ cōstituti querentes bonum tam diuitū q̄ȝ pauperum· Hec regimina licet ōnia sint bona· Primū tn̄ regimen est optimū· Tertiū infimū et scdȝ meli⁹ vltimo. Hijs principatib⁹ correspōdent ex aduerso tres corrupcōes principandi· nō recte dicende principatus politici· ſȝ trāsgressiones eorum· Primū qd̄ tyrānides dicitur et pessimū regimē· et vbi rex vertitur in tyrānum qui querit vtilitatē ꝓpriam i oibus nō subditorum vtilitatē· Secūdū est minus malū qd̄ olligarcia nūcupatur· in quo pauci et viciosi dn̄antur collecti· et diuitibus et paupibus· non bonū cōmunitatis intendētes· ſȝ tm̄ bonum suū et amicorum ꝓcurātes· scilicȝ diuitū et pauperum· et exinde officia talib⁹ distribuūt· Terciū vocatur democracia tolerabilius· in quo multi non mediocres ſȝ dn̄antur populares· Non tamē de dānis curantes diuitū· sed suorū pauperū tm̄modo· Primi q̄ tyrāni sunt nullius a se bonū querūt· Secūdi bonum tm̄ q̄runt suorum amicorū diuitum et pauperum· Tercij vero tm̄ suorū plebeorum scȝ bonū ꝓcurant· Principatus ꝑfatos tres israhel· dei electus populus olym successiue habuisse videtur· Primū quidē in terris monarchiam vnicū moysen· quē supremi⁹ mūdialis monarchie de⁹ misit Exo· iij· d· Veni mittā te ad pharaonē ut educas populū meum filios israhel de

egypto · Secũdũ quidẽ quã do Numeri vndecimo dominꝰ ait moysi Cõgrega mihi ſep tuaginta viros de ſenioribus iſrahel quos tu noſti ꝙ ſenes populi ſint ac magiſtri ⁊ aufe ram de ſpiritu tuo tradamqꝫ eis ut ſuſtẽtent tecum onꝰ po puli · ⁊ non tu ſolus graueriſ Tertium vero regimẽ vel qua ſi idẽ populus iſrahel ſuſtinuit Iudicum decimoſeptimo vbi dicitur In diebus illis nõ erat rex in iſrahel · ſed vnuſquiſqꝫ qđ ſibi rectum videbatur hoc faciebat dixi autem iſrahel vni uerſum in terra primum mo narcham vnicum habuiſſe · quia ponendo moyſen ſe de ce lo non de terra eſſe regem iſra hel voluit cuius regimen vſqꝫ ad tempora ſaul durauit vnde iratus deus iſrahel regem pri mo deſideranti in terris ad ſa muelem orantem Primi regũ octauo dixit · Audi vocem po puli in omnibus que loquun tur tibi · Non enim te abiece runt · ſed me ne regnem ſuper eos Et ibidem decimo Samu el populo ait. Vos hodie ꝓ ieciſtis deum veſtrũ qui ſolus ſaluauit vos de vniuerſis ma lis et tribulacõnibus veſtris Eſt itaqꝫ apud Apũ gregem ſimilitudo monarchie ſeu reg

mi in quo de grege vnꝰ eſt rex ⁊ princeps · Inter formicarũ vero multitudinem nullꝰ rex habetur eiuſdem ſpeciei Sed a natuȧ omnia naturante deo ſcilicet regũtur ad fines debi tos In hac autem condicõne quidam ⁊ pauci homines ple bei ⁊ ſimplices formicis ſunt ſimiles · qui in multis non ab humano imꝑio · ſed reguntur a dei mirabiliter conſilio · qua les in mltis locis repi · In illis precipue vbi rarus ⁊ precõ ſuiſ eſt ſermo đi ⁊ ĩ locis iſtis vbi clerus q̃ nõ ſolũ dũ precepta nccã · Verumeciam xp̃i conſi lia euãgelica ſuadere deberet nec vita pretendit nec doctri na ſibi cõmiſſum populũ ymo potius pfectõnis vias volen tes aggredi pro viribꝰ impe dit Si enim animarum cõdi tor paterno ſuo inſtinctu ſpe ciali in locis taliuſmodi beni uolꝰ nõ ſubueniret hominibꝫ q̃ nec ĩformãtes hñt paſtores nec libros ſacre ſcripture va lent a ſeipſis itelligere vt q̊s mundus et pentela vt pluri mum conatur ad malum tra here : quomõ q̃ſo in veritate ſtaret illđ xp̃i quod ſuis cõſo latorie ꝓmiſit math · vltio Ec ce ego vobiſcũ ſũ õmibꝫ diebꝰ vſqꝫ ad cõſummacõem ſeculi ·

Si preterea ut omnes phĩ quiũt ꝛ videm⁹ expientia pn tes ĩ omni specie suis ꝓuident filijs in hijs q̃ eis sũt necessaĩa Pat misericordiaꝝ ꝛ de⁹ toci us cõsolacõis nunq̃d ista ob mittet erga suos filiolos Ab sit hoc nephas pr̃i pijssimo as scribere qđ lupine feritati vix attribuit pdicãdo .nãqꝫ aliqñ p loca almanie varia q̃dã aĩ maꝝ pastores ecclesiastici ꝓ ut reperi publice coñ fragilez sexũ virginis alme volẽtem se qui vestigia nõ verebãtur di cere sine distinctõne quacũqꝫ Meliorẽ ꝛ vtiliorẽ esse vaccã singulis ãnis generantẽ vitu los q̃ꝫ vitulã. iuuenculaꝫ ꝫ ste rilem Per hanc sentẽciam dã tes plebi itelligere q̃ꝫ femine generãtes in mr̃imonio pferẽ de forẽt puellis manẽtibus in statu vginneo Quales pdica tores reuera in hoc maliciã ex cedũt vigilãcij heretici q̃ mr̃i moniũ virginitati nõ ptulit ꝫ errãdo equare studuit quẽ ve lut ecclesie hostem ꝫ sane do ctrine inimicũ late beat⁹ Jero. ĩ sua cõfutauit epistola Parẽ errorem nõnulli viduis femi nant quas inferiores esse suo statu matrõis matrimonij af firmãt De talibus aiaꝝ sedu ctorib⁹ apte ad suam plebẽcu

lam castissim⁹ ait euãgelista in sua canonica pma Johs.ij. Filioli mei Nouissima hora est Et sicut audistis qꝛ ãnxp̃s venit nũc ãnxp̃i multi sũt Et cõcludit post pauca ꝫ vos vn ctionẽ habetis a spũ sancto ꝫ nostis omnia Et iteꝝ hec scri psi vob de hijs q̃ seducũt vos ꝛ vos vnctionẽ quam accepi stis ab eo maneat ĩ vob De si milibꝫ Apls Ro.viij.ait Qui cũqꝫ spũ dei agũtur hij filij dei sũt et beat⁹ iacob⁹ adoraẽ docꝫ ut videlicet spũ sapiẽtie quis in ncc̃itate rgatur a deo dicẽs Si quis vestrũ indiget sapi entia: postulet a deo qui dat omnibꝫ affluent ꝫ nõ impro prãt ꝛ dabitur ei postulet aũt in fide nihil hesitans. Diget pbare digneris ista exemplo Theologus fuit mee iuuẽ tutis tpe quedã in Constãciẽ si dyocesi ĩ rurali villagio vl tra opidũ impiale ꝛ satis ꝓpe lindaro in t̃ra non vinifera sed multum virginifeã fuit inq̃ꝫ ibi virgo adulta facie pulchr̃ et elegãcioꝛ morib⁹ In hui⁹ aspectu captus ẽ quidam ut ipsa mihi retulit cleric⁹ ꝛ q̃ꝫ tum officio erat suus pleba nus vir leuis morib⁹ ꝫ religi osus fere nomine Rui vuln⁹ sue mẽtis vlt̃ celare nõ valẽs

venit ad lavatoriũ dcẽ virgi
nis· honestis verbis p̃mum se
verthe demonis exhibens ⁊ tan
dem ad amorẽ sui virginis au
sus est verbo dumtaxat prouo
care animum· Q̃ illa diuino
instinctu pcipiens ⁊ mẽtẽ ce
libatus sic paulatĩ perdere in
tellig ẽs· si serpentis caput nõ
cõtereret illico intacta mente
⁊ corpore rñdit viriliť· Dñe
cũ verbis talibus domũ meã
frequentetis nll'atenus Alio
qñ repulsã sustinebitis verecũ
dia mediãte Cui ille Et si me
diligẽ modo rennuẽis verbis
monita dulcib; me amaб tibi
promitto non post modicum
opib; artata rais Erat eñi vir
iste suspectus incantator ⁊ de
maleficõ Verba hec virgo ꝑ
uẽto habuit Nec se ad amorẽ
viri sẽsit vllaten⁹ protũc affe
ctã ꝭ deuoluto non mľto tpe
ymaginacõnes amorosas de
viro isto cepit habere vel pa
ti pocius nesciens quid accide
rit Sensualitas eñĩ ĩ ea velut
serpẽs ad rõis aliquociẽs pul
sauit hostiũ ut ad amorem il
licitũ apire vellet· Q̃ illa pci
piens diuĩtus ĩspirata ad ma
trem mie ofugit ⁊ dei virginẽ
deuotissime pro auxilio a filio
impetrãdo implorauit Stati
q; honestã sotietatem reqrẽs
pegrinaĩ cepit ad locum here
mitarꝫ in p̃fata dyocesi vbi ec
clesia gracõsa multũ est in ho
nore ɔsecrãta dĩ genitricis Qua
ibi inuocata ɔfessa ẽ sacramẽta
liť· ne in ea aliquẽ locũ habẽ
possꝫ malignus spũs· sicq; ꝑ
tinus ois in ea cessauit hostis
supsticõsa machinacõ q̃ eam
postmodũ nũq̃ᵖ tetigit· Ibidẽ
eciã tũc ĩformata est diuĩtus
q̃liť se hre deberꝫ si eam intraẽ
ɔtingerꝫ mr̃imoniũ· qua ĩfor
cõe tãta donata est grã virgi
ni· ut postea a pntibus virgo
pura tradita nuptui cũ viro
õni laude digno tã deuote vi
xit· qñte me nõ recolo copulã
repisse mrimonialẽ· Statim
enim postmodũ impiale opi
dum intrauerunt ⁊ corpore ⁊
animo cum honesta paupta
te deo seruierunt· Vbi viro
vrore prudencior maritũ deo
õni conatu ꝟuire docuit Om
mum hominum leuem leticiã
cum tota domo sua vitauit
filios plures sancte Indolis
habere cepit virtutum specta
cula ⁊ filiam conseruauit deo
deuotam virginem Sicq; in
mundi versata est strepitu·
pro dom⁹ tm̃modo necessa
riis· ut eam si videres diebus
festiuis ⁊ quotidie in ecclesia
deuocõnibus extaticis raptã

esse crederes in celū non min⁹ q̄ virginē aliquā deuotissimā in suo mōsterio ¶ Piger: Ex adiutorio sup̄mi regis presti to huic virgini elicio documē ta nōbilia. p̄mū q̄ gratiose de us simplices se pure q̄rentes inspirat. deinde q̄ cōtra malefi cos mentis innocētia et sacra mētalis ofessio cū sanctoꝝ in uocacōne multū adiuuat. De mū tn̄ mihi vidꝫ mirabile cur terrā p̄dictā sic ɔmēdas. Naꝫ vidi locum ⁊ patriā quā lau das esse virginiferā et quā in habitasse hanc feminā asseis Est aūt terra inculta in vinetis collib⁹ ⁊ montibꝫ aspera ⁊ ad arandū inobediēs ꝓrie inobe dientissima in qua ad lraꝫ inco le non vuas nec ficus sed spi naꝝ et tribuloꝝ metunt fru ct⁹ amarissimos. Et qđ huic ē rarius nulla ibi virginū sūt mōsteria nec loca religiosoꝝ reformata nec begínagia ibi sunt velut in reni linea ¶ Cū na thanaele ergo dicē possum a tam sterili loco terrenoꝝ fru ctuū et spūalium hoim pōt ne aliquid boni esse. ¶ Theolo gus. Per ea p que tu locū vi tupas. ⁊ patriaꝫ spūi p̄ do neā esse commendas Nunq̄d per Job. xxviij. eterna ait sapien tia Sapiētia nō reperitur i ter ra suauiť viuentiū nā plato ⁊ sui discipuli loca reliquerūt fructifera ⁊ p sapiētia acq̄ren da terras inhabitauē pestilen ticas Et sic i terra gallilee ab iecta ⁊ sterili in cōpacōne ad alia vicina loca in nazareth. Primū in vtēo ortus est nob̄ sol iustitie xp̄us spōsus virgi nū. Ita hodie loca sterilia pl⁹ ōme inspiracōi ⁊ celibatui q̄ fructifera deseruiūt. Igitur in de tanq̄ expto potes credere me in nulla pte almanie cete ris paribus tot castas et im maculatas virgines repisse. sicut in terra prope nurēbgā. de qua locutus sū viuūt enim de labore manuū suaꝝ tm̄mō i paternis domibꝫ ut plurimū et in textrina arte Oppida eni aliq̄ ibi modica sūt que hijs tn̄tū habūdant virginibꝫ ut hoc āno q̄dā castitatis emu li eas i republica accusauerit q̄ essent in tāto numero de q̄ li futuri mariti necessarijs spo liarentur vxoribꝫ In villagijs deinqꝫ adiacentib⁹ nō minor est copia virginū vbi tn̄ acri us impugnātur. a clero disso lutissimo et a tpali dn̄o q̄ eas inuitas plerūqꝫ ɔtra iura na turalia mr̄im oniali lege subi rē mititur. Et q̄ q̄ ibi sepe ma gna fames ōni verbi existat

alibi tñ sicut ibi nōn repi hoīes a deo immediate recte et sine erroribȝ inspiratos. vñ expiencia ꝓtūc didici q̄ vera sint que p̄mittūtur de dnō et supno regimine in quo p vnctōeȝ dant̄ necessaria documēta humane vite. Ita ut q̄uis spirituales ille formice monarcha et pncipe ac doctore egeant trēno tñ diuina inspiracōe fulful te rege non carere videntur supmo

Capitulum Quintū.

Et si formice monarcha careāt sibi mutuo tñ tranquillit̄ obtempant. Nec odicō pacem et concordiā iugem in eis custodit quā in paucissimis aīalibȝ repimus. In quo etiam statui innocēcie satis appropinquant. In q̄ inter hoies nulla fuisset discrepātia. Si pthoplasti p̄ma dei p̄cepta fuassent. Hāc enī ob causam de⁹ ait geñ. ij. Nō est bonū hoiem eē solum. faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi. Ade enim nō inueniebatur sil'is adiutor. Immisit ergo dominus soporē in adam cumqȝ obdormissȝ tulit vnā de costis eius et repleuit carnem p ea et edificauit dn̄s deus costam quā tulerat de adam in mulierē et adduxit eā ad adam. Per que ōīa ut glō. innuit pacē et cōcordiam innuē creator voluit et i mrio mo q̄ nccāia forȝ mutua obtempancia quā natura a deo profluēs tā manifeste in formica posuit. In q̄ etiā docet p̄cipue qual' eē debeat status int' iunctos in matrimō q̄ obtempans et pacificus de quo p increatam sapiētiam. Ecci. xxv. dicitur int'bus est bn̄placitū spūi meo. que sūt probata coram dō et homínibȝ concordia fratȝ et amor proximorum et vir et mulier bn̄ sibi ōsentiētes.

Piger: Siep isti ne tuo tpe talisinōi copulam matrimonij que miāculo se sibi et pacifice conuiueret?

Theologus: Inuēi ut recor nō semel sed pluries admirandā stupendāqȝ castitatem a q̄busdam fuari in oiugio. Et sb gradu t'plici. Quidam ei caste viuebant ad modū natural' legis. Alij ad instar. b. Nicolai vtriusqȝ pntis vna vel pauca concepta sobole oracōi deinceps vacare ceperunt. Alij etiam propposse imitai conati sūt Joseph celibatum et beatissiē virginis. Fuerunt enim meis tempoibus vir quidam et sua vxor circa ciuitateȝ Nurēbergensem Bābergen̄ dyocesis persone deuote deo et fama

recolentes apud hoīes q̄ bona
matrimonij pͥncipalia·fidē·ꝓ
lem·scilicet ⁊ sacramētum tā
illibate cōseruare gestiebant
ut marit⁹ debitū cōiugale nū
q̄ꝫ exigeret a cōiuge nisi semel
in anni spacō eo dūtaxat tpe
quo verisimile fuit ꝓlem cōci
pi Hec castissima femina alio
tpe reciprocū vnq̄ꝫ petiuit de
bitū quīpmo illico quo se con
cepisse sensit:illud marito celi
bi statī innotuit ut sic vtcꝫ
caste viuēdo creatori animarū
supplicaret ꝓ fetu cōcepto ne
sine baptismo vita pͥuaretur
Quoꝝ oracō tā fuit efficax ut
in ꝓle prosperarētur votiue·
¶ Fuerūt pͥterea circa pͥtactū
locū alie tres matrimonij co
pule omni deuocōne plene q̄s
noui que oēs post vͥginitatis
florē p matrimonij legē pdi
tum tn̄ factis duob⁹ quīqꝫ ul
sex circit annis infra quos ꝓ
les genuerūt ex ɔsēsu mutuo
amore castitatis ⁊ diuini obse
quij deinceps se ꝓpter regnū
dei nō ferro ſ religiōe castrrūt
nō velut Origenes ad lrām ſ
nulli deinceps veneree volup
tati dātes opam Erāt aūt int
has copulas q̄dā psone mul
tū paupes quedā mediocres
in diuicijs q̄dā vero habūdā
tissime in opulētijs ſ hoēs pene

iuuenes psone erāt pulchre ⁊
fecūde ꝓlificacōi future ⁊ qd
hijs mai⁹ est cōtinue in eadē
cameā licet nō in eodem lecto
dormiētes celibatū tn̄ viduale
seruare In eadē aūt dormiebāt
camera ne alt de aliena notai
valeret psona vere vel menda
citer ut sepe fieri cōptum est i
sepatis cōiugib⁹ ab eadem ca
mera ¶ Noui insup in eisdē
ptib⁹ Juuenculū ⁊ iuuēculam
deuocōne pͥcipuos q̄ a pntibꝫ
traditi nuptui pari voto sese
pͥmum clam cōstrinxerūt ut i
virginitate pseuerantes nulli
vnq̄ꝫ daret opam corrupcōi
ſ tm̄mō in matrimoniale con
sentirēt cohabitacōem castā
⁊ virgineā Ita enī matrimo
nij sacramētum susceperūt in
eodem ꝓposito iam multis an
nis vsqꝫ ad seniū cōtinuarunt
⁊ in deo fido ita pseuerabant
¶ Piger hec que asseris haut
dubiū magna dei fiūt miracula
que ego non minora reputo
q̄ꝫ ꝓdigiū triū pueroꝝ qui i
ignem piecti tpe modico ille
si euaserūt diuinitus Hij aūt vi
ri pariter ⁊ femine de quibus
affirmas die nocteqꝫ ⁊ annis
plurimis ad ignē applicate ve
neris dei nutu soli⁹ illese pmā
serūt Quis enī picē tangere
poterit ⁊ ab ea nō inquinat⁹

abire Quis q̄so arida ꝗ ligna
fragilia igni applicauerit ⁊ ad
vstionē eorū non sētiet Quis
deniq̄ȝ scorpioni tā diuturno
tpe cohitās toxico non ledē
tur vulnē ¶ Theologus: bñ
sentis ꝙ reuēa mulier viro ca
sto ignis ꝗ scorpio eē poterit.
a q̄bȝ si deus custodierit ut pre
mittit̄ miraculū ē ⁊ solius dei
digitus Testat̄ illa btūs am
bro. in li. de offi. vbi di. Janua
dyaboli via iniq̄tatis scorpio
nis ꝑcussio nociuūq̄ȝ genus ē
fēia Cū ꝑximat stimulat ignē
accēdit flā̄. ĩgēo igne ꝑcutit
oſciā in ꝑiter hibitātis ⁊ exuit
fūdamēta montiū Si viris fēie
cohabitēt viscariū non deerit
dyaboli. ¶ Piger: Sūt ne ta
les modi quos ꝑmisisti caste
viuēdi in mrionio suadēdi cō
iugibȝ An prohibēdi potius?
qd̄ ido moueo ꝙ ꝑcepi aliq̄ā
ens q̄ callide sacdotū q̄dam
tales solēt ꝑsequi. ¶ Theolo
gus: Nec passim suadēda sūt
ista idrn̄t plurimis. nec vbiq̄ȝ
vitāda Sup̄ ei audisti. ꝙ mi
racula nō sūt ad oſequētiā tra
henda. ꝗ ꝙ ꝑuilegia paucoꝝ
nō faciūt legem cōmunem In
carne aūt ꝑter carnē viuē an
geloꝝ nō hōiū ē cōiter Sūt
ꝑterea q̄dam oſtituti in mrio
nio adeo fragiles. ⁊ hoꝝ infini
tus est nūerus q̄bȝ ꝑfati modi
caste viuēdi sūt ĩpossibiles ⁊ ꝑ
eos attēptati laquei fierēt de
mōis Tlibȝ idcirco Aplus ꝑ̊.
corin. vij. talem tradit gn̄alē
regulā. Nolite fraudari inuicē
nisi forte ex cōsensu ad tēpus
ut vacetis orōni Et iteꝝ Reū
timini in idipsū. ne tēptet vos
sathanas ꝑpt̄ incōtinētiā vrāȝ
Sūt aūt ȝ raro in oiugio ali
qui virtute muñti ab alto caſ
mata emulātes meliora Sp̄s
eni vbi wlt spiāt Si igit̄ a sa
piēti viro vterq̄ȝ cōiugū oibȝ
attentis circūstāciis ꝛepit̄ an
dcē otinēcie accōmodus ⁊ ꝑ
babilit̄ inspiratus diuinitus nō
sūt retrahēdi tales a superoga
cōnis opibȝ. Sp̄m inq̄t apo
stolus nolite extinguē Et id
circo vbi ꝑ̊us immediate sub
iūgit Hoc aūt dico ꝑm indul
genciā scȝ reddicōem debiti ⁊
exactōem non ꝑm imperium.
Volo aūt ōnes hoies esse sic
meipsū. Sed vnusquisq̄ȝ ꝑp
um donum habet a dō Alius
quidem sic alius vero sic. Ve
rū tamen est ut dicis ꝙ hec ca
stitas et omnis virginalis cō
tinencia deteriores hēt hostes
in clericoꝝ nūero Hoꝝ vicȝ q̄
ā scripturas sācas ꝗ sācoꝝ
ignorāt doctrinā. ā eoꝝ q̄ ve
nēis debuientes voluptatibus

in alijs ex malicia v̄tutē casti
tatis odiūt qua se turpit̄ suū
solemne votū spoliatos eē cō
spiciūt Et q̄uis auctoritate a
postolica predicti tres grad⁹
matrimonialis cōtinētie satis
robo͛ati sint: Eosdem tñ breui
bus exēplis naturalib⁹ et hi
storicis declaro· Prim⁹ enī mo
dus quo nūq̄ petatur debitū
in coniugio nisi conceptus p
babilis tpe naturali legis con
formis est q̄ a primis pntib⁹
si pseuerassent in originali iu
sticia tenet⁹ fuissȝ in statu pri
meui innocētia Eundē modū
int̄ cūctaꝝ bestiaꝝ volucrū a
iumentoꝝ genera seruāt femi
ne q̄ cōcepto fetu marē nō ad
mittunt excepta solū equa ut
Albertus li·xviij· trādit in suis
animalib⁹ · Secūdus etiā gr
dus quo vna suscepta ple ul
pluirb⁹ pari pposito cōtinen
cia in matrimonio incipitur
Multa sāctoꝝ sāctarūqȝ ha
bet ille grad⁹ exemplaria Sic
enī pntes ysaac vixisse viden
tur Licet iam vetuli In cuius
signū sara se cōcipere debere au
diēs Angelo dixit gen̄·xviij·
postq̄ cōsenui a dn̄s me⁹ ve
tulus ē: voluptati operā dabo
Sic parētes Iohis·de cuius
matre dicitur Luc·pmo post
dies cōcepcōnis scilicet occul
tauit se elizabeth mēnsib⁹ du
obus ex verecundia videlicet
fm glosam quia senibus ope
ram dare amplexibus dignū
videbatur esse rubore Sicqȝ
qd̄ magis pbat ppositū nis
te adhuc plificacōibus apte
fecisse legūtur ut beati Nicolai
parētes qui post vnicū fetum
oracōnib⁹ impetratū deincep͛
cōtinent̄ vixerūt Sic mat̄ sā
cti gadmundi Cantualens ar
chiepi marito monasteriū in
trare psuasit ⁊ ipsa i seculo de
uotissime deo ministrauit Pari
modo beate memorie Maria
de argines que multis claruit
miraculis in matrimonio tan
dem a viro et a deo pr̄ibus ob
tinuit ut simul vitam celibem
ducerent Et teste btō Jeroni·
Melania romana nobilissiā
in ā̄no etatis decimotcio viro
tradita cū eodē septē ānis vix
it et eidē viginti ānis r̄nuntia
uit ip̄mqȝ viꝝ suū ad cōtemp
tū cōuertit seculi ministratrix
facta omniū paupū occidētal͛
ecclesie que extra oīa late de
scribit Vincētius i suo histo
riali speculo · Tertius gradus
est pfectissim⁹ matrimonij q̄
retentatur virginalis integri
tas q̄ pfessores mistos i vtro
qȝ sexu habuit · Primo quidē
cristi genitricē ⁊ Joseph xpi

nutritium. Deinde ut in vitas patrum legit᷑. Eukarista pastor ouium et maia eius coniunx que singulis noctibus i saccis dormiētes sua vita pau percula ci virginali. sanctorū duorum abbatum vitā angelo teste supabant Paiformit Sanctus Johannes abbas videns ad nominacōnem et pñciā cuiusdā casti rustici exisse a possesso homine demonē quem nullatenus iohānes expellere poterat: ruralem istum quē vndecim ānis didicit nullo cōscio vxorē cōseruasse virginē. castimonie sue p̄tulit ut Cassian9 tradit in colla. abbis nesteronis Ita thomas brabantin9 in suo li. de apibus describit. Elizabeth quandā nobilē virginem. cuius castitati parentes inuidentes. eam nuptui cuidam tradiderunt militi a quo per annum impolluta data est monasterio. vbi angelica cōsolacione 7 cristi apicione mirabili sepe foueba tur. Sancta Radegūdis nupta impatori lothario ci ab eodem virgo monasterio tradita. ibidem in supmo misericordie opera paupeibus exhibuit. Et Anastasi9 cū theogenia vxore ci virgine peplo illeso ardentes prunas eam portas se didicit vt vtrumqz vincen cius recitat vbi sup̄ Legim9 qz similiter Sancti Heynrici impatoris cōiugem kunegū dim virginem semper permā sisse Dicutici ipse virgo perse uerauit. licet ad sinistram ifamiam ipsa super ignitos vomeres illesa tn̄ ābulasss. Piger: Quo tm̄ mihi cir̄ hec dubia declam. ci q̄etus ad audiē dum alia ꝑperabis. Primū cur secūdū modū castiōnis p̄fers p̄mo. Cum teste quodaz qui in secūdo mō vixit in matrimonio se fateretur facilius posse in antea semper castum pmanere q̄ȝ reddere vel exigere debitum dūtaxat cōceptus tempore. Scimus aūt q̄ȝ difficultas auget meitū 7 meiti maioritas eminētiorē gradum ɔstituit Sic etiā plures facilius ꝑ sp abstinē volūt ab esu carniū q̄ȝ easdē iterpolati sine excessu gule p̄sumāt comedē. Scdm dubiū qualit̄ se prudens cōfessor vel cōsiliari9 erga tales ꝑsonas ꝓpoito castitatis in mrimoio inspiratas gerē debeat?

Theologus: Primi noticiam noueris q̄ȝ in operacione aliqua seu omissione eiusdem. Aliquando difficultas est ex genere 7 natura operis puta quia difficile in se ci arduum

Aliqñ vero solũ est vel princi paliter ex pte opantis Prima difficultas augꝫ meritũ ſꝫ nõ ſe cunda que ẽ ex vitio ſbiecti ꝛ ita est in exemplis añ traditis Idcirco grad⁹ cõtinẽtie ꝯiuga lis ſtãt debite Ad ſciendum ſci to ꝙ pmo ei op⁹ est cũ ſũma diligentia naturas ꝛ cõdicões ac circũſtancias pſonarũ ſic affectarꝫ ad castitatẽ agnoſce re Deinde ſi quis talia omnia reperit castitati alludẽtia caue at ne votũ ad id firmãdũ ſta tim admittat pinde occaſio nes incõtinentie doceat exclu dere Ibi tñ puideat ne ex ſepa cõne pſonarꝫ ſi fieri ꝯgruit no cturna i alia videlicet camera iacẽdo diuiſim de icõtinẽtia ad ulterij nullũ poſſit ſiniſtrꝫ int̃ uenire iuditũ ad qđ demon multũ machiatur Postremo doceat iugit̃ dñum implorã dum eſſe auxiliũ ꝛ in nulla for titudine cõfidãt ppria memo res eni eſſe debẽt illud ſapien tis Sap·viij·pmo ipſi⁹ ſalo monis ut dicit gloſa· dicẽtis Puer erã ingenioſus ꝛ ſortit⁹ ſũ animaꝫ bonam Et cũ eſſem magis bon⁹: veni ad corpus coinqnatũ Et ut ſciui qm̃ alit̃ non poſſum eẽ cõtinens niſi de us dederit Et hoc ipm erat ſa pientie ſcire cuius eſſꝫ hoc do num Adij dñm ꝛ depcatus ſũ illũ ꝛ dixi ex totis pcordijs me is deus patrꝫ meorꝫ Vide ſi li bet reliq deuocõe plena ibidẽ ca·ix· Magis tñ hoc ut gloſa ſubiũgit puulo p baptiſmum habenti corpus incoinqnatũ congruere põt Ex pfatis igit̃ liquet iam exemplis qũo mul te diuine formice monarcha qdãmodo careãt ꝛ tñ in iugi pace ſibi mutuo ſancte obtẽ perant ·:· · ·:· · ·

Sequitur Capitulum Sextum

De ſua republica ineſt eis quedã racõ cura et memoria Racõnẽ hic accipe p virtute eſtiãtiue po tentie qua eciam irracõnalia aĩalia ſm auicẽnaꝫ ex ſenſatiſ intencõib⁹ intencões nõ ſen ſatas eliciũt quã virtute medi ante aĩalia multa mirã ꝛ in du ſtrioſa pficiũt opa nũc fetum educãdo nũc ſanitatẽ pditã r̃ parando nũc ſpeciẽ ſuam aut ppriũ indiuiduũ tuendo ꝛ ita de multis alijs actõnibus qui bus humanũ itellectum ſepe in admiracõeꝫ conũtunt non modicam Est eni virt⁹ hec ſu prema in aĩalib⁹ racõne carẽ tibus et dñio regimini iuxta id qđ bruta ſuſtinent primi ore et in minutis aĩalibus ut in

apibus et formicis ad proui dendū sibi et suis mirabilior. Tales hodie eē deberēt otinue principum om̄ium et potissime p̄latorum ecclesie racō cura et memoria ut hec potencie illūinate diuinitus sibi cōmissā rem publicā facilius possent regere. Ex quali solicitudine et ad Thessā. tercio ait apl'us De cetero fratres orate pro nobis ut s̄mo dei currat et clarificet' sicut et apud vos et ut liberemur ab importunis et malis hominibus. Et p̄ma Thimot. ij. Obsecro p̄mo omniū fieri obsecraciones. postulacōes. gratiarum actiones. pro omnibus hōibus pro regibus et pro omnibus q̄ in sublimitate cōstituti sunt ut q̄etā et trāquillam vitā agamus i om̄i pietate et castitate Hoc enim bonum ē et acceptū corā deo saluatore nostro. q̄ omnes homines vult saluos fieri et ad agnicōnem veritatis venire.

Piger: Tales scio eē deberēt nostri epi et p̄sules. s; heu oēs quos videmus in almania deteriores sunt q̄ mūdani scl'ariū p̄ncipes et quid queso de p̄latis vel pastoribus pleb' minoribus.

Theologus: Caue ne temerarie iudices. et ne in illud t'ribile xpi verbum icidas quo ait Nolite iudicare et nō iudicabimini. nolite cōdemnare et non cōdemnabimini In eadem enī mensura qua metiemini. remecietur vobis. Nunq̄ de multitudine fando generalem de malo p̄feras sētenciā; Alioqn̄ per m̄cōsum iudicium vix vel euades nullatenus. Sicut enim pia mat' ecclesia i cōitatem nunq̄ anathema iaculat' semper p̄sumens in multitudine esse Innocētes aliquos Ita tu ip̄e facito. si a sup̄mo iudice velis cōdemnari Nā in omni loco et statu boni malis admixti eē p̄nt. Est iterea certum satis tuū iudiciū v'silit' esse presūptuosū. q2 oēs almanie p̄sules nō vidisti. Et si audisti de singul' et de q̄busdā mala dici Vide ne id sapientis incidas Innocēs credit om̄i v'bo. Astutus cōsiderat gressus suos p̄u. xiiij. et ecci. xix. Qui cito credit leuis est corde nec mir' si in tlibus q̄dā deuotarij et zelotipi decipiunt' sepius. q̄ falso estimāt deū ecciām suā reliq̄sse. et destitutā vbiq3 sāctis pastoribus. Audi apostolū ad Rōs. xi. talia demōstrātem q̄rentem et rn̄dentem Nunq̄d repulit deus p'p'lm suum? Absit Nā et ego israhelita sū ex semine abrahe de tribu benyamin. Nō r'pulit deus plebem suam quā p̄sciuit

An nescitis i helya quid dicit
scriptura videlicet·iij·Re·xix.
queadmodū īterpellat deū ad
uersū israhel dicēs ꝓphetas tu
os occiderūt altaria tua suffo
derūt et ego relict⁹ sū sol⁹ ⁊ q̄
rūt animā meam Sed quid
dicit illi diuinū responsū: Reli
qui mihi septē milia viroꝝ q̄
non curuauerit genua sua ātē
baal· Sic ergo ⁊ in hoc tpe r̄
liquie ꝑm electionem salue fa
cte sunt Putabat eni etiā san
ctus ꝓpheta iudicio deceptus
humano qn̄ terram israhel ple
nam vidit ydolatris se solum
permansisse dei colam· qȝ ut bea
tus greg· ꝓbat sup Ezechie
lem In principio ꝓphetaꝝ spi
ritus nō semp eis p̄sto est ad
cognoscendū occulta· ¶ Si
ger saltem multi sūt vel q̄dam
de quib⁹ p̄misi ut in libro le
gim⁹ experiētie Manifesta sūt
ait Apostol⁹ ad galla.v· opa
carnis q̄ sūt fornicacō immun
dicia impudicitia luxuria ydo
loꝝ seruitus veneficia inimici
cie contencōes emulacōes rixe
ire dissencōes secte inuidie ho
micidia ebrietates comessacō
nes ⁊ hijs similia q̄ talia agūt
regnū dei non cōsequentur·
¶ Theolog⁹ quicquid sit de
pastoribus maioribus siue mi
noribus non iudico Quo ei

domino stabit vel cadet quis
qȝ seruus Vnū credo verū vi
delicet te errasse grauit' in tua
sententia Nam de plebanis
multis quoꝝ vita nobis ē no
cior tu nō ambigo bonū sentis
De epis vero p exempla ꝓba
bo ¶ Viuit eni reuerēdus pa
ter et dn̄s: dn̄s fridericus de
vffsas de Franconia orientali
genitus nobili ex genere qui
dudū factus mē bambergens
ecclesie canonic⁹ et sacerdos
ita mūdi oblectamēta spreuit
omnia ut sua dom⁹ a minus
deuotis clericis risu vocaretur
reclusoriū vacāte deinde ibidē
sede kathedrali satis p̄ter mul
toꝝ intencōem p̄maria a con
canonicis elect⁹ ē ⁊ credo dig
ne in epm in tali ut videtur di
scordia in quali olym in sūmū
pontificem ut fertur electus fu
isse De quo idem in metro dixis
se fertur De prem prm fecit
discordia fratrum Fact⁹ igit'
epus de quo nob' ꝑmo mores
sanctos retētauit p̄ores q̄ptū
statū suū decuit· Nam in habi
tu humilis in affatu g̃ciosus
in cōsciencia mūdus manus
contra multoꝝ in nostris pti
bus episcoporū morem excus
sit ab omni symoniaco mune
re· Nullum voluit habere ut
alij almanie epi suffraganeū

vel sacdotalē vsū ptinētem nō osecrasset nisi prius ad terram pci dens sacmentali ofessionis anti doto se expurgasset · paupibus pius · mediocris ditibus · et re ligiosis bonis misericordissimus extitit · Nescio an viro isti in spūalibus aliquid defuit In tpali um tn̄ regimine gubabat anima innocentis nimiū Vn̄ accidit ut laboraret pro viribus qtenus epatui cederet · in curia illud pe tijt et obtinuit · sicque mō pui sus ab eadē eccia nō in eadē sed i possessione eius vitā ducit per oia clericalē · Fuit pdem in ecc maiori dyocesi · tpe quo fui Juni or quidam epus · Ekkardus noie lr̄is sacris eruditus mun dū tātope fugiens ut in opido laudenburgensi in quo multis ānis sederat ut a fidedignis au dierā ciuibus paucos ee ciues q̄ epi psonam extra suū palaci um vel extra ecclesiā infra anni spatiū vidissent · Solebat hic etiam ut in sua curia symonia vitaret ordines oferre sacros et minores in persona ppa · Ad quē eādē ob cām a ouētu meo natiuo et a meis pribus dū eēm iuuenis missus sū p · iiij · dyoce ses · ut sine macula prauitatis symoniace ofirmacōis et ordi nis sacmēta suscipem · Vixit ptea i hūanis nup satis meo

tpe sācte meōrie ut dicere au dio · Reuēndus dn̄s Sebasti anus tridentine ecclie psul · Qui in minoribus cōstitutus · in vniū sitatis wienēsis studio et alibi oim bonorum virorum iudicio vitā sanctā tenuit · Erat ei nobilis gn̄e lrārum studio diligēs et spe ciali grā otemplacōnis dne p ditus · cuius rei cā ut iuxta pe des xpi sedere valeret cū maria quotidie horam elegit aliquā ad vacandū ocio otemplacō nis · Hic postremo se inuitissiō electus ē in epm dcte ecclesie cu ius electōnem refutauit ostā tissiē · sciens quod eadem eccia et pene oēs ecclesie in theutonia adeo psse sunt spinis · et mole rerum tpaliū et negociorum seculi · ut quidē eas regentes nō sic olim pcuratoēs paupm et aia rū pastores sed ee videant capi tanei militū · et pauperum negle ctoēs · ob quā cām ostat anti q̄tus dn̄m alb · resignasse Ra tisponēsis ecclie pn̄cipatui et psu latui · Sed dn̄s ille cuius histoi am tractamus finaliter psuasus a Jurispitis onus pastoralis cuē semiinuitus acceptauit · Hij ei timoāte oscie viro dixerīt pro ut hec et sequencia ab Abbate mulbrūnēsi didici dn̄o Johā ne qui in seculo existens colle ga extitit et notarius dci domi

Ecce dne. dicebat etc ia hec qn tum lapsa sit in spualibus et tpalibus ipse noscis. de vestra pbitate nemo ambigit cunctis estis gratus Consanguineis po tentibus armatus. et electus sa tis concordit. quobrem si electi oni resignueritis eccie cui altum de bonum obligamini dilapida cois piculo in rebus et moribz exponetis et fortassis intercedentibus armatis pcibus in sorte cedet spurio. vel altri apostati co clerico vnde nisi electioni ve stre acqeueritis: reatum mortalis criminis non poteritis euade. Hoc igr vltio velut divino mo tus sigillo et velut quodam di no mucrone munitus ofirma conem electionis et eius susce pit regime Aduolare aut cepit viro ut e solitum ognator mul titudo nobilium. sine quibus mo ut dicitur non pnt regi pter tyrannos cathedralis ecclesie Cepit hec turba que fm Se necam solum predam sequitur co piis se velle replere tremis. et ex aduerso hii qbus obligaba tur in pecuniis eccia debita po stulare Et qr in thesauro eccie solum erat nemo et nihil: stimu labat osanguinei epm ut red ditus aliqs ecclesie a ppetuo venderet aut ipignoraret sal tem. Tunc pmum vir otemplacoi

mi assuetus pfiam inchoauit miseriam deplorare. et dice con sanguineis spu ut puto pheti co. Vasa pciosa et clenodia q mee psone attinet Vendite et ecclesie dana q potestis resar tite quibz exhaustis. me scito te nec obulum eccie ut petistis velle alienare. spero aute in pa tre miar deum qr me infra anni psentis spatium p vite terminum libe rabit ab hac miseria. dixit et fa ctum est diuino nutu ut p dixit. Etiam in oi qua habuit cura dyocesis ad hora quotidie co templacoi studuit. et in anni spacio die clausit extremum. cum vite famosia celebri ¶ Piger hiis motus exeplis virtutum te meritati mee renuntio quam ha bui de platis omibus theutonie Et pie credo si tales fuissent in pmitiam eccia quando necesse erat miraculis succurre infidelibus non pauca p eos oipotens deus egisse signa et pdigia ¶ The ologus Recte sentis. qr hodie ad eos q presunt fidelibus nul la est necessitas faciendi miracu la. sz opus e ut iuxta doctrina principis pastorum oues et ag nos pascant vita virtuosa pdi cacone graciosa. et tpali subsi dio. ut eius sic formicis saga cibus insit p sua republica di ma ro cura et memoria. Sz hiis mo

relictis ad aliā ꝯpetatem ꝓce damus formicarꝫ

Capitulum Septimū·

Domū sil' siue ciuitatē ostruūt formice quā distinctam hitaculis diuers plantarū tegūt pticul' In qbꝫ tplex inuitur mirabil' istorū aīalīū opacō·Nam ci uitatem quandā sibi ostruūt habitacula varia ibi edificāt et talia tegūt con̄ estū et pluui am diūs plātarꝫ pticulis In q̄ bus opacōibus nullū sue spe tiei hn̄t ingrm·sed deū tm̄mō cuius instictu in taliū ostructi one sil' regūtur et reformacōe Typpū aūt in hijs gerunt ꝓpe corum· q̄ ad gn̄alia ptinēt cō cilia p̄latorꝫ p̄cipue Hij enim ciuitatē militantis eccie suis in edificijs qn̄tum sua iterest Vbi ruinam patitur derēt re formare hōīes diuers mōis deo ibi obsequēdi ostruere et ab estu vicorū ac a gelicidijs inimicorꝫ defendere et ptegere et sese verbo et exemplo hre tli ter ut in hijs a spū dn̄o mere rent pn̄cipalit' dirigi Ita eni hanc ciuitatē vidit Johes de scēdentem de celo et in eodē cori ri p̄mitus· Vidi inq̄t c̄itatē sanctam ihrl'm nouam descē dentem de celo a deo patam si cut spōsam ōrtatā viro suo Sꝫ heu hodie res versa ē in con̄riū nam potior ei9 porcio status ecclastici mag̃ in pte dep̄mit' auaritia·supbia·et vtinam nō in cōtinēcia De q̄bꝫ ps̄·lamen tat' di·Deus venerūt gentes i hēditatem tuam polluerūt tē plū scūm tuū· In pte vero scl'a riū adeo vbiqꝫ rupta sunt pa cis federa·ut in eis illud ꝓphe locū hēat·Effusa ē cōtencō su p p̄ncipes et errare eos fecit in inuio et nō in via·Et iterꝫ dicit de ciuiū malicia atꝫ impcatur Precipita dn̄e diuide linguas eorū·qm̄ vidi iniq̄tatem et cō tradictiōeꝫ in c̄itate die ac no cte·Circūdabit eā super mu ros ei9 iniq̄tas et labor in me dio ei9 et iniustitia et non defecit de plateis vsura et dol9 De r'li giōis aūt vinea cuius radices dei plātauit filius q̄ oli imple uit t'rā operuit montes vmbra eius et arbusta eius cedros dei que insup extendit palmi tes suos vsqꝫ ad mare et vsqꝫ ad flumen ppagines eius sic alibi dicit·Destruxisti maceri am eius et vindemiāt eā oēs q̄ p̄tergrediūtur viam extirauit eā aper de silua et singularis fe rus depastus ē eā Piger:tē pore nr̄o quo ostātiense gnā le celebr̄bat' ociliū·q̄ptū meo ror de reformacōne multum

tractabatur in eo de singulorum statuum ciuitatis ecclesie Et letatus sum ꝓtunc in hijs que dicta sunt mihi quia in corde dixi In domum domini le tantes ibimus In cuius atrijs antea vix stabant pedes nostri propter de formacionis malicia Sed fru strati fuimus a desiderio nostro Aduenit postmodum hoc presens Basiliense concilium quod pene in omnium bullarum suarum preferebat ex ordio reformacionis titulum. Ro gauimus in eodem Concilio per annos dictum Pater. quotidie diuinam clemenciam ut id fieret Institue batur ob id disputacio specialis dicta reformatorij. et vsque ad sex annos iam crebro disputa tum est de diuersorum statuum repa racionibus. nec in effectu vsque ho die quicquam vidimus Scire igitur multum cupio vtrum ne de totali reformacione ecclesie in membris et capite aliquam spem habere pos simus. ut iocunde cum propheta ca nere possemus In conuertendo do minus captiuitatem syon facti su mus sicut consolati. et similia.

¶ Theologus Non omnino fru stra celebrata fuerunt duo ista concilia Nam in primo inueteratis simum scisma ecclesie quod antea nullis modis mederi potuit di uino regimine ablatum est. In alte ro vero crudelissima hussitarum per secucio. et eorum infidelitas. que nul lis tractatibus nec fidelium gla dio sub quo infiniti corruerunt ex vtrisque partibus auferri potuerunt per christi graciam pene totaliter auer sa sunt aut mitigata adminus atque sopita plurimum De totali autem quam depingis reformacione ecclesie ad presens et ad propinqua futura tempora nullam penitus spem habeo tum quia voluntas bona in subdi tis deficit. tum quia illud prelatorum malicia impedit. tum eciam quia illud electis dei qui persecucionibus ma lorum probantur non expedit. Exem plum de hoc accipe in arte archi tectonica Da enim architectum quan tumcumque artificiosum. si is ma teria congrua lignis vel lapidi bus caruerit nunquam domum con struet. Da rursus ligna vel la pides in materia eciam nobili. si domificatorem non habueris: domo ydonea et habitacionibus semper carebis. Si preterea domus aliqua amicis tuis accommoda non fuit. et edificata fortassis eis obfuerit. cur eam prudens con strueres Hec tria cum reforma cioni totali ecclesie applicabis. quam impossibilis sit. ipse mentalibus oculis videbis. Verum de refor macione particulari in ciuitate ec clesie possibili in multis statibus et religionibus non dubito quia easdem dietim introduci vide mus in quibusdam monasterijs

cū conuentibus sed cum q̄nta difficultate nouit altissimus. Si enim p̄sente generali cōci lio in basilea in annis sex nec vnum quidem fragilis sexus mōsteriū cooperante eciā sc̄a i ↄsulatu reformari potuit ꝓpt̄ qua rundā inhitātiū vitā maliuo lam cū eisdē astātem seruitiam. Quid q̄so sperandū est de viro rū nobiliū vel l̄ratoꝝ collegijs q̄ ruinas ⁊ deformitates suas in sp̄ualibꝫ exn̄tes domibꝫ nō mō armis calibeis. ſꝫ eciam q̄ deteriora sūt verbalib⁹ ⁊ ligne is pn̄t defendē. ¶ Piger: Puto p̄latoꝝ malitia totius mali cā est in s̄bditis. Si em̄ pastoꝛes boni essent ad moꝝū eorundē vestigia greges venirent.

¶ Theolog⁹: Parti ſꝫ sed nō i toto erras In grege ei pecuō fortassis ita ē ut asseis ſꝫ i cetu hoīm q̄ lib̄tate potiunt̄ animi nō sic veꝝ tn̄ ē ut. b. greḡ. docꝫ auctoritas. Nā nemo āplius nocet in dei ecc̄ia q̄3 is q̄ in dig tate vel gradu ordinis ↄstitu tus suis facinoribꝫ plebē scan dalisat Et dū pastor p abrup ta gradit̄ grex in p̄cipiciū la bitur Dūqꝫ caput egrotat ce tera mēbra languēt Nō sic au tē in s̄bditis imitacōnis facili tas a virtutibꝫ p̄latoꝝ capit̄ sicut viceūsa ab eisdē exēplū vicij discit̄. q2 peccare facilius est multitudini q̄3 bn̄ facē Vir tus inquit ph̄us ē circa diffici lem nō habituatis ⁊ insuetis intellige Et lata est ⁊ spacōsa via q̄ ducit ad pdicionem Ar ta vero ⁊ stricta que ducit ad vitā. Primā enim viā egredi unt̄ plurimi. Secūdam vero pauci. q2 regnum celoꝝū vim patitur ⁊ violenti rapiūnt illō Malam ergo consequenciā formas in morali materia Nō autem boni pastoris vestigia sequi sepe abnuat populus. multis exēplis nostro factis tempore docere possum. Vidi m⁹ namqꝫ legatum sedis apo stolice cardinalem viꝝ omni sanctitate p̄ditum dominum Nicolaum sancte crucis lega tum in frantia: professione et vita semper carthusiens̄ ordi nis p̄latum certe q̄si ordinari um de iure communi sup t̄ras legacōis sue officiō commissas Hic q̄ntum profecerit in eisdē ptibꝫ sciunt multi In reforma cōnis enim materia nonnulli sibi resistentes in faciē appella rūt. Multi alij minis Alij vero callidis modis alijs sibi non obediuerunt. Habuimus in germania in annis plurimis a sūmo pontifice transmissum legatum dominum Julianum

cardinalem· cui⁹ vite scīssime virtutib⁹ q̄ tū in me noscit hu mana fragilitas nullū vnq̄ p̄ latū parem illi agnouisse pu to· q̄ in reformacōnis sancto ope qn̄tum īpeditus ꝛ quoci ens psecucōe ꝫ passus sit· ōnes vidim⁹ qui vir istū agnoui m⁹ Nō min⁹ eñ curabātur ei⁹ exēpla ꝛ p̄cepta a multis· q̄ si ea tulissꝫ semī infamis p̄latus alius· Scio p̄terea vnū ordi nem int̄ mēdicātium ordines cui de⁹ iam añ decēniū ꝓuidit de duobꝫ bonis ꝛ bn̄uolentissi mis capitibꝫ· quoꝝ vnus gn̄a lis magister ē tocius sui ordi nis Alius vero ꝓuintiam vnā grandē hꝫ regere Vterqꝫ zela tor est reformacōis tā valid⁹ ut se ꝓ ea ꝛ pro suo grege nō semel ad r̄sistentes sibi secula res mortis piculis subiecerit ꝛ tñ vterqꝫ modicū ꝓfecit in sb ditis Paucos eñ cōuentus re formare potuerūt· q̄bus velle adiacebat de oibus· sꝫ ꝓpter i obediētē materiāꝫ pficere ne q̄uerūt· ¶ Piger ego in taliū p̄latoꝝ offitio magnū eē picu lū puto Et scire vellē an in sta tu salutis cū tanta rebellione subditoꝝ eē valerēt· ¶ Theo logus· Nō solū istos sꝫ pasto res oēs alios in piculo cōstitu tos esse docet btūs Augus· i re

gula· Ubi dicit ad subditos Prelati seu ꝓpoīti miseremini q̄ int̄ vos qn̄to in loco maiori.tñ to i piculo maiori versatur In statu tñ ꝓdicōnis nō sunt si i q̄tum in se ē instāt oportune iuxta doctrinā Apostoli Argu unt obsecrant ꝛ increpant in paciētia omni ꝛ doctrina. Ne aūt peior fiat scissura: dissimu lare oportꝫ nōnunq̄ sbditoꝝ vitia minora· Ubi ex correpci one ꝓbabilit̄ mala aduenirēt maiorā Sicut pitus cirurgic⁹ morbū in corpe infirmi aliqn̄ relinquit min⁹ nociuū· ne eū dem curando deteriori ꝛ letali vulnere p̄stet incētiuū· Sic p̄ m⁹ israhel rex rebelles sibi non dū firmatus i regno spū bono docente quē vicꝫ saul adhuc habuit· non correxit Maiori eñ multitudīe sibi obediēte. tñ quidā filij belial dixerūt p̄ mi Re· decio Alium saluare nos poterit iste· ꝛ despexerūt eū· et nō attulerūt ei munerā Ille ve ro dissimulabat se audire· Cū eo tñ abijt ꝑs exercit⁹ quorū tetigerāt deus corda ibidē pre mittitur Dari mō timore rebel lis vel furētis multitudīs ꝑser tim pn̄cipū Rex Darius poten tissimus inuite ꝑmisit danielē in lacū leonū proicere· quod si non fecissꝫ: vita regis fuisset

in piculo nec liberatus fuisset
daniel ut habetur Danielis
vltio. Sic mathathias dei sa
cerdos et pastor israhelitici po
puli videns regis anthiochi
tyrānidem deformantem tem
plū dei cultū et populum in def
ta loca secessit. quousq3 cōgre
gata ē ad eum synagoga bo
norū et fortis viribꝰ. Per quā
reformauit p̄dicta p viribus
p̄. macha. ij. et Judas macha
beus sūmus sac'dos et post eū
Jonathas frat' eius licet eēnt
animosissimi tn̄ Alchimū qui
p bachidem Anthiochi capi
taneū ē intrusus ad sūmū sac
dociū fretum potentia seculi se
uitiā et deformacōem tēplii ihe
rosolis et populi procurātem
totis mīsib3 diu sustinē coacti
fuerūt ibidē3. vij. et. viij. ca. Et
ij. machabeorū. x. Sic q3 Oni
as deuotissimꝰ dei sūmus sacer
dos inumera mala p symonē
et menelaum sue gentis defor
matos emulos passus est. ij.
machabeorū. iij. et sequētib3.

Capitulū Octauū

FAl suis domibus vi
as rectas et occultas
fabricant quibus sa
tis occulte sepe inhabitāt. Ec
ce tria moraliter notanda ite
rum. Alam vias in domibus
rectas fabricant que semite di
cuntur Et methodi quib3 bre
uiter aliquis ad terminū du
citur Tales eciam faciunt oc
cultas et easdem sepe inhabi
tant p que ōnia viam arripere
compendij ad creatorē3 docet
in formicis naturalibus et spi
ritualibus increata dei sapien
cia Vie igitur recte itinēa vir
tutum sunt a vicorum semita
declinantes Vn̄ eadem sic sua
det sapiencia p Salomonē3
prouerbiorum quarto. Dirige
semitam pedibus tuis et ōnes
vie tue stabiliēt'. Ne declines
ad dextram nec ad sinistram.
Auerte pedem tuū a malo. Vi
as enim que a dextris sūt no
uit dn̄s Peruerse vero sunt q̄
a sinistris sunt. Ipse autem re
ctos faciet cursus tuos Itinēa
aūt tua i pace pducē3 Vie aūt
rcē et abscōdite sūt mōi ōma
ōtēplādi. et p superogacōnis
opa deo obsequendi fideliter
Quales hij arripuerūt de qb3
veritas ait lu. x. Cōfiteor tibi
pr̄ celi et t're q2 abscōdisti hec
a sapiētib3 et prudētib3 et reue
lasti ea puulis De q̄ i Job. iiij.
dr Ad me dcm ē verbū absco
ditū et q̄si furtiue suscepit auris
mea venas susurrij eiꝰ Animalis
aūt hō nō pcipit ea q̄ spūs dei
sūt Stulticia em̄ illi et nō pōt
itelligē q2 spūalit' examinat'

Vias non occultas et rectas hō tunc inhabitat. qn̄ supero gacōis opa secreta contēpla cōne exaiat et talia opere exe qui p viribꝫ discrete attemp tat Tales vias icedere deberēt otemplatiue vite vicꝫ quidaꝫ viri rligiones approbatas p fessi. ob procurādū fructū aīm maꝝ reptas. Similit epi et q̄ ex officio habent p̄dicare ver bū dei. qꝛ ad tales omnes spe ctat p̄cipue ea q̄ per secretū cō templacōis hauserūt alijs ver bo vel scripto tradere. Vn̄ bea tus grego. in de cura pasto ali iubet p̄latū ⁊ predicatorē pre cūctis esse in cōtemplacōne su spensū. Piger. q̄d ergo erit vel quale dabitur iudiciū de q̄busdā religiosis. nō solū di co de possessiōis. ꝫ etiaꝫ mēdi cātib⁹ qui ab ecc̄a pro aiab⁹ curādis dati sunt pastoribus ecc̄e in subsidiū ⁊ tamē in nul la vniuersitate i medicis gra duati. nec aliū de apprime vel p funde in eadē arte eruditi pas sim se de medicandis vel suble uādis egrotis corpib⁹ intro mittāt. viā otemplacōnis qua incesserūt prēs eorū relinquē tes Nō proinde de nostris in al mania epis qui tāto onere ca stroꝝ ciuitatū militū ⁊ simili um tpaliū negocioꝝ tumulti bus sūt circūdati. ut respirare vix valeāt. ⁊ qui ōino spūm otemplacōis et curā aīe in se et proxis videtur penitus extiguē Quid demū de plebanis ⁊ p̄ latis īferioibus q̄ ad viam vi te cōtemplatiē. eciaꝫ si alias si ne grauib⁹ pccis sunt: rarissi me vel nūq̄ se ad ihabitandū ponūt qn̄ymo alijs talia face re prohibent. Theologus. Primi certe q̄ ita sūt obnoxij. transeo eni nūc de duob⁹ reli q̄s multiplici pcc̄i cathena se cōstringūt. qui toxicū mortis multis sepe ꝓpinant. Irregulai tatis pena sese sic illaqueant. anathematis ecclesiastici cām nō vitant. prm suoꝝ intēciōeꝫ sācta cassant. et multos discre tos viros actiue scādalizant. Ecce qn̄qꝫ mala Primum inq̄ toxicū mortis multis sepe ꝓpi nant. qꝛ dū putant morbo p̄ bere anthidotū. inexpti appli cant fortassis id qd̄ ꝓ tūc est venenū. Mouet idcirco mūdi phus in. v. ethicoꝝ q̄stioneꝫ An facili⁹ sit eē iustū iudicem vel bonū medicū. Hāc questi onē cū me p̄nte in vniuersita te coloniēsi. quotlibetari⁹ det minandā tradidissꝫ cuidā ma gno i medicis doctoi. Iste dif ficultates multas medicine ar tis adduxit ⁊ inter ceteā mihi

memoabile verbum protulit Quõ Arnoldus de noua villa olim medicoꝝ sũm⁹ calculasƺ in hũano gñe eē posse infirmitates distinctas duo milia cẽtũ et ·xxiiij· In qua vaietate grduũ id qd vnam infirmitatez fugat aliã illico adducit et iuuat et qd vnũ moꝛbum curat· alium intoxicat Quo audito alienis hoibus medicinalia i diuidualia suadere hoꝛrui In exptis medicis minus credidi Et si expti aliqñ errãt: eos clemẽtius iudicaui Secũdũ malũ ẽ irregularitatis ↄsequũtur piculum Quis enĩ in tãta vaietate moꝛboꝝ nl obmittit de cõtingẽtibus in noscẽdo moꝛbũ specificeꝛ gradualit in vidẽdo tempus ydoneum in celo subtiliter et in eligendo medicine necessaria artificialiter Scio quendam magnum in medicina cuiusdam vniuersitatis graduatum doctoꝛem qui regis Romanoꝛum et alioꝛum illustrium viroꝛum phisicus sepe laudabilit exstitit · Hic publice in serio audebat dicere scie satis probabiliter mltos se interfecisse egrotos· A quo dũ sciscitaretur causa· Respondit qñ inexptus pctice de scholis et libris pmũ veni nesciuis de mltis q me postmod docuit expiencia vidi quõ plures nem tradidi ex ignoꝛancia quoꝛ ex itencõe curaꝛe querebã Causam eciaȝ anathematis isti neqꝫ vitant qꝛ ea intẽcõne pia mr eccia audire leges et phisicã sub late excõicacõis seten cia inhibuit ad curam amarũ obligatis· religiosꝭ· et clericis ut tales sãctis studijs et sacre scripture libris quoꝝ ẽ inscrutabilis sm aug⁹· profũditas animũ darẽt indefessum· vt in Rubrica ne cleri vel monachi negocijs secularib; se immisceant tituli ipsius pondus docet et sentencia Et ibidem sup specula prohibicõis supfate notã et cãȝ assignat Honoꝛius i hec verba theologie inqt studium cupimus ampliari·ut dilatato sui tentoꝛij loco funiculos suo faciat lõgioꝛes·ut sic fides catholica tucioꝛ fiat scȝ circũcincta muro inexpugnabili bellatoꝝ qbus resistẽ valeat ascendentib⁹ ex aduerso Predcã isuper religiosi et eciã si seculares sint clerici pm suoꝛum intecionem qꝫ tũ in eis ẽ frustrant quoꝛũ pꝛicipal erat intencõ et studium pcipuũ animab⁹ prouidẽ nõ medeꝛi moꝛturis coꝛpibus quibus pleꝛũqꝫ plus ad spiritum coopera tur egrotacõ· qꝫ medicinalis

valeat opacio. Cū inquit Apostolus infirmor tūc fortior sum Et quidā sanctorum patrum rn̄dit infirmo fratri curā poscenti corporis. Rem ait virtutibus tuis necessariā amouei desideras Merito aūt hij de quibus loquimur deridetur a viris bonis et prudētibus quos ideo scandalisāt. quia ad tractandū celestia et ad curandū spūs nobilissimos vident ex auaritia vel ex hūana laude vrinas amplecti hoim et eorum stercora. Vn̄ tales abusus videntes hij religiosi boni. quos zelus domus dn̄i comedit religionē talium lamentantur. velut destructā iherusalē olym propheta. Iheremias Trenorum quarto Quō inquit obscuratū ē aurum mutatus ē color optimus. disp̄si sūt lapides sāctuarij in capite oim platearum. Qui vescebātur voluptuose interierūt i vijs q̄ nutrebātur in croceis amplexati sunt stercora.

Capitulū Nonū

Tam mares q̄ femine in formicis ad laborē egrediūtur vniuerse p turmas. Docēt in hoc vitare miseros ociū et desidiā. quibus fomēta vicijs p̄stantur. Labor enim corporeus seu mēbrorum fiat exercicijs. siue in alia castigacione corporis. siue i alijs vite, actiue medijs. vbi quis mētis cōtemplacōi vel librorū studio se nō dederit sm cōmunē legē tam necessarius ē omnibus. ut sine eo nullus rite ad vitā theoricam migrare possit. Vn̄ dicit btūs gregorius li. vi. mora. tractās illud Exodi. xix. Caue inquit deus p moysen ad p̄plm ne ascendatis in montem. nec tāgatis fines israhel. ois q̄ tetigerit montē. morte morietur manus nō tangent eum sz lapidibus opprimetur. aut cōfodietur iaculis siue iumentū fuerit siue hō non viuet. Populus autē a mōte prohibetur. Cū lex a deo accipitur. ut vic; qui infirmis adhuc mētibus trena desiderāt cōsiderare sublimia nō p̄sumāt Vn̄ recte dicitur. Si bestia tetigerit mōtem lapidabitur Bestia etenim mōtem tāgit. cum mēs irracōnabilibus desiderijs sbdita. ad contempla cōis alta se erigit. Sz lapidibus percutitur quia sūma nō sustinens: ipis supni ponderis ictibus necatur. Qui ergo culmē pfectiōis apprehendere nitūtur. cū cōtemplacōnis arcē tenere desiderāt. p̄us se in campo opis per exercitiū pbent. ut sollicite sciant si nulla mala pximis irrogāt Si irrogata a pximis eqanimiter portāt. Si abiectis

bonis tpalib; neq̃q̃ mens leti
cia soluatur Si subtractis nõ
nimio merore sautiatur· ¶ Pi
ger: put ex verb tuis senciõ tri
plicẽ commẽdas labore; Vnũ
qui ad modũ mechanici opis
exercet manib; vel pedib; Ali
um q̃ corp9 vigilijs ieiunijs
abstinencijs cilicijs domatur
7 similibus Postreõ eum quo
licite conuisando int' homines
quis animũ refrenat con̄ iram
odium amorẽ tristitiam letici
am delcacõnem 7 aduisus pas
siões similes· Querit igit q̃s
horum laborum est melior?
¶ Thologus: Q̃ntũ ex natu
ra opeis bonitatis gradũ hñt
eo ordie quo audisti minois
etiã meiti eẽ vidr ceteris pib9 7
miõris difficultatis prim9 q̃
scdus 7 idem q̃ vltimus· Cui
aũt õnes vel eorũ aliq̃ magis
sũt necarij ad pfectiõem acq̃
rẽdã attente quisq; in sua le
gat consciã Sicut enĩ magis
oport; paupem ditai laboib;
manuũ q̃ philosophai apud
aristotelẽ Ita apud x̃ imitãtes
doctrinã plus vrget multos
arte vti mechãica p victu ha
bẽdo q̃ opus sit scõ; exerciciũ
q̃ corpus atteritur Ad vltimũ
tñ gradũ quo mediãte passio
nes vincunt 7 ad medium de
ducuntur in anima p occasio
nes habitas in exterioribus·
õnis impfectus tenetur tende
re ut audisti in auctoritate be
ati gregorij· quia i eisdem cõ
sistunt virtutes actiue neces
sarie· Hõme pmo aũt 7 scdo
laborandi genere quidam sa
tis tranquilli esse possunt p lo
co et tempore et iuxta dispositi
te complexiõis sue vel cõsuetu
dinis acquisite naturã 7 vtu
tem· Tales enim duo gradus
nõ virtutes sunt saltem prin
cipales s; virtutes eis mediã
tibus acquiri pñt in edomacõ
ne corpis ad spũm· Qualiter
autem assumenda sũt talia et
in qñto· Vide de hoc Collacõ
nẽ Abbatis moysi secundam
in qua Cassianus facũdissimus
illud docet elegantissiẽ· ¶ Pi
ger: Sepe miratus sum Cur i
nostris ptibus nõ modo sicut
olym repiantur viri q̃ corpus
ieiunijs 7 abstinẽcijs aggre
di audeant flagellis et duris
alijs exercicijs sicuti fecisse le
guntur sanctorum canonisa
torum multi 7 patres i egyp
to 7 in schiti de quibus vitas
patrũ plene edisserit ¶ Theo
logus: Quamuis nõ non tã
crebro sicut olym repiantur
de quibus refers: tamẽ multi
sunt adhuc deuoti tales de q̃
b9 in sequẽtib; statim audies

Verum prius volo noveris· quod ex quinque vel sex causis evenire potest· cur aliqui tam gravia exercitia habere non valent ex dispositione videlicet aeris· ex complexione corporis· ex zelo perfectionis· Ex habitu iuventutis· Ex fictione ypocrisis et ex specialibus donis Dei. Nam si in regione aliqua est multum calidus· digestionem ut inquiunt phisici impedit· Ad exteriora evocat et abstinentiores facit homines ex consequenti et ex adverso frigida regio poros constringit corporis· et calorem exinde per antiparistasim augere potest in stomacho· Unde provenit· quod in nostris partibus frigidis viri quidam hyemali tempore plus comedunt quam estivo tempore· Non ergo mirum si in regionibus calidis homines ieiunant facilius· Complexio etiam corporis aliquorum habet· ut in natura frigidis liquet· flegmaticis vel melancolicis· cibus tam modicus sumitur a quibusdam et raro adeo· ut in comparatione ad alios eius abstinencia videatur adesse miraculosa Patet etiam hoc in quibusdam feris et in viris frigidis in ramis et serpentibus· ymo in perfectis animalibus· ut in ursis qui multis mensibus in hyeme nullum penitus cibum sumunt in locis silvestribus vel abditis· Zelus preterea perfectionis ad obsequendum deo acriter· ad satisfaciendum pro peccatis viriliter· et ad adherendum deo pacato et edomito corpore plures ita stimulat ut ex amoris magnitudine excessum in exercitiis tantum faciant· qualis videtur tepidis impossibilis· Videmus hoc apte in philocaptis erga feminas amore ceco et venereo ex quo quidam tota hyeme semper nudis incedunt capitibus· Alii vestimentis carent necessariis· Alii hastiludiis letaliter impugnant mutuo· Alii vigilant inhumaniter· et ita de reliquis· que omnia vincit amor cecus et leviora facit Cur autem Christi amor et caritas dilectioque· que ut Canticorum octavo dicitur· Velut mors fortis est huiusmodi maiora non possit facere· Habitus insuper iuventutis ardua novit efficere puta Si quis assuetus est pene a cunabulis modicum victum et amictum habere· sicut videmus pauperes in villagiis vestibus tam contentari modicis in hyeme· ut si easdem delicate nutritus deferret tantummodo ob amorem dei. sanctus esse videretur· Fictio etiam ypocrisis non minora novit luere pro laude vana vel ex avaritia Hanc ob causam truttanni quidam et mendici· glaciali tempore. nudi sedent in nivibus· ut ad compassionem moveant divites et ad sibi subveniendum in pecuniis

Prius enī ꝯtis ħbis ul' semib; corp⁹ fricauerīt ⁊ ligatuis arti ficialib; sāguinē ꝯstrīxerūt vl' poros corpis alijs rmedijs obturauerūt Hz ⁊ i sāctis hoi b; sepe ꝗuia exītia repiunt' ex spēalib; donis. Hic mānifestū est ⁊ fuit in btō prē nrō dnico qui in humo ecc'ie crebro no ctes fere duxit insomnes. qua lia exītia fratrib; suis inhibu it nō ut eis talia nō faueret ꝫ qꝛ donū illud nouit spēale ⁊ i firmis alijs fratrib⁹ nō eē cōi catū a deo. Piger: potes ne pferre i mediū aliquos d' ma clemēcia nr̄is dieb; frigidis in ꝗb; iuxta x̄ vbū ⁊ ap'li caitas mltoꝝ refriguit donis talib⁹ laboꝝ corpaliū seu exerciciōꝝ de ꝗb; loq̄mī dotatos. Theolog⁹: possum mltiplicit' vidi in ytalia tpe quo fui Junior in ouētu elugienſi ꝓpe venecias nri ordinis p̄orē fratrē paulū de vrbe veteri nō dico hoiēm sed vix homūtiōem corpe ꝫ gigā teū in p̄dc̄is exercicijs. Nam puus corpore statura pusillus ⁊ obesus erat totus carnibus atq; membra eius vix here bāt ossibus Attamē tā alacer ⁊ expeditus animo fuit ⁊ viri b; ut scd̄m in ordine nō noue rim. Jeiunium regulaē quod durat ꝓpe ānū dimidiū psolue bat itegre Carnes nō edebat eciā debil'. die ac nocte seq̄ba tur choꝝ assidue In q̄dragesi mali tpe pene p̄dicans quoti die ⁊ occupatus in cōfessiōm audiēcia assidue nō dicam vi no limphato. ꝫ aq̄ vinata vi no modicissiē vtebat'. qn̄ nō purā recepit aquā pictāciam aq̄ sepius abstinebat tā curio se a se ꝓpinquis ⁊ distantib; diuidebat fratribus ac minu tatim occulte molebat int' ma nus ne notaretur a circumse dentibus de abstinencia. ut n̄ curiosus explorator vix psi mōiam possꝫ aduertere vesti tus. Dure nocte iacebat. vigi lijs multis iſistebat ⁊ oracōni bus deuotis sedulo incūbebat Nemo i choro ⁊ cātu alacrior in labore manuū nullus ꝓ cōi tate sollicitior nec in sedādis fratꝝ temptacōib; efficacior Et ne tempus sibi transiret in cassum quando audiencie cō fessionum. p̄dicacōni. oracōi. vel scripturē nō vacabat stati coquinā p̄sertim post prandi um intrauit ⁊ cocum ad dispo nēdū ⁊ laborādū ꝓ futura fra trum refectiōe iuuabat sollici te i mūdādo nūc pysa nūc ole ra nūc vero cooperando ad filia ꝓprijs manib; lapidō tabula tu totā ecc'iam vel refectoriū

quorū vtrūqꝫ nō minime ē la titudis ſtrauit et ornabat· Et qꝛ ſcriptor multū artificialis extitit· chorꝝ eadem arte libris valde nōbilib⁹ omniqꝫ ꝓui dit· Et nō obſtantib⁹ p̄dictis oībus· in hijs vſqꝫ ad ānum ſue etatis perſeuerauit circiter octogeſimū in regulari obſuā cia· quā tuebatur ꝓ virib; tan dē aūt pn̄ti vita functꝰ ē· Vidi ibidē nri ordinis in eodē cōuē tu prē; ꝓut cōdebat ſui camici es capitis ſeptuagenariū nū q̄ꝫ hyemali tēpore nec die nec nocte q̊cūqꝫ cooptorio vtentē in capite Nudis icedentē pedi bus ōtinue· Abſtinētia cibi ꝓ ut tradit regularis obſuantiā durā· et tn̄ in hijs tāta p̄ditum leticia ut alijs fribus p̄ ceteris honeſtū cōmunit ꝓcurarꝫ ſola ciū licitis loco et tpe· Noui in nr̄a prouīcia de Allureb genſi ouētu frem aliū· qui in ſui no uiciatus tpe a demōe qui i do lore viri p̄noſcebat temptacō nes ſuſtiebat acerrime· Sepiſ ſime eni ꝓponebat dādo p ta bulaꝫ pacis oſculū in ecc̄ia di cē alicui ſibi note puelle· fuit eni p̄us notus a multis et no tus i ciuitate Queſo p̊orem in porta adeas· ſibiqꝫ dicas qꝛ ti bi mrimoniū promiſeri et me poſtules iuridice· Sepi⁹ aio

firmit ꝓpoſuit in choro ex̄ns p̊ oī publice ſcapulare et cappā tradere· et p ecc̄iam rcedēdo ſta tim de ordie fugere· Sꝫ vicit in eo xp̄i grā profeſſ⁹ eſt eni et i ouentus baſilien̄· reforma cōne poſtmodū effcūs procu rator gr̄cioſus· Nā occulte vſ⁹ ē exercicōꝝ inuiſis nr̄is tpib; armis habuit aliciū: nō qua le portāt prēs carthuſie ſꝫ cō textū tm̄ ex equorꝝ groſſiſſimiſ crinib⁹ et nodis· vſus ē flagel lo ſtimulis et calcarib; equorꝝ ſimilimis· Torq̄ ferrea cū ap penſis de eadē minera campa nellarꝝ nodis groſſis clā moē nobiliū collo detulit lorica fer rea et alijs miris ad domādam carnē inſtrumētis vtebatur· Crucem habebat in ſiropodio magnā et ligneā et abſcōditā ſup q̄ iacuit nec vllis ſub capi te vtebatur plumis Nec caita tē proximi q̄ feruebat i pectoē hui⁹ pulch̄ ſacdotis et iuueis cohibuit dcā excitacō vel ꝓcu racōis offitiū· qd̄ in dcō cōuen tu ē grauiſſimū· qn̄ dieb⁹ feſti uis circuiret p̄dicādo p villa gia dei verbū· et populū inforen do ōſilijs ſalubrib; Verꝝ quia ingenio fuit ſubtiliſſim⁹ Ideo ē poſtmodū miſſ⁹ in wyennā ad gn̄ale ſtudiū· vbi annū vi te hn̄s ꝓpe tceſimū circit· aia

sua deo ḡta assumpta ē de cor
pe. Sileo de scia reclusa q̄ ꝓpe
magnificiā vsa ē lorica ferrea er
ro si nō fuit calibea Idē iuuētu
tis sue tpe fecit Iohēs benedi
ct9 postmodū euisin9 ātistes
qn̄ venecijs cōuētū nr̄m intra
uit refōrtū nri ordinis Erat ei
cuiusdā de maioribȝ venetis fi
lius quē priarchatus q̄dā ex
spectabat p̄us eidē collatus q̄
pat' postmodū electus ē in tui
sinū epm Antea tn̄ p̄or fuit ve
necijs in cōuentu sanctorū Io
his ꝛ pauli

Capitulū.x.

Vias suas multū occul
tas ordinate obfuāt
ne ille q̄ exeūt reintraē
volētes obuiādo īpediant. vie
rēm ꝛ occl'te q̄ sint dc̄m ē. viij.
ꝓpetate sup̄ Sunt em̄ modi
diuina ɔtēplādi p superoga
cōis opa qualia cōit' bonis re
ligiosis ad fructū aīaꝝ ordi
natis apte cōgruūt quales eē
debēt de p̄dicatoꝝ ꝛ minoꝝ or
dinibȝ ꝛ sibi filibȝ. Tales em̄
s̄m ordinacōem eccīe in occl'
tis ɔtemplacōibȝ hausta itr̄
sua loca ꝛ extr̄ exeūdo debent
alijs ɔtemplata tradere nec se
impediē mutuo ȝ adiuuaē po
cius inuicē dicti duo ordines
statuti ad eosdē fines. veꝝ sic
in republica formicaꝝ ꝛ iv ijs
eaꝝ nulla exiens nec intrans
aliā impedit in ope ȝ alia diri
ora aīalia ipsas ꝛ vias eaꝝ se
pe moliūtur destruē ꝛ ita ad
errorē eas ponūt. Sic i refor
matis cōuētibȝ dictoꝝ ordinū
maioēs bestie demōes vicȝ ta
liū vias ꝛ opacōnes cōgruas
qn̄tūcumqȝ recte ꝛ caute incē
dant īpedire nitunt' ut à se p
turbāt mutuo à ut a reforma
cōis cepte resiliāt ꝓpōito hac
itencōe sathanas in exordio
taliū ordinū sepe visibilit' ꝛ se
pius iuisibilit' froibȝ ꝛ tēpta
cōnib9 i locis pacificis armis
applicatis infernalibȝ satage
bat turbare de q̄bȝ suoꝝ ordi
nū libri mlt̄ū ꝛ late nōnt Si
cuti ec̄ i ichoacōe mōchoꝝ vel
poci9 i refōrcōne taliū p̄ma de
mōes viros religiosissiōs ve
xauert plimū liquet i refōrto
rū cenobitarū p̄mitiuoꝝ vita
Anthonij scȝ Basilij ꝛ filium
Anthonij9 ei nō p̄moꝝ mōcho
rū religiosoꝝ. ȝ p̄mo refōrto
rū pat' fuit Quia put testatur
Eusebius i eccīastica histoia.
Certū ē ꝙ tpe bt̄i Marci euā
geliste i alexādria vbi p̄sul ex
titit v'ausqȝ sexus fideles dissim
bitacula velut mōsteia cōstru
xerunt ꝛ vitam monasticam
in castitate paupertate et obe
diencia. pmo in studio sacra
rū litterarum sancte duxerūt.

Constat etiā; btūm dyonisiū btī pauli apostoli discipulum epistolā; ad dymophilū mōchū intitulasse scribēdo Et si ex ordini placet alicuius·cōstat dei filiū i assumpta hūanitate primū vna cum suis discipulis i choasse mōs ⁊ vitā·ad quoꝝ istar suprtactoꝝ ordines fuīt i stituti p̄mitus·Certū ē eni ex serie euangelica in senatu apostoloꝝ xp̄m p̄oris petꝝ supprioris Judā pcuratoris philippū quodāmō portarij habuisse officiū· In eis pauptas fuit et abdicacō oim reꝝ tpaliū·teste petro mathei·xix· pdito re dep to ibi·Ecce nos reliq̄m⁹ ōnia Ibi castimōia fuit ob quā Jobannē a nuptijs euocauit Ibi obediencia fuit ad xp̄m·Stu diū ibi in xp̄i doctrīā nocte fuit ⁊ die excellētissimū·dicente saluatorē ōniū Discite a me qꝛ mitis sū ⁊ hūilis corde·p̄dicacōis etiā exercebatur offitiū qn̄ misit eos binos ad p̄dicādū añ faciē suā·Possessio reꝝ tpalium grādis nulla·sed paupertas affuit copiosa·Hanc ob cām ut opinor demonis malicia a p̄ncipio mēdicātiū ordinū·q̄ p̄libatam xp̄i vitā suaē debcrēt.p̄ cūctis per se ⁊ per q̄sdaz de clero sepe vexauit ⁊ hodie p̄seq̄ nō cessat ad extremū plusq̄ ceteros ordies·Et in locis vbi nunc ad vngwē regulas suas obsuant quoꝝ tn̄ tyrānides·Sicut nec xp̄i fidem nec petri nauiculā;·ita nec religiōes istas delere potuit nec delebit deo p̄picio in posterum queadmodū recolende ⁊ sācte memorie magister henric⁹ de hassia sacre pagine professor pulchre deducit in lectura sua sup genesim·¶ Piger:cōstat libros iuris diui ⁊ humani·⁊ colentib; theologiā;·⁊ sāctiones canōicas·qꝛ dictoꝝ ordinum frēs in sac p̄btim pagina lōge amplī⁹ q̄ seculares clerici doctoēs labōauerīt Nā libros fere innūeros scūs tho·edidere rūt ⁊ dn̄s Alb·nō solū in diuina s̄ etiā; i philosophica scriptura p̄m⁹ ⁊ pfect⁹ postillator tocī⁹ biblie Hugo cardinalis ⁊ postrem⁹ petr⁹ de palude·me dij q; alij fuerūt plurimi. Sup sentēciaꝝ libꝝ Petr⁹ de tharātasia postmo p̄p·Innocētius Durādus ⁊ multi scripserūt latissime Sermōes de tpe ⁊ scīs qui in cōpacōne alioꝝ ut a viris audiui lratissimis dicūtur aurei·scripsit ⁊ totū passiōle qd lombardica dr de legēdis sanctoꝝ Jacobus de voragine Johēs ianuēsis epus Sūmā cōfessoꝝ·Que sūma·laci⁹ qso

ꝯscīecō̄sos casus theologicos pit̄ ⁊ Iuridicos ꝯtin; q̄ꝫ Iohis friburgenſ. Que ſūma breui ter ⁊ diſertiōe ī eiſdē q̄ꝫ bartholomei de brixia Ruis deīcꝫ tex tū quīcꝫ librorꝫ decretaliū et Sūmā iuris p̄mā. Mone. Raimūd9 de pēna forti Sileo de oīb; textib9 p̄hi quos heynricus kroſhem de greco trāſtulit De noua loyca topica ⁊ ſophiſtica eiuſdē p̄hi quā ſb cō pēdio tradit nō ſolū in q̄nqꝫ ſꝫ multis aliis p̄uis tractatibus clauſit De. hy ſ. ⁊ de inumeriſ aliis libris ⁊ opuſcul̄. q̄ oīa p̄fata cōpoſuerūt frēs p̄dicatorꝫ ordīs Poero Alexāder de halis q̄ ſūmas ſcripſit maxiaſ ⁊ pfūdiſſiās Venerabil̄ bonauē. Nouus Scotus Iohes Richard9. et alii pl̄imi q̄ ſup ſētēcias ſcripſert egregie. Alexan9 et Iohes erdforděſ q̄ Iuriū ſūmas ⁊ Nicolaus de lyra ſup oēs biblie libros ad lrā; quē null9 in hoc excelliſſe vidꝫ q̄ oēs minorꝫ ordinis fuerunt quos et alios me melius exp̄mere valerēt qui dēm ordinē profeſſi eēnt Ita de aliis ordinib9 excellētes multi extiterūt Cū igr̄ ex dictis religioib; tot fructus prodierit eccie. et hodie in multis ptib; prodeant ⁊ multos ſuā religiōem profeſ

ſos ab eccia canoiſatos hēant ⁊ de p̄fatis volūib; clerus ſe et pplm hēat regē mirū vn̄ apud quoſdā odiū tale procedat.

Theolog9: A demonis ſeuitia origialit̄ ex abuſu iuriū cōmuium ⁊ vtrūcꝫ fortaſſis ex quorꝫdā auaicia. poſtrēa duo q̄ clerꝫ tāgūt ⁊ religiones p nūc relīq̄ vnū credo q̄ ſi q̄dā religioſi abutent̄ p̄uilegiis: nō totus ordo ſꝫ pſeq̄ dērent rei. Et ↄ̄tū ē q̄ illos qui r̄ligionē ſuā mō ſuāt pſeq̄ adīmnuſ nō dērēt. q̄s tn̄ ī ſuis prib; ī ī choacōe ordinū ſcim9 pſecuci oībus amaiſſimis eē vexatos

Piger: ergo de demone An adhuc tales vexet religioſos exēplo velis oñdē.

Theologus: maīfeſte pandā. Nā a relacōne fidedigna didici mgri gwidonis ſacre theologie p feſſoris. p̄oris; ambati ⁊ eiuſ ſubprioris ⁊ ſcripto p̄oris in aſſiaco prouincie francie noſtri ordīnis reformatoris religione litteris ⁊ fama approbatorum Didici inq̄ꝫ q̄ poſt q̄ꝫ idem conuētus in aſſiaco preterito anno reductus fuit ad reformacōnis decus. Spūs malignus fratrum officinas cepit patenter inuadere e feneſtras fregit. Vtenſilia ſubuertit. Dolia vinaria diſſoluit.

cordas campane scidit et easdem asportavit. Cimbalum quod dumtaxat de die pulsari solet ad mensam et collacionem tempore pulsavit nocturno. Sicque inquietavit solum infra triduum fratres ut quosdam fere duceret ad amentiam. Aliquando de die in domibus conventus inferioribus, de nocte vero habitavit in dormitorio adeo terribiliter ut nullus fratrum auderet solus per conventum incedere. Quid plura una die invasit novitium in etate constitutum vite sue et quarto circiter anno, cuius vestes laceravit in xij foraminibus vestigia in eis relinquens unguium quasi cuiusdam fere silvestris. Alia die in vigilia vicz octavarum Ephie. dicto apparuit novicio in forma catti nigerrimi dicens: non habitum ordinis exueris, die tercia te interficiam. Quo viso et audito iuvenis alta voce adiurare cepit demonem in xpi nomine. Invasit tunc demon de novo novitium defendit se idem. In qua lucta accurrebant fratres, ex lucta amborum in cella repientes mensam, pulpitum, lectum et fere alia subversa omnia. Unde debilitatum ad recreandum fratres detulerunt ad ignem. Quo facto statim eum de novo de manibus fratrum eripuit in flammas ignium proiecit, et per longum tractum temporis caput eius in medio ignis detinuit. Deinde novitium fratres magno cum labore eripientes eum in ecclesiam ad summum altare detulerunt ubi iterato eum demon e manibus eorum explodit et per totum chorum violenter traxit et adeo percussit graviter ut demum relictus a demone pene a cunctis fratribus diceretur esse mortuus. Quam ob rationes ad deigenitricem et ad sanctos plurimos preces pro defuncto ceperunt fundere, et postremo ad sanctum patrem nostrum dominicum recurrere. Ob cuius reverenciam locus novella reformacione decoratus erat, et ubi hec patiebantur a demone. Et ecce pater iste piissimus suorum merore opem super altare subito in forma viri elegantissimi et in habitu ordinis apparuit. Frater vero qui credebatur mortuus et inter fratrum quorundam manibus iacuit vultu cepit hylarescere se de medio fratrum erigere, et versus altare ut ibi deum adoraret et sanctum dominicum cepitque currere. Demon inter hec a loco et deinde per diversas officinas domus tanto cum strepitu fugiendo fuerit ut tocius patrie malleatores adesse putares. Et quod admiracione est dignius mox ut sacramento dignissimo communicatus fuit frater qui putabatur esse defunctus contra invasionem demonis tantam ei divina virtus valitudinem

tribuit ut mēbris oib9 plena et pfcā restituēt sanitas Mi nabat pt̄ea eisdē dieb; demō iste pessim9 voce clamorosa se nllatn9 a domo ista recessur quā dixit se lōgo tpe titulo p p̄petatis possedisse Sz scientes deo deuoti frēs demonē eē mē dacē et prē; mendatij cepte re fōr cōm p uirib; opa; dedert li cz i hijs et alijs vexacōib; adeo gūati fuerit·ut noctes bn̄ isō nes ducēnt·nec demō iste ma ligri destitit·Nā postmodū al tuis nouicij cappā destruxit et famlo in coqna·fratr nccitati b9 fuiēt violent librum satis pulchr in q̄ hore canoice cti nebant cepit et in ollā bulien tē iecit et tōlit destruxit Sicqz tandē miser ille demon abscesl sit et frēs Iam velut laboriosas formicas occultas et patēts vias pambulare finit·

Capitulū·xi·

Extra domū via satis rcā et apta ābulāt·ut necea ria acq̄rant pascua p q̄ docēt oēs viuentes collegialit̄ seu ciuilit̄ q extra locū sue ha bitacōis p necessarijs edifica toie pn̄t egredi Recta enī via mor rcitudie; denōt apta au te; ē extr̄ domū via rcā·qn̄ iux ta x̄ vbū sic lux nr̄a corā hoib9 luceet ut videāt opa bō et nr̄a p q̄ mitoia acq̄rimus pascua vi rentia hēditatis et ne·Cā aūt q̄re extra domū ābulāt est ut pascua necāria acq̄rant aia mo ālit̄ intelligo ul' corpm qn̄ tūcūqz ei q̄s vitā duxēit bonā et clausā tn̄ sepe opus est ut p victu vtriusqz hois sibi l' p si bi cōmissis extra domū egredi atur Si via rcā tūc incedē ge stiat siue in via pedū fuit siue morū nō ābulent pb̄tim sine teste socio in abditis l' vbi sor des esse cōsueuerāt cōiter velut in āgul' Alioqn̄ spolij piclo se q̄s cōmittit in reb; honorē vel thesaur aīe cernētib; Pi ger: Dic q̄so si occurrit aliqd miāculū nrō factū tpe de bono fideli q̄ extra suā habitacōem pdeūdo p aīe l' corpis neces sarijs dīna grā visitatus sit in hoc maligno tpe· Theolo gus: Duplex tibi pandā pdi giū de vno x̄ faulo dīmitus on̄ sum in suo corpali itinē·Nam nrō tpe fuit vir ille dign9 me moria de quo tibi in pprietate p̄ma sup̄ retuli q̄ ob amorem dei genitricis ob satisfactiōe; p delictis et ut deo vacaret q̄e tus. Te lōnunq̄ ad pegrinan dū versus aq̄sgranū de Nuren berga se deuote dedit itineri bus · Consuetudo p̄terea ta lis illi crebra exstitit in itinere

ut int̃ prandiũ ⁊ cenã: et si siti grauí p̄meretur. nullaten⁹ tñ biberet. Sed delectacõi tali ob reuerẽciam dñice passiõis resi gnaret. Hãc aũt afflictõe: ze lo dñi amoris assũptã qr for te nature debili nocere poterãt ita tã de miro mõ tpauit dñia clemẽcia. Siqdem in itinẽ tpe illo ⁊ hora qua sitis dei suũ gr̃ uaũ cepit stati ore clauso quã dam humectacõe: roriflua in ori suo infundi sensit. quã qz haustus refrigerantis natu rã gestit mirãdo deglutire cepit ⁊ õnẽ sitim sibi extinxit nec hoc semel tm̃ accidit. sed quotidie qñ sitis ut p̄mittitur sacñũ vi rũ vexare cepisset. Cũqz hanc dñiam ut p̄sumitur tcr eacõe: plurimo tpe pcepisset affuit in fausta q̃dam ut ita dicam Jlli dies et hora in qua pegrinãdo ut antea v̄sus beatã virginem in Aquisgranũ grauí vexatus estu. siti acuta tẽptatus ẽ. affu it etiã ptũc in ipsi⁹ itineris spa cio abstinẽtie bone ipsius viri maioris tñsgressiõis fomẽtũ: Fons q̃dam amen⁹ ⁊ frigid⁹ quo viso pugñre cepit ingluui es cũ abstinentia q̃ etiam deui cta ẽ sed ñrã appetitui corpis satis faciẽdo bibit. et dñiũ quẽ p̄us susceperat haustũ irrecupabilit̃ ptũc pdidit. Piger. Scire

vellẽ cur deus illi suo famulo ob tã pui si dicẽ audeo excessum tñs gressionẽ talem voluit osolaci onẽ adimere? Theologus Respõsũ non aliud qz ut supra prima pprietate dixi accipito qz eo dẽ ppenso cãm q̃siti tui he bis. Audi aliud eidẽ dei famu lo ipensũ beneficiũ. Est ɔsuetu do multũ laudabilis multoz ne dicã plebeoz vtriusqz sex us in almania. Verũetiã mag natoz et nobiliũ adminus se mel die natuali in hora aliqua sũmũ hũano gñi ipensum bñ ficiũ xp̄i passiõem meditari ⁊ rememorari. ut exinde deo grati mala mũdi ferant paciẽcius et virtutes operentur facili⁹ Hũc morẽ postqz dei famul⁹ audis set in smõe cõmẽdari pluimũ cepit ipẽ eũde: dietim psequi deuocius quo potuit. Ammiã cio aũt q̃dam magna tandẽ eũ tetigit vic: acerba ⁊ grãdis q̃ fuit in xp̃o tristicia tpe quo patiebatur. Jn die pascheues. q̃ ãmiracõe facta crescente po stremo ceõnes igeminaẽ nõ definebat ad xp̃i clemẽtiã. ut si sua volũtas esset. sentimentũ aliqd pceptibile dare. Jn quo p expientiã viri simultatẽ dcẽ amaritudinis legeret nec frau datus est a desiderio suo bono sed ñrã die quadã cũ iuxta suam

ɔsuetudīem de ciuitate Nurē berge exiret versus capellā sci Leonardi satis ꝓpe muros dicte ciuitatis iacētē ad quā devotorū hoīm mltitudo dietim solʒ ɔfluere Cōstitutus ī itineris dicti spacio meditabūdꝰ ꝛ sitibūdꝰ ad obtinendū id qḋ iā diu desideraueāt ī opinate tātꝰ dolore suo corpi ꝛ tristitia illabebatᷣ aīe ut oibʒ desitiētibꝰ viribꝰ cogētur soloteṅꝰ cadē seseqʒ putabat illico aīaʒ e corpe pdē Verʒ qꝛ istud dīnū munuscl'm cōicacōis dnice passionis nō in hitu ꝛ pmanēt· ʒ solū dabatᷣ in passiōis ꝛ tn̄ situs cuiusdā mō: Idcirco resūptis viribʒ resedit ꝛ vltio surrexit ḡcius deinceps ꝛ deuotiꝰ pmo ꝛ dulcius xp̄i passioēm mēte reuoluēdo ¶ Piger: Tria h̄ occurrūt dubia m̄ eni cōstat q̊s dā t'reri a xp̄i vita meditāda p̄btim vbi passiois eius fit memoria turbulētū ꝛ tristē xp̄m p decursū sue vite fuisse existimātes naturalitᷣ autē cū tristi diu queqʒ morai tedet Primo igr̄ q̄ro An xp̄us qui vitā duxit pfcissimā ꝛ semp via incessit publica· An inq̄ martir semper fuit q̄ passionē suā acerbissimā p̄uidit Secundo vtrʒ cōu̇sacōnem letā in vultu gestu ꝛ verbo crebro suis oñdit Tercō an ne aliq̄n riseit· ¶ Theologꝰ: Ad p̄· dico mātir fuit ut ita dicā sciē infuse notitia ʒ nō sēsu doloris ꝛ expiētia Ab istā ti ei ɔcepcōis sue notitiā habuit oīm futuroꝝ ī supioribʒ aīe btē potēcijs vbivbū vidit clarissiē ꝛ p infusā sciāʒ ʒ hec futura p̄agnoscē sēsualitatem nō mouebāt ad tristiciē ꝛ dolois sētimēta n̄ appropinqn̄te passiois tpe hoc vult S· doctor cum in· iij· di. xvij· q· vltᷣ· di· q̄ uis mors a pn̄cipio ɔcepcōis eēt p̄uisa non tn̄ p̄uidebatur ut iminēs ideo dubitacōeʒ· i· formidieʒ affcūs non fatiebat Sʒ solū qn̄ iā iminebat Sic eī in nob exprimī timorē vl' dolorē· Scit eni studēs vitam iuueis oīm t'ribiliū finē eē mortem Ex dcō phi in· iiij· ethi· et se moituꝝ Sʒ qꝛ non eā pmaginatᷣ ut ꝓpinquā ʒ ut distantem: ad tristitiā modicū ul' nl mouʒ· Mouet aūt in sēsato se ne eē ꝛ ꝓpinq̄ si sic p̄cogitatᷣ· Ad. ij· repio qꝛ xp̄s in facie ꝛ in oibʒ artubʒ sui corpis pulcherimus fuit p maioi pte vite cōuSacō cum alijs vultu hylari ꝛ iocundo incessit ꝛ in verbis affabilitatis ꝛ eutrapelie virtutes perfecte ostendit· Primū ptʒ ex sacra scriptura· ex scōꝝ doctria· ex aꝓbata histoia·

ꝛ ex rōnis id cōuincitur indu
stria. Nā ſm hebreos ꝛ alios
sacre scripture expositores illō
ps. de xpi hūanitate ad lrām
exponitur. Speciosus forma p̄ fi
lijs hoim deffusa ē grā in labijs
tuis Sup quo btūs Ihero. in
epla ad pncipiam virginē di
cit. Absq passionib⁹ crucis:
pulchrior vniuersis fuit virgo
de virgine q̄ nō ex voluntate vi
ri ſꝫ ex deo natus ē ni habuissꝫ
et in vultu occultasset lumen
quoddam sydereū nunꝗ eum
apostoli statim secuti fuissent
nec illi q̄ ad eū cōp̄hendendū
venerāt corruissent Idem super
math. dicit Certe ipse fulgor
diuinitatis occulte q̄ eciā i hūa
na relucebat facie ex ipō p̄mo
aspectū discipulos ad se trahere
poterat. Sicut magnes lapis
anulos ꝛ stipulas ac festucas
sibi copulat de vultus aūt hy
laritate ad lrām tam ſm iude
os ꝙ iuxta catholicos ysaias
ysaie q̄dragesimo secūdo de xpō
sic p̄dicit. Nō erit tristis nec
turbulētus. v. glō. Semper
hylaris semperq iocūdus fuit
Et ibidē btūs Ihero. dicit Dei
q iuxta ꝓphetiā ysaie non tri
stis neq turbulētus fuit. sed
eq̄litatem vultus oīni tpe cōs
uauit. Rō in falso phi glorian
tur de socrate nunꝗ scꝫ eū pl⁹
solito tristē aut letū fuisse. Idē
ponitur in glō. sup math. xij.
Vbi xps p̄fatū textum ysaie
xlij. appropriat in multis sibi
ꝛ prelibata verba ysaie vitio
scriptorꝫ obmissa eē denōt vn̄
ꝛ sctūs doctor ibidē sic cōmēta
tur de xpō. Non erit tristis in
corde. nec turbulētus in facie.
Semp enī hylaris iocūdusq
fuit. eq̄litatem mētis suans.
Et si qꝫ tū ad ptē sensibilē fuit
ꝓpassio tristitie nō q̄dē necītā
tis sed voluntatis vnde math. xi.
xxvi. Tristis est aīa mea vsq
ad mortem hinc btūs bern̄. in
psona penitentiū smone de sā
cto martino cōparando xpi be
nignitatē ad duiciā seculi sic
dicit Dn̄s ih̄us libenci⁹ mecū
ꝙ ego secū eē dignatur quem
inueio quotiēs quero q̄ occur
rit cū p̄amibꝫ fugienti. q̄ vultū
letū mihi ondit. q̄ meam peni
tenciā sicut innocēciā ample
xatur. vbiq let⁹. vbiq bon⁹
vbiq pius. vbiq dulcis cum
magna multitudie dulcedis.
Nō facit supciliū. oculos nō
obliquat. nec retorquet faciē
nec verba resonꝫ āpulosa Sꝫ
occurrit ruertēti. ꝛ accurrit i
amplex⁹ flens sup collū meū.
ꝛ iubet pferri stolā p̄maꝫ hec
bernād⁹ ꝛ alia similia de filio
ꝓdigo cum suo prē adducit

ꝓposito Pistoia p̄tea de Abagaro rege auctēticata scriptis ꝑnomis carnocēb. Epl'a adriani ad karolũ ⁊ sētentijs Iohis damasceni li. iiij. de ymagine g̃ciosissiã saluatoris ab eo dem lintheo impssa p̄libata confirmat. Rōnib; etiã idem ɔuincitur in sacro eloquio fūdatis ⁊ in morali ph̄ia. Nã ea q̄ imediate a d̄o manãt ſm Crisos. excellũt alia sui generis ut in adã creato ⁊ eua. In vino per xp̄m de aqua facto ⁊ filib; patuit Sʒ xp̄i huãnitas imediate a spũsãcto creata ⁊ facta ē. Insup ſm õnes nrē sophie ꝓfessores xp̄s õnes v̄tutes habuit q̄ ip̄fectiõe; nõ includũt ꝫ affabilitas seu amicicia est vera ac sp̄alis ⁊ pfecta virtus nullã ip̄fectõis notã includēs ut p̄bat. s. tho. 2. 2. q. cxvi. qua affabilis quis ē debite ꝓrio de q̄ sapiens mãdat Ecci. iiij. Cõgregacõni paupm affabilē te facito ymo ps est iustitie q2 hõ naturalit' ē aĩal sotiale ideo deb; ex quadã honestate veritatis mãifestacõem alijs. Sicut aũt hõ nõ possꝫ viuere in societate sine veritate: Ita nec sine delcãciõe q2 sic p̄hus dic. viij. ethico. Null9 põt per diē morari cũ tristi nec cũ nõ delcãbili Ideo tenetur ex debito quodã naturali honestatis hõ ut alijs hominib; delcãbiliter ɔuiuat nisi ꝓpt' aliquã cã; necesse sit aliqñ alios vtiliter contristare ut in correctiõe ꝓ peccatis sicut Apostolus. ij. corin. vij. ꝓmis ad peccatum nõ hylarem vultum oñdendo sic Ecci. vij. filie tibi sũt serua cor p9 illa2 ⁊ nõ ostēdas hylarē faciē ad illas Ergo ad sapientē ptinet ut delcãciõem affeãt conũsantib9 nõ lasciuiã. quã virtus cauet sed honestã ſm illud psalmis. Ecce q̄ bonũ ⁊ q̄ iocũdũ habitare frēs in vnũ Hec de thõ. Hinc ē q̄ p̄bari seis x̄ discip'los ymo mg̃rm calũmãtibus Luce. ij. dñs ait Nũquit filios spõsi potestis facē ieiũare Dũ cũ ill' ē spõsus veniēt aũt dies cũ ablatus ab ill' fuerit spõsus Jeiuãbũt ieiunio sc; exultacõis nõ afflictõnis ſm glõ. luce. x. ait euãgelista Exultauit ihus spũ ⁊ dixit Cõfitero2 tibi pr̄ ⁊c̄. Que Cirillus Albertus magnus ⁊ Hugo de cristi humanitate exponunt. ymo virtus eutrapolie qua quis bene scit conuertere aliqua dicta vel facta in solatium ut in. iiij. ethico2ũ ponit philosoph9 ⁊ sãctus Docto2 2. 2. questione. clxviij. a cristo neganda esse non apparet.

Dicit pterea Origenes Venit tradicio talis ad nos de ihesu qm̄ nō solum due forme in eo fuerīt Vna ſm quā omnes eū viderīt Altera ſm quā tñſfiguā tus eſt coram diſcipulis in mō te· ſ3 etiā vnicuiqꝫ apparebat ſm qꝫ fuerat dign⁹· ſicut ꝛ de māna ſcriptū eſt qḋ habebat ſapozē ad ōnem vſū ɔueniētez Jta etiā hodie diuſimode a di uerſ vidꝫ mētib3 vñ Caſſian⁹ coll· abbatis yſaac· ij· ſm na turā puitatis ſue vnaqqꝫ mēs in ozōne ſeu ɔtemplacōne ſua erigitur vel fōetur tātū ſc3 a trenaꝝ ac materialiū reꝝ ɔtē placōe diſcedēs quātū eū ſta tus ſue puexerit puitatis fecit qꝫ ihſū huilem hoiez adhuc ꝛ carneū vel gloificatū ꝛ ima ieſtatis ſue gloia venientē int̄ mis obtutibus aie puideri· Ad t̄ciū dubiū de riſu caute loqui opoꝛt3 ꝛ itelligē· ne impfectio aliqua pfectōni ſūme aſſcriba tur Repio igr̄ i ſacro eloquio riſum t̄plicem Vnū virtuoſū Aliū delicōſum ſeu iocoſū Ter ciū pniciōſū· Perniciōſ9 ē quo q̄s p ineptā letitiam ad pcc̄m mōꝛle declinat cū rōnis cōſen ſu deliberato· De quo veritas· luce· vi· ait Ve vobis q̄ ridetis nūc qꝛ lugebitis ꝛ flebitis vbi btūs Baſilius Supflu⁹ riſ9

eſt immoderātie ſignū ꝛ effre nis aie motus· vbi etia3 dñs· pccōꝝ addidit ſm doctoꝝ cō mūe3 doctrinā crīmiale pcc̄m adeē xp̄us invit De quo puer· ij· dꝛ Letātur cū malefecerint ꝛ exultāt in reb⁹ peſſimis· De litioſū vero qui ad tales ɔſen ſus metas nō puenit· ſ3 ex ioe diata animi leticia pcedit Si cut de riſu ſare legimus geneſ xviij· q̄ audito ɔcepto ex ſemi b⁹ diſceptando de dei oraculo vt glō· di· riſit Quā ob rē ec· ab angelo correpta fuit quia fidem nō dū de eius verbis ha buit· Vñ ꝛ btūs aug⁹· ibidē dicit in glō· qꝛ riſus fuit dubi tacōnis nō admiracōnis ſolū q̄le pcc̄m forte btūs aug9· ri dendo cōmiſit· qñ poma q̄da3 Juueis exn̄s ſbtraxit aliȷs· De quo li· cōfeſſionū dicit· Riſus eāt quaſi titillato corde qꝛ eoꝝ fallebam⁹ q̄ hoc a nobis fieri nō putabāt ꝛ vehement̄ nole bāt Nemo aūt ſolus facile ri det· niſi cū aliq̄d nimis ridicu lū ſenſibus occurrit aio· Vel ſaltem riſus pnicōſus hic fuit De quib⁹ duob⁹ riſib⁹ Señ· li· de· iiij· v̄tutib⁹ dicit· Repꝛbē ſibilis ē riſus· ſi ē imoderatus· Si pueilit̄ effuſ9 ſi muliebꝛit̄ fcūs· Ꝙ dibileq̄3 fcit hoie3 riſ9 ā ſupbꝫ ꝛ clar⁹· ā malign⁹· ā

furtiuꝰ q̄ mal' alienis euocatꝰ
De scdo risu di. b. Basiliꝰ i re
gula Incōtinētie signū ē iordi
natis ꝛ icōpositis moribꝰ agē
in risu cū vtiqꝫ subridendo tm̄
mō leticiā oportꝫ indicari. In
decoꝝ ē ei trepidātē cū sonitu
eleuare risū. qd̄ p īcōtinētiaꝫ
mētis accidē solꝫ eciā iuitis. q̄
res ḡuitatem ꝛ cōstātiaꝫ aīe
emollie ac resolue solꝫ q̄ risus
ꝙ alienus eē debeat a religio
sis ostendit exemplū in vitas
patrum vbi dicitur patribus
in caritate mādu cantibꝰ risit
vnꝰ ad mensam quem vidēs
Abbas Johānes amare fleuit
di. Quid putas frater iste hēt
i corde q̄ risit cum magis flere
deberet. qꝛ caritateꝫ māducat.
Virtuosus aūt risus est quē
Sen̄. vbi sup̄ sic describit hēe
dū Nō iquit sit risus tuꝰ scur
rilis ꝫ ḡta vrbanitas Tales
tui sine dēte sint ioci sine vili
tate Risus sine cachino vox si
ne clamore Talem leticiā vel
ut bas. ait subrisū fuisse affirt
beatus Bern̄. i scō malachia
episcopo. Quid ait non edifi
cas in eiꝰ icessu. aspectu. hitu.
vultu. Deniqꝫ vultus hylari
tatē nō suscitauit meror nec
leuigauit risus. Totum in eo
disciplinatum totum insigne
virtutis pfectiōis forma per
oia seriosus sed nō austerus.
Remissus int'dū dissolutus au
tē nūqꝫ negligēs nl ꝛ si p tpe
mlta dissimulās Talez se fuis
se testat'. b. iob tpe pspitatis
iob. xxix. Si qn̄ ridebā ad eos
scꝫ cū q̄bus ouersabar nō cre
debāt et lux vultus mei nō ca
debat i t'rā sup q̄. s. doctor dic.
Hoc ondit qꝛ erat in cōūsaci
one moderatus nec enim dis
soluebat' ad eos i gaudio vn̄
dic. Si qn̄ ridebā ad eos scꝫ
aliq̄ signa leticie ondēs: nō cre
debāt scꝫ me eē risibileꝫ Et sili
ter eciā nō erat p tristitiā depis
sus. vn̄ sbdit ꝛ lux vultus mei
nō cadit Solēt ei hoīes mero
re depssi oculos dimissos ad t'
rā hrē Et dn̄s Alb. sup eodē di
cit Si qn̄ ridebā ait qꝛ ad eos
exhibēs hylaitatē quod āqn̄
faciēdū ē. vn̄ Ecci. iiij. Noli eē
sicut leo i domo tua euertens do
mesticos tuos nō credebant
scꝫ qꝛ risus ut risus essꝫ ꝫ qꝛ es
set hylaitas benīḡtatis mag
na matuitate modesta nl hn̄s
ieptie ꝫm illud Ecci. ij. Risum
reputaui errorē ꝛ gaudio di
xi q̄d frustra decipis Et hoc ex
planat idem subdens. Lux vl
tus mei in hylaitate significa
ta nō cadebat i t'rā. hoc ēi cō
culcacōeꝫ. sicut lux eoꝝ q̄ inep
tas hn̄t letitias ꝛ dissolutas.

De quib⁹ dr sapie·xiiij·Dum letantur insaniūt Virtuosum hunc risum·Abraham habuit De quo genes·xvij·dicitur Cecidit abrahā in faciē et risit dicēs in corde suo putas ne cētenario nascetur fili⁹ et sara nonagenaria pariet Sup quo glō: gauisus ē vñ ysaac risus vocatur Sequēs aūt applaudādo dixit nō disceptādo Et ut ibi aug⁹·ca·xviij·dicit Hic risus admiracōis fuit nō dubitationis·vñ ab angelo nō hic·sed sare risus reprehēsus est Ad tercium igr quesitū tuū ex tercio risu virtuoso recipe poteris·qui p qn̄to pfectionē importat a xpō nō est negand⁹ sed quia plus pdest aduersa q̄ psp̄era fortuna·teste Sen̄·et teste ppheta a latē sinistro adūsitatis sc; cadunt tm̄ mille·vbi decem milia cadunt a dextris psperitatis·Cristus pauptatē elegit et pnīe opera·flevisseq; legitur non qn̄ prefata scōrū dicta de eo locū oino habeāt ut pmittitur Piger otent⁹ sto Et put ex supioribus cōnicio·res magni pfectus ē et virtutū materia sepe et multū meitorium dnicā meditari passionē et tn̄ nonnulli lratoꝝ repeiuntur q̄ otrariū huius suadēt aut ad illā quā laudas meditacōe; nec exclamatorijs nec puatis smonib; fideles xp̄i trahere nitūtur Theolog⁹ Imperfectū meū fateor verius p̄sumpcionez et stulticiā dieb; ei aliquib; et tpibus meditacōnes tales non magnipendi apud me et alios ut debui·s; xp̄i verboꝝ imemor et sāctoꝝ auctoritatib; obmisi in me et i proxio de quo doleo·doctus sū etiā cū confusione mea tacitus q̄ merito multū dolere de neglectis deberē·quia reuera a generosis et a simplicib;·a doctis·et a secularibus ab opidanis·et a ruralib;·ab hijs inq̄ quos ōnes ni fallar sūmā exptus sum deuocōnem acq̄sisse in xp̄i passione didici q̄ fructuosū illō sit memoria reuoluē qō xp̄us fieri mādauit. Apostol⁹ docuit et sāctoꝝ autoritas autēticauit Hec inq̄t quociēscūq; feceritis vic; cōsecrādo vel sumēdo sacramentū dnicū·in mei memoriā facietis ut eccīa in misse habet officio·et a xpō sumptū ē·Vñ pma corin·ij·Apostolus dicit post eucaristie p̄mā tradicōe; xp̄m dixisse apostolis Hoc facite quotiēscūq; bibetis·in meam cōmēoracōe; quotiēscūq; eī māducabitis panē hūc et calicē bibetis mortē; dnī ānūtiabitis donec veniat In eiusdem

etiā laudē ita dic̄·s·tho·in·iiij·
di·vij·q·i·ar·iiij·Cōfessionis
fidei xp̄iane tō sūma ɔsistit in
passiōe x̄ vn̄ aplus·i·cori·ij·
Nō iudicaui me aliq̄d scīe int'
vos n̄ ihm xp̄m ꝛ hūc crucifi
xū Cuiꝰ articuli ɔfessio maiorē
hꝫ difficultatē ꝙ sic d'r in ead̄
ep'la·i·ca·Nos p̄dicamꝰ xp̄m
crucifixū iudeis q̄dem scanda
lū gentibꝫ aūt stulticiam hec
tho·Preterea ibidem i·2·2·q·lxx
xiij·vbi tractat de deuocōe cō
cludens ꝙ tria ad deuocōem
causādā sūt accōmoda·Vicꝫ
dei gratuitū donū Cōsideratio
ꝓpoꝝ defectuū Et cōtēplacō si
ue meditacō de diuinis sic cōtra
vltimam cām arguit Si cōtē
placō essꝫ ꝓpa et p se causa de
uocōis: oporteret ꝙ ea q̄ sūt alti
oris ɔtēplacōnis magis deuo
cōnem excitarent Huius aūt
cōtrariū apparꝫ frequēter eī ma
ior deuocio excitat' ex cōsiderā
cōe passiōis x̄ ꝛ aliis misteriis
hūanitatis ipius q̄ ex ɔsidera
cione diuine magitudinis Rn̄dꝫ
ea q̄ sunt diuinitatis sunt s'm se
maxīe excitantia dilectōem ꝛ
p ɔns deuocōem ꝙ deus ē sup
oia diligendus·s; ex debilita
te mētis hūane ē ꝙ sic indigꝫ
manuduci ad ɔgnicōēꝫ diuino
rū: Ita eciā ad dilectōem p aliq̄
sēsibilia nob' magis nō Int' q̄

p̄cipue ē hūanitas x̄ s'm ꝙ in
p̄facōe d'r Vt dū visibiliť de
um ɔgnoscimꝰ p hūc in inuisi
biliū amorē rapiamꝛ·Et ideo
ea q̄ ptinēt ad x̄ hūanitatē p
modū cuiusdā manuductōis
maxīe deuocōēꝫ excitant·cū tn̄
deuocio pn̄cipaliť cirꝰ ea q̄ sūt
diuinitatis ɔsistat Hic venerabi
lis Beda sup illō math·xvi·
Tu es xp̄s filiꝰ dei viui sic di
cit Si ap'lo paulo satis est nil
scire nisi ihm xp̄m ꝛ hūc cruci
fixū: Quid āpliꝰ m̄ desiderādū
ē scīe q̄ xp̄m In vno ei hoc no
mie ꝛ diuinitatis ꝛ incarnacōis
ꝛ fides ē passiōis·Cōplexus ē
itaqꝫ oia q̄ ꝛ naturā ꝛ nomē
exp̄ssit in q̄ sūma v'tutū ē Sꝫ
quo ꝓtelabor lōgiꝰ·finis fidei
mee xp̄s est finis fidei mee fili
us dei ē In quo scꝫ igrediendo
ꝛ egrediendo moral' formica
pascua inueniet·

Capitulū·xij·

Non more apū sibi formi
ce cibū faciūt·s; a deo ꝛ
a natura cibos dōtos re
cōdunt In p̄mis ɔtēplatiuoꝝ
In scd̄is vero refectio et labor
actiuoꝝ datur intelligi Panis
eni iste de q̄ lu·xiiij·d'r btūs q̄
mādūcat panem in regno ce
loꝝ a quibusdā sollicitudine
q̄si ꝓpria et laboē acquirit' ut
a doctoribꝰ sanctis et p̄latis

prudētib⁹. q̄ conatu sibi a natura indito. nō tñ sine dei instigante grā opib; bonis īsistūt De quali cibo ecci. xxiiij. dī Ante obitū opare iusticiā; qm̄ non ē apud inferos repire cibū. Ꝗ q̄busdā vero incipiētib; et ipfectis mētis recreacō cū labore modico pl⁹ repitur q̄ⱥ fatiga ꝑpararetur De eodē et pri oei pū. xiij. dī Multi cibi ī noualib⁹ patꝝ et alij ꝯgregātur absq; iudicio Est em̄ ut tactū ē sup̄ circa finem p̄mi capituli xxiiij. mentē ꝯsolans gratia dī seruis collata ī via. vna gratū fatiēs q̄ a quibusdā ī modico vel in nullo aliqñ pcipitur sensibilit. Alia est ḡtia gratis data in qua dīna dulcedo sensibilit' acq̄ritur. dei solius munere sine merito p̄uio. Primā poci entes sine scda sepe sub virtutū et tēptacōnū statu laborant grauit. ß merito ie pluimū. sic xp̄i apostoli ablato sponso luxisse repiuntur Scdī vero in pugnacōib; nō q̄ssantur pro tūc g̃uib; sed cū gaudio dīne cōsolationis minus merētur cetēis pibus. velut saluatōis discipuli. qui in pñia sponsi lugere nequibāt Piger da peto exēplū de scōis. de p̄mis em̄ est ꝯmune. Theolog⁹ Noui aliqñ militem Boarum

nomine. generosū multum et etiā apd̄ seculū prudētem virū in herbipolensi dyocesi. qui m̄ satis familiais fuit et notus et q̄ sequūtur. ut sibi ꝯfulere; patefecit Cū em̄ fuiss; aliqñ Juuenis cū filijs pceꝝ satis male ī q̄busdā educatus ē. nō verbū dei ß fistulatores audiē cōsueuit prudentū et grauiū viroꝝ societates fugit. et verba blasphemiā dī notātia vix aut nullaten⁹ in ore cōtinē potuit Venit interea tēpus quo pro acq̄renda milicia ire debuit ad trā quā dei filius suis cruore et pedib⁹ ꝯsecrauit. Vbi cū alijs pegrinis p loca varia in q̄bus xp̄us passus est deduct⁹ ē. et ab alto tūc p dei graciam visitari cepit. Nam q̄sdam oroēs crebro ob dei reuerētiam dicē ꝓposuit Et miles effectus ī terram ꝓpriā; redijt Vbi in virū alteꝝ ē mutatus. Ex p̄dicacōnū em̄ audicōne discere cepit q̄ⱥ lōge deuiass; a deo et an militādo antea ī diuersꝭ guerris ꝓximis nocuiss; in mūdo. Cōfessionē sacramētalem oim facinoꝝ suoꝝ fecit et pro loco et tpe lesis ſm prudētum cōsilia satisfecit. Deinde nō mō ut antea semel ß bis in anni spacio eucaistie sacramentū suscepit Quo facto ī scda cōmuīcacōe

eciā deglutita iā sacta hostia·
quēdā insolitū pcepit saporē
dulcē q̄d ē ꝓut sciecturare po
tuit silem hn̄te; odorē panis
frumēti nouit̄ ⁊ optie depisti
Sꝫ cū de hoc miāret̄ ⁊ cogita
ret cibo sūpto matiali· talez sa
porē ⁊ odorē debere recedere Il
lud nō stati euenit ꝫ longo tē
pis tractu postea otinuauit p̄
fata pcepcō que tn̄ postreō de
sijt· Cepit intea sequēti āno t̄
na vice eukaistiā sumere In fe
stitatib; vic; maiorib; a in q̄li
bet coione se sapor ⁊ odor pre
dicti augmtauert in pceptibi
litate ⁊ in otinuacōe quousq;
deuenert ad tātā suauitatē· q
nulli rei dulci a suaui ea cōpa
re poterat verberatus ē interim
dei iā miles in sua consciā Vn̄
hec sentimen ꝓueniret An ne
a dei munere vel ab hostis āti
qui versutia i vicijs em̄ se situ
atū esse sciuit licet cōtritū iā se
esse credēt de pccis q̄ ōnia aio
reliquit Vn̄ testimōium osci
encie se hre nō vidit de tā in
solita percepta dulcedine q
a deo essꝫ E diuso vero opacio
nem demois adeo appropin
q̄re eukaistie effectui vix anio
ocepit Cūq; diu in hac nuta
ret ābiguitate Euenit deo dis
ponente temp⁹ quo smonez
a quodā lrāto audiuit distin
guentē int̄ virtuosā dulcedi
nē q̄ aliqn̄ nō sētitur in gustu
ꝫ pcipit̄ solū in viciorꝫ quā fa
cit fuga ⁊ int̄ sēsibilez dulcedi
nē que pceptibilit̄ aim iocun
dat nōnūq̄ a corp⁹· q̄ dotāt̄
a cibātur ideo aliqn̄ debiles
et infirmi a xpō ne a ceptis de
sistāt sāctis pme opib⁹ Quo
audito miles se esse de scdō ge
nere hōim cōiecit ⁊ deinceps
acrioribus virtutum operib;
operam dedit Prius em̄ a mlt̄
tis quesiuerat secreto pruden
tibus quid de sētimento p̄ di
cto tenere deberet sed tm̄mō
ut tactū est viro plene respō
sum fuit in p̄dicacione publi
ca Noui ptēa qndā aliā vir
ginem Adelheydim nomine
que i loco villagīj valde rusti
cano nō lōge ab ysnensi opi
do Constan· dyocesis nata
fuit a diuinitus vocata a p̄mo
iuuentutis flore· Naz septēnis
pntum pascens pecora a coeta
neis solo tamen nutu nonnū
q̄ procabatur amatoribus·
ut in illa etate ab insolentibus
puis de longinquo solet fieri
Sed illa statim ut dolum af
futurum sensit: ad oracionis
fugit tutamē flectēdo genua
a manus ad suū spōsū quem
elegerat leuādo· Sicq; tēpta
torū fugit ōniq; ad malum

machinacio· verumtamen proinde ad annos nubiles magnam dulcedinem in domino obsequio i ora cōnibz sensit et puatis medita tionibz·q sibi exercitia deuota corporis quo ad deū et laborē in domo et in agris adeo fecerat leuia ut opa pficerz iproporcionata seie viribz·Nā p totā q dragesimā stricte ieiunabat pisces et oleū nūq̄ et minime butirū gustabat interi i agris sulcos q a vomere linqbātur post aratrū instrumēto ferreo diuidebat·in quo maxim9 cōsistit labor·Et si quidē tra ibi culture tā inpdonea eāt ut aratū semimibz sufficient nō preparet·n psulcetur terra itrātis vicibus vomē et n postremo sulci diuidantur·quorū tñ ptes adhuc velut glutē sibi coherent mutuo Tpe hyemali qñ ōnia cōgelātur strictissime post diurnos labores durissimos virgo ad horā et vltr sepe tam diu coram lectulo orabat·quousq plāte pedum antea in stabulo vel apud pecora madefacte in calceis eisdē cōgelate adhererēt tā valide ut solute a calceis cutē virginis excoriarēt sepius·Que ōnia sibi facilia reddebat diuina quā tūc sensit osolatio in suis meditatiōibz·Tādē vero cir annū suū·xxiiij·ciuitatē

ysm intrauit vna cū tribus sororibz·quas oseruabat i castitate virgines·et ibidem tātā aggregauit virginū aliarum multitudiem·ut in opido ppe modico·l· virgines essent in medio seculi deuotissiē deo fuientes·cū pposito ita pseuerandi·Cariūqz mater effecta est·et demū felicit ppe annum·xl·vitā hanc resignauit moriturā ¶ Piger: cur p hūc librū iam multa vidis dei seruorū dixisse miracula·Aliquit naturales et phi eisqz expimentatores similes aliq mira sciūt facere miraculorū typū gerētia·¶ Theologus: Sciūt q̄dem et multi talibz abutūtur. aut ad curiositatis·aut ad auaricie vitiū·licet sint mere natualia ut de albo lapide qui aimast dr. De quo sic dicit dns Alb·li·suo de causis pprietatū elemētarium li·p·tractatu·et ca·x·Rō inquit mirabile est et lapis quidā alb9 cui9 nomē est aimast q attrahit ignē ex magna lōgitudie et seqtur eū ignis et iflāmatur in ipo et fatiunt cū illo deceptores sacdotes lāpades ad aras quas p seipsas dicūt accendi·et sic deludūt ppłm simplicez Seqtur aūt ignis aimast albū vbicumqz oppositus fueit ei siue supius siue inferi9 siue

ā dextris siue a sinistris ꝛ hoc ꝓ cto ē q2 lapis ille spirat q̄si spm̄ sulphuris q̊ spū sic ignis ad locū attrahit᷑ · nec tm̄ attrahitur sed etiā3 mouetur ignis ad ipm̄ siue ad rem in qua est loc9 ei9 natural' ꝟ aliq̄d sicuc magnes locus gn̄acōis ferri hec ille Dic q̄d ā lanā quādā circūferunt q̄ i igne nō ardet Quā q̄dā salamādre serpētis Alij lanugīnē plante cuiusdā asserūt eē · ꝟ Alb · li · xxij · de neutris se eē exptū dic · Ꝑ3 exptū sū inq̄t ꝙ ē lanugo ferri vbi ei magne masse ferri ꝯfabricāt᷑ Aliqñ scīdit᷑ ferrū ꝛ euolat vapor ignis Et cū ille capitur pāno l' manu l' p se adhēt tecto fabrice ꝛ ē sic lana fusca ꝛ aliqñ alba ē ꝛ q̄d de illo fit ꝛ ip̄a lanugo nō aduritur igne · Et hoc trutāni dicūt eē lanā salamādre Hec Alb · Itē idē dicit de lapide Albistō li · suo mineā liū: ꝙ semel accēsus mltis annis ard3 ꝓpt᷑ vnctuosū cōnatu rale Itē ponit inde reg · ꝛ plura de corilo cui9 ptes diuise se naturalit᷑ reuniūt ꝛ plura filia ꝛ expimeñ sūt q̄ simplicib3 miracl'a vl' supsticōes eē videtur ꝛ tñ apud sapiētes sciuntur eē naturalia solum

Explicit lib Prim9 formi · Incipit lib Secūd9 · Ca · i ·

DE visibilib3 bonis reuelacōnibus agrid3 ali9 duodenari9 de formicarū ꝓpetatib3 Quaꝝ prima est in ordīa motuū · q2 q̄dam repunt tm̄modo · Alie alas acq̄rūt · alie volāt In quib3 tripli cē vitā iustoꝝ innuūt Actiuā · cōtemplatiuā · ꝛ doctrinalē siue informatiuā · In actiua em̄ vita degentes: q2 corporalib9 ꝛ terrenis negocijs miserie ꝛ necessitatis insistūt · Ideirco in hui9 mūdi exilio q̄si in terra repūt · Cōtemplacōnis aūt studio se dantes ꝑ virib3 q̄ spūalib3 ꝛ celestib3 bonis inuigilāt cū colūba cuius pēne deargētate ꝛ posteriora dorsi eius in pallore auri ad supna tēdūt · Sed doctrinalē vitā hn̄tes ex vita ꝛ officio puta q̄ ꝯtēplata alijs p documēta tradūt · non mō pēnati ꝟ volātes merito dicūtur ꝛ vitā aplica3 ducunt · De q̄bus ꝓpha āmirat᷑ ysaie · vi · di · Qui sūt isti q̄ ut nubes volāt ꝛ q̄si colūbe ad fenestris suas · Piger: Te dictuꝝ de reuelacōib3 bonis nūc exorsus i q̊ satis vereor ꝛ ābigo An ne ridiculo te i prosp̄cō plurium expones ꝙ vtilitati q̊rūdā deb uies · Quid inq̄nt op9 ē reuelacōib3 modernis stilo insistē · cū i sacris scēpturis ꝛ p studiosos

ĩn sanctorū doctoꝝ cōmentis oia q̄ necessaria sūt expssa sint Semel ĩnq̄t iob·xxxiij·loquitur deꝰ· et scđo idipm nō repetit vbi ĩnt'lineal' glō·di·Deus singulis puata voce nō rn̄det ſꝫ eloq̄um cōdidit qđ ōnibus satisfacit et glō·Marginalis addit Velut puidēs q scripturā sacram dn̄s cōdidit·et ĩn ea publicis vel occultis cūctorū q̄stiōibꝫ rn̄derit ait Semel locutus est deus et idipm non scđo repetit·ꝓpterea Si quis de agibili aliquo dubitat an ꝓsequēdū sit vel exequēdū lumē ĩntellectꝰ agētis id poterit ondere ĩn creacōne aie dudū ĩfusū De quo ſꝫm multos ꝓpha loquitur vbi di·Multi dicūt q̄s ostendit nobis bona et rn̄dit Signatū ē sup nos lumē vultus tui dn̄e·dedisti leticiā ĩ corde meo·Terrere fortassis etiā non debꝫ modicū·q ĩ nouissimis q̄bus ĩueniuntur istis diebꝰ ĩnquo ĩnstant tpa piculosa repiūtur hie sexu fragiles et mobiles aĩmo frequentiꝰ visiōes hr̄e·q̄ viri natura fortes et mēte stabiles. ¶Theologꝰ Qui obseruat ventū ait salomon prudētissimus eccēs xi·Non seminat· et q̄ cōsiderat nubes·nunq̄ metet ergo subdit Mane semia semen tuū et vespe non cesſꝫ manus tua qr nescis q̄d magis oriatur hoc an illud et si vtrūqꝫ simul melius esſꝫ·¶Cuiꝰ hec ut glō·inuit sn̄a est Qui metuit psecucōeꝫ aduersarioꝝ qui p ventū pn̄t ĩntelligi·nunq̄ meritorie seminat verbo nec facto et q̄ adulacōnes blandiētiū timet·q̄ per nubes signātur·nunq̄ vitam et'nam metit·Perūsi ĩnq̄t idē difficile corrigūtur·et stultoꝝ ĩnfinitus ē nūerus eccēs pmo Pauciqꝫ valde sūt ut videmꝰ qui spūalia sectantur toto ex aĩo Apte etiā apostolꝰ pma corĩn·ij.tibi rn̄det vbi dic̄ nos nō spūm huiꝰ mōi accepĩmꝰ Sꝫ spm̄ qui ex deo est·ut sciamus q̄ a deo donata sunt nobis q̄ et loq̄mᷓ non ĩ doctis hūane sapiē verbis ſꝫ ĩn doctrina spiritus spūalibꝫ spūalia cōparantes Animalis aūt hō nō percipit ea q̄ sunt spūs dei. Stulticia enī ē illi et nō potest ĩntelligere ·qr spūalit' examinātur et lucidiꝰ·i·Thesſꝫ·vltimo di· hec est volūtas dei ĩn xpō ihesu ĩn ōmibꝫ vobis Spm nolite extĩnguē ꝓphecias nolite spnē Omnia aūt ꝓbate·qđ bonū ē tenete Per hec ad pmā tuam obiectōem rn̄deo·vbi sacras scriptuās et eiꝰ expositoēs doctrinā omnem et difficultates

questionū otinē affirmas·ve rū dicis Sed nō ois fidelium plebs hec cordetenus nouit· nec discere pōt i libris·nec do ctoēs h; vbilib; nec tpe neces saio sēp·Nū ergo hijs opus ē dīna clemētia succurrē·ꝛ vncti onē eis sbmittē ab alto ut la te satis oñsum ē sup·iiij·ca·li· pcedēti Nō eni minor ē dei po tēcia ꝛ mia pmo in effcū latior nūc qꝫ in testamēti veteris obs uātia pserti vbi cordis adest sine pcō graui puitas·ul' tpe oportuno si id exigit nccitas bm illō ysaie·lix·Ecce nō ē ab breuiata man9 dñi ut saluaē neqat·neqꝫ aggrauata ē auris ei9 ut nō exaudiat·s; iniqtates vre diuisērt int' vos ꝛ deū vrm ꝛ pccā vrā abscōdērt faciē ei9 a vobis Historiā audi quam nec ea negauit quesita virgo quā tota bas·ciuitas habet p viuo sāctuaio Adelheydim de mulberg·huius eni pntes fue rūt simplices plebei ꝛ deuocō ne pleni·ciuitatem prefatam inhabitātes habuerūt autem tres infantes liberos pfatam adelheydim ꝛ katherinā ac Jo hānez suū fratculū· Contigit ibid quod tpe quo de habita cione pristina ad domū aliaz migrabant inhabitādū · tres pueros antefatos circa pmū

constitutos septēniū ortū no ue inhabitacōnis statim intra re ꝛ pueili more quisqꝫ puer arborem vnā amplexatus est eam dicēs eē suam·quā singu li deinceps speciali proseque bantur fauore·Eodem igitur anno cū iam arbusta vernali tpe virere inciperent·cōtra na turalē morem ligni·de qualib; arbore flosculus alterius speci ei oriri cepit et florere·De pri ma quidem albi coloris flos que eāt appropriata ut pmitti tur katherine·De scda que al teri9 sororis extitit: similis co loris flos alb9·De tercia vero quā Johānes sibi appropauē rat rosa pcedebat amena·de q spectaculo multi satis ammira bātur·quid sibi hec prenosti carent futuri·vite aūt sāctitas si in predictis inspicitur subse cuta pueis flor; istorum pphe ciam declarat·Nam ambe so rores virginitatis nitorē sua uerūt illibate·Prima quidem vsqꝫ ad tercium ppe septēniū in quo feliciter migrauit ad dominū·Alteā hodie viuit fere nonagenaria omniū virtutū ꝛ virginū spectaculū·Frat' ve ro quē cū virginitate et in eq pollenti martirio credo intras se feliciter sepulcbrum factus est calciator·in qua arte cuius

etiã suus pat̃ Hulber cognõi
nat9 extitit· familiã p̃fata; nu
trire meruit vsq; ad·xx·suũ cir
cit̃ annũ In q̊ a quodã scõ vi
ro forte futurorꝫ p̃stio vocat9
ẽ ad scholas·in q̃bus nõ sine
derisione multorꝫ infra bieñiũ
ĩ artibus libeālib; tãtũ ꝓfecit
tam Basilee ꝙ in vniũsitate
pragensi·ut iã coetaneum ꝛ ĩ
p̃dictis artib; similẽ vix hẽret
Rediit deinde a gñali studio·
ꝛ in ꝯuentũ colũbarieñsẽ; pt9
nostri ordinis ingressum vit
quẽ in multis locis reformari ꝓ
curauit ꝛ tã deuotus p̃dicatoꝛ
tandẽ effcũs est·ut germãia
sibi parẽ ꝑ tũc non haber; Im
p̃rite eni et animosissĩe vicia
correxit·ꝛ ob id dudũ ꝛ lõge
satis vexatus a psonis variis
postremo in lõga quã p̃opta
uerat eg̃tudine felicit̃ ut spero
cũ martirij quoda; merito ab
hac luce discessit De q̃ histoia
stilũ ideo laxo liberi9· q2 socio
itineris sepe eẽ merui hui9 sã
cti viri ꝛ hodie viuẽtis sue so
roris noticiã magnã in bono
habeo et habui· ¶ Piger q2
tibi placet reuelacões aliq̃s
referre expedit ut exp̃mas in
quo certitudis gr̃du tales cre
das eẽ veras ¶ Theologus
nolo itelligas in sequẽtib; exẽ
plis cuiuscũq; reuelacões in
gradu tante certitudis ponẽ ĩ
q̃nto sũt ꝓphãrꝫ ꝛ scõrꝫ docto
rũ oracula de q̃b; ca·vij·dicet̃
Reuelacões eni bonas has eẽ
intelligo visiones queq̃ a bo
ne ꝛ optime fame ꝓdierũt ho
minib;·in nullo sacre scripturẽ
doctrie eccĩastice nec dictis sã
ctorũ cõtriãtes·ſ; potĩ9 ꝺi hec
sunt ꝯsolacões s̃m illd Apoc̃·
t̃cio vincẽti dabo mãna absco
ditũ ꝛ dabo illi calculũ candi
dũ·ꝛ in calculo nomẽ nouum
scriptũ qd nemo scit nisi q̊ ac
cipit Nec volo p hec ausũ ꝙ tũ
mea intẽst dare faciliter credẽ
di õni instinctui etiã ei q̊ spẽm
magni boni gerit Scio eĩ tãtũ
esse piculũ in facilit̃ credẽdo re
uelacõib; ut ĩ hoc pede se iuxta
Aug9·dictũ fere õnes heretici
fudent tãꝙ ad vltimũ refugi
um sicut pt; in arrianis ꝛ hus
sitis quorꝫ secte se dina reuela
cõe affiruerũt credere id ĩ quo
p̃ncipalis eorꝫ ꝑfidia cõsiste
bat v̓ba aũt vera ꝛ scã q̃ iob eẽ
asseris nõ eius ſ; helyu sũt·in
iuste ꝑsequẽtis sanctũ ꝓphã;
Nec glõ·qualib; allocucõnẽ
dei secretã adimit fidelib;·sed
id eẽ dei spẽiale donũ ꝛ p̊uatũ
nõ vetat·vñ eĩ·vij·dona spũs
sci de q̃bus ysaias loq̃tur ha
bitus reales ĩ bonorꝫ aiab;·ñ
ut s̃m scum tho·eis mediãtib;

bn̄ et facilit mobil ad ꝺmas i
spiracōes q̄s redderet. Aliud
qꝺ subiūgis motiuū min9 me
mouet a ceptis desistēdū. vic;
de lūine signato sup nos vultus
dn̄i qr ā illud ē radi9 agentis
intellectūs aie ↄcreatus. ā splē
dor aliq̄s collatus grātuite ꝑm
glōs. Si de p̄mo itelligis cū
natāl sit ad totū regimē hūa
nevite que ad supnatuālia tē
dit nō sufficit Si vero de. ij. ca
pis meo non tuo obsequitur
ꝓpōito qr illō lumē ē qꝺ pr̄ p
auit ad reuelacōem genciū et
ad glām pleb sue isrl. Porro
postremū nl te queso ter eat
adeo. ut multar ex delitacō ne
feiar ōnes oberrare ↄtendas
Aut viros mēte lacius p̄ditos
sp decipi ↄtendas Memor eī
tn̄ hortor scī doctoris verb. q̄
b; in. 2. 2. q. lxxxij. arti. iij. dicit
viros simplices et femineū sex
um qui maiorē i se vidēt ꝓpter
suos defect9 hūilitatis matiā
sepe grādiorē deuocōē et p ↄn
alciorē ↄtemplacōnis ꝓfundi
gra diffinit eni ibi ↄtemplaci
onem siue meditacōe; eē deuo
cionis cām. Et in hui9 cōtriū
sic arguit Si ↄtemplacō essꝫ
hmōi causa oportet ꝙ cōtem
placōni apcōres essent i deuo
cōne maiores cuius cōtriū vi
dem9 qr deuocio frequent ma

gis iuenit i quibusdā simpli
cib; viris et femineo sexu i q̄b9
inuenit ↄtemplacōis defectus
Respōdet ibi Etiam et quicq̄d
aliud ad magnitudinē ptin;
occasio ē ꝙ hō ↄfidat de seipō
et ꝙ nō totalit se deo tradat et
inde est ꝙ hmōi qn̄q; occasi
onalit deuocōnem impediunt
et in simplicib; et in mlieribus
deuocō habūdat elacōne; cō
p̄mendo Si tn̄ sciēciā et quā
cūq; aliam pfectōnem racō p
fecte deo subdat ex hoc ipō de
uocō augetur. Vt aūt hoc ex
emplo doceam9 noueis me se
pius didicisse a nrō puinciali
prē veneābili et oim refōrtorꝫ
fratꝫ tutore. ꝙ in opido gop
pingensi q̄dā paupcula ꝫ ca
sta et deuota muliercula nrō
viuebat tempore que dudum
ante incineracōnem dicti opi
di icolas lamētabilit clamitā
do auisauit. O iquit quātū ve
loco huic imminebit in breui
tpis spacō Et qua cum sciscitaē
tur quid mali hōies passuri es
sent: Respōdet ignis inquit i
cendium opidum in cineres
resoluet cū graui nimis iactu
ra hominum peccatis eorum
hoc exigentib9 At illi vbi q̄so
p̄mum insurget? Respondit
ista in domo talis viri quo au
dito pater familias eiusdem

domꝰ ne ꝑditor vel auctor in cēdij putaretur spontanee nullo āgente opidū reliquit Sꝫ qꝛ ꝑbus a cunctis iudicabatur coactꝰ ē opidū ⁊ habitacōnē ꝓpriā reinhabitare et nō multo post in eiusdē domo ignis nescitur quo dei iudicio pmū accēsus. et deinde loca vicina incendēs opidū totū incineravit Et incolas· femineū sexum nō sp esse spnendū edocuit· Tradit insup naturales rōnes dominꝰ willelmꝰ pisienſ pſul et doctor in suo vniuso· Quo ob teneritudinē cōplexionis aut ꝓpter aptitudinē mētis nōnūqꝫ femia viro est ad impssiones sepatarū substantiarū captabilior in bonis assistēte gra· et in malis ea absente· vide de hoc infra li. v· ca. x· causas huiꝰ distinctius· Piger: quia de obiectis me absolutū video qsti onū nodis peto da exēplū de pncipali ꝓposito ut modernū virū videamꝰ aliquē q̄ in actuali theorica vita et i doctrinali fulserit Theologꝰ: mgr̄m vincentiū accipito de rgno arragōie nostri ordinis· ⁊ sacre pagine ꝓfessorē egregiū· qui diu pmarie gerens offitiū in curia apostolica tādem p orbē pene dei verbū seminavit gracōsissiē· pedes qn̄ valitudo sinebat diu ābulavit quibꝰ infirmis nō nisi aselli tergo vehi voluit· in pauptate volūtaria vixit· esum carniū semp vitavit ⁊ ieiunijs ordinis ⁊ ecclīe sedulo institit At vbi et qntū valebat otēplacōi vacans sclariū vitavit pnciā n qn edificacio pximi ad cōtrariū coegit· In qͣ otemplacōne hausisse videtur dīna reuelacōne sensus verba ⁊ gestus que dīnissimo modo effundebat ⁊ ondebat in smonibꝫ Tam enī gracōsus in dei verbo fuit ut nec sui scī patres ⁊ nri ei in hoc equipari potuerint Dnicus vicꝫ petrꝰ ⁊ thōs Nā de villa ad villā· de regno ad regnū tam multa milia sequebātur eū vtriusqꝫ sexus homines· Nō solū plebei et simplices ſꝫ etiā in iure dīno canonico ⁊ ciuili graduati ⁊ rligiosi varij· ut in omitatu se pene oim mechanicarū arciū viri et mercatores nutrirēt· Habuit plures secū de diuisis rligionibus frēs quibus auctoritatē apostolicā sbdelegavit· quā primū habuit a dn̄o petro de luna Et eo demp Cōcilium ostāciense deposito habuit ab eo d scdario ꝓ cōfessionū audiencia sicqꝫ de diuisis pccōribus xpō maxim collegit penitētiū populum Vix vnqͣ eccia aut

platea tã ampla extitit in ciui
tate aliqua vel opido· que po
pulũ suis p̃dicacõibus assistẽ
tem capet Vñ frequent' coge
batur in campis p̃dicare· vbi
ciues q̃ vix factũ p̃cib⁹ addu
xerãt de ligno in altũ capellã
erexerãt Quotidie hic missam
ibi vel in loco simili cantauit
publice vna cũ fr̃ibus qua fini
ta statim p̃dicauit tã motiue
ut credatur a fidedignis q̊s
tpe Basilieñ· ocilij exaiauit vl
tr̃ numeꝝ triginta miliũ iude
orũ et sarracenoꝝ ad gremiũ
duxisse ecc̃ie· Spileo de infini
tis alijs baptisatis pccõribus
quos ad vere pnĩe statũ adue
xit ut pluimũ eciã finito s̃mo
ne inumeros librãuit a demo
nibus sup quos eciaȝ sp̃ealem
a xp̃o ptãtẽ habuisse dinosci
tur· Pro infidelibus vero p̃di
ctis tale ad capiendũ tetendit
rethe euangelicũ Nam qꝛ in q̃
busdã regnis ut i arrogonia
multi sunt sarraceni serui et iu
dei in magno numero Jdcirco
cũ locis taliũ appropinquit
p potestatẽ fideliũ principũ p
curauit ut i platea publica sb
vni⁹ ptracti sin⁹ termino solũ
infideles ouenĩe cogentur ad
audiẽdũ dei verbũ· Quo facto
cepit vir dei ad iudeos si affue
rũt vetus exponẽ testamentũ
qd̕ sciuit optĩe s̃m hebraicos
doctores et xp̃m ibi p̃dcĩn ⁊ ve
nisse efficacissiẽ pbare Si vẽo
pagani aderãt legẽ natuẽ mũ
diciã legis euãgelice sciuit et
alia naturalia accõmoda fidi
adducẽ ⁊ hoc mõ in captura
sp̃ualiũ pisciũ x̃ rethe magnis
et multis repleuit piscib; Pre
dicauit aũt quotidie excepta
forte vnica quindena p· xviij·
ãnos circit' in regnis castelle·
ãrogonie· nauerre· portugal
lie· et francie· ac in ptibus hijs
adiacẽtib; Tãdẽ aũt in Brita
nia vbi post multa q̃b; antea
claruit miacula deuotissiẽ dor
miuit in pace cũ pr̃ibus suis·
¶ Piger: Reuera si ꝭ aplor̃ũ
vixiss; tpe puto memoria lau
dabili annalib⁹ fideliũ diligẽ
ti stilo ascript⁹ fuiss; ¶ The
olog⁹: Vẽ eꝝ asseis ⁊ hãc ob
cãm pñcia p̃cedẽcia ⁊ q̃ sequũ
tur trado scripto ten⁹ ne ingrti
tudinis mater et nouerca vir
tutũ talia sepeliat obliuio et
negligentia

¶ Capitulũ Secũdũ·

Formicaꝝ ẽ alia cõdicõ
q̃ p̃nosticãt ⁊ pñtiunt
frig⁹ ⁊ pluuias et tẽpe
states aeris· Cui⁹ aũt signũ
est qꝛ ante aduentum calãita
tum talium se ad casas suas
recolligunt diuino instinctu

in q̄b⁹ typū gerūt viroꝝ emi
nēciū q̄ grā quas dotati ꝓphi
ca mala iminētia fidelib⁹ p̄di
cūt a deo ḡtis ne tāgātur a ta
lib⁹ vel saltē alios muniūt ut
ꝑparatiores migrent a mūdo·
¶ Spiger: da exēpla q̄bꝫ hoc tē
poꝛe certa reuelacio finē vite p̄
mōstrauit ¶ Theolog⁹: pau
ci sūt elapsi anni q̄bꝫ viuebat
meo tp̄e· comes de wirtēberg
Cōstantieñ dyoceñ· cui⁹ vite
t'min⁹ fuit q̄ sequitur· ut i pñ
tia nostri ꝓuītialis a quo hec
habeo · castellanus de stock
garde recitauit multis fidedi
gnis viris astātibꝫ· Nā p̄fat⁹
comes iam ꝓpe sexagenari⁹ fu
it aliqualit' debilis ad moꝛteꝫ
tñ nullatenus hūano iudicio
vñ se ad t'mas ꝓpe Scoꝛpigū
cōtulit· vbi lete frueretur bal
neis die vna medicus ad eum
cū dixit Dñe domui vr̄e dispo
natis ⁊ aïe ꝓuideatur pñcipa
lit' q2 reuera in qñq3 horarum
spatiis ab hac luce migr̄bitis
Cui ille q̄d q̄so refers nulla ei
indicia moꝛtis nec tu nec ego
iudicam⁹ in me eē· Est p̄terea
dudū mihi ꝯplextatū feminā i
opido ꝓximo quādā eadeꝫ de
bere moꝛi hoꝛa q̄ ego quā nec
egrotā pcepi· cui medic⁹ hec
noueritis seia oībus munita sa
cramētis ꝓpe agoniā laboꝛat i
extremis a iteꝝ cōmes Scio
alteꝝ mei interitus inditiū Ar
boꝛē quā nouimus nō multo
añ meā moꝛteꝫ ruiturā ex oꝛa
culo quodā Cui medicus dñe
hec hodie cecidit ergo occasū
vr̄m adeē sciatis Tūc comes
ad extrema ꝓpiq̄ns · in p̄dcīs
didici ⁊ in ꝓpa expiētia moꝛtē
adeē· quā i sex deinde horaꝝ spa
tiis degustauit a iopinate sa
tis occubuit Talismodi noti
ciā ⁊ r'uelacōeꝫ habuisse vider
noster contemporaneus Dñs
Otto treueñ ecc̄ie archiepūs
Hic ut a suo cancellario mgrō
Tydmaro decretoꝝ deuoto
valde doctoꝛe audiui· ⁊ ab ali
is fidedignis pcepi · Hic mḡr
ōino ut creditur nutu p̄mū ele
ctus in p̄sulem dicte ecc̄ie tam
plenā duxit vitā virtubus ut
nō de theutonia ep̄us· sed pl⁹
videtur esse mōchus Nā coꝛ
pus ieiuniis a vestimētoꝝ du
ricia attēbat· ⁊ aīm infra rerū
tpaliū extremū strepitū ad cō
templatiuam vitaꝫ erigebat·
Latera sua tam i rebꝫ ecc̄iasti
cis q̄ seculaib⁹ talibꝫ muniuit
viris l'ratis ⁊ religiosꝭ q̄ noscē
possent quid reddēdū essꝫ deo
a q̄d cesari in ꝓpria psona cū
exercitu non modico fide bo
na plen⁹ ⁊ in expensis graui
bus bohemiam intr̄uit ⁊ q̄ntū

sua interfuit pestem hereticam
ibidem extirpare conatus ē·
Pro qua causa nisi apostolice
sedis prohibuisset licenciam
quam obtinere nequiuit bo
na quedam fortune sue eccle
sie libens vendidisset Et quia
zelus domus domini virū istū
comedere nō desijt quādo vi
dit suos canonicos et collap
sos sacdotes a gradu sue insti
tucōnis mōsteriaq; deforma
ta vbilib; Idcirco opam daē
cepit sācte reformacioni quā
in se dudū ātea stricte assump
serat quam quidem in paucis
sima loca introducē valuit s;
in nullum collegium cleicorꝫ
secularium Maligno enim in
stigāte spiritu ⁊ vicio2um tur
ma tam in mōsticis q̄ꝫ seculari
b; viris renitente muri destru
cte iherusalem reedificari non
poterant et opus dei demeritis
hominum exigentibus incep
tum est nō ut olym a mecha
nicis sed a malis cleicis ⁊ mo
nachis · Qua in re hij qui mi
nus debuerant·litteris sacris
imbuti vic; ⁊ deo dedicati am
plius q̄ꝫ seculares restiterunt
morum reformacōni· Quo vi
so: vir sāctus ingemuit ⁊ cum
beato Ambrosio de clei diuitia
tactus dolore cordis lamētari
cepit ⁊ mori ac cum xpō eē nō
ptimescere Voceq; ꝓphetica q̄
dam die dn̄a ut creditur reue
lacōne pdictus publice pdice
re ⁊ sui incolatus absolucōnē
adesse in breui ⁊ deinde rebellē
clerum ⁊ populū vlcōne dn̄a
mulctādū graui Vos inquit
me benignum pcedētē sequi
noluistis veniēt tempora in q̄
b9 neglectū supplere cupietis
et p calamitate id nō pficietis
Ego aūt interim tollar de me
dio ⁊ dormiam cum patribus
meis dixit ⁊ p ordinem actū ē
ut pdixit· Nam paulo post li
cet etas viri id nō exigeret ta
mē diuino beneficio ut reor et
ne oculi sancti hominis vide
rent mala imminētia egrotaē
cepit et sūptis deuotissime ec
clesiasticis sacramentis felici
ter migrauit ad deum· Post
cuius occasum in electiōe no
ui pastoris diuisio non mo
dica suborta est· Nam pene
omnes elegerunt vnum qui
viro dei in reformacōne pluri
mum vt dicitur restiterāt· qua
tenus aliorum captaret beni
uolēciam paucissimi alium p
tulerunt armis militum thea
tralibus et mundana fretum
amicicia· qui de facto non de
iure priori resistendo pmittē
te diuino iudicio eum penitus
a iure electiōis desistē coegit·

Sedit ꝑinde dn̄s aplicus ⁊ cō firmāt in treuerēsē; ꝓsulē·spirē sem ꝑus epm̄ vir̄ secularī con sāguinitate etia; potentē·cui is qui ꝑmū electū a cepto desi stere ɔpulit pari mō restitit ⁊ lōge acri⁹·Exinde sibi hij resi stentes mutuo ꝑmū via iuris deinde materialib; armis de nū mō vtroq; sibi tā inhūanite restiterūt vtrinq; ut ipā dyo ces ꝑmo metropolis sex circit annis ⁊ vltra int'dicta grauis siā·excōicacōnes acerbissiās· ꝑdas·incendia·cedes hoim ⁊ bella patiatur ɔtinue·desolan tur ꝓptea eccle ⁊ mōsteia adō ut pluimi exulare cogātur ali bi quidā ex rerū tpaliū caren cia Alij vero ex sacrmētoꝝ quā habere cogūtur abstinentia· ¶ Piger: Virū hūc quē vere laudas tāto tpe dudū agno ui in cui⁹ histoie sūia nunc ꝑ mū valide disco q̄ verū sit id qd̄ sup̄ ꝑcedenti libello docui sti·i·ca·vij·vic; q̄ deformacō eccle ⁊ defectus refōacōis nō sp asscribēda sūt epis ⁊ pasto rib;·sed sepe sb̄ditis et moebi dis oībus Scio enī ex fama ꝑfatū pontificē comitem fuisse ∂igie·vita imaculatū·amicū etiā seculaibus ⁊ potētib; dita tū·⁊ virtutib; plenū In me ta nīe insurgit āmiracō Cur non mō sicut olim sci ⁊ deuoti sunt epi· ¶ Theolog⁹: Causa h⁹ ē quia nō iam velut olim a spi tusancto ad apicē cathedrlis culminis eoꝝ fit vocacō·sed a vane glorios ⁊ ab auaris cleri cis ⁊ laycis crebra eoꝝ fit pro mocō Mox eñ ut sedes aliq̄ va caē icipit ɔspirāt mutuo bono rū cupidi canoici q̄ nobiles ⁊ ꝑncipes sub arratis aucupant eplis ⁊ p cognatos iherusalē edificaē nitūtur in sāguinib⁹ dirigūt plues statim ad rōnā curiā·in qua copia repitur eo rū·q̄ vendicatis supplicacōib; ut oculos tegant dn̄i aposto lici referre norunt ea q̄ nunq̄ fuerūt in eē ydoneos affirmāt eos eē ꝓsulatui·q̄ nulli bene ꝓ fuerunt statui·⁊ ita falsis vel cautelos narracōib; ignarus vtinā nō viciosus aiabus ꝓfi citur milibus quē multi agno scūt nunq̄ aptū extitisse ad de bitū regimē duoꝝ hoim Silē cio ptnseo de sublimatis in ca thedras pōtificum eos q̄ duo obligātur scire testamēta per duo designata mitre cornua· quoꝝ nullus ɔgrue nouit lo qui gm̄aticā ꝑma pueroꝝ ru dimēta· Tales enī postmodū in regimie ecciaꝝ talibus cla rēt miraculis·qualia eē solent in seculariū hoim puers curijs

Vn̄ tue q̄stiōis nodū aq̄n̄ ele gāti ꝫmōe vid̄r soluisse vt au diui q̄dā theologꝰ sc̄ie nō ig̈ rꝰ regi frācie q̄rēti ut tu moui sti Nō ait dn̄e mi rex nō miā cul' vel d̄ms reuelacōib; aut vite scitate polleat velut āteā episcopi Jdeo certe qꝫ āti q̄tus hos p̄uijs orōib9 scis creauit spūsscūs in p̄sules mō aūt sol' p̄missis huānis fauorib; vos ⁊ pn̄cipes factis pōtifices q̄ vr̄is nō dei claret miacul' ⁊ pdigij' Nā spūsc̄o pmouente ep̄os·i p̄mitiua ecc̄ia·cecis visū·clau dis gressum ⁊ mortuis dabāt vite reditū·trīs pacē·⁊ super hijs ciues aduehebāt celeste' Nūc vero ep̄i vr̄o repleti spū dyabolico eiusdē claret v̄tuti b;·qꝫ videtes oculis·gradien tes pedib;·⁊ sanos vita orba re solens dū de terra p vestras guerras pacē ⁊ de celesti vita rligiōes tollitis· ¶ Piger: hec de q̄b; loqueris maloꝝ miacu la ⁊ vulgus clero oblōq̄ vid̄r in almāia crebriora sūt q̄ꝫ in q̄ cūq; mundi pte alia fortassis ideo qꝫ iā spinis rerum tpaliū adeo nobiscū circūsepte sunt multe dyoceses ut i eis nō aia rū pastores sed mūdane mili cie pn̄cipes vita morib; cura ⁊ vestitu ac equitatu pocius q̄ꝫ ep̄i eē cēseant' quib9 pompis

tn̄to obruūtur·ut aiaꝝ saluti nō possint intēdere ⁊ puidere ¶ Theologꝰ: vulgꝰ nō lōge in hoc a veritate discedit ꝫ vti nā ipscm̄ suū nō videret oculi nostri de cuius plateis nōdū defecit vsura ⁊ dolus Jn cuius citate vidimus iniq̄tatē et do lū sepe pocius sepius Veꝝ cā; lapsus huius i ep̄is reꝝ tpali tatē nō plenam assig̈sti q̄ ad malū cogat ꝫ occasiōem pre stat vic; eis q̄ possessionib; ec clesie licitis abutūtur ad illici ta·Cuius demōstracō pt; i·b· greg̈·tocius orb ⁊ vrb olym ditissiō ep̄ō·Audisti insup sup̄ ⁊ mō de multis almanie p̄suli b; bonis q̄ laudabilit' dic̄ijs ⁊ aiab; p̄fuerūt·Nō ergo vsus ꝫ abusus in tpalitate clei pas sim vitupandus est·Caue ꝓ tēa ne sectā hussitaꝝ pn̄te; in cidas inordinate detestando clei tpalia que certū est p̄mū eē data ad tuicōnem morum ⁊ fidei ad salutem animarum et ad dei augendum obsequi um·que bona si maioꝝ ps ma loꝝ p̄latorum nō querit pri cipaliter: nō mirum qꝫ in ōmi fere multitudine bonis raritas precium imponit· ¶ Piger: Nunquid int' simplices ple beos reperiuntur aliquando prophetico fulgore illustrati·

qui imminētes malorꝫ tempesta tes pnosticēt· sicut recitasti de psulum cetu· ¶ Theologus: Sic· nō enim ē psonarꝫ accep tor deus· sed vnicuiqꝫ datur maifestacō spūs ad vtilitatē Qui spūs distribuit singulis put vult teste aplo Fuit meo tpe quedā reclusa ppe basileā dyocef tn̄ Constantiensis in domo dn̄orꝫ theutonicorū de prussya buken noiato· Hec anus effecta iā in dicto loco r clusa toto mentis nisu dō fāu labatur ⁊ sui sexus feis ꝯsilia i dubiis satis catholica crebro ministrare solebat qn̄ ad hec actuabatr visitare hāc multi vtriusqꝫ sexus homines solebāt ob deuocōis grām de basilea venie̅tes. Inť quos qdā secula ris sacdos bn̄ficiatus in basi· eccīa dō deuotus ⁊ senex mihi notus· nicolaus noie· specia lior in dn̄o dicte recluse eē so lebat· Ad quā cū quadā vice venirꝫ qsiuit ab eo scā femina in qpte ciuitatis basilieñsis do miciliū pnūc haberet dn̄s Ni colaus qui rn̄dit ppe sūmam eccīam Cui illa doleo de hoc ve hement At ille cur inqt Et illa quia in breui circa eūdem cīta tis sitū deo pmittēte vindicta gūis incolas ꝯturbabit Que verba sacdos velut ab ore feie plata ⁊ minus pōdēis hrē cre debat quousqꝫ nō longe po stea ipius sacdotis domus et fere trecētarꝫ domorꝫ ibidēꝫ in cēdio iopiato demoliebātur·

¶ Capitulū Tertium

Binos habēt oculos q bus corpe reguntur· Nāpter puitatē sui capitis formice oculos sitos hn̄t super quedā additamēta que p modū duorū pilorum egrediūtur de capite Per hec docemi satis apte ꝙ binis ocu lis· corpis videlicꝫ ⁊ aīe vti de bemus ad debitū rgimē vtrius qꝫ hoīs Qui enim sint corpois oculi palam ē oīb; Anime ve ro oculi sūt intellectus practi cus· ⁊ speculatiu9 bm augus· li· xij· de trinitate et in glō· dr p· corin· xi· Primo enī velut si nistro intueri debemus infeio ra ⁊ trena· sine quib; i hac vi ta victitare neqmus· Scdo vero speculāda sūt supiora et etna sine qbus finē nostre be atitudis attigere nō possum9 De vtrisqꝫ tā corpis quā aīe oculis ppha cōmemorat vbi dicit· Ecce sicut oculi suorꝫ in maībus dn̄orꝫ suorꝫ sicut ocu li ācille in manib9 dn̄e sue ita oculi nostri ad dn̄m deū nr̄m donec misereatur nri Et de itel lectualib; potissīe veritas ait

ad discipulos Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis. Int' corporeos aūt oculos ⁊ mētales licet magna sit ꝯueniētia. non minor tñ int' eos ē differentia: qꝛ corporales sicuti ⁊ mētales bini sūt. luce necessaio indigēt mūdicitia ⁊ puritate eos nitere oportꝫ. ⁊ sic natura p̄mos mlt' tis tunicellis. vij. vicꝫ ⁊. iij. humoribꝫ tutauit. ꝓut ars trādit quā pspectiuaꝫ nūcupant. ita grā ⁊ ꝓpa industria cautissime ꝓuidere opus est ocul' scd'is. Vñ ꝯplxta de mētalibꝫ ocul' amplius ne lederētur metuēs similitudinē corporaliū orādo addidit. cū dixit Custodi me domine ut pupillā oculi. Drñt i sup plurimū. qꝛ primi t'rem ul' elemētares Scd'i spūales sūt ⁊ celestes Illis lux corporalis. Istis vero radius d'inus opus est. Hij materiali puluere Isti fantasijs erroribꝫ nescientijs ignorācijs ⁊ delictis maculantur. prioribꝰ in actu ⁊ in luce corporali existentibꝫ. multas agnoscūt visibiliū drñcias. Sꝫ ꝑ tūc posteriores intellectus vicꝫ p talia impediūtur amplius Vñ arteꝫ memorati uā imp̄mē volētes. lucida loca solēt fugē. ⁊ in caligine deus a moyse visus eē dinoscit'. scripture sacre testionio ¶ Piger: scire desidero. Vtrū ne in somno aia veritatē d'inā aliquā itellectualibꝫ ocul' videre valeat p regimine vtriqꝫ hoi debito iteriori scꝫ ⁊ exteiori. ¶ Theologus. In somnio quidem nō auteꝫ in somno pfecte pfecto. verū tamē sacra scriptura vnū p reliq̊ sepe solet accipe. Sicuti etiaꝫ phm fecisse constat i libro suo de somno ⁊ vigilia. Quesito igitur tuo satis apte respondet' Job. 33. vbi dicitur p somnū in visione nocturna qñ irruit sopor sup hoies ⁊ dormiūt in lectulo. tunc apit aures viroꝝ ⁊ erudiēs eos instruit disciplina. ut auertat hoieꝫ ab his q̄ fecit. ¶ Piger: De lratorū numero plures audiui qui nullam ꝓrsus. vel pene nullaꝫ fidem adhibere iubent visionibus ⁊ somnijs. incertitudineꝫ piculi allegātes ꝓ sua sētētia. ¶ Theologus: Omniquaqꝫ respuere somnia vel visiones hodie puto rē eē ediuerso nō sine piculo pcc̄i ingratitudis impaciētie vel negligētie ad qđ me iuuat precedēs i Job allegata auctoritas ⁊ mouent exēpla plurima Tpe eī meo i ꝯuētu eistetensi nr̄i ordis q̄dā frat' pfessus stetit q̄ aliqñ diu btē Barbare v'gini quibusdā sc̄is exercicijs crebra prestitit

Exempl

obsequia p᷑ quā a multis p̄ser uabatur malis· Tēpore aūt corpis tandē victus p̄fata ob mittē cepit obsequia· et segnī ciei intendere· Hinc deā beata virgo sibi apparēs in somno excitauit et ei dixit· queādmo dū ipē postea r̄tulit Tu ɔsuetis obsequijs dereliquisti me et ego solitis adiutorijs destituā te hoc flebili audito oraculo t̄ritus frat̄ fuit· ƺ negligētiaȝ nō correxit· Nā paulo postea leuitatibȝ deditus ordinis ha bitū reiecit ⁊ diu apostatauit Tandem iam in aīa et corpoē egrotās venit ad ciuitatis nu rēbergēs hospitale sine ordis habitu ⁊ ibi ignotus iacēs ex tremis suis ꝓpinq̄re cepit mis sū est ad ɔuentū nostꝝ ibidē ꝓfratre Conrado viro prudē ti ut infirmo consuleret quē in apostasie vitio quidā eē nota uerāt Quo pcepto frat̄ · Cōra d⁹ bitū ordinis spetialē absco dite attulit ⁊ apostate modis quibȝ valuit suadebat r̄indui cōnem sui ordinis viso aūt hi tu nescio quo instinctu demo nis vel ifirmitatis· miser velut equ⁹ vmbraticus vestē sancte religionis temeraie abiecit di cēs Cur inq̄t mō me vultis cō fundere· Recedite recedite· qꝛ ita fiet nullatenus Mesto ita

qȝ prē abscedēte miser ⁊ egro tus stati agonizauit ⁊ ita spi tum efflauit Piger: Quero igr̄ an ne illi ꝓfuisset· si ad vi sionis munus dicte· credulus reassumpsissȝ derelicta virgis scē obsequia· Theologus: Credo reuera ꝓfuissȝ pluimū· Audi q̄so exēplū aliud annis —Exempl istis quibȝ pn̄s basilieñ· ɔuā uit gn̄ale ɔcilū· eidē in prote ctorē loco cesaree maiestatis datus ē illustris pn̄ceps wil helmus dux bauaie· pat̄ pau perꝝ ⁊ tutor oim religiosorum cuius q̄ꝫ laudabilis vita fuerit testātur orphanoꝝ ⁊ vidua rū lacrime sup eoꝰ effuse mor tuo Hic anno vltime p̄terito postq̄ꝫ ad ꝓpria de basilea re dijt put diligēti inuestigacōe a sibi notis scā audiui· quadā nocte sommū habuit in q̊ cer uū elegātissīe stature vidit in cuius vno cornu cāpanellas hrē et in alio cereos plures af fixos cōspexit· Venator aūt q̄ dā multis cū canibȝ fugiētē in seq̄batuꝛ ceruū ⁊ euadēdi eidē omnes vias p̄uenit Quo viso t̄ritū aīal in cimiteriū ecc̄ie be ate virginis q̄ in c̄itate mona tensi sita ē fugit· ⁊ in apertū se pulchꝝ descēdens· p canes ca ptus et occisus est Euigilauit hijs vis pn̄ceps· et de eis satis

āmirari cepit q̄d res ista isau
sti vel ominis ptenderz· Cūqz
die sequēti suis ista pateface
ret Ipse dixisse fert᷑ alijs varie
somnū int᷑pretātibz· ego inq̄t
ceru9 iste sū ⁊ i brevi vitā hāc
cōcludēs mōrtē i dicte eccie lo
co humai eligo Egrotauit p
inde stati moritur9 ⁊ q̄ q̄ qui
busdā dieb; paucis viuer; tn̄
sūptis ecclasticis sacmētis ve
locit᷑ satis vita fūctus ē Putas
ne principi illi pdesse potuit p
ostēsū soniū si eod bn̄ ⁊ caute
int᷑pretato futura iacula p̄ui
dissz· Piger: Credo dei mag
nū eē bn̄ficiū qn̄ cū metuētib;
p visiōe; aliquā dat significa
cōe; ut fugiāt a facie arcus im
minētis picuh Sz satis me t᷑r;
mltiplex sacre scriptue aucto
ritas q̄ somnia obſuare vetat
que tu videris approbaē· Na;
leuitici·xix·ait dn̄s Non augu
riabimini nec obſuabitis som
nia·et Deut᷑·xiij· pphēta ille ā
fictor somniorz int᷑ficiet᷑ Ma
nasses rex iuda·ij· palip·xxxiij
vitupatur· q2 obſuabat som
nia Et spūssanctus in libris sa
piēcialibus cōn̄ talia inuebit
plurima dū Salomō ecclas.
·ij· di· Multas curas sequūtur
somnia vbi multa sūt somnia
ibi plurime vanitates ⁊ ſmo
nes in numeri· glosa int᷑lineal᷑

addit Sōmia ne cures q2 va
na sūt. ⁊ iteru ihus fili9 sirach
Ecci·xxxiiij·vana spes ⁊ mēda
ciū insensato viro ⁊ somnia ex
tollūt imprudētes· Quasi qui
apprehendit vmbram ⁊ perse
quitur ventum sic ⁊ qui attē
dit ad visa mendacia sed hec
visio somniorz an̄ faciē hois si
militudo alteri9 hois· ⁊ iterum
ibidem diuinacō erroris ⁊ au
guria mendacia ⁊ somnia ma
leficiētū vanitas ē· Theolo
gus: Auctoritates quas indu
xisti in mediū si diligenti men
tis inspiciātur oculo nō omni
um somniorz obſuanciā vitu
pant· sz eorz tm̄modo que sup
sticiose sūt· ā q̄ ex cura negoci
acōnū precedenciū surgūt ali
qn̄ aliqui nimis frequent᷑ ā in
caute somniorz int᷑pretacōni
insistunt Nā expresse dn̄s vbi
supra in leuitico ⁊ deut᷑· de ma
leficis solum an̄ ⁊ post loquit᷑
Nec dubium quin vanitates
incidat qui somnia curare nitī
tur ex cura precedenti veniētia
⁊ non ex supis Vnde glosa i
deutero· dicit vult inquit intel
ligi ea que a diuinis id ē a ma
leficis nō ſm deum dicūtur eti
am si euenerint nō esse sic acci
pienda ut fiant que ab eis pre
dicuntur· Vnde textus enim
sese declarat qui immediate sic

seq̄tur diuinacō erroris et auguria mēdatia sompnia malefiecium vanitas est ꝓpter quod glō. ibi dicit exponēdo multas curas q̄si diceret. Sicut q̄ multa cogitat ipsa frequēter sompniat sic in stultitiā recidit qui vltra se de deo disputat Porro quid ecclīasticus quē allegas senseit glō. sobrie sic exponit. q̄si qui apphendit vmbrā etc. Significat sompnia et fallacias demonū hoīes sepe deludē et i errores trahere nisi caute discernātur. vn̄ scȝ sequitur Ab immūdo quis mundabitur. et a mēdace quid verū dicetur In de in lege p̄cipitur Nō obseruabitis sompnia neqȝ diuinacōnes. Quo aūt caute sit p̄cedendū in talibȝ. dn̄o cooperante in sequētibȝ ꝓprietatibȝ hēmus.

Capitulū Quartū

Amputatis oculis oberrāt i vijs alijs patētibȝ Mutāt enī tunc formice. et quorsū tēdat ignorāt. Ita reuera in mētalibȝ oculis rōnali homini accidit. Si diuine gratie luce p̄uantur vel vsu rōnis homo bestie pocius vel ebrio in via morē cōpatur q̄ᵖ racōnali creature vel āgelice sb̄stancie. qua tn̄ paulominus ē ab inicio creatus et multus hoc piculū mētalis cecitatis et necītatem diuine manuductiōis in visionibȝ et sompnis inuit Sapiēs cū post an̄ allegata verba de sompnijs ꝓtinus sic adiūgit Sicut pturiētis cor tuū fantasias patitur n̄ ab altissiō fueit emissa visitacō Et iob. xxxiiij. Spūs est ī hominibȝ et inspiracō oīpotentis dat intelligēciā Diger: Doce q̄so p̄mū quot sint sompniorū dr̄ncie. Deinde mōs discernēdi vera a fals̄ subiunge. ut sciamus in q̄bus cauē vel resistere debeamus. ne i semita hꝰ piculose vallis deuiemꝰ a veritatis tramite. Theologus: Ad p̄mū glō. sup textu de ecclīastico p̄allegato verbis et sententijs. bti grego. ad tuū ꝓpositū de. iiij. li. suo dyalogorū in hijs verb̄ rn̄det. Aliqn̄ ait reuelacōnes p sompnia fiūt vnde in dyalogo gre. Sciēdū petre q2 sex mōis tāgunt aim ymaginacōnes sompnij. Aliqn̄ ventris plenitudie vel inanicōne. Aliqn̄ illusiōe Aliquādo cogitacioe simul et illusiō e Aliquādo reuelacōe. Aliqn̄ cogitatiōe simul et reuelacōne. Duo p̄ma ōnes erpimēto ɔgnoscimꝰ cetrā in scripturis inuenimꝰ Nisi enī sompnia p illusiōem dyaboli fierent neq̄ᵖ diceret vir sapiēs. Multos errare fecerunt

somnia Et al bi nō auguiabi mini non obſuabitis somnia. valde eni detestabilia somnia ōn̄dunt̄ q̄ auguriis ꝯiūgun tur. Quia vero cogitacōne sił et illusiōe somnia fiūt. scriptū ē Multas curas sequūtur som nia. p reuelacōnez vero Joseph se fribꝫ p̄ferēdū sommio vidit. Et Joseph monet̄ ut tollat in egiptū puez ꝛ mr̄em eius. Et ꝙ aliqn̄ somnia cogitacōe et reuelacōne fiūt. Daniel nabu chodonosor visiōez edisserēs a radice cogitacōis ichoauit Tu rex cepisti cogitaēi ſtratu tuo q̄d esſꝫ futuꝝ post hec. Ex q̄ sē tētia scīis doctor in. 2. 2. q. xcv. ad scōm tuū petitū ꝯpendiosi⁹ quo vidi ſn̄dēt ut infra sbiū gaꝫ. Sꝫ primū scito ꝙ de som niis duo gn̄a hōim iudicaꝛ va lēt. phi vicꝫ. ꝛ veri Theologi ꝛ vtrumqꝫ ē difficile nō hn̄ti ac q̄sitā vel infusā piciā Primū mod̄ p̄serti ꝛ pn̄ scōm dict⁹ doctoꝝ sḃ qn̄tuplici drn̄cia do cet agnoscē in hiis sētenciis ꝛ v̄bis pit̄ Diuinacō q̄ innititur false opinioni ē supstīcōsa ꝛ il licita ꝛ ideo cōsiderare oportet quid sit veꝝ circa precognicō nē futuroꝝ de somniis Sunt aūt somnia futuroꝝ euentuū qn̄qꝫ q̄dē causa puta cū mens alicui⁹ sollicita ex hiis que vi

det in somnis inducitur ad ali quid faciēdū vel vitādū. Et de talibus loquitur salomon di cēs Multas curas sequūt som nia Quādoqꝫ vero somnia sūt cā aliquoꝝ euentuū inq̄tum reducuntur in aliquā causam ꝯmunē somniis ꝛ futuris euē tibus. Et ḃm hoc plurimū pre cogniciones futuroꝝ ex som niis fiūt. Est ergo ꝯsiderādū q̄ sit causa sommioꝝ ꝛ an possit eē futuroꝝ euētuū vel ea possit cognoscere Sciēdū ē ergo ꝙ sommioꝝ cā qn̄qꝫ quidē ē inte ri⁹. qn̄qꝫ aūt exteri⁹ Interior aūt cā sommioꝝ ē duplex. vna q̄dē aīal̄ inq̄tum scꝫ ea occur rūt hoīs fantasie in dormiendo circa que eius cogitacio et af feccio fuit immorata in vigilā do. Et talis causa sommiorum non est causa futurorum euē tuū. vn̄ huiusmodi somnia p accidens se habēt ad futuros euētus Et si qn̄qꝫ simul cōcur rāt erit casuale Qn̄qꝫ vero cau sa intrinseca sommioꝝ ē corpo ralis Nā ex interiori disposicōe corpis formatur aliq̄s mot⁹ in fantasia ꝯueniēs tali dispo sicioni. Sicut homini in quo habundant frigidi humores occurrit in somnis ꝙ sit in aq̄ vel in niue Et de extrinsece tan gentibus experientia docet.

Si quis dormiētis digito vel manu aquā frigidā circumdederit· statim se ī aqua iacere somniabit· Et ꝓpter hoc medici dicūt eē intendendū somnijs ad cognoscēdū interiores dispōicōnes Causa aūt somniorꝫ exterior similiter ē duplex scꝫ corpalis ⁊ spūalis Corpalis quidē inq̄tū ymaginacio dormiētis immutatur vel ab aere cōtinēti sicut de aqua iā exemplificatū est· vel ex impssione celestis corpis ut sic dormiēti aliq̄ fantasie appareāt ɔformes celestiū disposicōi· Spūalis autē cā est qn̄qꝫ quidē a deo qui reuelat aliqua ī somnis ministerio āgelorꝫ ̄bm illud Nūeri xij· Si q̄s fuit inter vos ꝓpħa dn̄i in visione apparebo ei vel p somniū loquar ad illū· Qn̄qꝫ vero opacōne demonū aliq̄ fantasie dormiētibꝫ apparēt ex q̄bus qn̄qꝫ aliqua futurā reuelant hijs q̄ cum eis hn̄t pacta inita illicita Sic ergo dō. cōcludit doctor ibi Respōdendo· si aliquis vtatur somnijs ad p̄cognoscēda futurā ̄bm q somnia pcedūt ex reuelacōne dīna· vel ex causa naturali itn̄seca siue extn̄seca: qn̄tū se pōt virtus talis cause extēdere nō erit illicita dīnacō Si vero huiusmōi dīnacio causetur ex reuelacōe demonū cū quibꝫ pacta hn̄t expressa· q2 ad hoc inuocantur. vel tacita q2 hmōi dīnacio extenditur ad quod nō potest se extendē Illa dīnacio illicita est ⁊ supsticiosa Ex quibꝫ distinctōibus clare habes q ex qn̄qꝫ cauꝭ somniorū significatio eorꝫ pōt aliquādo elici· Primo ex causa corpali intrinseca· ut qn̄ ex materia humida vel sicca futurā fantasia mouetur ad somniādū de similibꝫ ⁊ de talibꝫ ꝓprie iudicat medicus. Scdō ex causa corporali exteriori oriēte ex aere vel elemēto circūdante corpus hoīꝭ ut si aer ē humid⁹: facilit̕ fantasia sensibilis hoīs mouetur ad somniādū de pluuia· ⁊ ita de alijs aeris vel circumstātis corpis ꝓprietatibꝫ elemētaībꝰ Et de hoc modo ꝓprie habet cōsiderare natural̕ phus· Tercō ex causa corpali exteriori· oriente ex impssione celestis corpis· ut sic dormiēti alique fantasie appareāt cōformes celestiū dispositioni ⁊ de hoc caute habꝫ ɔiecturarē astronom⁹ Quarto ex causa spūali extn̄seca mala· ut qn̄ demon ad cognicōem alicui⁹ occulti vel futuri mouet fantasiā· Quito vero ex causa spūali extrinseca ⁊ bona a deo misterio tn̄ bonorꝫ

āgeloꝝ ꝓdeūte in fātasiā ⁊ mētē hoīs Et de istis duob; ꝯsiderāt theologꝰ·p̄dc̄is ꝯsidera
cōib; si p̄mū ⁊ secūd mōs p doctorē scm̄ adieceis·A·drās ꝯiecturādi d somnijs ꝓmp
te hēbis·q̄ꝝ p̄mꝰ ē cū mēs alicuiꝰ solicita ē ex hijs q̄ vic; i sommis iducit ad aliq̄d fa
ciēd ł vitād queādmod q̄dā vani p̄dicāt hoīes q̄b; cū aliq̄d delcābile sommiauerit
tāq̄ nccio exeqn̄d id ꝑsitiūt·ſ; tūc tal' execute rei cā nō ē sommiū ſ; aī libtas ł potiꝰ i
stabilitas·Aliꝰ ē modꝰ qn̄ somnia fiūt cā p accidēs futuroꝝ euētuū:ut cū fiūt cū cā
intrīseca aīali:ut qn̄ ocurrūt hoi fātasie i dormiēdo cca q̄ eiꝰ cogītio ⁊ affectō fuit imo
rata i vigilādo·queādmod dc̄m ē a scō doctoē i pn̄cipio suoꝝ v̄boꝝ· ¶ Piger: de hoc
saltē da exēplū· ¶ Theologꝰ: duo tibi ātea recitabo exēpla: ad itelligēd q̄uo p som
nia adeo deludūt plurimi ut eis iā euigilātib; oīo se estimēt i vitate vidisse qd so
lo sēsu apprehēderīt iteriori·p̄ceptore ei meo referēte audiui Q; pr̄ q̄dā nr̄i ordis villa
giū qdā itrauit·vbi feiā; quādā iueīt demētatā intī tū ut nocturno tpe se cū Dya
na ⁊ alijs feis trāsferri credēt p aera Cui cū pi ꝑfidiā; v̄b conaret expellē salubrib;·
ꝑtinax ista expiētie se plꝰ credē affirmauit Cui pr̄: sines ergo me eē p̄ntē cū de proximo
recedes·Rn̄dit illa: Ita placet ⁊ me recedēte vidēbis p̄ntib; si placet testib; ydoneis·
Igit ut delirā aiāꝝ zelator ꝯuincēt. Adueniente die recessꝰ quē vetula p̄fixerat: affuit
pr̄ cū fidedignis hoīb;·At illa cubellā i q̄ pasta formai solet·sup̄ scānū positā itrauit
⁊ sedē ibi cepit applicatisq; v̄b maleficis ⁊ vngēto rediato capite obdormiuit statiq;
ope demonis somnia de dn̄a venē et de alijs supsticōib; tā fortia habuit ut in iubilo
quodā voce submissa damtaēt ⁊ i hijs plausib; motis maib; cubellā cui isidebat ni
mis mouit q̄ de alto scāno p̄cipitāter ruens vetule sbiacētis caput nō modicū contri
uit ⁊ ita i t'ra iacētē nec de loco motā pr̄ inclamauit iā euigilātē·vbi q̄so es Rum cū
Dyana fuisti q̄ testiomo p̄ntiū nūq̄ de cubella recessisti·Ex hijs igit gestis ⁊ mediā
tib; v̄bis salutifeis aim ad sui erroris detestacōe; deuexit·Silr̄ ē i legēda bti Germa
ni Antisiodoreñ·q̄ i domo q̄dā vidēs sero mēsā pari āmirādo didicit q̄ ꝓpt bonas mu
lieres nocturno tpe illa comedētes cibaia ponēnt·igr eadē nocte vigilādo vidit mlti
tudie; demonū i spē mulieꝝ ad mēsā sedētē q̄b; ne ēcederēt ipauit familiā totā excita
uit ⁊ si comedētes ꝯgnoscerēt q̄siuit: q̄ cū vicinas suas eē dicēnt: misit ad domos sin
gulaꝝ ⁊ oēs i lectis suis repte sūt Adiurati igr demoēs sese maifestabāt ⁊ q̄uo popu
lū illuderent apuerūt·hoꝝ rō ⁊ cā dat·26·q·7·Epi vbi ex ꝯcilio Acquireñ·sic dr·ipe
siq̄dē sathanas q̄ trāsfigurat se i āgelū lucis cū mentē cuiusq; mulieis cepit ⁊ hanc
p ifidelitatē sibi subiugaueit illico trāsformat se i diūsaꝝ ꝑsonaꝝ spēs ac similitudies
⁊ mētē quā captiuā ten; i sommis deludēs mō leta·mō tristia·mō incogitas ꝑsonas
ondēs p deuia q̄q; deducit ⁊ cū solꝰ spūs hoc patit ifidel' hoc nō i aīo ſ; i corpe eueire
opinat De somniātiū taliū visiōib; pluā ibidē repies·porro q̄uo deludāt q̄ somnijs
facilit credūt: de hoc sume tale exēplū. Noui quendā fratrē nr̄i ordis Iudocū noie de
ꝯuētu Cōstātieñ·ꝓfessum ꝓnūc bo ni zeli q̄ tn̄ iunior existēs nō tā fuit velut mō mo
rib; ⁊ ꝯsc̄ia cōpoitꝰ huic existēti i ꝯuētu añ tps gn̄al ꝯstātiens·ꝯcilij sommial' visio
dormiēti affuit i q̄ sibi videbat q̄uo i sūmū pōtificē creatꝰ eēt: vigilās dud postea satis
seriose cogitabūdus ut ab eo audiui icedebat q̄d sibi hoc sommiū bone afferret p̄no
sticacōis spē em̄ aliq̄lē de veritate i se adiplēda p̄sūpsit de p̄lulatu aliq̄ hn̄do licet tn̄s
⁊ statu nulla pemitꝰ alludēt i hoie isto dispoitio·porro tpe ātedci ꝯcilij depoitis p idē;
trib; a sūmo pōtifitio vic; Petro de luna Gregoio coiarij ⁊ iohe Balthasaē de costa
q̄ oēs se i suis obediētijs gēbāt ꝓ sūmis pōtificib loc' elcōres dies et hora i q̄b; vnicꝰ
⁊ indubitatus pastor ⁊ petri successor elegi debuit q̄b; visis frat p̄dcs spē p̄habitā

sibi cläculo augē cepit· q̄ for
tassis de eo dudū a se visū veri
ficaret somnium· Electo autē
dño Martino de columna cō
cordit· confusus apud se frat
didicit q̄ stultū animū dare sit
somnijs sine sufficiēti motiuo
Nō multo pt⁹ aūt elapso tpe
tempus carnispriū ij appropi
quauit in q̄ in cōuentu iunio
res frēs p solacō aliquanto cō
sueuerūt repn̄tacōnes ludi
cras habere sūmi pontificis et
curie Rōne p quo loco cū diu
si iuuenes ad vaia eligerent
officia p̄dictus frat Jodocus
electus est loco se in sūmū pōtifi
cem p ficticiū In qua eminēcia
tūc p̄mū ōnez p̄stulatus spem
pdidit· quā tacitus fatuis spe
bus pius sepe p̄habuit Hic ei
euētus nō a sommio causaba
tur sed ad eū casualit se hēbat

Capitulū Quintum·

Ecitatez incurrēs for
mica aliā hn̄tem ocu
los fortissiē āplectit
nec dimittit ñ ad casam sit re
ducta In quo relucet qm̄ pie
tātibus diuina pudērit clemē
cia· cuius instinctu cebata vi
su formica videntis industria
aliena saluat pn̄t per talez in
dustriā intelligi hij homines
simplices· q̄ dīno mūere som
nia dīna vel reuelacōes dīnas
hn̄tes eorū intellectū nō videt
s alieno ductu id addiscunt
qd̄ ppria industria nō norūt
sicut samuel simplex et visio
num dīnarū inexptus cum tpe
pueritie in tēplo cum hely sac
dote dormiens tercō vocatus
diuino oraculo id non a se in
tellexit Sed q̄liter se ad idem
habere deberz ab hely ptimus
didicit· i· re· iij· Hic etiā noui
plures valde deuotas vtriusqz
sexus psonas q̄ somnia de qui
busdā sibi ignotis euentibus
satis certa habuerūt· in q̄bus
sibi nō credentes ne deciperen
tur recursū hūilem ad litratos
habuerūt et eorūdez dictis cer
ciores de veritate effecti sunt·
Fuit meis tpibus in Argenti
nensi dyocesi nobil quidam
maior creato milite· libertine
cō dicōnis· vita et moribus tam
cōpositus ut nlli eum verius
q̄ martino post catbecismū cō
pare valere hic qr in ōmibus
strennue egēat et probe· que
dei erāt deo· et q̄ cesaris dabat
cesari ōni iudicō Ideo a q̄bus
dā qui viri bonitatem et reipu
blice necessitatem nouerāt· eū
p̄cib; molestabant ut balliua
tū ducatus dn̄i austrie debitū
quem hn̄t in elsatia accipet et
regeret· De quo nō dubium
apud seculū honorē grandem

ꝛ vtilitatē rerum tpalium nō modicam assequi potuissꝫ in seꝫ in suis pmo in tuēdis sanctis mōsterijs que plurimum ibidēꝫ diligebat· Distulit vir prudens affirmatiuū dare rn̄sum ꝛ cogitabat ꝙ dictum officiū iudicem exigit iura terre municipalia noscētēꝫ que ipse ad plenum nesciebat· Que fuit igit a me ꝛ ab alijs q̄ sibi accomodi videbantur q̄d respōsurus essꝫ ut animā ꝓpriam in tuto ponerꝫ· Fateor in pfectum meū quia noui virū esse iustissimū ꝛ quomodo mltis ꝓdesse valeret ꝛ fortassis p assessores qui tamē vix haberi valebāt posse suppleri qd̄ principali deessꝫ iudici timid9 eram vna cū alijs quid determinate fu aderē· Et ita nullus viro videbatur dare respōsū· Habere autē nobilis hic solebat sciebam somnia vel visiones potius valde ponderosas ꝛ notabiles prius sepe in quibus tamē nihil vel modicum ꝫ in sola sacra scriptura ꝛ ei9 expositorib9 principalit se fūdare nouerat· vn̄ quadā vice eodēꝫ tempe somniū; vidit tale: videbatur ei ꝙ in agro quodam lato staret satis bene fulcato p aratrū ꝛ semina que in manu tenebat accurate terre p fructu habēdo iserer; · Cūqꝫ attētius ista ɔspicer; vidit ꝙ nullū ex seminib9 sursū creuit· ꝫ totū deorsū tēdebat ad interitū In qua āmiraçōe stupens euigilauit mihiqꝫ postmodū dixit· nisi ɔsiliū firmū mihi dederitis de acceptādo baliuatū exhibitū mihi cōsulo ut incertū dimittā ꝛ amplectar certū liber enī sū modo a cura huius gnis regiminis qd̄ acceptando vereor piculo me sbmittaꝫ potissime· ob ignorātiā iuriū secularium ꝛ ɔsuetudinū· Quo audito acq̄eui viro prudenti ꝙ cōforme eius fuit iudiciū xp̄i illius sētētie q̄ dicit· Quid ꝓderit hōi si vniusū mūdū lucret aīe vero sue detrimētū paciat detrimētū ait nō pditionē Intellexit enī nobil iste p tunc quosdā hitare potētes i baliuatu de quib9 timēdum erat ne quicq̄d boni p ante fatū edificaretur nobileꝫ: illi destruerēt vel ne pficeretur ceptū īpedirent Cui euentui similiter visio aridebat de pullulante semine v̄sus terrā ꝛ deorsū nō aūt ad celū ꝛ in sursum·

¶ Piger: nimis gn̄ales vsqꝫ mo dedisti regulas de curādis vel nō curādis sonijs Idcirco p̄cor ad spālia q̄ pl9 mouent descendere vel ad vidēdum

saltē q̄d sciendū sit de multorum somnijs. in q̄bus raro vel nunq̄ falli dicūtur p̄sertim in hijs casib9. qn̄ eis ignorātib9 adūsa obuiare ꝯsueuit fortuna puta temptacō grauis seu grandis t̄bulacō et tristicia.

¶ Theolog9: Rē ptim poscis quā me tibi tradere ē solius dei donū gratuitum De nūero enī heu sum hoꝝ qui animales sūt nō spūales nisi solo noīe. spūalium aūt et dei spiritū habētiū ꝓpriū est aliqn̄ talia pticulariter agnoscē. De q̄bus per ordinē dicit Aplus p̄ma Corin. ij. Animal homo nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei. spūalis aūt iudicat ōīa. et ipse a nemine iudicat Quis enim nouit sensum dn̄i. aut quis istruat eū. Nos aūt ꝯcludit sensum xp̄i habemus. Vnicuiq3 etiā ut ibidē xij. dicit datur manifestacio spūs ad vtilitatē. et int̄ nouē dona grāꝝ gratis dataꝝ dic. Alij datur discrecō spirituum Alij int̄p̄tacio sermonū. Hec autē ōīa opatur vn9 atq3 idē spiritus. diuidēs singulis prout vult. Spūs p̄terea loq̄tur misteria ibidem. xiiij. Vn̄ btūs Greḡ. vbi sup̄ enumeratis oībus sompnioꝝ causis. sic ꝯcludit Difficile somnijs credendū est. q2 quo ipulsu veniant facile nō elucet. Sancti vero illusiones et reuelacōnes quodā itimo sapore discernūt. ut sciant quid a bono spū pcipiāt et q̄d ab illusione paciant Ex q̄bus verbis tria salubria debes documēta elicere tuo ꝓposito valitura. Primū q2 difficile sōnijs credendū ē. Secūdum q2 scī quidā hn̄t noticiā et dn̄aꝫ aliquādo de somnioꝝ int̄p̄tacōe. Terciū vero q2 mediū acquirēdi in hoc discrecōnē spirituū sit p quidam nō solū internū sed p intimū saporē collatū ab eo videlicet sācto spū q̄ sol9 interior est cuiq3 rei q̄ ipsa sibi. Hāc ob causam ōnes q̄s vidi magnos theologie doctores fecisse de instinctib9 vel de discrecōe spirituū tractatus qui se vltimate resoluunt ad dictas Apl̄i et beati greḡ. auctoritates. q̄ q̄ regulas i eis vel ꝯiecturas potius annectāt quas si placuerit intueri poteris in diuersoꝝ videlicet doctoꝝ tractatul. Verūptamē q2 discrete satis ad vnū modū int̄p̄tandi caute somnia descēdis q̄ verentur quidā p̄ostensa sibi futura mala. Ideo sex regul seruatis spero in deū talib9 ōne malū culpe vitab Prima diffinitiue t̄lib9 somnijs neq3 assertiue credas. nisi cū indubitatū

donū interp̄tandi habueis q̄
le Jeremias obtinuit q̄ ait Je·
·xxvi· In veritate misit me do
min⁹ ad vos ut loquerer in au
ribus v̄ris ōīa verba hec Rō
dicti est q̄ cause sommioꝝ sūt
aliquādo q̄ nullius future rei
signa sūt ſʒ tm̄ preteritarum
ymaginū vel alias naturaliū
non sommiata designandū vl̄
demonū q̄ credulos somnijs
ita assuefieri sibi gestiūt Se
cūda regula ē Omniāq; qz som
nia non sēp abigas presertim
ea que tribulacōnis futuē sig
forent si pcipis ea crebro tibi
in bonis ⁊ vtilibus aīe verifica
ri qz aliqn̄ dei dona sūt nos a
mal' p̄seruantia ne ducamur
in temptacōnē Jacula enim p̄
uisa minus feriunt ut beatus
Greḡ· dicit Tercia regula cū
somniū alicuius infausti tibi
occurrerit tūc forti animo cū
dei adiutorio sine ɔfidētia in
ꝓprijs virib⁹ eq̄nimit' te tenē
ꝓponas Firmacō em̄ animi p
ea naturalia q̄ de⁹ ɔtulit in lib
tate arbitrij actuāda sūt ⁊ eis
vtendū est· qz istis medianti
bus pħi ut Seneca docʒ de re
medijs fortuitoꝝ imanīa pa
tient' sustulerūt· Qr̄ta regula
Occasiōeʒ mali verisiliter im
minētis ꝑ viribus fugias: ne
vicʒ tu in hoc causā culpabilē
p̄stes loquēdo eūdo ad loca pi
culosa ⁊ ita de silib⁹ mltis i q̄
bus sepe n̄ris negligēcijs vel
factis illicitis mala pene ḡuia
incidim⁹ Qn̄ta regula ē· ut de
uota oīone frequēter ad deū
pro grā patiētie recurram⁹ qz
opus pfectum habʒ Et iuxta
bti Grego· mentē miraculoꝝ
opa cōīn antefertur Nō enim
nostra industria ⁊ libertas ar
bitrij ad v̄tutes acqrēdas
vel retinendas suffitiūt sed di
uina spetial' gratia exigitur q̄
precibus scōꝝum ⁊ ad deū ef
fusis oīonibus ex dīa mia se
pe obtinetur vbi nostra deme
rita aliud exigerēt· Sexta re
gula Caueas in hijs visiōib⁹
ne supbiens tuis ex meitis ta
lia tibi collata eē credas eciaʒ
si sint a dīo spū· Talia ei qn̄
sūt adeo sunt grē gratis date
q̄ sepe in pcc̄is grauibʒ existē
tib⁹ dātur ex mera dei mia nō
sēp meitis prout habuisti de
hoc sup̄ libro p̄mo capi p̄mo
de miracul'·

Capitulū Sextū

Hanectitur predictis
alia formicaꝝ ꝓpetas
qz vicʒ via vna egre
diūtur a suis domib⁹ q̄ tamen
versus finem propter queren
da pascua plurificari videtur·

Cōtulit eīi illē bestiolis diui nus instinct9· vnā principalē 7 regiā viā facere iuxta eandē metiri reditū· qꝗ circa eādez viā ad querēdū victū parūp diuertant· Ita hodie nutu di uini spūs in cuneo et cōcione vniūsalis ecclesie oim ē vna via regia p dīna pcepta pgre diendi· Si inquit vis xpus· math·xix·ad vitā ingredi·s ua mandata Et leuitici·xxvi· Si in pceptis meis ābulaueri tis 7 mādata mea custodieritis 7 feceritis ea: dabo pluuiā vo bis temporib; suis· 7 terra gi gnet germē suum Et tn circa eadem vniūsalia eccie et cristi mādata modi varij sūt viuē di· 7 pascua virēcia virtutum acquirēdi Hec sanctus psul August· intuebatur qn a soci is suis et amicis euodio et ne bridio habere volebat· quis vic; esst aptus modus viuēdi ad ambulādum in via dei in q alius sic alius sic ibat· ¶ Pi ger: Vt matie somniorꝝ finē imponamus qro vtrꝝ ne mala huius vite sāctis viris aliqn iminēcia per vnū genus som nij· vel an sub diūsis mōis pre ondantur quādo in somno di uina grā pmuniūtur vel pauī sātur· ¶ Theolgus: Qntū cō nitio· diuersi diūsimode quo

ad hoc inspirant dū dormiūt· qz qbusdam de aq Alijs de ca lice· nōnullis de cruce xpi Ali qbus etiā de in fantib; somnia fiūt post q semper vel ut impli mū tribulacōnem aliquam grā uē in se vel in suis amicis senci unt· put sequētibus patescet exemplis· Habui genitricem · q viduata pre meo iam vita functo apta secūdis nupcijs eandē multis ad hoc intpellā tib; ob castimonie amorē om nino spreuit que qꝗ deuotam in matrimonio vitā 7 in vidui tate vsq; ad vltimam senectu tē coram deo duxerit 7 hoibus si opus foret spero totum na tale solū testaret cum adiacē ti vicinio Aduterat hec qꝗ qci enscūq; somnulū habebat· in quo sibi peditare videbat in aqua vel quando eadem mae aliqd ē intuita sine fallo euen tum postmodū in breui mag ne tristitie sensit Qntoq; aq maior turbulēcior pfundior videbat vel impetuosior tnto grādior tristitie mateia seque batur· Latebat me materna hec osideracō· quousq; iā mul tis ānis stando i ordine de stu dio vniūsitatis wienenē repa triaui· satis p tunc nouus qz solū fui tūc studens in scā facl tate theologica vn ipsa mihi

cōfidens cōiecturā somnij retu
lit ⁊ expiētias plures addidit
qꝛ valde supsticōes ⁊ demonū
fallatias timuit se nō credere
diffinitiue post talia sompnia
tribulacōe; sibi affuturā sed ti
mere illam: deo cōmittēdo: vn̄
visio illa somnialis venisꝫ vl̄
quo iret ⁊ exide postremo ne
deciperetur a me cōsiliū quesi
uit: quomō sine offensa pctī
se gerere in hijs deberet. Qui
igit͛ sciui a iuuētute mea hāc
timuisse deū ⁊ vitā timori hu
ic cōcordasse in effectu. doctri
nam quā pcedenti dedi capitu
lo sibi tradidi quā non mea
industria ꝫ a quodā magno
sacre pagine mgr̄o in prefatis
scolis didici nec discordat aq̄
vel maris hec visio tribulacōe;
denotās a modo sacri eloquij
qd̄ p aquā sepe vult passionis
illacōem intelligi. vnde ꝓpha
orat in tribulacōne extrema
cōstitutus Saluū me fac de9
quoniā intrauerūt aque vsqꝫ
ad animā infix9 sū i limo pro
fundi ⁊ nō est sbstantia Vi
uit hodie virgo nobil' bm se
culū ⁊ valde deuota in argenti
nēsi dyocesi sexagenaria So
phia noīe Abbatissa mona
sterij canonissarū secularium
in Andelano q̄ a iuuētute sua
castissīe vixit sicuti ⁊ tres alie

sue v termē sorores Collegiū
eciam predictum qd̄ dum in
Abbatissam esset creata repe
rit deformatissimum magnis
cum laboribus in religione re
formauit ad plenū ⁊ in tēpa
lib9 ditari pcurauit plurimū
Hec mihi aliquādo retulit cō
fidēter qꝛ qn̄cūqꝫ in somnis vi
deret calicem in quo sacramē
tū dīgnissimū eukaristie otinei
solet: infallibilit͛ in breui post
modū pressuram aliquā mun
di in se vel in suis perciperet ⁊
qn̄to in somnis profundius i
calicem dabatur potestas vi
dendi: tn̄to seuerior tribulacō
seqbatur virgini Acidit pt9
hanc relacōem longo tractu
annorū me venire ad dictum
collegiū vbi dcā dn̄a m̄ dixit
Ecce pr̄ pronūc bō pace fru
or. Sꝫ in breui ut timeo gran
dis mihi obuiabit tristitia qꝛ
somniū de calice satis profun
de inspecto nup habui Nō ml'
to deinde tpe elapso frat͛ suus
miles walter9 egrotaē cepit
⁊ statim sblatus de hoc seclo
Fuit em̄ vir in armis strēnu9
fama cōspicuus: prudēcia pre
ditus ⁊ dcī mōsterij ac refor
macōnis eiusdē fautor supre
m9 qꝛ obrē virgini adeāt mag̃
tristicia p calicem p̄sigta Nā
de passione locutura veritas

ait filijs zebedei math·xx·potestis bibē calicē quē ego bibiturꝰ sū Et ibidē·xxvi·orando p ablacōne dn̄ice passiōis dixit·Pr̄ si possibile est trāseat a me calix iste·Fuerūt meo tpe in ciuitate basiliēsi vna in domo due virgines: Senioris que·lxxx·circit annum attigit nomē Anna extitit·q̄ iuniorē suo sub regimīe domestico habuit·eciam Annā noīe hee re uera specl'a virtutū toti ciuitati extiterūt et adiacenti patrie Prima q̄dē anna et senior·sc̄e dudū migrauit ad dn̄m·Iunior vero in fama bona viuit vsq3 hodie·cui etiā nō ambigo intior vita concordat deuote huiꝰ relacōe quā credo veridicam sepe didici·q̄ q̄ncumq3 de puulis et innocētibꝰ puerul' h3 somniū qualit' eos vic3 videat·aut io eos licitos cum eis habeat·de primo virgini psecucio aliq̄ aut tribulacio alia aduehit' Idē p oīa senior dū viueret eius ī spūalib3 nutrici crebērime otingebat·Elata em fuit p̄fata iunior anna a pntib3 qui residenciā habuerūt sub quodam m̄ noto nobili solū nomine·h q? virgo iuuenis·erat pulchra facie et apta nuptui eius semp castionie demon insidiabat' p dictū nobilē qui eam sepe lic3 ingenua fuam facē conabatur·ut ex ea seruos plures habere valeret Vn̄ nūc blandicijs sibi suadebat·ut mr̄imonio alicui de suis seruis copularet'·nūc minis t'rere solebat ad idem q̄ obrem cōstās virgo: de loco ad locū et de patria fugam dare cogebatur Et cōn̄ hunc accipitrē dei colūba antefatis puerorꝫ somnijs sepe p̄mūita est·Qn̄ enim t'lia somnia habuit statī de custodia sui corpis p fugam vel p occultacionem aliā sibi puidebat postmodum q̄ expta est somniari verū p̄cessisse et fortassis dīna clemēcia ideo p puulorū visū hanc p̄monebat·quam in innocēcia castimoīa et paciēcia sine macula iuidie et pcci sibi p̄seruare volebat Iuxta illud Math·xviij·Nisi efficiamini sicut puuli·nō intrabitis i regnū celorꝫ certū est etiam puulos in quotidianis passionib3 et fletib3 vexari Vnde nō mirꝫ si eorū ymago typū tribulationis solet p̄ferre·Habeo p̄terea ī cōstantien̄ dyocesi ognatam nomīe elizabet laudabiliter valde viuētē in thoro mr̄imonij cui si aliqua ignō approp inq̄t t'bulacō·Hanc p̄agnoscit·cum sibi in somnis appet

crux vł xp̄i passio. queadmodū mihi retulit Tulli aūt dubiū p crucē ⁊ passiōe; xp̄i tribulationem posse facilit' designari Qui mq̄t vult venire p᷒ me abneg; semetip̄m ⁊ tollet crucē suā quotidie ⁊ seq̄tur me Luce. ix. Et ipē xp̄s petro obuiās passuro dixit Vado Romā iterū crucifigi ut leo ⁊ linus de eo testantur. ¶ Piger: qn̄ somniorū visio ē a diuino instinctu signū futuri: peto an hoc fiat a deo immediate. An boni angeli misterio. ¶ Theolog᷒: Dubiū hec determiata ē q̄stio p. ix. di. viij. r. ⁊ p. b. Aug᷒. li. iij. c. xxvi. de trinitate q̄ moyse et paulo demptis nunq̄ de᷒ immediate ⁊ nude apparuit pat'bus ⁊ ꝓphetis. ſ; reuelacōes fiunt āgeloꝝ bonoꝝ misterio. ut ex hiis vita nr̄a muniatur queadmodū petim᷒ de angelis in collcā eccie. Rn̄ymo vbi scriptum testamēti veteris dicit deū esse locutū ⁊ apparuisse moysi in rubo ⁊ in mōte syna. id alibi exponit de angelo ut testat' btūs Stephanus di. Actuū. vij. expletis mq̄t āmis .xl. apparuit moysi in deserto mōtis sina angelus i igne flāme rubi. Moyses autē videns āmiratus ē. Et infra de eodem hic ē qui fuit in eccia in solitudine cū angelo q̄ loquebatur ei in mōte syna ⁊ cū p̄rib; nr̄is q̄ accepit verba vite dare nobis Est preterea doctrina bti dyonisij q̄ et'na sapiētia p̄ma sūmis iūgit p media. idest infimam rationalem creaturā per angelos q̄ medij int' nos sunt ⁊ deum sacris inspiracōib; reducit ad diuina q̄ sūt summa Nō quin deus ista se solo facē possī. sed ut in hoc ordo diuine sapiētie videatur ut angelico ministerio eoꝝ gaudiū augeatur ⁊ ut amicitia maior inter eos ⁊ nos teneatur. Nec dona per nūciū nob̄ trāsmissa puipēdere debemus. quia adhuc q̄cq̄d āgelus facit ⁊ queq; scd'aria causa id primaria que de᷒ est plus agit q̄ actiones nr̄as aspirādo preuenit ⁊ adiuuando prosequitur ut cuncta nostra opacio ab eo icipiat ⁊ ab eodē incepta finiatur.

¶ Capitulū Septimū

Aggrediamur ꝓpetatē aliā q̄ ē q̄ formice per lineā vnā satis regiā; admidum redeunt. nec in via vna aliam impedit sed aliquādo quasi oris osculo sibi mutuo pacis federa porrigere videntur. In quibus indirupta quedam amicitia nobis premōstratur pax ⁊ trāquillitas

q̄ effectus fūt a fruct9 dīme ca ritatis a vere aspiratorū sācti spūs munē De quibus aplus ad gallat·v·dicit fruct9 spūs ē caritas·gaudiū·pax·patien cia·lōganitas·bonitas·benig tas·mansuetudo·fides·mode stia·ōtinētia·castitas·Hij igr hoies in q̄bus signa talia rep iunt dīme inspiracōis pbabi litatē satis pferūt Ob qd apo stolus subiūgit si viuim9 spū: spū a ābulemus Nō effitiami inanis glē cupidi inuicē puo cantes inuicē inuidentes· Pi ger: Pauce put oiecturo nro tpe repiūtur moales formice q̄ talia signa vnitatis a pacis fuent erga se et pximos·q̄qz intra se·queqz dīmitus inspira te spū ducant Juxta mādatū apli qd ibidem premittit dico aūt spū ambulate a desideria carnis nō pficietis· Theolo gus: Questiōem silem a suspi cōnem talē Sup li·p·ca·vi·ti bi explodi Verum ut pacis fi lios et filias ac spūssancti alū nos de vtroqz sexu fuisse ag noscas nro tpe duo de multis tibi exēpla subiūgā Fuit i ciui tate Cōstātien. vir quidā pau p rebus·corpe ab ipa ut vide tur natitate surdus a mutus· sed spū pphetico nō inexptus humilis in vita a habitu·pacē

qz cū hoibus a amplius cū dō in puitate animi a in castimo nia corpis habē studebat no men eius fuit hic ut a multis fidedignis pcepi personis qn qz futura qnqz eciam occulta q̄ hūanam latebāt industriā solebat nō dico pdicē·quia li gue vsu carebat s nutibus p mōstrare manifestis Nā in fra trū nostroꝝ cōuentu ostāciēsi multi talia exptos se fatentur hmōi habui osanguineū ali qn in dicte ciuitatis collegio quod ad sanctū stephanū vo catur sacerdotē canoicū a deo a aploꝝ principibꝫ valde de uotū·q̄ relicta domo sua sub p uisione cuiusdā vetule virgi nis sue cō sāguinee ad limia di ctorū apostolorū pegrinacōi se versus Romā dedit In itinē aūt q̄dā nocte casu in hospicō quodā ab alto cecidit·a q̄ssa to corpe fractoqz pede ibidez a in Romana curia multo tpe rediens tandē iactuās corpis passus ē non modicas q̄ tam diu durauerūt ut pfata virgo dom9 eius pcuratrix·a nullus in ciuitate Cōstantiensi q̄cq̄ de sacerdotis aduētu scirꝫ hu mano iudicō. Venit interea certa die dictus mutus leta fa cie iocūdis oculis a ore riden ti plausibꝫ manuū notificans

virginī sacerdotis aduētum primū mirabat᷑ ista ⁊ sequēti die inopinatū leta recepit de naui sacerdotis aduētū Nutrie batur hō mutus q̄ paup rebꝰ p quēdā ciuē cōstancieñ· satis diuitē q̄ mutū paulo minꝰ na turali filio diligebat Venit ite rea dies in q̄ p lacū adiacentē nauigio ire disponebat ad ci uitatē aliā aq̄ ꝓpinquā ⁊ lacui Et dū in domo ꝓpa esset adhuc pegrinaturꝰ ciuis vidit ⁊ cō siderauit hoc mutus vñ nutibꝫ quibꝰ valuit dño suo suasit ne nauigio se cōmitterꝫ· sꝫ ren nuebat ciuis q̄ postq̄ domū exiuit cū seq̄batur mutus mo dis quibꝫ poterat iterū ceptū iter dissuadens· Tādem circa nauim miserabilibꝫ gemitibꝰ ut antea prohibere conatus est suum dominū quē si naui garet protinus presciuit mo riturū in aquis ⁊ minus pro fecit· Cūqꝫ nauis cū domino recederet a litore mutus in eo dem ut dicitur litore magnis profusis lacrimis ⁊ apparatu lugubri dñi flebileꝫ recessum deplanxit Aduersa igit᷑ fortu na nauim in aq̄s mouente ci uis eodem die aquis submer sus est ⁊ an mutus dei clares ceret spiritu ostēsum est non modo ciuitati sed toti adiacē

ti patrie· Paulo anteq̄ ad co loniense transmissus sum stu dium· fuerunt intra ciuitatem ibidem due virgines carne ⁊ animo sorores vnanimes ⁊ pa cifice in vna domo vota sue ca stitatis reddētes que distinxe rant deo in labiis suis· ⁊ labo re manuū victū cōquirētes te nuē Vna autem ex eis cuius anima primum placuit altissi mo q̄ diuinissimū eukaristie sacramētum multum dilexit· ⁊ deuote sepe solita est sumere corpe infirmata est: ⁊ tādem morbus tñto inualuit ut con tractis neruis quibus labia ⁊ mādibule mouere cōsueuerūt etiam adhibito toto conatu corporis ⁊ anime ora aperire nequiret ad cibum sumēdum corporeum· Tñ teqꝫ superior mādibula inferiori cohereat ut vix vel nullatenus ad minu tissimum sumēdum cibū cum instrumento argenteo vel co cleari aperiri posset Estuabat interea cordis desiderio se mor ti ꝓpinquare cōspiciens illud sa luberrimū cristi viaticum qd de terrenis celestes nouit effi cere ut hoc munita presidio fidentius migraret ad xp̄m· sꝫ oēs vel plurimi formidabant id nō posse ab ea sumi verū ut ↄfiteret᷑ sacramētalit᷑ qd p̄us

sepe facere ꝯsueuerat ⁊ ut viso xp̄i sac̄mēto sic credēdo saltē mādūcaret aduocat9 ē sacdos eukaristie sacramētū afferens Et cū absoluciōe ꝓ pccis premissa sacdos an̄ faciē xp̄i spōse dn̄icum corp9 eleuaret ad adorādū ab ea statim ⁊ iopīnate tātā virtutē se pcepit habē in corpe ⁊ intn̄ū quedā instinctū in aīa ut sbito ad animē ⁊ cordis hpatū corpalia or a āple satis laxaret q̄bus ꝯfestim sacerdos dn̄icum corp9 lete imisit ⁊ ita xp̄i sponsa sororē ⁊ qui aderāt āmirantes deo grās de collato miraculo retulerunt.

¶Piger: De vtroq3 exēplo aliq̄ q̄stio aīm meū pulsat. De primo an surdus iste sēper in dictis suis i quib3 futura ul' occl'ta p̄dixit veritatē euentuū futurorū tetigērit. De .ij. exēplo nō video quid ibi ꝓphecie spūi asscribi valeat cū ibi nihil nisi de motu ⁊ apcōne oris miraculū vel mirē aliqd affuisse videatur. ¶Theolog9: Nō mihi hoc bn̄ ꝯstat sed esto ꝙ in aliquib3 errauit non mirē cū hoc veris ꝓphetis aliqn̄ accidisse legatur ut de Nathan p̄. paliꝓ. xvij. pt3 qui dauid iussit dn̄o edificare domū ut putabat di spū quod postmodū reuocauit. Mens ei ꝓphe ut .s. tho. doc3 in sūma duplicit a deo instruitur. vno mō per exp̄sam reuelacōem. Alio mō per quē dā instinctū quid int' dū eciā nescientes hūane mentes paciūtur ut btūs Aug9. dicit .ij. sup gen̄. ad lrā. De hijs ergo que exp̄sse p spūm ꝓphetie ꝯg noscit ꝓpha. maximā ctitudinē h3 ⁊ p certo habet ꝙ hec sibi sūt diuinitus reuelata Vnde dr Ihēmie. xxvi. In veritate misit me dn̄s ad vos ut loq̄rer in aures vrās omnia verba hec. Sed ad ea que cognoscit p instinctū aliqn̄ sic se h3 ut non plene discernere possit. Vtrū hoc cogitauerit aliq̄ diuino instinctu. vel p spūm ꝓpriū. Nō aūt omnia q̄ ꝯgnoscim9 diuino instinctu sub certitudīe ꝓphetica nob manifestātur Talis em̄ instinct9 est qdā imp fectū in genere ꝓphetie vnde btūs grego. sup eze. ꝓpter pre allegatū ꝓpham nathan dicit Sciēdū est ꝙ aliqn̄ ꝓphe sācti cū ꝯsulūtur ex magno vsu ꝓphetandi quedā ex suo spiritu proferāt ⁊ se hoc ex ꝓphecie spū dicere suspicātur Non ergo mireris. si aliqn̄ non euenerunt q̄ a muto isto p̄dicta fuerūt. quē tn̄ nec in alijs didici esse deceptū De .ij. dubio non absolui poteris nisi gradus

quosdã ꝓphecie noueris quos sanctus doctor vbi prius poit Sunt enim quinqꝫ·primus ascendendo ꝛ infimus est cum aliqs ex interiori instinctu mouetur ad aliqua exterius faciẽda Sic de sampson dicitur Iud·xiiij·qꝛ irruit spũs dñi i eũ ꝛ sicut solet ad ardorẽ ignis ligna cõsumi Ita ꝛ vincula quibus ligatus erat dissipata sũt ꝛ soluta ꝛ ꝓpter istũ modum tibi dixi exemplũ scdm qꝛ iste gradus locũ habere videbatur in apcõe oris dicte sancte femine Secũdus gradus ꝓphecie est cũ aliquis ex interiori lumine illustratur ad cognoscẽdũ aliq̃ cognoscenda vel agẽda ad humanã ↄseruacõẽ vel cõuersacõẽ ptinẽcia q̃ tamẽ excedũt limites naturaľ cognicionis sic ẽ dr de salomone·3·Re·iiij·qꝛ locutus ẽ parabolas ꝛ disputauit sup lignis a cedro q̃ ẽ in libano vsqꝫ ad ysopũ que egreditur de piete ꝛ disseruit de iumentis ꝛ volucribꝫ ꝛ reptilib9 ꝛ piscibus·Et hoc totũ fuit ex diuina inspiracõne·Nã premittitur de9 dedit sapientiam salomoni ꝛ prudenciam multã nimis·Hij tñ duo gradus sunt infra ꝓpheciam ꝓprie dictã qꝛ nõ attingũt ad supernaturalẽ veritatẽ Memineris autem qꝛ de ꝓphetis ꝓpe dictis loqui nõ vellem p omnia Tercius grad9 ẽ qñ aliqua supnaturaľ veritas p lumẽ itelligibile alicui maifestatur ymagiaria visione per similitudiẽ corpaliũ rerũ ducentiũ insuper naturalem veritatẽ ꝛ talẽ ꝓpheciã habuerunt oẽs illi qui numerantur in ordine ꝓphetarum in textu biblie qui etiã ex hoc specialiť dicũtur ꝓphete·qꝛ ꝓphetico officio fũgebãtur vñ ex psona dñi loq̃bantur dicentes ad populũ hec dicit dñs·Nõ non faciebant illi q̃ agyographa ↄscripsert quorũ plures loq̃bant᷑ frequẽtius de hijs q̃ hũana rõne cognosci pñt nõ q̃si ex psona dei ß ex psona ꝓpa cũ adiutorio tñ dĩni luminis·Quartus grad9 ẽ·qñ p lumẽ itelligibile reuelatur aliq̃ supnaturalis veritas absqꝫ ymaginaria visiõe·Et sic dauid ẽ ꝛ dr ꝓpheta p excellẽciã qꝛ accepit reuelacõẽ intelligibilis ꝛ supnaturalis veritatis absqꝫ ymaginaria visiõe ꝛ qꝛ plenius etiã moyse ognouit ꝛ expssit misteria incarnacõis xpi·Nõ tñ intelligas qꝛ aliqs i via intelligat etiã supnaturaliter sine fantasmatibꝫ qꝛ hoc ẽ cõñ phm ꝛ Dyo·i·c·celestis Ierarchie Illustracõ enim dĩni radij

in vita pn̄ti nō sit sine velami
bꝫ fantasmatū q̄liumcūqꝫ· qꝛ
cōnaturale est hoi ſm statum
pn̄tis vite ut nō intelligat si
ne fantasmate qn̄qꝫ tn̄ suffici
unt fantasmata q̄ cōmūi mō
a sēsibus abstrahūtur nec exi
gitur aliq̄ visio ymaginaria
dīuinitus ꝑcurata Et sic dicitur
reuelacio prophetica fieri sine
ymaginaria visiōe· Quītus
gradus ⁊ supmus ē· qn̄ veritas
supnaturalꝰ nude ostēditur itel
lectui p lumē supnatuāle sine
ymaginaia visiōe· ut moysi ⁊
paulo omūicatū ē videre vicꝫ
dīuinā essenciaꝫ ſm Aug⁹· in li·
sup gen̄· ad lrām Hec ōnia de
sancto doctore sūpta sūt per
q̄ satis iā ptꝫ· que vie sint rctē
p q̄s dīuino istinctu boni dirigū
tur sine errore·

Capitulū Octauū·

Omnes vnū locū obſ
uāt in quē thesauros
suos ponunt ⁊ recon
dūt· vt vicꝫ ꝯgregent i messe
quod comedāt ⁊ hec bestiola
rū nr̄aꝝ condicō quēqꝫ docet
in pn̄ti vita fructus virtutū q̄s
potest ꝯquirē tales in tuto lo
co velut amīe thesauros in celo
nō i t̄ra recōdere Vn̄ glō· sup
verba formica pat estate cibū
sibi ⁊ ꝯgregat in messe qd̄ co
medat ꝓu· vi· sic di· Si aial
pn̄cipe carēs rōnis exps· natu
ra duce sibi in posteꝝ ꝓuidet
multomagis tu ad ymaginē
dei ꝯditus ad videndum eius
glaꝫ vocatus tāto magisterio
adiutus ad ipsū cōditorē oēs
in p̄senti fruct⁹ bonoꝝ operū
ꝯgregare q̄bus ineťnū viuas
in futuro · Hec eni vita messi
cōpatur ⁊ estati qꝛ nūc inter
ardores tēptacōnū tēp⁹ ē col
ligēdi futuroꝝ meita p̄mioꝝ
Dies iudicij hyemi· qꝛ nllā re
linq̄t facltas laborādi ꝓ vita
ſꝫ tunc cogetur quilꝫ qꝫ de hor
reo p̄sce affectionis qd̄ recōdi
dit ꝓferre hinc· i· Thioť· vlti
mo· dicit aplꝰs discipulo· Di
uitibus huius seculi p̄cipe nō
sblime sape neqꝫ sperare in in
ćto diuiciaꝝ· ſꝫ in deo viuo q̄
p̄stat ōnia nob̄ habunde ad
fruēdū· bn̄ agere· diuites fieri
in opibus bonis· facile tribuē·
cōicare· thesaurizare sibi fūda
mētum bonū in futuꝝ ut app̄hē
dant verā vitam· Et veritas di
cit math· vi· Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra
vbi erugo ⁊ tinea demolitur
⁊ vbi fures effodiūt ⁊ furātur
thesaurizate aūt vob̄ thesauros
in celo vbi neqꝫ erugo neqꝫ ti
nea demolitur ⁊ vbi fures nō
effodiunt nec furantur· Pi
ger: Aliquē nouisti diuitem

nr̄a sequētē; aīaliacꝫ sibi sic the saurisātē; ut suades peto in me diu pferas. Theolog9: tam de numero religiosoꝝ. q̄ꝫ de cetu secularium tales reperi. Fuit eni meo tpe ciuis quidā i ciuitate calūbar. basiliē. dyocesis vxoratus petrus noīe diues in terena sbstancia ꝛ meditacōi dn̄ice passiōis adeo assuetus. ut quotidie p q̄nqꝫ missaꝝ tractus tpis eū in nullo tederet sāctis īsistē meditacōibꝫ. h̄ vxore defuncta tādē ꝯuersus factus ē in curia sororꝝ nr̄aꝝ mōsterij qd̄ in sbtilia dr̄ cui diuicias suas oms obtulit dēptis q̄dragīta circit̄ aureis quos īscia sua ꝑorissa ꝛ ignorāte vicario monasterij ꝓpetatis captus vicō in quadam bursa collo ꝓprio occulte suspensa tempore satis multo portauit Cum igit̄ diu miser iste vicium celaret ꝓprietatis debilis esse cepit. ꝛ qꝛ antea in seculo vitam xp̄o deuotam duxit ab eodem ꝛ a dei genitrice quā plurimum dilexit misericorditer visitatus est. Nam vice quadam cum maneret solus ad se vetulam quādam malignam cum acuta furca ferrata cum qua fenū vel fimus colligi solet intrare vidit q̄ grauem ictum fratri in latere dare videbatur. sed adiutorio beatissime virginis inuocato. ipsa eandē vetulaꝫ ꝓpulsauit ꝛ sic visio disparuit Vicariusqꝫ dicti mōsterij ad visitand̄ fratrem petrū p̄dcm̄ venit qui quomodo haberet inquisiuit Et ille rn̄dit Satis bn̄ haberē. nisi qꝛ vetula quedam mihi invisu grauē ictum dedit. quē cum dolore magno sētio i latere ꝛ nisi dei genitrix me liberassꝫ Iam fortassis fineꝫ haberem vite. Volēs aūt vicarius videre locū pūcture bursam cū aureis ibi pendētē reperit ꝛ ait Certe in aīa tua frat̄ mi ad mortē reuera p demonē vulneratus es qui pessimū ꝓprietatis viciū iam diu velut occultus recepisti Resigna igit̄ ꝓprio frater. et dei genitricis meritis sanaberis animo. de corporis vero sospitate tibi do9 prouidebit. Exinde cōpunctus frater paupertati pfecte se subiecit ꝛ diu postmodum viuens tandem sine fine quieuit. De seculari vero cetu noui et nosco militem in sueuia constancieñ. dyoceš. nobilē natu procerū statura. opib9 diuitem. animo virilem. sagacem ingenio. ꝛ in armis exercitatissimum. Sed quod hijs lōge maius est: ecclesijs deuotū ꝛ deo. misericordē i paupes

Piū in miseros et omiū virtutū inter nobiles speculū q̄ etiam post vni9 quā habuit vxoris deuote obitū viduus manēs. se castrauit nō matiali ferro s̄ castitatis euāgelice cauterio. Hic ut a suo cōmilitōe pcepi fidedigno et pene toti constat prie tam sedulus ē et fuit in ecclesijs cū morā trahit i ciuitatib; ut cleric9 pl9 q̄ layc9 eē censeatur s̄ in actuali milicia vbi iustitiā p se gerit nllum i cāpis vel vix in armis hr̄e dicitur scōm In itineribȝ vero vbicūq; paupes xp̄i ituetur ē largissim9 adeo ut null9 fere mis sit q̄ se abscōdere valeat a calore ei9 Porro an̄ modicos ā nos qn̄ crux p̄dicabatur cōtr̄ hussitas et wickliphistas bohemicos. et frequētib9 ānis exercitus fideliū de supiori almania cruce signati adūsus fidei hostes pficiscerētur versus bohemiā nec proficerēt Melscio q̄ dei iudicō semp h̄ miles gratib; in expēsis interfuit patus mori vel vincere pro fide tuenda Cūq; tādē fideles tepefacti hereticā p̄uitatē iuadē desisterēt. excepto vnico cōstātissimo reuēa xp̄ianissiō pncipe Alberto Duce Austrie q̄ cōtinuū ēta mē hereticis intulit cruciabat animi9 militis plimū q̄ fere nllus nobiliū nec ciuitatēses impij mō cōgressum hereticis daē disponebāt Zelus igitur domi9 x̄ militē comedē icepit Vnde vna die motus ait ad quosdā suos nobiles et iuuenes cōsāguineos Cur queso inertie vacamus et ocio in nr̄is ptibus Scimus ducē austrie a cuius domo multa hēmus feoda vexari p perfidos me si placet seqmini capitaneus vr̄ ero vos stipendium si placuit recipietis deus in̄ prouidebit placuit sermo iste tyronib; predcīs cū quibus p cētum fere miliaria theutonicalia ad austriā descēdit. Habuerūt aūt ad maius xl. viros eqstres armis et aīs electos et munitos. Cūq; a duce Albto sibi dari posceret locū in quo qtidianis guerris possēt vexarē hēticos. Protūc ei nlla expedicō ducebatur contra eos actu Castrū eis fidelium qōdam datum fuit versus bohemiā ad tuēdum. cir̄ qd raro vel nunq̄ pfidi comparuerūt postmodū petiert deinde locū aliū tam propinquū infidelibus ut quotidianū certamen hr̄e valerēt. Alioqn̄ recessum de terra minabātur. vn̄ miles cū suis p ducē austrie datus ē ciuitati iglauiensi in tutelā q̄ pxima fuit hēticis pe cuius

portas sepenūero· pmo in ip
sis aliqn̄ portis heretici pisces
et alia victualia vi catholicis
paulo antea rape tunc consue
uerāt Quibus miles cepit ob
sistere· et multis dierum occas
intuitu pfidos compescere· ut ne
dum ppe ciuitatis portas· sed
nec in propinquo territorio ali
quis comperere auderet pfid9
Habuit eodem tpe hereticorū
secta capitaneū insignē auda
cia malitia Zischa noie qui p̄
narrata ōmia vindicaē dispo su
it· Naz vna die duas acies ar
matorum disposuit· primā de
quadringentis viris fortem·
cui omisit ut mane sequentis
diei villagia fideliū circa igla
uiam incenderent et ita militē
xpi ad exeundum ciuitatē su
am prouocarent· Secundaz
vero longe maiorem expedi
tionem collegit in qua ipē p̄
mam sequendo eidē; si inuade
retur succurrere disposuit· Pri
ma igitur acies ifidelium ma
ne extra iglauiam ut ordina
tum est in campis comparuit et
xpi militem ad exeundum p
uocauit· Qui statim ad vicinū
quendam locū pro quibusdā
armatis vocandis nūtium di
rexit et stipēdiarios ciuitatis
secū exire inuitauit ad explo
randū exercitū aduersariorū·

et ad inuadendū eundē si oppor
tunitas assisteret inuitauit·
Quo viso ciuitatis stipēdiarij
militi dixerūt· Ciuitatis tuicio
nobis principaliter est cōmis
sa nec expedit ut taz pauci im
proportionabilē nobis arma
turam aggrediamur· Tūc cō
uocatis suis· miles more ma
chabei ait· Ecce audistis Isti
pfidos nō aggredientur· qso
igit xpi inimicos inuadam9·
Spero enim aliq̄ alij ex nr̄is
pro q̄bus direxi tempore me
dio venient· paucitatez nr̄am
non timeamus Raro vidim9
multitudinem que regi neq̄t
esse victricem· Aut victoriam
obtinebimus· aut occubemus
Ex primo laudem coraz deo et
mercedem atq; gloriam mili
tie· Ex altero habebimus mar
tirium· quo genere mortis ni
hil felicius· Quo audito q̄dra
ginta isti viri pati mori· muni
cōem pfide concōmis aggressi
sūt currus quib; se fortissime
circūdederant· velut leones frā
gere ceperūt et introitū quen
dam ad hostes per cincturam
curruum qua se circumdederāt
velut portā quandaz fecerūt· in
q̄ bellantes mutuo: militi· xlij·
vulnera dederūt quibus pstra
strat9· raptus est inter hostes
Nec tamē sui a ceptis destiterūt

Tāta enī ꝯstantia bellātes ꝑse uerauerāt quousqȝ heretici trīti in opposita pte munīciōem ꝓ am fregerūt ꝛ fugam arripue rūt. Venerāt enī medio tpe q̄ dā fideles pauci in succursū ꝑ orib; cum quib; tō expedicio hereticoꝝ in fugā versa ꝓstra ta est ꝛ occisa paucis baroni b; eorū reseruatis ꝛ captiuatis. Et ita zischa cum suis fugere coactus ē. Victores ergo rede undo repierunt militē semiui uū ꝛ vsu racōnis carētē ex plui mo sāguine effuso. quē i ciui tatem delatū ōnis plebs lam̄ tabatur. Sȝ ex xp̄i gracia die altera vti pfecta racōne cepit. Et ut ipē miles m̄ retulit nō tā humano medicamīe q̄ð ꝺ mo munere ab ōnib; vulneribus plene sanatus ē in breui dieꝝ spacō. Vidit eodem tpe miles iste nocte quadā mentalibus ocul' xp̄i matrē cui semper so lebat obsequi deuotissiē se cō solātem ꝛ sibi suadētem. ne tri staretur de lacerato ꝛ sautiato corpe. quod exinde āplius ani me erat profuturū. Apparebat deniqȝ sibi tūc in visiōe quō i tueretur arborem qn̄dā grādē crescere ex corpoē ꝓprio cuius stipes ꝛ rami de terra per aera mar cessentes ꝛ aridi protēde bātur et sine fructu exclusiue. vsqȝ ad celū vbi pmo virenti bus folijs fructus vberes i celo produxert. Per q̄ ut rei euētus postmodū docuit militi daba tur itelligi q̄ in t'ris pro tāta fidei victoria nō odignū a t'ri genis pmiū sed in celo thesau rū hre debuit viso enim q̄ mi les iste qui velut pegrinus in t' ra austrie extitit. talē de heretti cis triūphū repor'ss: inuidia quosda; nobiles segnes ꝛ ve cordes tetigit que militē cristi apud pn̄cipem falso de q̄bus dā accusauit a q̄bus tn̄ certū est suffitientissime postmodū miles se expurgauit. Et q̄ ut m̄ ꝯstat qui ꝓtunc in austria wienne sentencias legi domū militis in ꝓprijs ptibus necessi tas ardua inuasit. Idcirco de cōsilio cuiusdā valde deuoti ꝛ lrāti theologie mgr̄i secularis austriā cum suis que eo forte digna non fuit r'cedendo reli q̄t ꝛ ad ꝓpria r'meauit. Vnde cū in bona dūi postmodū me moria eius habita esset: q̄ dā de maiorib; austrie baronib; ꝛ de probiorib; me pn̄te pro mice con̄ quosdā ait. Nunc in quit viꝝ sustinē nō potuimus habuit hic tyro ut m̄ retulit auū militem strēnuissimū. q̄ in regno vngarie veꝝ regem vngaroꝝ de castro quod ibi

habuit iuuare solebat. Erexe rat autē se p rege regni. tūc q̄ daʒ baro potēs adūsus vnga rie r̄gē quē quotidianis satis molestabat guerris Et qr mi les tyranno multas ītulit mo lestias. ei insidias posuit et in campo veri captiuauit. eiqʒ li gato dixit tyrānus: quid que so mecū ageres. si ego tuus es sem. sicut tu meus es modo captiuus? R̄ndit miles. te fue ra in arbore pxima suspendio interimerē. quia nullo iure fulsi tus regnū dn̄i mei r̄gis vexas Cui tyrānus. hec tue mortis ē sētencia. vn̄ protin9 laq̄o que sito fālis p̄cepit. ut abductū in proxima quaʒ reperirent ar bore suspendio iugularent Re ceperunt ergo hostes militi ar ma sua ōmia. ita ut in illis iam ɔfidē nō possꝫ. Igit̄ dū eques duceret̄ int̄ eq̄tes. hn̄s in bra chio laqueū q̄ ab aduersaio tenebatur. capta oportunita te inopinate et in ictu oculi mi les laqueū de manibʒ ducētis excussit aduersarij sui qui eū captiuū ducebat. gladium ex traxit et vno ictu occidit. sicqʒ pūgens equū quē habebat bo nū fugā inijt. et versus castrū p̄priū pperauit a quo sui eum puidentes descendēdo tueban tur. et hij q̄ militē insequēbātur illico pdita iā p̄da recesserūt. Ista si olim gētiles vidissent. haut dubiū fortune asscripsis sent. iuxta illud. Fortūa auda ces ip̄a iuuat. nos vero virtu tibʒ iusticie et fortitudis ista asscribam9 qr hee sūt q̄ nobili b9 bonis thesauros in celo re condunt.

Capitulū nonū.

Occurrit alia odicō vi delicet qr formicaꝝ ni dus acutū quēdam et ponticū atqʒ odorē emittit dele ctabilē. Nid9 ut nouim9 oīs auiū fecūdaꝝ et plificanciū p prie solet eē habitacō et domi ciliū. volucres enim celi ait sal uator hn̄t nydos suos luc. vi. Odor vero delectabilis virtu tum redolenciā. famam et exē plar significat atqʒ xp̄i sanaʒ doctrinā. vn̄ et cor. ij. dicit apo stolus. Deo gracias qui semp triumphat nos in xp̄o ihesu et odorem noticie sue maīfestat in omni loco. quia xp̄i bonus odor sum9. deo in hijs qui sal ui fiunt. et in hijs qui peunt. alijs quidem odor mortis in mortem. alijs vero odor vite in vitam. Per nidū igitur for micarū odoriferū et olentē sua uiter. vita et habitacio intel ligi potest bonoꝝ cōiugatoꝝ

in fecunditate liberoꝝ sese mu
tuo ⁊ totā domum virtuose re
gencium quoꝝ tabnacula āmi
ratur ꝓpħa cum dicit. Quā di
lcā tabnacl'a tua dn̄e virtutū
ↄcupiscit ⁊ deficit aīa mea in
atria dn̄i Cor meū ⁊ caro mea
exultauerūt in deum viuū Etenī
passer inuenit sibi domū ⁊ tur
tur nidū sibi vbi reponat pul
los suos. ¶ Piger: Vidisti
ne vnq̄ꝫ domos tales cōiuga
toꝝ in medio seculi de quoꝝ cō
ūsacōne et vita virtuosa simi
litudo ⁊ ꝓpetas p̄fata formica
rū ⁊ dictum ꝓphe meito verifi
cari valēt tuo iudicō. ¶ Theo
ologꝰ: Rn̄tū mea se extendit
ↄsideracō nō semper ista. sed se
pius repi De q̄ duo tibi exem
pla mōstrabo Vnum tibi sup̄
li. i. ca. iiij. ptīn recitaui de vir
gine q̄ maleficium cleici ⁊ de
mōis euasit meitis beate seper
virginis maie Hec ei postmo
dum colūbino anīo nuptui tr̄
dita est cuidā vire simplici et
rcō ac timētī deum iuuēculo.
cū quo gignere meruit plueſ
hodie viuētes filios ⁊ vnicam
filiā quos natos ita ab ipsis
cunabulis nutriuerūt ut iā ad
ulti speculū totiꝰ prie existant
ōnes ⁊ quilibet in suo statu li
cito quē arripuit. Nā vnus fi
liorum castꝰ ⁊ deuotus fcūs ē
sacdos. Reliq̄ mrīmonio iūcti
sunt ⁊ multi viuūt laudabilit̄
Filia aūt sb̄ voto virginitatis
mr̄i obediens eidem coopatur
in domꝰ regimie Nulla vnq̄ꝫ
dissolucō nullum scurrilitatis
verbū ā derisoꝝū pn̄tes hoꝝ i
sua domo sustinuerūt audiē vl̄
loq̄ minime nomē dei in vanū
sumi a quoq̄ꝫ ⁊ vagari ocō. sed
domꝰ regimē si vidisses plus
mōsteio q̄ꝫ cōpasses hominū
seculariū hītaculo. nisi q̄ꝫ vir
⁊ vxor ibi pit̄ habitauerūt per
fecte tn̄ sub lege p apl'm data
cōiugibꝫ. Egrotare aūt in bō
senectute cepit maritus ⁊ pub
lice cum gaudio familie sue di
cere Scio me de hoc migratu
rū seculo infirmitate pn̄ti de q̄
gauisus sum corde. qꝛ nl̄ āpli
us me in hoc mūdo delectat vi
uere dixit et factum ē ut p̄dix
it qꝛ sumptis sacramētis ecc̄ia
sticis deuote. in breui postmo
dū diem clausit extremū Reli
q̄t aūt deo deuotā iam viduaꝫ
q̄ prius mr̄ona exn̄s sanctaꝝ
coniugū Nō sancta mr̄ est ⁊
consolatrix viduaꝝ sibi cōpli
cum. Est p̄terea i ciuitate ba
s. minori constantien̄. dyoceſ
hodie margareta noie vidua
annum attigens ꝓpe sexagesi
mū q̄ cū p̄mum esꝫ nubil'ſ fue
iuuētutis tempore: iuncta est

mrimonio viro cuidã honesto ƀm sclm. ʒ nõ tã deo supplici qñtũ vxor extitit Fuit eñ ipa corpali spẽ pulchra fatie ⁊ ele gãtis corpis. qđ in lege coniu giĳ sic coegit. Fuire spiritui p orones crebras. ieiunĳs. ⁊ ab stinẽtia. ut instinctu scĩ spirit9 de reb9 occultis futuris ⁊ pñti bus sue scẽ vite accomodũ di stinctius. lucidius ⁊ freqñti9 pcipe mereret᷑ q̃ꝑ de vgie aliq̃ sẽserim. oĩa mũdana fugit ꝑ posse solatia qñ valebat festi uis adminus diebus ⁊ alias quotidie ecciaꝝ attuit limia. p̃dicacõi dñi vbi delectabilitez interfuit. ⁊ sãctos libros ꝑ pos se legẽ studuit. quoꝝ sẽtẽtias ⁊ vitã xp̃i ac passiõis eiusdẽ sũmũ bñfitiũ in domo. in foro ⁊ in vĳs publicis. pmo in do mo sine laborib; corporeis fre qñter adeo deuote et feruẽter aĩo sciuit voluere. ac si pñtia i scripto cõspiceret. ⁊ licet viro q̃ꝑ tum vxoris interierat valde inuita exactum redderet debi tum. id tamen reciproce nulla tenus ipsa exigebat. Sed ne istis casta mens occupaẽtur. preces ad virginẽ beatissimaꝫ quã dilexit plurimũ cepit mľ tiplicare ut a suo filio purissiõ marito donũ daretur maioris continẽtie q̃ꝑ hactenus habue rat in matrimonio. De adulte rio enim ibi nulla aderat suspi tio. que casta petitio femine tã fuit efficax. ut venus in viro pe ne eradicatus esse videretur. Nam maritus de se postmodũ ãmirabat᷑ sepi9 vñ sibi hoc ca stimonie munus qđ in se senti ebat preter solitum aduenissꝫ Sciuit quippe nec abstinen tia. nec precibus. nec ieiunĳs id petisse a deo qđ vxoris me rito a deo dabatur. ꝓpterea q̃ dam vice satis benigne secre to vxori dixit. Credo inquit ni fallar me frigidum esse. sed nescio qualiter procurasti. nõ enim castam cõiugem de ma leficõ suspectam habere potuit quaꝫ sũmo horrore talia dete stantem nouit. Habuerũt ta men insimul generatiõe casta natos quosdam quos mater õni conamie deũ timere docuit a sua primeua etate Ceterum qđ dictu vix est credibile oc cupata in domus distractiuis laboribus. vel vexata debilita te in puerpio. aut in necessita tibus ꝓprĳs: ministrans ꝓprĳs infantulis. mens sancte femi ne inter ista sepius altiorem ⁊ deuotiorem de rebus diuinis xp̃m cõcernẽtibus contẽplati onis gradum actu habuit. q̃ꝑ me triginta annoꝝ religiosũ

pfessiōe et nomine vnq̄ scio
habuisse Int' q̄s visiones put
in ea sepe didici diuino spū p̄
uidit q̄ humanitus p̄scire nō
poterat· De quibꝫ tn̄ reuelacō
nibꝰ modicam estimacōnem
faciebat· sed de diligendo deū
et de obseruandis xp̄i p̄ceptis
et ꝯsilijs sine pccō maxime cu
rabat· Destituta aūt tādem vi
ro licet essꝫ nubilis: nullum tn̄
de ceteo viꝝ: xp̄o quem elegit
p̄ferre voluit sꝫ solam filiolam
quā pr̄ reliquit secum vidua
hodie puto sācta deo militare
nō desinit tā pfecte ut nōnun
q̄ eam a bono possessam eē an
gelo ꝯnicerē· ¶ Piger: Animo
meo sepe irrepsit dubiū· vtꝝ
boni angeli et spūs quosdā di
faulos et faulas tales intrādo
i bono possideāt i bono queād
modū maligni spūs nō dubi
um in malo sibi traditos obsi
dent· ¶ Theologꝰ: Credo q̄
stiōem tuam ad ptem affirti
uam verā et apd̄ plures docto
res scio ad missam eē· Nō tn̄
itelligendū est a sāctis dei an
gelis queq̄ possideri cū p̄uacō
ne vsus racōnis· qua mediāte
necē est meritoriū actū pficere
re· sed sua ihabitacōne corpꝰ
et animā regere nouūt discretē
Et cū ɓm beatū dyonisiū sint
specula mūdissiā et lucidissima

potiꝰ mētē hūanā pficiūt illūi
nāt et pmouēt ad diuinū faula
tū quoꝝ contraria demō obsessis
ifert corpibꝫ Qd aūt āgeli boī
quosdā dei fuos quodammō
possideāt vel obsideāt ptꝫ expi
encia· prm exemplis· racōe· et
ex sacra scriptuā· Expiencia q̄
dem qꝛ sicut videmus a demo
ne possessos vel eisdē familia
res ut maleficos et eoꝝ disci
pulos in vultu deformitates
oculoꝝ· faciei· vel gestuū· con
here· horribiles ad inspiciēdū
alijs hoibꝫ que nulli dubiū ef
fectus sūt malicōsissime pn̄tie
demōis Ita eos qui toto nisu
deo et virtutibꝫ inhiāūt potissi
me castos corpe expmī gratā
fatiē· benignos gestus· et intu
itus hūanissiōs· etiam pccōꝝ
aspectibꝫ p̄ferre Nam caritas·
gaudiū· patiētia· benignitas·
et similia sūt ut apl's ad galla
tas· ij· dic· effectus spūs et fru
ctus Noui aliqn̄ nobilē et de
uotū militem de quo dicam in
ferius li· iiij· ca· x· Qui vxorem
pulchrā habuit deceptā occl'
te paulisp a quodam adulte
ro· cui satis ꝯglutinato amo
re affecta et infecta erat Exptꝰ
illō miles maitus prudēs· qui
aīam poite vxoris curare vo
lebat· secrete vxorē accersiuit
vultū eius vt m̄ miles retulit

horridū nimis vidit ei sāctis ꝛ pijs monicōib; ɔtricōe; super scelere ꝛ pn̄ie sacmētū suasit ꝛ p dei grām ad hoc exeqn̄dū vsq; pduxit· Quo facto et sacmentali sumpta pn̄ia a sacerdote recedens· casto marito militi visa est p̄stinam recupasse faciei spetie; totalit quā antea sēsibiliter pdidisse videbatur· pt; ꝓpositū prm exēplis Nam sāct9 pr̄ Equitis de q̄· b· greg· p̄mo dyalo· refert ab angelo possessus eē videt seraphico· q̄ licet nullū sacrū haberet ordinē· nec missus foēt ad p̄dicandū a sūmo pōtifice tn̄ tn̄to feruore accēsus extitit ad ɔuertēdū fideliū aīas ab amore mundi ad dn̄ū obsequiū ut per ecclesias· p castra· per vicos· per singulor q; fidelium domos circuīq; discurrēt et ad amorem patrie celestis corda audientiū excitaret· cuius rei causam Cum ab eo ei familiaris felix re ꝛ nomie āmirādo sciscitaretur· Rn̄dit equitius· Ea q̄ mihi loq̄ris· Ego quoq; mecū ipse ptracto· sed nocte quadā spetiosus mihi p visione; iuuenis astitit· atq; in lingua mea medicinale ferramentū id est fleubotomū posuit dicens· Ecce posui verba mea in ore tuo Egredere ad predicandū· at q; ex illo die etiam si voluero de deo tacere non possum·

Legimus insup in vincētij speculo historiali quendam Cisterciens ordis Abbatē a scō Petro ordinis eiusdē ɔgnoīe monoculo intrrogatū eē· quō posset sp in eodē statu eq̄nimiter pseuerare· Rn̄dit petrus· cū eēm nouiti9 q̄si q̄dā spūs sēsibilit visus ē in me intrare· Extunc vsq; nūc sp illa vis· illa reaffectio m̄ dn̄atur q̄dāmō regit me ꝛ me deducit ad ouē Joseph sparsū p exteriora freq̄nter introrsū colligit: nolentē intendere orationi cogit ea que oculis ingerūtur· aut auribus facit interdū non sētire· Porro scripturis sāctis dicta opinio non est absona s; concors potius· Audita enī voce āgelica spūs in ezechielem prophetā sāctū ingressus eē dicit Ezechielis· ij· vbi sic habetur· Audiui vocem loq̄ntis inquit ꝓpha ꝛ dixit ad me· Fili hoīs sta sup pedes tuos et loquar tecū· Et ingressus ē in me spūs postq̄ locutus est mihi ꝛ statuit me sup pedes meos· Constat aūt istum spiritū angelū bonū fuisse oīm doctor iudicio catholicor· Racōi etiā ɔsonat q cū bonus spirit9 sit fortior malo spū et fauorabilior

amantibꝫ eū ⁊ ei obsequētibꝰ q̄ꝫ malignꝰ spūs suis fautoribꝫ hominibꝫ pūsis ⁊ deus ꝓnicior est ad miserēdum ⁊ p̄miādum q̄ꝫ ad puniēdū. Cur nō maiorē ptātē tribuēt sup hoīnem eum colentem bono āgelo q̄ꝫ maligno spūi sup deum offendētibꝫ. In hijs igit̄ contēti rōnibꝫ ad aliā formicarū ꝓprietatem ꝓperemus

Capitulū. x.

Fetida multū odiunt ut sulphur cornu ceruinū adustū ⁊ origanū. que si formicarū sup fundūtur domibꝫ ex eis migrant ad locū aliū vñ q̄ eas fugare volunt a sue habitacōnis domo eidem pulueres cornu ceruini imittūt adusti vel fumigāt sulphure ā origano. Per fetida ⁊ sulphurea sacr̄ scriptᵃ dat intelligere venerea. vñ geneß xix. Dñs pluit sup zodomā et gomorrā sulphur ⁊ ignē ut fetida ⁊ abhoiabilia eos viros puniret quos luxuria fedauerat. Et eccī. ix. De incōtinētibꝫ feīs dr̄. Omnis mulier q̄ ē fornicaria q̄si stercus in via conculcabit̄. Colloquiū em̄ illius q̄si ignis exardescit has imūdicias q̄ꝫ dīna gracia beata Agnes euasit Idcirco teste beato Ambro. Stās i medio flammarū speciales virginis filio ⁊ eiusdem pr̄i laudes retulit q̄ꝫ carnis vicꝫ spurcicias imacłato calle trāsiuit. Virgibꝰ igit̄ ⁊ ɔtinere volētibꝫ dicta formicarū condicō necessaria ē q̄ꝫ talibus castis necē est oīa velut morticina fugiēda sunt in verbo ⁊ ope i cogitatu ⁊ delectacōne in gestu ⁊ contagione que fetorē in se nōre pn̄t luxurie ⁊ si a talibꝫ se alienāe aliter neq̄unt. pocius domus ⁊ hitacio ꝓpria relinquenda ē ⁊ migrādum ad locum aliū. Cū multis em̄ vicijs in facie pugnandū ē Istud vero veneree voluptatis cōtagiū non melius q̄ꝫ fuga vincit̄ Fugite inq̄t Apłs formicacōnē. Ioseph iuuenculus in hoc prudēti ɔsilio vsus est q̄ ꝓ cātē feiam reliquit ⁊ relicto pallio fugā inijt. Tāto deniqꝫ multe virgines fetorē hunc horrebāt luxurie. ut nō solū domū ⁊ priam ꝫ etiā vitā relinq̄rent ꝓ tuenda castimonia de quibꝫ passiōle sanctorū refertū est. Piger: In p̄mitiua eccia q̄n caritas nō dico viuebat. sed pocius bulliebat in fidelium cordibꝫ tales de quibꝫ asseris repte fūt virgines. Sꝫ nūc tpe nr̄o quo caritas ⁊ per ɔsequēs castitas refriguit taliusmōi fugas nō vidi ɔtinēcium

Theologus: Ego aūt aliq° tiens meo tempe didici nō mi norē cōstātiam virginib; af fuisse p custodia sue pudicitie q̄ qbusdā beatis olym in sexu fragili. Noui etiā hodie viuen tem virginem clarā re. nomie. ꝛ ope. hec iunior existens ꝛ de cora in toto corpe. in villagio rurali manere solebat ꝛ vitā castam deuote deo ducere. Sz quia nubilis erat ꝛ rebus pau pcula. quidā territorij domin9 hāc tyrānice moliebatur ma trimonio tradere alicui suo ser uo ut ex eis seruiles nascerent psone. Aciem igitur duplicem cōtra castam cepit instruere. Primā blandiētib; verbis sed incassum Ipsa enim virgo ita dn̄o territorij rn̄dit. Ingenua scio fui corpe sicut oīs pntela mea testatur. Idcirco libera ca stionia elegi quā absit ut deo subtrahā ꝛ tradā homini. Alte rū itaq; bellū tyrannus admo uit minis et terroribus que il la puipendens assensum nup tijs prebere cōtradixit. Quo vi so quidam seruilis cōditionis a tyrāno eligitur rusticus. vir go eidē in coniugiū pmittitur ꝛ qd negauit virgo facere vo luntaria nitebatur iā cogi in uita. Nam cū prefato rustico violenta manu virgo turrim carceralē ingredi cōpellebat. ꝛ viro licētia consūmādi ma trimoniū dabatur. Quo viso virgo in angulū carceris oppo situ se stando cōtulit crucis sig nū ut diuina assisteret gratia manui impssit et ad virū ita dicebat. video quousq; tu et dn̄s tuus tenditis. elige de du obus vnū. Aut me intactā re linquendo mihi non appropi quabis. aut me inuadēdo si ali ter euadē te nequibo. manib9 femine interibis. Fuit enī vir go robusto corpe ꝛ aīo accen sa castitatis zelo. Isto viso et audito rustic9 clamare cepit ad exteros. Apite q̄so carcerē apite. Vrsā non virginē in dedi stis. ad hos clamores turris apiebat ꝛ visa cōstātia puelle deinceps i maiori pace q̄ ātea deo seruire pmittebat. Nam ipsa fratrē vterinū iuuenem ad par castitatis ppositū alliti ebat cū quo iā habitauerat a iuuētute Ambo enī vsq; hodie de cultura terre in vna domo vi uentes in paupertate honesta De labore manuū simul celibē vitam ducunt. Ipse etiā frater mō exemplar castitatis rarissi mū est in loco vbi habitat cū viris. Ipsa vero virginib; mul tis quas dicti semine castorū verborū gignit mr̄ ē ꝛ cōsolatrix

Hec licet mō sit ꝓpe quīqua genaria tamē votū castitatis quā semper dilexit nunq̄ emi seāt. Qđ cum ab ea audirez a virginē recepissem verbi dn̄i p̄ dicacōm satis carētem instīn ctu spūssancti in magnis tēp tacōnum fluctib9 fuisse rctām ⁊ custoditā suasi ut de cetero in deo fidendo voto p̄uato se ca stitatis xp̄ō in spōsam consecr̄ ret. Illa ꝓtin9 obediuit a cām ꝓtelacōnis huiusmōi diffidē tia; ꝓpriarum virīū eē asseruit In quib; nunq̄ cōfisa est ꝗ in deo qui eā hactenus custodi uit a custodiet spero deīceps illibatam. Viuit item virgo alia noīe Agnes libera natu vsq; mō in ciuitate basilien̄. Iam puto pl9 q̄ qn̄q̄genaria q̄ cum esset p̄mum nubilis a in villagio eiusdē dyocel nutri ta temptari cepit ab eiusdē t̄ ritorij dn̄o. ut vnum de suis s̄ uis ipsa reciperet in mr̄imoniū quod cū illa facere rēnueret s̄ uum elegit iuuenē et q̄ tū sua intereē videbat̄ virginem illi in vxorē tradidit inuitā ⁊ iscī am. Cum q; ipsa hoc eē ꝓmis sū a dn̄o disceret ⁊ p ↄsangui neos a dn̄o q; terre ad nupti as ꝓmittendas vocaretur r̄cu sabat ista omnino castitatis ob amorē ⁊ domū ac p̄riam ce pit fugere. Quo p̄cepto p ty rānū ⁊ suos virginem teneraz tunc cū canib9 velut ferā silue strem insequebātur captam plagis ⁊ pugnis verberabāt s̄ nihil proficiebant adūsarij v̄ ginitatis corpusculum siq̄dē eius cogi. sed anim9 violenta ri nō potuit īuitus Igr̄ vi cap ta a velut latro reducta larib; amicoꝝ ibidem iteꝝ iuueni p̄ oei iūgi temptabatur mr̄imo nio. Insup publice ad ecc̄iam ducta ipsa a q̄ esse debuit mai tus ⁊ in facie ecclesie p quēdā fatuū sacerdotem bn̄dicebātur. que nō aderāt nuptie demum redeūtib9 amicis cū sponsa ad hospiciū sequenti nocte ī eadē domo vna in camera ⁊ eodem ī loco cogebatur cū p̄teso ma rito dormire p plures menses Int̄ qđ temp9 et postea semp se defendit virago intacta a vi ro Et sic mō visa eius cōstan tia pseuerat caste ⁊ mūde viuē do cū quadā honesta dn̄a in ci uitate basilien̄. Piger: Am bas de q̄bus p̄mittis virgines laudas de sua ad̄ supiorē resi stentia Int̄ q̄s ut si p̄ma est ex cusabil̄ cū sc̄da ī pte: nō vider tamen q̄ p̄ma sit excusāda in toto q: mortē vel saltem vio lentiā rustico inferre grauē vo lebat si eam inuitam violare

voluissꝫ. ¶ Theologus: cõcor dit' satis dicũt nři sacroꝝ api cũ scrutatores q' castitatẽ q̃s si alit' neq̃t sicut vitã suo mõ defendere potest ⁊ q̃uis ex ve ridica beate lucie sentẽtia coro na v̾gini duplicaret' si viola retur inuita. p̃iudițiũ tñ exim de mltiplex corrupte in p̄ntia ecc̃ie subozni posset. ut pat; in velacõe virginũ in quarnũo consecri non dñt a barbaris etiam inuite corrupte ut tradit b. Leo papa ⁊ sãctus doctor in. iiij. di. xxxviij. ⁊ Aug⁹. de ci uitate dei li. i. ca. xviij. ⁊ xxviij. ¶ Siger: q̃d queso s̃m deũ po tuissent iste ſrẽe fecisse si s̾ue fu issent nõ maiũmsse libẽ seu in genue. ¶ Theolog⁹: adhuc eis inuitis nullus in eas iustũ dñiũ habuissꝫ impandi inire m̃rimonij ɔtractũ in q̃ piculũ foret castitatis ꝓpoite. sol⁹ enĩ deus in hoc excipit' in nouo te stamẽto i tali casu qui plenũ dominiũ hab; in corpus ⁊ ani mã. in res ⁊ in famã. vñ sicut i veteri testamento s̃m sãctũ do ctorẽ nullus sine spetiali di iuſ su a coniugio abstinere aude bat. Ita in nouo testamento nullus excepto deo m̃rimoniũ in quo pderet' castitas iuste p̄ ponere põt cuiq' inuito. ¶ Si ger: Cur ergo aplus ad Co

los. iij. dicit. Filij obedite pnti bus p oĩa. Et postea subdit. Obedite p oĩa dñis carnalib; ¶ Theolog⁹. distinguẽdũ ẽ s̃m dicit sãctus Thomas. 2. 2. q. cv. Quia ex duob; põt ɔtingẽ q' subditus suo supiori nõ te net' in oib⁹ obedirẽ. vno mõ ꝓpter p̄ceptũ maioris potesta tis. vñ enĩ dicit' Rõ. xiij. super isto qui potestati dei resistũt s̃i bi ip̄is dãnacõnẽ acquirũt. di cit glosa. Si quid curator iuſ serit nũq' tibi faciẽdũ est. si cõ tra pcõsulem iubeat'. Rursũ si q̃d ip̄e pconsul iubeat ⁊ aliud ipator nũq̃d dubitat' illo cõ tẽpto illi eẽ s̾uiẽd' ergo si ali ud impator aliud de⁹ iubeat. ɔtẽpto illo obtpandũ est deo Alio mõ nõ tenet' iferior supi ori obedire si ei aliq̃d p̄cipiat i q̊ ei nõ s̃bdat'. Dic̃ ei seneca iij. li. de bñfitijs. Errat. si quis estimat s̾uitutẽ in totũ hoiem descẽdẽ. ps ei⁹ melior excepta ẽ. corpa obnoxia sũt ⁊ ascrip ta dñis. mẽs q̃dẽ ẽ sui iuris. et ideo in hijs q̃ ptinẽt ad interio rẽ motũ volũtatis hõ nõ tene tur hoi obedire s̃ solũ deo. Te net' aũt hõ hoi obedire i hijs q̃ exteri⁹ p corpus sũt agenda. in q̃bus tñ etiã s̃m ea que ad natura; corpis ptinent hõ hoi obedire nõ tenetur. s̃ solũ deo

qꝛ oēs homines natura sūt pares puta in hijs q̄ ptinent ad sustētacōem corpis ⁊ plis generacōnem Vnde nō tenētur nec serui dn̄is nec filij pn̄tibus obedire de mr̄imonio cōtrahendo vel virginitate suanda vel aliquo hmōi Sed in hijs q̄ ptinent ad disposicōnē actuū ⁊ rerꝫ hūanarum tenetur subditus suo supiori obedire sm racōem supioritatis·sicut miles duci exercitus in hijs q̄ ptinēt ad bellū Seruꝰ dn̄o in hijs q̄ ptinēt ad seruilia opa exequēda·filius pr̄i i hijs que ptinēt ad disciplinā vite ⁊ curā domesticā ⁊ sic de alijs verba sūt sācti doctoris que audisti·Ad tuū argumētū rn̄dit qd̄ apostolꝰ dixit p ōnia intelligēdū est q̄ꝛtum ad illa que ptinent ad ius prīe vel dn̄atiue ptātis

Capitulū·xi·

Audi nūc ꝓprietātem fornicacꝫ aliaꝫ que ē ꝯtrā ōnes cir ventrē stricte pue ⁊ q̄si cincte In quo apte caste viuere volentes docēt ut p̄ cūctis a carnalibꝫ cibis ⁊ potibꝰ supfluis ventrem debite restringāt Nā tā vicina in anima ⁊ corpe sunt sibi mutuo ventris ingluuies et luxuria q̄ꝛ ꝓpinq̄ sunt adinuicē mēbra corpis dictis vitijs deseruiē cia·vt btūs Iheronimꝰ in quodā sermone affirmat·Vnde ventre inuictu nō restricto debito ianua venereis est apta hoc sensit qui Eccī·xxiij·dixit orādo ad deum·Dn̄e pr̄ ⁊ deꝰ vite mee ne derelinq̄s me i cogitatu maligno·Extollēciam oculoꝛū meoꝛum ne dederis m̄ ⁊ ōne desiderium aufer a me· Aufer a me ventris ꝯcupiscēcias ⁊ ꝯcupitus cōcupiscēcie ne apphendāt me·Et aīo irreuerēti ⁊ infruníto ne tradas me· Vn̄ ibidem·xxxvij·plī fue sanam dās viuendi nōrm dicit Fili in vita tua tempta aīam tuā ⁊ si fueit nequā:nō des illi potestatē Nō eni ōnia ōmbꝫ expediūt ⁊ nō ōni anime ōne genꝰ placet. Noli auidus eē i ōni epulacōe ⁊ nō te effundas sup ōnem escam·In multis ei escis erit infirmitas etiam auiditas appropiquabit vsqꝫ ad colerā ꝓpt̄ crapulam multi obiert·Qui aūt abstinēs ē adiciet vitam Vnde hoc veritas dū ait luce·xxij·Attēdite vobis ne forte grauētur corda vr̄a crapula ⁊ ebetate ⁊ curis huiꝰ vite et supueniet in vos repētina dies illa scilicꝫ mortis ⁊ iudicij·Hinc btūs greḡ·i pastorali·Coquoꝝ princeps muros israhel destruxit·quia dum venter

ingluuie tendit᷑ virtutes aīme p luxuriā destruūtur Et facūdissimus Cassianus Joh̄·li· de monachoꝝ institutis dicit. Quibuslibꝫ escis refect⁹ vent᷑ seminaria luxurie parit·nec p̄ualet mens discreciōi gubernacula moderare ciboꝝ pondē p̄ focata·Non em̄ sola crapula mentē inebriare ↄsueuit·verum etiā cunctaꝝ escaꝝ nimietas vacillātem eam reddit·oīqꝫ integritatis ac puritatis cōtempla cōe despoliat·Rītū etiam vētris seruitus non tm̄ castitatē·sed etiam omniū virtutū pfectionē semoueat·Aliad uerte beatū Greḡ·dicentē; sic in moralibus·non ad cōflictū spūalis agonis assurgitur·si non p̄us intra nosmetipōs hostis penitus gule vic; appetit⁹ edomatur·q̄ si non ea que nobis sūt viciniora ꝓsternim⁹·inanit᷑ ad ea q̄ lōgius sūt impugnāda trāsimus·Incassum namqꝫ cōtra exteriores inimicos in campo bellū gerit᷑·Si intra vrbis menia ciuis insidians habetur cui alludit illud Cassiani vbi p̄us nūq̄ poterit ardētes ↄcupiscentie stimulos inhibere·q̄squis desideria gule refrenare nequiuerit·Interioris hoīs castitas virtutis hui⁹ ↄsūmacōne discernit᷑·Nunq̄ em̄ robustioribꝫ emulis colluctari posse ↄfidas eū quē in leuiori ↄflictu ↄspexeris ab inferioribꝫ puisqꝫ supari·impossibile ē̄ saturꝫ ventrē pugnas interioris hoīs expiri nec bellis robustioribꝫ attēptari est eū qui potest deici leuiori ↄflictu Piger:porrige exemplū de mō viuētibꝫ q̄ in pn̄cipio sue iuuētutis corp⁹ suū acrit᷑ ʒelo castimonie crucifigant in abstinentia ⁊ ieiunijs· Theologus:virgo Adelheidis de q̄ p̄mo li·ca·vltimo tibi mētiōeꝫ feci p castimergiā vehement᷑ ⁊ plurimo tpe impugnata ē·Cū enim p castitate tuenda ieiunijs quibusdā diebꝫ opam daret efficacē·tanta fames eā inuasit.ut n̄ ieiunū in laboribꝫ magnis quos habuit soluerꝫ sibi q̄ deficeret stati videbatur·S; illa paulisp substitit de mōis tendiculas hec eē timuit inferre·Quo viso p demonem videlicꝫ quō xp̄i sponsa ꝓ eius dem amore talē corpi rigoreꝫ non horrescebat·statim temptator abscessit ⁊ ut mihi fassa ē postea diebus suis hoc vitio v̄ginem nō tēptauit· Piger: insigniorem victorie palmaꝫ hec in sexu fragili sup gulam habuisse videtur q̄ sanctus pr̄ serapion iuuenis existens·

qui ad ſmonem ſui pr̄is alie
nū cōpūctus ē ⁊ de vicō caſtri
margie pene ↄuictus furtum
paniculi quē comedit clāculo
coram frib9 fatebatur ⁊ a tēp
tatore demōe ꝑptinus liberatu'
eſt tā plene ut deinceps nūq̄ꝑ
de gula temptatus ſit ꝑut re
fert De eo Caſſianus colla cōe
ſcda abbatis moy ſi. ¶Theo
logus: Ita eē vid' in pte ſaltē
ſed obmiſſis cōpacōibus· q2
odioſe aliqñ ſunt· Audi alia
Sūt in magno nūero hodie
virgines verſus mōtana pta
lie ⁊ i metis Cōſtancieñ· ⁊ Au
guſteñ· dyocef nō in begina
gijs nec in ſc̄imonialiū mōſte
rijs ꝙ loca t'lia ill'im ptib9 iui
ſa ſunt que virgines habitāt
in opidis pūis in ruribus ⁊ in
villagijs in t'ris i cultiſſimis ⁊
vix frugiferis circa ⁊ itra alpe'
ꝑpetuas niues gerētes· vbi vi
nū nullū creſcit· nec ordeū· nec
auena· aut ſiligo· niſi valde in
modico· ſed minime ſpelta vel
frumētū ſeu triticū· Vix ſemel
in āno ibi virgines vinū non
dico bibere ſ; guſtare quodā
mō ↄſueuert Ceruiſia ibi q̄d
ſit neſcit' Piſces ſimilit' vel nū
q̄ꝑ guſtātur ab eis ꝑ mo rariſſi
me videtur· Carniū q̄dem ibi
dem nō ē minor inopia· quas
tñ fugiūt velut incētiua libidis

nū Aquā purām bibunt· de la
cticinijs edūt ⁊ pane veſcūtur
tam groſſo de q̄li credo nec ca
nes ederēt i Rem linea ⁊ i alijs
planis t'ritorijs almanie in la
boribuſq3 manuū ſuaꝝ victi
tāt ⁊ ideo puto fere iauditum
ē ꝙ aliqua in lapſu carnis de
ꝑhendatur· ſicut ↄtrariū ſatis
cōmune ē in germania vbi vi
nū ⁊ alia cibaria hñtur in co
pia· De hijs tñ ſup̄ li· p̄· ca· iiij·
mēcōem feci aliquā ¶Piger:
Tales virgines i reliq̄s theu
tonie ptib; nō audiui nec vidi
abſtinere ut tu aff'irs ⁊ niſi ip
ſe ꝑprijs tecū pagrādo iſta vi
diſſem ocul' proculdubio vix
dicēti alteri credidiſſem· Sūt
enim q̄d obmiſiſti pronūc ex
ꝑmere nō obſtantib; ieiunijs
⁊ abſtinēcijs longe robuſtio
res vibus pulchriores ſatie ⁊
viuūt diuturni9 ut audiui· q̄ꝑ
v inferaꝝ ptiū ⁊ frugiferaꝝ vir
gines prout teſtātur etiā nr̄a
rū ptiū diſſoluti nobiles· q̄ di
cta loca ptñſiert· ¶Theolo
gus: Ad nos q̄ caſtitatē pro
feſſi ſumus nō multū attinꝫ de
corpali pulchtudine quā pu
tredo carnis gignit diſputaē
que in ſpūalib; viris ⁊ femis
nōnunq̄ꝑ vitupatur pocius q̄ꝑ
laudat' a btō Iheronīo ⁊ tam
certū ē ꝙ abſtinēcia ſm eūdē

valitudini corpis et anime diu turne vite et sanitati plus coo pat̄ q̄ ventris crapula seu re pletio· vñ dicit in epl'a ad Io uinianū· Legimus quosdam morbo articulari et podagre hūoribꝫ laborātes pscripcōe bonoꝝ ad simplicē mēsam et paupes cibos redactos ꝯualu isse· Caruerāt eni sollicitudine dispēsande dom9 et epulaꝝ lar gitate q̄ et corpus frāgūt et ani mū· Apte ex hinc Alan9 in de planctu nature contra p̄latos quosdā inuehit· verius in reli giosos solo gloriātes noīe· q̄ bꝫ tñ ex voto plus q̄ seculaibꝫ ꝯpeteret sobrie viuē· Pestilen tia inq̄t idest gula nō vulgari hūilitate pfūdius se porrigit in p̄latos q̄ salmones· lucios· ceť osqꝫ pisces eq̄ pollenti gno sitate insignes variis decoctō nū cruciatos martiriis bapti zandi adulterātes officiū sacri pipis fonte baptizāt ut ex ta li baptismate baptizati multi formē sa poris grāꝫ ꝯsequāt̄ · in eadē mēsa t'restre aīal pipe ris in vnda cōe submergit̄ pi scis natat in pipere auis eius dēꝫ viscositate ligatur· Dūqꝫ tot aīaliū genera pmo vētris ergasculātur in carcē · aquati le aīal secū pedestre aereumqꝫ genus in eodē sepulchro intu mulari miratur· q̄bus si det̄ li cētia exeūdi egressui vix porte sufficit āplitudo· Ob has cās ab Alano recitatas euenit ut mo p̄lati· potētes· diuites et re ligiosi cleici variis escaꝝ epu lis saginati diu viuant· vnde Ecc̄i· x· Ois potētat9 breuis vi ta· Et ut Macrobius libro sa turnalium poit· Iumēta et be stie pp̄ odiū suā ?tius hoīe atti gunt q̄ simplicibꝫ et vniformi bus cibis ꝯtētātur· Hinc Se neca i q̄dā dicit epl'a· Multos morbos fercula multa fecerūt· innūerabiles morbos nō mira beris cocos inuera· Istis itaqꝫ iā p custodia pcōnie et celiba tus p̄missis· de ꝑpetate· xii· dis seramus·

Capitulū duodecimū·

In senio tñtum more auiū assumptis alis volant sic enim ipe vi su expertus sum ꝑprio q̄ in eo dē cumulo ale q̄busdā nasci p̄ mū videbātur · aliis ale matu rescebant· Sublimiores vero adeptis alis· iam in altum vo litando se extendebāt in qui bus nobis congrue insinuāt q̄ mortificatis iaꝫ gule et luxu rie viciis et non antea · sed in vite virtuose senio Contēpla tione pacis et tranquillitatis donis ditari quidē possumus

Per seniū nāqꝫ vita diuturna
a p alas ꝯtemplacōnis istru
mēta apte pn̄t intelligi. De se
nio aūt non quolibet loquim̄
qꝛ scriptū eē nouim9: puer cē
tum annoꝝ morietur ꝛ pcōꝛ
cētum ānorum maledict9 Et
ysa. lxv. Sꝫ de eo de quo Sa
pie. iiij. scribitur Senect9 ve
nerabil' est nō diuturna neqꝫ
ānoꝝ numero cōputata. cani
sūt aūt sensus hominis ꝛ etas
senectutis vita imaculata. De
pēnis etiā illis intelligim9. de
q̄bus vaticinatur ps̄. vbi dic.
Quis dabit mihi pēnas sicut
columbe volabo a reqēscā Ec
ce elōgaui fugiens a māsi in
solitudie. Expectabā eum qui
saluū me fecit a pusillanimita
te spūs ꝛ tempestate Hoc em̄
desiderīū est ut glō. innuit quo
rūdā seruoꝝ dei qui malis mū
di huiꝰ p̄ssi a pusillanimitate
quadā tribulati a d̄ina grā in
morte reqēscunt a liberatur.
Piger: Vite quietē p̄btim
in senio vel in vite pn̄tis t'mio
p dei cōtemplacōem adipiscē
dā semp affuturā sperabā hijs
qui i iuuētute deo militauerāt
ut sic post labōēs diutinos pē
nas tādem cōtemplacōnis as
sumerēt velut aquilea in celū
p mortem letam volarent nec
deficerēt. Sed multi verentur
de cōnrio Nā vidi in diūsis fra
trꝫ reformatoꝝ ꝯuentibꝫ a ali
qn̄ in sanctarū secularīū virgi
nū ꝯgregacōnibꝫ vtriusqꝫ sex9
tā timoratos hoies ut magnū
piculū eis iminere suspicarer.
Si in talibus scrupul' extre
me eḡtudini ꝓpinquarent De
spacōni em̄ timor inordiatus
fomitem ministrare solꝫ. qd̄ val
de piculosū morituris eē credi
tur. Theologus: Sig̃ p̄de
stinacōnis in bn̄ sp̄ificatis ca
mortē ꝯsolare quē dn̄t ut gau
dē cū tremore discat vn̄ btūs
greg. sup isto Iob. v. Bestiā
t're nō formidab cū glō. dicit
bestiā idest dyabolū Bestias
t're nō formidab que tempoē
mortis ad rapiendū eff renāt'
Sꝫ seuiētes non timet q̄ blan
diētes secutus nō est et initiū
retbucōis ē in obitu securitas
mētis Cum aūt bn̄ viuit' cauē
dum est ne q̄s despectis ceteis
de singulaitate glorieť tn̄ qn̄
aliqui repiūtur de quib9 con
stat qꝛ ꝯscientiam p̄miū exami
nātes debite a vitam p̄teritaꝫ
ex hoc emendauert q̄ virus ve
tis hois coram legittio ꝯfesso
re cum cordis dolore euomue
rūt a cōfessori obedientes pe
nitētiam obedient' cū ꝓposito
vitā emēdandi assumpsert. si
biqꝫ a pccīs letalibus cauere

ſtuduerunt qualia etiā ſcien
ter perpetrare nollēt· Si mꝗꝫ
tales timidi in morte reperiun
tur puſillanimes ſeu ſcrupulo
ſi bona ſpes de eis habēda eſt
ne dum modo quādo iſte tī
mor velut vigil quidam non
dormitabit neqꝫ dormiet qn̄
cuſtodiat iſrl̄ a multis pccis
et ab eoꝝ occupacōibꝫ· ſꝫ etiaꝫ
i extremis eis felix expectāda
ē affutura pſperitas· qꝛ tūc ꝑ̄
purgati et igne tēptacōnis ex
aīati· d̄ma gr̄a ā talē puſillanī
mitatē eis tūc adimit · aut diſ
poſitos ſtatī euolaē facit· ā vi
ctoriā tribuit ne tales ab ho
ſte vincātur muniti eccīaſticis
ſacramētis et ꝑuiis meitis Jta
eni quiſqꝫ pie in benigno nr̄o
ſaluatorē ſpare pōt qꝛ ſic actū
eē cū talibus ſepe datū ē videre
nr̄o tpe· q̄ꝫ tum hūana fragili
tas cōſiderare pōt Quid nāqꝫ
mirꝝ ſi moritur9 ſtatī morteꝫ
ſatis timet Quis eni ut petrus
ait dyacon9· iiij· dyal̄· b· gre
go· tā inexplicabilē ſētēciā cu
iuſlibꝫ ſic opis ad exitū veniēs
nō ꝑtimeſcat: qn̄ et ſi iā nouit
qd̄ egit: Adhuc tn̄ facta illi9
ſupmi ſcꝫ iudicis q̄ꝫ ſubtiliter
iudicētur ignorat Cui beatus
greḡ· rn̄det· Vt aſſeris ita ē·
ſꝫ plerūqꝫ de culpis minimis ipē
ſolus pauor egredientes aīas

iuſtoꝝ purgat· Sicut n arra
ri de quodā ſācto mecū freqn̄
ter audiſti q̄ ad mortē veniēs
vehemēter extimuit · ſed poſt
morteꝫ diſcipul' in ſtola alba
apparuit· et q̄ꝫ p̄clarē ſit ſuſcep
tus indicauit· Nonnūq̄ꝫ vero
omps̄ de9 trepidātiū mētes q̄
buſdā p̄us reuelacōnibꝫ robo
rat ut i morte minime ꝑtimeſcāt
Hec greḡ· Nā vtriqꝫ idē ſāct9
et liber qui vitaſpatꝝ inſcri
bit' m̄lta exēpla refert de ſāis
viris et pfectis quoꝝ q̄dā tpe
mortis nihil aut modicū· Alij
vero ſatis vel multū timuerūt
Vn̄ ibidem de ſācto Abbate
agathone dicit'· qꝛ i hora mor
tis cōſtituto q̄ſiuert fratres. ab
ba vbi es? Reſpondit Jn cōſpe
ctu diuini iudicij aſto· Dicūt
ei· et tu times abba· Et ille· inte
rim laboraui v̄tute qua potui
in cuſtodiendis mandatis dei
Sed homo ſum et neſcio vtꝝ
deo placuerunt opera mea· Di
cunt ei fratres Et non cōfidis
de operibus tuis quia ſm deū
ſunt· dixit ſenex· nō preſumo
niſi venero ante deum· Aliter
enim ſunt iudicia dei aliter ho
minū· Preterea cum ſanct9 ar
ſenius iam traditurus eſſet ſpi
ritum videntes eū fratres flere
dixerūt· nūquid tu times mor
tē pr̄ Rn̄dit in veritate timeo·

Et ille timor q̄ in hac hora me
cū est semp fuit in me ex quo
factus sū mōch9 et nūc timeo
valde ꝛ ita ābo dormierūt i pa
ce. De.iiij.q̄ꝫ ibidem dr̄ de pa
tre ꝯstituto in scithi cuius mo
ritui lectū circumsteterīt frēs i
hora mortis qui senē ter ride
re videtes causā huius q̄sierīt
Rn̄dit ille p̄mo risi.qꝛ vos ti
metis mortē.secūdo risi qꝛ nō
estis pati. Tercō aūt risi qꝛ de
labore vado ad q̄etem ꝛ statī
vitā clausit extremā. Sꝫ hijs
obmissis videam9 ad hodier
ni tpis deuotos hoīes. Virgi
nē enī q̄ndam multū deuotā
fuisse in constati ciuitate. Nu
rēbergensi babergen̄.dyoce
sis q̄ kunigūdis vocabatur vi
uebat more castaꝝ bonaꝝ v̄
ginū.in victu.vestitu.vita cōe
seculi ꝛ in hijs q̄ ad dei cultum
ptinebāt.sine q̄rela ad omnē
hominē.ſꝫ adeo timida ꝛ scru
pulosa in consciā extitit ut vix
meminerim hoc parē repisse
Nā post purā ꝛ integrā a se se
pe factā cōfessionē sacramēta
lē frequēter grauib9 stimula
batur scrupulis de insufficiētī
cōfessione ut timebat tn̄ facta
in minimis reb9 vbi nullum vel
modicū pccm̄ erat mōꝛlis cri
minis lapsū verebat̄ adesse ꝛ
ita nulla pace in domo consciē
fruebatur. Quicq̄d enī egit ā
obmisit de gn̄e bonoꝝ in hijs
semp pccm̄ nōbile affuisse su
spicabat̄. Cepit itaqꝫ ex hijs
inordinatis timoibꝫ in sexu fra
gili natural̄ sua cōplexio labi
plimū ꝛ dietim vires decresce
bant corpis.qꝛ se semp eē ple
nam pccis grauibꝫ nō dissimiti
ue iudicabat. Sꝫ reuerebatur
timuit ipsa timuerīt ꝯfessores
eius ꝛ nō minus cohabitātes
sibi virgines. Si in tali statu
scrupulosissiē ꝯscientie dep̄hē
deretur ꝓpe mortē fortassis de
speracōnis laq̄o ab hoste mali
gno capetur Intuentes iḡr vi
ri prudētes ꝛ animaꝝ medici
corpis defectū redūdare in aīe
graue piculum int̄pretabant̄
virgini q̄ in piculo erat vsū ra
cōnis pdendi qꝛ ad ieiunia ec
clesie quedā nullatenus sicut
sana tenētur. Sciebāt enī qꝛ
labor quotidian9 quo g̃uaba
tur.qꝛ paup erat rebꝫ. Alijs ei
famulabatur virginibꝫ ꝛ p̄te
rita ieiunia ac abstinētie fom
tū libidis nō ministraret. Sꝫ
castitati ꝓuande potius satis
essent Sꝫ ad ista tristicia ma
ior cor eius iuadebat cū vicꝫ
intuebatur se p̄uari istrumen
tis virtutū quibꝫ cōiter plebs
fideliū vtitur. Obediuit tn̄ di
scretis ꝯfessoribꝫ licet inuita.

⁊ nō sine pusillanimitate ma
xima Tādem vero natura defi
tiente lecto decubuit ⁊ t'minū
vite ꝓpinquaē agnouit· Et ec
ce dīna arridēte gratia añ tri
duū circit' sue mortis oīs scru
pulus timor ⁊ pusillanimitas
plene aiam virginis reliquě
rūt·ita ut sūptis ecclīe viaticis
⁊ sacramētis ad lram in pace
in idipsū dormirꝫ ⁊ reqēsceret
quā singularit' dñs tūc in spe
cōstituerat· Nā antea de insoli
ta hilaritate qdam āmirātes
sibi sotie dicebant virgines q̄
eius pteritū timorē nouerant
Nūquid cōsciā te redarguit
mō sic antea qꝛ ecclīe quedam
ieiunia gradiēte corpe nō ser
uasti Quibꝫ illa rñdit Animū
scio patū habui ad ieiunādū
ꝫ qꝛ animarū medici dei vicē
hntes:ista inbibuerūt·obedi
ui eis·nec exinde peniteo ā tur
bor sperans de xpi benignitate
suo redēpta sāguine saluari·⁊
ita requieuit ut p̄misi in dño
Noui aliā nobilē diuitē ⁊ po
tentē dñam relictā cuiusdam
militis·de ciuitate argentinē
si q katerina de westhusē nū
cupata est·hec dū manebat i
seculo ⁊ in ciuitate p̄dcā vbi
multe deuote deo militant vi
due.earūdē oñiū spetial' mr et
p̄rona extitit ꝫ i animo valde
scrupulosa fuit· Cū autē in co
lumbaria mōsteriū sororum
de subtilia nostri ordis refor
maretur·relicto seculo ibi deꝫ
sancte ouersacōis habitu in
duta est ⁊ pfessa Et qꝛ vna ut
puto de fortibꝫ mulieribꝫ fuit
de qbus pu·vltīo salomō scri
bit Jdcirco quibusdā interie
ctis ānis priorisse ⁊ supriorīs
se gerebat offitiū successiue i
ōni caritate ⁊ dilcōne·nec fere
aliqd deesse videbat' pfectio
nis nisi qꝛ plena fuit scrupul'
adeo ut cū illuc in causis ordi
nis venireꝫ cū sola hac sorore
me plurimū occupare opus
fuit ut pusillanimitatē eius cō
pescerē hoc enī bonū pret' alia
i se habuit ut audito supioris
sui vel alterius ex fama boni ⁊
sapiētis viri iudicō in aliqua
sibi dubia materia statim eiō
acquieuit· Timuit ipsa timu
erunt etiam ipsi qui eam no
uerant cōfessores qꝛ si infirma
ta ꝓpinquaret morti aliqñ in
hijs scrupul' p̄sertim de iterati
one a se bene cōfessarū rerum
i piculo pusillanimitatis am
plius poneret' q̄ antea Sed
dīna ex mia q p̄teita fere opa
inspexit:actū est p ōnia cōtri
um Nam vna die satis inopi
nate licet quinquaginta an
nos vix vel non accederet·

infirmata ē ꝛ dietim cepit defi
cere ꝛ ꝓtunc omnis scrupul9
ꝛ inordinatus timor ab ea pe
nitus abscessit dixitq3 ad frm̄
Johānē wolffhardi· quē ut
pote deuotū viꝝ in cōfessorem
spēalem p̄elegerat Ecce pr̄ sci
tis q̄ꝫ erronea fui ꝛ timida i cō
sciā nimiū sed dei grā ne time
atis totū abscessit de peccatis a
me ofessis ꝛ cōmissis remissio
nis grām pie ꝛ fideter spero et
credo Et ita inuocās beatū pe·
apostolū suūq3 discipulū Ap
polinarē quos peculiarissiē in
vita corde ore ꝛ ope dilexit tā
dē eadē egtudie p̄mūita ecclie
alimētis vita deuote functa ē·
Habuim9 aliqn̄ in ouentu re
formato· Colūbariēsi· quēdā
frēm petrū noie· qui a p̄mā
ouersione sua p̄usq̄ꝫ in ouētu
Nurenbgensi p̄mū ini erat oi
um virtutū honestate ospicu
us religionis exēplar fueit et
speculū Talā ad colligendum
elemosinas hostiatim semp ꝑ
atus· in domo obediēs die ac
nocte i choro sedulus ꝛ cūctꝭ
affabilis fuit fribus· sed cō sci
entiā vltr̄ q̄ꝫ credi pōt timidā
scrupulosā ꝛ pusillanimē ha
buit· ōnia tuta timuit ꝛ nimiꝭ
ut videbat̄ vn̄ de hijs discreci
ores frēs eum sepe ioco se vexa
bāt quē sciebāt equo aīo cū

cta tolerare, q̄ sibi coñ deum eē
nō videbantur· Et q̄ꝫ q̄ꝫ essꝫ po
stea iā factus sacerdos· fortis
corpe· cōplexione viuid9· ꝛ in
ānis vix attingens tricesimū
tn̄ ut ex mltis oiecturis habu
im9· timor iste vitalia lesit ni
miū Vn̄ q̄dā die satis iproui
se egritudine3 nescio quā inci
dit i q̄ statim necē fuit ut decū
ber3· Cumq3 bona fide in infir
maia vsu rōnis pfecte vtens·
patiētia leuis· ꝛ deuocōne soli
ta feruid9 iacer3 ꝛ immobil'
statim ꝛ iopinate agonisare ce
pit ꝛ religiosis gestibus diē
clausit extremū Nā paulo an̄
p̄cedēti die more solito ofessꝰ
est ꝛ missam celebrauerat· talē
q3 vitā in ordine semp duxeāt
q̄ꝫ de morte iprouisa ꝛ subita
nea. mala saltē ꝛ piculosa sig
nū piculi nō aderat discreto ꝝ
viroꝝ iudicō· Et in dn̄o confi
do q̄ꝫ iopiatus iste intitus nō
nocere potuit ꝫ fortassis dīna
clemencia ne pusillus animo
mortem timer3 nimiū aut eiꝰ
circumstācias· stati finē viuē
di in corpe dare disposuit aīe
sibi placiture·

Explicit liber secundus
formicarij de verisimili
b3 bonis reuelacōnibus·

Incipit liber tertius formicarij de falsis et illusorijs visionibus.

Capitulū Primū

Nunc de falsis et illusorijs visionibus loco tercio libellus est inchoandus cum materia tercij duodenarij in animalium nostrorum repticis proprietatibus. Quarum prima est hec. In quantitate earum triplex reperitur differentia. Quia quedam sunt pue. Alie mediocres. Alie vero maxime. quantitate dico molis. An aut virtutis quantitate ita se in excessu habeant non omniquaque clarum est. Ubi primo nondum quia quam quam ea animalia que omnia sapientia condidit: conditiones laudabiles multas habeant sic et creature omnes relique nil tamen est presertim in hoc mundo passibili quod a defectu seu nocumento vel a malo omnimode sit absolutum: cum comparatur ad alia. Nihil enim est omniquaque perfectum. quia teste Job. iiij. In angelis suis deus pravitatem reperit. Nec stelle sunt munde in conspectu eius ibidem. xxv. Non igitur mirandum est si in nostris bestiolis a quibus mores per salomonem iubemur instruere. defectus pravacionis et nocumenta reperiuntur aliqua in quibus typum et similitudinem gerunt quorundam malorum vel stultorum hominum. In quibus non minus cauere vitia discere possumus quam in bonis

competatibus virtutes valemus inspicere. Dicitur igitur in formicis quod ad materiale corpus magna et multiplex reperitur differentia in quantitate molis: quia videlicet quedam sunt puule alie magne. relique maxie. que ut dicetur inferius plus obsunt hominibus. Sic inter homines malos erroris grandis inuenitur diuersitas. quam ob causam Apostolus prima cor. xiiij. suos ab errorum versucijs auisando dixit fratres nolite pueri effici sensibus. sed malitia puuli estote. sensibus autem perfecti sitis. Et aptius ad Ephe. iiij. Jam non simus puuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrine in nequitia hominum in astutia ad circumuencionem erroris. veritatem aut facientes in caritate crescamus in illo per omnia qui est christus ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem iuncturam subministracionis secundum operacionem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in edificacionem sui in caritate. Sed non ita heu hodie multi sed in malitia augmentatur. Piger: Quia materiam de illusorijs illusionibus inchoare placuit. Da aliquam quadruplicem differentiam inter habentes reuelaciones falsas et fictitias ut in iniungendis penitencijs et in exclamacione ubi dei publica simplices premonere valeamus in predicacionibus

Theolog⁹: Sine dono di
screcōis spirituū hoc fieri neq̄t
sufficiēter ut li·ij·tactū ē·Sūt
enim infiniti mōi q̄bus hostis
ātiqu⁹ deludere solz incautos
quibz nōnūq̄ viros maxios
decepisse cōpitur Nā ab archi
dyacono barcinanēsi didici
dn̄o Johāne·iure dīno a hūa
no multū nōbili·q̄ añ tempa
Constātieñ·cōcilij scismate iā
diu cōtinuato sb diūsis sūmis
in sua obediencia vocatis pōti
ficibus·quoꝝ quidā Rome·
Alij de adūsa pte i auiniona r̄
sidebant Petro de luna ibidez
residente ⁊ p inimicos obsesso
p galeam in Rodano mare in
trauit secrete fugiendo·Cūqz
in quodam opido eiu⁹ nomē
nūc nō occurrit sup distanti
portu maris p Abbatē quendā
opidani p̄cedēti die aduentus
dc̄i pape auisarentur ut se di
sponerēt ad r̄cipiēdū dictū sū
mū pontificē deridebant cūcti
abbatē q2 de auiniona secretis
simi e recesserat ātea nec papa
vllo mō itēdebat dc̄m opidū
intraē nec illuc quēq̄ p̄miseāt
sed per longi tract⁹ spaciū vl
tr̄ idem opidum nauigauerat
p·xvi·circit̄ miliaria Et ecce vē
tus cōtrarius galeam cū papa
cōpulit dictū intrare opidum
Vbi cum iprouise susceptus
essz abbatis oraculum didicit
vñ aduentū suū p̄stiuissz inq̄
siuit ⁊ r̄nsum accepit ab abba
te·q̄ ꝓphēciā istam dudū in q̄
dam li·legissz in quo ɔtineba
tur·q̄ idem papa plura passu
rus eēt ab adūsarijs·q̄ obside
ri deret·q̄ ad opidum predi
ctū venturus essz·q̄ iterz ipse
eucōnē intrare deberz sed fina
lit̄ Romam itur⁹ essz a in vni
one ecc̄ie ibidem adepta paci
fica possessiōe ⁊ sedato scisma
te q̄escere deberz In qua re licz
omnia p̄cedencia pene verifica
ta eēnt tāte cōfidebat·ut cita
tus p ɔcilium gn̄ale Constan
cieñ·cōtumax fierz ⁊ finaliter
ibidem depositus essz Alam
tres p sūmis pōtificib⁹ se ges
serit Gregori⁹ q̄ hūilit̄ cessit
in cagetha ꝓtūc residens·Jo
hanes q̄ Rome sedebat a Cō
stancieñ·ɔcilio clam fugiens
iuridice depositus est a ꝑpatu
ibidem in cōstancia scz·Sz di
ctus Petrus de luna siue dn̄s
bn̄dcūs·licet vir apprime eru
ditus in ōni fere scia essz tn̄ in
p̄dcām ꝓpheciam fatue confi
dens ut p̄misi depositus a ꝑpa
tu obedire rēnuit in mūtiūcu
lam fugit ⁊ tandez in exilio pti
nax in sua opiniōe vitam nec
rome nec in pace s in miseia fi
niuit· Vides igit̄ q̄ piculosū

sit talib⁹ faciliter credere Tn̄ ut aliqualit̄ tuo quesito in ap tis decepcōibus satisfatiam: Scito ꝙ triplex est in genē talium hominū drā a sana do ctrina delirancium. Quidā sunt cōficti ex auaritia Alij possessi p demonia Nōnulli decipiun tur per fantastica luminaria. primi sūt periculosi. tercij ma gis q̄ȝ secundi puerši existunt De ōibus istis exēpla tradā Fuit in ciuitate Bernensi fri celi⁹ quidā secularis re. ȝ spe tieten⁹ spūalitatē preferebat multā de quo mihi frat̄ nicola us de landaro nr̄i ordinis a inq̄sitor p̄uitatis heretice vir fidedign⁹ retulit: ꝙ in p̄dcā ciuitate fricellus ille ⁊ semiba ghardus manē solebat a ꝙ cupid⁹ erat pecunie: laqueos auaritie vbi potuit tendebat. Sūptaqȝ oportunitate quā dā domū inhabitare cepit a i eadē nocturno tpe surrexit: la pidibȝ a lignis spūm aliquē adeē finxit ⁊ ita in āmiracōnē multoꝝ noctibȝ locū posuit: pluribȝ autumātibȝ ꝙ reuela cō dīna expectanda eēt aliq̄: an anima foret vel malignus spūs Nōnunq̄ enī mutata vo ce verbis gemebūdis tanq̄ anima esse alicuius defūcti in ciuitate bn̄ noti respōsa scisci

tantibȝ dedit asserēdo se aiam cuiusdaȝ nup defuncte psone quā fricellus ipse taȝ ꝓprio q̄ȝ alieno expōssit nomine. Nam pegrinacōi ad destinata loca sāctoꝝ p ea se dare persuasit. Dolus tamē illius deceptoris diu latuit ⁊ p memoratis ani mabȝ interim pegrinando ad q̄dam sanctoꝝ limina pecuni am nō modicā a se destinanti bȝ acq̄siuit Cūqȝ artē sue aua ritie diuti⁹ ɔtinuassȝ inquietā do supradictaȝ domū. Tandeȝ filij huius seculi ciues meri se culares qui prudenciores sunt filijs lucis scȝ in generacōne sua rem hr̄e ceperūt suspectaȝ posuerunt veritatis obseruato res. a tandē fictor reptus est a captus. Tūc veritatē miser ille aperuit. Et ꝙ a multis fu cato titulo p̄fatā pecuniam ex torserat fraudulent̄: velut fur ⁊ latro p publicaȝ furcatus ē iustitiam. Fidedignoꝝ alia re lacōe didici ꝙ in monasterio mōchoꝝ reddituatoꝝ in ger mania nobiles milti ut ꝓprijs pcerent expenš frequenter ut solitū ē cū eq̄s ⁊ famul̄ hospi ciū receperīt a victū. De quo q̄ dā ɔūsus ibidē male ɔtentus i hospitū domo cir̄ diuisas ca meas se spūȝ l̄ demoneȝ eē fin xit mōis q̄bȝ valuit ȝ occulte

Cūq; diu multos ibi hospites noctē vexasset suis strepitibus Quidā miles de veritate spūs ābigens cum alijs domū pre dcām intrauit ex condicto au daci se demonē eadem nocte p emptur̄ ā se ab eodem intime dū pmisit ⁊ sup fortuna huius euentus clam de nocte cum ar mis ⁊ gladio vigilauit Deit igitur sb ymagine spūs miser cōuersus in tenebris ⁊ domū i quietare ictib; more solito ce pit quē isequēs miles cū ense ei letale vulnus pcussit ⁊ ita cō ūsus cruētās ⁊ fugiēs p ianuā secretā qndā eiusdē hospicij cellam reintrauit hostiumq; post se clausit· Miles vero ad suos rediēs intentato gladio se demōem interfecisse gloriaba tur Sz ⁊ mane facto ⁊ luce so lis apparēte· p vestigia sāgui nolenta necatus qritur ⁊ con uersus iste iā mortuus reptus est Vides igitur auaritia quō quosdā decipit De demonibus aūt vis qlit errores seminent sequens idicabit exemplum· Venerabil fratris henrici· kaltysen· pfessois sacre pagi ne nostri ordinis ⁊ inqsitore relacōne pcepi ⁊ alterius fris Arnoldi nri pfati ordinis q̄ in frascriptis interfuit qr nup i bu sco ducēsi cōuentu āndicti or dinis Juuenis hns· xiij· anno circit fuit q̄ p iuī edem ordis bitum ⁊ doctrinā ad pfitēdū suo tpe disponebat p pntes· Hic ut postmodū rtulit ortū ouentus intrauit i folio cauli um albedinē; qndā vidit ⁊ nl la bndictione pmissa delcātio ne victus foliū abscidit auide q; comedit ac demōem quen dā pessimū ignoranter degluti uit possessus igit Juuenis ge stus quosdam cepit hre deuo tos in oracōib; rapi eum frēs videbant ⁊ puari ōibus exti oribus sēsibus corpis· Quib; restitutis loqbatur bonū lati nū qd prius nesciuit· Cordete nus pferebat multos biblie passus q̄ eū pus latebāt galli cam linguā; expssit quā nūqr didicit· se i celo mirabilia vidis se asseruit· reuelacōes q; q̄sdā expimento mirabilia dicē pre sūpsit· Ex qbus nōnulle femi ne que cito credūt ⁊ leues sūt corde: satis putabant adeē di spūm vbi dyabolus solū locum hebat Frēs igitur qui iuuenē; pus rudem nimis eē nouerāt: merito hoc i malo interpretabā tur· Attulert iuuenī reuerēter dignissimum eucaristie sacmen tū ⁊ in horroē quem obsessus habuit māifestā demonis ag nouert tūc adeē pntiam· Fuit

pro tūc ibi bone memorie frater Arnoldus reuera fidelis et integer sui ordinis obseruator et tentor qui die statuta iuuenem exorcisans: demonē eundem loqui artabat· causas ingressus dicere et corpus miseri dimittē cogebat et manifestissimo dato signo tandem exiuit· Juuenis autē ingenio rudis prout ante relictus est et ex pñtia horrendi demonis vsqȝ modo aspectū quēdam prefert insolitum verius ingratilem et horribileȝ Animo tam ebes est ingenio: ut etiā dispēsacōne preuia satis dubiū sit an litteraturā attingere valeat· quocūqȝ tempe sacerdoti necessariā· Vides igitur arreptos p demones reuelacōnes falsas et piculosas hre Qualiter auteȝ sine arrepcōe seu obsessione facta p demones fantasticis luminibȝ quidam decipiātur in sequētibus capitulis exemploȝ de hoc copiam habebis· Piger: Vidi aliqñ et audiui sepius feminas ut videbatur satis bone fame rapi q̄ntum visu ppendi potuit ad interiora ab exteris sensibus: veluti extasim quādam ex deuocōe paterentur· Vidi insuper aliam que in publica p̄dicacōne alicuius de cristi carita te audita sententia corā omnibus clamorē quēdam in altū extulit quasi nō valeret amorē sui pectoris ad xp̄m clausū in ātea retinē· Et tñ a mltis litteratis tales p fictis habebantur Theologꝰ: Lex gñal' ē audisti supius ex aplo nō omni spiritui esse credendū· sed p bandi sunt spiritus an ex deo sint· Verum tamen non mireris Si prudentes et expti de q̄rundam feminarū actibus fidem gerant modicam quas flexibiles ad malū· inconstantes ad bonum· et pronas valde ad vanam gloriam esse agnoscūt· Vix enim aliquis nouit nisi exptus q̄ntum p̄fata in multis earum regnent facinora· Notitiam cuiusdam v̄ginis habui que in seculo omnium eaȝ noscentium fama bona et deuocōe plena extitit et ingressa reformatū monasterium Non minus in dei obsequio videbat' sincera que tamen in mōsteio victa p cenodoxie viciū reuelacōem finxit et extasim quā nunq̄ habuit ut mihi coram suo supprioē sponte ppria fatebatur. Nā cū audissȝ in mēsa legi sepius q̄ abstracte p̄sōes sā et scē vixisset ut de nūero coȝ eē cēseret' nonnunq̄ publice mere ficta

clamare cepit voce alta et in iu
bilo vel cadendo solet eius effigi
are raptum vel mētis excessum
Multo tn̄ deinde elapso inter
uallo tpis osciencie stumulis
coacta et agitata · ut facinus il
lud sibi dīna clementia dimit
teret rubore pfusa suo et nō in
sacramentali ofessione q̄lis fuit
mea et supiori maīfestauit · Audi
ui a sācte memorie pr̄e Cōra
do p̄mo reformatore nr̄i ordi
p̄dicatorē in tō almania ḡcio
sissimo · q̄ q̄dam femina apō
populū magne reputacōis ex
istēs in p̄dicacōnis deuote au
dientia corā cūctis clamare q̄
si in iubilo cepit · q̄ tn̄ fassa est
sibi clam postmodū · q̄ illud
nō ex caritatis feruore ꝫ tm̄ ge
stiebat ex inani gloia · Nolo
tn̄ ex hijs nec contra feias nec
adūsum alios gn̄alem elicias
decepcionis regulā · q̄ dīnus
amor ut dīnissimus docꝫ ppo
sitius nō minores i quibusdā
sed maiores hꝫ defect9 amore
hūano quē constat rapi ad di
lectū cogitatibꝫ et sese exp̄mē
gemitu · singultu · fletu · cātu et
clamoribꝫ · Vn̄ Johēs Cassia
n9 colla · p̄ · Abbatis ysaac di
de deuotis quibuscūqꝫ hoībus
frequent p ineffabile gaudi
um et alacritatē spūs salubri
me cōpunctiōis fruct9 emerꝫ
git · ita ut etiā in clamores q̄s
dam intolerabil gaudij imen
sitate prumpat et cellā vicini
Jocūditas cordis et exultacō
nis penetret magtudo · ¶ Pi
ger: Si q̄ psci eēnt hoies viri
vel femine pbabilit talium de
uocōnū signis crederem Sed
qn̄ impfecti talia faciunt vi9
fortassis ea conficta p regula
hn̄da sunt · ¶ Theologus: h
certe iterꝫ decipi poteris et inte
meraio iudicō peccaē ḡuit q̄
tl̄a non solū pfectis sed etiā in
cipientibꝫ deo fauēte hoibꝫ āqn̄
obuiant · ut ibidē sic exprimit
ysaac · In q̄libet inquit mensu
ra q̄s positus incipientiū scꝫ p
ficientiū vel pfectorꝫ nōnunq̄
puras intēsasqꝫ p̄ces inuenit
emittē · q̄ et de illo p̄uio et hu
mili ordine q̄ est sup recorda
cōne futuri iudicij is qui ad
huc sb terrois pena et metu ex
anim9 ostitutus ē ita ad horā
cōpungitur ut nō minore spi
ritus alacrtate de obsecracōis
piguedie repleatur q̄ ille q̄ p
puritatē cordis sui munificēti
as dei plustrās atqꝫ pcurrēs in
effabili gaudio letitiaqꝫ rsol
uitur Incipit eni ꝑm sn̄am do
mini plus diligere · q̄ sibimet
āpliora cognoscit idulta · hec
ille Est etiā noueris deuotioīs
ignis in corde ifirmiois vasclꝫ

mobilior ⁊ ad prodeūdū i cla
mores apcōr. Nō euenire po
test ut fortassis magn9 cōpū
ctionis feruor foret in corde se
xus fragil' q̄ modic9 eēt in ai
mo virili. sic videm9 in fili q̄
affect9 feineus min9 q̄ mascu
linus intr̄ claustr̄ cordis se cō
tinz cū aliq̄ passionat' affectiō
ne.

Capitulū Secūdum

Quāto in via visu pri
uātur de se nulla ten9
ad domū reuertūtur.
Sz eo ipo q̄ errare incipiūt: tn̄
to āplius se a q̄etis hītaculo
alienāt. qn̄to lōgius incepto
itinere ābulant. Semel ei viā
regiā relinquēs nisi ad eand̄
reducat' ex opposito ābulās
sēp lōgius q̄si sēp oberrare di
noscitur. Ita reuera in via mo
rū ocul' orbati mētalib; p falsi
tates deceptorias seducti ad
veritatis lumē nō redeūt. Nec
mirū si ceci in aīa ⁊ p̄uati dīui
instinctus lumine. ita ut vela
tis vel euuls' ocul' i cassum am
bulant. cū luce mūdi xp̄o caē
ant. De quo Johā. p̄mo. Erat
lux vera q̄ illuminat oēz hoīez
venientē in hūc mundū. Ambu
late inq̄t dn̄s lucē hētis ne vos
tenebre cōphēdant. In circuitu
enī impii ambulāt. Et ut in vi

tas p̄rm scribit'. Qui in area tri
turare cupit p iumēta calcādo
triticū ne bestie talia deuorēt.
oportz ut iumentorz qui labo
rant oculi tegantur. Hic etiaz
sāpson ille olim fortissim9 p̄
uatis oculis p girū tandē mo
lam trahēdo letales man9 phi
listym incidit nec ad visū cor
pis puenit. Piger: Dare vel'
modos aliquos q̄bus demon
mētales solet fidelib; oculos
eruere. Theologus: Js de q̄
queris mille artifex est ⁊ eē a
sāctis asseritur. Nec est ptās
super terram Job teste que ei
cōpari valeat. Innumerabiles
ergo astutias gerit ad tēdēdō pe
dicas ⁊ laq̄os ad capiēdō aīas
q̄s cū captiuauerit: erutis aīe
lūībus sibi seruiē cogit. Occur
runt tamen pro nunc tres de
quibus tu queris modi. Nā
demon quibusdam in huma
na specie die noctuqz visibili
ter obsequitur. Alios primū
spetie visibili credulos sibi cō
stituit ⁊ deinceps certo tm̄ iu
dicō eos alloquitur. Alios sb
angeli lucis figuracōe ⁊ sb spe
tie boni mētalit' prosequitur.
De quibus tria per ordinem
exempla accipito. Viuit ho
die in Saltzburgensi metro
poli quidam nobil' Bucher
noīe i armis famos9 plurimū

de q̊ ea q̄ sequunt᷑ a mltis ğui
bꝫ ꝛ valde dignis viris audiui
sepi⁹ q̄ꝛ quidā eidē nobili cō
u̇sati fuerāt sepenūero· Sedit
iste aliqñ in castro suo· qđ ab
opido hallēsi in valle distat t̉
bꝫ circit̉ miliaib⁹ ꝛ q̄tidianas
ptūc cepit nutrire guerras cū
opidanis p̄fati opidi q̄ꝫ obrē
scutiferos et famulos eodē tēpe
tritos in armis coacuauit vbi
ꝛ q̄les voluit Obsequi ergo ce
pit illi nobili dn̄o iaꝫ dissolu
to i moibꝫ ꝛ sacm̄en̄ eccie ꝯfes
siōis vicꝫ et eukaristiā satis fu
giēti q̄dā famul⁹ ignotus excita
tus ꝛ i armis tritus sup̄ modū
in occultis ꝛ raris tritorꝫ viīs
obseq̄osus i puidēdis equis sꝫ
nūq̄ꝫ visus in x̄ eccījs· q̄uis ei
nobil' sauciā ex q̄tidiana imi
citia gerēt cōsciaꝫ· eccias tn̄ p
audiēdis missis aq̄ñ frequēta
uit ꝛ cubatū vadēs ꝛ surgens
e lcō sese crucis signis ꝛ saluta
cōibꝫ angelicis ac quibusdā
orōibꝫ breuib⁹ munie̊ solebat
Cuqꝫ famul⁹ de q̊ loq̄mꝛ ōni tpe
q̊ ceti iuerūt ad fidelium eccias·
iste sol⁹ ex̄ manēt ac sp in sta
bulo l' hospicō a alibi se finge
rꝫ i dni sui negocijs occupari
suspectus ab eodē positus ē ad
racōē ꝫ q̄s ꝛ vn̄ essꝫ Cui r̄ndit
Dn̄e ne paueatis fidel' vr̄ fui p
ut mltiplici didicistis expiētia
ꝛ fidel' vob manebo Demō su
sꝫ nō vob nocitur⁹ de q̊ nobil'
aliq̄lit̉ nō tn̄ tātū quantū de
buit tritus ē· Pa famulū istū po
ti⁹ emulū tpal' lucri ğcia satis
diu postmodū tenebat ꝛ cū i
ferno pactū gerebat licꝫ ōni
quaqꝫ ei nō crederꝫ. qꝛ prout
expiencia didicit i morte vtri
usqꝫ hois isti⁹ nobil' huus ne
quā machinabat᷑ sepe tēptan
do An vicꝫ dei ptectiōe destitu
tus ptātem i eū hr̄e possꝫ Acci
dit ei nocte q̄dā· ut famul⁹ ille h
ct⁹ dormiēte dn̄o suo i castro
in camera ad eādē s̄bito ꝛ iopi
nate pulsans clamaret· dn̄e
dn̄e Euigilans ille ait· Quid
vis Cui famulus In istāti surgē
do armis cingamini· qꝛ inimi
ci vr̄i hallēses assunt ꝛ ceudāt
castꝛ Noluit aūt nobil' sine
signo crucis ꝛ orōibꝫ solitis
surgere· Et iuxta audita se im
mediate armis cingē sꝫ more
solito signo crucis se muniēs·
ꝛ orōes ꝯsuetas cōplēs se idu
it ꝛ ad extra prodiēs filiū me
datij tūc rephēdit In q̊ miser
prout potuit falsitatē t'giu̇sai
cepit ꝛ tn̄ ut tandem fassus est
mēs eius in excitādo fuit ut ec
clesiastico more nobil' se non
muniēs iā spūalibꝫ spoliatus
inuaderet᷑ velut inermis a de
mōe Tādem tn̄ licꝫ diu inuit⁹

sustinere; demonē xpi sacramē
ta sumendo in cōfessione et eu
caristia illesus corpe et rebus
meruit a demone liberari. Tē
pe Constantieñ. cōcilij et dio
cesi bambgensi: cū quodam
satis maturo viro diuicijs me
diocria honesto cōuersacōe;
hre cepi. primū enim qr pro
tūc inexptus iuuenis predica
tor fui ad quedam dicti viri et
ad apparatū exteriorem in ve
stitu et gestu solū conspitiens
me pplxtā meo tempe reperisse
se existimabā. Alam quomō
nocturno surgeret tempe ad
orandū qualit aliqñ in operi
bus mie dei recepisset āgelum
quomodo idē; sibi futura que
dam et alijs occulta reuelasset
tam deuoto et verisili porabat
stilo ut fere psuaserit qr quasi
deū viuētē; eū eē credere Verū
qr vix possibile ē multa loquē
tem se qualis sit nō pdere. vi
tam et moēs dicti hominis an
vera forēt et sancta cōsideraui
diutine et aliunde informatus
a quadā credo dei famula et ve
terana virgine infallax: reperi
hominē grauit deceptū p sibi
alloquētem secreto malignū
spūm quē tñ dei angelū eē cre
debat satis firmit. In osuetudi
ne siquidē habuit cū mecum
ad alloquēdū de bonis venisset
signa ypocritarū ut Crisosto
mus notat ostendere videlicet
sb tpo dñi zeli primorū vitā
rodere. clero grauiter detrahe
re. se multū reputare et de morte
te futura statim cuiusda; quē
non expressit magni pncipis
coram me vaticinaria litteās
quasdā que fomenta pstende
bant cuiusdā grauis odij in
psuasibilit ad instinctū dicti
spūs apud se seruaē et plura si
milia facere non destitit qbus
pceptis: a viri huius sotietate
me absolui velut a demōis de
cipula Qualit aūt vitam fini
erit mihi non constat q post
modum locū et priam eandē
non multū inhabitaui. Sūt
pterea pauci anni trāsacti qr
cir tpa pysani cōcilij me viuē
te in ordine in dyocesi Con
stantieñ Beghardus fuit seu
fricellus mere secularis Burgi
nus nomine h heremū ibidē in
trauit in eod victu et vestitu si
bi austerus valde extitit. orōni
et cōtēplacōni multū ut vide
batur incubuit et in hijs reue
laciones sed heu illusorias a
maligno spū sb silitudine an
geli lucis hre cepit quibz qd
prius erat etiam nimiū credidit.
Nā ex visionibz istis regulam
quādā et nouā religiōe; cudit
et eādē discipulos exinde velut

ßtūs anthonius eēt a Patho
mius doce cepit taꝫ rigidā et
austerā vitā in dcā r̄gula scrip
sit ꝛ in se ꝛ in suis suauit· ut n̄
ptinatia ꝛ inobediētia accessis
ſꝫ veri ac boni āgeli instictus in
tercessisse videret̄. Tlā vna cū
suis discipul' noue religionis
cultor ac auctor captus p epm
Cōstātieñ· ꝛ exāmatus reptus
ē tā cecā ꝛ profūdā hre mētem
ut ec̄ si dn̄s aplicus ꝛ dei ecclia
regulā quā repit cdēnarꝫ nō
se ꝫ errare t'les ōnino crederet
In q̄ ptinatia pseuerās p inq̄si
torē iudicio sclari traditus ab
eodem incineratus ē rodē cū re
gula· Viuebat paulo ātea q̄
dā purus laycus nicolaus no
mine h i linea Rem cir̄ basileā
ꝛ infra p̄mū velut Begbardus
ābulans a mltis q̄ pseq̄bant̄
hētícos de eorūdē hēticoꝝ nu
mero quasi vnus hebat̄ suspe
ctissimus· acutissimus em̄ erat
ac verb erroēs coloratissie vela
re nouit Idcirco ec̄ mās inq̄
sitoꝝ cudū euaserat a mlto tē
pe· discipulos igr̄ quosdaꝫ in
suam sectam collegit· Fuit em̄
professiōe ac hitu de damnatis
beghadis vn9 q̄ visiōes ac rue
lacōnes in pdcō dānato hitu
mltas habuit quas infallibi
les eē credid t' Se scire affir̄
bat audacter q̄ xps in eo esset
actu ac ipe in xpō ꝛ plura alia q̄
ōnia captus tādem viēne in
pictauiensi dyocesi inq̄situs
fatebat̄ publice Sed cū Jaco
bū ac Johānē suspectos i fide ꝛ
sibi cōscios suos spēales disci
pulos ad iussum ecc'ie eū iqui
rēti nollet dimittē n̄ p ignē et
r̄ptus i multis a vera fide deui9
ꝛ ipsuasibil' secularium ptāti iu
ste traditus ē qui eū icinerart·
Vides igr̄ q̄ꝫ ipossibile sit mē
talibꝫ orbatos oculis semel a
via catholica deuios de se ad
domū reuti aīe q̄ est catholi
ca ecclesia·

Capitulū·iiij·

H vrsis formice deuo
rātur quos scꝫ vrsos sa
nant si egrotant· Vn̄
ꝛ abursis sagacissie q̄rūtur in
firmis Quo p formicas simpli
ces ac boni fideles itelligi hēant
iteratū ē sepius· Nūc vero qui
sint vrsi isidiantes talibꝫ sbm
ferēdū ē· Vrsi siquidē noie ty
rāni vel psecutoris ꝓprietas in
sacro eloquio designi solꝫ vn̄
p nabuchodonosor r̄gis calde
oꝝ seuiciā qua ihrosolimitas
psecutus est ꝛ ihrl'm destruxit
vrsus insidians Trenoꝝ·iiij·
vocat9 ē Vbi in psona sc̄e ciui
tatis Jhēmias sic plangit Cō
clusit vias meas lapidibus q̄
dris semitas meas subūtit· vr
sus insidians fcūs est m̄ leo in

abscōditis. Semitas meas subuertit et cōfregit me. posuit me desolatā. Et salomō prū. xxviij. capti⁹ dicit. Vrsus esuriēs pn̄ceps impius sup p̄plm paupem. Mali aūt dn̄i tunc egrotāt cū iniustā potētiā in sb̄ditos exercēt qꝛ oīs passio inordinata anime eius est infirmitas. Sepe tn̄ diuina ordinatiōe disponitur ut post mulctatam plebē tirāni ꝑpriam agnoscāt malitiā et a ceptis recipiscētes psecucōnib⁹ quasi iā sanati sint omnino. Sicut legimus. iiij. Reg. vltimo et. ij. paralipō. vltimo. Sedechias p̄mo psecutor ꝓphaꝝ grauissim⁹: post modū in babilone memor de verb̄ sāctoꝝ ꝓphetaꝝ quos deriserat in carcere compunctus orauit hūilime. Domine misꝗt deus omnipotēs peccaui sup numeꝝ arene maris multiplicate sūt īfirmitates mee. Incuruatus sum multo vinculo ferri et nō est respiracio mihi qꝛ exciaui iracūdiam tuam. Et nūc flecto genua cordis mei precans a te bonitatē domine. p que verba et alia que ibi sequūtur a deo meruit p regem babilonis exaltari sup omnes reges secum exn̄tes in babilone. Piger: Putabā ego ex psecucōnis seuitia deteriores fieri quos tu asserueras effici aliqn̄ meliores. Nā iniuste tirāni de exercē in innocētes maioris criminis reū constituit. Theolog⁹: Verū tū ē ex natura psecucōis ita ē ut affirmas sz qꝛ pietas iubet xp̄iana orarē p psequētib⁹ et calūniantib⁹ nos exinde multis cōfertur p̄ma grā queadmodū pt; p̄mū in orōe quā xp̄s clamore valido ad prē; fudit p se crucifigētib⁹ q̄ exaudit⁹ ē p sua reuerētia. Vn̄ sermo statim sb̄iūgit euāgelicus. De multis q̄ cum cēturiōe cōpūcti tonsis pectoribus reuertebātur in iblm a loco caluarie. Et de aplo paulo bmo betur bū aug⁹. dicētis. Si stephan⁹ p inimicis non orasset ecclā paulū nō hret. Sz tū aūt omn̄is et p̄uata orō valeat: noscē poteris in eo qd̄ sequitur. Sūt vix nouē āni tn̄ sanctimōsteriū soroꝝ nr̄i ordinis ad sāctā katherinā in Nurēbga reformarī debuit p magistꝝ ordis eiusdē q̄ protūc ibi morā traxit nr̄o in cōuētu. Cui reforcōni vna voce oēs sorores reclamabāt et exinde p cōsāguineos totā ciuitatē in diuisiōe; ponebāt: q̄busdā dicētib; qꝛ bō ē. aliis vēo dicētib; ne q̄q̄ sz nouitas ē p̄niciosa. Multis igr̄ mēsib; in hac materia

laboratū ē ut i pace scīm pficē tur opus ꝗ ꝓpt̄ cōtrarias de hoc opiniōes cōsulū dc̄e ciuitatis negotiū dicti pte labat᷑. Misit intēa mgr̄ ordis ꝑ.xi.san ctis reforatricib; q̄ venert de re formato mōsterio a po. cui9 furti c̄ꝗ apte i sororꝝ scē katherine mō sterium intromittebātur ꝓpt̄ ti more quorūdā ciuiū sine quo rū cōsensu nl fieri poterāt efficax Cōsulatus igit᷑ dc̄e ciuitatis oclusit hāc sniaz. ꝙ sorores sā cte katherine reformari dēret ea reformaciōe q̄ in eis icepta erat. si a procꝗto ad hāc reformaciōem inuite nō fieret volūtate Hoc audiētes nos q̄ on9 belli otra iras demonū pōrtimus fere de spabam9 de pfectiōe scē refor̄ cōis ꝙ notū fuit cunctis ꝙ nl la sororꝝ volūtaia fuit. Vn̄ i tā despato apd̄ hoies negocō ad deū p oroes publicas currēdū eē decreui Et ꝙ quotidie ꝑ tūc in aduētu dni p̄dicaui illa die qua nūtij ofulatus volūtatē so rorꝝ expiri publice debuerāt. Ego in p̄dicaciōe ita sb breui b; ꝑplo dixi Domi pueri vob cō stat qūo ꝑ reformaciōe sororꝝ sā cte katherīe ꝑ nūc laborātur de q̄ hactenus nullā in ābone mē ciōez feci. nunc igr̄ peto ut sin gule psone h pn̄tes orēt altissi mū quaten9 i tali negocō fiat

volūtas bn̄placiti ōnipotētis dei Hem de facto pn̄dio venert ad mōsterium nūcij cōsulatus vota iuitarꝫ ad reformaciōez au diē volētes nob pn̄tib; q̄ ex p te mgr̄i ordinis missi eramus. Fuert aūt nūcij cōsulū q̄dā di splicēciā in ipsius reformacionis mō hn̄tes. Cūq; reqsite soro res sup earꝫ cōsensu ad ptē se cō traxissent vix finita morula p quā ps. Miserē mei deus. dici possꝫ spū dei afflante oēs in re formacōez cōsēsert. Vn̄ venie tes ad nrām a nūtiorꝫ pn̄tiam cū lacrimis a genuflectōnib; se reformacōi obtulert. De quo vltra modū gauisi nos sum9 a adūsarij ofusi Et ꝙ negoci um sāctū ofulatus in arbitrio sororꝝ posuerat qd̄ iā mutatū sēsit in melius. Idcirco oclusi onē hāc p vib; execucōi demā dauit ad plenū. Sicq; locus ille hodie tōlit᷑ reformatus ē Vi uebat p̄tea nup i eccia magū tina in sūmo canonicorꝝ ꝑpositus clericus solo noie a nobi lis. ꝗ in armis miles in vestitu stipendiarius moribus p ōnia dissolutus q̄ licꝫ de altaris latis simis viueret bn̄ficijs. Horas tn̄ canōicas velut toxici fugit Corpe aūt adeo decor9 extitit ut impatrix q̄ hodie viuit refe ratur dixisse se pulchrorem nō

vidisse vir. In p̄fata igit̄ vita aliq̄diu viuens in m̄ltoꝝ scā dalū nullius hōīs hortamē ta nec correctiones curauit. Nūc igitur dei man⁹ inopina te lepra tetigit q̄ dieti nolenti hominū ꝯu̇sacōem abscidit ꝛ in domū quādam sibi ꝓpriam maguntie trusit. vbi manēs multo tpe impatiētia plenus ꝛ dei timoē vacuus: factus est tandem tam deformis corpoē ut secūdū in leprosorio parē non haberz. Demū de digitū dei adesse sētiēs: corde cōtritus ꝛ ore p̄mo sue vite facinora cō fitebatur cū tātis lacrimis ut ōniū mētes stuperēt q̄ virum p̄agnouerāt. patientia deniq̄ȝ tāta vsq̄ȝ ad mortē dotatus ē ut qn̄cūq̄ȝ cōfessor suus frater Heynric⁹ de confluētia sacre theologie pfessor nr̄i ordinis eū visitarz; qui etiā mihi pn̄tia retulit nō ab eo peterz mortis acceleracōem vel doloꝝ quos multiplicit̄ patiebatur immi nucōez. ſz orate deū inquit pro me mi pr̄ q̄ten⁹ dn̄a nr̄a mea mihi pccā indulgeat ꝛ in hoc seculo secet me ꝛ vrat q̄ꝰ diu si bi placeat. Et in hac patiētia tandē in pace requieuit. Que sunt autē de circūstancijs viri. vn̄ tātū donū infami isti cleri co prouenerit Et rn̄sum acce

pi q̄ mr̄ez nobilē multū d̄o de uotā habuit q̄ vi̇r ꝛ auditis filij dissolutissimā vitā vota p̄ ces ꝛ elemosinas velut p moꝛ tuo fere sunē d̄o offerre cōsue uit ꝛ p eo tāq̄ꝰ pro filio pdito ab alijs ista fieri pcurauit q̊ꝰ q̄ȝ velut alt̄ palitic⁹ in lecto iā cēs carnaliū voluptatū insēsi bil̄ aliems fide ꝛ meritis sana t⁹fuit. Hēc ec. gestā infra. viij. ānoꝝ spatia me teste noueriꝫ Est i diocesi basileñ. hodie fei na d̄o deuota paupib⁹larga. q̄ȝ plena opib̄ȝ mie. ſm seculū nō infimi stat⁹ ſz cuidam viro iūcta mr̄imonialit̄ modis iaȝ dicēdis. Hec q̄ȝ pulchr̄ fuit i sue iuuētutis tpe ꝛ sb nullius regimie ab m̄ltoꝝ viroꝝ astu cijs velut ab vrsis formica de uoāta ē Rā vltra q̄ꝰ credi pōt miseābilit̄ aiaȝ pdidit diu̇ ꝛ incōpatibilib̄ȝ mr̄imonij ꝯtra ctib̄ȝ īpediēte iuuenili infamia diu hāc latuit q̊t laq̄is ꝯpedi ta iacēt i ptāte dyaboli rethi eiusdē inuoluta tādem tn̄ ex opib⁹ credo mie quib⁹ sēp in sistebat illūiata ē aliqualiter cir̄ ānū etatis sue circit̄. xxxvi. me aūt p̄dicāte i p̄dcā dyoce si ꝯsilij gr̄a ad me venit post multos q̊s p̄cōsultos habue rat q̄ ut exp̄t⁹ sū aimā femne fatuis consilijs non iuuabāt

Sȝ pocius intimerat vl' neglex erāt Cūqȝ fletu tāto i vndarȝ ut magdalenā alterā credidisses n̄ q ad pedes pccōris nō p cidit Et ego q̄d heret tristicie ab ea q̄rere tandē subiūxit pr ego peccatrix pata penitē oibȝ mōis m̄ possibilibȝ a satisfacē Quatuor viros habui a quē nūc habeo nō ē me9. Cū hijs ōmibȝ p vba de pn̄ti otraxi ⁊ ex hijs viuentes tres hodie sup sūt q̄bus auditis satis obstupui. Sciēs q talibȝ ꝑplexita tibȝ sūmam oportȝ daē opam si enodare q̄s quēpiam velit Vn̄ inuestigata diligent' cā quā prius nesciuerā didici q de ōmibȝ viuentibȝ difficultas aderat. Nā de mortuo si q̄d fuit ligamētū illud cū vite t'mio solutū erat. Primū em̄ virū ex viuētibȝ pcepi ātra cū q̄dam otraxisse licȝ clamdestie a ita i foro osciē ab eodem liberā eē Cū scd̄o clamdestine etiā otraxerat a osūmatū fuit mrimonium carnali opere. ſȝ ipsa hoc piurio negāte corā iudice eccīastico diuortiata ē ab isto vio scd̄o. Cū t'cio vero postmodū otraxit in facie eccīe cū quo iā domicilīū habuit ⁊ natos q̄s dā. Et q̄d int' hos duos cōsulerem ut aīa adultē saluaſierȝ anxi9 valde fui. Erāt em̄ ambo viri aīo si ad arma nūtriti rebȝ ditati amicis vallati ad icōtinēciā ꝑni a iuxta cōmunē extimacōēȝ i osciencijs valde lati. Vn̄ vidi q q̄uis iure fori fcā vxor essȝ t'cij nō tn̄ iure poli. sed tm̄ scd̄i a quo piurio mediāte ipa diuortiata extitit Et q̄dcūqȝ iuberē vicȝ manē cū tercō vel redire ad scd̄m aut ab vtroqȝ se secernere i fōib9 sp aderat ex vna pte q̄ visimile hōicidiū aut fcie adult'iuȝ aut alt'ius mōrlis criminis picl'm Nam si iubere volui reditū ad scd̄m seq̄bant' hec incōueienti a verisiliter vicȝ p̄mo q zelotipia motus tercius scd̄m via facti inuaderȝ a occiderȝ. Secūdo q femina cū scd̄o manē nequirȝ q diuorcij celebracō obstitit fcā in iudicō eccīe. q̄ obrē ōni iure hūano eā tercius a scd̄o obtinere poterat. ymo excōicare. Tercio vita femine sic fuissȝ in picl'o vtriqȝ dū ille tanq̄ piuram vel iste velut adulterā trucidare valerȝ. Si leo de nō infamie sup facto iuramēto. q̄d piuriū esse nemo n̄ ipsa a fortassis scd̄us sciebat q̄d ꝑpter contractū clādestinū ꝓbare cōn̄ eam nō potuit nec femine credētur verb̄ si sese in hoc infamarȝ Si deniqȝ ex adu'so feminā sineba manē cum

tercō:sequebātur mala aīme in ipsa deteriora· quia quotiēs a viro tercō cognoscebatur deci ens adulteriū cōmisit nō suo marito in hoc obediendo quia ipse hoc exigere possz quē primi um putate vxoris latebat·nō aūt ipa vice reciproca q̄ impe dimētū non ignorabat· Et si suadē volebaz ut cū tercō ve lut soror eius manēt casta.hoc q̄dem ipa patissimo sibi esset aī mo sz ipse velut incōtinēs iuē exigendi debitū nullatenus ca rere voluissz put ex multis cō iectuis videre potrā· Porro si mediā viā femine cōsulere vo lui vicz recessum ab vtroqz tā habitacōe quia thoro:picula multa intuebar obuiare· quia si posita eēt in mōsterio·tūc nul le prudentes eā ad pfessiōem recipe debebāt viro viuēte in uito·nec ipa piculo fraudulē tie se exponere debuit Si vēo extra mōsteriū latentiā ei osu lere volui qd plus mihi pla cere cepit:ut aimā saltē salua re possz:terebat me quia pulchr̄ fatie et sexu fragilis vix tuta ca stitate manerz·vel quia tertius ze lotipia motus fugiērē letalit̄ inuaderz· Nescit enī iste femine sexus fuga se sicut masculinus celare vel tueri Quid igitur as sertiue consulerē ad pn̄s non habui nisi quia penitenti respon di eam cōsolādo·ut deum sine intermissione pro sua libracō ne inuocaret elemosinas pau peribus·quia lucrosa valde fuit pro se et pro tercio viro erogaret et quid sibi consule rem deliberacōe factus et simili ter alij prudentes viri:parato aio omino susciperz· Ad q̄ ver ba cōsolata aliqn̄ti per abscess sit· Interea libros consului q̄ bus me iuuare non potui De inde Aurēbgaz veniens plu res diui et humani iuris docto res simul collectos causa con silij adij quibus patum animū femine et laqueos quibus per plexa esset patefeci sed rn̄sum nullum habere potui decisiuū propter pericula que hincinde adesse videbant quacūqz via attemptata·postremo tamē sancte memorie Abbas sācti Egidij beati bn̄dicti ordinis magister Heynricus qui inse culo doctor iuris exn̄s et mun dum paulo āte reliquerat ob reformacōnis nouelle opus factum in dicto monasterio· Bono inquit ad me estote animo· Si femina tam boni est propositi et adeo pia in pauperes ac dotata bonis que de ea dixistis:mihi credite ip sā deus illuminabit ut videat

q̄d faciēdo i statū ponat͛ salu
tis. Rediiꝫ iterea ad feiam et vl
timū mod̄ fuge suptactū sibi
suasi Ad quē cū se pparaꝫ de q̄
tn̄ m̄ piculū nō modicū corp⁹
et sibi mai⁹ et forte aliis imminē
poterat. Affuit d̄ma gr̄a q̄ q̄sti
oni difficilie solucōem dedit fa
cilimā Sibi em̄ icidit ut q̄ciēs
cūq3 vir t͛cius debitū exigeret
ipsa se p hmōi obediētiā leta
lē ifirmitatē cōn hē fingeret et
ne id mēdatū essꝫ ad aie ifir
mitatē hoc mēteten⁹ apd̄ se r̄
to2q̄rꝫ ex q̄ ifirmitate anie scꝫ
p mo2le crimē ētū est ꝑm nr̄aꝫ
fidē quēq3 nedū anie ꝫ etiā cor
pis ppetuā mortē subire ita fe
cit ut cogitauit et d̄ma arridē
te grā vir p̄us icōtinēs feie cō
pati cepit quā i aliis veracē eē
sepe didiceāt et vsq3 mō iā an
nis pluimis eā tm̄mō ut soro
rē hꝫ itactā nec de adult͛io vi
ri q̄cq̄ aliunde mali audiui.
Audiēs ego hanc castimōie
nouā et delusiōeꝫ piā atq3 rarā
practicā letus ita fieri pmisi ex
q̄ nulla iā seq̄bātur icōueniē
cia q̄nimo viꝝ quē tanq̄ vꝝsū
p̄us habuit iā velut ouem Jo
seph i castitatē deduxit. Di
ger: Cur laudaē audes feiam
i eo q̄ mēdaciū dixisse videtur
et ficte ābulasse. Cū em̄ fetus
plures a viro p̄habuit et obē

diēs ei nō letalit͛ vexaret͛ men
dacii rea fui vid̄r. Theolo
g⁹: verba feie veritatē cōtine
bāt et sonabāt nō tn̄ ad cui⁹
libet hominis itell̄cm Certū ei
fuit q̄ obediendo vt͛usq3 hois
mortē icurrē meruit p̄mū aie
p adulteriū et corpis pit͛ et aie
post finale iudiciū ppetuā mor
tē habuissꝫ. nec sp mēdatiū q̄s
loquitur cū ab eo veritas aliq̄
obticet͛. Nec fictio q̄uis men
dacio coeq̄tur. Et q̄d si scrip
tura sac͛ obstetrices laudat he
breoꝝ de ꝫelo clemētie quē i dei
colas habuerīt nō i falsitates
q̄s exp̄sserūt. Ita et hec femina
pl͛imū ē cōmendāda q̄ die no
ctuq3 extr̄ thoꝝ ostituta legit
timū. ꝫ i eadē domo cū viro ali
eno hitās tn̄tū d̄i p̄ceptū i ad
ulterio trāsgredi metuebat ut
viri iduta anio vsq3 mō ml͛tis
ānis iā vitā castaꝫ ducat. Mi
n⁹ insup miābis qd̄ retuli exē
plū si sil͛e factū a sancto viro
cōmendatū audiueis. Refert
em̄ scūs Heraclites vir ut in
q̄t Vincēti⁹ i speculo historia
li li. xviii. religiosissimus q̄ in
li. suo quem padisus intitulat
scribit ad lausū ep̄m de q̄dam
nobilissima chorintha et xp̄ia
nissiā virgiēe et pulcherima quā
cū iudex pagan⁹ nullis minis
a voto castitatis mouē valeret

ad sibi ɔsētiendū in venereis·
In lupanar hāc lenoni ut tri
nos solidos dieꝝ ab ea habe
r; tradidit corrumpendā Ad
quā cū viri plurēs stuprādi ꝑ
allato ꝑtio accederēt· Illa vul
nus qđ dā in interioꝛib9 se ha
bere dixit cuius fetorē si venie
tes ad eā sētirent· horrore con
tagionis effugerēt· vn̄ singu
los miserabilit̄ ꝑcabatur ut ei
paucos dies ad quierē ɔcede
rent· Interea dū oꝛones conti
nuas ad deū funderet: misertꝰ
ei deus ꝛ quidā iuuenis xp̄ia
nus media nocte quiqꝫ ei so
lidos attulit· virginē ɔsolaba
tur ꝛ ei ꝑsuasit ut vestibus ex
uta ꝓpriis iuuenis indueretur
vestitu ꝛ ita abscederet. ipso
manēte· Qđ ꝛ factū est· Alaꝫ
in crastinum veritas apparuit
ꝛ iuuenis a bestiis deuorādus
p iudicē traditur ꝛ tā ꝑ sua q̄
ꝑ virginis salute duplici mar
tirio coronatus ē· Hoc eni ex
emplum multinuba prefata
femina in quadā predicacōne
audieāt ꝛ exinde suam castita
tem tuita est modo supra ex
presso·

¶ Capitulū Quartū

Philomene formicas
ꝛ eaꝝ oua querīt aui
de ut comedāt q2 ex
hiis ɔualescūt egrotē ꝛ sono
re effitiūtur Est aūt ut dn̄s Al
bertus libro·xxiii·de animali
bus tradit: philomena dicta
a philos ꝛ menos qđ dulce
sonat q2 amat cantus dulces
vel dicitur a philos ꝛ mene·
quia cum cantu cum alia ɔtē
dit· potius vitā exuit q̄ cantū
victa deponat Nam rostro et
collo ōne fere gen9 musice ef
figiat ꝛ sese nōnunq̄ cantib9
necat· In qua aue auari ꝛ cupi
di principes ꝛ viri designant̄
qui verbis persuasoriis ꝛ dul
cibus vel astutis simplices ꝑ
munt in rebus vel in anima ve
luti inermes formiculas ꝛ eo
rū fructus Qđ btūs Jeremias
causat̄ vice dn̄i Jere·ij·dicēs
Inuēti sūt in ꝑplo meo impii i
sidiātes quasi aucupes laqos
ponentes ꝛ pedicas ad capiē
dos viros sic decipula plena
auib9· sic dom9 eoꝝ plene do
lo Ideo magnificati sūt ꝛ dita
ti ꝛ ꝑterierīt ſmōes meos pes
sime Causā vidue nō iudica
uerūt· causā pupilli nō direxe
rūt ꝛ iudiciū pauꝑm nō iudi
cauerīt Et de filiꝫ Ezech·xxx
iii· dicit ꝓpħa Auaritiā suā seq̄
tur cor eoꝝ ꝛ ē eis q̄si carmen
musicū qđ suaui dulciqꝫ sono
canit̄. q2 aūt v̄ba dulcia homi
nū equipolleant sonis dulcibꝫ
docꝫ Ecclesiastic9· iiii· vbi dicē·

Tibie et psalteriū suauē; faci unt melodiā et sup vtraq; lin gua suauis ¶ Piger: nūquid nō merito vice reciproca sile facit verbis oris sui dulcaflui mala mulier ad decipiēdū vi ros iprouidos ¶ Theolog9: Fatiūt q̄d de hoc mlieres. ß dece pcōis arte alia. nō sicut viri q̄ sepe post dolū et fallatiā vtūtur tirānide et potētia. Vñ a dū fu/ tales salomō filiū pmōīsat ꝓ uer. v. di. Ne intēderis fallatie mulieis Fau9 enī distillans la bia meretcis et nitidius oleo guttur ei9 nouissiā autē illius amara quasi absinthium et lin gua ei9 acuta quasi gladi9 bi ceps Et iterū ibidē. vi. Cōserua fili mi precepta p̄ris tui ut cu stodiāt te a mulie mala et ab lāda lingua cxtnee. Nō ocupi scat pulcħtudiēm ei9 cor tuū nec capiais nutib9 illi9 Et ap tius ibi. vij. dicit. Dic sapiētie soror mea es et prudētiā voca amicā tuam ut custodiat te a mulie extrnea et ab aliena q̄ v ba sua facit dulcia Jr retuit ei ve cordē; Iuuenē trāseūtē p pla teas multis fmōib; et blandi cijs labiorū ptraxit illum ¶ Pi ger: nō nouit ß dudū cum in sac scripta talia otra feminas pauisādo vilem sexū audiui. animū meū tle pulsauit dubi um. Cur nō plus sexus fragil minuat i sacris lris ut sibi a vi rorū dol caueat q̄ masculinus quē tn̄ ostat amō eē ostācōrē ptēa cū circa mōsteriū nr̄i or dinis q̄dā in colūbaia men cō apud sorores nr̄i ordinis fiēt de btō Johe. Crisos. et de q̄bus dā alijs scīs q̄ sicuti dicit scrip tuā satis iuexerīt otra feminas Audiēs hoc sāctimōial q̄da; sciola gmatice irascēdo dixit. Vos viri multa nimis scripti tādo ptulistis cōtra nr̄m sexū fragilem Si nob facultas scri bēdi et dicēdi velit vob affuissz vicē rddidissemus dudū fide litati vr̄e. ¶ Theologus. Vt ad scd̄m p̄mo rn̄sū hēas scito q̄ null9 prudēs in sexū femine um q̄cq̄ mali iuexit quē a deo bonū eē creatū nō dubitauit. Vñ in scriptuā sac vbi a muli erib; p̄monem pene sep adie ctiuū malicie aliq̄d nōmi mu lieis adiūgit ut in libris sapi entialib; palā ē. Prudēti itaq; stilo. b. Job vsus ē q̄ e domo tō vnica p dyabolū relicta pse cutrice sic eidē rn̄. Quasi vna de stultis mulierib; locuta es. q̄ sexū rephēdere noluit a deo creatū. ß stulticiā mlieri ānex am Pari mō alij scriptores Ec clesiastici vbi cauē iubēt a feis de vaga scorto pcaci meretce.

vel de malo alio·nōtāt hanc quā detestātur·Ad p̄mā autē noueris q̄stionē·q̄ quinq̄ ex causis viri amplı⁹ a feīıs q̄ iste ab illis premoneri solēt· q̄ deo natuā sūt ꝓpīquioēs· ideo fedati turpius infitiūtur· corpe ⁊ aīa sūt liberiores·ideo tāq̄ vagi facili⁹ decipiūtur·cō plexiōe sua sūt calidioēs·ideo male citius inflāmātur·corpe sūt elegātiores·ideo a feīs ve lotius affectant̄ Et gradu ⁊ offitio eminentiores·ideo alij malo eoꝝ exēplo pl⁹ scandali zātur·Primo dico sūt deo natu raꝓpīquiores viri q̄ feīe·ꝓpter q̄d dicit ap̄lus p̄·Cor·xvij·vo lo aūt vos scire q̄ ōnis viri ca put ē xp̄s·Caput aūt mulieis vir·Caput vero xp̄i deus·Et iterū: vir q̄dē nō debet velare caput suū qm̄ ymago ⁊ gloia dei ē·mulier aūt gloria viri est Nō enī vir ex muliere ē ſ; mu lier ex viro·etenī non est crea tus vir ꝓpt̄ mulierē·ſ; mulier ꝓpt̄ viꝝ·vbi glo·vir dicit̄ eē ymago dei q̄ p̄ncipalit̄ crea tus est ad ymagiē; dei in quo naturalit̄ āplius q̄ in muliere viget rō q̄si ip̄e sit racō·secūdo viri corpe ⁊ aīo sūt liberioēs q̄ dn̄iū penes eos residet.vn̄ stare ⁊ ābulare possunt vbi ⁊ q̄n volūt loqui cū quibuslib;

Libtas vero q̄n in abusū sumi tur·mltis ocasio est peccati· Quo ɔtra Gen̄·iij·mulieri pri me a dn̄o dicitur·sub viri pote state eris ⁊ ip̄e dn̄abitur tui· Et p̄·Pet·ij·q̄si liberi ⁊ non q̄ si velamē hn̄tes malitie libta tē;·sed sicut serui dei·tertio vi ri ɔplexiōe sua sūt calidiores· ideo male citi⁹ iflāmātur·in cu ius argumentūa sēsu ɔtrario tcij Regū p̄·de Dauid d̄r vetu lo·Cūq; cooperiret̄ vestib; nō calefiebat ⁊ per ɔsequēs p abij sag adolescētulā pulcherrimā in sinū viri positam non temp tabatur ipse quē tamen ātea solo visu distantē inter pluēs vxores viuētem inflāmatum fuisse constat·Juuenili etate ⁊ virili·ut in barsabee patuit· vnde in psalmo cantatur lum bi mei impleti sunt illusionib; et non ē sanitas in carne mea· quarto viri feminis corpore sunt elegantiores statuā pro ceritate et in artuum pulchri tudine·Cuius simile creator in omni fere animaliū spetie vi detur posuisse ut semper virum eminētiorē ymo ⁊ pulchriorē creaueit sicut patet in pauōe· phasione·anete·columbo·et in alijs multis·hui⁹ rei gratia De p̄mo viro spetialit̄ d̄r ger̄· p̄.Fatiam⁹ hoiē; ad ymagiē;

⁊ silitudinē nrām ut p̄sit pisci
bꝫ maris ⁊ volatilibꝫ celi ⁊ be
stijs vniuſeqꝫ creature omiqꝫ
reptili qđ mouet̄ in t̄ra. Q̄nto
viri gradu ⁊ officio sunt feis
eminēciores vn̄. p. Thiot. ij.
Mulier ī silēcio discat cū om̄i
subiectōe doce aūt mulieri nō
pmitto neqꝫ dn̄ari in viꝝ ſꝫ eē
in silencio Adā eni ſb̄dit p̄us
formatꝰ ē dein de eua Et adaꝫ
nō ē seductꝰ mulier autē sedu
cta i p̄uaicacōe fuit Cū igitur
ut audisti philomene vo ̄ces
aniaꝝ p verba dulcia decipe so
leāt i vtroqꝫ sexu idcirco vt̄qꝫ
om̄i diligencia sibi caueat ab
alt̄o ne q̄ ad aniam deuoretur
Tpe q̄ tricesimū ānum attigi
vl̄ circit̄ steti q̄dā i loco aliqn̄
to tpe p̄dicādo ⁊ ↄfessiōes au
diēdo de cuiꝰ sigillo nl̄ pandā
deo duce Venit ptuci mei no
ticiā virgo q̄dā corpe ⁊ aīo
q̄ meis cōsilijs vtebat̄ frequē
ter in hijs que ad salutē specta
bāt aīe. Nā de labore manuū
viuebat satis paupculā vitaꝫ
q̄ ad bona tpalia ducebat ꝑ
ter xp̄m ⁊ q̄ ingenio satis ſb̄
tilis extitit ⁊ affecta verbo di
uino instinctus q̄sdā ⁊ r̄uela
cōnes hēbat specietenus satis
pulchras ⁊ scriptuē sacre ↄso
nas ſꝫ q̄ spū nescio qđ in dubi
um verto ido qꝛ ut postmodū
didici clam vinū ⁊ libtatē ni
mis diligebat. Credulꝰ satis
statim aliqn̄ ptūc fui t̄l̄ibꝫ ut
veꝝ fatear ⁊ meam iuuenilem
stulticiaꝫ Nam gaudebam pl̄i
mū si qn̄ repi psonam meo vi
dē deuotam quā audiui in sua
deuocōe aliqđ noui dimitus p
cepisse ⁊ hijs q̄dā curiositate
allectꝰ aīm dabā feruētius q̄
in dubitatis aliqn̄ scripture
passibꝫ. licꝫ eiſdē ex x̄ grā nun
q̄ dissenserim. Veꝝ qꝛ p̄dcā
virgo ſb̄ nullius fuit obedien
cia libere incessit quo libebat.
ſp tn̄ ſb̄ virtutis spē fine q̄ ne
mo r̄ligiosus decipitur ⁊ exin
de pegnari in suū malū ad quē
dā btē virginis locū omnino vo
luit ⁊ obtinuit Viuebat eođ
tpe in loco q̄dā religiosus heu
solo nōmē ⁊ sac̄dos ⁊ verbis
amatorijs ⁊ icōtinēcia plenꝰ
⁊ aiaꝝ pđdaꝝ aucupijs gna
rus q̄ in itinē ↄiūctus virgini
De verb̄ venit ad obsequia de
obsequijs ad aīciciā ⁊ i tali fa
miliaitate virgo miseā iam in
faucibꝫ eāt se deuorātis demoni
ace philomene. Exinde eni ip
sa tōlit̄ philocapta ē aīa in
verb ⁊ gestibꝫ viri p̄mū Dein
de ex frequētia aditus per eum
stuprata ē de quo tā indiscrete
doluit puta de thesauro irr̄cu
pabiliter iam subtracto ut se

gladio interimere voluissꝫ·n̄ e manibꝫ suissꝫ ereptꝰ corruptoris·ad me igitur consilii gratia venit quē nō sequebatur·ſꝫ profunde nimis fauces demonis intraverat·Nā iussi ut virꝫ se adire permitteret nullatenus et eidē ipsa nequaquam nec loqueretur nec appropinquaret·ſꝫ iuxta apostoli sententiā i bello hoc fugā pro summis armis eligēt·Fugite inquit fornicationem fuasi et nihil profeci vel modicū·unde divina ultiōe factū est ut crescente amore hereos tandē feria v sū perdendo rationis frenesim incurreret a qua postremū liberāta Et quia vitā emēdare ut sibi bn̄ consulebatur Renuit a me et ab aliis:plus animā eius diligētibꝫ derelicta: vitaꝫ nescio qualē satis diu continuavit·Ipse vero deflorator statim gravi percussus īfirmitate facinoā sua agnovit et ut vere credo ex corde penituit et ita oibus rite sūptis ecclīasticis sacramētis vita fūctus ē tā in bonis sue pōdestinacōis signis·ut in lecto egritudis similia nunquā agnoueri in quoquā moritu ro·Credo enī quia divina clemētia pterita bona viri respexerit q̄ ut mihi constat deo devote serviendo et iunior existendo antea aliqn̄ multis āniis continuaverat·

Capitulū quintū·

Formicaleon cibū formicarꝫ rapit et edit in hyeme quia estate improvidus vel sibi de cibo re fuat Quid autē sit formicaleon seu mirmicaleon quod idem est et que eius natura quidquā significet ostendit beatus Gregorius libro·ii·moraliū·exponēs illud Job·iiii·periit tigris eo quia non haberet predam dicens trāslacōe·lxx·interpretū·nequaquam dicitur tigris·ſꝫ mirmicaleō periit eo quia nō haberet pdā·mirmicaleon quippe pauū valde ē aīal formicis adversū quod se sub pulvere abscondit et formicas frumenta gestantes interficit interfectas quꝫ cōsumit· mirmicaleon autem latine dicitur vel formicarum leo · vel certe expressius formica pariter et leo.Recte autem formica et leo nominatur·quia sive volatilibus sive quibuslibet aliis minutis animalibus formica est·Ipsis autem formicis leo· has enim quasi leo devorat· Sed ab illis quasi formica devoratur Et infra.hec demonis et ypocrite ostēdit similitudinem gerere Nimirum apostata angelus in terram de celis proiectus iustorꝫ mentes que

bonorū sibi opum refectiōem
pant in ipo actiōis itinē obsi
dē. Cūq3 has p īsidias supat
q̄si formicas frumen̄ gestātes
iprovisas necat. Hoc autē mir
micaleon id ē leo ꝛ formica dr
ffoꝛmicis em̄ ut dix in9 leo est
volatilibus formica qꝛ nimirꝫ
ātiqu9 hostis sicut con̄ ōsencie
tes fortis ē ita ōtra resistentes
debil Si em̄ ei9 suggestiōib3
assensus p̄betur quasi leo neq̄
q̄ꝫ tolerari pōt. Si aūt resisti
tur quasi formica atterit Ali
is ergo leo ē. Alijs formica qꝛ
crudelitatē illi9 cārnales mētes
vix tolerant. spiritales vero in
firmitatē ei9 pede virtutis cal
cant. Hētici ergo qꝛ de sāctita
tis p̄sūptione supbiunt quasi
exultātes dicūt. mirmicaleon
vel certe tigris pijt eo qꝫ non
hēr3 p̄dā. Quem enim noīe ti
gridis eliphat n̄ btm̄ Job nō
varietatis sigt vel aspsū macu
lis simlacōnis. Ois nāq3 simla
toꝛ in eo qꝫ videri rctūs appe
tit mūdū se p ōnia nō ostēdit
qꝛ dū virtutes quasdā p ypoc
sim assumit occulte semetipsū
vicijs sbicit. Quedā3 latēncia
vicia repente in faciē erūpūt ꝛ
supducte simlacōis quasi visi
onis coꝛiū ex admixtione sua
variū ōndūt. ut plerūq3 mirꝫ
sit. cur hō q̄ tantis v̄tutib3 pol
lē cernitur ec̄ tam reprob̄ acti
b3 inq̄netur Sed nimirꝫ ōnis
ypocta tigris ē qꝛ dū mūdus
coloꝛ dissumulacōe ducitur vi
cioꝝ ingredie interrūpēte va
riatur. Sepe enim dū de casti
tatis mūdicia extollitur soꝛde
auaicie fedat. Sepe dū de vir
tute largitatis specōsus ōndit
luxuie macul'īqnat. Sepe dū
de castitatis at3 largitatis de
coꝛe vestitur velut ex zelo iusti
cie crudelitatis atrocitate fu
scatuꝛ Sepe castitate largita
te pietate ex pulchra visione
īduitur ꝫ int'fusa obscuritate
supbie nōtuꝛ. Que vic3 tigris
rapit p̄dā qꝛ huāni sibi fauo
ris vsurpat gloriā q̄ enim rap
ta laude extollituꝛ quasi p̄da
saciat. Vn̄ aūt ypoctaꝝ laus
p̄da dr preda q̄ppe est cū alie
na violēter auferūtuꝛ. Ois nā
q3 ypocta q̄ vitā iusticie simu
lās iustoꝝ sibi laudem arripit
Alienū est pfecto quod tollit
¶ Piger: Repiūtur ne moder
nis tpibus tles mali ypocrite
¶ Theolog9: sicꝛ q̄d magis
dolēdū est i statu ecc̄iastico ali
qn̄. Nā in pn̄ti bas. cōcilio Re
tulit audiētib3 multis in loco
refoꝛtoꝛij Dn̄s eps Ebroycē
sis de similib3 ec̄ me pn̄te Fuit
inqt meo tpe sacerdos ꝛ p̄di
catoꝛ graciosus in collegiata

ecclesia qui p dei verbū quod seminauit gratiose et per sanctitatem vite qua se virtutum speculum exhibuerat multorū animas suo creatori lucri fecit ꝛ exinde fauorem magnum a populo acquisiuit. sed e diuerso a clericis qui sui confratres esse debuerant in ecclesia eadē: odium valde magnum incurrit Qui enim compacōne malorum clericorum vita sordescebat qui cum in aperto sanctū virū psequi non auderent nec eū suo spoliare beneficio ꝛ honore: in ypocrisi mendaciū cōtra eū nephādissimū cōfinxerāt. nam occulte clauē vnam ad camerā viri sācti pcurauerāt et eo absente meretricē de die intromiserūt eidē cōmittētes ut camerā ab intra succēderet ꝛ p adiutorio de camera ad stratas clamaret. quo audito emuli de insidijs surgendo q̄uo meretrici succurrere vellent sub iūxerūt cū p̄mio prepromisso Ita per ordinem factū est Nā quando meretrix in camera iā accensa clamauit de insidijs clerici accurrebant seculariū viciniam pro adiutorio inuocantes. cūq₃ ī camera vidissent mētricē: tota boni viri denigrata ē fama ꝛ ita cedere fame et loco oportuit innocētē. Tādē

finito multo tpe pncipal' auctor h9 nequitie in extreme infirmitatis articulo id sacerdoti ē confessus qui eū absoluere noluit: nisi famam publice restitueret. vnde cōuocatis testib9 fidedignis in cōfusionē suam nequaq̄ iste ne in eternū poneretur rubore fassus est causā ꝛ ordinem pductionis p̄fate Sicq₃ primū innocentis famam recupauit Repiuntur p̄terea ypocrite de simplicibus hoibus vel simulatoēs auarissimi nonnūq̄. Sūt enim tres anni vix transacti q̄ in ciuitate Ratispanensi fuit quidam veteranus vir qui mendicū se simulans ꝛ in extrema paupertate constitutū. pallidus in facie. dorso recuruus. macilentus totus ꝛ miserabilis corpore videbatur. sed tātas diuitias habuit in occulto et in annuis renensium florenorum redditibus ut mihi veraci relatione ostendebatur q̄ de tanta rerū copia nobilis aliquis vel miles germanie suam psonā nutrire potuisset honeste ꝛ tamē his non contentus tā miserabiliter vixit mendicādo ut vix aliquis eū intuens a collacōe elemosine se cōtinuisß vn̄ dn̄s Archidiacon9 barsinonēsis q̄ de eo cū magna impatiētia

loq̄ audierat me pn̄te eidē mē dico ignorāter denariū i eleo finā dedit At ego q̄ sciens dixi cui eleosinā datis? R̄ndit mē dico Cui rn̄di ymo dicō v̄i forte hui⁹ vici Iste enī ē ypocrita de q̄ audistis Tūc ille mendi cū verb̄ satis p̄mū modestis de inde ad irā puocato mēdico eū acrbius verb̄ flagellare cepit. Sz nl̄ pfuit De ore enī extraxit quē ibi abscōderāt vl' osculat⁹ ē p̄dcm denariū mēdicus col lato i restituit a pn̄cia nr̄a p tm⁹ de choro fratz ubi hec ac ciderāt fugit. Preteēa fidedigno rū r'lacōe didici nr̄o tpe fuisse virz quēdā pecunijs āt iq̄s rfer tū a infectū receptū p deo i ho spitale ciuitatis Cōstācien. q̄ cū dudū sibi occultasset ex aua ritia magnā multitudīez dena rioꝝ puri argenti a vetm̄. De uenit ad extrema et de farina auene sibi pulmētū ipaciētissi me clamabat p̄parādū quod cū factū esset. sedit egrot⁹ sol⁹ more solito in loco i loco mica rū pais miutatī spgere cepit denaios q̄s occultaueāt i pul mtū auenacie a cū coclear aui dissiē ori iponē. Sicq̄ miser suffocatus ē illico. Insup hijs inueniūtur ypocrite lōge deterio res sz heretici Ois q̄ppe hereti cus est ypocrita in eo q̄ catholi cū a virtuosū se q̄lis non est si mulat Hoc nō oīs ypocrita ē hereticus. Currit nāq̄ hodie atq̄ serpit in ptib̄ suevie int' q̄s dā psonas v t'usq̄ sexus secla res a eccl'iasticas religiosos a religiosas hēsis i ypocrisis tā enormis ut eā ad plenū ne au res inno cētū maculez nō exp̄ mere audeā. Nam sibi licere as serit mentiri ad placitū. pacta nulla suare occidere eē inocē tissimū si pr̄ foret āmr̄. Nun q̄ ieiunat nisi ut in cibo nō de p̄hēdatur ab alijs lacticinia a carnes cū ouis comedit q̄dra gesimali tpe vbi pōt occulte la borat i festiuitatib̄ eccie Ocio vacat dieb⁹ alijs Cerimōias oīs eccie tāq̄ opeā aīalium hoim nō spūaliū spernit corde tenus a qd̄ deti⁹ est virginita tis decus abstinēcias vestimē toꝝ a stratus duicie supsticio nes corpoāles eē affirt a eisdē relig̃re docet Solā pfectōem i virtutē esse autumāt in cōtē placione q̄dā altissiā spūs q̄ carnem i ossa nō h̄z cū tn̄ ipsi put scio nō mō carnales sz be stialissiē viuāt Nā ad tantū p fectōis apicē se venisse gloriā tur ut nl̄ eis p pccō iputai va leat Vn̄ sūmo pōtifici p mini mo ducūt si q̄n nō obediūt vel alijs pastoib⁹ eccie scē Insup

in feruore coitus maris cū fēia
vbi etiā ſcḋm Ethnicos racō ab
ſorbet̄ ⁊ homo beſtie aſſilatur
ſupremā contēplationē ⁊ rap
tū exellētiſſimū dicūt cōſiſtē·
ob quā cauſam ſibi mutuo ad
nutū in hijs obtempāt quādo
libet Jn quā ſectam heu mltos
occulte de nūero nobiliū ⁊ ig
nobiliū de virginibꝫ ⁊ viduis
traxerūt miſerabilit̄· Piger:
ut ſciamus hui9 mali origīnē
et que taliū peruerſoꝝ ſigna
ſint ⁊ inditia quiſqꝫ eorum ſit
modus puertendi queſo edo
ceas ut vitemus tales· Malū
enim ſi neſcitur: vix aut nulla
tenus vitatur· Theologus:
reperi in libro Manuali queꝫ
pro ſua pſona per totum dn̄s
Albtus manu cōſcripſit ꝓpria
ſe eadē annotaſſe vicꝫ ꝙ ſuo tē
pore in Colonia fuit eadem he
reſis· vnde puncta ſupradicta
ac articulos plures ꝙ hic no
tauerim manu ꝓpria prefatus
conſcripſit domin9 quos ptēr
miſi· quia reuera tā ſunt blaſ
phemi ⁊ ſubuertentes oēm rē
publicam et ſtatum eccīe toti
us ut calamo eos manifeſtare
erubeſco· Nec in neqtia pares
vidi in libris Auguſtini· Jſido
ri· ā Huidois qꝝ quelibꝫ con
ſtat latiſſime ſcripſiſſe ſe de di
uerſ hereſibꝫ· Antiq̄ eſt igitur

hec peſtis origine ad libtatis
ſpūm tēdēs· ſi vero de veſtitu q̄
ris: habitu ſcias vniformi nō
vtūtur· ſꝫ qn̄tūcūqꝫ ptioſo et
diſſoluto aliqn̄ ſe tegūt· aliqn̄
vero plurimū vili vtrūqꝫ ꝓ lo
co tpe ut ꝓdāt̄ nullaten9 Nā
eo ipſo quo ſe credūt impecca
biles ſine ōni timore ſibi licitū
putāt oēꝫ habitū quē ut late
ant crebro variāt· alioqn̄ ꝓde
rētur citi9 Cū ſil̄ ſūt ſi vba ſci
re placet eoꝝ· Nōnūꝙ̄ verbis
vtūt̄ ad inuicē amatorijs· me
retricijs: lenonū morē gerētes·
Si vero cōuiuūt alijs vltra ꝙ̄
credi valet verb vtūtur ſbtili
bꝫ comptis· ſblimibꝫ· ſpūalibꝫ
⁊ met haphiſicalibus ꝙ̄tū ſu
ſtinere pōt lingua theutonica:
adeo ut eos vix aliq̄s debite in
telligere poſſit· etiaꝫ litterat9
q̄bꝫ inuoluūt de ſpū· de abſtra
ctōe· de lumībꝫ varijs· de pſoīſ
diuinis· ⁊ de cōtēplacōnū gra
dibꝫ altas ſētētias· vn̄ quidaꝫ
libri theutonicales ſmonū ſb
tiliū eoꝝ malitie ſatis deſuire
vidētur q̄ de talib9 loquūtur
vocabulis quos quidaꝫ in fal
lar fatue vel piculoſe aut ſcrip
ſerunt aut ſcribi pmiſerunt ā
ſaltem ab aliquibus baghar
dis vel hereticis certis honeſti
cis antiquis religionū doctoi
bus ficte aſſcripte eē videntur

Sub p̄dictis ig̃r verb virus sue p̄uitatis absc̄odunt ⁊ sue malignitatis heretice venenū ꝓpināt· Hij ꝑ pede sui erroris i suū reprobū retorquēt sensū auctoritates istas apl'i Si spū ducimi non estis sub lege Ad gallat·v· Nō aduertentes q̄d stati subdit' māifesta sūt opa carnis q̄ sunt fornicacō·imūdicia·ipudicicia·luxuia·q̄bꝫ hij plenī sūt· Deinde ꝑ se allegāt illud ibidē Vos in libtatē vocati estis frēs nō attēdētes qđ subdit' Ne libertatē in occasionē detis carnis Et ita ut finē istis de m⁹ aliquē ad necandū simplices verb ōētis vtuntur toxicū mortis ibi ꝓpinatur·exīcia corporalia p eos vilipendūtur ad meditādū nescio de quo spū afficiūtur Et ad opa carnis tādem oēs eoꝝ discipuli diuoluūtur licꝫ hic tygridis plene virtutibꝫ speci eten⁹ tm̄ mō eē videant' Capitulū·vi·

Quāuis nidus formicarū odore bono redoleat tn̄ si sup eo lig̃ noua et tenera aut ex hijs lagena fcā terātur durit' ⁊ fricētur fetorez quēdā nōbilem conhere expiuntur· Per nidū formicaꝝ bonoꝝ simpliciū hitacō ⁊ p odorē abinde ꝓgredientē bone fame noticia desig̃tur ut sup̄ hitū est Sed p ligna noua ⁊ recētia corpora designai pn̄t a q̄b⁹ humor passionū carnaliū calore caritatis nōdū eductus est tales si se tactu vel cohitacione ml'ta attigerit· Haut du biū fetor venereoꝝ exinde conbitur· Si igitur ad domū vel hitacōnē q̄rumcūqꝫ fr̄iaꝝ etiā sāctaꝝ sine euidēti nccitate et vtilitate viri vel iuuenes ymo senes crebro accesserint fetorē sue fame facilit' mouebūt i naribꝫ alieis·vbi p̄us loca vitando t'lia xp̄i bon⁹ odor extitert ita ut de eis dici valeat vtꝝqꝫ q̄d olim de filiabus isr'l' fatuis vaticinatus ē ysaias ibidē·iij· Erit inq̄t ꝓ suaui odore fetor· Amplexus aūt cauēdus est in hijs hitacul' vbi dol⁹ alicuiu' hoīs ad decipiendū latꝫ occultius v'l' demonis q̄ a nll'o pene loco secludit' alioqn̄ fame nostre redolencia cito in fetorem cōu'titur Cōsiliū audias i hoc Ecci·xi·dicētis Nō ōnē hoīēꝫ iducas i domū tuā ml'te ei sūt insidie dolosi Sic eni eructāt p̄cordia fetēciū ⁊ sic pdix idu citur in caueā ⁊ ut caprea i laqueū sic ⁊ cor supboꝝ Et bene dicit supboꝝ qꝛ in humilitate vera vix aliq̄s pōt decipi· In supbia vero qua q̄s vult videri et sibi sine timore nimiū cōfidit·

cō munit labūtur plures in fe
torē luxurie vel in leprā ꝑuita
tis heretice. Supbia enim est
que sepe p viciorꝫ fetulentiam
humiliari meretur ut in quo q̄ꝫ
latentem supbiā neglexit ag
noscere: aptatꝫ nunc carnaliū
fetorem intuens humilior stu
deat resurgere. ¶ Piger: Dic
aliquod exemplum ad ꝓposi
tū. ¶ Theologꝰ: Tot inde de
p̄nti materia occurrūt. q̄nta vo
lumē grāde nō otinere sufficēt
Et ut breuē in hoc dem doctri
nā: Suadeo fidelissiē ut nūq̄
longo tpe cū mulieribꝫ scās q̄n
tūcūqꝫ cōuersari studeas Et vbi
cūqꝫ talia fieri pspexeis si facē
tas adē aquā fratne correctō
nis tāq̄ igni in domo accensa
infundere non tardaris: quia
de omni pene genē hominum
exptus sum sepe ꝑus se virgi
nalem pudiciciam perdidisse
q̄ se nouissent vulnera vene
ris vel pfidie actum pcepisse.
Beatus qui legit et audit ac i
telligit seq̄turqꝫ doctrinā apli
con̄ fornicacōem breuissimā et
vtilissimā pmo ac efficacissimā
Fugite ait fornicacōem. Cū ei
p̄ncia sūt corpa maris ac femi
ne facilime verificatur illud pro
uerbiū Perit ōne arbitriū cū
res trāsierit in affectū. Noui
aliqn̄ virginē diuitē ac nō mi
mi status oīm vicinorꝫ iudicō
ac meo deuotā valde ac castā q̄
confessorem quēdam religio
sum habuit multa prudencia
et probitate pollētem cui obe
diebat longo tempe Vocatā
est tandem ad quarūdam feia
rum nomine deuotarꝫ domun
culam quā quidā ut videbatᶻ
multum honestus sacerdos se
cularis itrare solebat. ſꝫ reueā
corruptus erat in hijs que ad
veram fidem ptinent. Deinde
cepit quibusdam ex eis ad p
tem sumptis doctrinas specia
liores tradere de patientia. obe
dientia. et de arte contemplan
di quedam arduissima subte
xere Finxit miser se easdē vide
re ad diuina magis dispoitas
et in hoc sexum inanis glorie
maxime cupidum decepit am
plius inter quas prefata vir
go fuit principalior: delinire
tandem cepit verius malig
nari sacerdos prefatus: quous
qꝫ psuasit omni verecundie es
se abnegandum feminis quē
admodum cristus nudus pro
nobis ut ait in cruce pendēdo
fecit et nisi ista fierēt: perfectio
nis apicē a nullo attingi pos
se affirmabat Exinde autem
de sexu fragili quedam deuene
rūt in tātā stulticiā. vt se clam
corā clericis in hoc cōplicibus

passim denudaret, sine carna li cōmixtione Tn̄ postremo ꝑ suasit ut eucaristie sacramētū dīgnissimū qd̄ semel ī die sacer dos vix dign⁹ ē sumere queād modū vnica die xp̄us se pri in ara crucis obtulit id multo ci ens a femīs sumētur eo ꝙ grā sacramēn̄lis q̄lib; cōmūione ut aiebat augeret̄ nō adūtēs id eē cōn̄ gn̄alem ɔsuetudīe; toti⁹ ecc̄ie Exīnde factū ē ut ali qn̄ in loco secreto tres femine nude tōlit̄ flectētes genua co rā p̄dicto pꝭido eucaristie sac̄ mētū reciperēt ea dē hora a die vltra quīnq̄gesies Cōiacebāt intēa viri talib; cōplices cleri ci sc; sec̄lares feminis a nōnū ꝙ multi cū multis vno ī lecto· nec ad lapsū carnis ut fateb ā tur ꝓcedebāt· ꝟ ut passionib; veneris sūditus abnegarent se a seipsis mutuo ɔtinebāt ve ri⁹ plus inficiebāt· Int̄ q̄s ɔti nētes iste sac̄dos p̄ncipal̄ pꝭe ctionis eē dicebatur· Adduce bātur etiā aliqn̄ clāculo de di stātib; religiosaꝝ domib; ad deā; officinā lutosā a porcinā alie famose in bonis femine· q indulgēcias demonū quas ꝑ misim⁹ ut domestice acq̄siue rūt Alā p̄ncipales actoēs hu ius neq̄cie· disponēte deo· po stremo capti heresim publice coacti sūt reuocare Et ita mō⁹ iste in loco vno nescio si in ali is dissipatus ē cū cōfusione ex trema· ¶ Piger: Miror quō possibile fuit sine mollitiei sor ditie saltē tres sibi sic ut p̄misi sti ꝓpinquasse mutuo· ¶ The olog⁹: De fetore tali loq̊r in uitus a magis iuite scribo m̄l ta idcirco verecundiora q̄ se fe cisse dicūt sine lapsu carnis di misi r̄ferre. Sed qn̄tū conicere potui nō video qn̄ plures ma iora ibi crimina pꝭecerūt ꝙ si operi carnali simplicit̄ instetis set· Credo insup quosdā ex eis q̄ principales in pꝭidia fuerūt demonis opeꝑ tunc malefitia tos eē ne mouerētur ad natu rales a plenos actus in cōtīnē cie ut exinde cecati se passiōi ei dē crederēt ⁊ aliis persuadēnt penitus mortuos eē facilimū enī ē demonib; infrigidaē vbi deus pmiseit Adiniam enī bēti ci dudū descripti a veterib; do ctoibus ecc̄ie sacrificia nude a orones esse offerendas deo ut isti suis fieri ꝑsuaserēt ⁊ ex taliū radice verisimilit̄ istia iste pul lularūt virginem tn̄ de q̄ r̄tuli firmit̄ credo florem sue pudici tie in bello tali deo mirabilit̄ ꝓ tegente r̄tinuisse· Nā heresiar cham an̄fatū corde dilige nū ꝙ potuit· ꝟ omi tpe horrorem

quedam de eo intra se sensit q̄
affectū eius ad phidiam ama
ricauit Curiositas aūt et desi de
rium acq̄rende pfectōis sibi
a pn̄cipio pmisse eā in vesana
societate et cōione eukaristie
p̄missis occauerit et diu retinu
erūt a quib9 tn̄ tādem totalit̄
recessit et ista m̄ patefecit ¶ Ni
ger: Q̄ō ptim obmisisti p̄cede
ti capitulo libēs scīe velle: quē
modum decipiēdi tenerēt hij
quos ibidem malignissiōs de
scripsisti: q̄ten9 iacula p̄uisa
talia sciētē min9 ferire possent
¶ Theologus: Est quidā de
eadem secta pdita q̄ hodie ut
tigridis se ondat et bonos la
teat. nūc seculares. nūc regula
res. mō rusticoꝝ. mō vero no
biliū vestimēta defert: q̄ aliqñ
beghard9 fuit seu lolhardus
hic in eodem statu et habitu li
broꝝ subtilissimoꝝ in nr̄o vl
gari ut vereor piculose ꝯscrip
torum stilum et modū loquē
di comptissimū et altissimū di
dicit ꝫ vbi nescō p̄mū infect9
fuit heresi pnicōsissime andcē
Cuius p̄ctica hec est et fuit ad
acq̄rendū discipulos et disci
pulas. Velā p̄mū sub spē deuo
ti fricelli domum aliquā deuo
taꝝ mulierculaꝝ exploāt quā
intrando aliquotiēs p̄uatim v̄
bum dei ōrtissimis verbis semi
nat de alta pfectōne et contem
plationis gradibus disserēdo
Cui postq̄ data est crebra au
diencia: incipit cōtra exercicia
corporalia: videlicet Ieiunia.
abstinencias. oraciones voca
les et similia inuehere exponen
do ea quomodo impfectorum
sint ppria et necessario dimittē
da ab eo qui perfectam vitam
cupit apprehendere cerimoni
as ecclesie quascūq3 ut de fe
stiuitatibus de audientia mul
ta missaꝝ et diuini officij pmo
predicacōem pene nullam ex
istimacōnē dicit esse habendā
sed quieti corporis et contem
placōni iubet pro viribus assi
stere et psimilia sexum femineū
faciliter per verba pulchra so
let mulcere ad suum fauorem
Intēa studet non multas sed
vnam presertim prouecte eta
tis aliqualiter et maiori aucto
ritate inter eas fulgentem vel
paucas alias eligere quibus
aliquociens ad ptem facit ex
hortationes spetialiores. ut vi
rus suum eisdem passim infū
dat. Vbicūq3 autem quicq̄
de sacre scripture passib9 sibi
p simplices verisimilit̄ potest
obici illud soluit ad suā sectā
sensum retorquendo. Postre
mo sm q̄ obedienciam maio
rē intuetur in hijs que i estate

hamo pfidie proximioēs sūt vnā eligit cū q̄ extra testimo niū oculos secrete loq̄tura ne turbētur alie neq3 q̄s alienus supueniat custos loci ponitur hijs oportunitatib9 captā et allectam clari9 ificit dicēdo q corpis integritas. et castitas. ēimonia q̄da3 et exciciū corpa le ē nō mentis vera pfectio. q oport3 se indrūtem facere et p cul ab ōni passiōe verecundie timoris et q pp̄am volūtatem op9 ē in ōnib3 abnegare etia3 nude viro diacēdo si iubet tue ri castimōiā vero corpis vocat pprie volūtatis vsū cui perfide doctrine post q misera credide rit aud3 hereticus aut malefi ciatus a demone ā aliū de sac libidine pluib3 virgini diacē noctib3 in nullo eā violando Sz auso dato diutino tandē recipit thesaurū irrecupabile3. hora q̄ mime credit. Delinit q3 postmodū verb mēdacib3 si p̄data mesta fuerit ita ut deīn ceps oneratam pccīs obedire faciat ad placitū omni eam de sua secta poscēti p̄sertim cū ad locum vocata fuit. vbi ōnes et soli de vna professiōe exīstūt. Solēt em̄ eligere q̄dā loca i opinacōra mal'ut leprosoria vel domos seq̄stratas ab hoi b3 ad quas mutatis p̄us pp̄is vestib3 ne intrādo agnoscātur cōuenire ofueuerīt Districtum scio vbi virgo q̄dā si bn̄ meor sum pp̄e sexagenaria p̄mo flo rem pdidit pudicitie in ofilio malignāciū tali nec vlla ten9 sibi finit psuadē p̄fata pfidia esse Sz ptinax in secta sua vsq3 mō pseuerat In actib3 nāq3 ve nereis et in epulacōib3 quas faciūt vbi pn̄t splēdidis dicū tur ope demonis quasdam re uelacōes raras hre q̄b3 illecti tales velut boni spūs illumia cionib3 multe ipsuasibilit' ad herēt. Eloqui aliam q̄ cir. xxx. sue etatis annū deflorata p p̄ dictū lupum fuit et delusa tpe plimo lic3 immanitas quā de testabat' vicōr cū xp̄i grā tā dē eam cōpūxēit ad vere peni tēdum.

Capitulū. vij.

Qvādo lucri grā icaute extra domos ābulāt se pe a formicaleon insidi ose necātur In q̄ suadēt formi ce ut in domo appropriata q̄s q3 studeat tuti9 manē q ibi in vita corpis siue spūs multi p seuerarēt quam exeūdo pdūt Coruus em̄ q̄ ex archa dimis sus ē aq̄s interemptus nūq̄ reū sus eē ad noe legitur Colūba prudētior q̄ exiuit causa obedi entie nō repiēs vbi req̄escerēt pes ei9 ad archā caute reūtit.

Altera vero vice euolans cū ramo virentis oliue vtilit̄ rediijt gen̄·viij· Judith viduata viro spetiosissima ꝛ diuitijs plena in supiorib; dom⁹ sue fecit sibi secretū cubiculū in quo cū puellis suis clausa morabat̄· habens sup lūbos suos ciliciū Jeiunabat omnib; dieb; vite sue p̄ter sabbata et neomenias ꝛ festa domus isrl' p que meruit reuelacōem de victoia holofernis habē Judith·viij· Princeps etiam aplōꝝ qui p seuerantie donū ꝛ scripture sacre notitiā spiritusancto inspirante acceperat: Legit̄ actuū·x· in Joppē ciuitate in domo mari prime ad supiora ut oraret ascendisse ꝛ in excessu mētis secreta dei vidisse Anna ꝓphetissa vidua vsq; ad annos·lxxxiiij· nō discedebat de templo ieiunijs ꝛ obsecracōib; seruiens nocte ꝛ die Luce·ij·q̄ dicitur ibi xp̄m dei filiū in hūana natura agnouisse· Maria insup cui⁹ vita Marthe p̄fertur q̄ optimā ptem elegit: sorore exeūte obuiam xp̄o: legit̄ domi sedisse que dū per magistrū vocabatur Joh·xi· Sed q̄ Dyna nō fecit: s; egressa domū seu tabernaculū: nō ut viros s; mulieres regionis aliene videret·a Sichem nobili adamatur ꝛ rapta ab eo vsq; oppssa virginitatem pdidit· Gen̄·xxxiiij· Hinc aplus discipulo p̄·Thimot̄·v· sic scribitur Adolescētiores viduas deuita· cum enī luxuriate fuerit in xp̄o nubere nolūt hn̄tes dānacōe; quia p̄mā fidē irritā fecerūt· siml' aūt ꝛ otiose discūt circuire domos Et p̄·Cor̄·xiiij·dicit: mulieres in ecclesijs taceant· Nō enī permittit̄ eis loqui sed subditas eē sicut lex dicit· Si quid aūt volūt discere: domi viros suos interrogent· vnde secū libēter consistere ꝛ cū timore domini domū ꝓpriā incolere· ornamentū ꝛ custodia; p̄sertim femine sūma Et Eccl'i·xxvi· sic dic̄· gratia sup gratiā mulier sancta ꝛ pudorata· Ois autē pōderatio nō est digna ɔtinētis anime· sicut sol oriēs mūdo in altissimis dei: sic mulieris bone spēties in ornamentū domus eius· Periculosū aūt est sine euidēti necētate aut magna vtilitate incaute domū exire· quia illud ꝓpriū est malaꝝ feīnaꝝ: teste Salomōe q̄ ꝓu·v·dicit filio· Fili mi· Fauus distillās labia meretricis te nitidi⁹ oleo guttur eius· pedes eius descendūt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant·p semita; vite non ambulat vagi sunt

gressus illi⁹ ⁊ investigabiles. Et ibidem. vij. Sip fenestrā inq̄t dom⁹ mee ⁊ p cancellos ꝓspexi ⁊ ꝯsidero puulos ꝯside ro vecordē iuuenē Et ecce mli er occurrit illi ornatu meretricio ꝑparata ad capiēdas aias gar rula ⁊ vaga q̄etis ipaciēs nec valēs in domo ꝯsistere pedibꝫ suis nūc foris nunc in plateis nūc iuxta āgulos insidians. Piger: satis ꝓbasti q̄ necesse sit vl' vtile in domo consistē Nūc exēplo aliq̄ q̄ piculosū sit vaga i velis ondere ⁊ quem admodum a formicaleon illi deuorētur aliqn̄ q̄s paulo su pra denōsti. Theolog⁹: au di ergo q̄d acciderit cuidā frie quā tpe pn̄tis bas. Cōcilij vi di in cītate Ratispaneñ ⁊ iuua bā inq̄rē Fuit em̄ virgo hec so luta nec viꝝ āqn̄ habuit. nec de incō tinēcia fuit suspecta Sꝫ de ciuitate i citatē ⁊ de domo i domū sepe mutauerat loca hec cōtinuādo p'limis ānis In āno aūt etatis sue fere. iiij. Ratispa nā venit verba ibidē q̄dā satis icauta q̄ ad fidei nōrm emisit ꝓpt' q̄d coram vicario Epi Ra tispaneñ accusata ab eodē car ceāli custodie mācipata ē Su pueīt intēa in negocō bohemo rū missus a p̄fato gn̄ali ꝯcilio dn̄s Johēs de palomar Bar

tiononeñ. archidyacon⁹ viꝛ oi deuocōe plen⁹ et tā in dīuo q̄ i huāno iure appme erudit⁹ Cuius ego tūc itineris eiusdē socius ⁊ collega extiti Vocati ig̃ꝛ sum⁹ ad dcē frie examē in q̄ dieti ꝓbata inuēta est errasse multiplicit'. nec tn̄ lesa eē vi debat' in cerebro ad rōnis de fectū. q̄ ad singula sibi obie cta valde astute rn̄dit ⁊ in q̄si tis ab ea valde matuē ne sibi cōdiceret' cauē studuit. Se enī dei spūm seu reuelacōes di uinas habuisse dixit Se obe dire ppe i hijs q̄ male dispositu erat rēnuit. Se eē extra cōrē pn̄ cipibꝫ aploꝝ dū in via fuerūt affirūit se inobliquabilem seu ipeccabilē eē credidit ⁊ tādem mrem totius xp̄i eccīe q̄ in ba silieñ. cōcilio repn̄tabatur se eē verbo ⁊ signis capitis sui cō stāter ꝯclusit intrebātur ꝓptēa multi q̄ pn̄tes fuert ⁊ ego ver bis psuasorijs ex sacr' pagina ut ꝓfuiā a feminneo eruerem⁹ capite ſꝫ ꝓfectus ibi fuit null⁹ Dixit em̄ voce audaci se scire. q̄ in p̄fatis nullaten⁹ erraꝛꝫ ſꝫ po cius sui exaīatores ⁊ ita se ad sbitrādū ignē ꝓ vitate sua pa tā ondebat Hijs visis. Archi dyacon⁹ q̄ sup ad doctoēs tā theologie q̄ aliaꝝ facultatū quorum multi pn̄tes erāt ait.

Videbitis inquit q̄ sola vexatio dabit intellectũ· vñ necesse est ut p iustitie publice questiones ad cordas trahat᷑: lente aliqualit᷑ ꝑut sexus iste suffer re poteit· Vos aũt ait secreto ad me et ad mei ordinis sotiũ quendam lectorẽ multũ deuotũ ⁊ litteratũ in istius feine ꝓspectu ostẽdatis nolle int᷑esse eius torture nec si placet mi̇̄sitis ut erga vos beniuola ipsa amplius ꝑmaneat ⁊ ita ꝑ torturam humiliataꝫ magis post modũ ydonei eritis ad conuertendũ ipsam: fecim⁹ ⁊ factũ ē per oia ut p̄mittit᷑ Et quesitũ est ab ea dũ torq̄retur: a quo errores suos ⁊ an aliquã disci pulam vel hm̄oi erroris ɔsciã habẽt q̄ in hijs nũq̄ nisi negatiuã prius dederat vidꝫ licet q̄ a nullo hoie erroẽs suos didicisset nec quãq̄ docuissꝫ· sed apud se tacitus illa credidisse fatebatur Angelo vel dei spiritu docente ut ipsa inquit Torta igitur parũper: nihil noui p̄teritis addidit nec queq̄ fatebatur hoiem reũ eē nisi se cõstanter asseruit ⁊ credo verum dixit sed satis humiliata est artuũ suoꝝ vexatione· vñ in turrim captiuitatis reductã eadeꝫ die ad vesperã visitauim⁹ ego et sotius meus ad iussum dñi Archidiaconi miserã se p̄ doloribus vix moue᷑ potentẽ· visis aũt nob: valde eiulare cepit ⁊ fidenter causari q̄ grauit᷑ lesa eēt· Nos vero eã humiliatã eē considerãtes ⁊ eam iã confide rãtes p̄sumere de nobis: varijs hystorijs ei ostendimus: quõ multi insignes viri et litterati reuelacõibus incautis decepti fuissent et per angelũ sathane seducti ⁊ q̄ fragilis essꝫ sexus femine⁹ non adiutus scripture sacre testimonio m̄ltipliciter psuasimus· tunc per xp̄i gratiam ipsa resipiscere cepit et pmittere q̄ in oibus me se qui vellet ⁊ sotiũ· Credidit igitur se deceptã esse mihi ut purgaretur aimus cõfessionẽ fecit sacramentalem de omnibus a iuuẽtute sua commissis spõtaneam se ad publice r̄uocandum errorem ⁊ ad penitendũ exhibuit· Et ita tertia die postea corã ciuitate Ratispanẽsi multis pre gaudio et misericordia flentibus premissa oia ad effectũ pduxit· ❡ Diger: cũ nihil sit optũ qđ nõ etiã i hac vita omũit᷑ ad lumẽ pducat᷑ Est ne postmodũ exptũ: hãc erroris fui heresiarchã aliquã habuisse vel discipulã· ❡ Theolog⁹: Neq̄q̄ ꝫ solũ malignũ spiritum deceptorem habuit

quē instinctu inferiori pro āgelo lucis in reuelacōnibus falso fuisse pat nec cuiq̄ experto vel littera to viro hec an a deo essent ad examinādū se exhibuerat neq3 dīnū adiutoriū sufficiēter ōtra errores spūm iuocauerat nec insup acq̄sita sciā aut p sacre scripture rudimēta se iuuare poterat vñ nō mir. Si de xpo cōfisa ingenio decipi tā graui ter meruit de se p̄sumēdo.

Capitulū. viij.

Formice vbi fuit nociue facilit fugant si ibi or biculariter cineres sp̄gā tur. Per qd liq̄do datur intelli gi q̄ vbi hoīes simplices pri mis volūt eē nociui nō melius q̄ hūiliacōne sui et agnicōe p prie fragilitatis a ceptis resi piscūt et ad se ruertūtur. Cine res em̄ hūiliacōez huāne ifir mitatis desigñt vñ geñ. xviij. Abrahā deo ait ut hūilis erau diretur. Loq̄r ad deū meū cū sim puluis et cinis et Thamar humiliata stupro fraterno. ij. Re. xiij. legitur cineres capiti suo asp̄sisse Hinc Trenorū. ij. de hūilitatis in captiuitate in iherusalē dr Cōspserūt cinere capita sua virgies ihrlm Et rex Niniue hūiliter penitēdo ab iecit vestimētū suū a se et indu tus ē sacco et sedit in cinere Jo

ne. iij. Quid supbit tra et cinis De hoīe ait ecclasticus. x. Oīs em̄ caro fenū et omnis gl'a ei9 q̄si flos agri Exsiccatū ē fenū et cecidit flos. qr sp̄s dei suffla uit in eo. Vere fenū est pp'lus ysa. xl. Extinct9 cinis erit cor p9 nrm dixit sapiens Sap. ij. Cū igr vera ognicōe nosmet ip̄os introrsus humilit nō ag noscimus protinus supbia in flati nob et proximis cito nociui eē icipimus. vñ si nos cinē hu militatis asp̄gere negligimus dīna exigēte mia et iustitia er rores vel apta vitia sepe icurri mus. q̄tenus humiliores post lapsū resurgam9 q̄ erecti sta re videbam. Piger: de petro xpi ap'lo exēplū i hoc et de ori gene quorū vterq3 ḡuiter lap sus ē ut dudū habuimus. sed noua a te aliqua si hēs audia mus. Theolog9: Fuit pau lo an̄ hoc basilien̄. ocilium i ci uitate Friburgeñ. Cōstāciēs. dyocesis i mōsterio sācte Clare virgo quedā iuuenis professa et hodie viuit soror magdale na noīe hec i raptibus et extati cis visiōibus ac a sēsu alienaci onibus apud totā adiacētē p̄ri am famā acquisiuit p grādez Rapta ei aliqn̄ fuit ut diceba tur i corpe et aīa vel eisdē se ab hominū cōspectu laten ter

subtraxit circit tribꝫ diebꝫ inter
quos q̄sita p oēs mōsterij an
gulos nullibi repta eē dicitur
Sꝫ tercia die qua inuēta est:
venit quedā cedula in mediū
chori q̄si de celo transmissa: qua
ꝯtinebatur quatenus sorores
oīa tpalia ad ritū sācto℞ prim
seruare in cōmūitate incipent ꝛ
cōtinuarēt: alioquin dīa vl
tio seq̄retur. Quo territe plures
psonalibꝫ resignabāt ꝛ deuo
tius deo seruire moliebant. Cū
igitur fama magdalene diuul
garet in lōgius ꝛ sibi sorores
velut dei ꝑplexisse in cūctis cre
derēt. nescio quo ducta spū lō
ge an̄ festū natiuitatis xp̄i p̄
dicere cepit assertiue se certa
die quā exp̄ssit singularit̄ cir
ca festū Epyphanie moriturā
corpalit̄ ꝛ a seculo hoc migra
turā. Qd̄ femineꝰ sibi sexꝰ sta
tim velut noue ꝑplexisse credi
dit ꝛ in funeralibꝫ ꝑparamētis
ad nutū obediuit. Iussit enim
ipsa magdalena sibi ꝑparari
nouū ꝛ depictū in quo sepelie
tur de asseribus sarthophagū
candelarū post eius decessum
accendendar sufficientia et si
milia funeralia que noua sta
tim ad omnes adiacentes vo
labant regiones per dyoceses
tres Constan̄. Argentinen̄.
ꝛ basilien̄. Crediderūt ante di
cto vaticinio statim plurimi
de vtroqꝫ sexu: plus tamen de
femineo qui leuis est cordis.
Alij vero quid futur℞ esset du
bitabant. Appropinquāte aūt
die statuta in magna multitu
dine venerunt de predictis re
gionibus in curribus ꝛ equis
et pedibus nobiles rustici et
clerici ꝛ monachi seculares ꝛ
ecclesiastici nō pauci: euentū
rei intueri cupientes que ut au
diui satis inīatus sum ꝛ ut cer
tionarer de gerendis: de Basi
lien̄. conuentu vbi etiam ad
vnam dietam solum distabā
virum fidedignū ꝛ deuotū pro
curatorem nostri ꝯuentus fra
trem Iohannem de quo supra
libro p̄mo ca. nono mentionē
feci ad Friburgam direxi sibi
qꝫ commisi ut spectaculo pro
posse adesset ꝛ quid gereretur
mihi postmodū denuntiaret
quod ꝛ fecit. Aduemente ita
qꝫ die qua prophetissa hec de
seculo migraturam se predixe
rat. prudentes viri seculares
de ciuitatis consulatu ut certi
tudo facti nō fucaretur et si q̄
fictio adesset notaretur depu
tauerāt testes ydoneos ꝛ ma
gistrum Paulum in medicina
suum phisicum qui in pulsu
predicte notaret sororis mo
riture vitam adesse vel abesse

Astantib; igit̃ sororib; ōmib; mane i choro cū dictis viris et mł̃tis alijs matuis eccł̃iasticis ꝯ regularib; plebeis vero extra in ecc̃ia tātū ꝓdigiū expectāti b; Venit soror magdalena ca put suū i gremiū cuiusdā soro ris iclinauit extimplo satis se raptā in extasi vere vel ficte ostē dit et ita satis immobil' aliqͣ̃ diu iacuit Cūq; q̄dā ambigē rent an mortua foret vel viua medicus publice pulsū ei9 tā gēs vitā adeē dixit· Tādem vo cem q̄ndam nullatenus ut an tea virgineā ſ̄ʒ grossam satis emisit dicēs ad sarthophagū Sʒ cum ꝑplus in ecc̃ia cū viri i choro nulla ēta mortis idicia in magdalena ista cōspicerēt et cū i patiencia diu satis expe ctassent surrexit tādē publice ipsa cū cibū corpis postulauit nec mors affuisse approbata ē·Deridere cepērt se multi tūc mutuo i spectaculo ꝑplici sub sānare in seipō suoꝝ cordiū le uitatē·Alij raptū mortē fuisse int̃ptabātur Reliq̄ vero q̄b9 cōfusio maior asscribi poterat t̃giuersacōnes facti pluimas aduexerēt Tāte tn̄ hūiliacōis op9 ꝯfusio ista egit ut iterim nō sicut ātea hec magdalena se ꝑplextissam ostēdat· Piger: q̄d ergo sentis de p̄fato vaticī

nio isti9 muliercule· Nū a deo fuit a demone vel a natura vel ab arte fingente talia Theo log9: Sntiam nō p̄cipito v̄ go tn̄ ut credo a iuuētute per mīe; cui9 noticiā bonā habui ad timēdū deū nutrita ē Audi ui qꝫ in mōsterio se caste cū de uote similit' gesseit· Satis ī su p cōmcō qꝫ a natura sicca mat' imaginacōe; abstractissiā; fa cilit' a corporalib; habuit Alia eni vni9 oīum hēt in corpus suū qꝺ alti essʒ impossibile· vt btūs Aug9·li·xiiij·de ciuitate dei ꝓbat ca·xxiij·vbi sic dicit hoim q̄rūdā natuās nouimus multū cet'is dispes cū iipsa rari tate mirābiles nōnulli ut volūt de corpe fingūt que alij nullo mō pn̄tī audita vix credunt· Sūt eni q̄ cū aures mouēt vel singulas vel ābas simul Sūt q̄ totā cesariē capite imoto in apto qꝫ tum capilli occupant deponūt ad frōtem reuocātq; cū volūt sūt q̄ eoꝝ q̄ deuorauē rūt incredibilit' plima cū vaia paululū p̄cordijs cōtrectatis tāqꝫ de sacculo qꝺ placuēit in tegerrimū proferūt Et quidā voces auiū pecorūq; cū alioꝝ q̄rūlibet hōīū sic imitātur at; exp̄mūt ut n̄ videātur discerni ōmino nō pn̄t· Nonnulli ab ymo sine pudoē ita nūerosos

ꝑ arbitrio sonit⁹ edūt: ut ex illa ec. pte cātare videāt. ipe sū ex pt⁹ sudare hoīez solere cū vell; Notū ē quosdā flere cū volūt atq3 vbtim lacrimas fūdere. Iaz illō mlto ē incredibili⁹ qd plerīq3 fratres memoria recē tissima expti sūt. Presbit fuit qdā rstitut⁹ noie in prochia Calamēb eccle qn ei placebat rogabat aūt ut hec facēt ab eis qui rē mirabilē coram scire cupiebāt ad imitatas quasi la mētātis cuiuslib; hois voces: ita se auferebat a sēsibus et ia cebat simili⁹ mortuo: ut nō so lū vellicātes atq3 pūgētes mi nime sētiret. ſ aliqn etiā igne vreret admoto sine vllo dolo ris sēsu: nisi postmodū ex vul nere Nō aūt obtinēdo. ſ nō sē tiēdo mouere corpus eo opro babat: ꝙ tāq in defūcto nul lus inueniebat anhelitus. hoim tn voces si clari⁹ loqrent tan ꝙ de lōginq se audisse postea referebat: hec Aug. Tales igi tur q se a corporeis sēsib; facili ter a natura possunt alienare mira in ospectu alioꝝ. ā ꝓpria i dustria. ā demonū versutia. ā bonoꝝ āgeloꝝ misterio pnt efficere. An aūt in hijs q de di cta clara retuli ōmnū aliqd i p cedētib; dictis extasib; fuerit: hec omitto. vnū scio ꝙ instin ctus bonoꝝ spirituū veri sūt. falsi vero a malis immittūtur spiritib; vel a fantasijs ascen dūt corporeis quib; mlti deci piūtur in varijs visiōib; moi ꝛ nō mori otrariātur. Scim⁹ etiā vbi vba factis nō concor dāt: ibi decepcōez adesse. Vn̄ multū videt verisimile pdictā puellā eē deceptā cū sibi credē tibus: ut etiā idifferētes gues viri autumāt qui spectaculo i terfuerūt. Nec Ionā quis que rat adducere et Nathan ꝓ p dicta virgine testē in cōtrariū Quia et si ex magno vsu ꝓphe tandi dei ꝓphete nonnūꝙ suo spiritu aliter pdixerint ꝙ rei veritas se habebat. Tn̄ tales ut beat⁹ greg. sup Ezechielis pncipiū p hystoriā de Dauid ꝛ Nathā ꝓbat statim errorē suū corrigūt anꝙ pdicta a se hūano spū veniāt ad effectū Ista aūt de qua mētionem feci mus pdixit se tertia die mori corpalit ꝛ mortua nō est. qꝛ octo anni iam pterierūt ꝛ ad huc est i hūanis. Nec a quoꝙ audiui ꝙ se deceptā eē fateret. bonū ergo esset mulierculꝫ in su is assertis visiōibus aurez cre dulā nō cito pbere: qd qꝛ mlt ti religiosi ꝛ clerici aduertē ob mittūt. Idcirco ad ruborez ex tremū corā prudentibus viris

ponūtur a quociēs. Mr ei isti us virginis ꝑut m̄ cōstat val de alia via deo huiēdi tā in me dio scli cōstituta ꝙ̄ i mōsteio nr̄i ordinis ꝑfessa hūilit' incel sit. Fuit ei viduata viro satis iuueis et apta secūdis q̄s spre uit nuptijs opib; miei hospi talibus lic; satis diues essꝫ ve lut ācilla lōgo tpe se mācipa uit et inter hec oia vitā cōtem platiuā sup ōnes q̄s fere vidi viduas deuotius duxit. insup m ētib9 varijs q̄s mltiplicat' ha buit n̄ ad lratoꝝ ponerentur examen nō faciliter credidit Sꝫ an ex deo eēnt probauit. Post copiā vero diuiciaꝝ spū aliū q̄s in vita vsq; ad etatis sue circiter annū. xl. eoacuaue rat mōsteriū iā in ꝑuecta eta te qꝫ refōrtū erat i sbtilia vic; in ciuitate colūbaꝝ itrauit in de ibidem ꝑfessa ex obedi ēcia mera ad refōrendū in Basilea ad lapides cū alijs nr̄as sorores refōre iuuit. Ubi sicuti ātea frequēter i suis deuocōib; alie nata sēsib; corpeis sincero cor de xp̄o sine sui ostētacōe vaca re studuit Et qꝫ quodam tpe pl9 et frequētius inspiratā se eē putabat ad cōicandū ꝙ̄ reliq̄ sorores in ɔsuetudine habue rūt rénuēte et improbāte hoc suo confessore discreto statim hūilitatis spū se errasse cōfite batur In hijs si filia q̄ satis iu uenil' erat qn̄ ꝓphetā se eē dixit imitata fuissꝫ mr̄is hūilitatē et taciturnitatem tutius puto et cū minori cōfusione sui suoꝝ qꝫ ābulassꝫ. Vn̄ eodē tpe quo filia supdictas suas reuelacō nes ꝑduxit i publicum mater hec in suo mōsteio ad lapides ꝑcipiēs multū ꝑterrita ē pro ut audiui infaustū rei exitū ꝑ̄ timuit et ꝙ̄ꝙ̄ tante laudis vi dua femina hec fuit fantasia; tn̄ quādam fere vsq; ad vlti ma sue vite tpa patiebat' cre berrime qua se coniecturabat aliqn̄ monasteriū dēre exire et hospitale q̄ dam nouū cō struere. Qua in re ꝑpendi va let ꝙ̄ facilit' et multiplicat' femi neus sex9 oberrat nisi prudēs masculinus eū regat. Audiui ꝑ̄tea in loco Basilien. concilij a venerābili mgr̄o petro nr̄i or dis sacre theologie ꝓfessore i quisitore prouincie polonie. ꝙ̄ in sua ꝓuincia quedam be gutta fere p omnia sicut supr̄ dicta magdalena mortem su am ad ćtam diē p̄dixit q̄ nul latenus eueniente non mino rem ꝙ̄ p̄fata magdalena con fusionem pro laude a cunctis reportauit.

Capitulū. ix.

FOrmice dicuntur eē in Ethyopia cornute et grādes adeo ut cani bus silentur in forma ut Isido rus refert li. xij. Ethimo. ca. iij. cū sequētibus tribus ꝓprietati bus. Albertus denique libro suo de aiali. xxvi. seu vltimo sic di cit Si credendū est hijs que i epl'a Alexandri de mirabilib9 Indie scribūtur: tūc in India sunt formice magne sicut ca nes vel vulpes q̄tuor crura ha bentes et vngues aduncos. hec ille. Quib; si correspond; in quantitate corpali interior magnitudo industrie et igenij certe astutissime sūt. Per canū aūt similitudinē monstruosa; p̄sertim et insolitā non inepte heretici atroces pnt intelligi a quibus aplus ad Philipp. fcio suos p̄muniuit vbi dicit Videte canes. videte malos oparios. videte ɔsusionē. vbi glosa. videte idest cognoscite illos esse canes non ratione s; ɔsuetudine ɔtra insolitā veri tatem latrātes. hec est enim ca nū natura ut cū quib9 habēt ɔsuetudinē siue boni siue ma li sint non ad eos latrāt Inso litor aūt psonis visis: etia; in nocētibus irritētur. bene ergo cani ɔpātur: quia sicut canes ɔsuetudine; magis sequūtur

q̄ racōe;. Ita pseudo apli ɔsue tudinis lege; tenent et contra veritatem irracōnabilit' latrāt et mordent. hinc Mathei. vij. veritas dicit in euangelio. no lite sanctū dare canibus: neq; mittatis margaritas ante por cos: ne forte conculcēt eas pe dibus suis et ɔuersi dirūpant vos. super quo beatus Aug9. in sermone dn̄i in monte dicit Querendū ē quid sanctū sit. quid margarite. quid canes. quid porci. Sāctū est qd cor rūpere nephas est cui9 sceleris volūtas rea tenet': q̄uis illd incorruptibile maneat. Mar garite aūt sūt q̄cūq; spūalia Magis estimandi sunt. licet itaq; vna eademq; res et san ctū et margarita dici possit. s; sanctū dicit' ex eo q nō d; ɔtē ni. canes aūt p impugātorib9 veritatis. porcos p ɔtemptori bus positos nō incōgrue acci pimus. ¶ Piger: heretici quos videm9 ɔmuniter in nostris ptibus pauci et occulti sunt in ermes mō p xp̄i gratiā. vn̄ mo dicū puto nūc timendū est ec clesie. secus est quādo ut olim armata manu se defenderunt in quo iniustitia est seuissima veluti fuit de albigensibus cir ca initiū nostri ordis. ¶ The ologus: miror inaudita mala

que fecerūt in regno bohemie hētici ifra paucos annos obliuioni tradidisti. Piger. Recolo quidem ꝙ in Cōstāciēn. generali ꝯcilio dampnati fuerīt mlti articli qꝛ defensores postmodū in bohemia repti sunt plimi sed p dei adiutorium amor suoꝛ ferocitas prudēcia basilieñ. ꝯcilij ad nihilum redacta est. Theolog9. Multi sūt in regno pfato nō ambigo catholici sed m credas ibi ignis dudum accēsus nōdū ad plenum extinctus ē sed in thaboritis ardꝫ vtinā nō in multis alijs. Piger. ꝙ te scio se pe tpe quo expediciō cōn eos fieri debuit a crux pdicai per theutoniā eādem cōn eos crucem pdicasti Deinde qn basiliēn. Conciliū gnale eis ut illuc venirēt intiauit. ex nūcijs eiusdem cōcilij multo tpe a postmodū nūcius fuisti ad eosdē hereticos a cum eis crebro cōuersatus es. Peto sectas eoꝛ sb compēdio pstringas ut intelligam Theolog9. Quod petis voluminis latitudinē exigeret igētem si voto tuo ānuere possem ā velle. Verū tn ita se eorum clades a ortus habuit Viuebat i āglia infra. lx. annos qdam secularis sacdos arcium pfessor acer ingenio et eloquētia lepidus sed errore scriptis a vita nedū hereticus ꝫ heresiarcha Johes wikleff dict9 q in suis libellul in āglico a latino doctrina noua rē publicam tā seculariū ꝙ ecclesiasticoꝛ subūtere molitus est hui9 articul quot ꝑtunc a postea ꝗ modo occulti sint a facti sint heretici i āglia norūt qui ibi steterūt. hoꝛ venenū meo tempe qdam bohem9 in Constāciēn. cōcilio generali icinetatus mgr arcium Jheronim9 vicꝫ in Anglia studens auide hausit ꝗ libris a voce ꝑpria in capitali ciuitate bohemie i vniusitate pgensi postmodū copiose effudit. Diuidebat ꝑtea vniūsitas pdicta ꝗ abinde multi ex valēcioibꝫ recessert theologis. Deinde bohemia fere tō rebellizare cepit Romane ecclie ꝗ erroꝛ doctrinis replebat fere vbiqꝫ totqꝫ ibi secte hēticorū extitert ꝙ vix nūerari pnt. Tres tn pncipales pseueābāt diuꝗ deteꝛ vicꝫ pgensiū q tolerabiliores erant orphanoꝛ ꝗ thaboritaꝛ q pessimi erāt. Incēdebāt ecclias ꝗ mōsteria nullā sāctimonialē nec religiosū nō Carthusiēses nō reformatos nec deformatos in regno suo viuere sinebāt Nihil de ymaginibꝫ sāctoꝛ nec de ꝯmentis

ecclīaꝝ tenebāt ꝙ ōnia ista de struxerūt ꝛ illicita esse dixerūt. Et qḋ hijs deterius est sacdo tes ꝛ rligiosos plurimos gla dio occidebāt. Alios pollicib; amputatis eiecerūt. residuos cruciatib9 affecerūt. necnō cū crismate sacro ꝛ sācto oleo qḋ nephas est facē ꝛ audire hor rendū: calcios suoꝝ pedū inū xerūt. Extra regnū ꝛ intra mlt to tpe nulli sexui nulli etati nō gradui nec statui catholi co pepcerūt Et q̄q̄ oēs essent heretici ꝛ scismatici tamē taꝫ in credibili errore dīna pmissio ne fūt obcecati ptereꝛ ꝛ mulcta ti ut aliquotiēs vna secta aliā inuaderꝫ Et ut victrix victā oc cideret hereticus hereticū ꝛ scis matic9 scismaticū: vnū tm̄mō fuit signū in quo ōnes cōcor dabāt: cōmūicare vic; sꝫ vtr̄ qꝫ specie sacramēto dīnissimo eucaristie qḋ multi indignissi me sumebant post grauia fa cinora sine p̄uia sacramētali cōfessione ꝛ semota debita re uerencia. Alij vero sacerdotes vic; multi missam celebrabāt execrabant verius sine altari ꝛ vestimētis sacratis p man9 epī Et q̄uis tam diuisi inter se essent ut p̄mittitur. tamen quādo fideles eos inuadere dis ponebant sicut herodes ꝛ py latus statim amici facti sunt. Accidit eadē in clade psecuci onis hetice qḋ multos turba uit non modicum: ut quādo armata fidelium se ad bellan dum contr̄ pfidos disponeret fere semp fideles territi terga verterēt fugiendo. lic; perfidi primum ꝑpe pruxis sub mepsi nensium pncipū dominio bel lum grande pdiderint. Et cir ca finem maloꝝ predictoꝝ sꝫ ducis Johānis de bauaria exer citu vice altera succubuerint. Sub ducis vero Albti de au stria gente aliquotiens ḡues cedes ꝛ victorias passi sunt. Nec mirum si aliquociens peccatores bella obtinent vin cendo iustiores se qui in hoc hūiliātur ad melius ut de ce tu israhel pt; cōn benyamitas q̄ pmū bis victoēs bonoꝝ ꝛ ab istis semel tm̄ victi extiterīt ut dr Judic. xx. Et. ij. Macha beoꝝ. vi. Multi electi fideles sub Antiochi psecucōe seuissi ma velut dei adiutorio inermes in hominum ꝙ non in dei ocu lis trucidati sunt. Piger: Certe satis mirādum. Cur di uina iusticia tam grande ma lum in tale regnum seuire per miserit cum tamen ibi prius simplices ꝛ nobiles abstinen cias ꝛ ieiunia in sextis ferijs

valde dure tenuerint plus pō
derantes esum lacticiniorū vel
ouorum in p̄dictis diebus q̄
aliqui curēt quibusdā in t'ris
transgressiōem ieiuniorum ec
clesie· ¶Theolog9: Occulta
dei sūt illa iudicia et q̄s nouit
sēsum domini ¶Deim9 tamē q̄
abstinētia a cib' de q̄bus p̄mit
tis commēdabilis ē sed potius
laudāda est iugis inuictu pci
monia· in vsu rerz temporaliū
humilitas· in conūsacōe trāq̄l
litas et in labore licito cōtra in
ers otiū sagacitas ¶Deim9 aūt
et idipsum ipsi bohemi fatent'
publice q̄ in terra sua p̄ alijs
regnis maxima fuit i cib' et po
tib9 superfluitas crebra pcussio
nis vsq3 ad effusiōe3 sāguinis
atrocitas Accidiosa i mstis si
ne vtilitate ociositas et ficta p
petrādi venal'ibi ē frōtositas
Nec tñ putādū est r̄gnicolas
istos solūmodo diuina vltiōe
pcussos· Sūt enim r̄gna alia
q̄ hodie adhuc satis ḡuib9 p̄
mūtur calamitatib3· Quot emī
xp̄ianorz milia queso nostro
tpe capta p turcos ad terram
ethnicorz abducta sūt de reg
ni vngarie obediētia· q̄t etia3
cētena milia eo8 tpe ifra·xxx·
ānorz curricula p āglicos oc
cisa sunt i francia et forte pau
lomin9 āglicorz a francigenis
nū ducatus austrie· bauarie·
et saxonie et dominia varia fi
nitima bohemis infinita mala
sūt ꝑpessa a sup̄ꝺatis hereticis·
lic3 luce clarius sit nullā gen
tem nr̄is temporib3 plus eē le
sam in aīa in fama in rebus
fil'i diuicijs et edificijs q̄ eos
qui extiterūt i p̄fata calamita
te in bohemia Cuius rei causa
vna eē videtur q̄ pfidiam suā
armis matialib3 defenderunt
sicuti albigenses heretici pari
modo fecerūt suo tempore cir̄
omnes regiōes tholosane ad
iacētes puincie·

Capitulū·x·

Horum formice i die pedibus ex arena le gūtur fodere·ita sup̄ in pfidoro habetur et Alberto In fossione labor intelligitur Vnde villicus iniq̄tatis Luce xvi· laborem fugiēs ait· Fode re nō valeo mendicare erube sco In auro vero sacrz eloq̄um l' passio p xp̄ō toleāta pacien ter designatur q̄ sicut aurum omnia metalla i valoē supat Ita scriptura diuina oēs alias sua dignitate supgredit' scīe cias Teste eo q̄ ait Sap̄·vij· Nec compaui illi lapidē p̄cō sum quomō omne aurū in cō paratione illi9 arena ē exigua et tāq̄ lutū estiabitur argentū

in cõspectu illius. Aurũ autẽ sacre scripture reperitur indifferẽter quo ad supficiẽ lr̃e ꝛ cũ scoria vboꝝ difficiliũ tã a catholicis q̃ ab hereticis. ꝫ aurũ tale tñmodo ꝓbatũ inuenitur in xp̃i ecc̃ia vñ btũs Job. xxviij. dixit. habet argẽtũ venarum suarũ pñcipia ꝛ auro locus ẽ in quo conflatur. vbi glõ. ꝛ ẽ btĩ Greg. xviij. libro in moralib9 Habz argẽtum venarum suaꝝ pñcipia: ac si dicat. Qui ad vere pdicacõis verbum se preparat: necẽ est ut a sacris paginis sumat que ad loquẽdum nob quasi quedaz vene argenti sunt qꝛ de ipĩ locucõnis nr̃e origĩnẽ trahim9 Heretici aũt sic de eloquij sui nitorẽ supbiũt ut nulla sacroꝝ librorũ auctoritate solidẽt Et auro locus ẽ: ac si apte dicat. vera fideliũ sapiẽtia cui vniũsal ecc̃ia locus est tribulacõnem nob psequẽtibus patit sed a cũctis pccõꝝ sordibz psecucõnis nr̃e igne purgat Vñ scriptũ est In igne pbatur aurũ ꝛ argẽtum. hoies vero receptibiles in camino hũiliacõnis. Et auro locus est In hoc enim loco hẽtici de sua passiõe stulta increpantur. Nã pro xp̃o sepe multa patiũtur seqꝫ eisdez passionibus fieri martires sperãt. De quibus paul9 Si tradidero corp9 meũ ita ut ardeã nĩl mihi pdest qꝛ nõ nisi in ecclesia catholica veri martires fiunt. Dicat ergo recte Auro etiã locus est in q̊ cõflatur: in ecc̃ia scꝫ qꝛ solẽt hẽtici de iustitia gloriari ꝛ catholicos ã fuisse iniquos ã criminãtur ꝛ ita de eoꝝ doctrina fatiũt. quo cõtra apoc. iij. p angelũ laoditie eccĩe dicit vide agni immaculati. Suadeo tibi a me emere aurũ ignitũ probatũ ut locuplex fias. Nos osiliũ sup cresi diuitias est ãplexus qui ait. Dilexi mandata tua sup auꝝ ꝛ topaziõ Et is qui dixit Sapien. vij. Diuitias nĩl dixi eẽ in cõpacõe sapie: qd ꝓposui regnis ꝛ sedib9 Cuius causã subiũgit. qꝛ venerũt mihi õnia bõ pitez cũ illa ꝛ innumerabil honestas p man9 illi9 Piger: Peto an ne secte q̃s in pcedẽti capitulo descripsisti auꝝ illud sacre scriptuẽ admiserint auctoritates eius vicꝫ ꝛ doctorũ eccĩe. Theolog9: Magna inĩt eos in hoc dĩa est ꝛ extitit: dũ quidã ex eis non mõ textum noui testamẽti ꝛ veteris. ꝫ etiam glosas ordĩaias et antiquorum doctorum ab ecclesia approbatorum dicta admiserunt. aut talia saltem

ad suū erroneum sēsum retor
serūt priores autem secte solū
nudū textum noui ⁊ veteris te
stamenti concesserūt Auctori
tates vero beatissimi dyonisij
⁊ similes cum glos ⁊ Iurium
canonicoꝝ seriem q̄ dixerīt eē
cooptoria pape penitus abie
cerīt Sed omnes secte fere an
fate reuelacōnib; quibusdam
erroneis ⁊ specialib⁹ velut in
fallibilib; regulis se vł regno
suo diuinit⁹ sibi factis de suis
puerfis articul' decepti erāt ⁊
ita diuinitus se ispiratos affir
mabant talia p̄tense pbantes
p renitētē sacram paginam ⁊
p eius commentatores·pmo
die noctuq; multi eoꝝ labora
bāt crudelissimis suis affectu
um vnguib; de dcē sacre scrip
ture auctoitatib; p se vetera ⁊
noua producere specieten⁹ vł
mōstruose sic̄ Formice solent
ex arena aurum vngulis fode
re· In quo labore pluimi ex eis
oportunitatem ⁊ copiam sibi
subministrācium necessaia si
ne defectu habuerūt quādo li
braias ⁊ bibliothecas toti⁹ bo
hemie regni a fidelib; cleicis ⁊
mōsterijs armata manu dep̄
dati sunt ⁊ r̄tinuerūt dum sac
dotes eorum nūq̄ horas cano
nicas nec cecinerūt nec oraue
runt vel dixerunt· Dumq; vi
ctualia in grādi copia rapta a
cristicolis vsq; ad nauseam se
pe hauserunt· ¶ Piger: Est
ne aliqua hereticorum secta q̄
de auro sacri eloquij nihil cu
ret videlic; que nec vetus nec
nouū testamētum neq; eorū
dem doctoēs admittat ¶ The
ologus: In prompto de nulla
mihi cōstat tamē tempe quo
in vniūsitate wienensi legi bi
bliam vel sētēcias nō lōge in
vngaria reptus ē quidam ar
ciū liberaliū baccalari⁹ ⁊ p̄sbi
ter talis hereticus de q̊ tu rima
ris hic enim tam mirabilit̄ sin
gulais ⁊ adeo singularit̄ mira
bil' hēticus extitit vt scdm me
sciēte nō habuerit· Nam i vni
ūsitate p̄fata post studiū tri
uij aliq̄ diu lectōes a sacre the
ologie doctoibus nōdum isfe
ctus ut postmodum audiuit·
Postea fact⁹ sacdos in vngai
am descendit ⁊ ibidem p̄dica
cōnis offitiū ⁊ collacōnis sacr̄
mētorū exerciciū diu habuit·
Interim sciol⁹ modicum de arti
bus displicēciam i ritu fidei cri
stiane acq̄siuit ⁊ silogizādo
vel palogisādo pocius secū ta
cite de articulis fidei ⁊ de toci⁹
ecclesie cerimonijs ꝯferēs ma
iora sibi hec videbantur q̄ an
tea eē deliramīta Et ut pstrīgā
breui⁹ ad hoc miser iste deueīt

ut nihil penitus crederet de hijs que sūt catholice fidei nisi pro quāto a naturali pho hec ꝓprie dicta demonstratiōe philosophica euidenter et efficaciter ꝓbare valeret veluti demōstratur vnū esse principem totius vniuersi et primā causam. Derisit ergo cerimonias omnes fidelium. paruipendit doctrinas xp̄icolarū. spreuit sacramēta ecclesie omnia. vetus testamētum non admisit. nouū nihil magnipendit. vtriusqꝫ glōs et doctores pro deliramētis habuit et oim eoꝝ imitatores. sꝫ in hijs oibus multis sacramēta eccāstica latēs hereticus ministrauit baptismi videlicet et similiū et sacre misse offitiū sepius celebrauit Accidit aūt q̄dā die q̄ quidā ad celebrādū misse sacre offitiū indutus sacris: versus altare se iturus predisponeret. Cui ille ait. vis ne iterū cōsecrare fatue filiū vel aliud detestabile vbū simile infelix euomuit quā blasphemiā alt̄ egre ferēs: finitis diuinis ꝓfidū priuatim adijt dicēs. Dixisti ne inquit mihi celebrāti an fatue filiū iterato consecrare vellem Sic nō dixit re⁹ q̄ sic. nec negauit. ymo plus q̄ ātea de infidelitatis toxico euomere cepit Quo audito est episcopo proditꝰ. captus. et incarcerātus. at qꝫ examinatus: repertus ē ut p̄misi. Superuenit interea legatus totius germanie dn̄s placētin⁹ cardinalis cū tribus tam theologie q̄ iuris canonici deuotis prudentibus et litteratissimis ꝓfessoribus qui dictū reū ad carceres ut saluaretur anima visitarūt pijs suasiōibꝫ errātē ut resipisceret reducē curauērt sed nihil penitus in tumido ꝓfecerunt. Nam de sectis varijs wikliuistaꝝ et bohemoꝝ que protunc currebāt waldensiū Arrianoꝝ Judeorū Sarracenoꝝ et quorumcūqꝫ perfidoꝝ quesitus constāter oēs istas derisit et in suo tm̄modo errorē perstitit. verū ut vbiqꝫ clauū clauo retunderent. artibus videlicet et philosophia quib⁹ prefati viri tritissimi erant operam dederunt ut exinde iacula reciperent presertim frater Jacobus de clauoro nostri ordinis et magister Martinus de hyspania ambo sacre pagine professores qui errantē argutius aggressi sūt: licet ut mihi idem magister Jacobus retulit hereticus astutissime et cautissime sibi caueret ne cōtradictoria concederet. tn̄ sepe in eisdē deductus est ad methas. vbi cum aliter rn̄dere nequiret ait

homines estis non mirum si hominē ɔcluditis. Cumq3 hec lucta multis cōtinuaretur die b9 et pfidus in sua ptinacia p seueraret. qnimo diceret se in sci entia sua mori velle. Excogita uere viri prudētes anime ipsi us miseri pl9 fauētes q̄ corpo ali uio ɔsilium. Domicules dice bāt ad episcopi officialem se cretius vt ipellis iste arcius po natur ad cippum et locis strī gatur. in hijs forte pnoctās vexacio dabit intellectū. Quo p ordinem facto venerūt in cra stino sepedicti fideles anime cyrulogi videre volētes suum egrotum ad quos ipaciēter clamauit. Me q̄so incinerate patus enim sum quousq3 aīa3 meam frustra vexatis. Illi vero fomēta acriora anie de egyp cior thesauro philosophico applicātes ostēderūt errāti q̄ri bre ille foret hūanum ingeniū quā ars multa. vita breuis. iu dicium fallax. temp9 acutū et similia et meditatiuum in hijs iterato reliquerūt nō min9 q̄ antea vinctū In crastino vero redeūtes p diuinū lumē inspiā tum bonū hominem iuenerūt Vidi inqt reus q̄ anime mee salutē indefesse q̄ritis lris emi nētes estis et in orbe trarum fa mati patus sum ingeniū meū vob submittere Iubete qd pla cuerit. q̄ patus sum sine fictō ne pere itaq3 reuocare suā per fidiam iussus est et fecit publi ce. Et ne mūdo vlteius seruiēs decipetur a vanis petiuit in or dine paulitar recipi in mona sterio vbi deo simplicit et val de deuote seruitur in vngaria. vbi ordo iste in magno ē vi gore Ibi receptus militauit sz tyrocinio de certo ut spero con stans et firmus remansurus.

Piger: Quid ergo factum est de baptisatis ab eo q̄ eni si de sacrāmēto zcaruit Nūquid itato baptisandi erāt

Theologus: De hoc quesitus dili gēter postmodū quā videlic3 fidem vel intētionem habueit Respōdit q̄ licet in baptismi efficaciam nullam fidē longo tempoē habuerit tamē facere intēdebat hoc quod credebat ecclesiam facere hocq3 suffice re ad baptisma cōferendum etiam bm fidem nostram se di xit dudum i scholis theologo rum in wiēna audiuisse. Et ex inde venit et bene q̄ sacramen tum iterari nō debuit semel li cet a pfido collatū.

Capitulū. xi.

Onstruose ut carnes formice indice a se ef fossum aur quod eis

nihil pdest aut modicū dicū tur custodire diligentius Typum iter huiꝰ gerunt a vera fide apostate quia licꝫ in sacro eloq̄o multū laborēt ⁊ libros eius sūma cū diligentia custodiant·tamē ista eis par aut nihil pficiunt ymo nonnūq̄ occasione accepta offitiunt· Filij aūt ecclesie fideles sunt tm̄modo quibus nedū libri sacri tāq̄ aurum apud bereticos repti prodesse possunt·sed etiam hereses et taliū articuli plurimū commoditatis ⁊ fructus afferre solent· Nam hereticorum tempe fideles qui sint probātur·doctores ecclesie illuminātur·⁊ de se presumētes humiliātur·de primo ait apostolus p̄·Cor̄·xi·Oportet hereses eē ut qui pbati sūt manifesti fiant·vbi dicit glō·Non vult aplus nec optat ut hereses sint· ſ; q2 sic futurē ut dicit Et q2 hoc vtile est·Ad q̄d aūt est vtile· subdit:ut nō tm̄ reprobi qui dicūt ego sū pauli·sed etiam qui pbati sunt in vobis idest inter vos sicut illi qui dicūt Ego sū xp̄i maifesti fiāt hominibus· De scdo dicit ibidē glō·⁊ ē Augustini· Multa quidē ad fidem catholicaꝫ ptinentia:dū hereticoꝝ callida inquietudine exagitantur ut aduersus eos defendi possunt· ⁊ considerātur diligentius·⁊ intelligunt̄ clarius·⁊ predicātur instantius· Ideoq3 diuina prouidētia hereticos multos esse pmittit:ut cū insultant nobis interrogāt nos que nescimus:ut vel sic excutiamus pigritiam et diuinas scripturas nosse cupiamus:de tertio ptꝫ Rōs p̄· In pħis ⁊ eadem racō de xp̄ianis est Nam dicit Apostolus· Cum cognouissent deum nō sicut deum gloificauerunt aut gratias egerunt:sed euanuerunt in cogitacōibus suis ⁊ obscuratū est insipiens cor eorum· Dicentes enī se esse sapientes stulti facti sunt· Et dicūtur ibidem miserabilia vitia carnis etiam in que ceciderunt quibꝰ inspectis q2 hoim patēt ocul̄ nōnulli hūiliores resurgūt q̄ añ lapsū apd̄ se latētes sibi ⁊ alijs innotuerunt

Piger: De ore meo q̄stionē rapuisti cuiꝰ solucō eꝫ a te ppo fuerā sciscitaī· Cur videlicꝫ dn̄s pijssimꝰ sup ecciaꝫ suā sponsā electissiāꝫ tot hereses ingrassare sinat· ſ; q2 hec soluēdo p̄ueisti:nūc vtilitatibꝫ añdcīs ad dere excpla vel· Theologꝰ: In mltis ātea dcīs ⁊ i seqn̄tibꝫ itueri poteris hec· Fuit paulo añ tēpus Cōstantien̄·cōc filij ppe

cōstanciā ī cellis opido reclu
sa quedam magne fame cōtē
platrix alta q̄ multa dicebat
sanctitate pollere sed ab hijs
qui nullaten⁹ probare norūt
spiritus an ex deo sint Ad hāc
velut ad matrem de cōstanci
ensi clero seculari plures et de
uocōres sacerdotes ꝛ ī vicinia
similes refugium dn̄e cōsola
cōnis habere famabātur quo
rum quosdā; satis noui. Erāt
enim quidā; ex eis nō minimi
status viri Ostēderat aūt se p̄
dcā femina sepenumero iace
re velut in extasi ꝛ in raptu ex
tatico a quo reuersa et expgi
scēs suis post modū secreta q̄
non nouerat dicere solebat.
Hijs dictis sacerdotes quidā
nimiū mulierculis credētes fi
dem de sāctitate recluse habē
ceperūt. Denitqȝ temp⁹ quo
ab eisdem pro vero in Cōstā
cien̄. ciuitate vulgabatur ꝛ p
cōstanti qꝫ in reclusa predcā
certa die q̄ nominabatur qn̄
qȝ cristi stigmatorū insignia
in manib⁹ pedibus ꝛ in corde
femine certitudinalit̄ appare
re p̄dicabātur Super q̄. die q̄
futura erat nō pauce sed nota
biles persone seculares ꝛ eccle
siastice de dicta ciuitate exeū
tes in cellas venerunt Interfu
ērt eciam huic spectaculo sac
dotes pseudo ꝓplexisse magni
ficantes fimbrias ꝛ aduenas
duxērt prouidēdis ut aiebāt
dei mirabilib; In locum igitur
venientes vbi iacebat velut in
raptu immobilis fatua nullū
signum xp̄i stigmatū in ea vi
derūt nec de ꝓphetatis quicqꝫ
appruit licet diu eēt expecta
tum Cumqȝ attediatum vide
rȝ populū quidā noue cōtem
platricis sacdos voce magna
clamauit patientiā habete ex
pectate queso respicite Quo
verbo murmur ē cohercitum
paulisp Postremo diei spacō
plimo populo decedēte. nihil
nisi cōfusio maxima illata ē oī
b⁹ qui delirā mētis femine ꝛ su
is reuelacōnib⁹ credidērt. Nā
omnes qui aderant manifestū
deprehēdentes mendatiū se ve
nisse erubuerūt. Fuit presens
hijs in pte pie memoie frater
henricus de Reynueldia no
stri ordinis sacre theologie p
fessor qui corā multitudīe sta
tim sermonē inchoauit qꝫ mlt
tiplex eēt spūs erroris edocu
it ꝛ qꝫ fatuū esset faciliter pro
prijs ingenijs credere ī mirabi
libus ambulare sup se ꝛ talib;
insistere Nec multo post elap
so tempore ipsa fictrix ꝛ vnus
de fictoibus tāqꝫ suspecti de fi
de p officialem Cōstantiēsem

in penitēciā ad reuocacōēz qȝ q̄rūdam male assertorꝝ ab eis cōfusibilit̄ꝛ satis publice positi sūt ut sic q̄ꝫ debile sit nr̄m ingeniū agnoscerēt ꝛ in hūilitatis spū de cetero deo meli⁹ seruirent ¶ Piger: Miror vñ ꝓuemāt taliū decepcōnū modi p̄sumpcōum poti⁹ ut debil' sexus femine⁹ tātū de se audeat p̄sumere qn̄tū xp̄i tiro deuotissim⁹ btūs franciscus sibi nunq̄ꝫ arrogassꝫ in quo tamē siḡ multa p̄cesserāt anteq̄ꝫ dei virtus seraphica sibi stigmata dilecti filiȷ̄ sēsibilit̄ afferret· q̄b⁹ adeptis: ōni qua potuit diligentia hūc thesaurū ne perderet abscōdit· ¶ Theologus: Est feminarꝫ satis ꝓpriū vaneglo͛sarꝫ·ut postq̄ꝫ sibi viros credulos fatiūt: statim exhibere maiorā de se p̄sumere incipiūt fauore hūane laudis decepte quo qn̄to q̄s amplius nutrit̄ tn̄to p virus inanis gl͛e plus erigitur vsqȝ quo ōma ꝓuidēcia deponit potentes de sede et exaltat hūiles, ut q̄ꝫ verum sit intelligat̄ Ōis qui se exaltat hūiliabitur ꝛ q̄ se hūiliat exaltabitur Exinde normā viuēdi in cōsilijs dandis feminis: p̄res pastores ꝛ informatores talīū deberent accipere p̄mū ut feīs nullaten⁹ eciaȝ deuotis sine magna ncc̄itate familiares sint dēpto vbi ncc̄itas alterius hōis hoc debito caritatis requirit· qꝛ conuersacio multa cū talib꞉ in affectu ꝛ in moribus fere tātū mutat virile aīmū quātū eunuchacō seu castracō diuaricare solet sexū· Deinde p regula tenēdū ē q̄ꝫ prudēs consiliarius anie: difficilime feminis credat q̄ꝫ diuinū habeāt ꝛ ꝓdigiosū instinctū: preſertim cum regere rem publicā in prohibito hēant ꝛ curā aīmarū ōia iura eis interdicāt· Talib꞉ eni queso quid op⁹ est ōīa reuelare· vbi preser tī de necessarijs viuēdi moralit̄ suffitientē hn̄t statorꝫ doctrinā Postremo alia doctrina est ut quicūqȝ religiosus aut celibem vitam eligens feīs vbi non oportet eciam sub p̄textu lucri aīmarum multum voluerit esse famliaris: talis suam cōuersacōnem suspectā valde habeat. ne caro non spiritus vel digitus inanis glorie duos luscos anime foueat oculos que inanis gloria q̄ꝫ altam sibi radicem apud mētem figat nescit inexpertus· ¶ Piger: Ualde in sexum debilem impingis: scire cupio exemplum vbi masculinus eciam desipiat grauiter·

Theologus. Supra dixi.
me nūq̄ i sexum femineū quic
q̄ velle inuehere. sed in abusū
sexus bene ab illo ↄ bonū crea
tum de quo dicitur Bene om
nia fecit. Et vidit deus cuncta
que fecerat ⁊ erant valde bona
Verūptamē masculinus si er
rat tāto ab eē veri errat deti⁹
q̄nto fre tus potencia fuerit effi
caci⁹. Rem gestam audi infra
decennium Fuit in ciuitate Ra
uenspurg Constācien. dyo
cesis puer scholaris ānorū. xiiij.
circiter hic aliquibus diebus
a loco sui hospicij pditus q̄re
batur vbiqȝ diebȝ multis in p̄
fata ciuitate Tādem reptus ē
extra ciuitatem Iacens sup q̄n
dam arborem que pin⁹ vocat̄
distans a ciuitate p dimidiā
leucam vel integram. Nullum
vuln⁹ habuit nec laqueus an
se iugulasse vel cum alius co m
puit nec interfectoris cuiusq̄
vestigium euidēs Cepert huc
multi de plebe stati tanq̄ mar
tirē a iudeis clam occisū cole
re miracula ab eo facta mēda
cissima fingere capellā ligneā
erigere ↄ lapideam coaceruaē
custodes pegrinorū pecuniaȝ
nouo dedicatā martiri ↄ velut
sūma de martirio haberet pbacō
duliā ignoto sancto exhibere
Certabāt vrbis inter se secu
lares et ecclīastici quisnā pu
er esset quibusdā dicētibus qȝ
opinio de puero bona est ali
is id cōtradicētibus nequaq̄ i
quiūt hi q̄ talibus cito credūt
seducunt turbas hūatus est i
hoc dissidio puer p terre bali
uū i castro ppe nec queq̄ locū
sepulchri adire sinebat quo
dū veritas rei apiretur. Sed
plebs credula putatiuū mar
tirem abnegare noluit. Nā
qȝ plebs adire nequit sepul
chrum frequētauit saltem vt
credidit martirij locum pmū
videlicet campestrē siluestrē
pocius Habuit autē puer vi
rum quēdam ognatum qui se
diuinitus īspiratum credidit
vt sb pena peccati nō desistēt
q̊ dū pmū martiri sanctificaē
turↄ hic negotijs plimam at
tulit difficultatem Venit tan
dem ad locū impator Sigis
mūd⁹ Romanorū rex vir circū
spectione plen⁹ qui diligent̄
examinatis ptib⁹ ⁊ testib⁹ ne
gocij repit multimodas ibi i
tercessisse fallatias fraudes ⁊ de
cipulas. Vn̄ motus pprīū se
cuit capellam qȝ nō cōsecrata
erat destruxit ⁊ reipublice ne
ignotū colerēt penitus interdix
it ⁊ ita sancti huius mira cessa
uerūt. Similis decepcō facta
ē satis nouiter circa adoracōeȝ

cuiusdā hostie in Colonia mi raculose ut putabat' reperte ꝛ diu a multitudie ppli adoráte q̊usq3 dol9 ad lucē pdijt Aua ritie enī grā id excogitatū ē: ut in cōcilio gnāli basilieñ· de hoc Offitial' Colonieñ· sc3 Va rentrap lōgā historiā me au diente texuit Silit' accidit eo dē tpe circ' Magdeburgeñ· ec clesiam de deceptione simili quā a quodā magistro Hen rico canonico ibidem ꝛ sacre pagine professore audiui de quibus longū nimis esset re citare.

Capitulū Duodecimū

Homies q̄ formicas mō struos' aurū recipere moliūtur: tales p for micas illas usq3 ad mortē per secucōe; patiūtur Talismodi nrī tēpis heretici fuerūt q̄ otra sane doctrine defensorēs i mor tem eo℞ machinati sūt quoci ensciq3 p verba sacre scriptu re a pfidis male intellcā eadē pagmā auferre si q̄ catholici conabant' Int' pfidos eni iux lamentū pphe quo ad hoc in regno bohemie sepe dicto ad lrām Obscuratū est aurū mu tatus ē color optim9· q2 lapi des sāctuarij doctores catholi ci dispsi sūt i capite oīm plate arū Nec ull9 tādē ibi reptus māsisse sacre doctrine pfessor dinoscit'· qnimo hij q̄ nati bo hemi incaute errorē inchoaue rāt videntes finem ducere ad mortē fugiēdo de terra a se ma le docta publice verbis ꝛ scrip turis reuocabāt Piger: Cu pio scire: an ne eodē tpe alij miracula int' fideles p fidei ro boracōe fcā sint alicubi Thē olog9: Nō destitit de9 fontem sue mie protūc emanare sup multos fideles q̄bus grose su pueniste ostat Nā in victorijs nro℞ q̄busdā pdigiose satis fideles aliqn triūphū belli ob tinuert ut habes sup̄ de milite nobili li·ij·ca·viij· Cū etia3 de metis bohēie a ciuitate egressi ve nissem9 vbi ex pte Basil·ocilij hēticis audiētiā sibi dari si veni rent pmisim9: venimus in co mitatu dnī Frederici marchi onis brādenbgens' in opidū suum qd' Culmach dicitur su p quo castrum inexpugnabi le in alto iac3 in monticulo di ctū plassemberg· ibi mirum ta le narrante nobis marchiōe paulo ante euenerat Intraue rant enim heretici territorium idem cum tāta potentia cui nl' l9 resistere valuit ꝛ opidū p̄ dictum statim obtinuerūt· Fu gerant igitur de ōnibus locis adiacentibus ꝛ de ipō opido

ad castrū gratia p̄sidij mona
chi ⁊ clerici·moniales ⁊ iudei·
⁊ vulgus magnū Interea armi
geri qui erāt in castro dietim
certo tempore castrum exeun
tes cum balistis ⁊ bombardis
manualib; per decliuium mon
tis descēdebāt supra opidum
in p̄sidos iacula pro posse iatiē
tes ⁊ vice reciproca idem ab he
reticis expectātes· Quadā aūt
die cum nostri more solito a
castro descenderent inter se Iu
deum quēdam habuerūt i ma
nualib; bombardis tritum sa
tis· Videtes heretici nostros
statim ad ecclesiam opidi cū
currerunt ymaginem cristi de
monti olyuete qui ibi effigia
tus erat in lapide s vel coctis la
tibus de ecclesia ad plateam
ut nostri cōspicerent iniuriam
traxerūt Videtibusq; nostris
quid maligni nouū p̄tende
rūt viderūt q ymaginē salua
toris manib9 protēsis orantē
quidam p̄sidus accessit ꝓpius
⁊ educto gladio clamauit al
ta voce ad nostros derisorie·
Ecce inqt deus vester Si pla
cet libēt se· Et ita illico caput
imagini attrūcauit· Quo viso
Iudeus bombardā suam ad
iactum disposuit ⁊ ad cristia
nos ait Quāq̄ alterius sim fi
dei a vob tamē pro posse fidē ve

strām defendā· Ignem igitur
machina immisit et primo ie
ctu reū hereticum ōmbus mirā
tib9 iudeus tetigit ⁊ occidit·
Altera die mirabile aliud cōti
git· fuit in castro fatuus qdā
a natiuitate amorosus ⁊ loquax
satis· q quotidie cupiebat cū
predictis armigeris e castro
exire ⁊ singulare certamen p
fidis minabatur hereticis inte
tare quam ob rē; custodieba
tur multum ne exiret castrū·
Capta aūt quadam die oppor
tunitate quādo portarius ꝓpe
portam non essꝫ inuenit mod
per claues aut alit ita ut ōni
bus ignorantib9 castrum exi
ret descēdit igitur p deuexum
montis ymo cucurrit fuste ar
repta prope opidū stātes he
reticos importunis verb ⁊ icti
bus inuasit· Qui eductis gla
dijs se defenderūt ⁊ fatuū ima
nissimis vulneib9 quorū cica
trices vidi postmod vsq; ad
mortem ut putabant pcusse
runt· Cecidit igitur pauperculus
xpi ⁊ recedentib; hereticis
diu iacuit volutat9 i sāguine
ꝓprio· tandem aūt resumptis
viribus surrexit castro appro
pinquare ascendendo cepit ⁊
in menijs custodes stupebāt·
vnde ⁊ quando fatuus castr
exiuissꝫ Sibi igitur apientes

cū letalibus vulneribus sauciatū repierūt. Nā int' cetera loca circa mamillas totaliter pfossus gladijs extitit qui loc9 vulnus cum pfundū fuerit letalem semp solet lesionē recipe. Habuit autē fatuus semp in sūmo odio iudeos plus tn̄ hereticos. Cūq3 fuisset quidā valde exptus in cyrurgia iudeus p medico adductus: hunc fatuus velut mortē sibi nullatenus appropinquare voluit. Absit inquit ut ab heretico saner: sed ad cocum in coquina cucurrit offam esuriēs secū comedit et infra paucos dies sine ligatura et arte medicine sanatus fuit: oīm iuditio solum diuinit9. qr nullo fere hūano adiutus p̄sidio. Fuerūt aliqn̄ in praga ex pte Bas. Concilij transmissi dn̄i Episcopi Cōstātien. prouītie Rothomagen. Epūs Augusten. Archidiaconus barsinonen. Decan9 Turonen. Et multi doctores d' iui et hūani iuris cū familia mlta & hūili apparatu oēs et clericali: ut conarētur reducere perfidos sb treugis quas habebāt ad gremiū sācte ecclesie. ptrelebatur aūt dieta multis ebdomadib3 et mensibus pter duritiem pfidoz: ingrassabat' in populo actu pestilētia validissima que dietim centena circiter hoim necabat. Spectaculū tūc deus mirātibus ōnibus pfidis fecit in hospitio nr̄oz: ut licet in oib9 adiacentibus ppinquis et distantib3 domib3 pestilētia regnaret valide. Nūq' tn̄ domū p̄fatā fideliū intrauit nec p totū decursū pn̄tie eorū quisq' mortuus nec peste i minimo tact9 fuit. Sileo ne notam incurrā fauois excessiui de supriore ouentus Frārenste meī reformato in nr̄o ordine qui ōnibus diebus vite sue integer obseruator fue regule et deuotus vsq3 ad finem pmansit. Qūo in cōuētu eodem ab hereticis captus constātissime fidem catholicā tenuit et in sua patientia tam equo animo rogum sustinuit ut perfidi faterētur ei in mortis piculo similē inter nostros non repisse.

Explicit liber terti9 formicarij de falsis et illusorijs visiōib3.

Incipit liber quart9 formicarij: pñcipalit' de virtuosꝰ pfectoꝝ opacõibus

Aggrediendo quãtum in ordine libellū de virtuosis pfectoꝝ opacõib9 principalit' ⁊ de negligēter agentibus circa talia. Primo loco de formicis occurrit hec eaꝝ ꝓprietas: ꝙ in pcessu etatis sue multū inter se differūt ꝙꝫ quedã sūt in ouis. Alie vermiculi nati nouiter. Alie vero mõ generare possunt ⁊ opera exercē valida. profect9 in spūalib9 hic modo nobꝰ insinuatur. ut quēadmodū formice crescūt in corpe. Ita nos augmentū capiam9 in aīa de quali dei pcursor nobis exēplar edidit vbi de eo luce. i. dicitur Puer crescebat ⁊ confortabatur spū. Et ibidē scđo. de eodē quē predixerat dicitur. Puer aūt crescebat ⁊ cõfortabatur plen9 sapiētia. ⁊ grã dei erat ī illo. de duodēne demꝙꝫ iterū ibi seqtur. Ihūs pficiebat sapiētia ⁊ etate. ⁊ grã apud deum ⁊ hoīes. Non ꝙ ipsa xp̄i hūanitas augmētū grē sūpserit? Ꝙꝫ ut greg. nazãzen9 dicit ꝙ grãtia quã ī sūma plenitudine in ɔcepcõe accepat. paulatim manifestabãtur p eū hoīb9 Et ut Theophil9 sup eodē ait. Quia naturalis lex respuit hoīez sensu maiorē vtī ꝙ etas corpis patiatur. Erat itaqꝫ verbū factū hō pfectus cū sit virtus et sapiētia pris. verꝫ quia dãdū erat aliquid nostre nature morib9. ne aliquid extraneū a videntib9 reputetur: tanꝙ homo paulatī crescente corpe manifestabat seipsū. ⁊ quotidie sapientior ab audiētib9 ⁊ vidētibus censebatur De hoc augmēto morali virtutū ita dicit apostol9 ad Eph. iiij. Veritatē facientes in caritate crescam9 in illo p oīa qui est caput xp̄s. principiū aūt huius augmēti virtus semētina est verbum dei i quo augmēto cõmendat Colocenꝰ. i. vbi ait. Verbū veritatis euãgelij peruenit ad vos sic ⁊ in vniūso mūdo est. ⁊ fructificat ⁊ crescit in vobꝰ ex ea die qua audistis ut cognouistis grãm dei in veritate. Hoc enī semē parit vel fructificat iuxta dispõcões mentiū que male vel bene excolūtur pluuia dei grãtie. et aratro libtatis arbitrij. qđ facē põt. id qđ in se est vtēdo bñdatis naturalib9. vel negligent' vel ceruicose sei istis gerēdo Voluit hoc denotare

verbum dei a quo omnia ver
ba veritatis primo emanant.
cum Mathei decimotercio
De seminatore seminanti et
de fructu neglecto aut habi
to. ita parabolam exponendo
conclusit Qui in terram bo
nam seminatus est. hic est
qui audit verbum et intelli
git et fructum affert et facit.
aliud quidem centesimum.
aliud autem sexagesimū. ali
ud vero tricesimum. Ex hijs
etiam auctoritatibus iam p̄
allegatis ip̄e beatus Augusti
nus ⁊ imitatores sui pedem fi
xerunt. distinguendo carita
tis gradum triplicem Incipiē
tem proficientem. ⁊ perfectā.
sicut inuenitur etiā in oīb⁹ aī
malibus. ortus eorum. pro
uectus. ⁊ perfectio status cre
menti. Piger: Vales ne
de tibi notorum hominū nu
mero quemq̄ in medium pro
ducere qui a primeua etate
sua statum baptismalis inno
centie in vite spiritualis perfe
ctione vsq₃ ad senectutem p
duxerit. Theologus: Cum
nemo scd̄m legem cōmunem
nouerit an odio vel amore
dignus sit ut Salomon pru
dentissimus dicit Ecclesiastes
nono Minus ego de alieno
seruo iudicare audeo. Verū
tamen. quia tamē de coniectu
ra humana questionē₃ ut pu
to intelligis. tales multos vi
di presertim de virginū digni
tate excellentia ac statu: de
quib⁹ nōnullā sup̄ mencōe₃
in locis pluribus feci ⁊ infra
faciam que baptismalem ino
cenciam seruauerunt vsq₃ ad
vltimum senium. ⁊ a mortali
bus peccatis innoxie ut in do
mino omnium spero in habū
dantia meritorum sepulchra
defuncte intrauerūt. Piger:
Sacre scripture repugnaē
videris qui feminas viris in
bonitate preponis. Nolum Ec
clesiastici quadragesimose
cundo dicit sapiens. Melior
est iniquitas viri q̄ benefaci
ens mulier. Et Ecclesiast. sep
timo dicit. Virū de mille vnū
repperi mulierem ex omnibus
non inueni. Silencio pertrā
seo breuitatis gracia que de
feminis sapientes mala dicūt
Theologus: Non ma
iorem feminarum multitudi
nem q̄ virorum saluo. quia
illud agnoscere solius dei est
de quo oramus. deus cui soli
cognitus est numerus electo
rum in superna felicitate locā
dus. sed quia timor dei ⁊ vere
cundia de peccato. ac deo cu
pacio a temporalium cura.

ac libtatis male priuacō·pl9
sibi omnīter in locis vbi fui i
feminis vendicantur q̄ in vi
ris Idcirco de talibus loquor
q̄rum noticiam habui in ofes
sione ⁊ aliter Cōstat aūt aliū
quēpiam maiorē multitudi
nē viroꝝ agnoscere·qd non
abnego·Preterea te remitto
ad ea que disserui vbi supr̄ li
bro·iij·ca·iiij·Tibi dixi nō vi
delicet esse reprehendēdū sexū
quem de9 creauit ſʒ in sexu vi
tiū si adesſʒ·eadē lege·nō vir
eo bon9 est·quia homo·ſʒ qr
virtuosus·Ad primā aūt au
ctoritatē rñdendo noueris q
scdm littē sensū hec auctoitas
⁊ ei9 intellectus a priori versu
dependʒ ⁊ ex eo qd statim seq
tur·Quoꝝ sensus est q tuci
us est quo ad castitatis custo
diam cohabitaē iniquo viro
q̄ muliei benefatiēti·vn̄ text9
sic se hʒ·Oim hominū noli in
tendē in spē·⁊ in medio mulie
rū noli cōmorari·De vestimē
tis enī procedit tinea·⁊ a mulie
re iniq̄tas viri Melior est ini
quitas viri q̄ mulier bn̄fatiēs
⁊ mulier cōfundens in obpro
briū·Hūc sensū glō·interline
alis innuit cū capite hui9 lr̄e
sic p̄mittit·doceʒ nos hic puri
tatem cordis ⁊ corpis seruare
Tn̄ glō·marginalis aliū sen

sum tradit moralem·nec tuo
nec meo contrariū ꝓposito·ut
sit intellect9 littē·Melior id
est vtilior est iniq̄tas id est
lapsus viri·supple p discrecio
nem postmod humiliter resur
gentis·q̄ mulier benefatiens
id ē q̄ min9 prudēs bn̄fatiens
⁊ de bn̄fatiendo indiscrete pre
sumens Vn̄ glō·dicit:vir in
hoc loco fortis ⁊ discretus vo
catur·Mulier mens infirma
⁊ indiscreta Et sepe contingit
ut discret9 labatur in culpaꝫ
Infirmus exhibeat opacōem
bonā·Sed indiscret9 de bonis
suis supbiens grui9 cadit·dis
cretus penitens ad discrecōis
regulā redit·⁊ de cetero forti
us ⁊ cauti9 agit Sepe enī cul
pa fortiū fit occasio virtutis
⁊ virtus infirmorum occasio
pcc̄i·Porro si secūda auctori
tate oēs feminas dānaē volu
eris:ipi scripture sacre aduer
saberis ⁊ sāctoꝝ cathologo q̄
virgines cōiugatas ⁊ matro
nas canoīsat i innumeā mul
titudie nisi ut quidā exponūt
⁊ glō·innuere videtur de carē
cia originalis pcc̄i·auctoita
tem intellexeris a quo solus
xp̄us homo innoxi9 extitit·de
quo scrupulo multorum me
nūc non occupo Sensus igi
tur littere multiplex eē potest

et nullus pro tuo intellcū· primus est iam p̄tactus de origi nali pcc̄o· Secūdus est q̄ in opacōe virorum pauce mulie res cōstantes sunt· Vn̄ glō· interlinealis dicit Mulier a mollitie molles et incōstantes signat Et scd̄; hoc viri incon stantes quoq̜ multi sūt quia stultoꝝ numerꝰ est infinitus Eccl̄iast· primo per mulierem intelligerentur sicuti sexus fe mineus Tertius sensus est lit teralis que; glosa sic de aucto re auctoritatis ipsius exp̄mit Cum vix de paucis viris bo nos inuenerim· ita ut in mille vnus potuerit inuenire mulie rem bonam omnino inuenire nō potui· quia me omnes ad luxuriam non ad virtute; de duxerūt· Quartus sensus est q̄ mulier ad incontinentie vi tium pronior est viro· vnde glō· subdit Cum cor hominis ab adolescentia ad malitia; diligenter est appositum· et pene omnes offenderint deū· in hac ruina generis humani facilior ad casum est mulier· Vnde poeta varium et muta bile semper femina· Quintus sensus est h̄m Nicolaum de ly ra· q̄ pauce mulieres sint vir tuose respectu virorum· sicut dicitur cōmuniter nullum eē in ecclesia quando valde pau ci sunt ibi respectu multitudi nis que solet conuenire· et per talē modū dicitur· ij· phisico· Qd̄ modicum distat quasi ni hil computatur· Sextus sen sus est h̄m glosā interlineale; q̄ per virum racio vel fortis· Nam vir a virtute fortes de notat· p muliere; sensualitas signatur cui racō p̄ponitur· Est aūt sēsualitas ꝑpetue cor rupcōnis lic; racōne possit re gulari Piger: Est ergo ne pcc̄m fornicacōnis vel adulte rij in viro maius q̄ in femina Theologꝰ: Rn̄ d; sanctus doctor in· iiij· disti· xxxv· se ha bent ut excedētia et excessa q̄ in muliere est plus de hūore et ideo sunt magis ductibiles a cōcupiscencijs Sed in viro plus est de calore qui cōcupi scētia; excitat· Sed tamē sim pliciter loquēdo ceteris pari bus vir in simplici fornicatio ne plus peccat q̄ mulier quia habet plus de racionis bono· que preualet quibuslibet mo tibus corpaliū passionū· S; q̄tum ad lesionem matrimo nij· plus peccat mulier q̄ vir tum quia hoc plus est contra legem nature· quia nunq̄ li cuit mulieri hr̄e plures viros secus ē de viris resp cū mulieꝝ

tum quia magis nocet proli quam incertam facit. Et quia lesio matrimonii peccatum est gravius quam simplex fornicatio. Ideo simpliciter loquendo plus peccat mulier adultera quam vir adulter ceteris paribus. Hec sanctus Thomas. Unde dominus Albertus cui in hac materia quanto naturalis est pre multis est credendum: dicit libro ix. de animalibus tractatu i. ca. i. Quando inquit puelle caste sunt et avertunt animum: stant usque ad antiquitatem ultimam quia nunquam polluuntur neque experiuntur coytus delectationem. Et hoc fit etiam in maribus sed raro. Quedam autem habent ex vicio complexionis. Alie ex dispositione complexionis Et ca. ii. dicit Sunt tamen quedam mulieres sicci corporis quibus uno accidit mense menstruum et alio non Et quasdam ego vidi virgines castas: ieiuniis et vigiliis macerantes corpora quibus nunquam accidit menstruum in pluribus mensibus per multos annos et ex hoc non infirmabantur. Hec ille Ex quibus patet quantum valet in religiosis virtus temperantie que tantam munditiam nedum in anima verum etiam observat in corpore. Causas autem in feminis maioris et minoris continencie videre potes ibidem libro xviii. tractatu ii. ca. iiii. Cur videlicet virgines aliquando latius temptantur et coniugate post plurimam amplificationem minus et similia ex quibus prefate virtutis temperantie decus elici potest. Sed nota quod addit ubi prius Albertus et aiunt animum a cogitationibus venereis quia ut ibidem premittit rememoratio coytus excitat appetitum quia actum anime multum variat corpus. Nolo tamen ulterius sordibus venereis occupemur ista sufficiant.

Capitulum Secundum

Ova formica generat que colore sunt alba quantitate parva rotunda oblonga et columnalia Ovorum nomine fructus possunt intelligi novellici teneri. unde super isto Job xxxix. Strutio derelinquit in terra ova sua tu forte in pulvere calefacis ea. dicit beatus Greg. xxxi. li. mora. Quid per ova nisi teneram adhuc plebes exprimitur. que diu fovenda est. ut ad vivum volatile perducatur. Ova quippe insensibilia in semetipsis sunt. sed tamen calefacta in vivis volatilibus convertuntur Ita nimirum parvuli auditores ac filii certum est quod frigidi insensibilesque remanent nisi doctoris sui solicita exhortatione calefiant Ne igitur derelicti in sua insensibilitate torpescant

assidua doctoꝝ voce fouendi sūt· quousq; valeant ꝑ intelligētiam viuere· ⁊ ꝑ cōtemplacōez volare Qua in terra derelīquisse est nullū celestis vite filijs exemplū pbere Tu forsitan in puluere calefacis ea ac si dicat: ut ego q̄ illa in pulue calefacō quia sc; puuloꝝ animas ⁊ in medio peccātium positas amoris mei igne succendo· Quia igitur iuxta istaz beati greḡ· sētentiā ꝑ oua bonorum opm fructus exp̄munt· ita ꝑ albedinē· puritatē· ⁊ ouorum longitudinē· tres cōditiones bonis opib9 necessarie ītelliguntur· ut sint ꝑ innocentiam nitida· per humilitatem pua· ⁊ in pseuerātia lōga· Talia enim opa deus ⁊ sui sancti remunerare sepe solent miraculose supra legem cōmunem·

¶ Piger: Exempla de hoc posco· ¶ Theologus: Tpe quo in vniuersitate Coloniēsi nostre facultatis primū studens fui: nobilem iuuenē quēdam studētem artes adultum· ⁊ in verbis: pedagogo suo teste ⁊ me qui cōfessoꝛ suus fui: fidedignum valde huius relacione didici que sequūtur· Fuit inquit nouit circa ercklentz ī ptibus inferioribus almanie quidam secularis simplicia nus qui per oracōnes ⁊ ieiunia sepe solebat beate virgi barbare prestaē spetialia obsequia in quib9 ipē exorabat simplicit̄ humiliter ⁊ perseuerāter ut sibi virginis intercessione donaētur sine sacramētis penitentie et eucaristie ex hac vita nō migrare· p̄misē occurūt interea terrā pfatā ⁊ adiacentē patriā guerre duorū nobilium se vbi poterant ī rebus ⁊ hominib9 adinuicez inuadentium· Captiuauit autez vna die domin9 vnus ex eisdē sui aduersarij plures viros· inter quos etiam beate barbaē famulus detentus est· ⁊ vna cum alijs inturritus est· Addebantur q; dietim noui captiui veteribus· Et victus qui parcissim9 fuit ⁊ inhumanus ex caristia nō augebatur sed minuebatur quotidie adeo ut p̄ fame ⁊ media multi aliquociēs mortui in carcere repirentur Et ne fetore reliquos lederent· per custodes carceris eitiebantur Int̄ defitientes autez pre fame ille cepit esse beate barbare fidelis· qui prope ad duodecimū diē vel circit̄ vltr̄ hūane natuē fortitudinez sine cibo viuebat· quē cū custodes carceis sepe vidissent ⁊ iudicassent ī crastinū moriturū

velut alios eitiendū· ꝑtelacō
nem vite tandē admirantes et
dixert Quō quesum⁹ accidit
nob tecum dicito vltr̄ hūanā
valitudinez iam tot dieb⁹ ni
hil gustasti·mortuo similior
es q̄ꝫ viuo·nec vlla spes est de
tua conualescētia·vnde ergo vi
uis dūci⁹ alijs Qui respōdit
dudū a vobis desideraui ut sa
cerdote vocato ↄfiterer ⁊ via
ticū sumerē fidelīū·ꝫ prodicō
nem verentes·mihi petitū de
negastis·btē barbare diu ser
uus extiti·q̄ me sine dictis sac̄
mētis scito te migrare nō sinit
Quo audito capitaneū castri
accesserūt·historiaꝫ narraue
rūt·⁊ difficult̄ ut cōfessor ad
mittētur obtinuerūt·Confes
sione sacramētali igitur per
acta mori non poterat·quem
btā virgo sui spōsi viatico p̄
muniri volebat·Nā exesis fa
me carnib⁹ moribund⁹ iace
bat·sanari alias nequibat·⁊
mori nemo dabat Tūc iterū
ad custodes clamabat·viati
cū queso p sacdotē mihi porri
gi cuētis·⁊ proculdubio vos
fastidio·⁊ ego mortis dolori
b⁹ carebo Admiss⁹ est igitur
sacdos cū diuinissimo eucari
stie sacramēto·quo munitus
infirmus·statim requieuit in
pace· ❨ Piger: In hoc loco cō
probaē videris fidē esse adhi
bendā quibusdā nouis scōꝝ
legendis que sonant p̄mia q̄
daꝫ eos consecuturos q̄ certū
eis obsequiū prestauerit an
nuatim vel dietim·que tn̄ qui
dam theologie tue fautores
supsticōem sape dicunt·⁊ se
in istis fundare fatuū esse af
firmāt Tū qꝛ talia nō in anti
quis passionalib⁹ ⁊ libris·ꝫ
solū in nouis repiri autumāt
ab hijs qui in fauorez vel cau
sa auaricie talia de ꝓprio po
suisse videntur·tū qꝛ si ita est
ut legende canūt: viuentes sā
cte licꝫ morituri pro se venerā
tibus orassent: p̄sūpcione tn̄
dignū acceptasse viderentur
in hoc·cū nemo sciat an odio
vel amoē dign⁹·tū etiam qꝛ
si in talibus sēb us de adiuto
rio in extremis p scōs haben
do se quis tanq̄ꝫ indubitāter
id cōsequeretur fundaret.ex
hoc multi prius punirēt co gi
tātes si finis bon⁹ erit·totum
expeditum erit negociū viuē
di· ❨ Theolog⁹: Vellem qꝫ
mente reuolueres id qd̄ sup̄
libro·ij·ca·iij·de fratre misera
bilit̄ mortuo audisti·qui btē
barbaē obsequia neglexit so
lita·vn̄ nequaq̄ꝫ eis assencio
quos tu allegas quos errare
puto Et ut eoꝝ soluā motiua

ecōtra noueris similia in anti
q̄s ꝛ approbatis libris repiri
Nā eusebij cesarien̄ ecc̄iastica
historia quā de greco in lati
nū btūs Jeronim⁹ trāstulit li
bro sexto de scā potānea nobi
lissiā virgine sic hab; Cū ba
silides vn⁹ ex hijs q̄b⁹ implei
spiculatoris offitiū mos ē· su
scepta potāneā odēnata; p fi
de ad morte; ducer; ad suppli
ciū ac multitudo īpudico; pi
ter ꝛ impio; potānee verba
iniurijs conarētur illudē· Ac
q̄la eni iudex ominatus fueāt
virginis castitati· qꝫ eā vel cru
delissimis gladiatoib⁹ vel im
pudicissimis lenonib⁹ daret·
Basilides ei⁹ carnifex abige
re impudētius irruētes ac de
turbae cepit hūanitatis ꝛ mi
seracōis obtētu At illa religi
osū viri votū erga se et ꝓposi
tum hūanitatis āplexata Cer
tus esto inq̄t qꝫ cū abiero ad
dominū meū· sine mora boni
huius tibi remuneracōem pa
bo· Migrās autē p picis cali
de supfusionem· die tertia no
ctu basilidi apparuit· et capi
ti suo coronā imposuit dicens
deprecata; se pro ipō dominū
et impetrasse· ut ſm qꝫ scriptū
est qui recipit martirē· merce
dē martiris cōseq̄tur Et addi
dit Eusebius postq̄ basilidē
ōūsiōe ꝛ p fide decapitacōe p
orauit S; ꝛ alijs inq̄t pluib;
p illō tps psecucōis sc; apud
Alexādriā potānea odiscipul'
suis cū q̄b; verbo dei i origē is
scola opam dederat potāneā si
mile mun⁹ tradit' pstitisse as
sistēs eis p visum ꝛ coronas
martirij impetratas a dn̄o de
ferēs· Legēdam deniq; beati
Omifry anachorite sācūssimi
scripsit· Primum sicut in vitas
patrum legimus tā pafnuci⁹
sāc̄issimus vir greco sermone
qꝫ venerabilis prudentissim⁹
q; vir Grego· in gestis narra
uit ꝛ tandē ab alio i vitaspa
trū in latinū trāslata ē vbi sic
i fine habetur hec est ait Omi
frius postulacio mea quā im
petraui a dn̄o Si q̄s oblacio
nē ob amorē nois mei aū con
spectū dn̄i nr̄i ihū xp̄i imolat
ab oi tēpestate dyabolica ꝛ vi
culo p̄uitatis hūane liber exi
stet at; cū sanctis angelis in
regno celorū eterne heredita
tis capax fiet· Si quis obla
cōne; non valet offerre· vel p̄
inopia redimere: ille p amorē
meo p amore dn̄i elemosinā
paupi tribuat ꝛ ego orabo p
eo i ospcū dei ut dign⁹ in cele
stib; vita supna pfrui valeat
Si q̄s nec oblacōe; nec eleō
sinā pōt offerre p caitate mea

incensum dño deo nro in odo
rem suauitatis offerat Et ego
orabo p eo ut gaudiū plene
possideat Cui inq̄ pafnutius·
pat mi ne irasceris si loquar·
Si incensū nec quis habet
nec facultatis aliquid·vnde
te placare pōt ut tn̄ tua bn̄di
ctōne non careat in quacūqz
tribulacōe te inuocat· Tūc il
le rn̄dit Si quis paup in de
serto vel ī alio aliquo loco ob
lacōez aut elemosinā seu incē
sum non habz ad immolādū
surgat ⁊ man⁹ suas ad deū ex
tendat ter dn̄icam oracōnem
id ē pat noster p me cū inten
ta mente ⁊ noie sancte trini
tatis psallat·ego vero p ipso
ad dominū itercedo ut vite ce
lestis mereatur pticeps fieri
cū oibus sanctis dei Hec ibi·
Preterea publice cantatur i ec
clesia omniū satis ⁊ in nro or
dine de btā katherina in laud
anthiphonis cū decollari iā de
buit Expecto p te gladiū ihe
su xp̄e rex bone·tn̄ meū collo
ca in padiso spūm ⁊ fac mia;
meā agentibus memoriā: vox
de celo insonuit Veni electa
mea veni intra thalamū spō
si tui· Que postulas impetra
sti· qui te laudant salui fiant
Et in ymno ibidē dicitur· Im
minēte passiōe virgo hec int

serit·assequatur ihu bone qd
a te petierit· suo quisquis in
agone memor mei fuerit· In
hoc caput amputatur·⁊ simi
lia· Legim⁹ adhuc in legen
da de scō fundatore nostri or
dinis dnīco q fres eū iam mo
riturū circūstantes se videdo
priuari pio patre·amare fle
uerunt· Quos osolans ait no
lite plorare filij carissimi nec
vos mea corpalis turbz discef
sio In loco ad quem vado vti
lior vobis ero q̄ hic fuerim·
post morte aduocatū me poti
orem habebitis q̄ in hac vi
ta habere possetis Nec quisq̄
doctor qui in eodē ordine ex
cellentissimi fuerūt· p̄fatas le
gendas calumniatus est· Di
cit insup scūs doctor in·iiij·di
xv·qrti·q·iij·ar·ij· Quāuis su
periores sācti in patria sint ma
gis deo accepti q̄ inferiores:
vtile tn̄ est etiam minores sā
ctos interdū orare ppt quin
qz causas· ⁊ statim p tertia
assignat quia inquit quibus
dam scīs datū est i aliquibus
spēalib⁹ caus p̄cipue patro
cinari·sicut sācto Anthonio
ad ignem infernalem Hec il
le Vides igitur q̄ vetera scrip
ta q̄ famosi viri·sanctis spe
tialia de quib⁹ meruerāt pro
nobis a deo obtinuisse Et cū

in luce fit deumque eos super naturam in vita eorum multa prodigia fecisse. Cur non pari modo credatur quod de sua predestinacione certi sine humilitatis preiudicio ab eo quem summe dilexerunt talia fidenter de quibus ambigis precibus obtinuisse. Multi enim certum est ex speciali privilegio se et in caritate esse et donum perseverantie se habituros finaliter non dubitarunt Nec tamen in talium sanctorum impetratis privilegiis presumere debemus ut sine fallo eis modica exhibendo tandem omnino salvemur quantumcumque eciam male interim egerimus abfit hic a fidelium cordibus intellectus sed domino deo et suis sanctis bona spe spetialibus serviciis obsequi debemus medio tempore operibus bonis secundum beati petri mandatum certam faciendo vocacionem nostram.

Capitulū Tertiū

Ova formicarū sunt odorifera et quibusdā aīmalibus infirmis medicina. Audisti parū antea ex gregoriano intellectu. Per ova opera bona et per odorem fame redolentiam iuxta apostolum debere intelligi. Et quod divina protectione muniti non humana dei novelli filii etiam in medio seculi de puerili vita ad robur virile cum virtutū copia crescunt. Piger: Esse perfectum in medio nacionis prave et perverse puto plus esse miraculum quam sit humanū.

Theologus: Bene sentis Sed quidam etiam meo tempore tales reperti sunt Fuit enim meo tempore quidam miles in armis utriusque hominis valde tritus Boarus nomine de quo supra libro primo capi. xii. tibi mencionem partim feci. Hic in iuventute nutritus fuit in cuiusdam Comitis curia ubi blasphemare adeo fuit consuetum ut in omni dicto pene verbum blasphemiā notatur emitteretur a ceteris nobilibus que corruptela puto gentem theuthonicam intravit ex malo intellectu unius articuli heresis waldensium qui est quod in nullo casu iurare licet In lingua autem theuthonica que in propriis vocabulis multum deficit: idem et unum vocabulum habet iurare et blasphemare. Et ut nullus notaretur esse waldensis ex levitateque mimorum et pravitate evenit

ut blasphēiā i verb᷒ p xp̄i mē
bra vel ɔficta honesta vel
verecūda · nimis assueta sit in
ore multoꝝ · hītum hui᷒ vicij
pessimi postq̄ miles se didicit
habē: sepi᷒ cōsciencia ductus
firmit᷑ aīmo statuit talia dedi
scere et abnegare · Et cū diu se
cū pugnasset · tn̄ p̄cipiēd lubri
ce lingue et viciō inolito vict᷒
freqūeter subiacebat · petiuit
igitur a sacerdote suo ɔfessore
ut sibi penitētiam aliquā cōtr̄
tale viciū iniūgeret · ut eandē
faciens p dei adiutoriū viciū
eradicare valeret Cui cōfessor
satis facilem nescio quā satis
factiōe3 iniūxit que vitiū pre
dictū in modico quidē ampu
tauit s3 ad radicē nequaq̄ pe
uenit Qd vidēs xp̄i tyro. sibi
ipsi penitētiam iniūxit talē · ut
quotiēscūq3 blasphemia aliq̄
os suū exiret · tot diebus deīn
ceps a carnib3 abstinere vel
let · Et ne ex inaduertētia aliq̄
inulta maneret blasphemia fa
mulis suis iniūxit districte ut
vices et quotas notarēt blas
phemiaꝝ · et easdē dn̄o nō ce
larent Quas notās dn̄s licet
in curia ptūc morā traheret cu
iusdā p̄ncipis qui est electo
rū vn᷒ sacri imperij · tn̄ fere di
imidio āno aliqn̄ ex imposita
sibi penitētia carnes non gu

stauit Qua vexat᷒ ex abstinē
tia ita p diuinā grām vicium
blasphemie eruit radicitus ·
ut tpe quo postmodū viri no
ticiam habui · nec minimū ver
bū ab ore eius audiuerim qd
p̄teritū facin᷒ notare valere3 ·
Audiui a viro quodā ɔstanti
alio si bene memorie occurrit
de ciuitate Augusteñ · q̄ simili
habituat᷒ viciō sibi penā talē
īdixit ut quotiēs blasphemia
os suū exire3 · statim vel eadem
die ꝓprijs manib᷒ guttā3 san
guinis ꝯffio siue stilo ferreo
mediante extrahere vellet · Fe
cit igitur et sanatus est tādē
Hoc anno de quodā prudēti
viro fide digno ɔsulatus op
pidi in memingen Augusteñ
dioceñ audiui q̄idem se videñ
ad blasphemias assuetū vouit
quotiēscūq3 blasphemiā dice
ret vel dei nomē irreuerenter
nominare3 · eadē die pmanre se
sine dispensacōe a vini vsu ꝓ
misit · Quo fuato · a crimine li
berat᷒ est et a ɔsuetudine ma
la · Rē memoīa dignā ꝑpetua
fecit meo tpe Rex romanoꝝ
Ruptus qui antea comes fue
rat palatin᷒ · hic vir bone fuit
cōsciētie · religiosꝭ suā regula3
seruantib᷒ gratiosissim᷒ · zela
tor iustitie et psecutor eoꝝ q̄
honori derogabant diuino ·

Electus autem in Romanorum regem civitates imperiales visitare cepit in negocijs reipublice. Cum igitur civitatem intraret Spirensem cũ comitatu non modico: multitudo proscriptorum et exulatorũ a dicta civitate se caballo regis approximarent cui insedit phaleras et apparatus tetigerunt. et sic civitatem cum principe intraverunt. Est enim consuetudo germanie ut proscripti a civitatibus sub spe obtinende gratie per preces intraturi principis se eidē iungant intrāti civitatem aliquā. et postmodum actoribus collectis principalibus princeps causis proscriptorum auditis. solet pro reis intercedere si placet vel silere si libet Consulatu igitur civitatum accersito. Rex omniũ qui sub sua tutela civitatem intraverant. causas demeritorum audire volebat primum Varia igitur referebātur et diversorum crimina q̃uia satis que tñ ut vulgari modo loq̃mur nō erant infamia iuxta secularē iusticiam ut de furto vel de latrocinio ad mortē. quod ibi rota vindicatur. de heresi de abhominacōe vicij cōtra naturā nec de similibus. sed de alijs criminibus homicidij. vulneracōis discordie et similibus. Tādem autē proconsules civitatis et adiacentium partium amici intercesserunt pro quodam de Spira nato. qui vna cũ alijs civitatem intraverat vir non infimi generis ut securus deinceps manere posset. Volente autem religioso principe omnino causā exulacōis istius scire: dictum est et vere quodam in ludo quod blasphemasset deum nō semel sed sepe. Tūc zelo dīni honoris motus rex submittulit rogaminafundenda pro omnibus alijs isto dempto Alij inquit carissimi cives in homines peccaverunt. supplex peto hominibus talibus parcere velitis. Pro isto vero qui deũ blasphemavit et in creatorem suum virus sue ire retorsit: nihil intercedo. et ita miser iste exul iterando factus est a loco nativo.

Piger: Video quod opera talium virorum fortium merito comparantur ovis odoriferis que intuentes alij egroti moribus fomēta et medicamina salutis valent adipisci. Videtur insuper in hijs magna multorum virorum seculariũ negligentia qui in similibus assuefacti vicijs. conatum eadem eradicandi vicia adhibere nolunt vel negligunt.

Theologus: Animositas et constantia bonorum de quibus audisti et conatus eorum ad expurgandū vicia plurimū commendandus est. Sed si gratia dei non principaliter cooperata fuisset talibus iugo malicie pressi tales omnes succubuissent. Sine me ait et bene veritas nihil potestis facere. Sunt tamen quedā alia vitia tria potissime in quibus nisi magna dei assit gratia eradicari vix possunt ab hominum cordibus. Philocaptio viri in mulieribus et mulierū vice versa in viris. Detentio illicite acquisitarum rerum temporalium. Et inveterata ira que vocatur odium vel invidia. De postremo michi occurrit nunc exemplū. Novi aliquando militem multū in armis strenuū de episcopatu Constantiensi hic misericors in pauperes pius in ecclesias et sacramentis ecclesiasticis satis affectus extitit. Accidit autem ut quidā alius sibi iniuriā faceret potentia forte equali vallatus. Iratus est igitur lesus et ira crevit in odium. Factaque est trabs de festuca. Quod miles intuens sauciatā videlicet esse propriā animam livore vindicte confessorē prudentē adiit vicelicet fratrem Conradū de prussia nostri ordinis primū reformatorem in theuthonia virum omni laude dignū. Qui postquam intellexit animā confitentis esse vulneratā ad mortem ait. Domine nisi dimiseritis primo delicta rancorē scilicet salua vestra iustitia quā coram legittimo iudice prosequi iuste poteritis nec vobis dimittere possum vestra peccata. Suasit itaque pater anime quod potuit sed nihil vel modicū profecit nisi quod reus se patienter sustinuit. Nā confessor eū non absolvit sed stigmatibus christi quinque et insigniis passionis eius pro gratia impetranda que cordium emollirent. quinque orationes dominicas quotidie dicere iniunxit. Recessit igitur miles satis tristis et impenitens. licet iniuncta devote perficeret. Et vix sex menses elapsi sunt ut mihi sponte fassus est quando rediit compunctus et contritus beneficiū penitentie integre habere meruit a patre prefato.

Capitulū Quartū

Incrementum ova formicarū suscipiunt in loco calido et versus solem. ubi posita a parentibus. primo in vermes albos. et deinde in formicā perficiuntur. videtur enim divina inspiratione minutis hiis datū animalibus ut senciant propriam virtutem nō sufficere ad perficiendū prolem nisi celestium radiorum solarium fuerit fota calore certum etenim est

omnem corporalem āīman
tium vitā a sole prouenire pri
mum Homo enim generat
hominem et sol ·subaudi dis
ponendo materiam cui solus
deus animam infundendo
creat et creando infundit · De
reliquorum vero animalium
vita non dubium quin a sol'
calore inducatur· et a supiori
bus simul et inferioribus cau
sis originetur · sicuti beatus
Dyonisius ostendit libro de
diuinis nominibꝫ capitu· quar
to Hinc de Strutionis ouis
idem sentire videtur Sicut
Job decimonono dicitur · Tu
forsitā in puluere calefacis ea
scilicꝫ oua strucōnis·vbi bea
tꝰ Gregoriꝰ tercio moralium
dicit· Quid enim puluis nisi
peccator accipitur· Unde et il
le hostis pccōrum huius per
ditione saciatur de quo per p
phetam dicitur serpenti Pul
uis panis eius· Quid per pul
uerem nisi ipsa iniquorum in
stabilitas demōstratur· de q̄
Dauid ait Non sic impij nō
sic· ſꝫ tanq̄ puluis queꝫ pījcit
ventus a facie terre Oua ergo
dominꝰ in puluere derelicta ca
lefacit qꝛ puulorum animas
p̄dicatorꝫ suorum solicitudi
ne destitutas etiam in medio
peccātium positas amoris sui
igne succendit· Hinc est enī
q̄ plerosqꝫ cernimus et in me
dio populorū viuere et tamē
vitam torpentis populi non
tenē· Hinc q̄sdaꝫ ↄspicimꝰ et
maloꝝ turmas nō fugē et tn̄
supno amore flagrare· Hinc
est q̄ plurimos cernimus ut
ita dixeri i frigore calere Un̄
enim nōnulli inter terrenoꝝ
hominū torpores positi· super
ne spei desiderijs inardescunt·
Unde int' frigida corda suc
censi sunt nisi qꝛ ōmipotēs de
us derelicta oua scit etiam in
puluere calefacere. et frigoris
pristini insensibilitate discus
sa p sensum spiritus vitalis
animare ut nequaq̄ iacentia
in infimis torpeant sed in vi
uis volatilibus versa sese ad
celestia contemplando id est
volando suspendant · ¶ Pi
ger: Audire desidero quomo
do in exemplis nostro factis
tempoē talia facta velis com
probare· ¶ Theologus: In
prompto responsum habeo
Anno proxime preterito mi
hi Decanus de ysm Constan
ciensis dyocef presbiter ver
bo et exemplo fidedignus nar
rauit q̄ i opido Marckdorff
vnde oriundus fuit in prefa
ta dyocesi cōsanguineaꝫ ha
buit iuuēculaꝫ bramidanulaꝫ

noīe virgīne: pulcherrimā et
nuptui idoneā q̄ tñ d̄ma inspi
racōe contra morem cōsodaliū
et oīm suoꝝ amicoꝝ castitatis
ꝓpositū firmauerat aīo igno
rātib⁹ multis. venerūt igitur
ad eam consanguinei qui virgi
nis et suā ptelam dilatae sta
tuerāt et eā molestabant ut
nuptui alicui⁹ viri ꝑ thoꝝ le
gittime cōtrahēdū assentiret.
Qd illa rēnuit dicēs se xpō lo
co viri desponsatam nec velle
nubere alij Cūq3 dietim insta
rent noti eius. p̄cipue patru
us ut nuberz: vocauit ipa pre
fatū decanū velut dei sacerdo
tem et ad eū ait. Queso venerā
bilis dn̄e et aīce patruo meo
in hac mea extrema ncc̄itate
psuadere velitis ut me xpō ser
uiē in virginitate pmittat qz
ita illud aīo firmit̄ seruare de
liberaui Ipse em̄ p̄ncipalior ē
patruus vic3 in quo hec petici
onis mee residet difficultas:
Cū aūt hoc attēptarz decān⁹
a patruo virginis. Iste velut
homo seculi rn̄dit. Nequaq̄
hoc expedit. Femina est: meli
us est ut nubat q̄ in verecun
diam nr̄i die proximo forni
caria piat. hoc rn̄sum cū vir
go pcepissz nec ampli⁹ in ho
mine huj⁹ vite se tueri sperarz
ad spōsum suū xpm oracōib⁹

statim intensissimis ɔfugit et
eidē dn̄o. suam pudiciā ut il
lesa fuaretur ɔmendauit nō
dubitans eū multos modos
habere in sua potētia q̄bus eā
custodiret siue p vitā siue per
mortez ad que indifferēs erat
Et ecce nutu dī lic3 pri⁹ fortis
esset robore: statim infirmari
virgo cepit et lecto decūbere.
d̄maq3 ispiracōe se sentit i bre
ui ab hac luce recipiendā Cū
q3 dictus decan⁹ grā visitādi
infirmam accederz mirās de in
opinata infirmitate. Illa leto
vultu ei dixit Dn̄e: vos et cog
natos interpellaui ut me ī vir
ginitatis ꝓposito xpō seruire
sineretis id mihi denegastis
s3 idem cui fidem fuaui me ex
audiuit clementior existens
q̄ vos qui hoīes estis. noueri
tis q̄ die pxima lete moriar:
a xpō exaudita Quo viso et au
dito pruperūt cōsanguinei ī
lacrimas. et sequenti die v̄go
xpī sc̄e in eo obdormiuit qui ē
spōsus virginū Sūt vix duo
anni elapsi q̄ ad leucā vnam
extra opidū Colūbariēs Ba
sili. dioces in loco qui vp le
dicitur. in castro nobilis q̄dā
cū legittima vxoē sua igenua
residebat. sm seculū quidē ho
neste ɔu̇sātes. s3 in filia vnica
quā habuerūt poci⁹ hūanā

gloriam q̄ dīnā quesisse viderentur honorē. habūdabant enī diuicijs et amicorū copia ꝫ vnam ple₃ tm̄mō habuerīt virgīne₃ annā nomine. iā nubilē. q₂ etas. venustas corpis. ⁊ generis nobilitas. ibi ocō dabant. Fuit autē puella a iuuentute deuota dō. ⁊ gratiosa apud homines. paupib⁹ misericordissima. qn̄decim ānorū circīt in etate. que nunq̄ virū cōcupiuerat ꝫ v̄ginitatis ꝓpositum sēp dilexerat Solebat enī cōfiteri pure. ⁊ qn̄ fratres nostri de Colūbaria castrum intrauerūt. sūme delitie erant puelle audire de diuinis exemplis loqui ⁊ de verbꝭ euāgelicis. Verū q₂ pn̄tes totā sui generis pn̄telā in hac virgie v̄nica si nuberet₃ sperabāt succrescē ⁊ ꝑtelari in longius in prole victi successiōis desiderio quā sperabant nuptui traditā impregnai. virgīnē p̄fatam cuidā nobili i cōiugē ꝓmiserūt. ⁊ ɔtractū q̄ntū poterant firmarūt. hoc ɔ̄pto q₂ virginis nemo audebat querē ꝓpoitū qd plus violētia q̄dā₃ q̄ matura ꝑsuasiōe putabant emolliri posse. ꝑparabantur igr̄ in vestimētis ⁊ i apparatu oia futuris nccāria nupcijs ⁊ ordiauerāt q₂ virgo die q̄ ꝑntari debuit maito i domū cuiusdā nobil̄ vidue poneretur que cōsensū ꝓcuraret imminētib₃ nupcijs Sed hijs qui i celis est irrisit hec fraudis cōmenta. cum puellā quā elegerat sibi mundam habē voluit. Illā precedentib⁹ octo dieb⁹ ante diem nuptiarū ɔdictarū. v̄go ignara fraudis: febre corripitur. ⁊ lecto cepit decūbere. dietiq₃ intendente se morbo. vocatus ē cōfessor nostre porte in Colūbaria frat̄ petr⁹ ut confessiōe₃ virginis audiret. Sumptisq₃ eccāasticis sacramētis a lijs ꝑ suū pastorē vite intrāit⁹ virgini ꝓpinq̄re videbat̄. volēs aūt mr̄ puelle amorē virgītatis i filia veri⁹ cōprobaē ait Queso te filia carissiā. in veritate dicas Iā ꝓxia dīno examini Eligisne poti⁹ moi q̄ viuere ⁊ marītū aliquē hr̄e legittimū Cui v̄go rn̄dit. Cū gaudio potius moriar Quo facto deuotissīe virgo vita functa est ⁊ in crastino ea sc₃ die qua hoī despōsata terreno p̄setai ad carnis copulā debuit xp̄s eā in spōsā sibi dilectā elegit. ⁊ cūctis flētib₃ vicinis ⁊ coḡtis sepulta fuit Cūq₃ indumētis ꝓprijs exuta funeālib⁹ idui debuit inuēta ē tenea v̄go i genib₃ callos velut camel⁹ cōtraxisse duros

ex genuflexionib; habitis in oracōib; crebris· ver; qz nihil est ōni quacq; vel vix i hac vita pfectū· paulo post vite exitum dicte virginis· apparuit ipsa virgo in nocte cuidā valde deuote scimoniali q̄ gertrudis vocabatur in mōsterio de subtilia sito intra colūbarieñse oppidū· vidit ista post se currētem quādā virginē mortuam quā prius nunq̄ nouerat a qua cū quereret q̄ esset· Rndit defuncta· Ego sum pridie defuncta anna virgo de wyler; Ita castrū patris vocabatur Et vni⁹ eucaristie oblacione egeo quā peto mihi celebrari obtineas a priore fratr̄ p̄dicator̄· Tunicā aūt meliorem quā habui matri dicas q̄ me genuit ut ob reuerētiā virgis bn̄dicte paupib⁹ erogz̄ ꝛ ita visio disparuit ꝛ sāctimōial euigilauit Cūq; nunq̄ de virgine pri⁹ audisset mēcōem siei nec eius dē noticiā aut pntū hēre· erubuit visionē alicui dicere que· dū altera nocte itera to vidit ut antea· ꝛ tūc opuncta· cōfessori suo fri Johi wolf hardi que pcepit dixit· et ita aīe subuentū est put virgo i visione petiuit·

Capitulū Quītum

Turbata domo· formice oua studiose solent tollere ꝛ ad nidū reportare In hoc loco fidelitas magna quā ad fructū habet pprīū formice ostenditur· dū psecucōe; passa in exteriorib; ne oua sua ledantur· locis ea omēdat tucōrib; In quo plurimū se elōgat a strucōis negligentia que ouis suis obliuiscitur· nec quid de eis fiat curare vid̄r· Vn̄ de ea Job· xxxix· dicit· Strucō derelinq̄t i terra oua sua obliuiscitur· q̄ pes oculcet ea aut bestia agri conterat Vbi grego· libro xxxi· mora· Quid i pede nisi trāsit⁹ operacōnis accipitur· quid in agro nisi mūd⁹ iste signatur de quo in euāgelio dn̄s dicit· Ager aūt est mūd⁹· q̄d in bestia nisi antiqu⁹ hostis exprimitur q̄ hui⁹ mūdi rapinis insidiās· hūana quotidie morte satiatur Strucō itaq; oua sua deserēs obliuiscitur q̄ pes oculcet ea· q̄ vicz ypocrite eos quos in ouersiōe filios generāt derelinquūt ꝛ oino nō curāt· ne aut exhortacōis solicitudie aut disciplie custodia destitutos p̄uor̄ opm exēpla puertāt Si ei oua q̄ gignūt diligerēt· minirū me tuerent· ne quis ea per peruersa opa

demonstrando calcaret· vnde adhuc sub strucōnis spetie scribitur· duātur ad filios q̄si nō sint sui· Quem enim caritatis gratia non infundit proximum suum· etiam si ipse hūc deo genuit: extraneū respicit· Ita profecto sunt omnes ypocrite quorum videlicet mētes dum semper exteriora appetūt· intus insensibiles fiunt· et in cunctis que agunt dū sua semper expetūt erga affectum proximi nulla caritatis cōpassione mollescunt· Hinc btūs Job ut apud mentis sue quietē facilius consisteret Job· xxix· ait· Dicebāq; in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies· Vbi beatus gregorius libro· xxix· moralium dicit· Quid hoc loco per nidi nomen exprimitur nisi tranquilla fides fidei· qua vnusquisque infirmus nutritur. Multi modo quippe illa bonorum que persecucōnum temporibus fuerit dephensa· nutrimētorum suorū dies quasi in nido sicut in loco quietis explere se credidit· Nam nisi sancta ecclīa infirmos quosq; filios nunc in nido pacis enutriret· Psal· nō diceret Etenim passer inuenit sibi domum· et turtur nidum vbi reponat pullos suos· Jam quippe domum inuenit passer quia eternum celi habitaculū noster redemptor intrauit· Et turtur nidum inuenit· quia sancta ecclīa amore cōditoris affecta: crebris gemitibus vtitur et velut nidū sibi pacatissimam fidei quietem cōstruit· in qua crescentes filios quasi plumātes pullos quousq; ad superiora euolent caritatis gremio calefactos fouet· Igitur quia tūc erunt qui pacis tempore se ad superna migrare id ē a nido euolare crediderunt· Vox eorum beati Job voce preuenitur cum ait· Dicebāq; in nidulo meo moriar· Inde Salomon prouerbiorū· xxvij· dixit· Sicut auis transmigrans de nido suo. sic vir qui relinquit locū suū· Vbi glosa· Sicut auis oua vel pullos quos fouerat raptui exponit Sic vtutes in quibus proficiebat qui deserit· in mūdis spiritibus perdit· Vñ dicit alibi Si spūs habētis potestatē ascenderit super te· locū tuū ne dimiseris· quod est. Si tēptatio dyaboli insteterit tibi ne a bono quod faciebas desistas·

¶ Piger: Si ita res se habet ut per gregorianas idicasti sētētias quod ypocrita oua fedibus feram omittit qui bō sua opera vel spūales filios quos genuit· mūdanorum hoim viciis subicit

O quot ypocritas habemus nr̃o tẽpe· qui non ymitantes nostrarum formicarum solicitudinẽ· bonorum opum oua ad mũdũ dime tuicõnis s; more strutionum crudeliũ sua oua derelinquũt debitorum opum· ¶ Theolog⁹: Bene et pie gemis · quia p̃latos multarum diocesũ et pastores mõsteriorum multorum ita heu videm⁹ facere ut hij qui in medio seculi habitãt nullius religionis voto astricti maiorem sepe ad aĩarum salutem zelũ habere videãtur· q̃ hij qui eucaristie sacramẽto dimissimo p altaris offitiũ dietim appropinquãt· Fuerũt ei due virgines vterine sorores virgines speciose meo tpe simul vna in domo ꝓpe metas constantieñ diocef versus Athesim Quarum iunior anna· senior vero margareta vocabatur de rustica no q̃dem gñe genite: si caro inspicitur· s; nobiles virtute si morum bonitas pensatur Iunior tãte simplicitatis fuit in hijs q̃ ad mũdũ ptinent· ut vix recolã sibi parẽ vidisse Nãi numerãdi arte q̃ infantes ut ita dicam ꝓpe triti sũt: vltra denariũ nesciebat bene numerare Et tñ in hijs que ad deũ attinẽt multarum omeliarum sentẽcias· et quicq̃d de necc̃itate ad veri xp̃ianĩ rudimenta ptinet ut de orõe dñica· de symbolo apl'orum et de decalogo et filib; nihil eã latebat quia velut mundũ aĩal pect⁹ virgineũ talia die et nocte ruminabat. Seniore vẽo naturali igenio et q̃tũ datũ est intueri extrinsecus in gratuitis iuniorẽ sororẽ mori b⁹ lõge aĩibat· Hec primũ existens nubilis· psecucõnes plurimas sustinebat a quodã xp̃iano nobili solo noĩe s; re ipsa tyrãno q̃ ipsam intuens eẽ pulchrã fatie et ꝓlificacõni acõmodã velut seruã· que tñ libera re et ipsi⁹ cognoĩe erat matrimonio copulare gestiebat· ut exinde fuos plures sibi coaceruaret · Renitebatur virgo deuota q̃tum valuit· quia virginitatẽ deo in tenella etate dimitus inspirata dedicauerat· Insidiabatur e diuerso tyrãn⁹: domũ virginis crebris iuueculorum immissiõibus pturbãdo adeo ut q̃dã vice ñ dimit⁹ adiuta fuiss; p fugã loca· ab appaitorib⁹ p̃fati nobilis· capi et vinculari debuit quo dũ i mariti cuiusdã copulam cõsentir; · hec tñ ita cõstã ter dum in castitatis pseuerat ꝓposito tãdẽ nuptie residere pmissa est sui tugurij qd situabatur in villagio quodã tã

de ḟtis locis et filuis ꝓpinquo ut solū illud dicatur a vulgo finis panis scȝ quia ibi nec or deum pro iumētorū pabulo valet cōvalescere ex algore in uialiū monciū eternorū ꝓpe iacentium. Accidit autē esta te quadā ut festiua die vna valde inopinate tempestas tā valida ꝓpe villagiū isurgerẽ in aere ut vix similē se vidisse testetur virgo. aduexitqȝ per torrentē qui p villagium ali as modeste solebat currē tā i gētes lapides ut in pūcto nē dū p iundātiā aquarꝫ rapida rum iam tuguria pauperum euerti de ꝓximo ſ etiam per la pides homines necari subita nec et submergi deberent hūa na cōiectura In qua calamita te virgo res et corpora ꝑtinpē dens. solum cōpaciebatur pe rituris animabꝰ rusticanorū hominū quos paulo rōnabili us aliquando q̄ꝫ bestias vide rat viuere. Tālā p̄ncipalit̄ ve rebatur ex subitanea morte: sine contricōne morientes pe nas ꝑpetuas esse luituros Vi sis igitur hījs piculis dū sub sue domus virgo stetit ianua cucurrit motu velocissimo ad cellulam vbi creatori medita būda oracōnum suffragia so lebat ante crucifixum qđdaȝ sculptū porrige quod valde diligebat. illud enim sūma cū festinātia arripuit redeūdoqȝ contra aurā horridissimaȝ cru cifixū p̄fatum erexit et magnis cū gemitibus ita orauit Obse cro te clemētissime domine q̄ nos precōso tuo sanguine re demisti p crucem tēpestatem hanc in aere et terra ita tpari velis ut in minuta nullius ho minis ad mortem nocumētū existat. de rebus alījs fortune tua voluntas fiat. Et ecce i eo dem puncto aura diuisa est i aere et serenarī cepit. torrēs ve ro illico imminutus Et ita tā q̄ꝫ oua quedaȝ tenera ōnium hominū aīmas in loco p̄fato existentium. Hec virgo velut formica fidelissima ad nidum quietis oracōnis sue studio reportauit. ¶ Piger: Sci re cupio An ne talium sancta rum virginū vite bono inicio finalia postmodū concordas sent ¶ Theologꝰ: Ambe post modū in opidū imꝑiale qđ campidona dicitur ut facilius ibi pabulo diuini verbi i pre dicacōibus saginarentur cū suis vtensilibus intrauerunt et ibi primum senior Iam om nium fere temptacōnum ge nere probata nutrix mater spiritualis et genitrix facta ē

multarꝫ virginū· sicq3 febre p̄ us correpta tādē sācte sūptis ōmibus ecclasticis sacmentis feliciť migrauit ad dn̄m· Deīm de iunioꝛ ƺ iam facta grādeua pari mō finē vite cōclusit· Cū aūt ipſ viuentib⁹ in eisdē pti bus primo p̄dicarem· senior ad me grā cō filij ne deciperetur venit: mihi historiā de crucifi xi adoracōe de q̄ p̄missi texuit· et an ne aliq̄d supsticōnis in ope cōmisisset· simplici ut pu to aīo quesiuit· Cū eni̅ eedeꝫ ptes sint mōtuose et cōmunit in mōtanis et alpiū habitacō nib⁹ supsticōes sint multipli cate· audiens virgo p̄dicare otra supsticōnū genera· time bat sicut pia mens solebat fa cere ne culpa ibi esset· vbi me ritū grāde extitit· et ideo ne de ciperetur i̅ simili· a me an licita essent talia hūiliter quesiuit·

Viuit i ead pria hodie vir go alia elizabeth nōie Iā pu to q̄nquagenaia que in labo re manuū suaꝝ iunioꝛ existēſ victū acq̄siuit tenuissimū· et in villagio vbi domiciliū ha bꝫ iam plurimis ānis egrota necessario de aliena stipe in sā cta vita nutritur ƺ reb⁹ vltra q̄ꝫ credi pōt paupcula ē Hec cū iunioꝛ esſƺ et valde simplex et recta sicuti et est hodie· vidēs q̄ꝫ pestilētia epydimie multoſ in vicinio necarꝫ· cogitauit in villagiū certū mutare locum habitacōis vbi aeris infectō ptūc nō sentiebatur· timuit tn̄ illo id est illuc ire dubitāſ an castitatis ibi custodes for te hr̄et cui multi insidiabātur Vidit aūt quadā die in oraci one ɔstituta· et fulmē q̄ddam magnū eidē loco immitteba tur· et subito innocēti incidit virgini q̄ꝫ epydimie morbus ibidē vastare deberet multos et adurere· Ita eni̅ postmodū factū est ut rei pbant euētus et ut pie credo ex multis alijs hui⁹ virginis sāctis opib⁹ et instinctib⁹ a spū bono mota fuit· ut sic in modulo suo opera bona fouendo creatori suo qui ete seruiret·

Capitulū Sextum

Qui formicaꝝ sūt fru ctus et herbarū succi quaꝝ etiaꝫ ptes sepa rāt· et cū eis ad modū reuertun tur Per fruct⁹ in sacro eloq̄o aliq̄n opa· nōnunq̄ꝫ vero dele ctacō que verā sapiētiā sequi tur designatur Vn̄ saluatoꝛ ait· A fructib3 eoꝝ ɔgnosceti[s] eos· Et Ecc̄ā· xxiiij· dicit sapiē tia eterna Ego quasi vitis fru ctificaui suauitatem odoris· et flores mei fructus honoris et

honestatis. De huiꝰ fructꝰ sapore aīma gloriatur Canticorū. ij. vbi dicit Sicut malus īter ligna siluarū. sic dilectus meus inter filios Sub vmbrā illius quē desiderabam sedi et fructus eius dulcis gutturi meo Et puerbiorum. xxx. Beatꝰ homo qui inuenit sapientiam et cui affluit prudentia. Melior est acquisicō eius negotiacōne argenti et auri: primi et purissimi fructus eiꝰ Fructus enim iusti lignum vite et qui suscipit animas sapiens est. Sapientie. xi. Per herbas etiam scīa designatur. vn̄ sicut dicitur Job. xxxviij. pducꝫ herbas virētes. scilicꝫ deus. dicit btūs grego. libro. xxix. moā. Herbā aliqn̄ id ē sciētiam atqꝫ doctrinam eterne viriditatis accipimus sicut p Iheremiam dicitur Onagri steterūt ī rupibus. traxerūt ventos quasi dracones. defecerūt oculi eorū qr nō erat herba. Hoc igr loco q̄d aliud p virentes herbas nisi sancte doctrine sciam vel cōgruas opacōnes accipimꝰ. Deserta igitur terra opluitur ut ab ea virētes herbe pducātur. qr dum sācte p̄dicacōis ymbrē gētilitas pcepit et vite opa et doctrine verba germinauit. Formice igitur tunc de fructibꝰ vel succo herbarum edunt. quādo prudētes quiqꝫ fideles de rebꝫ a dominabiliter creatis sciētiam aliquā deuote creatori seruiendi accipiunt Effudit enī sapientia illa p quā cūcta creata sūt suā sapiam sup oīa opa sua et sup oēm carnem ut dr Ecclī. p̄.

Piger: Doce ergo quomō in rebꝫ mirabilibꝫ vel creaturis quibuslibꝫ sapiam alicuiꝰ deuocōis aut bone opacōnis acquiramus. Theologꝰ. Credere debes ōmia a sūmo rerum cardine deo creata prudētibꝰ esse qui debite ea intuentur quasi quedam vestigia dei et ōma venādi. lucernas nāqꝫ ad felicitatem acq̄rendam accēsas specula ōme sapiēcie. vasa scibilibꝰ ōmis referta. digitos nobis sūmū bonū p̄monstrātes libros dei sapiēciam cōtinētes et velut famulos vel nuncios supmi domini. vnde cōtra eos qui talia ī creaturis dei nō cōsiderāt dicitur Sap. xiij. Vani sunt omnes homines ī quibus non subest scientia dei et de hijs que videtur non potuerunt eum agnoscere qui est. neqꝫ opibus attendētes agnouerunt quis esset artifex Testis ē hor q̄ dicit. Ad Rō. p̄mo Inuisibilia dei a creatura

mūdi p ea que facta sunt intel
lecta ꝯspiciūtur· sempit̄na q̄z
ei⁹ virt⁹ et diuinitas ita ut sint
inexcusabiles vic; ph̄i· Sz in
sipientib; ista oia p eoꝶ abu
sum vertūtur in toxitū ꝛ vene
nū iuxta illud Sap̄·xiiij· Cre
atuē dei in odiū facte ꝛ in tēp
tacōe aie oim hominū·ꝛ i mu
scipulā pedib; insipientium·
¶ Piger: Da exempla aliqua
spālia· ¶ Theologus: Sunt
vix duodecim āni elapsi qꝫ nō
multū a ciuitate Nurēbgen̄·i
diocesi bambergēsi pom⁹ cre
uit in loco cāpestri et cōmuni:
qui multis annis ut sequitur
in vigore pmansit· Hec autē
arbor sup oia que nostris au
diuim⁹ tpib⁹ mirabilis ꝯdici
onis extitit· Nam i estatis pn̄
cipio in vere vic; floruit· fron
duit et versus autumnum mo
re aliaꝶ arboꝶ poma fructifi
cauit· porro ānuati in auster
rima et inclementissima hye
me sp̄ꝛ solum in nocte natiui
tatis xp̄i qn̄ virgo virginum
saluo integritatis flore dei ge
nuit filiū: pomella virentia in
quātitate arcus vnius virilis
digiti ꝑduxit Est aūt ꝑtunc
pria ad duos mēses antea et
post ad totidē· et esse solet in
uib⁹ ꝑfundis tecta· cōgelaci
omb⁹ clausa· ꝛ ventis rigidꝭ s
finis pflata et incōmoda ea
de; oia frutecta vna cū arbori
bus patiūtur eodē tpe. stupo
rem autē; āugebat ꝓdigiū qꝫ
nec ātea nec postea sz dūtaxat
p̄fata nocte sacratissima pomel
la germinata sunt· Nō em̄ sic
arbōes ortēses cetere fimo nu
triebatur· nō circūfodiebat
sarculo nec sepi circūdabat
aliqua ꝓ dolebāt ꝓpterea tpe
annuo de ciuitate Nurēb gē
si et adiacētib⁹ locis diocesis
bambgenſ plures p̄fectoꝶ fi
de dignissimi testes accurrere
et tota vigilaē nocte ut rei ve
ritatem ꝯprobarēt Est enim
p oia similis arbor i alio loco
dicte dioceſ· Vidi ego p̄nta
ri ad vidēdum i opido forchē
dicte dioceſ eiusde; pomi po
mellū Magistro ordinis nr̄i
gn̄ali bartholomeo texerij·
Fuerūt p̄terea tpe Cōstātien̄·
ocilij in eode; plures viri fide
digni p̄sertim dn̄s episcop⁹
rigenſ· doctor diui et hūani
iuris reputatissim⁹ qui testes
huiusmodi ꝓdigij existētes
multos hec credere fecerunt q̄
antea fidem de eo negabāt pe
nitus Idem me p̄nte ꝓpositum
est pari modo i loco basil· cō
cilij corā multis doctorib⁹ sa
cre pagine et iuris canonici ac
artistis et ph̄is· Nec ab aliq̄

audiui qui mere naturali hoc possz opi rōnabilit attribue. Legi ꝑtea in libro de vegetabilibꝫ ꝛ plātis dn̄m Albtū natue toti9 secretariū In q̄ nl huiuscemōi cause potui iuenie Et ꝑut in p̄ori ꝯcilio scꝫ Cōstāciensi a quodā ꝓfessoe theologie ⁊ artiū valde deuoto pce pi viue vocis oraculo dei sapientia verisimilit ista fecit in loco rudis ⁊ simplicis ꝓpli. ut i arbore ocul' hoim ꝑposita facili9 manuducerētur ad facili9 ⁊ deuoci9 credendū articulos xp̄i natiuitatis ⁊ hūanitatis. Vidi ꝓdigiū aliud hoc āno i anfata ciuitate Nurēbgeñ. in materia q̄dā naturali ⁊ ligneaꝝ Reptū est siquid in q̄dā silua lignū qddā qd vocant vulgarit masaros In tabulas itaqꝫ eiusdē ligni arbor post q̄ p serraꝫ diuisa fuit ⁊ polita ac dolata eq̄liter. mēsa exinde formabatur q̄drata i q̄ claro aspectu distīcte appaꝛuert valde varie ymagines. q̄rū q̄daꝫ tā pfce fuerūt ut putasses a pitissiō pictoē eas fuisse ꝯfectas q̄daꝫ vero solū facies vel ptes alias aīaliū diuersoꝝ mōstrabāt. Distinctissiē ut puta hōinis camculi. virginū. ⁊ multa rū reꝝ aliaꝝ. Pre ōnsa fuerat aūt paulo an̄ hec mēsa impa toi Sigismūdo viro oculatissimo q̄ ligna suspicabat arte coloꝝ aliquoꝝ linita esse p pictoris industriā Verū cū eius de ligni tabula nō dū i mēsaꝫ formata ſꝫ impolita ei fuissꝫ allata extrīcto cultello eā sculpē ad ꝓfūdū cepit ⁊ ibi p̄mū dicit. a mirābili natuā op9 sine hūana arte ꝓductū eē A dn̄o Pertholdo p̄sbitēo plurimū l'rato ⁊ deuoto ac fidedigno q̄ in dyocesi eisteceñ aliqn̄ inq̄sitor heretice p̄uitatis extiterāt hoc qd seq̄tur audiui. Solebat ħ multū supsticiōsa odiē ⁊ pseq̄. utpote zelator fidei p̄cipu9 Audierat aūt q̄ q̄cūqꝫ ipsa die natiuitatis xp̄i vl' in vigilia micas panis q̄ fideliū mēse supeēnt q̄uo cūqꝫ i mētū ꝓicerꝫ i aliquē ortū nō obstāte q̄ ibi ātea floēs q̄ vocāt in theuthonico Ryngelbloē nūq̄ creuissent. radicē fixissent. nec seminati eēnt. tn̄ sequēti ꝑxia estate floēs p̄fati ibi germiarēt ⁊ florerēt apte. Probauit igit hoc ꝓprijs maib9 p̄dict9 dn̄s bertholdo9 ⁊ veritatē rei optus ē ita floēs creuisse ut p̄dctm ē Sūt aūt floēs colo'is croci q̄rū semē ē q̄si circulais figure.

Piger: Quid q̄so sentis de isto ⁊ p̄cedēti ꝓdigio Theolog9: De vltimo si verū est

sicuti de primo nullā video si dei iacturā imminere. ymo eā fidem pmouere qua credim⁹ xp̄m florē stirpis iesse ex tpe natū esse de intacta virgie si ne hūano semine cui p̄mum ⁊ vltimū de p̄fatis mirabilib⁹ alludit. Mediū aūt mirꝝ qd̄ recitaui non tn̄ tope apprecor quia licȝ in mateia ligni simi le factū vix vel nunq̄ legerim tn̄ certū est q̄ natura ad hoc sepe laborat ⁊ pficit ymagies varias in materia minerali ut in cōchis vel lapidib⁹ p̄serti p̄ciosis. Vide de hoc si placet dn̄m Albtum suo libro de mi neralib⁹ vbi serpētes effigia tos in concha. facieȝ regis in marmoē. tres facies in vno la pide q̄ est i capsa triū regum colonie Et alia nature mirabi lia refert ⁊ causas hoꝝ assigt naturales que nō multū faci unt ad nr̄m ꝓpositū. Occurrit tn̄ inde nūc de an̄fata mateia triplex prefatis exemplū simi le. Primū qd̄ in basil. ocilio a viro valde fidedigno archidi acono bartȝmonesi domino iohe de polomar decretoꝝ do ctore egregio audiui pridie Multoꝝ inq̄t mercatoꝝ rā lacōe didici fidedigna q̄ in re gno gr̄uati fuerūt int̄ sarrace nos. ibidem se vidisse arboreȝ

pomiferaȝ cuius fruct⁹ qualit̄ cūqȝ incidatur. semp in pte in cisa ymago crucifixi claro re luceȝ aspcū Pretea cū sētētias i vniūsitate wienensi legi. ve nit illuc fili⁹ r̄gis portugallie dn̄s petr⁹ cū exr̄citu nō mimo iter arreptur9 ut dicebatur i terrā sācta3. Ab huī⁹ ig̃r mili tis prudētis ⁊ deuoti ore audi ui suo tpe i terra sarracenorū circa septā ciuitatē. quā pat̄ suus cepat paulo antea in sar racenia i fonte quodā reptos esse lapides varios quib9 ut videbatur natuālit̄ isita erāt noia nostre fidei ⁊ incarnacō nis xp̄i. licȝ sparsim Nā in qui busdā litteris Aue maria In alijs gr̄a plena In quibusdā dn̄s tecum. ⁊ ita de xp̄i ⁊ dei in carnacōe similia plura: claro legebātur intuitu. Habȝ ho die Marchio badens̄. in nr̄a theutonia lapidē precōsū ⁊ vi su pulchrū qui in quacūqȝ p te inspicitur. cuiqȝ xp̄i crucifi xi ymaginē distincte i se ostē dit. Qui inmūditiā mēstrua te adeo fugit. ut a tali visus. statim caligine theth̄ in parte obducitur. que tn̄ successiue ⁊ succedētibȝ annis paulatim de se abcedit Reptus aūt fuit in quodā agro a rurali viro. an̄ nō multos ānos p̄mitus

ꝛ ab eodē ꝑ modico redēptus p̄cō. ꝫ pro nūc int' sup̄ma cle nodia dicti marchiōis repu tatur. Piger: Cū p fidi ta lia viderit q̄ nulla naturali vi detur rōne posse saluari ꝫ so li macula asscribi. cur nō cre diderūt xp̄o colla sua ei⁹ iugo sub dētes. Theolog⁹: Cur multi iudeoꝝ resuscitacōnē lazari intuētes visū datū ceco ꝛ solem videtes innaturaliter eclipsari nō crediderūt xp̄o q̄ maioꝛa fuerūt Haut dubiū p p̄fata mira dei mia gentes vo care videtur ꝫ multi ait salua toꝛ sūt vocati pauci vero electi. Nō inquit apl's oēs obediūt euāgelio nec oim ē fides. laus autē altissiō q̄ nos vocauit in admirabile lumē sue fidei.

Capitulū Septimū

Hoc formicis p̄ alijs aialibus ē ꝓpriū q' in maioꝛi sua etate v'tu te crescit. hoc etiā eē ꝓprium deberꝫ viris religiosis. ut quāto seniōes existūt in annis. tāto potiōres eē deberēt in virtutū donis Que aūt vires senis sint. has ita facūdissim⁹ describit Cassian⁹ Collacōe secūda ab ba. Moysi ex oꝛe eiusdē. Si cut inq̄t nō sunt iuuenes oēs pari mō vel feruentes spū vel disciplīa ac moꝛib⁹ optimis instituti Ita nec senes quidē cuncti vno modo vel perfecti possunt vel probatissimi repi ri Diuitie enim senum nō sūt canicie capitis sed industria iuuentutis ac preteritoꝛum laborum stipendijs meciende Que enim non cōgregasti in q̄t in iuuentute quō inuenies in senectute tua Cani enī sunt sensus hoīs ꝛ senectus honoā bilis vita inmaculata. Et id circo non ōmium senioꝛū quo rum capita canicies tetigit. quosqꝫ vite longeuitas sola cōmendat nobis sunt ymitā da vestigia vel sectande tradi cōes ac monita suscipienda sed eoꝛum quos laudabiliter vitam suam ac probatissime cōperim⁹ in iuuentute signas se nec p̄sumpcōnib⁹ ꝓprijs sꝫ maioꝛum tradicōnib⁹ institu tos. Piger: Quid ergo ser uare suades nobis q̄ iuuenes sum⁹ ut senes effecti velut for mice laudabiles v'tutibꝫ auge am. Theolog⁹. Moueris septē ut discant necessaia seni bus. Debent' enim eē senilium vicioꝛum victores. moꝛteꝫ dis positi expectantes. coꝛpoē ꝛ ai mo bene gaudentes Sermōe ꝛ moꝛib⁹ graues. auaricie ꝛ cu piditati resistētes Merito ma gni ꝛ locupletes ꝛ d̄o referre

grariā actōes Primo vicōrum senilium sint victores. Tēptāt enī senes qdā egritudines et vitia que plerisqz iuuenibꝫ cōmunia sūt. De quibꝫ Innocentiꝰ de vilitate cōdicōis hūane dicit. Frustra ad senectū vētū est cū repetas adolescētiā. Senectuti familiaris est loquacitas Thesaurꝫ in sepulchro ponit qui senem herede facit. Senex facile ꝓuocatur ⁊ difficile reuocatur. Cito credit ⁊ tarde discredit Tenax ⁊ cupidꝰ. tristis ⁊ querulꝰ. velox ad loquendū. tardꝰ ad audiēdum laudat antiquos ⁊ spnit modernos. vitupat pn̄tia. ⁊ comēdat p̄terita Suspirat ⁊ anxiatur. torpet ⁊ infirmatur audi poetā Multa senem circūueniūt incōmoda. Secundo mores ab eis ē disposite expectāda Ad qd btūs Ciprianꝰ li. suo de. xij. abusiōibꝫ sic dic. Quid supest vbi huius vite defectꝰ appropiat nihil aliud cogitare q̄ꝫ q̄mō future aditus ꝓsperitatis cōphēdatur q̄s qꝫ senex appetat Iuuenibꝫ enī incertus huius vite terminꝰ instat senibꝫ vēo cūctis maturior ex hac luce recessus Cauēde ergo sunt hōi due ꝑticule que i illiꝰ carne nō veterascūt ⁊ totū hoīeꝫ ad peccādum trahūt. cor vicꝫ ⁊ lingua. Hinc hugo de claustro aie libro. ij. Int̄ abusiones huiꝰ seculi sola maior est senis obstinacō q̄ morti ꝓximus. mortis non abhorret aduentū qui q̄si ad ostiū mūdi huiꝰ positus foris spectat. nec tn̄ vite pn̄tis attēdit egressum nec future ꝯsiderat Audit nuncios mortis. et credē nō vult eis Tres sūt enī nūcij mortis Casꝰ. ifirmitas. ⁊ senectꝰ. Casus dubia Infirmitas grauia. senectus certa nuntiat Casus nūtiat morteꝫ latentē Infirmitas apparentē senectꝰ pn̄tem Ex incertitudine mortis timor. Ex infirmitatis g̃uitate dolor Ex certitudine senectutis nō obstinacō s꜃ afflictō ⁊ huīlitas seq̄ dꝫ Tercō senes eē dn̄t ꝯsolacōe ⁊ aīo gaudentes. qꝛ ut ait Cassiodorꝰ in q̄dā ep̄la Nihil est qd senectuti magis noceat ac dies hōis abbreuiat q̄ꝫ tristicia languor animi atqꝫ ira Nihil enī est hilari senectute iocundiꝰs. Voluit hoc q̄ ait ꝓuerꝫ. xvij. Animꝰ gaudēs floridam etateꝫ facit. spūs tristis exsiccat ossa. Et ne hoc de seculi risu itelligatur. idcirco glō. ibi dem dicit Qui intna sācti spiritus ꝯsolacōe letatur. etiam bone actionis flore decoratur

 et fructū celestis premij expectat Qui vero tristitia seculi q̄ mortē opatur angit̄ pinguedinē caritatis in robore virtutū q̄s exercē videtur· hec nullaten⁹ valet· s; q̄si ossib; exsiccatis marcescit· q2 i bonis que facit gl'ia3 dilcōis amisit· Qr̄to senes opt; eē in sermone et moib⁹ g̃ues dic̄· btūs Aug⁹· in quodā s̄moē Opt; ut senil' sermo nō solū sit g̃uis: s; etiā brevis Et Crisosto· sup epl'a; ad hebreos dicit Canities tūc est venerabilis qn̄ ea gerit q̄ canitiem decēt Cū vero iuuenilit' senex cōuersatur· pl⁹ iuuenib⁹ ridiculo erit Jdo Ciprian⁹ vbi sup̄ dicit· pl⁹ ōnib; religiōi opam dare senibus cōuenit quos pn̄tis seculi florida etas trāsacta deserit· Quid solidi⁹ fieri pōt si mēs ad pfectionē festinaē nō cōtendit qn̄ totius corpis hitu senectute cōuectus hō ad interitū ppeāt dū oculi caligant· aures g̃uiter audiūt· capilli fluūt· facies in pallorē mutat̄· dētes lapsi nūero minuūtur· cutis arescit flatus nō suauit' olet· pectus suffocat̄· tussis cacbinat· genua trepidāt· talos ⁊ pedes tumor iflat· hō interior q̄ senescit hijs oīb; agg̃uat̄· hec oia ruiturā iāq; domū corpis cito p̄nūtiāt· Qn̄to eē debent senes auaricie et cupiditatis inexptes· q2 teste btō Aug⁹· in quodā s̄moē· Cū cūcta vicia in sene senescāt· sola auaricia iuuenescit Et Seneca in li· de moibus Mōstro silis est auaitia senil'· Quid em̄ stulci⁹ est ut dici solet· q̄ͫ via desitiēte augere viaticū· Sexto sint meito magni ⁊ sapia locupletes s̄m illō bti Aug⁹· in s̄moē q̄daz· Jnfancia nr̄a innocēcia sit· puericia reuerēcia· adolescencia paciēcia· Juuētus virt⁹· seniū meitū. senectus n̄l aliud q̄ͫ canⁱ sapiēsq; intellcūs Et btūs Ambro· in s̄moē de pascha· Pascha hebraice ō2 trāsitus l' pfcūs sc; q2 p hoc misteriū de prioib; ad melioā trāsit̄ Bon⁹ trāsitus ē de pcō trāsiē ad iustitiā· de vicijs ad virtutes de senectute ad ifanciā Ad infanciā aūt dixeri· nō etatis s; simplicitatis· Ergo etates q̄dā sūt meitoꝝ· Nā et senectus moꝝ inuenit̄ i pueris· ⁊ innocētia infantiū inuenit̄ i senib; Septio senes ōo referāt g̃ra rūa ctōes debitas q2 iuuētutē q̄ fortis ē ad vitia euasert Nā ut dic̄· gre. in pastoā· Quibus dā sepe magtudo v̄tutis o cca sio fuit pdicōis· ut cū de osidētia viriū iordiate violarētur·

Hinc Ambro. in examerôn libro p̄mo. Quid naturã accusas o homo. hȝ illa impedimẽta quedã senectutẽ et infirmitatẽ. Sȝ senectus q̄dẽ in bonis moribꝰ dulcior in ↄsilijs subtilior. ad ↄstantiã subeũde mortis potior. ad reprimẽdas libidines forcior. Infirmitas corporis sobrietas mẽtis est. Inde Seneca in quadã ep̄la dixit. Horas ago. nõ sentio in aĩmo etatis iniuriã. cũ sentiaȝ in corpore tm̃ vitia et vicioꝝ ministeria senuerũt. Viget animꝰ et gaudȝ non iustũ sibi esse cum corpe. portus est aliq̄n nunq̄ recusãdꝰ. Senẽ talem ut spero viꝝ habẽ meruimꝰ p magistꝝ ordinis nostri quendã Jã longo tpe in recolende memorie mgr̃o Frãcisco de retza sacre. pagine professore q̃ in p̄clara vniũsitate wienensi rexit nup p. xxxvi. annos circit̃. Hic eñ sue iuuẽtutis tpa nõ leuitatibȝ ſȝ dedit sapiẽtie quã tandẽ meruit possidere gradu et magisteio. Quo in tpe cepit tã feruide btĩssime virgĩni obsequi. ut scd̃m ĩ nrã habuisse nõ videatur etate. Quippe q̄n cũqȝ nomẽ di genitricis i orõne aliena vel in locucõe cuiuspiam audiuit. statim salutationẽ angelicam in eiꝰ reuerenciã occulte dicẽ cepit. Si eiꝰ vidit ymaginẽ: idẽȝ fecit in q̄cũqȝ loco. q̄obrem etiã ĩ oĩbȝ locis dormitorij. celle sue. et chori vbi ↄsuẽtai solebat. p cõmunem tãte virgĩs poni procurauit hoãs de ea d̃ virgĩe q̄n nõ obligabatur. obmittẽ nephas reputasset. Stipendiũ qd̃ de lectuã a duce austrie habuit pingue totũ in edificacõne. reformacõe et deuota decoracõe ↄuentuũ paupculoꝝ ob reuerẽtiã virginis dei expẽdit. Qn̄ cũqȝ sabbatinis diebȝ int̃ doctores ordo legendi hũc tetigit: fuit thema textus qd̃cũqȝ p medietate lectõis ad laudẽ marie tam apte deflexit ut stuperẽt frequent̃ qui hec audierũt. Et eod̃ tpe frequent̃ ex deuocõne in tãtas prupit lacrimas ut vix ṽba p̄ fletu intelligibilia scole formare posset in oracõibȝ p̄fatis quas in mag̃ multitudine quotidie pfecit. et in missaꝝ deuotissime a se celebrataꝝ collectis de sepefata virgine totũ q̄ tum licuit aĩm posset eꝰ dedit. ita ut nullus fere eciã amore hereos captꝰ in mũdana puella tã sedulo tali obseq̃ visus sit. q̄ tum ille beatissĩe virgĩni. neqȝ ĩ hijs filij virginis eiusdẽ ppria officia et proprij corpis aut ordinis

neglexit debita Nā vsq3 ad vl timū sue vite tminū q̄ fuit cir lxxiiij· ānū abstinēcijs ⁊ ieiu nijs opa3 dedit· nūq̄ in lecto s3 i macēacō i ouētu dormiuit lanea ad carnē portauit ⁊ silē cō tā deditus fuit ut nunq̄ vl rarissiē visus sit cū aliq̄ ōūsai loquēdo n̄ occupatus eēt i vi cariatus sui ordis officō Aut tpe mēse extra refectoriū· sed ptūc virtute eutrapelie vltra q̄ credi pōt gracō sus oib3 fu it Ubi de vno pulpito in libra ria ad alia· vl' si ad eādē intrā do vel exeūdo· si versus scolas ad cathedrā aut de eod retrāsi tū fecit stati interiecto tpe tā tillo ne talē pderet morulā sa lutacōe3 angelicā voce tenus mltiplicauit Collegit ⁊ scrip sit tractat9 ⁊ libros de vicijs ⁊ v'tutib3 multum nōbiles ⁊ magnos· Tādem aūt sup illo passu pū· Per me pn̄cipes im pant· digressū faciēs ob reue rētiā virgis· Hāc antiphonā quā ordo solēnit' sol3 canē sc3· Salue regina expone cepit ad stuporē oim hec audiēciū ⁊ in volūib9 trib9 q̄r qolibet q̄si semibibliā otinet totū pfe cit Qd opus dū in crastino as sūpcōis dei genitricis corrige r3 febre modica tact9 ad horā a labore stupid9 cessauit quo

ūsq3 paxism9 trāsijt· q̄ infirmi tas dū ingrauesceret dietim q̄ dam die ad sotium ait Satis miror q̄d sibi hoc velit virgo beatissiā q̄ infra suā octaua3 celeberrimā ⁊ in suo occupa tum ope ita me alterari pmit tit Appropinquāte igitur die natiuitatis btē virgis in cella mihi deuote ofessus ē sacmen talit' ⁊ statim ad eucaristie sa cramentū ipse pditādo ad Ca pellā scī martini se dispofuit· missa3 ibi audiuit ⁊ cōmunica uit Finitaq3 missa: sacr3 oleū pecijt ⁊ deuote suscepit· Deide ad cellā iter3 ābulans in ātea ambulaē nequit s3 pxima die in ipō vic3 natitatis festo vgi nis· integro aspectu atq3 audi tu· rōne vtēs clara· ⁊ spe optia agonisare cepit· agonia3 aūt presētiens· in salutacōnes an gelicas more solito prupit ⁊ easdē cōtinuauit· quo dum la bia ex itegro claudere nequi uit· Semiclausis em̄ labijs angeli verba formauit bal butiendo · ⁊ ita finē vite fecit tam gracōse ut nullum signū horroris in viro iam mortuo videremus qui presentes fui m9 s3 potius vultus hilaritas ⁊ gestus. alijs deuocōis gau dium in omnibus qui asta bant generabat·

Capitulũ Octauũ

Ordea frumẽti eligũt ꝗ ordeũ modicũ curãt paleas nihil. Per frumentum electi dei vel bõ opa ꝛ alta. Sed p ordeũ inferiora opa. ꝛ p paleas mala designatur. vñ sup illud Job. xxxvij. Frumentũ desiderat nubes di. btũs greg. libro. xxvij. moꝛa. Quid electi quicq₃ sũt nisi frumenta dei celestib₃ horreis recõdenda q̃ nũc in tritura aree paleas tolerant qꝛ in hac purgacõe sãcte ecclesie mores cõtraios reprobꝛꝝ portãt. quousq₃ intern⁹ hic agricola vẽtilabro iudicij dirimat ꝛ ĩ supna habitacula electos suos quasi mũda iã grana suscipiens. eternis paleas ignib₃ trãdat. Vñ bñ per iohem dicit Cui⁹ ventilabrũ in manu sua ꝛ pmũdabit aream suã ꝛ cõgregabit triticum in horreũ suum. paleas autem cõburet igne inextinguibili. Sed hoc frumentum quousq₃ ad perfectõe₃ fructuũ veniat: nubium pluuias expectat ut crescat qꝛ bonoꝝ mẽs predicantiũ verbis infunditur ne ab humoꝛe caritatis desiderioꝝ carnaliũ sole siccetur. Hoc frumẽtum supn⁹ agricola in mũdo surgere ac nubes desiderare cõspexerat cũ dicebat Messis quide₃ multa. opariȷ aũt pauci. rogate autẽ dñm messis ut mittat opaios in messem suã. q̃ igit̃ hic frumentũ illic messis Qui vero hic nubes illic opariȷ vocantur qꝛ predicatoꝛ̃s sancti ꝛ nubes sũt ꝛ opariȷ Nubes vic₃ p doctrinã opariȷ p vitã Nubes quia verb̃ influũt. operariȷ qꝛ nõ desinũt agere qd̃ loquũtur. Et iterum sup isto Job. xxxi. Pro frumẽto oriat̃ in tribul⁹ ꝛ p ordeo spina di. btũs grego. libro. xxij. In frumento spũale op⁹ qd̃ mentẽ reficit In ordeo aũt terrenarũ reꝝ dispẽsacõ figuratur. In q̃ sepe dũ buire infirmis atq₃ carnalib⁹ cogimur. quasi sua iumentis alimenta prepamus atq₃ ipe nostroꝝ vsus opeꝝ quasi more ordei hab₃ aliq̃d de admixtione paleaꝝ. Piger: Da exẽplũ aliqd̃ Theolog⁹: Est hodie ꝛ viuit dñs Johes decan⁹ opidi ṗsineñ de q̃ sup̃ ca. iiij. hui⁹ tibi mẽtione₃ feci qui mihi qd̃ seq̃tur hoc anno recitauit Cũ inquit de scolis rediȷ iam iuuenis factus sacerdos ꝛ ṗdicacõis exercens offitiũ cõsideraui qꝛ religiosi de ordinib⁹ mẽdicãtiũ frãnitates quasdã haberent. quib⁹ se seculares deuote aio

cōmendabant Mihi autem hoc tanq̄ iuuenili ⁊ inexperto fatuo displicuit ⁊ velut noui tas nociua hec forꝫ in cācell· contra talia impegi publice in ecclesia · Fui enim de nume ro ait eoꝝ de quibus beatus Hiero· i ep̄la ad paulinū dicit q̄ quicq̄d dixerint· totū hoc es se legē dei putant· habuit ꝑ tūc o sanguineā veteranā sed virginē multū deo deuotā· et opibus bonis ditatā cui hec dis plicuerūt· Vn̄ q̄dā die sacer dotē istū qui ꝑ frumēto verbi dei tribulos herere meruit· ita aggrediēdo ē locuta caritatiue Dn̄e mi desidēo ut frat̄nitatē nō calūnia inuadatis· p̄sertim in loco patēti Nā multa bona simplices ibi fatiūt· ⁊ si bona ista vobis intrare non placꝫ placeat saltem tacere Difficul ter eni nos seculares bona ag gredimur· quid igitur erit si ꝑnis ad malū licita ꝓhibetis Audiuit sacerdos sed velut ser mones delirātis femine Cūq3 ceptā displicēciam quā nou⁹ ⁊ inexptus animarū medicus hauserat· animo nō relinquerꝫ ut debuit Rediit alia die san cta virgo ⁊ ognato ait· Nisi destiteritis piculū grande mi hi videtur omnino vos inuadet qd̄ de ꝓpinquo vob̄ imminet· In genere mihi ostat s3 in spē me latet· Igitur vos emende tis ⁊ ita recessit a viro Et ecce altera die dum sacerdos sede ret in domo lete cum quodaꝫ suo consocio iuuene· venit tē pestas inopinate ⁊ insolita fulmen emisit · ⁊ domum incē dit ⁊ a latere sacerdotis sociū predictum ad mortem percus sit · secumq3 adustis vestimē tis ad terram cecidit · vbi ia cens se tandem viuum esse sen sit ⁊ socium expirasse Ab eodē autem tempore virgines ca stas dilexit· caucius deinceps predicauit et tutor ac suscep tor religiosorum omnium de uotus effectus est ¶ Piger: Si ita deus sepe penis mone ret errantes· fortassis multi re sipiscerent a male ceptis · ¶ Theologus: De hoc respō sum abrahe accipe· Habēt in quit Moysen ⁊ prophetas hos scilicet sequantur ⁊ eis credant· quia si illos non au dierit· neq3 si aliquis ex mor tuis resurrexerit: credent · Et tamen aliquotiens hijs non obstantibus mira dei clemen tia ac pietas quosdam satis miraculose ab errore reuocat Nam in opido columbarum in basiliensi dyocesi hoc ipsū quod in p̄nti refero accidit·

Fuit et est cōsulatus ibidē nō nunq̄ͣ satis grauis et inimisei cors cōuentibus et mōsterijs ac clero intra muros ciuitatis eiusdē residentiā hn̄tibꝫ venit igitur in mentē ciuibꝰ et ɔsulatui ɔ ɔcluserūt ut murꝰ ciuitatem ambigēs p nouū ante muale muniretur per circuitū tocius ciuitatis velut clamide quadā qđ opus diuisim debebat psolui a singulis artificū societatibꝰ· quas zunstas vocant Sed cū magne expense ad hoc exigerētur opus: coartauit Opidū ipm mōsteia ɔ cōuentus oēs tam mendicantiū ordinū q̄ͣ possessionatarꝫ ut pro sua rata ptem murorū sicut zunste psoluere deberēt Et exinde ut quisqꝫ sciret p quātum tractū spacij murus p eū erigi deberet· depingebātur in muro maioi ex opposito antemualis erigendi certa signa p singul' zunstis et mōsterijs ut sic palam videretur in quo loco cuiuslibꝫ solutoris terminꝰ ɔ finis esset Ciuitas autē ipsa seu opidū de republica artifices ɔ materiaꝫ muri ac ministros illiꝰ opis cōducebat et expēsas primo horꝫ oim soluebat ꝫ postmodū patā pecuniā a singulis recepit· videtes hoc frēs nostri et ordinū mio rū ac heremitarꝫ sancti augustini qꝛ hij ɔuentus ibi habētur allegabāt se paupes esse et ineptos ad soluendū tale opus etiaꝫ p sua rata pmo canonicas sanctōnes in cōtrariū sue coactionis allegauerūt ꝫ apud rusticam gentē nihil pfecert Erectū est itaqꝫ an̄murale et signa primo posita ac termini ciuibꝫ sūt prefixi et p redditūatis mōsterijs seu possessionatis ut predictū est Deinde p trium mendicanciū rata postremo vero pro zunstis secularium seu artificū Et postq̄ͣ opus fere in circuitu pfecte erectū est· ut creditur diuino ɔ iusto dei iudicio· antemurale vsqꝫ ad fundum cecidit· vna hora solū p illa pcise pte que noīe mendicantiū religiosorꝫ erecta fuit Omnia vero que in an̄murali pdicto p ciues possessionatos antea ɔ p zunstas soluta fuerūt· steterūt illibate et illese put ipe vidi et multorꝫ intuitꝰ oculorꝫ de hoc obstupefacti sunt· Oportuitqꝫ ut nollent vellēt ciues lapsa de suo erario reerigerēt ɔfusione ducti· Et ita duris hominibꝫ pro frumēto tribuli ɔ pro ordeo spine ante corpꝰ oculos palam creuerūt Atqꝫ in eo ī quo peccauert reipūtī

sunt·non minori ſʒ longe dete
riori pena in eadēʒ ciuitate eo
dem tempore plures diuini
tus puniti sunt morte tempo
rali Nam vinitores oēs seu cul
tores vinearum dicte ciuita
tis tabernam habuerunt in
latere muri conuentus fratꝝ
nostrorum In cuius taberne
area puteum fodere vinitoēs
pro suo solacō affectabāt ſʒ
locū ꝑ puteo habere nequi
uerūt ↄgruū nisi angulū quē
daʒ dicti muri sibi vsurparēt
Quē angulū ↄuentus noster
tāto tp̄e possederat q̄ de eius
ↄ̄rio nō erat memoria Renu
nuētibus igit̄ fr̄ibus dare lo
cū anguli: p̄dicti ↄsules dicte
ciuitatis se iudices cōstituerūt
in propria causa suspecti con
tra conuentum pro vinitoib;
dictum angulum sentenciaue
runt· Quo gauisi vinitores·
puteum fodiebant in eodem
loco cū leticia magna et mar
ginibus lapideis ab pmo in
summum pfecerūt· Cūqʒ leti in
tab̄na vinitores iā die altera
biberēt mancipiū qd̄dā aquā
haurire volēs·negligēcia sua
de manu ydriā pdidit q̄ deor
sū in puteū ceciderāt Inuocatis
igit̄ vinitoib9 p funem vnus
eoꝝ in puteū submittebatur
ut ydriā reportarʒ sed dīma p

missiōe ibidem statim subita
nec suffocatus expirauit Quo
extracto·secūdus vice p̄oris
pro vrna capienda promitti
tur·⁊ sicut primus suffocat9
est statim· Cum vero tercius
p funeʒ moderate vsqʒ ad me
dium putei submissus esset·tā
to horrore concussus est· ut
clamans in fune retrahi se de
sideraret·⁊ vitam is vix reti
nuit· Ex hijs autem ciues ter
riti cladibus quid mali egis
sent tarde satis in suis funeri
bus didicerunt· Punitus fuit
insuper nostro tempore pro
sua malicia non minus iuste
dei permittēte iudicio quidā
caupo in australi franckonia
Viuit enim hodie predo in si
gnis wolfen mayser nomine
qui licet iniustus sit⁊ infest9
inultis fuerit·tamen condici
ones quasdam misericordie
⁊ iusticie habere solet ad eos
quos captiuat· Nam nul
lum captiuum cippo vel loris
mancipat·nullum questioni
bus torquet nec pena corpoā
li mulctat sed paratam pecuni
am si apud aliquem reperit·
eandem vi recipit ⁊ expensas
vsqʒ ad ꝓximū hospiciū spoli
ato tm̄ mō relinq̄t Vbiqʒ a se
detēt9 equū clamidē vestimen
ta vel arma meliora q̄ predo·

vl' aliq̃s de suis defert hec cambiẽdo recipit. et sua vel suorũ viliora vice taliũ restituit pe iora vic; p melioribꝫ sic tñ q᷑ nullũ a se nudũ recedere sinit. Fideles catholice fidei ipe cri stian⁹ lic; pccõr multum ver bis diligit. fidei aduersarios odit. missarꝝ solemnia quoti die vbi põt genibus flexis de uote audiuit. Sed aliquoci ens nõ min⁹ spolijs intendit huc longo tpe ciuitas Rotẽ b genß i franckonia velut pu blicum hoste; p̃sertim sue rei publice armis vbi potuit pse quebatur. q̃ õnia vsq; hodie euasit. Accidit aũt die quadã ut quidã Rotenbgensiũ cur sor pedestris pecuniã eidẽ ciui tati afferr; nõ modicã Cũq; harum pecuniarꝝ baiulũ i ho spicio publico caupo tabernai us recepissꝫ timidum et palli dum: quesiuit a cursore quid negocij haberet Cui cursor se creto ait. H cio inimicũ nr̃m wolfenmayser de ꝓpinquo i sidijs frequent' vti viarꝝ. pecu niam dñis meis ciuibꝫ affero queso iura et fide; suare velis mihi. me non tradendo ꝫ poci us mihi viam ne man⁹ hostis incida; dirigendo Cui taber narius. secur⁹ esto. Nam no cte hac securã tibi euadẽdi vi am mõstrabo Credit innocẽs proditori et mane versus diẽ cũ ꝑditore suo caupone iter arripuit Nam eadẽ nocte clã caupo p̃dõm antefato p nũci um intimauit ut ad iter sibi p̃fixũ mane indilate veniret. p̃dam suffitientẽ inuẽturus. Igitur mane p̃do caupone cũ cursoẽ repperit. quẽ ut pecuni am quã portabat ꝑ dñis suis proicer; coegit. eumq; ita de scripsit nude ut se proditũ cur sor palaꝫ vider;. vñ obediuit inuitus et ingemuit. Tũc pre do ad proditorẽ accessit. i col lum eius ruit. et ad spoliatũ di xit Ecce hic te mihi cõtra iura hospitis naturalia prodidit dign⁹ fuera ẽ suspẽdio. e duo b⁹ vnũ elige. aut ipe te laq̃o suspẽd; aut tu ipm furcab et deinceps secur⁹ eis Territ⁹ ẽ de hoc p̃mo cursor ꝫ ut vita; retiner; ꝓpa;: ꝑditorẽ potius laq̃o suspẽdit postremo vero p̃do ait depdato. pecuniam pdidisti me spoliãte inimicos meos. ne timeas tu i culpa nõ es sed ꝑditor qui penam sue malitie iã luit. Tibi ergo scri bam litteram et sigillabo in q̃ te erga tuos conciues excusa bo. et tecum quomõ actum sit clare scribã. dedit igitur iux ta solitum cursoi nescio quas

expēsas. lrām eidē excusatoriā scripsit ut pmisit. et abire eū illesū dimisit.

Capitulū Nonū

Grana si sint huīda a luto maculata, desiccāt formice. ut fiant sicca et arida. p grana enī opa sz p hūorē et lutū infectō et lesio nroꝝū opm designat. que nō de9 sed dyabol9 diligere et inqrere solet. vn̄ sup isto Job. xl. Sub vmbra dormit vehemoth scz in secreto thalami i locis humētib; dic btūs gregorii. xxxiij. mora. q̄d aliud locis humētib; nisi luxuria designat. ut et p thalamū glia supbie et p loca humentia luxuia corpis exprimātur. Duo q̄ppe sūt vitia q hūano generi immaniter dominātur. vnū vic; spūs atq; aliud carnis. elacō nāq; spūm erigit. luxuria carnē corrūpit. Antiquus itaq; hostis hūanū gen9 vel p elacōnē p̄cipitās vel p luxuriā p̄mens i secreto thalami atq; in locis humētib9 dormit. q2 dānatū hominē sub dicōne dominacōnis sue aut p elacōem spiritus aut p carnis corrupcōe; tenet Quosdam vero in vtroq; possidet q2 cum eos supbie spūs eleuat et timore sue altitudis nec verecundia corrupcōis i

clinat Fugit itaq; vehemoth demon scz loca mūda arida et ab hūoibus vicioꝝum desiccata quia ista spūs bonus diligit. malus odit. vn̄ in euangelio veritas dicit q2 spūs exiēs qui in locis aridis et inaquosis requiē non inuenit. q2 domū quā reliquerat vacuā scopisq; mūdatam reperit. hāc multiplicioꝝ intrauit Quia enī fluxa sit terra que infunditur loca arentia et inaquosa sunt corda iustoꝝum que p discipline fortitudinē ab ōni carnal concupiscētie hūore siccantur. Vn̄ hic quoq; adhuc vbi vehemoth dormiat iste necessario demōstratur cum ptinus subditur in locis humentib; loca nāq; humentia sunt terrenoꝝū hominū mentes quas hūor carnal cōcupiscētie q2 replet: fluidas facit in quib; vehemoth iste iniq̄tatis sue vestigia tāto altius imprimit. q̄nto i eisdē mētib; pes transit9 illi9 q̄si influxa t̄ra descēdit. loca q; humētia sūt opera voluptuosa. pes quippe in arida terra non labitur. fixus vero i lubrica vix retinetur Piger Quia ut iam video hij velut prudentes formice grana humectata ad calorem solis desiccant et mundificāt q labore

et industria sue informacōis
aīas et spūs hominū in humo
rib9 vicioꝝ iacentes ad xp̄i ca
ritatē inflāmant. an tales mō
reperiantur. doce p exempla
¶ Theolog9: De hoc supr̄ li
bro. ij. ca. i. tibi de mgr̄o vincē
tio manifestū exēplum trādidi
Cui hoc adeo mirabile de sexu
femineo et fragili. Viuit ho
die in regno frātie puto soror
Coleta nomine ordinis sācte
Clare virgo sācta et prudens
hec quātas deo aīas suis scīs
exēplis acq̄siuerit et custodi
uerit. norūt hij qui loca p eaꝫ
reformata et sua coopacōne
fūdata de nouo viderūt. vnū
igit̄ de multis refero qđ a so
lēni ambasiatorē ducis sabau
die ipe audiui corā multis no
bilib; in ciuitate Nurenbgēsi
tpe cōgregacōnis pncipū al
manie ad regem romanorū
Sigismūdū q̄ in causa fidei
expectabatur in loco p̄dicto.
Cū em̄ Cācellari9 fuimus eius
dem regis i ocōne multorum
vitā sācte memorie katherine
de senis ordinis q̄ vocatur de
penitētia scī dnici laudarꝫ. Cu
ius legendam sb stilo magi
stri Raymūdi dictatā se habe
re et legē gloriabatur. Et quā
ta deus in conuertendo pccōres
nostro tpe sicut veritas est p

eandē virginē fecisse in ytalia
Jam sermone p̄uato finito: ce
pit predict9 ābasiator ducis
sabaudie infra scripta recita
re de sorore Coleta q̄ facta es
sent in gallia. Viuit inq̄t no
biscū sb artissima pauptatis
regula tam magna cū deuoti
one. ut spectaculū facta sit deo
et hominib9 Nā circa comita
tum Gibennēsem ob reuerētiā
scē Clare mōsteriū de nouo
erectū nouit̄ extitit. cui dicta
virgo in sororib9 prouidere
debuit Igitur āteq̄ ad plenū
officine pate essent nescio cu
ius negligētia missum ē pro
sācta virgine. que cū loco ap
propinquauit. nō dū sufficiē
ter hitacōne virginū pfecta:
cogebatur i domo quadā ho
nesta manē ad tēp9 cū suis so
rorib9. que dū pficeretur mo
nasteriū et ex loco ad ecclām
certis tpib; opus fuit ut exirꝫ
Qđ cū fierꝫ: die quadā fact9
ē concursus ppli magn9 de quo
singuli certatim gestiebant
virginem videre tam sāctam
Erat pro tunc quidā vir dis
solut9 valde mim9 quodāmō
et ioculator multoꝝ q̄ hec in
tuēs i medū p̄ssiliuit ut fortas
sis iocū et solatiū videtib9 fa
cerꝫ. stādo corā virgie scā ita
ait. O dnā si tāte sanctitatis

es quāte reputaris ab hoc po
pulo· me sic ceteros velis virū
deuotū facere dō Cūqʒ virgo
hui9 hōis dissolucōez cōspice
rz· mia mota ꝛ cō passiōe ele
uatis in celū luīb9 piter ꝛ maī
bus· sic orare breuit ꝛ apte ce
pit De9 qui ōnia pōt dignet
te sibi fidelē facere famulum·
Que pura ꝛ sincera oracio cā
fuit apud oipotentē valida
ut ille mox dīna inspirat9 grā
ꝛ imutat9· de turba gemebū
d9 abscedēt mūdū relinquerꝫ
ꝛ feces eius Nā stati ad refor
tū locū fratꝝ ordis minorum
artissiē reformatorꝝ cucurrit·
pccā q̄bus aīam velut hūori
bus mal' fedauerat cōfessus ē
penitenciā suscepit· ꝛ ordinis
frat' effcus ē· In q̄ ꝓculdubio
mai9 miraculū factū ē q̄ꝫ si cor
palit' defūctus resuscitaī p vir
ginē meruissꝫ· Piger· Uti
nā p̄dicatores verbi dīni mł'
tos mō hēremus cir̄ terras in
fideliū q̄ hoc modo aīaꝝ gr̄na
desiccarēt a suis hūoꝝ facino
ribꝫ ꝛ in aceruū ꝛ cuneū ecc̄ie
tales deferrēt sicuti hec virgo
circa dictū pcc̄orez fecisse dino
scit'· Theologus· Ecc̄iaꝫ su
am dīna clemētia nunq̄ꝫ p̄di
catoribꝫ sui vbi seminacōe in
toto destituit sed p suos quos
mittē solꝫ suos rigaē sp cōsue
uit Absit ut de9 qui eā sui filij
ꝓprio cruore redemit· minus
diligat q̄ꝫ synagogaꝫ olym
cui in extremis grauataꝫ y do
latrijs per ꝓphetas suos sem
per subuenit· Si enim gesta
in hispania et gallia per ante
dictum fratrē vincēciū memi
neris· si deniqꝫ infinitaꝫ multi
tudinem pccōrum cōuersam
nup in ytalia p frēm Bernar
dinū ordis minoꝝ virū deuo
tissimū ꝛ p̄dicatorē excellētis
simū attendere volueis ꝛ filia
videbis deū nō reliquisse ple
bem suam· Piger· Terret
me valde vnū de preseti mate
ria· quādo vicꝫ audio ꝛ consi
dero turcos ꝛ sarracenos in q̄
busdā ptibus taꝫ potent' reg
nare ꝛ restringē xp̄i fidelēꝫ po
pulū ita ut iā plurima loca p
fidi occupēt in q̄b9 fideles an
tea sedebāt Theolog9· In
fide te res hec nō tepidū effici
et sꝫ cōfortet potius si credis
cristum hec ꝛ suum apostolū
p̄dixisse Nā Math· xxiiij· vei
tas ait Surgēt pseudo cristi
ꝛ pseudo prophete ꝛ dabunt
signa magna ꝛ prodigia ita
ut in errorem inducātur si fie
ri pōt etiaꝫ electi In nouissimis
inquit apostolus diebus in
stabunt tpa piculosa ꝛ erunt
hoīes seipōs amātes secūda

Thi·iij·Et Mathi·xxiiij·xp̄s ait Multi pseudo ꝓphete sur gēt & seducēt multos Et quo niā habūdabit iniq̄tas· refri gescet caritas multoꝝ·q̄ aūt pseueraueit vsq; in finem hic salu9 erit Et iteꝝ Luce·xviij. Fili9 hominis veniēs putas in ueniret fidē in terra·Preterea si eccīa vna in pte p pfidos co angustatur parte ex alteā scī m9 dilatatur Certū est etenī tpe magni karoli magni hyspaniaꝝ regna fere ī toto sar racenis fuisse occupata q̄ mō excepto solo regno ḡuate cri sti cultores fūt Nouim9 insu p vineā & ecclesiā xp̄i nostro tpe ꝓpagines expādisse suos versus septētrionē seu polum articū vltra regna polonie et intra latissime·Nam ea que sē quūtur a fidedignis sepe audi ui & satis noui diserti9 a Re uerēdissimo & deuocōe ac lrā tura pleno dn̄o Cardinali Ju liano scē Sabine pcepi Anni enī tres vix elapsi q̄ rex polo nie wadislaus noīe mortuus est·Hic primū pagan9 exti tit & ī infidelitatis cecitate na tus & diu nutritus sicuti & su oꝝ vicinoꝝ multi·p̄llus autē tādē bellis xp̄ianoꝝ & impug natus p militiam cruciferoꝝ ordinis theutonicoꝝ de pruſ

sia & stimulat9 varijs dn̄i ver bi vocacōibz·ouersus est tan dem: baptismū suscepit deuo tissime & deuoti9 continuauit Nā qui ātea ignem elemēta rem coluit·postmod xp̄m ve neratus est·& vsq; ad finē vi te sue adorauit·huiꝰ exequie cū in pn̄ti Basil·ocilio celebr̄ rentur & q̄ sermonē pn̄te con cōe Concilij facerē: nescio cu ius negligentia abessē·cepit antedict9 dn̄s Julianus qui ī minoibz institutus in poloni am fuerat trāsmiss9·aliqn̄ ita referre Mihi inquit pr̄es op timi tanq̄ expto credite·Rex iste cuius exeq̄as celebram9 eccīe sancte vltra q̄ credi pōt ꝓfuit suo tpe·Nam a tēpe q̄ xp̄ianismū suscepit·vltr̄ trigi ta milia paganoꝝ ad lumen fidei ouersa fūt·septem cathe dr̄les eccīas de nouo fundit9 p neophitis erexit·& in luco vbi ꝑpetu9 nutriebatur ignis & adorabatur·ecclesiā collegi atā destructo igne ostruxit & cleꝝ tam in copioso numero ibi auxit·ut die & nocte nulla hora nullūq; momētū existat in quo non p certos ecclesie ministros iugis laus altissiō persoluatur Tn̄to itaq; cristi ecclesia versus septētrionem dilatata est·ut modo ordo

theuthonicorꝝ p̄fatus nullum
locum habeat adūsus quem
necessario bellum ducat· et ta
men certum est q̄ paulo an
tea etiā meo tempe necesse fu
it ānuo perfidis pugnā por
rigere·

Capitulū decimū

Grana formice sollert
colligūt· decorticāt·
ne germinent ꝛ secre
te recōdūt In q̊ mira huiꝰ aīal'
videt' sagacitas Si ei gnū nō
decorticarꝫ· vi pullulatiua ma
nēte deorsū ꝛ in t'rā radicē sub
mitterꝫ ꝛ crescēs v'sus sursū i
altū se nimis extollerꝫ germi
nādo ꝛ virescēdo· sicqꝫ in se vir
tute oī destitutū· vite alimētū
nō pberꝫ ſꝫ oēꝫ fere cassarꝫ for
mice laborē p̄teritū· Hac idu
stria carētia alia aīalia stulta
in opacōe formice videtur· q̄
illa grana coaceruati integr' ꝛ
non p̄scisa colligūt· ꝛ cū cibo
vesci se putant solido· diuites
dimittūtur inanes Sꝫ formi
ca ista vitans pnide· esuriēs i
plebitur bonis Cū cetere besti
ole se putāt diuites· dimittū
tur velut ianes· vn̄ p hāc hu
ius minuti aīal' pnidētiā· ap
te designant' viri simplices ꝛ
recti q̄ grana virtutū de pxio
rū vita legentes eadē sequēdo
in ope· secreto loco abscōdūt
ne germinacē incipiāt corā ali
enis oculis Et exinde gl'am q̄
rentes vanā virtutē ꝛ mercē
de h̄ amittāt sicuti stulti facē
dīnoscūtur de q̄bus Job· v· di
cit'· Vidi stultū firma radice
ꝛ maledixi pulchritudini eiꝰ
statim Sup quo btūs greḡ·
libro· vi· mora· dicit Quasi fir
ma radice stultus in t'ra figit'
qui totis desideriis in terreno
amore solidatur· vn̄ Cayn p̄
mus ciuitatē i terra ɔstruxisse
describit'· ut apte monstrare
tur q̄ ipse in terra fūdamen
tum posuit· q̄ a soliditate cele
stis p̄rie alienus fuerit Quasi
firma radice stultꝰ attollitur
qn̄ h̄ tpali p̄speritate fulcitur
ut oē qd̄ appetit ɔsequtur adū
sa nulla fustieat· cōnīnfirmos
sine repugnacōe p̄ualeat· bn̄
agētibꝫ ex auctoritate cōtradi
cat ad maiorā ɔmoda ex p̄ori
sep actōne pueniat· ut vn̄ viā
vite deserit Inde ad tps felicōr
viuat Vn̄ ergo dr Ego vidi
stultum firma radice ꝛ male
dixi pulchritudini eius stati
pulchritudini quippe stulti
maledicere est eius gloriam
ex ɔsiderata dānatiōe iudica
re q̄ eo atrocius in tormentis
obruitur quo altius in pcc̄is
elabitur quia trāsit qd̄ extol
litur pmanet qd̄ puitur· Qui

honoratur in via in puenctōe dānabitur· et quasi p amena prata ad carcerē puenit qui p presentis vite pspera ad inte ritum tendit· ¶ Piger: Da pe to exemplū de aliquo q̄ grña virtutū de area hui9 seculi eli gere nouerit et eadē ab homi nū oculis occultando· atqz ne in gloriaz inanē germinet· ea pscandere et decorticare sciueit ¶ Theolog9: Miles de quo supra libro· i· ca· vltimo Et li· ·iiij· ca· iij· tibi retuli Boarus talis ut opinor extitit qui per fectionis que fecit opa· ita oc cultare nouit· vñ extrinsecus puer hui9 mundi spētn9 esse videretur· qui tñ vanā glori am et eius pompas p viribus fugit· vñ etiaz dñs ei mia de dit ut longe añ eius ab hac luce decessum ut se pdisponēt vocai dimitus meruit· Nam p ut ab eius ore pcepi· post q̄ se resignatis vitiorū turb di uino obsequio p secreta deuo tōnis exercitia acrit dedicasset: venit nox in cuius medio ut more solito xpō grātias de sua passione meditādo pageret· surrexit et deuotōni solite in ca stri sui quadā turri sequestra ta a locis alijs put licuit vaca bat· qua finita se in lectū repo nere cepit· Tūc statim eo cla

re vigilāti vox venit q̄ trinis circit viab; ita insonuit· post qnqz annos omno morieris Obstupuit autē ex hoc miles et an somniū esset: territus ce pit ambigē· Sz qz vere se vi gilasse didicit nec quisq̄ secū fuit in cōmodo vbi iacuit nec in ppinquo habitacō erat vñ vox audiri posset aliena· rē cū admiracōe mēte diu reuoluit siatos desup secreto quesiuit et ad me tandē venit· Cū autē me scirez nec pphetā nec pphe filiū ad securiorē ptem conuerte re cepi dñū ut credo oraculū· Rimai eū iussi ppriam osciam sup vitā iuuētutis tpe ductaz An ne exercit9 ducēdo mona steria leserit et paupes indebi te· et si sic: vtrū restitucōes fe cisset· et in similib9 informaui virū qui tñ ut ptunc sensi ali os sue aie medicos dudū secu tus est· et ut suasi hūilit obtē pabat mihi· Tandē aūt dei ti rori sic conclusi An a deo hec vox fuerit affirmae nō audeo Sz scio xpm onem pmonuisse homine: vigilate inquit quia nescitis diē nec horam Idcirco modis vobis possibilib9 vos ad mortē disponatis· et ita de cipi nō poteritis in eo qd veri tas ipsa iubet· Finitis aūt an nis et ifra eoz curricula vltr q̄

credebatur miles xpi corpus castigabat ⁊ aīm disponebat Nā licʒ alligatus eēt quodaʒ fidelitatis vinculo ⁊ astrictus obsequījs cuiusdā terreni prī cipis cui famulabatur fidelit̄ regēdo rēpub. tñ in iudicījs iust9 in paupes misericors in equales gracōsus ⁊ clero mltū fuit grosus corp9 attēbat nocturno tpe flagellis macerabat ieiunījs vigilījs ⁊ abstinēcījs ⁊ ideʒ domabat cilitio desup aureis de die tect9 militū insignījs In vestitu supbia nulla sʒ poti9 in opacōe ad cōmilitones clericus eē videbatur vbi potuit verbū dei legit auidissime audiuit solicitius ⁊ diuinissimū sacramētū eucaristie recepit sepe sed quo potuit occultius quotidie attente ⁊ studiose p suis paupibus ⁊ rusticanis hominib9 p̄ces ad deū fudit tanq̄ ꝓprījs p pntibus se dicens put ab ore suo audiui de eorūdeʒ labore victitare ⁊ ido credere se ad vicem rependendaʒ reciproce multū obligari Ob hinc quicq̄d facere cū deo potuit vel obmittē re ad hoc se incliauit sp ut cū nulllo nobili guerras intrarēt ne sui paupes lederētur Cūqʒ tō bauaria rethia sweuia ⁊ frāckonia multo tpe litiū diuisarū incendījs villarū vastarent ⁊ cedib9 hoīm in quib9 princeps cui miles iste seruiebat ut premisi ex vna parte principalis extitit tamen taʒ prudenter cristi tyro se ex vtrisqʒ et in aduersis partibus armatoꝝ gerebat ut nllus militi subditus in domo aut corpoē damnū senserit per totum decursum guerrarum sed semper in pace subditi eius q̄euerūt Colligauerant preterea paulo āte a multi nobiles se in vnam sotietatem ⁊ amiciciam cum lifria quadam aperte de quorum numero ideʒ miles etiam fuit huiusmodi eni insignia in figuā auis vel alterius argentei vel aurei aīmal ob pacem seruandaʒ continuatius aliquotiēs milites ⁊ militares deferre solent in Almania Accidit autem prope eadem tempora ut canonici cuiusdaʒ cathedralis ecclesie in nobilium eorundem partib9 male ⁊ scandalose viuerent sicut heu in almania satis consuetum est Offensi sunt in talium vita plurimum quidam nobiles ⁊ consilium habere ceperūt inter se quomodo clerum vna dierum inuaderent ⁊ humiliarēt aliq̄lr varījs aūt varie ad q̄sita rn̄dētibʒ miles

vbi sibi locus loquēdi daba
tur ita ꝑ suo voto respondit.
Agnosco inq̄t cleꝝ se male re
gere. de quo merito dolere de
bem⁹. Sȝ ipsi scim⁹ intra nr̄a
territoria ꝛ in nobilium cetu
quosdā esse raptores vsurari
os maifestos ꝛ adulteros In
nobis queso primo vindictā
faciam⁹ in nacōibȝ ꝛ increpa
cōnes in populis. quo facto:
deliberemus q̄d fiendum sit
de clericis. Hoc audito: oēs
deinceps de clero siluerūt. qꝛ
multi se in similib⁹ vicijs aut
suos esse reos agnouerūt. In
terea iam finitis ꝓpe annis de
q̄bus oraculū insonuerat que
dā ꝑsona militi affinitate con
iūctissima in facinus q̄d dā in
famie nimis cecidit. quā quia
miles velut se dilexerat. tristi
tia cordis vulneātus est adeo
ut mihi diceret die quadaȝ se
crete. mori ait in bello ꝛ ꝓ fo
di iaculis die vna pluies leue
mihi foret in cōpacōnē hui⁹
mali q̄d illatū est per nequissi
mū virū mee amice Nollē tn̄
ꝛ si valereȝ reo ꝛ nocēti noce
re iniuste de⁹ sibi parcat Tūc
ego subintuli. Dn̄e fortassis
patiētia ꝛ eq̄nimitas hec tole
rādi ꝑ dō qui maiora hijs su
stulit. mors de qua vocē audi
uistis dudū esse pōt. r̄ndit qꝛ
mors fame inclemētior est ne
ce corporea. Paulo aūt postea
cepit secta hereticoꝝ in bohe
mia manu armata loca p̄te
militis ꝛ alioꝝ inuadē. aduer
sus quā sectā nobiles frācko
nie ꝛ adiacentiū ꝑtium nobi
liū ꝛ fidelium armatā college
rūt. ꝛ eandē quia hyems in
stabat ꝓ nutriēdis quotidi
anis guerris cōn hēticos ad
vicina loca bohemie trāsmise
rūt. militēqȝ prefatū in exerci
tu eodē pro capitaneo: qꝛ ai
mo bellicosissim⁹ erat pro ex
ercitu posuerūt. vbi cū arma
te fideliť preesseꝫ. intrauit exer
citū pestis epidimie que plui
mos ꝯsumpsit. ꝛ dictū militē
sūptis ab eo ecc̄iasticis sacra
mentis. ab hoc nequā seculo
migraē feliciť fecit. ut ita cum
merito mortis duplicis fame
scȝ ꝛ corpis verificaētur voca
cō que precessit diuina.

Capitulū Vndecimū

FOrmice arte ml̄tipli
ci onera sibi faciunt
portabiliora ut sic in
labore ꝑseuerent. laboriosissi
mū enī est aialiū. Idcirco stu
diose victū queritat. reptum
ꝑ micas minutatim portat. Et
ideo ysidō. ethimo. libro. xij.
ca. iij. dicit. Formica dicta est
ab eo qꝛ ferat micas, id ē gna

farris. Vn̄ Ouidius methamorphoseos. Grāde opus exiguo formicas ore gerētes Et q̄uis labor huius minuti aīalis sit grādis et varius. tamē oneris mole et laboris multitudie vix vnq̄ frāgit̄. q2 aut onus si impro porcōnatū est diuidit. aut alteri ptem cōcedit. aut si grande est: nūc ante nunc retro recuruat. et gerit modo pedib9 modo ore. siue retrogrēde siue facietenus ferat vsq3 ad finem introducti oneris diuersa sb arte pseueāt In quo reuera nobis segnit̄ agentibus torporē accidie multū accusat. et virtutem pseuerācie cōmendat. Uade ait sapiēs o piger ad formicā In oīmis igitur opib3 quib3 nūc alimoniā in celo sumendā colligim9. nō inertes s3 indefesse laborem9 vaia opera virtutū diuersis tpibus pro tedio vitando sumamus. nec vnq̄ a ceptis bonis desistam9 Ad qd hortatur beatus Augustinus. sic libro de virginitate diuersis seminib9 pectoris tui tolles semen. Nūc alimonijs mediocribus. Nūc ieiunijs parcioribus. lectione. ope. p̄ce. ut mutacō laboris. inducie sint q̄etis Sūt enim qn̄q3 p quem in xp̄i obsequio arte quadam onus laboris facilitatur vic3 opm variacō Collaborātis intuicō Oracōnis admixtio. p pcās satisfactō. et beatitudis augmētacō. De primo beatū Aug9. audisti. De scdo dicit btūs greg. libro mora. v. Nō desleres in laborē psistere q2 sb leuacō laboris est visio collaborātis. De tercō in vitaspatrz legim9 Cum enī beatus Anthonī9 in hēmo tedio afficeret̄ dixit. dn̄e volo salu9 fiei et nō pmittūt me cogitacōes mee Et surgēs exiuit foras viditq3 quēdā sedētē at3 opantē Angelus ei dei erat deinde surgētē et orātē et dixit ei. sic fac et salu9 eris De q̄rto ait btūs Bernard9 in smōe q̄dā Cām laboris hō cogit3 ilaboē. ut ipa ei pena quā patitur culpā p q̄ patit̄ repn̄tet. De vltimo aūt dicit btūs Jhero. in q̄dā epl'a Nullus labor dur9. nullū tēp9 longū videri debet quo gloria eternitatis acquiritur Nā inquit Apl's Nō sunt cōdigne passiones huius tempis ad futuram gloriā q̄ reuelabit̄ i nob hāc artē facilitādi xp̄i onera docē voluit dn̄s qn̄ Math. v. ait. Discite a me q2 mitis sū et humil' corde et inuenietis requiē aiab9 vr̄is Jugū enī meū suaue ē et on9 meū leue Hic obicit Raban9 et soluit Quo inq̄t

iugū xpi suaue· cū supr̄ dictū est Arta est via q̄ ducit ad vitam· Sȝ qd̓ angusto inicio icipitur· processu tēpis ineffabili dilectiōis dulcedine dilatatur Meliusqȝ btūs Aug9· hoꝝ causā assignās in de verbis dnī sic obicit ⁊ cōcludit· Qui iugū dnī intrepida ceruice subierūt tā difficilia picula patiūtur ut nō a laborib9 ad quietē ſȝ a quiete ad laborez vocari videātur Sȝ profecto adest spūssanct9 qui in exterioris hoīs corrupcōne renouat hoīem interiorez de die in diē· ⁊ gustata requie spūali i affluentia delitiaꝝ dei in spe future btitudinis· oīa pn̄tia delinit aspera· ⁊ oīa gr̄uia releuat Et postq̄ ōndit q̄ maxima icōmoda sustinēt mūdani homines ex amore terrenoꝝ sic ocludit Omnia seua ⁊ immania· prorsus facilia ⁊ pene nulla efficit amor· Q̄nto ergo facili9 ad veraȝ btitudinem caritas facit· quod ad miseriam q̄ntum potuit cupiditas fecit ¶ Niger: De pseuerātibus ergo in dn̄o labore aliqua producas exēpla· ¶ Theolog9: Donū pseuerātie non in vite pn̄cipio ſȝ in ei9 cōprobatur termino Multi bene inchoāt ⁊ male pseuerāt E diuerso q̄dā malo inchoato pn̄cipio· fine bono ocludūt· hoc donū tāte dig̃tatis ē ⁊ arduitatis iuxta sācti doctoris rudimenta ut ſb nulli9 cadat merito ꝓpo licȝ oracōe facta pro se pie et otinue impetrari possit· q̄ȝ meritum iustitie· oracō vero siue ipetracō dīne mīe immittitur· Et p hijs exēpla hodie diuisa habem9 Fuit nr̄o tpe Rex romanoꝝ Ruptus de quo supr̄ ca· iij· hui9 mencōeȝ fecim9 q̄ an̄ sui electiōem re ⁊ noīe clemēs extitit· ⁊ pt9 diuitiā ⁊ scā sua opa in letali quadā infirmitate ꝓpe a demone vict9 occubuit· Nā in firmitatē g̃ueȝ incidit· ⁊ sumpto eucaristie sacramento se dietim ab scē vnctionis oleo callide ne recipet ſbtraxit· Hauserat enī vbi nescio dyabolicū hūc instinctū· ut videbatur quo q̄dā supsticōsissime credūt se post hmōi sacramēti suscepcōem ōmino migrare oportē· Distulit igit̄ princeps recipe sacramētum ꝓpt̄ mortis periculū· Et doctores dīni ⁊ hūani iuris quos sēp dilexit verb viri hortabantur ⁊ sibi suadebāt ne oīno de finerȝ tā salubre aīe ⁊ corpis antidotū Obtinuerūt tamē tande illi dīna arridēte gracia intentū· Cūqȝ pn̄tibus fratis

clericis iungeretur pn̄ceps
et oracōnes que de sanitate so
nant virtusq3 hominis multi
plicarentur: ait satis alacrit᷑·
Reuera si hoc sacramentum
sciuissem tātū pro vtroq3 va
luisse homine queadmodum
iam audio· dudum ipsū deuo
tissime postulassez· Fuit enim
litteratus satis· qui conuale
scēs postmodū multis annis
Romanū gubernabat sancte
imperium· et tandem felicit᷑ pse
uerans in bonis opibus vita
functus est· Tpe quo artes
primū in vniuersitate wienē
si audiui fuit ibidem v̄go de
uota ordinis canonicoꝝ regu
lariū· q̄ deo primū· deinde bea
te Cristine virgini sedule ob
sequia pstitit Ieiunijs et orati
onibus· sācta ministeria pre
sertim in festo dicte v̄ginis sa
tis multiplicauit et p dono p
seuerancie atq3 ut si fieri dece
ret in ipsius sācte martiris fe
sto ab hac luce tempe migra
re sepe orauit. Nec despexit do
minus p̄ces ancille sue Nā3
eadem die multis elapsis an
nis mortua est felicit᷑· et ut in
domino cōfido cū sancta virgi
ne Cristina locum eterne re
tribucōnis intrauit· Hec cum
nobis in loco capituli p̄or no
ster wienensi vir prudēs et de

uotus q̄ v̄ginē nouerat p spi
rituali solacō recitauit· multis
iuuenib9 frib9 et senib9 materi
am deuocōnis ad dei scōs non
modicā ministrauit In pn̄cipio
basil᷑· cōcilij in signis q̄dam
fur p publicā iustitiā deletus
est et fraudis sue cōmēta dete
gebat mltimoda Sētētiatus
ig᷑ ad mortē in iudicō: pu᷑ et
sacmētalit᷑ confessus ē cuidā
viro religioso Nō modica ei
subtraxerat et in vestimētis hō
magni g̃nis videbat᷑ Et enim
de multis familiaris effect9 fue
rat· Cū igit᷑ de ciuitate ducere
tur v̄sus locū patibuli qd sa
tis distat· p totū spatiū itine
ris in mag̃ multitudie ppli tā
alacrit᷑ incedebat et hilari vul
tu ymo iocūd9 verb et nutib3
ad ut eū spōse ad thalamum
pn̄tandū putassz· leto vultu
sibi notos inuocauit et orauit
ut p eo ad deum inᷤcederēt In
via alta voce canebat metr̄ q̄
dā vulgaria et deuota q̄ dudū
didiceāt et in stuporem ōniū
mentes conuertit· Cumq3
lictor eum sursum in scala sub
furca deberet ducere· ita fur
cando ait· Queso mihi respō
deas: Quid queso comedisti
ut tā letus hodie morieris pa
rem enim tui nunq̄ habui·
vnde ergo tibi hec quam in

deū habes fiducia. Cui ille respōdit. Scio me grauit̄ deum offendisse. Credo me deínde remissionē meoꝝ facinoꝝ p penítētie sacramētum recepisse. Quia expior mihi displicere ꝙ creatorē meū offendi. Et si phas eēt me mortē euadē. tñ emēdatōis ꝓpositū oīno fortiter retētare vellem. qđ etiaꝫ ꝓ pñti gero. Sꝫ scio nō expedit ut euadā mortem nimis ei offendi deū ⁊ homines. qre iuste moior ⁊ meā volūtateꝫ diuine iustitie in hoc cōformo: hec ꝯsiderās: nunqđ letus mori debeo? Diutiꝰ em̄ viuēdo fortassis i tabna occiderer meis i pctīs. ꝙ aūt hoc malū hactenus euasi donū dei est. nō meritū. Igitur deo gratias ago. Ascendit ergo lignū supplicij ⁊ laqueo vita reo recepta. cū pseuerātie patentibus signis.

Piger: Ego puto ꝙ tales predestinati eē videtur ⁊ tali supplicō p dīnam clemētiam velut mō aptiori regnū celorū intrare cōpellūtur. Theologꝰ: Idē mecum sepe nō iudicando si meditādo de hoc tacitus ꝯsideraui. qꝛ multos qui vite fuerūt dissolutissime nec vlla via ꝯpesci poterant a suis malicijs. vidi ad verā ꝯtricione qn̄tum in exterioribꝰ datū est iudicare: ꝯpūgi ⁊ plexos morte publica deuote migrare. E diuerso multos vidimꝰ p preces aut pecuniam a morte quā meruerāt per iudices varios libertati donatos. quos postmodum experti sumus fuisse deteriores ꝙ antea. Difficile em̄ est cōsueta relinqre.

Capitulū Duodecimū

Hyeme qescūt formice ⁊ tūc cibo fruūtur estate p̄collecto. Vñ puer. iij. Formice populꝰ infirmꝰ qui p̄parat in messe cibum sibi p hyemē in qua nō est tēpus semināndi ⁊ arādi. futura beatitudinis vita designatur. Vñ saluator suos p̄monuit loquens de die iudicij quādo Marci. xxiiij. ait. Orate ut nō fiat fuga vestr̄ hyeme vl' sabbato. qꝛ scꝫ ut btūs Jheronimꝰ. ibideꝫ dicit. in altero duricia frigoris ꝓhibet ad solitudines pgere ⁊ in montibꝫ desertisqꝫ latitare. In altero aūt trāsgressio legis est. Per estatē vero qn̄ metendi laborādi ⁊ seminandi tempus est ⁊ laboris pñs vita intelligitur. ꝓpter qđ salomō ꝓū. vi. dicit. Vade ad formicā o piger ⁊ ꝯsidera vias eius. ⁊ disce sapientiā. parat estate cibū sibi ⁊ ꝯgregat in messe qđ comedat. Et

iterū ibidem Si impiger fue
ris: veniet ut fons messis tua
⁊ egestas longe fugiet a te·
Quo cōtra ut btūs Aug9·li·
de cōflictu vicio2um ⁊ vbi tor
por ⁊ ignauia dicunt· Si le
ctiōni cōtinuato studio semp
insistis oculo2ū caligiñē incur
ris Si indefinenter lacrimas
fundis·ipōs etiā oculos amit
tis· Si ꝓtelatis vigilijs psal
mo2ꝫ censū psoluis·insaniā ca
pitis acq̄ris· Si quotidiano
labo2e te oficis ad opus spiri
tuale nō cōsurgis· Aduersus
que bti Bernardi ymitandū
est cōsilium quo in epl'a qua
dā dicit Cum te accidia vl' te
dio affici sentis·noli ꝓpterea
diffidere atqꝫ desistē a studio
spūali·ꝫ iuuantis requiē ma
nū·trahi post te ihesum obse
crās Teste enī Cassiano de in
stitu·mōcho2ꝫ Expimēto cōp
tū est atqꝫ ꝓbatū·accidie ita
impugnacōez nō declinando
fugiendā·ꝫ resistendo supan
dā· Piger: Scis ne aliq̄s
viros vl' de femineo sexu aliq̄s
de quib9 p̄sumenda sit solici
tudo laboris quā tātope com
mēdant sancti Theolog9·
De vtroqꝫ sexu plures ut spe
ro noui· Viuebat nostro tē
pe in Nurenb gēsi ouētu pat
quidā Eberhard9 noīe qui i

p2io2atus officiō ibidem me p̄
cessit· Hic p̄mū sacerdos secu
laris extitit· ⁊ ut mūdū euade
rꝫ immūdū: nr̄m ordinem in
trauit Ieiunia regularia q̄ per
dimidiū fere annum durant
stricte seruauit·dies ꝓpe nul
la fuit intra·xx·anno2ū spatia
in qua mane sūmo missam de
uote celebrare negligeret·et
postea vsqꝫ ad prandij tpus
audiētie confessionū in porta
non insisteret aut animarum
cōsilijs ꝓfuit enī vir multū ma
turus ⁊ prudentia p̄ditus li
cet lingue īpedicōis essꝫ·ha
buit hic vir grām lacrimarū
tam habunde·ut de simili nō
audierim Nam omni nocte fi
nitis matutinis quibus semp
interfuit tpus obseruauit quo
frēs ōnes de p̄uatis o2acōib9
⁊ meditacōibus suis eciam
exeūdo do2mitoriū intrauerūt
Quo facto, angulū aliquem
elegit ecc̄ie in quo se reponēs
tam amare cepit flere ⁊ illud
p dimidiam ꝓpe ho2ā continu
are velut si infans aut puer fo
ret·matrem deplorans ꝓpriaꝫ
Eiulatus ⁊ voces tam geme
bunde emisit ut vix tam duri
fuissꝫ pecto2is qui virum audi
endo lacrimas continere potu
isset· Mirabar de hoc sepius
presertim cum eum nouerim

esse multū virilem et aio sillie cōplexiōis vnde quotidiane prouenerūt lacrime. verū qr impedicōis lingue fuit nō tamē impitus litteis: id qd pre dicando docten9 facere non valuit. exhortādo scriptis et p̄uatis monitis fidelit̄ suppleuit Nam eo pcurāte et p sua moi ta ac studijs in diuers̄ parrochialib9 ecc̄ijs vbi fames et caristia fuit dn̄i verbi ibi perpetua bn̄fitia et officia p̄dicacōnis fundari pcurauit. et ut dotarentur in eisdē sufficient̄ in libris et victu p̄dicatores ordinauit. Tandēqz ex fletu et scripturis visu in vtroqz oculo orbatus est. Et qr sic miss sam celebrare neqūit Jdcirco quotidie fere aut frequēter i ebdomada deuote sumere cō sueuit sacramētū eukaristie. Tandē vēo vita functus in habūdancia sepulchrū ingress9 est. et ut credo cū copia meitorū. Bonorū enim laborū teste scriptuā gloriosus est fruct9 ¶ Piger: Vir noui et amplius q̄ expressisti laudis in eo fuerūt opa que cōtinuauit vsqz ad extrema. Sz vnū ē tm̄mō qd me multosqz t̄ruit Mors vicz subitanea quā passus ē. Nam nocte post matutinas ambulās in alto trāsitu tabu larū quibus fouea cellarij tegebatur: pede nō bene fixo in preceps deorsū ruit et statim cōfracto cerebro: spūm tradidit. ¶ Theolog9: Nihil noui hic accidit. Nam an̄ decennium nr̄i ordinis frat̄ Thomas capellan9 et cōfessor sororū deuotissimarū in stēbacho basil. dioces̄ vir p oīa laudabilis. tn̄ nescio quid opis perficere vellet i sūmitate edificij ita de subecāe ibidē tecto cecidit et statim expirauit. Paulo ātea in argētina apud ordinē Johānitarū de rodis quidā dicti ordinis sacdos vltra q̄ dici pōt deuotus eucaristie sac̄mentū postq̄ die solemni eiusdem in pcessione publica reuerent̄ ut moris est circūportasset. mox deposita monstrācia finem viuēdi dedit. Nam hij tres viri oēs tātam duxerunt vitā. ut specula virtutū proximis extiterint vsqz ad vite sue vltīa. Terror subitanee mortis et vbi vita mala p̄cessit ad litterā oīm terribiliū terribilissimū est in hac vita. de quib9 Job. xxi. dicitur. Ducūt in bonis dies suos et in puncto ad infēna descendunt. Qualis ille fueit qui luce. xij. ad se dixit. Anima habes multa bō posita in annos plurimos.

requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit aūt illi de9. Stulte hac nocte animā tuā repetēt a te. que aūt ꝯgregasti cuius erūt Eadem nocte ut greg. dicit. xxij. mora. sublatus est q̄ multa tēpa fuerat p̄stolatus. ut sc; qui in lōgum sibi subsidia colligendo ꝓspiceret. subsequētē diē vl' vnū mime videret. Qualis etiā nabal fuit vir diues malicosus ꝛ pessimus quē de9 ꝑcussit ꝛ mortuus est. i. Regū. xxv. Sed subitanea mors vbi vita bona precessit sepe beneficiū est ꝛ timēda nullatenus Audi de hoc beatum Augustinū de vita xp̄iana sic dicentem. Quid est ꝙ vis habere bonam mortem quotidie rogas. bonam mortem det mihi de9. Dicis Auertat deus a me malam mortem Mori male times. viuere male nō times. Pl9 igitur times morte; tuam ꝙ vitam Corrige male viuere. ꝗꝛ nō pōt male mori qui bn̄ vixit Tuam p̄terea questiōe; btūs Aug9. libro p̄mo de ciuitate dei ca. ij. etiā racōnabilit' soluit. Dicebant em̄ pagani cōtra xp̄ianos Multi multaꝝ mortium feda varietate ꝯsūpti sūt. Rn̄det August. Hoc si egre ferendum est. ōmibus q̄ in hanc vitam ꝓcreati sunt. vtiq; cōmūne ē. hoc scio nemine fuisse mortuū. qui non fuerat aliqn̄ moriturus Finis autem vite tam longā ꝙ breuē vitā hoc idem facit Quid autē interest quo mortis gn̄e vita ista finiatur. qn̄ ille cui finit'. iterum mori non cogitur. Cū aūt vnicuiq; mortalium sub q̄tidianis huius vite casibus innumerabiles mortes quodāmodo cōminentur: ꝙ diu incertum est quenam earum ventura sit quero vtrum sati9 sit vnam ꝑpeti moriēdo an ōnes timere viuēdo. Sed aliud ē qđ carnis sēsus infirmiter pauidus refugit. aliud qđ mētis racō diligēt' enucleata ꝯuīcit. Mors mala putanda nō ē quā bō vita p̄cesserit. neq; ei facit malā mortē nisi qđ seq̄tur mortē. Nō itaq; multū curandum ē eis q̄ necessario morituri sunt. quid accidat ut moriātur. sed moriendo quo ire cogantur Hec ille Notaē em̄ debes ꝙ mortis mora plus habet pene ꝙ mors ip̄a Et mortē timere crudelius ē ip̄a morte Vn̄ Ouidi9 in li. ep̄laꝝ Occurrūt aīo ꝑeundi mille figure Morsq; minus ē pene ꝙ mortis hab; Et Seneca libro. iij. declamacōnū Crudelius ē ꝙ mori semper timere mortem.

Similit' idē de naturalib9 q̄stionib3 libro.vi. Si fulmen effugeris.repetet te gladius. petet lapis.petet bellū. Maxi mū ex piculis. Sz speciosissimū fulmē est tecū.si sensum mor tis tue celeritas infinita preue niet. Hinc prosper libro epy gramathon Ferro.peste.fame. viculis.ardoē.calore. Mille modis miseros mors rapit vna hoīes. Et iterū seneca de re medijs fortune Sēsus dicit: morieris. hō rn̄det Ista est ho minis natura:nō pena Sēsus q3 dicit:decollaberis hō: Quid interest an cesim moriar an pū cti Sūt tn̄ tres cause Cur de9 bonos subito mori pmittit.vi delicz ut pati semp sim9. Vt de vita etiā si bona appar3 nō p̄sumam9 Et ut iudicia dei ti meam9. De primo dicit btūs Aug9.in epla quadā Latet vltim9 dies ut obseruētur oēs dies Vero paratur remedia cū mortis imminēt picula De secūdo idē dicit Vigilare deb3 ōnis xp̄ianus ne eū impatum inueniat dn̄i aduentus Impa tū autē inueniet dies illa quē impatū inueniet sue vite vlti m9 dies. De terciō dicit idē li. .ij. de doctrina xp̄iana Timor de futura morte mētem neces sario ocutit ꝛ quasi clauatos carnis omnes motus ligno crucis affigit.

Explicit liber q̄rt9 formi carij de virtuosis pfector opacōnibus.

Incipit lib qn̄tus formi carij de maleficis ꝛ eorū decepcōnibus.

Vltimo loco p libel lū qn̄tū sb formica rū ꝑpetatib9 de ma leficis ꝛ eorū decep cōnib9 ocludē restat. Sunt aūt formice in colorib3 varie qz quedā nigre.alie rufe aut pallide.p colores aūt taliū va ria cōdicio viciorū pōt intelli gi q̄uis ipsa aīalia de se bona sint sicuti omnes dei creature Sicut eni p albedinē ꝛ cādo rem vestiū sm beatū grego. virtutum puritas ꝛ mūditia. ita p colores declinātes ab al bedine scdm maius ꝛ min9 vi ciorum fetulentia sacro testā te eloquio consueuit accipi. Hinc est qz beatus Iohes vi dit in Apoc.vi.sub.iiij.colori bus equorꝫ vnū nigrū Ela3 prim9 albus.secūd9 rufus.ter ti9 niger.ꝛ q̄rtus pallid9 fuis se describitur.vbi p albū xp̄i caro purissima.p rufū qui sb

specie religionis vel virtutis homines decipiūt· Per nigrū qui manifesta habēt vitia Et p pallidū ad modum mortis colorati· psecutores bonorum ꝑm glosā debēt intelligi Insessores vero equoꝝ talium triū· tres differēcias demonū tales malos regentes hoīes designāt Quia ōnes maloꝝ hōīnū huius vite acies informātur ꝛ ducuntur p certos demones ¶ Piger· Desidéo igitur noscere pͥmo quot modis ꝛ qualit̄ malefici ꝛ supsticiōsi sibiqꝫ siles regūtur equitantur ꝛ dementātur p demones quos nō ambigo in vicijs eē varios ꝛ malicia carbonibus nigriores Iuxta illud Trenorū· iiij· Denigrata est sup carbones facies eorū ꝛ non sunt cognita in plateis· ¶ Theologus· Hūanus anim9 in hui9 vite exilio mole pressus corporis ꝛ captus in eiusdem ergastulo multimodis fantasijs deluditur de quibꝫ dicetur in sequētibus Qntū tamē p̄senti bus sufficit tres pn̄t occurrere interioꝝ vel exterioꝝ apparencie sēsuū rare ꝛ āmirabiles Quidā enim vigilādo vident mira ex diuina gracia· alij per cerebri vicia· ꝛ alij ex demōis astucia· p primū cōstituūtur quidam ꝯplxte· p secūdū deci piuntur tales maniaci ꝛ per terciū deludūtur multi demōi ace· De p̄mis late dictum est libro· iij· precedenti Cōtingit tamē ꝙ magnis pccōribꝫ dei clemencia aliqñ ostendit amarū penas quas hic manendo demeruerūt habere in vita alia· De secūdis certum ē dominū Albertū legētib9 in tercō libro de somno ꝛ vigilia ꝛ Auicennā ꝛ Galienū in suis medicinalibus ꝙ ex vicō ꝛ debilitate cerebri ꝛ ex melancolia varia infirmitas quā vocāt maniam cōtrahitur naturalit̄ sine demonis ope· p quā multa apparent homini que in re nulla sunt ꝫ in ymaginacōe ꝛ fantasia tm̄modo· De tercō autem sunt exempla innumera quomodo deluduntur sensus hominum per demones·

¶ Piger: Audiuimus aliquādo ab ātiquioribus eos ut asserebant vidisse nocturno tēpore exercitus velut armatorū in varijs apparēcijs armorum equorum redarum ꝛ similium· quid hoc veritatis habeat edoceri cupio· ¶ Theolog9: Monstra talia aliquādo bella futura prenosticant· Aliquando per hoc demones incautos decipiūt· aliqñ etiaꝫ

quales sint maloꝝ pene minu unt· de quib⁹ omib⁹ exempla habem⁹ tam in sacra scriptuā ꝙ alibi· Alā Josue·ij· qn̄ primo terrā ꝑmissionis ad capiē dū iherico intrauerat: vidit virū in agro stantē contra se·et euaginatū tenentē gladiū· q̄ rn̄dente ꝙ pn̄ceps esset a deo missus ad regēdū israhel exercitū Josue lapsus in terrā virū veri⁹ dei angelū veneratus ē· Hic ⁊·ij·machabeoꝝ·iij· Cū heliodorus mēte spoliādi templum idē introissꝫ· apparuit q̄dam equus terribilē habens insessorem optimis indumentis adornatus· Isqꝫ heliodoro impetu p̄ores calces elisit Qui etiam insidebat videbatur arma habere aurea Alij etiā apparuerūt duo iuuenes virtute decori·optimi gloria·speciosiqꝫ amictu· qui circūsteterūt eum·⁊ ex vtraqꝫ pte flagellabant eū sine intermissiōe multis plagis· Hicqꝫ etiā ibidē ·v·ante immanissimam persecucōem israhel factā p anthiochū dicitur Contigit p vniuersam iherosolimoꝝ ciuitatem videri dieb⁹·xl·per aera equites discurrētes: i auratas stolas hn̄tes·⁊ hastis quasi coire armatis·⁊ cursus equorū p ordines digestos·⁊ congressiones fieri comin⁹·⁊ scutoꝝ motus·⁊ galeatoꝝ multitudinem gladijs districtis·⁊ teloꝝ iactus·⁊ aureoꝝ armoꝝ splēdorem·oisqꝫ generis loricaꝝ. Qua ꝑpt̄ ōnes rogabant in bonū mōstra cōuerti· Et ibidē iam finita psecucōne cū Judas machabeus in ꝑlio cōsisteret· Apparuerūt aduersarijs de celo viri in equis·frenis aureis· decoꝝ ducatū iudeis prestantes· de quib⁹ duo machabeū medium habētes armis suis circūseptum: in columē cōseruabant Ibidēqꝫ·xi· ꝓcedentes iudā cū suis in aliud bellū israhel apparuit precedens eos eques in veste candida· armis aureis·hastam vibrās Et capitulo vltimo ibidē vidit Onyam ⁊ Jeremiam sibi gladium porrigentē ꝓ victoia Hic etiā territo famulo helisei qui vidit syros montē circūdare in infinita multitudine· oracōe facta ut oculi famuli aperirentur·vidit idem mōtem plenū equoꝝ ⁊ curruum igneoꝝ in circuitu helisei vn̄ ⁊ dixerat· Noli timere plures em̄ nobiscū sunt ꝙ cū illis ·iiij· Re·vi· Similia legimus de visis armatoꝝ exercitibus in aere ante euersionē vltimā iherosolimoꝝ factam p tytū

et vespasianũ Nam Josephꝰ libro·vij·de bello iudaico dicit de eodẽ· Supra ciuitatem sidus stetit gladio simile et p annũ pseuerauit Cometes ante solis occasum visi sũt in aere ferrei currus totis regionibꝰ et armate acies circũfuse· et plura ibi ponit similia Siliter ante effusum sanguinem xp̃ianorum tempore gothorũ vel longobardorum in ytalia vise sunt p̃fate acies ut refert beatus gregoriꝰ in omelia super illud Luce·xxi·Erunt signa in sole et luna Priusq̃ inq̃t ytalia gentili gladio ferienda traderetur Igneas in celo acies vidimus· Ipsũ q̃ postea humani generis fusus est sãguinem chorusc̃ante; Ex quibus iam liquet exercituũ apparẽtias dei nutu futura guerrarum mala prefer̃re ut hijs ã spes victorie apud eos q̃ meruerunt acquiratur aut a malignis hoibus pena dĩna agnoscatur· Aut apud bonos et innocẽtes paciẽtie scutum cõtra infausta arripiatur·q̃ oia dei munera sunt a thesauro diuine puidẽcie huic mũdo trãsmissa· Preterea eo tempe quo regno bohemie et adiacentibꝫ sibi ptibus p diuersarũ sectarum tam in fide bonore et rebꝫ at hominũ cedibus iactura g̃uissima imminebat put multis germanie ep̃is p̃ntibus in Nurenbga A dño petro ep̃o Augustẽsi viro fidedigno audiui cir̃ metas regni p̃fati nocturno tpe versus vallẽ quãdam auditi sunt clamores et cõgressiões equestriũ virorũ induti varijs coloribꝰ visi sũt sepius Quidã eni equorũ insessores rubeis·alij nigris et similibꝫ erant induti coloribus Stupebant ex hijs plurimi et diuersi vaie hec interp̃tabãtur Fuerũt ptũc duo armigeri audaces satis in castro nõ multũ distãti a loco mõstrorũ q̃ õmino scire volẽtes q̃d veritatis sibi visa p̃tẽderẽt nocte quadã versus vallem vbi solita videre cõspexerũt·iter arripiũt Anteq̃ aũt hijs appropiquare auderẽt·opũctus vnꝰ dixit alteri Sufficiat nob ista vidisse·ego hijs nõ approximabo·dictum est veterum cum talibus nullum debere iocari· Quem alt̃ velut pauidum increpans equũ pupugit·et cũ eo cõgressu õmibus ãtedictis exercitibus appropinquauit· De quibus vnus egrediens caput audaci illi amputauit et ad suos redijt·quo viso ille q̃ timidꝰ substiteãt fugã inijt

⁊ funesta noua nunciauit· In crastino aūt trūcatus reperitur ⁊ caput ꝭ in valle vbi acies vise fuerant· nulli⁹ hoīs vel equi vestigiū reptum est sed tm̄mō in lutosis locis signa q̄dam ⁊ vestigia auiū visa sūt Preterea pictorē; quendā in ecclīa nrā Colūbariēsi laborātem habuim⁹ infirmitatibus tribus lesū· Nam in colore mortuo videbatur similior q̄ꝫ viuenti· semisurd⁹ fuit auditu· ⁊ multū in lingua balbutiens Quas infirmitates cū audissē sibi p q̄dā fantasma īflictas a pictore que sequuntur ipse audiui Cū inquit iunior in taberna cū socijs versus noctē cōuixissem nocte tetra: solus iter arripui· accinct⁹ gladio ⁊ versus villa; aliā quā mihi nominauit ꝓperaui· visū ē autem mihi cū esse; inter vineas quedā terribilia obuiare· nō in ip̄o itinē ꝭ prope viā· Quo facto de itinē salij gladiū eduxi ⁊ versus locū fantasmatis iuuenili fatuitate ⁊ vini calore aīatus pcussi i incertū Cū aūt neminē viderē i ip̄o ictu aerē nescio quē me ptrāseūtē sensi q̊ statim infect⁹ quas ī me videtis infirmitates trinas contraxi· Tpe etiam quo sacri imperij electores in causis fidei p bonis regni bohemie dieta; in Nurēbga celebrarent: conuenerūt in eadē materia quadā die simul vno in cōmodo vel oclaui multi epī ⁊ tā sacre pagine q̄ꝫ canonici iuris quidā doctores Ibi enim archiepiscop⁹ maguntin⁹ fuit Epī herbipolens Augustensis· et si bene memorie bambgens Et ego inter hos inferior ⁊ minim⁹ Seclusis igitur seculaibus post finem trāctatus fidei dn̄s Magūtin⁹ de quo p̄misi vir magne industrie ⁊ fide dign⁹ corā prefatis q̄d sequitur recitauit. Noiauit eni nobis quendā reni sibi bene notum militem· cuius ꝑtunc filius viuebat. Qui miles super oēs pene inferioris almanie nobiles semp extiterat minus in rebus bellicis impterritus gerebat aūt ⁊ patiebatur nō nunq̄ꝫ ꝓpt̄ suam animositatē vel fortitudinē ab alijs grues guerras ꝓpter quas nō semp de die sed nocturno tpe ad loca sibi comoda equitare solebat· Hic igitur quadā nocte coassumptis famulis p siluam circa renū equitare voluit· ⁊ p̄ncipium eiusdem intrauit· Anteq̄ꝫ vero finem silue haberent· vltra q̄ꝫ campus latus iacebat prout moris est

eorum qui verentur insidias premisit famulū ut i termino silue videret an ne in campo insidie alique essent luna in splendente vel astris lucenti bus hec videri poterāt. Famu lus igitur cum p arborum ra mos exploraret commissum. vidit per campi lōgitudinē exercitum satis mirabilem ap propinquaē in equis. quo vi so: cō siderata nuntiauit militi qui ait. Item9 ad modicum quia verisimile est pro hui9 exercitus posterior custodia subsecuturos alios. Ad hos properabimus ⁊ an inimici sint qui precesserūt an amici expiemur. nec paucos timebi mus Deinde moreula trāsacta de silua cum suis miles reces sit. in campum venit et nemi nem nisi quēdam equestrem in equo sedentem. ⁊ in manu alium ducentē equū eminus sequētem suos intuitus ē Ad hūc cū miles venisƺ quis eēt q̄siuit in hec verba. Nūquid tu cocus me9 es. Ita enī sibi a lōginq̄ videbatur paulo etiā ātea cocus eiusdē militis vita functus fuerat Qui rn̄dit Sū dn̄e Quid ait miles hic facis. ⁊ qui sūt hij q̄ pcesserūt Cui defūctus rn̄dit. Dn̄e hij qui precedunt sunt nobiles ⁊ ar migeri tales ⁊ tales. multos ei noie expressit ꝓprio quos op tet et me cum eis ista nocte esse iherosolimis. quia hec pe na nostra est Et miles iterum Quid sibi vult equ9 iste quē ducis nullo insedente? Ad ve strū respondit obsequiū erit. Si mecum ad terram sanctā venire velitis. Securus esto te per fidem xp̄ianam receden do ⁊ reuertendo vos viuum re ducam si meis obtempabitis monitis Tunc miles ait. Die bus meis mira attēptaui hijs hoc addam eciaƺ mirabile Dis suadētibus igitur illud famu lis De equo ꝓprio miles pro filijt. defuncti equum ascēdit ⁊ ab oculis famulorum vtrqƺ equester subtractus est De quēti autem die famulis iux ta condictum expectantibus miles ⁊ defunctus redierunt ad locum vbi primum cōue nerant. Tunc defunctus mili ti ait Ne fantasma omnino fictum illa fuisse credatis. duo que vobis do rara reseruate in mei memoriam. vnde protu lit mappulam paruam de sala mandra. ⁊ cultellum in vagīa Primum inquit cū immundū fueit. igne purgate nec ei nō cebit. Alterꝝ caute trc̄tetis qꝛ ab eo vulnerat9 intoxicat9 eit

Et ita defunct⁹ ab oculis mili tis euanuit. Ex hijs prudens lector colligere poterit noctur nos exercitus nōnunq̄ vide ri a bonis et a malis. Qui autē latius de taliū natura scire cu pit. legat de mēde dn̄ willhelmi parisien̄. ptem vltimā de vni uerso. et me ab eiusdē senten tia declinasse nō videbit ¶ Spi ger: An anime defūctorū sua exeūt receptacula: et si sic. que hoc facere possint. et etiā quis p̄fatas apparicōnes fatiat. bo nus vel mal⁹ angel⁹ quero. ¶ Theolog⁹: Sctūs doctor tibi desup r̄ndet in. iiij. di. xlv. .q. i. sic dicens. s3 pondera ver ba q gravida sūt sentencijs Scdm inquit dispoñcōnem diuine puidētie aliqn̄ anime se pate a suis receptaculis egres se cōspectib⁹ hoim p̄ntantur sicut Aug⁹. pbat libro de cu ra pro mortuis. et de bonis exē plificat. ut de scīs i celo Et hoc eciā credi pōt q aliqn̄ de dam natis otingat q ad erudicō nem hoim et terrorē pmittun tur viuētib⁹ apparere. aut eci am ad suffragia expetēda. q̄ tum ad illos q̄ in purgatorio detinentur ut p multa exēpla ptz. iiij. libro dyalogorum beati greg. Nā glorificati qn̄ vo lūt. s3 alij nō nisi qn̄ pmittit de us nobis appare possunt. q si ita sunt penis oppssi ut de sua miseria magis doleāt q̄ curēt viuis appare Et q̄uis aliqn̄ anime sanctorum vel dānatorū p̄sentialit assint vbi apparēt non tn̄ credendū est hoc sem p accidere. Aliqn̄ hmōi appa ricōes fiunt vel in dormiendo vel i vigilando. opacōe bono rum vel malorum spirituū ad in structionem vel decepcōnem viuētiū. Sicut etiā et viui ho mines aliqn̄ alijs apparēt et eis multa dicunt in somnis cū tn̄ cōstet eos nō esse p̄ntes. sic Aug⁹. p multa exēpla pbat li bro de cura pro mortuis agē da. Hec de Thoma.

¶ Capitulū Secūdum

Hormice que domos edificāt extra solitu dines pe hoīnes vel bestias. deuastacōes sepe paci untur Nā mō hoim curiosita te mō pecudū cōculcacōe nūc canū investigacōe. nūc etiam auiū comestione. et alijs diū sis deturbacōnib3 in mūdo vel pe mūdū inhabitantes inqui etantur. Eisq3 accidit sicut g̃ no illi qd̄ secus viam cecidit. et venerūt volucres et comede rūt illud Math. xiij. Venit ei mal⁹ id ē dyabol⁹ dicit glō. et rapit qd̄ seminatū ē in corde

eī9· Hic ē scꝫ ager q̄ seminat9
est secus viā ita exponit ipsa
veritas xp̄s· Memorādū est
in ꝓposito verbū allegatū bti
grego· xxxi· mora· supra libro
·iiij· qn̄to ca· quo dicit super
isto· Strucō obliuiscitur q̄
pes cōculcꝫ oua ā bestia agri
cōterat ea· Quid inq̄t in pede
nisi trāsitus opacōis accipit
Quid in agro nisi mūd9 iste
signatur de quo in euāgelio
dn̄s dicit Ager aūt est mūd9
Quid in bestia nisi antiquus
hostis exp̄mitur q̄ hui9 mūdi
rapinis insidiās hūana quo
tidie morte saciatur· Pn̄t aūt
per formicas istas q̄ stulte do
mū ꝓpe hostes collocant hij
hoīes intelligi q̄ domū ⁊ habi
tacōeꝫ ꝓpaꝫ cōn̄ insidias dya
boli eccīasticis cerimonijs nō
studiose muniūt Nā aqua be
nedicta omni die dn̄ica ꝓut
ip̄e exorcismus nōt in habita
cōibus fideliū deberꝫ asp̄gi et
sal exorcisatū ꝓ tūc fidelit̄ su
mi Se eciā sua mane eciā sepe quis
qꝫ fidelis crucis caracte insig
nire eciā a pecc̄is preb̄tim graui
bus se immunē custodire· an
geliūqꝫ ꝓpriū sepe ꝑ tutela in
uocare cū dn̄o auxilio· ¶ Pi
ger: Jam comicō vn̄ fortassis
quibusdā plaga quedā veit
ut in eorꝫ habitacōibus demo
num tumultus sepe inq̄etudi
nes ponāt āmirādas· ¶ The
olog9: Hec multis ex causꝫ ꝑ
mittit dei iusticia. aut misericor
dia nō tamen semp ex obmis
siōe alicuius de pretactis cir
cūstancijs s; aliquādo ꝑ meri
to acquirendo pacie De p̄mo
sume taliusmōi exemplū · In
minori basilea paulo ante p̄
sens genēale conciliū· domici
liū habuit quidam vir de ma
la vita ⁊ forte de maleficijs
satis suspectus· filiam hic ha
buit quā in domo iuuenī cuid
nuptui tradidit ⁊ tandem se
nex pat̄ egrotare cepit· Ad fi
liāqꝫ eciā ad filiastrū demōstra
to quodā scrinio dixit· Hoc
ait vasculū nō moueatis alio
qui penitētia ducemini· s; in lo
co stare ꝑmittite post meū de
cessum Et ita in breui vetulus
expirauit Trāsacto aūt tēpe
plurimo nec filia nec ei9 mari
tus magnipēdit patris iussū
Sed de domo p̄ori in aliaꝫ do
mūculaꝫ se trāsferētes: scrinū
qd̄ satis modicum fuit porta
uit extra domū versus nouum
hospitiū sed in ip̄o itinere tan
ti ponderis esse cepit· ut in ip
so viriles artus deficerent et
exinde vxorem pro adiutorio
inuocauit· Hec autē vxor an
postmodū in domo scrinium

aperuerit vel quō alio mō in
caute se circa vas habuerit:
obliuioni tradidi. Vnū con
stat qꝫ in domū nouā cū infan
tulo quē genuerāt pn̄tes pre
dicti venerunt Et ecce subito
vxor velut rabida sup cunas
infantis irruit eū necaē volēs
Qd maritus intuens: vi vxo
rem inuasit. ꝛ eaꝫ a demōe ob
sessam esse didicit. qui cū exor
cisaretur minatus est demon
se non exituꝝ nisi eā necaret.
et ita factum est sup exorciste
manib⁹ Altera die maritus p
viaꝫ strate incedēs publice ca
sum lapidis recepit inopina
tissime de supiori pte cuiusdaꝫ
cānalis cadentis. ꝛ in facie co
opacōe ut videbatur demōis
pcussus est tā deformit̄ ut ho
mo vix videretur eē. In argen
tinēsi diocesi due sorores vna
cohitabāt domo. senior mar
garetha Junior vēo barbara
vocabatur. Senior matura
deuota ꝛ experta satis erat. ꝛ
ambe castitatis ꝓpositum ha
buerūt. ꝛ ideo hostem eis insi
diātem demonē palam ꝛ claꝫ
multis ānis sustinuerūt Nā
aliqn̄ p vocē s̄pentis iuniorē
demō sequebatur vbi incessit
in domo. aliqn̄ vsus aures si
bi clamitabat nōnunq̄ soni
tus ꝛ strepitus terribiles facti
ebat quousqꝫ extranei etiam
talia pciperēt Qui domū eand
intrauerat gratia alicui⁹ opis
expediendi. Appropinqbat
post tres circiter ānos festum
oim sāctoꝝ. sup quo senior q̄
valde deuota fuit cōfiteri vole
bat. hanc dū sacerdotē in ec
clesia vellet accedere gr̄a cōfitē
di. q̄daꝫ malign⁹ sp̄us impu
lit ictu quodā tā valido ut fe
re ad terrā caderet. nec tn̄ vir
go a ꝓposito destitit sed post
mod cōfessa est non curās im
pulsum demonis. quē tamen
grauit̄ senserat infra modicū
temp⁹ postea sub spetie mag
ne musce venit aliquociēs de
mon aurib⁹ se appendēs inui
cē is. aliqn̄ p dorsū eius extri
secus. aliqn̄ vero capiti inside
bat. ꝛ quādocūqꝫ sibi appro
pinquare voluit. pri⁹ ad spa
tium modicū sonitu q̄dā sig
num dare solebat sui aduen
tus. tandē cum iunior quadā
nocte in ira nōbili se ad lectū
posuissꝫ. ob quā causā nescio:
venit more solito demon q̄ vir
ginem possedit ꝛ in capite tā
valide pressit ut putaret se pdi
disse vsū racōnis. Hoc autem
diacenti sibi sorori indicauit.
ꝫ illa eā iuuare de cetero non
valebat. Nihil preterea post
hanc obsessionē inq̄etudinis

auditū est in domo· ꝫ in vigilia pascheꝛ in sacris noctib9 sequētibus Juuenis crudeliter a demone vexabatur· hec cum ad me deducta esset· sep enim vtebatur racōe. adhortatus fū ut cōfiteretur mihi sacmentalit· qd cū ꝓmpto aimoꝛ deuoto incepissꝫ· Jta demō se ei9 immersit faucibus ut nulla tenus loqui valeret concepta probabam autem postea per certa verba an aliqua lateret fictio feminea Sed luce clarius dyabolum in ea intuebar ctis ex signis ¶ Piger: Scio p exorcistam temptatum fuit quicqd circa eam fieri potuit ut liberaretur ꝛ tamen non fuit liberata a demone protūc que ergo causa huius fuit ¶ Theolog9: Sex ex causis aliquis nō liberatur aut ꝓpter puitatem fidei offerenciū· aut ꝓpt pccā demoniū sustinētiū aut ꝓpt accōmoda remedia adhibere negligētiū· aut ꝓpt exorciste aliqd in fide viciū· aut ꝓpt reuerēciā virtutū in alio existētiū· De pmis duob3 habes exēplum Math· xvij· Et Marci· ix· Jn patre vinci filij sui lunatici ꝛ discipuloꝝ xpi psencia· Primo enim offerens ꝛ turba fide carebat· vnde pater cum lacrimis orauit· Credo domine adiuua incredulitatem meā· Et ad turbā ihesus ait· O generacō incredula et puersa quousq3 ero vobiscū· De scdo vic3 de sustinente demoniū ihus increpabat eum sc3 filiū· qꝛ ut btūs Jhero· ibi dicit ꝓpt pccā sua a demōe fuerat oppressus· De tercō de neglectu debitoꝝ remedioꝝ patet· qꝛ nō fuerūt pñtes boni ꝛ pfecti viri Vñ Criso· ibi dicit Colūne fidei nō aderant videlic3 Petrus Jacob9 ꝛ Johānes Sed in trāsfiguracōne cristi iam presētes erant nec oracio ꝛ ieiunium aderant· sine quibus xps ait· hoc gen9 demoniorum nō eicitur· vnde Origenes ibi dicit· Si aliquando oportuerit nos circa curacōe3 tale aliquid patiētium pmanere· non admiremur nec interrogem9· nec loquamur q̄si audienti spui immūdo ꝫ abigam9 ieiunijs ꝛ oracōibus spiritus malignos Et glosa dicit· hoc genus demonij id ē ista carnalium voluptatū mutabilitas ad quā sc3 spiritus ille inclinabat nō vincitur nisi spiritus oracōne cōfirmet· ꝛ caro p ieiunium maceretur De quarto exorciste vicō presertim in fide patet ibidem de xpi discipulis cōpresentibus

vn̄ postea secreto discipuli q̄rentes causaȝ sue impotencie· R̄ndit: ꝓpter incredulitatem vr̄aȝ· Amē dico vobis si habueritis fidē sicut granū sinapis dicetis monti huic trāsi ⁊ trāsibit· vnde hilarius Crediderūt quidē ap̄li non dū tamē erant pfecte fidei Nam dn̄o in monte demorāte ⁊ ipsis cum turba residētibꝰ· quidam tepore eoꝝ fidem relaxaueāt· De qn̄to ptȝ in vitaspatꝝ vbi legimꝰ aliqn̄ obsessos nō libeātos p sāctum Anthonīū: eius discipulū paulum liberasse De sexto patebit infra vbi de maleficiatis habebimꝰ ⟨ Piger:

De inquietātibus domos daexēpla· ⟨ Theologꝰ: Vix iā decem sunt anni trāsacti qꝫ in ciuitate Nurēbgēsi mōsteriū nostri ordinis scē katherine dictū· cū extrema difficultate ꝛ̄formabatur p vndecim illuc trāsmissas deuotas ꝛ̄formatrices ab alio reformato loco· Fuerāt enī oēs sorores ī dicto mōsterio ad reformacōem inuolūtarie· ⁊ p se cōplices sibi in ciuitate non paucas habuerunt· postq̄ igitur locus regularit̄ clausus est· ⁊ ceruicosa gens sexꝰ fragilis colla iugo submisit obediētie· venit ī monasteriū quidā demon q̄ primū sonitibꝫ nocturnis īsolitis moniales quasdā infestabat Nō cū ad me venit· psuasi ut talia non crederēt esse a demone ſꝫ a murilegis ⁊ gliribꝫ vel ex debilitate capitis· qꝛ deliāmēta suspicabaꝛ affuisse mulierū· Altera nocte venit demon ⁊ vnā de hijs q̄ rebelles extiterāt ut puto sacristanam matutinas pulsaē volentem ita cōpressit· ut eadē die putaretur sepulture tradi debere ⁊ tandē tā de die q̄ de nocte sic inquietabat ouentū prefatꝰ demon· ut p totā nocteȝ oporteret per vices custodias vigilantium soroꝝ ponere· qꝛ nulla audebat sola incedere· Fuit aūt totus stupidus effectus sexus mollis ⁊ feminēꝰ ita ut neqꝫ ego scireȝ quid cū eis essem facturꝰ Tn̄ oracōnes priuatas singulis iniūxi ⁊ publicas.patiētiam habere p̄dicaui ⁊ ut in dn̄o cōfiderent sepe suasi· In prefato vero ope licet demonis malitia aliquid acquireꝛ· quedā enī dixerūt Ecce qn̄ latā viam ⁊ antiquā ambulauimꝰ hec nobis nūq̄ acciderūt· Sed tamē p dei gr̄tiam dyabolꝰ plꝰ pdidit hoc in ludo q̄ acquisierit· Quia q̄dā ceruicose femine quas ad plenū pietas reformatorum

nõ valebat trahẽ hoc fantas ma adeo terruit. ut toci9 vite sue facinora ɔfiterẽtur sacmẽ talit vestes vetẽs deponerent ꝛ nouas scd; ordinis formã induerẽt. ꝛ in aliã vitã nouaʒ se trãsformarent. hoc cũ demõ vi derȝ: tandẽ ꝑ dei grãȝ resipuit. ꝛ nescio quo deuenit. Tpe cõ stantieñ cõcilij in curia sororũ deuotaꝝ q̃ canonisse regulares sũt. ꝛ vocantur mõsterij pil luruet tpe Nurẽbg. Eystetẽs diocef. Quidam spũs noctur nis tpibus multos inquietarẽ solebat. Sȝ mõsteriũ sororũ ab intra nullaten9 pturbabat In domo vẽo capellani ꝛ locis eidẽ cõuicinis molest9 multis extitit q̃busdã strepitib; ꝛ sibu lis ac pulsib; nõ multũ excel lẽtibus ſȝ manifestis aliqñ eni ad pietes percutiebat. aliqñ ve ro ioculator varias mimorũ fistulas ut videbatur flabat. ꝛ talia nõ nociua multum ge stiebat Quidã interea frat de ɔuẽtu Nurẽbgẽsi deuotus in not9 cir festa q̃dã pcatus ẽ ut Capellanũ in dĩuinis iuuarȝ. q̃ cũ in supiorẽ ptẽ dom9 ponere tur. ꝛ spũm ignoraret. nocte fantasma sẽsit qd sibi tunicaȝ quã circa se positã habuit ab straxit Et exinde frat clamare cepit Fures fures succurrite ho mines. hoc cãpanarius q̃ i ea dẽ domo iacebat audiuit ꝛ ne gotiũ intellexit. lumẽ accẽdit ꝛ clamãtem adijt. euq; stupi dũ reperit ꝛ vestimẽta quib9 tectus fuerat distincta vidit ꝑ spũm i camera Scapulare au tẽ fris nullibi repire potuerũt quousq; tãdẽ foramẽ qddam satis puũ in piete ɔspexerunt. In illd enĩ spũs ille scapulare strictissimẽ ɔuolutũ ꝛ glomera tũ abscõderat. Finito vero an no vno ꝗ circit fantasma illd abscessit Piger: Quales q̃ so mihi dicas illi spũs sunt q̃ sic inquietãt hoĩes. an aĩe sũt sepate vl maligni spũs demo nũ Theolog9: Prout ex fi ne p̃cedẽtis capli elicẽ potes. aĩe nõ sũt verisilit ſȝ õmino de mõnes q̃ in multiplicia sũt dĩa Nã q̃dã neminẽ pñt ledẽ gra uit saltẽ sed solũ pñcipalit io culacões excẽt Alij i cubi sũt l succubi p̃mẽtes nocturno tpe hoĩes l p ccõ luxurie coinquinã tes eos. alij vẽo sũt q̃ hoĩes la cerãdi l necãdi hñt ptãtẽ. De q̃b; ita dicit Cassiã9 collaci. se renĩ. i. Tot eẽ immũdos spũs quot in hominib9 studia non dubie ɔprobantur Nã nõnl los eoꝝ q̃s etiã paganos vul g9 appellat ita seductoẽs ꝛ io culatoẽs esse manifestum est

ut certa queq3 loca seu vias
iugiter obsidentes· nequaq̄
tormentis eoꝝ quos pretere
untes poterūt decipe delecten
tur ꝙ de risu tm̄mō ⁊ illusione
cōtenti: fatigare eos poti⁹ stu
deant ꝙ nocere· quosdā vero
solūmodo in nocturnis incuba
tōib⁹ hominū pernoctaē· ali
os ita esse furoi ac truculentie
deditos· ut nō sint cōtenti illo
rū tm̄mō corpā quos supple
uerint atroci dilaceracōne ve
xare ꝙ etiā irruere sup emin⁹
trāseūtes· atq3 affligere illos
seuissiā cede festinent· quales
illi in euangelio vic3 Mathei
·viij· describūtur· Similia di
cit wilhelm⁹ vbi supra de vni
uerso·

Capitulū Tertium

Frig⁹ graue oīis for
micaꝝ supueniens ꝓ
les impedit aut nasci
retardat vel in toto necat Ni
miū ei algor ⁊ frigoris mag
tudo vitā adimit viuentibus
⁊ viuificandis sepe nocet· In
frigore autē maloꝝ corda in
telligi possunt que calore cari
tatis ⁊ a sole iustitie aliena ꝙ
torpore malitie vel pfidie sūt
plena Quo cōtra de forti muli
ere ꝓū· vltimo dicitur· Non
timebit domui sue a frigorib3
niuis· vbi glō· Frigora niuis
sūt corda maloꝝ pfidie torpo
re algentia· de quib⁹ dr̄ vic3
Math· xxiij· Quoniā habun
dauit iniq̄tas: refrigescet cari
tas multoꝝ que corda niue il
la opprimūtur· que ob sup bi
am de celo corruētes in tene
bras adhuc velut āgelū lucis
ostēdere p̄sumūt ⁊ habitum
niueū p̄ferunt· qd̄ dei ⁊ ange
loꝝ eius ꝓprium est sc3 niueo
habitu sue virtutis claritatē
signare Non timebit aūt do
mui sue a frigorib3 niuis· hec
mulier· q̄ credidit deo dicēti
ꝙ porte inferi non p̄ualebūt
adūsus ea3 Oēs ei domestici
eius vestiti sunt duplicib3· sa
pientia sc3 ad hereses reuelan
das· ⁊ patientia ad tolerādas
aptoꝝ hostiū pugnas· vel ve
stiti sūt duplicib3 q̄ ꝓmissio
nem habēt vite que nūc est ⁊
future Nūc adiuti a deo ne de
ficiant. tunc aūt ī beatitudine
dīna visione ditati· Itē vestiti
sunt duplicib3· vna veste ope
ris· alteā mētis fide sc3 ⁊ factis
Sacramētisq3 redemptoris
imbuti ⁊ exēplis· Hec in glō·
Per frigus igitur qd̄ ꝑlificati
oni formicaꝝ est nociuū· ma
leficoꝝ supsticōes accipe pos
sumus Maleficus enī dicitur
quasi malefaciens vel male fi
de seruās ⁊ vtrūq3 ī maleficis

quí supstícōib⁹ opibus ꝑxi
mū ledūt satis repitur· Pi
ger: Supsticōnū ex btō ysi
doro·scio multe sunt spēs·sed
qꝛ de maleficiis mēcōe ꝫ fecisti·
Quot modis nocere possint
ꝑximis nūc edicito Theo
log⁹: Septē mihi modi oc
currūt·quib⁹ ex pte eoꝝ que
sunt hominis nocere pñt sed
nunq̄ nisi deo pmittēte Neqꝫ
eo quo nocē dicuntur tempe
actōnem vel passiōem p se im
mediate inferunt·ꝫ p verba ri
tus vl' facta quasi p pacta ini
ta cū demōibus ledere dicun
tur Nā poci⁹ demōes hec ꝛ im
1 mediate lesiua inferūt· Vn⁹
igitur modus est q̄ amorem
malū ingerunt viro alicui ad
mulierē aliquā vel mulieri ad
2 virū Ali⁹ est qñ odiū vel inui
diā in aliquo seminaē pcurāt
3 Tertius ē in hijs q̄ maleficia
ti dicūtur ne vi gñatiua vti va
leāt ad femina; vl' vice uersa fe
4 melle ad virū Qrtus modus
est·cū in mēbro aliquo hōieꝫ
5 egrotare fatiūt·Quītus cum
6 a vita pūāt· Sextus qñ v su
rōnis aliquē pūant· Septi
7 m⁹ cū q̄cūqꝫ p̄dictoꝝ modoꝝ
aliquē in suis rebꝫ vl' aialib⁹
ledē q̄runt cū effcu· Piger:
Peto de hijs funditus omibus
informai·qꝛ quidā talia aut
negāt omīno·a caus naturali
bꝫ solū ascribūt aut in pte nō
ea ocedūt Theolog⁹:Fun
ditus noscē talia ad modicū
vtile essꝫ·ymo forte q̄busdā
nocereꝫ·oporterꝫ enī ꝓhibitos
inspicere libros vl' supsticio
sa aliq̄ que ocōsu cēt in tāta tē
pis egestate plegē·Nec opus
est scire talia late tibi p̄sertim
q̄ ex cōdicō e status ad id nō
obligaris·Verꝫ tñ exēpla tibi
tradā ꝛ doctrinas aliquas pe
tito tuo accomodas quas ha
beo ptim a doctoribꝫ nr̄e facul
tatis.ptim etiā p expientiā cu
iusdā pbi iudicis secularis et
fidedigni q̄ questiōibꝫ a fassio
nib⁹ ac publicis expienciis ꝛ
p̄uatis talia multa didicit·cū
q̄ late ꝛ pfūde sepe cōtuli dño
petro vicꝫ ciui bernēsi i lausa
nēsi dyocesi qui multos vtri
usqꝫ sex⁹ incineāuit maleficos
ꝛ alios fugauit e territorio do
minij bernensiū Cōtuli insup
etiā cū dño benedicto mōcho
sācti bñdicti ordinis Qui licꝫ
mō sit religiosus multū vie
ne in reformato mōsterio·tñ
añ decēniū adhuc in seculo de
gens fuit nigromāticus ioca
lator mim⁹ ꝛ trupbator apd
seculares nobiles insignis et
exptus Audiui similit quedam
de sequētibus ab inquisitore

heretice prauitatis Eduensis q̃ nr̃i ordinis fuit in cõuẽtu lugdinensi deuotus reformator et in eduensi diocesi multos de maleficijs reos inquisierat Sunt igitur vel nouiter fuerũt ut idez inquisitor et dñs petrus mihi retulerũt et fama cõmunis habz circa districtũ Bernens dominij. q̃dam malefici vtriusq; sexus qui cõtra hũane nature inclinacõnem ymo aduersus odicões spetierũ oim bestiarũ. lupina spetie excepta tm̃mõ: ppe spetiei infantes vorant et comedere solent. Nam in opido boltigen lausanens diocesis quidã dictus stedelem grãdis maleficus captus p prefatũ petrum iudicem loci. qui fatebatur se in certa domo vbi vir et vxor simul manebant p sua maleficia successiue in vtero vxoris p̃fate septem circiter infantes occidisse ita ut semp abortum faceret in femina ãnis multis. Simile fecit in eadẽ domo oibus pecoribz fetosis. quorum nullũ viuũ partũ edidit in eisdem annis put rei euentus pbauit Cũq; ãndictus nequã questionaretur an in hijs et qualit reus esset. facin9 aperuit dicens Subter limẽ hostij dom9 se lacertã posuisse dixit. et si amouẽtur. fecũditatem inhabitãtibus restituẽda; predixit. Cũ aũt serpẽs ille quereretur sublimine nec inueniretur quia in puluerẽ fortassis redact9 erat. pulueres seu terrã de subt posità asportabãt. et in eodẽ anno vxori et oibus iumẽtis domus fecunditas restituta est. Prefato aũt torto non spõte fatebatur et demũ p predictũ iudicẽ ignibus tr̃ditus est. Deinde antefato inq̃sitore mihi referente hoc anno percepi q in lausanensi ducatu quidã malefici ppos natos infantes coxerãt et comederant. Modus aũt discendi talem artem fuit ut dixit q malefici in certã concõez venerũt et ope eorũ visibilit demonez in assumpta ymagine viderũt hois Cui discipulus necessario dare habebat fidẽ de abnegãdo xp̃ianismo. de eucaristia nũq̃ adorãda et de calcãdo super crucẽ vbi latent valeret. Fuit insup fama cõmunis dicto petro iudice mihi referẽte q in terra bernensium tredecim infantes deuorãti eẽnt intra pauca tpa a maleficis q̃ obrez etiam publica iustitia satis durẽ exarsit in tales paricidas. Cũ aũt petrus quesiuissz a quadã capta malefica per quẽ modũ

infantes comederēt Illa rñdit Mod⁹ iste est Nā infantib⁹ nō dum baptisatis insidiam̄ vel etiā baptisatis p̄sertim si signo crucis nō muniūtur a cū ōibus hos incunabulis l' ad latera iacentes parentum cerimonijs nr̄is occidim⁹ q̄s post q̄ putantur oppressi esse vel aliūde mortui de tumulis clam furto recipim⁹ In calda ri decoq̄mus quousq₃ euulsis ossibus tota pene caro efficia tur sorbilis a potabilis De so lidiori hui⁹ materia vnguen tum facimus nostris volūta tibus a artibus ac trāsmutati onibus accōmodum de liqui diori vero humore flascā aut vtres replemus de quo is qui potatus fuerit additis paucis cerimonijs statim cōscius ef ficitur a magister nr̄e secte

Modū autē eūdem alius iu uenis maleficus captus a inci neratus tādem licet ut credo vere penitēs distinctius reseā uit qui man⁹ dicti petri iudi cis vna cum vxore malefica i psuasibili paulo antea euase rat In bernēsium naq₃ iudicō captus dict⁹ iuuenis cū vxo re a ab eadem in distinctā tur rim repositus dixit Si meo℞ facino℞ veniā cōsequi posse₃ ōnia q̄ de maleficijs scio libēs patefacerem Mori eni video me oportebit Cūq₃ p litteratos si vere peniteret audisset a se veniā ōsequi posse ōnimo dā tunc lete se morti obtulit a modos p̄meue infectiōis ondit Ordo inq̄t tal' est quo eti am seductus sū Oportz p̄mo ut dnica die añq̄ aqua bn̄dicta consecratur ecciam introire mox futur℞ discipulū cum ma gistris a ibidē abnegaē corā eis xp̄m eius fidē baptisma a vniūsalem ecciam Deinde homagiū p̄stare magisteru lo id ē puo magistro Ita eni demonem a nō aliter vocant postremo de vtre bibit supra dicto quo facto statim se in interioribus sentit ymagines nostre artis concipere a retie re ac p̄ncipales ritus huius secte In hunc modū seductus sū a vxor mea quā tāte ptīatie credo ut potius incendiū susti neat q̄ minimā fateri velit ve ritatē Sed heu ambo rei sumus sicut dixit iuuenis ita repta ē p ōnia veritas Nā p̄cōfessus iuuenis in magna cōtricōne mori visus ē vxor veō testib₃ conuicta veritatis nec in ipsa tortura fateri voluit nec i mor te sed incendio preparato per lictorem eidem verb pessimis maledixit a sic incinerata est

Ex p̄dictis iam liquet q̄ nocu
um sit frigus pfidie q̄d infan
tes ⁊ partus solet occidere·
¶ Piger: Est ne licitū malefi
ciū de loco tollere. ¶ Theolo
gus: Antiq̄ negant· moderni
cō cedūt· vtriq̄ȝ bene Sed so
la opus est vnica distinctiōe
q̄ꝛ ą̃ tolli pōt p aliud malefi
ciū seu p ritus alicuius malefi
ci illicitos Et id cōstat esse illi
citū· ymo potiꝰ homo mori de
beret q̄ in talia cōsentire· Aut
tolli pōt sine nouis supsticōi/
opibus ut p motum localem
velut dictū fuit de puluere la
certe Et illud est licitū· Exem
plū de priori casu. Nam mḡfi
tor eduenſ mihi referebat q̄
modus tollendi maleficiū· ā
se vindicandi in malefico talꝰ
practicabatur suo tpe Venit
eni aliq̄s lesus in se vel in suis
ad maleficā sciscitās scire ma
lefactorem Tūc malefica plū
bum liq̄factum aliquotiens
sūdebat in aquā quousq̄ȝ ope
re demonis in plūbo ymago
aliq̄ videretur Qua visa yma
gine· malefica quesiuit ab ex
ploratē In q̄ pte vis ledi male
ficum tuū ⁊ i eode vulnere eū
agnoscere Cūq̄ȝ explorator
locū eligerȝ: statim malefica i
eadem pte ymaginis q̄ in plū
bo relucebat· fixurā vel vulnꝰ
pcultꝛ posuit· ⁊ locū vbi reū
inueniret indicauit Nomē tn̄
nullatenus manifestauit sed
experientia teste maleficus p
oia ledi repiebatur sicut sua
ymago plūbea·

¶ Capitulū Quartum

A Lis carētes formice
vel minīū pgredien
tes in publicum: ab
aliis bestiis facilit necantur
q̄ꝛ alis pēnate multū se suble
uant ne bestiis terre preda fi
ant· Per alas aūt virtutes in
telligūtur q̄ꝛ talibȝ multū bo
ni ferūtur Vn̄ Ezechi· iii· De
scriptis volantibꝰ aīalibꝰ di
cit Audiui post me vocē omo
cōis magne Bn̄dicta gloia
dnī de loco suo ⁊ vocē alarum
aīaliū pcutientiū alterā ad al
terā· sic exponit btūs grego·
libro· xxiii· moā· Quid nāq̄ȝ
p alas aīmaliū nisi v̄tutes de
bemꝰ sentire sanctoꝝ· q̄ dum
terrena despiciūt: ad celestia
volādo subleuantur Vn̄ iam
recte p ysaiam dicit· Qui cō
fidūt in dn̄o: mutabunt forti
tudinē· assumēt pēnas ut aq̄
le· volātia itaq̄ȝ aīalia alis su
is se vicissim feriunt· q̄ꝛ sācto
rum mētes in eo q̄ supna ap
petunt· cōsiderātes inuicem al
ternis virtutibȝ excitātur Ala
ci sua pcutit· q̄ exēplo scītatis

ꝓpric me ad melius accendit Et ala mea vicinum feio si ali quando alteri opus bonũ qđ imitetur ostendo Ille vẽo for mice moăles que virtutũ pen nis non sunt alate vel q̃ nimi um sue domus ecc̃ie videlicet catholice limites incaute exe unt in pſidiã incidẽdo Tales ab vrſis p quos malefici vel nigromãtici possunt intelligi facilit̃ deuorantur Sicut hij simplices pueri in figura qui domos egredientes pntum. q helifeum deridentes ab vrſ deuorati esse leguntur quarti Regũ secundo Piger. Quia de nigromanticis mẽcõem fe cisti quero an ne differentia eorum sit a maleficis. et si sic que eorum sint opera Theologus. Nigromãtici ꝓpe hij dicũtur q̃ de t̃ra supsticioſ riti bus mortuos se posse suscitaẽ ad loquẽdũ occulta oñtant. Qual' fuit illa olĩ phitonissa q̃ ad p̃ces saul' samuelẽ se su scitaẽ velle aduocabat ut euẽ tũ belli patefaceꝛ regi. primi Regum vicesimooctauo Qua lis etiam symon magus fuit pessimus qui supra principis aplor se auctoritatem prefe rẽs defũctũ se suscitare finxit. Ex accõmodacõne tñ vsus ni gromãtici dicũtur. q̃ p pacta demonũ p fidẽ cerimonijs fu tura p̃dicũt. ã occulta reuela cõe demonũ aliq̃ manifestant aut qui maleficijs pximos le dunt. Et a demonibus sepe le dũtur. Fuit et hodie viuit vi ẽne in mõsterio qđ ad scotos đr frat' de quo p̃cedenti capi tulo retuli: sãcti bñdicti ordi nis hic in seculo exñs famosis simus fuit nigromãticus Nã libros demonũ de nigroman cia habuit et scđm eosde; sa tis miserabilit' et dissolute vi xit plurimo tempe. Habuit aũt sororẽ virginem deuota; multum de ordine penitenciũ cuius ut puto p̃cibus frater a faucibus demõis erutus est Cõpũctus enĩ ad diuersa lo ca diuersoꝛ reformatoꝛ mõ steriorum venit petens sibi lcẽ conuersacõis t̃rdi habitum Sed quia gigantee stature et terribilis aspectu erat. et in maleficijs ac ioculacõibus princeps aliorum fidem vix aliquis viro dabat. Tande; autem receptus in antedicto monasterio In ip̃o ingressu nomen mutauit et vitam be nedictus enim vocari cepit. et ẽm beati patris bñdicti regu lã ado ꝓfecit ut infra paucos ãnos speculũ religiõis effcũs in p̃oratus poneretur officiũ.

Exemp

a in ambone p secularib; pro
fectus gracō suis ē p̄ dicator fa
ctus ad populū. hic cū adhuc
esset noviti⁹ put eo referente
audivi. multas vexacōes a de
monib; quos reliquerat susti
nuit. Cū em̄ cōfessus fuisset sa
cramētalit' quadā die. a vir⁹
sue pverse vite euomuisset ob
spem venie. sequenti nocte lu
cernā in manib; deferēs demo
nem adesse sensit Eandē nāq;
lucernā violento ictu de novi
cij manib; demō excussit. a eū
non modicū ledere molitus
est. Sed vicit xpi miles hu
ius vrsi tyrānidem q2 virtu
tū alas iam assūpserat quib⁹
p oracōnes sacras ab ore be
stie liberatus ē. Preterea quē
admodū a supradicto petro
iudice audivi In territoio ber
nensiū a in locis eidē adiacen
tibus a sexaginta circit' annis
sup̄ fata malefitia a multis p̄
cticata fūt Quoꝝ p̄m⁹ auctor
fuit quidam Scavi⁹ dictus
Qui publice de hoc gloiai au
debat. q2 q̄ncūq; vellet: ipē se
i oim suoꝝ emuloꝝ oculis ve
lut murē facē valer; a dilabi
a manib; inimicoꝝ suoꝝ leta
liū. a ita capitalib; inimicoꝝ
suoꝝ manib; sepe ut d2 euasit
S; cū t'minū sue malitie d̄ma
iustitia facere voluit. tādem p

hostes suos i stuffa q̄dā ꝓpe
fenestrā quādā sedē explora
batur caute Quo i loco cū nul
lū de sibi insidiantib; suspectū
hēret. p fenestrā gladijs a ha
stis inopinate trāsfix⁹ ē. a ob
sua facinora mortu⁹ ibi miscā
bilit' h tn̄ sue fraudis cōmēta
discipulo q̄ hoppo vocabatur
reliquit. Et idē sup̄ dictū stae
delm in maleficijs mgr̄m fe
cit. Sciuerūt hij duo qn̄ sibi
placuit tertia; ptem fimi fenī
vel frumenti aut cuiuscūq; rei
de vicini agro nemine vidēte
ad ꝓpriū agrū deferre. grādi
nes vastissimas. et auras lesi
uas cū fulminib; p curai i aspe
ctu parētū infantes ꝓpe aquā
ābulantes in ipsā nullo vidē
te picere eos Sterilitatē i ho
minib; a iumentis efficere. in
rebus a corpibus pxim os le
dere. equos sub insessorib⁹ si
strepā ascendenti tenerēt: fre
neticos facere. de loco ad locū
p aera ut putabāt trāsmeare.
a se cū capi deberēt fetores pes
simos emittē. In se capientiū
man⁹ a aīmos tremorē mag
nū incutere. Occulta alijs ma
nifestaē a quedā futura predi
cere. Absentia velut p̄ntia cō
spicere ictu fulminis nōnunq̄
quē vellent interimere a mul
ta alia pestifera pcuraē sciuert

NB

vbi ꝛ qn̄ dei iustitia hec fieri p
misit ¶ Piger: Duo hic scire
vellē· Primū vtꝝ ne demōes ꝛ
sui discipuli talia maleficia in
fulminib; grādinib⁹ ꝛ filia q̄
dixisti facē possent de q̄b; aliq̄
dubitāt. Scdo q̄ro fatebāt
ne tales misei: p q̄ ōīa opa in
suis machiamētis ipedirētur·
¶ Theolog⁹· Ad p̄mū r̄ndeo
haut dubiū pn̄t· ʒ nō n̄ dō p
mittēte ¶ Nā Job·i·ꝛ·ij· Accep
ta ptāte a deo statim demō p
curauit ut sabbei qn̄genta iu
ga boū ꝛ qn̄gētas asinas au
ferrēt· ut deinde ignis de celo
descēdēs septē milia ouiū incē
derꝫ ut Caldei p tres turmas
tria milia cameloꝝ raperēt· ut
septē filij ꝛ tres filie p vehemē
te; ventū lapsu dom⁹ occūbe
rēt ꝛ sēp pueri multi vno dēp
to· utqꝫ vlcē pessimo corp⁹ scī
viri pcuteretur· ꝛ vxoꝛ ꝛ tres
amici eius eū vexarēt grauit·
vbi scūs doctoꝛ dicit· Necē est
ōfiteri q̄ deo pmittente demo
nes pn̄t pturbacōe; aeis idu
cere· ventos cōcitaē· ꝛ facere ut
ignis de celo cadat· Quāuis
eni natura corpalis nō obedi
at ad nutū angelis nec bonis
nec mal' ad susceptōe; forma
rū ʒ soli creatoi deo tn̄ ad mo
tū localē natuā corpal' nata ē
spūali nature obedire Cuius
iudiciū in hōie appar; Nā ad
solū imperiū volūtatis mouen
tur mēbra ut op⁹ a volūtate
dispositū psequant' Quecūqꝫ
igr̄ solo motu locali fieri pos
sunt· hec p naturalē v̄tute; nō
solū boni ʒ etia; mali facē pos
sūt nisi ōīnitus pbibeātur vē
ti aūt ꝛ pluuie ꝛ alie huiusmo
di aeris pturbacōes solo mo
tu vapoꝝ resoluto ꝛ ex terra ꝛ
aq̄ fieri possunt· vn̄ ad huius
modi pcurāda natural' virt⁹
demonis sufficit· Hec Thō·
Mala eni q̄ nostris exigenti
bus pctīs in mūdo fiūt· de⁹ ve
lut p suos tortores iuste p de
mōes solet infligere· vn̄ glō·
sup illo ps· cēte siōq̄ r̄to voca
uit famē sup t̄rā ꝛ oē firmamē
tū pais ōtriuit· dicit sic· Hec
mala pmittit deus p angelos
malos q̄ talib; īpositi sūt· vo
cat ergo famē id ē āgelū fami
īpositū Hec ibi· Porro q̄ ad
scdm dubiū noueris in dubie
maleficos multiplicit' ipediri
posse Nā ita fatebant' multi in
torturis ꝛ difficult' q̄dā ā lij
vero sponte· Et q̄ tū ex p̄dicti
petri verbis i suma collegi qn̄
qꝫ fiūt p q̄ multū ipediūt' aliqn̄
i toto· aliqn̄ i pte· aliqn̄ ne i p
sōa hōis fiāt· aliqn̄ ne i suis ai
cis. vic; fidē integrā vel dei pre
cepta in caritate seruantibus

De signo crucis et oracōne munientib9. Ritus et cerimonias ecclīe colentib9. publicā iusticiam bn̄ exequētibus. Et xp̄i passionē verbo vel memoria ruminātibus De p̄mo et secūdo exēpla talia mihi petrus q̄ supra retulit que audierat de supradictis maleficis Cum inquit quidā simplex ꝫ non rectus maleficū me inuocaret ut inimicū suū vita priuarem aut in corpe lederem grāuiter fulminis ictu vel mō alio Vocaui ego magisterulū id ē demonē qui mihi rn̄dit ꝙ neutrū facere posset. habet inquit fidem bonā et diligēter se signo crucis munit. Idcirco non in corpe ꝫ ī vndecima pte fructuū suoꝝ in campo. si libet ei nocere possum. Noui veteranam quādam virginē que seiosa nomen habuit in diocesi Constantieñ. finibus. hec mr̄ ōniū in vicinia existens virginū et speculū ad viuifice crucis signū et ad xp̄i passionē summā gerebat fiduciā. manebat aūt in tugurio villagij paupculi. ipsa volūtate paup in terra vbi nōnūq̄ malefitia satis locū habere dmoscūtur. huius amicus in pede graui lesus fuit maleficō a quo nulla arte sanari poterat. post multa aurē ī cassum adhibita remedia visitauit predicta virgo īfirmū. q̄ ab ea petiuit ut pedi bn̄dictōem aliquā applicarꝫ Annuit illa. et silent' tm̄mō oracionē dnīcā et apostoloꝝ symbolū cum geminatis viuifice crucis signis applicuit. Tūc statim infirmus curatū se sentiens scire voluit in remedium futuroꝝ quid carminacionis virgo applicasset. Que rn̄dit. vos mala fide vel debili dīnis et approbatis exercicijs ecclīe non inheretis et carmina ac r̄media prohibita crebro vestris infirmitatib9 applicatis Idcirco raro in corpe et semp in anima per talia ledimini. Sꝫ si in orōnū et signoꝝ licitoꝝ efficatiam speraretis. facilit' sepe curaremini. Nihil enim vob applicui nisi dnīcam orōnem et apostolorū symbolum et iam sanatus estis. Preterea cōstat ꝙ malefici de ritibus ecclesie fuatis et veneratis sua malefitia prepediri fatentur ut p aque benedicte aspsionē p salis cōsecrati sumpcōnē. p cādelarū die purificacōnis. et palmarū in die palmarū cōsecrataꝝ vsū licitū et p similia. qꝛ ad hoc talia ecclīa exorcisat ut vires demonis minuāt. De publica vero iustitia hoc oēs

malefici qui supra verbo & ex
pientia testimoniū dederunt
q eo ipso quo per reipublice
iusticie offitiales capiuntur.
statim omis maleficorū ener
uatur potestas. vnde cum se
predictus iudex petrus ante fa
tum scadelē capere vellet p su
os famulos tantus tremor
manibus eorū incussus est &
corporibus & naribus illap
sus tam malus fetor ut se fere
desperarēt an maleficum inua
dere auderēt Quibus iudex ait
Secure miserum inuadite q
publica tactus iusticia omes
vires perdet sue nequitie. Et ita
rei probauit exitus siue effe
ctus Idē iudex tale dedit exem
plum. Cum ait scadelem capti
uassem qui grandinibus ter
ram ex fame grauissime leseāt
& p fulmina plura vastauerat
quesiui a reo de veritate. qui
post quartum ad cordas tra
ctum primo rn̄sum mihi dedit
tale. Facilit' grādines pcuro
ß ad libitū ledere nō valeo ß
eos tm̄mō q̄ dei destituti sunt
auxilio q̄ signo crucis se mu
niunt fulmine meo nō inteibūt
Cui iudex Quo ad tempesta
tes & grādines ɔcitādas pro
ceditis. Rn̄dit reus primo ver
bis certis in cāpo pncipē omi
um demoniorꝝ imploram9 ut
de suis mittat aliquē a noß de
signatū pcutiat deinde venien
te certo demōe in cāpo aliquo
viarꝝ pullū nigrū immolam9
eundē in altū piciēdo ad aera.
quo a demōe sumpto: obedit
& statim auram ɔcitat nō sem
p in loca designata a nobis ß
iuxta dei viuentis pmissiōem
grandines & fulgura proiciē
do. Subintulit iudex tercio q̄
rendo. pn̄t ne p aliqua tempe
states tales remediari, a voß
concitate & a demōibus Respō
dit possunt p hec vic; Adiuro
vos grandines & ventos per
tres xpi dīnos clauos qui cri
sti manus & pedes pforarunt
& p. iiij. euāgelistas sanctos
Matheū Marcū Lucam & Io
hānem ut in aqua resoluti de
scendatis Ex quib9 iā liquet
q omipotentis dei clemencia
& sapiētia que attingit a fine
vsq; ad finē fortiter. disponit
etiam istorum pessimorum ho
minū & demonū maleficia sua
uiter Ita ut dum perfidia sua
xpi regnum & fidem querant
minuere & infirmare. eandem
in multorum cordibus firmēt
& radicent validius. Vtilita
tes enim plurime fidelibus ex
pfatis malis possunt euenire.
quia sic fides roboratur. demo
nis malicia inspicitur. dei mia

et potestas manifestantur. hoīes ad custodiā sui actuantur. ⁊ ad reuerēdam xp̄i passionem ⁊ cerimonias eccl̄ie accēduntur.

Capitulū Quītum

Viscosis hūoribꝫ ⁊ tēpestate ab incessu ⁊ a labore īpediūtur qꝛ p viscosa incedētes vel bituminosa loca. talibꝰ imbecillia aīalia adherēt sicuti tempestatibꝰ occuiūtur in corpe. ⁊ via eis incedēdi precluditur. p viscosa aut bituminosa loca occasio carnaliū voluptatū designatur simulate in xp̄iana fide viuentium qꝛ hijs allecta mēs ad bn̄ opandum non valet egredi ſꝫ in eisdē potiꝰ terrenis captiuatur delicijs. In cuius typum i loco vbi ceciderūt rex sodome ⁊ gomorre cū suis oplicibꝰ p q̄s luxuriosi ⁊ icōtinentes designātur. fuisse legūtur in valle siluestri multi bituminis putei in quos ruentes plapsi sunt in corpis videlicꝫ voluptates varias Inculti eni mores ut dicit glō. ibid̄ gen̄. xiiij. In pfundū maloꝝ ptinaces trahunt Qui aūt remanserāt nō occisi ut ibidem sequitur ad mōtana id ē ad virtutū culmina fugerūt hic Bernardꝰ omelia. ix. sup cantica dicit. Viscus quidēꝫ praui desiderij ⁊ delectacōis terrene animā volaē nō patitur. ⁊ citius retrahit menteꝫ si forte aliqn̄ subleuatur p tempestateꝫ etiā voluptuosi a bonis exercendis īpediri dicutur. qꝛ carnaliū voluptatū sectatoꝛ ē̄ hūano delimiti fauore velut effeminate ad ardua virtutum opa effitiūtur. De quibꝰ Job. xxxvi. dicitur. Morietur i tēpestate aīma eoꝝ ⁊ vita eoꝝ int̄ effeīatos velut alia trāsla cō habꝫ ⁊ vita eoꝝ vulnerabitur ab angelis. vbi beatus greḡ. libro. xxvi. mora. dicit Simulatores qui vite sue custodiaꝫ negligūt in tempestate mori rferūtur Hinc q̄p pe eos turbo subito interne p cussionis eicit. quos arrogantia externi fauoris extollit. et vita eorū inter effeminatos. Si eni verisimilit̄ viuerent: laus transitoria nulla eos corrupcōne vitiaret. vn̄ electis p pixta sua det dicēs. Viriliter agite ⁊ ofortetur cor vestrū. Illico sbdit. quasi sexū cordis minuere curaueit. Luxuriosa quippe mens corrūpitur si rebus trāsitorijs delectatur Igitur simulatoꝝ vita int̄ effeminatos moritur qꝛ luxuria corrupta repitur. Trāslacōe vēo

vulneret ab angel' vtrūqꝫ tn̄ ⁊ si sermōe discrepat· tn̄ ratōe ↄcordat· qꝛ effeminatoꝝ vitam angeli vulnerāt· dum nūcij veritatis eā iaculis sancte p̄dicatōnis impugnant· ¶ Piger: Multos audiuim⁹ nostris tpibus per maleficos ad amorem alienarū feminarum adeo succēdi· ꝛ feminaꝝ ad viros nō suos ut nulla cōfusiōe plagis verb aut factis ad desistendū cogi valerent· E diuerso int' sexū vtrūqꝫ matrimonij sacramēto ↄiūctum nōnunq̄ expti sumus odia talia suscitare p malefitia· ꝛ siliter infrigidacōes gn̄atiue potēcie· ut nec redditiōeꝫ nec exactiōem debiti mr̄imonial' locū p ple valerēt h̄re· Cū igitur amor ⁊ odiū in anima existāt animā ſm oēs tue pfessionis cōpotes demō intrare nequit· Quid hic sit veritatis vel falsitatis scire expedit qꝛ amore muliebri velut visco irretitur anim⁹· ꝛ odio radicato quasi tēpestate rigidissima ad p xi mi fauorem frigescit hō· ⁊ ita ad laborē meritoꝝ progredi ratō nō valet· ¶ Theologus: Quāuis ſm concordem nr̄oꝝ doctrinā demō in intellectum vl' voluntatē hōis operari immediate nequeat· tam ſm eosdē in corp⁹ ꝛ in potēcias alligatas corpi deo pmittēte agē valet· siue sint sēsus iteriorēs siue exteriores· Vn̄ Job Et demōi de⁹ ait· Ecce i manu tua id ē in ptāte est Job q̄ ad corpus vieꝫ veꝝ tn̄ animā illius serua Tangis itaqꝫ in tua questiōe tres difficultates videlicꝫ qūo philocapcō ⁊ odiū in volūtate ꝛ malefitiū in potētia gn̄atiua causētur· De philocapcōe igitur seu amore inordinato vnius sex⁹ ad alteꝝ scire debes qꝛ triplici de cā oriri pōt· Aliqn̄ ex sola incautela oculoꝝ Aliqn̄ ex tēptacōe demonū tm̄ Aliqn̄ vero ex maleficō nigromāticoꝝ sil' ⁊ demonū De p̄io dr̄ Jac· i· vnusquisqꝫ tēptat a ↄcupia sua abstractus ⁊ illect⁹ deī de ↄcupia cū cōcepit pait pccm· pccm vēo cū cōsūmatū fuerit gn̄at mortē Sic sychē cū vidissꝫ dynā exeūtem ad videndū mulieres regionis adamauit eam ꝛ rapuit ⁊ dormiuit cū illa ꝛ ↄglutinata ē aia ei⁹ cū ea Gen̄· xxxiiij· ꝛ ſm glo· infirme aie sic accidit qn̄ postpositis ꝓprijs aliēa negotia curāt seduca ↄsuetudine ꝛ fit vna vnitate ↄsensus cū illicitis· De· ij· qꝛ oriat ex tēptacōe demonū pn̄cipali t' sic amō sororē suā thamar

specõsissimā adamauit ⁊ depie rat in ea valde. ita ut ꝓpt' amorem eius egrotaret. ij. Re. xiij. Nō enim in toto vel vix tā corruptus eē videretur ut in tātū facin⁹ stupri ꝓsilire; grauiter temptatus a dyabolo si non fuisset. vn̄ glō. ibidē Hoc monet nos ut sēp caute agamus ne vitia in nobis dominētur. cū pnceps pcti qui falsā pacem piclitantibus spondet nos patos inueniēs de improuiso trucidet. De hoc scdo genere amoris refertus est liber scōrum patrū qui refert oēm tēptacōem carnalis amoris sibi in heremis subtraxisse quosdam. qui tn̄ vltra q̄ credi potest amore mulierū tēptabātur aliquotiens. vn̄ ⁊. ij. cori. xij. Aplus dicit Datus est m̄ stimulus carnis mee angelus sathane q̄ me colaphiset vbi glō. sic dicit temptādo p libidinē Datus est mihi stimul⁹ ut q̄dā aiūt Tēptacō aūt cui non cōsentitur nō est peccatū sꝫ materia exercende virtutis Hoc itellige dictū de temptacōne q̄ est ab hoste. non a carne que pctm̄ est veniale si ei nō consentiatur. hec ibi Et de hoc amore habes exēplū supr̄ libro p̄mo ca. iiij. De tercō q amor hereos ꝓueniat ex maleficijs demonū ⁊ ydolatraꝝ. ostenditur hoc Ezechi. xxiij. sub methaphora mulieris de israhele qui popul⁹ iam sequebatur ydola ⁊ malefitia assiriorū. Insaniuit inquit in amatores suos i assirios ꝓpinquātes ei. vestitus iacincto principes ⁊ magistratus iuuenes cupidinis vniuersos equites ascensores equoꝝ quos ōnes cōstat maleficos habuisse vl' ydolatras. p quē modū autē demō i potētiā ymaginatiuā; in fantasiā ⁊ in gn̄atiuam possit agē: ondit petr⁹ de palu. i. iiij. dis. xxxiiij. qn̄qꝫ modis. habet em̄ ex hoc q est spūs potestatē sup creaturā corpalem ad motū localem ꝓhibēdū vel fatiendū. vn̄ potest corpora impedire ne sibi appropiquent vl' directe vel indirecte iterponēdo se i corpe assūpto sic accidit spōso q̄ desponsauerat ydolū ⁊ nihilomin⁹ otraxerat cū q̄dā iuuencula nec ꝓpt' hoc poterat eā cognoscē. Secūdo mō hoiem inflāmare ad actū illū vel rfrigerarē ab actu illo adhibēdo occulte v'tutes rerū q̄s optime nouit ad hoc validas. Tercō turbādo estimacōnē ⁊ ymaginacōem qua reddit mulierem exosam. q2 potest i ymagiacōe; imp̄mē

Q̄rto rep̄mēdo directē vigorē mēbri fructificacōi accomodi sicut ꝛ motū localē cuiuscūqꝫ organi· Quīto p̄hibēdo missionē spirituū ad mēbra in quibus est virtus motiua q̄si intercludēdo vias seminis ne ad vasa gn̄acōis descēdat vel ne ab eis recedat· vel ne excitet̄ vl̄ emittat̄ vl̄ mltis alijs modis Cū aūt faciūt muliēs sortilegia cū fabis et gallorꝫ testicul̄· nō ē credēdū q̄ virtute illarꝫ rerꝫ vir impotēs reddatur Sꝫ occulta virtute demonū illudēte sortilacias per ista corporalia· plus autem permittit deus sup hunc actum per quē primū peccatum diffunditur q̄ꝫ sup alios actus humanos sicut ꝛ sup serpētes qui magis incātacōībus deseruiunt q̄ꝫ alia aīalia Exēplū aūt de inflāmādo ad actū illū l̄etur in legēda btī basilij de virgine q̄ seruū pn̄tū ocupiuit ꝛ de frigerādo ut de illo q̄ p dolū despōsauit ꝛ spōsā cognoscē nō potuit Idē etiā de muliere ē q̄ pōt p imaginacōem eius sic demētare ut exosū habeat virū· q̄ p toto mundo nō p̄mittat se cognosci Iterū p motum localē corpore interposito vel vase obstructo pōt demō p maleficiū ipedire mulierē licꝫ virꝫ i pluribꝫ modis Ideo vir sepi9 maleficiatur q̄ꝫ mulier Et magis p̄mittit de9 in peccōres dese uiē demōes q̄ꝫ i iustos vn̄ angelus dixit Thobie In illos q̄ libidini vacant accipit demonū p̄tātē· licꝫ aliqn̄ in iustos sic in Job ꝓpt̄ qd̄ debēt facē cōfessiōeꝫ ꝛ huiusmōi· ne ferro manēte i vulnē frustra fit malagma apponere· Hec de pe·

¶ Piger: Mihi adhuc occurrit de visco carnal̄ amoris dubiū· vtrū in caritate exn̄tes amore tali malefitiai valeāt̄.

¶ Theolog9: R̄n̄sum huius accipe ex Cassiani verb̄ q̄bus collacōe· ij· abba· sereni in hec verba cōcludit· Diffinit inq̄t btūs Antho· nullaten9 demonē posse mētem cuiusq̄ꝫ vel corp9 inuadere nec habē facultatē i cuiuslibꝫ aīaꝫ penitus irruendi n̄ eā p̄mo destituerit ōnibus cogitacōnibꝫ sc̄is ac spūali cōtemplacōe vacuā nudāqꝫ reddiderit Nō tn̄ ista ita intellige ut demōes amore p̄fato i caritate exn̄tes nō impugnent ꝛ sil̄ibꝫ. sꝫ tales expugn̄re nō valēt· si armis v̄tutū ꝛ naturaliū donorꝫ resistē volunt· Talia inq̄t p̄hia prio de cōso· ad boeciū· tibi cōtuleram9 arma q̄ n̄ p̄or abieciffes inuicta te firmitate tuerētur· Vnde

Cassian⁹ ibidē refert de duo
bus paganis p̄his q̄ malefi
cis qui p tres gradus differē
tes in malitia·successiue p sua
malefitia demōes miserunt ad
cellā bt̄i anthonij ut eum tem
ptacōnibus exinde fugarēt·
odio viri sācti infecti eo q̄ mul
titudo populi ad eū quotidie
venit·qui demones beatū An
thoniū ut postmodū ad fidē
cōuersi fatebātur p̄hi amaris
simis cogitacōnum stimulis
pulsauerūt·quos tn̄ repulit
crucis signo pectori q̄ fronti
impresso q̄ orōnum incubaci
omb⁹ insistendo·Exemplum
tn̄ satis terribile nouit tactū
Vincētius in speculo refert hi
storiali ex gestis beati Basilij
magni cuius tpe diues q̄daȝ
vnicā filiam habuit quā cōsec
re dn̄o disponebat·quā suus
diuitis habere non valens in
ciugio·maleficū adijt·demo
nē inuocauit·eidem cartham
abnegacōnis fidei tradidit·q̄
fornicacōis demonē mitti ob
tinuit ad filiam quā accendit
adeo ut in terrā volutata cla
maret se ꝓpt̄ seruū torqueri q̄
ꝓ liberacōe sui suo p patrem
in mr̄imoniū tradi Qd̄ etiam
ideo factum est p patrem me
stissimo corde tādeȝ tn̄ iuueis
suus liberatus est per beatum

Basiliū Et in p̄mo dyalogo
rū refert btūs greḡ·de quodā
maleficoꝝ p̄ncipe qui a roma
incineratis socijs·i monachi
habitu fugit Basili⁹ noīe q̄
etiā tūc se a scō equitio ꝓ mō
cho recipi pcurauit·q̄ in mō
sterio monialiū statim absen
te equicō monialem pulchri
orē in tāto malefitiauit ut feb
citaret. anxiaretur magnisq̄ȝ
vocibus q̄ stridoribȝ clamarȝ
Modo moritura sū·nisi basi
li⁹ monach⁹ veniat·q̄ ipe mi
hi p sue curacōis studiū salu
tem reddat·Qd̄ cū sancto eq̄
tio nūtiaretur·virginē verbo
sanauit absens·q̄ maleficum
expelli de loco iussit· Piger:
Cū potestas demonis impedi
atur aliqn̄ dn̄o nutu·Queo
quot modis hoc fit: Theo
log⁹: Quinqȝ modos expri
mit Hugo sup·ij·di·vij·Prio
p terminū sue ptāti a dō impo
situm·sicut Job p̄mo q̄ scdo
tangitur·Secūdo p miraculū
impossibilitatis exteri⁹ factū
ut i asina balaā Numeri·xxij·
Tercō p impedimentū exteri
us adhibitū ut i duobȝ disci
pulis acrisia pcussis·Luce vl
timo Quarto p dei iuditiū de
intus disponētis p obstaculū
boni angeli ut de aschmodeo
interfitiente spōsos sare vxoris

Thobie eiusdē·xi· Quīto per cautelā sui ipsi⁹ qꝛ nō vult ali qn̄ qd̄ pōt ut pri⁹ fiat ut·i·co rīn·v·de corīntho quē vexauit excōicatū Aliqn̄ etiaꝫ nō vult ꝑpt̄ pcc̄ā abhōīacō eꝫ ⁊ pudo rē ut āgeli mali ꝑpt̄ nobilita tē sui in qua creati sunt abhoī nātur tēptare de vilibꝫ pccīs ⁊ de sodomia vel etiā de forni cacōe simplici neqꝫ ad hoiem qn̄ fornicatus ē accedūt ma xime pma die vel secūda ꝑpt̄ pccī recēciam. vn̄ Ezech·xvi· Multiplicasti fornicacōeꝫ ad irritādū me ⁊c̄· Ibi dabo te in aīas odientiū te id ē demonū q̄ erubescūt ī via tua Hec hu go·ij·setenciarū

Capitulū Sextū

Ve sibi a vino vel a vicꝫ a nō cauent· Sibi to in ebrietate ⁊ grūi ter q̄si amētes nutabūde ince dūt·ita vidi p experientiā·dul tia em̄ sequūtur auide·q̄ si cō spsa fuerint pane vino intin cto ex hijs cibis inebriantur· Per tales fornicas fatuas in ebriatas vino hij pn̄t intelli gi q̄ voluptatib⁹ debriati hu ius scl'i velut amentes ⁊ rōne carētes carnalia psequūtur p insaīas falsas Quos in psona dei ysa·⁊o·sic alloquit̄ Audi hec paupcula ⁊ ebria et nō a vino hec dicit dn̄ator dn̄s tu us ⁊ de⁹ tu⁹ Ecce tuli de manu tua calicē sopois fūdū calicis indigr̄cōis mee nō aditiā ut bi bas illū vltr̄·p vinū aūt luxui am debē intelligi doc꞉ pu·xx· salomō cū dicit Luxuiosa res vinū ⁊ tumultuosa ebetas·q̄ cūqꝫ hijs delcātur nō ⁊it sapi ēns Et·xxi·ibidē· Qui diligit epulas i egestate erit·q̄ amat vinū ⁊ pīguia: nō ditabit̄ Et i psal·cētesiōsexto de hijs q̄ i ebati sūt nō a vino iteꝝ dr̄ Ai ma eoꝝ i mal'tabescebat Tur bati sūt ⁊ moti sūt sic ebri⁹ ⁊ oīs sapia eoꝝ deuorata ē ꝑpt̄ qd̄ ad Eph·v·dicit apl's No lite in ebriai vino in q̄ ē luxuia ſꝫ impleami spūscō loquētes vobmetips in psalmis ⁊ ymn̄ ⁊ canticis spūalib⁹ cātantes ⁊ psallētes in cordibꝫ vr̄is do mino grās agentes Piger: Ex supioribꝫ satis iā video nō minorem vesaniam vel ebrie tatem pati philocaptū q̄ eū qui vino madere conspicitur Idcirco nūc edocei cupio i tri bꝫ·q̄ remedia adhibei debeāt talibꝫ ut sanēt̄ nedū ipsi ſꝫ q̄ litcūqꝫ in potentia ⁊ generati ua malefitiati deīde quo hij sa nai valeāt q̄ sn̄ malefico phi locapiūnt̄ postremo Vtꝝ ne bonus spūs tantum castitati

cōferre possit in bñfitio sic malignus spūs p suos dare consueuit in maleficio. Theologus: Pro solucōe primi noscere debes q̄ quinqȝ sūt remedia que pro talibȝ licite applicari valent. vicȝ ad sāctoꝝ aliquorū limina pegrinacō. Signi crucis ꝛ oracōnis deuote multiplicacō. pccōꝝ suorum vera cōfessio vel cōtricō. p verba sobria licita exorcisacō et cauta maleficij ablacō De primo habuisti exemplū sup li. p̄. ca. iiij. Et idē est de ieiunijs abstinencijs ꝛ alijs reuerenti alib⁹ obsequijs. sāctis certis oblatis. De secūdo pcedēti capitu. audisti: quō talibȝ se beatus Anthoni⁹ a tēptatoē defendit De tercō ibidē pe. de paofilū qd an eum scūs Thō. ꝛ alij doctores suaserūt etiā ppē disti de vltimo dictū est nup .iij. ca. Et in penultimo de exorcismis oēs pene de hoc loquētes catholice ita fieri posse admittūt. vñ in. iiij. di. vi. sāctus Thō. dicit. ppt peccatū hominis dyabol⁹ potestatē accipit in hoiem. ꝛ in ōnia que in vsū hominis veniūt in ipsi⁹ nocumentū Et quia nulla cōuencō est xpi ad belial Ideo qñcūqȝ aliqd sāficandū est ad cultū diuinū pri⁹ exorcisatur. ut liberatū a potestate dyaboli q̄ illud nocumētū hois assumē putatur deo ɔsecretur. Et hoc patȝ in bñdictōe aque. in consecracōe templi ꝛ i oibus huiusmodi vñ cum prima cōsectio qua deō homo cōsecratur fit in baptismo. optȝ etiam q̄ hō prius exorcisetur multo forcōri rōne q̄ alie res. qꝛ in ipso hoie ē causa q̄re dyabol⁹ ptātē accipit in hoie ꝛ in alia q̄ sūt ppt hoiez. scȝ pccm oiginale vel actuale. Et hoc significant ea que in exorcismis dicuntur. cū dicitur recede ab eo sathana. Hec thō. Idem dicūt doctoēs licitum esse de applicacōne exorcismoꝝ coñ potestates demonis Sȝ ibi cauēdum est ne caracter aliq̄s ignotus aut verba ignota sint aut aliud supsticōsū Sed tñ non obstāte applicacōne ōnium prefatoꝝ remedioꝝ. adhuc aliqñ malefitiat⁹ a pena nō absoluitur licȝ a reatu vel pccō p qd incurrit malefitiū. absoluatur vñ sanctus thō. in. iiij. di. xxxiiij. dicit Malefitiū qñqȝ ita ē ppetuū q̄ nō potest habere remediū hūano ope q̄uis de⁹ possit prestare remediū. demoniū cogendo vel etiā demoni resistendo. nō enī sp optȝ ut qd p malefitiū

aliqđ fcm̄ ē possit p malefitiū aliud destrui ut ipi malefici cō fitēt. Et tn̄ si possz p malefitiū rmediū adhiberi nlominꝰ pec catū reputaret qꝛ nullo mō dz aliqs demōis auxiliū p ma lefitiū inuocarē. Similit nō optz qꝛ si ꝓpt pctm̄ aliqđ data ē dy abolo ptās i aliquē qꝛ cessante pccō cessz ptās qꝛ pena interđ remanet culpa tn̄ sequte. Similit etiā exorcismi ecclie nō valent ad repmēdū demōes sēp q̄tū ad oēs molestias corpales iu dicō dī hoc exigēte. Sꝫ tn̄ va lēt cōn illas infestacōes demo nū cōn q̄s pncipalit instituti sūt. lxc tho. Sꝫ mltū cauenđ hijs q̄ dīmis preceptis ⁊ eccle hūanā sanitatē ꝓponūt ne ma leficos inuocēt p rmedijs. qꝛ eorūdē inuocacōe posteriora nōnūq̄ priora pꝛoribz fiūt ut i exēplo deducit Greg. i. dyalo gorū. de fcia q̄ vno demōe pos sessa p maleficos dū liberai at tēptabat legio sꝫ maleficorꝫ opibz statim eā intrauit. Pi ger. Vēo adhuc tria dubia de exorcismo. An nō hn̄s exor cistatꝰ ordinē exorcisarē demo nes licite valeat. Secđo q̄ sit dr̄a int effcūm aque bn̄dicte ⁊ exorcismi cū vtrꝫ qꝫ cōn demo nis molestiā ordinet. Tertio An exorcismꝰ tm̄ signficꝫ l' etiā án aliq̄d effitiat. Theologꝰ. Ad pmū ad alia rn̄dꝫ sācꝰ doctor. Ad pmū di. xxiij. qꝛ sic i. iiij. in ordie inq̄t exorcistatꝰ ⁊ in alijs minoibz ordibz oibz cū ōferūt recipitur ptās ut q̄s hoc l' illđ ex officō facē possit puta exorcisarē. Et idē a nō hn̄ tibz ordinē licite fieri pōt non ut ex officō. q̄uis illi hoc nō hēant ex officō. Sic in domo nō cōsecrata pōt dici missa q̄ uis ōsecrō eccle ad hoc ordine tur ut in ea missa dicat. ſꝫ hoc tūc magis ptiet ad grāꝫ gr̄tis datā q̄ ad grāꝫ sacrmenti. Ad secūdū rn̄dꝫ di. vi. dicens dya bolꝰ impugnat nos ab exterioꝛi ⁊ iterioꝛi. Ad q̄ ēgo bn̄dicta or dinat cōn impugnacōeꝫ dyabo li q̄ ē ab exteioꝛi. Sꝫ exorcismꝰ cōn impugnacōeꝫ dyaboli q̄ ē ab inteioꝛi. vn̄ illi ōtr̄ q̄s da tur dicūt energumi id ē intꝰ laborātes ā ꝓpt infectōeꝫ fomi tis ā ꝓpt possessiōeꝫ corpalem a demōe. Ad tciū rn̄dꝫ ibidem qꝛ etiā efficit. qđ ptꝫ. tū qꝛ per mođ imperij dicitur nō p mo mođ orōnis tm̄. ut exi maledi cte dyabole. Tū etiaꝫ qꝛ btūs grego. sup eze. dicit. Sacdos dum p exorcismi gratiam ma nus credentibꝰ imponit ⁊ ha bitare malignos spūs in eorꝫ mēte otradicit. q̄d aliud facit

nisi q̄ demonia eicit. Nec est i
cõueniẽs q̄ etiaz qñ iam bap
tisato exorcism⁹ prius negle
ctus adhibetur dicere. q̄ tũc
aliquid effitiat. cohibẽdo ab
impugnacõe dyaboli. Cũ eci
am post baptismũ p aquã be
nedictã aliqua ptãs demonis
reprimatur ymo si exorcisat᷑
puer ⁊ añ baptismũ moritur
sibi in vita sua tãtũ valuit ut
in eo potestas demonis debili
tata fuerit ⁊ sit Et idõ exorcis
mi non tm̄ significãt sed etiaz
effitiũt aliquid non tm̄ in cor
pe ꝫ etiã in aia q̄ in vtroqꝫ ē
infectio fomitis Effectus aũt
iste est debilitacio ptãtis de
monis ne tãtũ possit in hoĩe
sicut ante baptismũ ⁊ alia bo
na in ipõ impediat. Hec õĩa
thõ. Ad 2m dubium de amo
re hereos seu philocapcõe vel
hislithi ut Auicena loquitur
que est egritudo quã aliq̄s in
currit ꝑpt᷑ amorem. Tradit ei
Auicena septẽ remedia int᷑ ce
tera libro. iij. Vnũ est agno
scere psonaz in qua q̄s capt⁹
est. qd̄ expitur aliq̄s ex passio
ne infirmi vel ex variacõe pul
sus ad nominacõez amati q̄
sic radix egrotacõis hẽtur ut
etiaz btũs Ambrosi⁹ ponit in
passione sancte agnetis de fi
lio iudicis. Aliud est copula
p matrimoniũ si lex sustinet.
q̄ ita quidã sanãtur cũ obe
ditur nature. Tertiũ est appli
cacõ medicinaliũ de quo ibid̄
tractat ⁊ docꝫ. Quartũ est ut
amorez suũ de dilecto p licita
remedia ad aliud diligendũ
ouertat. qd̄ priori preeligere
debet ⁊ ita fugere pñtiaz ama
ti q̄ sic distrahitur animus
Quĩtũ si ille rõnabilis est cor
rigatur. hortetur. tribuletur.
⁊ amoris opus oñdatur esse
miseria. Sextum ē. ut potissi
mũ vetule ad ipsũ dirigãtur
qui q̄tũ cũ veritate ⁊ deo pos
sũt: vitupent corpus ⁊ dispo
sicõez dilecti ⁊ moẽs cũ trãsfi
guracõne faciez turpi seu de
formi Tñ quidã ex hoc plus
inflãmantur q̄ in relacõe de
amato delectantur licꝫ alij sa
nẽtur. Septimũ est ut occu
petur in rebus arduis distra
ctiuis officijs ⁊ hmõi Simi
lit᷑ de similibꝫ dicẽdũ est ꝓsecu
cõ aũt horum ad medicũ perti
net Sꝫ theologica precedenti
dubio dicta p̄ alijs applicari
debẽt. Ad tertiũ dubium An
ne bon⁹ ãgelus aliqñ iustos
viros bñfitiet. sicut ostat ma
lũ angelum malefitiare iniu
stos Respõsum habes ex p̄rim
factorũ exemplis q̄ sic ymo
multiplici⁹ i infinitũ Quicq̄d

enim boni a fonte totius boni tatis dō in nostra tempalia et corporalia bona emanat totū scdm beatum dyonisium p ministerium angeloꝝ hēmus et ut scūs doctor in quodā loco sup·iij·sētentiarū tradit Cum deus gratiā menti nostre nōbilem vult infūdere ad quā licꝫ se nulla creature potestas extendit tn̄ ad hāc dispositiōe āngelus bonus coopatur sic etiā licꝫ ad verbi dei cōcepcōnem in virgine btīssiā p quā deus hō fcūs est sola dīna virtus effitient affuerit tn̄ angelico ministeio mēs virgis per salutacōeꝫ p ↄfortacōeꝫ ꝛ p infōrcōeꝫ mltū excitata l'ad bonū p̄dispofita fuit Est p̄terea cōior ꝛ magis ↄsona tā sacre pagine q̄ phie naturali ista opinio q̄ tradit ōmia corpa celestia regi et moueri v̄tute angelica·q̄obrem a xp̄ō et ab ecclesia virtutes celoꝝ vocant̄ A celestib⁹ aūt influēcijs simplicit̄ oia hui⁹ mūdi corpalia r̄gūt̄ teste pħo p̄mo methxoroꝝ·Est insup doctrina sācti doctois q' in hōie tria sūt in q̄ spūs sepati agere valēt Sed different volūtas intellectus ꝛ potentie alie ipsius anime affixe membris organicis corporalibus·In primum solus deus·In secundū tm̄mō deus ꝛ bonus āgelus ut illuīnet Et in t'ciū dō pmittēte mal⁹ spūs agere pōt ꝛ imp̄mē·sed in ptāte volūtatis hūane ē immissiones factas p angelos malos acceptare vel refutare et talia cū dei inuocata grā ꝓpulsare l' eadē neglecta admittere posse ⸿Piger·Licꝫ hec sint innumerabilia bonoꝝ āgeloꝝum etiā in iniustos pfluxa beneficia de quibꝫ heu nescius fui hactenus sed gr̄tus ero in antea tn̄ de hijs nō quero pn̄cipalit' sed de bn̄ficijs eoꝝ cir̄ generatiuaꝫ potētiaꝫ ut pote an quosdā castificēt sic mali spūs q̄sdaꝫ malos infrigidant p sua malefitia ⸿Theolog⁹·Haut dubiū ita faciūt·sed vbi et qn̄ expedit Nā ita fcūꝫ ē de sācto Sereno abbate de q̄ refert Cassi· in colla·pa·collati·abba·sereni p̄ma·h̄ inq̄t p interna cordis atꝫ aie castitate nocturnis diurnisq̄ꝫ p̄cibus ieiunijsquoqꝫ ac vigilijs ifatigabilit' insistēs cūctos estus carnalis ↄcupie tādem p dīnam grām in se extinxisse pcepit deinde maiori zelo castitatis succensus p̄fatis vsus remedijs a deo pecijt ut interioris hōis castitas in corp⁹ redūdaret dido no postreō aūt adueniens

ad eum angel⁹ in visione no
cturna eiusq3 velut aperiens
vterū quādam ignitā carnis
strumā de eius visceribus euel
lens ac pitiēs · suisq3 ōnia ut
fuerāt locis intestina restitu
ens · Ecce inquit incentiua car
nis tue abscisa sūt · et obtinuis
se te noueris hodierna die ppe
tuā corpis puritatē iuxta vo
tum quo poposcisti · ut ne ipe
quidē naturali motu qui eci
am in puulis atq3 lactātibus
excitatur vlterius pulseris Si
cut de btō Equicio abbate di
cit btūs gre · primo libro dy
alogorū · Hūc inquit cū iuue
tutis sue tpe acri certamie car
nis incentiua fatigarent · ipse
sue tēptacōis āgustie ad oāti
onis studiū solercōrem fecert
Cūq3 hac in re ab oipotenti
deo remediū otinuis preciby
quererz · nocte quadā assistē
te angelo eunuchari se vidit
eiusq3 visiōi apparuit · q̄ oēm
motum ex genitalib3 mēbris
eius absciderz · atq3 ex eo tpe
ita fuit alien⁹ a tēptaciōe ac
si sexū nō haberet in corpore ·
Qua vtute fretus ex dei ōmipo
tentis auxilio ut viris añ pre
erat · ita cepit postmodū etiā
feminis preesse Ita in vitas pa
trū illorū quos scūs heraclides
vir religiosissim⁹ collegit in li
bro suo quē padisum noīat ·
Meminit cuiusdā scī patris
et mōchi quē helia vocat hic
mīa motus trecētas feminas
in mōsteriū collegit et regere
cepit Trāsacto autē bienmo
iam trigintaqñq3 ānos circi
ter hñs vite temptatus a car
ne in heremū fugit · vbi biduo
ieiunus orans ad deum ait ·
Dñe deus aut occi de me aut
libera me ab hac tēptacōne ·
vespe igitur somnus ei irrep
sit · tres āgelos ibi ad se venie
vidit · q̄b⁹ querentib⁹ Cur a
mōsterio virginum fugisset ·
nec ille pre verecūdia rñdere
auderz : dixerūt angeli · Si li
berāberis : nū redibis · curā femi
narū gerendo · Rñdit ille : q̄ li
bens · Tūc illi iuramētum ab
helia recipiētes qd̄ exegerant
eū eunuchārt Nā vnus ma
nus · alter pedes · tertius noua
cula testes eius visus ē absci
dere · non q̄ ita vere essz · sz q̄
ita esse videbatur · querētibus
q3 an ne remediū sentiret · Re
spondit ille se plurimū exone
ratū · vñ quinta die ad lugen
tes feminas rediit et per · xl · an
nos quibus supuixit nec pri
stine tēptatiōis deinceps scin
tillam sensit Nō minus bñfi
cium collatū eē legim⁹ beato
thome doctori nr̄i ordinis q̄

a ɔsāguineis ꝓpt ingressū dcū
cedis incarcerat9 ut p meretri
cē seducēt ad sclm tēptat9 ē·
q̄ p ɔsāguineos i missa ē veste
a ortu ɔpositissiō·hāc ei sctūs
doctor intuēs ad ignē mateia
lē cucurrit·ticōnez ignitū arri
puit ⁊ vi feia; e carcē fugauit
in orōe q; stati p castitatis do
no poit9 obdormiuit vbi duo
āgeli ei apparuerīt dicētes. Ec
ce dei te ex pte āgim9 cingulo
castitatis·q nulla possit de ce
tēo impugnacōe dissolui · a qd
hūane vtutis nō ɔqrit meri
to:ubi ex pte dei cōfert ex do
no Sēsit igr cicturā scūs vir
sc; tactū cicturea exclamādo
euigilauit Deīcepsq; tāto mu
nē castitatis se dotatū sēsit·ut
ab eod tpe oēm horrēt luxū·
ut sn ncētate feis colloq possz
s pfcā castitate pollet ut eius
tradit legenda

Capitulū Septimū

Formice comeste ab ho
minib; eis nocēt·nō be
stijs oib; s q̄busdā p
ficiūt ut vrs q̄ eas auide q̄rūt
Formicar noie iusti desigñt
ut sup dudū habuim9 Come
dē aūt vite aliene detrahē est
ā in fama ā in sana doctria de
q̄ comestiōe cautū r ddit filiū
q̄ pū·xxiij·dicit Noli eē i cōui
uijs potator nec in comessaci

ōib9 eor q̄ carnes ad vescēdū
oferūt q vacātes potib9 a dā
tes symbalū glō·idē detracti
onū ɔsumētur vbi glō· Iter
dicit Carnes ad vescēdum cō
ferre·est in cōmuni locucōne
derogacōis vicissim vicia pxi
morū dicere·de quorum pena
subditur·q talibus vacātes
cōsumūtur Quo cōtra verbis
bonis dīnam cōtinentes sapi
enciam operā dare congruit:
quib9 anima saciari licite po
teit·de q pū·xxiiij· Salomō
subdit Comede fili mel·glō·
doctrinā sapiēcie·q bonū est
a fauū dulcissimū guttui Sic
⁊ doctrina sapiēcie anime tue
quā cum inueneris habebis i
nouissimis spe;·⁊ spes tua nō
pibit · Melli em̄ a fauo dicit
glō·compat doctrinā sapien
cie· q sicut illa ceteris cibis·
ita hec doctrinis pualet alijs·
Iterū q; deuoratorib9 hūana
rum carniū p detractōnis vici
um ⁊ p supsticōnis maleficiū
dr in psal·Filij hominū detes
eor arma ⁊ sagitte ⁊ lingue
eor gladius acutus Et pūbi
or·iij· Int q̄tuor generacōes
pūsas hec vltīa est de qua di
cit Gnacō que p dentib9 gla
dios h; a ɔmādit molaribus
suis ut comedat inopē de ter
ra ⁊ paupes ex hoīb; vbi glō·

gn̄atio q̄ ꝑ dētib; gladios hꝫ hec ē q̄ suā pꝰfidiā aliis imittē conat᷑ ⁊ sicut corpa gladiis: ita audiētiū aīas veneno allocucōis occidit vn̄ dꝫ ut comedat .i. ad hoc ut devoret inopes idest inocētes ⁊ paupes idest hūiles. Devoratō tn̄ formicaꝝ nō hominibus ſȝ bestiis ut vrso prodest qꝛ maleficoꝝ offitiū ⁊ detractōis viciū nō iustos ſȝ pfidos delcāt In cuius figuā daniel. vii. secūda bestia q̄ de mai ascēdit: silis vrso eāt q̄ in pte stetit ⁊ ordines dētiū erāt in ore ei9 ⁊ in dētibus ei9 ⁊ dicebāt. Surge comede carnes pluimas. per q̄ triplex nocumētū maleficoꝝ innuitur videlic; bonoꝝ tpaliū hūanoꝝ corpm ⁊ aīaꝝ rōnaliū q̄ ledi solēt p talia maleficoꝝ excitia vn̄ prou. xvii. Semp iurgia q̄rit mal9. angelus aūt crudel' mittet᷑ ōtra eū Expedit magis vrse occurrē raptis fetib; q̄ꝫ fatuo ōfidēti sibi in stulticia sua. vbi glō. Angelus crudelimūdus spūs ē q̄ a dn̄o con̄ pcōres mittitur ut i pn̄ti affligat. ut egypcios. vn̄ imisit in eos irā indignacōis sue p āgelos malos. Et subdit. pōt in vrso hostis antiq̄ malicia intelligi cui fetus rapim9 cū eos q̄ filii sui erāt cathechisando ⁊ baptisādo dī filiis adiūgimus ⁊ hoc sepe facilius fit q̄ꝫ hēticū ad fidē rectā reuocare vel catholicum praue agētē ad bonū opus reducē. Piger: Per bestias ut dicis formicas devorātes fide reprobi ⁊ malefici itelligi valēt: dic exēplū q̄uo id ope pficiunt hūana ledēdo corpa de sanitate i infirmitatē. Theologus: Audi ergo quid bestie tales petro iudici de q̄ sup̄ retuli nephas fecerit Diu enī se in eo vindicare studebāt. ſȝ qꝛ fidem bonā gerebat ⁊ se diligēter crucis signo muiē solebat seqꝫ auisatus aliq̄tiens ab occasione eoꝝ abstinebat: per q̄ maleficia procurai solent Idcirco illesus ꝓpt astucia; taliū euadebat vno excepto tpe in q̄ ex delicto ꝓprio meruit nō i toto custodiri a dn̄o prout m̄ retulit Consueuerat enī in territorio bernēsiū castro blanckenburg hr̄e residenciaꝫ. tpe quo t'ram eandem gubnabat postq̄ꝫ aūt officō resignauit ⁊ ciuitatē bernensem reintrauit ibiqꝫ domiciliū tenebat: die q̄dam rediēs ad castrū pdictū vbi cognatus suus suū in officiū sbstitutus fueāt in eodē castro petrus quedā expediē negotia apd sibi notos volebat Tūc vna malefica ⁊ quatuor

osortes eiusdē malitie viri cō
uenerūt de sero in loco vno ma
chiamēta sue artis voluētes
p viribꝫ ut petrū grauit᷑ venefi
cijs lederēt t occiderēt quē hec
latebāt fraudis omertia Adue
niēte igitur nocte petrus se be
nedicēdo crucis signo cubitū
iuit s noctē surgere ōnino p
posuit ad scribēdū necessario
quasdā epl'as ut mane recedē
a loco valeret· euigilās igit᷑
in intempesta nocte sibi videba
tur ex opinato ꝙ dies adesset·
luce deceptus fictitia de quo i
se iratus ꝙ ut putabat noctē
neglexerāt nō se ut debuit mu
niendo more solito vestimētis
induit per gradꝰ altos versus
locum vbi pugillarē habuit
descēdit ꝛ locū clausum repe
rit· De quo maiori ira exardes
cens cū murmure per gradus
quos descēderat versus lectū
iterato scādebat: emittēdo vni
cam ex indignacōe maledicti
onem p verbū satis breue ac
si diceret In nomine dyaboli·
Et ecce statim in tenebris den
sissimis petrꝰ piectus est in p̄
ceps p graduū predictorum
passus adeo grauit᷑ ut famulꝰ
qui de subter scalam in domo
do dormiebat excitaretur: exirꝫ
ꝛ quid adesset conspicere vel
et reperit autē petrum accen

so lumine solū in terra ꝓuatū
rōnis vsu iacētem ꝛ collisū p
ōnia mēbra sāguinē plurimū
e corpe emittētem· Excitatur
familia ꝛ nemo erat qui lap
sus causā apire possꝫ· Tādem
tn̄ dīa arridēte gratia vsū rō
nis recupauit s sanitatē cor
pis vix in tribꝰ septimanis re
habuit Et ꝙ ꝙ maleficos ha
berꝫ suspectos quos p viribꝰ
de terra radere cupiebat· tamē
reos ignorabat huiꝰ sceleris
sibi illati· Verū ꝙ nihil optū
dō nō reuelet᷑: euentu q̊dā fa
ctū est postmodū ut quidā la
tēs maleficus veniens de terra
Bernēsiū vbi domicilū habu
it in ciuitate friburgēsi lausanē
sis dyoces die quadā in tab
na cū bibul' sederet ꝛ ad cōsoti
os diceret Ecce ait video ꝙ tal'
quē nominauit· in aqua vbi
circa habitacōnem meam ha
mū in aquā pro captura pisci
um posui mihi eū furto leuat
ꝛ surripit· distabant aūt ab
inuicē loca p sex mag̃ theutho
nica miliaria p q̄ ope demonis
furtū intuebat᷑· hoc verbū pō
deraūt fideles: reū accusauerūt
ꝛ postmodū iudicialit᷑ carceri
mancipatus ē vbi biduo duri
ter questionatus: nl' penitus fa
teri voluit de priis facinoribꝰ
tcia aūt die q̄ fuit sabbatū i q̄

omunit̄ ob reuerēciā beatissīe virginis·eadē colitur officō se tortus iterū virus suū euomuit·Nam prefati sui verbi et furti veritatē se dixit fuisse exptū et q·iiij·viri malefici petrum·pn̄te malefica quā noiauit p man⁹ eiusdē vetule in p̄ceps piecissent fatebatur·et causā hui⁹ iracūdie in vetulā vemisse asserebat·quia sc3 sibi iustitiam aliqn̄ ad libitū iudex existendo non ministrasset·addiditq3 se aliis duob⁹ dieb⁹ demonū machinamētis detētū nō potuisse in tormētis rn̄dē ꝟ q ut ait festū btē virginis quo ad offitiū celebrabatur· dixit se iam liberū ad dicendū veritatem·et ita tandem iuxta patrie municipalia igni traditus est·Notandū tn̄ q tales pseudo ꝓphe aliqn̄ oīno cōtradictoria dicere solent·p p̄re3 mendacii decepti·ut idem petrus exptum se esse retulit Nā quedā malefica p eū capta ē·et in turrita habuit aūt maritum talis maleficii nō magistrū qui curiositate duct⁹·ad quandā illarū ptiū vetulā ꝓperauit·de qua cuncti referebant q futura p̄noscer3·Ad hanc cū venisset: supplex petiuit ut sibi dicer3 An ne spem habere deber3 q cū vita vxor sua iudice euader3.sua q̄ iā capta erat vxor·Cui rn̄dit vetula Noli timere·indubie liberabitur nec hac captitate morietur Quo vir factus alacrior obuiauit iudici petro altera die Cui petrus Vbi queso fuisti? At ille apud ꝓphetissam ait fui·q̄ mihi r̄tulit vxorē de sua captiuitate liberādā eē nec mori ex hac captitate Deinde regressus petr⁹ ī hospiciū:vocabat a capta malefica q̄ petro dixit Vidi q maritus me⁹ vetulā accersiuit·que me liberādam eē prenūtiauit Scio mētitur q ꝓxima die tuo sub iudicō incinerabor·hec cū postmodū iudex marito dixiss3·ridēdo expectabāt:q̄ int̄ maleficas veritatē dixiss3·ꝟ secutū ꝓxīa die ī turrite fere incēdiū p publicā factū iustitiā.veritatē malefice q̄ virū habuit pala3 fecit· Nec tn̄ credere debes petrū ut ī p̄mo exēplo habitū ē·maib⁹ maleficorū·q̄ ī castro nō erāt corpalit̄ p gradus iactatū ad litteram·sed maleficorū sacrificiis vel cerimoniis allecti demones p̄sentes illō p̄cipiciū fecerūt petri·et ut mētes maleficorū deciperēt ī ymaginacōe supsticōsorū hoīm effecerūt ut sibi viderētur pn̄tes esse·Ita etiā in·ii·et·iii·exēplo·demōis

impressiōe in ymaginatiuam maleficoꝝ scām ē ut absēcia ve lut pn̄cia cerneret̄ sicuti sup li·pn̄ti ca·i·audisti ex verb̄ scī doctōris ⁊ etiā ca·v·

Capitulū Octauū

Qbꝰ fornicatꝝ nonū q̄ sūt cadauera aiali um mortuorum·Ad moralē intelligētiā Comedere mortua animalia·ē aliqn̄ frui pūsa luxuria vn̄ illecti aliqn̄ fe minaꝝ peccatricū ꝓpt̄ famē lu xuriose voluptatis mortua ai malia comederūt eisdē in non modicā displicētiaꝫ dei fruen tes·ut in ps·cētesioqnto sub cōpēdio in veritate ⁊ sb̄ typo de israhelitico ꝑplo tangit̄ In iciati inq̄t sūt beelphegor ⁊ co mederūt sacrificia mortuorū· De quo nūeri aptius d̄r·xxv· Fornicatus ē ꝑplus cū filiabꝰ moab q̄ vocauerūt eos ad sac̄ ficia sua At illi comederūt ⁊ ad orauerūt deos eaꝝ Iniciatusq̄ꝫ ē beelphebor israhel ⁊ iratus dn̄s dixit ad moysē·Tolle cūctos pn̄cipes ꝑpli ⁊ suspēde eos con solem in patibul' ut auūtatur fu ror meꝰ ab isrl̄·Hec aūt ōmia fecit israhel seductus occulta ma chinacōe balaā malefici qui suo cōsilio illius mortiferē for nicacōis exordiū in isrl̄ extitit Sup quo glō·libidini quis

fuiendo doctrinā balaā tenet Est ergo execrabil' etiā corpo ris fornicacō que violat tem plum dei ⁊ tollit membra xp̄i ⁊ facit membra meretricis·Sꝫ execrabilior est generalis for nicacō in qua omne genꝰ pec cati pariter continetur.cum ai ma scilicet consorcō verbi dei astita ⁊ mr̄imonio eius assoti ata ab aduersario eius q̄ eaꝫ sibi in fide desponditt corrum pitur Est ergo spōsus ⁊ vir ai me munde verbū dei id est cri stus·Despondi vos ōnes ait Apostolus vni viro virgineꝫ castam exhibere cristo·Dum igitur anima adheret sponso ⁊ oplectitur ⁊ audit verbum eius ab ipso suscipit semen v̄ bi ⁊ cōcipit ⁊ facit filios·pudi citiā iustitiā pacienā ⁊ omnes virtutes ut salua sit per gene racōnem filiorum·si pmanse rit in fide ⁊ caritate·Si auteꝫ se dyabolo ⁊ demonibus pro stitueit:faciet filios adulterij scilicꝫ omnia peccata Et iterū glosa Origenis ibidem Per omnia peccata que committi mus maxime si non surrepcō ne aliqua ꝫ studio peccamus illi demoni cui cure est quod admittimus cōsecramur Et forte tot demonibus consecra mur quot peccata omittimꝰ·

ꝛ misteria ꝑ doli illi⁹ pro illo suscipim⁹. Assimilātur autē corpa fornicāciū merito fetidorum aialiū corpibꝫ. qꝛ ut ecc̄i. ix. dicitur. Oīs mulier fornicaria quasi stercus in via conculcabitur. ꝓpt̄ quod ꝓpheta. postq̄ de hijs qui potētes sūt ad bibēdum vinū in quo est luxuria locutus est ysaie. v. Paulo post ita subiūgit de eisdē. Facta sūt morticina eorū quasi stercus in medio plateaꝝ. In ōmibus hijs nō est aū sus furor eius: sed adhuc manus eius scꝫ dei extenta. ¶ Piger. Sūt ne nostro tpe boni viri aliqui decepti ꝑ magas vel maleficas tuo iudicio.

¶ Theologus. Meū in sequētibus suspēdo iuditiū. sed ea q̄ publica vox tradit ꝛ fama referā. Habem⁹ hodie sacre theologie ꝓfessorē insignem frēꝫ heynricū kaltyserē inquisitorem heretice prauitatis. Hic cū anno p̄xime p̄terito inquisicōis officō in ciuitate Coloniensi insisterꝫ ut mihi ip̄e retulit pcepit circa Coloniam quādā virginē esse que in habitu virili ōni tēpe incessit. arma deferebat ꝛ vestimēta dissoluta velut vnus de nobiliū stipēdiarijs choreas cū viris ducebat. ꝛ potibus ac epulis adeo insistebat ut metas feminei sexus quē nō negabat oīno excedere videretur. Et qꝛ eod̄ tpe sicut heu hodie sedem treuerenb ecc̄ie duo ꝓ eadem cōtendentes. grauit̄ molestabant. gloriabatur se vnā pte posse ꝛ velle intromisare sicut virgo Johāna de qua statim dicetur regi karolo francorū paulo antea fecerat in suū eū regnū confirmādo. ymo illa se eandē Johānam a deo suscitatā esse affirmabat. Cū igit̄ die quadā cū Comite iuniori de virnēburg qui eā tuebat̄ ꝛ fouebat coloniā intrasset Et ibidē mira in cōspectu nobiliū fecisset. que magica arte videbantur fieri. Eadem ꝑ p̄dictū inquisitorē. ut inquireretur diligenter inuestigabatur et citabatur publice. Mappam enī quādā dicebatur lacerasse. ꝛ subito in oculis omniū reintegrasse. Et vitrū qd̄dam ad parietē a se iactatū ꝛ confractū in momēto repasse ꝛ similia plura inania ostentasse Sed misera parere mādatis ecc̄ie renuit. comitem aūt fatū in tutelā ne caperetur habuit. ꝑ quē clam de Colonia educta manus quidē inquisitoris sed excōmunicacōis vinculū non euasit. Quo tādē artata. ꝑ teſ

almaĩe exiuit metasq; gallie intrauit vbi militem quendã ne ecclesiastico interdicto vexaretur a gladio duxit in mrĩmoniũ. Deinde sacerdos quidam leno vocandus potius: magã hanc verbis deliniuit amatorijs. cũ quo postremo furtim recedẽs metensem ciuitatem intrauit vbi velut concubina secum habitãs quali spiritu ducta fuerit. cũctis patẽter ostendit. Fuit p̃terea infra decem ãnorum spatia nouit̃ in frãcia quedam de q̃ premisi virgo Johãna nomine. tam ꝓphetico spiritu q̃ꝫ miraculorũ ꝑtãte ut putabatur clarens. Hec enim veste virili semper vtebatur nec vllis doctorum quorumcũq; persuasionibus emolliri potuit ut tales deponerẽ vestes: femineis contẽta p̃sertim cum se palã virginẽ a feminam eẽ protestaretur. Sub hoc inquit habitu virili in signum future victorie ut verbo p̃dicam a habitu a deo missa sũ iuuare verum frãcorũ regem karolũ a in suo firmare regno a quo eum fugare nituntur rex ãglie a dux burgũdie. Pro tunc enim hij iuncti mutuo cedib; a armis frãtiam p̃mebãt grauissiẽ. Igit̃ cũ suo dño Johãna ꝯtinue velut miles equitabat. futura a fausta multa p̃dicebat. victorijs bellicis q̃busdã int̃eãt. Et alia mira talia ꝑpetrabat. De q̃b9 ne dum francia sed õnia xp̃iana eorum regna stupebãt. Ad tantam deniq; p̃sumpcõnem venit Johanna ut nõ dũ adepta frãcia iam bohemis vbi hereticorum multitudo tunc fuit minas intentaret ꝑ litteras. Dubitabant exinde seculares a ecclesiastici regulares a monastici quo spiritu regeretur dyabolico an diuino. Scripserunt proinde quidã viri litteratissimi tractatus eius ex ꝑte. In quibus non modo diũsa ꝫ etiã adũsa de virgine senserunt. Postq̃ꝫ autem regem karolũ in multis iuuisset a firmasset regno annis quibusdã demum nutu ut creditur diuino ꝑ anglicorum armata; capta est a incarcerata. Accersitis autem a vocatis in magna multitudine magistris ta; diuini q̃ꝫ hũani iuris multis diebus examinata est. Et prout a Magistro Nicolao amici licenciato in theologia audiui qui ãbasiator fuit vniuersitatis parisiensis. tandẽ ipsa fassa est se habere familiarem dei ãgelum qui iudicio litteratissimorum virorum iudicatus ẽ

esse malignus spūs ex multis
cōiecturis ꝛ ꝓbacōibus·per
quē spūm velut magā effectā
ipsā ignib; p publicā iustitiā
ꝯsūmi pmiserūt ꝛ put de hac
historia rex anglie nr̄o impe
ratori Sigismūdo satis late
scriptoten⁹ historiā innotuit
Eodē tpe due femine ꝓpe pa
risius surrexerūt se publice di
centes missas esse a deo ut vir
gini Johāne eēnt in subsidiū
ꝛ queadmodū a p̄dcō mgr̄o
Nicolao viue vocis organo
audiui obinde velut mage vł
malifice p inq̄sitorē frātre cap
te sūt ꝛ p plures sacre theolo
gie doctores examinate·tādē;
repti sunt maligni spūs delira
mētis decepte·vn̄ cū vna ex eis
dē feīnis se p angelū sathane
seductā ꝯspicerē;·ex mgr̄orꝫ i
formacōe a ceptis resipuit·ꝛ
errorē put debuit stati reuo
cauit. Alia vero in ptinatia p
manens·ignibus ꝯsumpta ē
¶ Piger: Mirari non sufficiō
quo fragilis sexus i tātas au
deat prosilire presumpcōnes
¶ Theologus: Apud simpli
ces tui similes mira sūt ista ꝫ
in prudentum oculis·hec rara
nō sunt·Sūt enī tria in rerū
natuā q̄ si sue cōditionis limi
tes excedūt aut in diminucōe
Aut in excessu bonitatis vel ma
litie apicem sibi vendicāt·lin
gua vic; Ecclīasticus ꝛ feina·
que si bono regūtur spū: opti
ma·si vero malo: pessima fieri
ꝯsueuerūt·lingue enī vni⁹ bo
no ministerio·ut de lingua p̄
mo exēplificem⁹ fidei xp̄iane
plurima regna subiugata sūt
ut in sāctis xp̄i aplis ꝛ in sapi
entibus pt; p̄dicatorib;·pru
dētis etiā viri ligua nōnunq̄
infinitorꝫ hominū strages pre
peditur ꝓpt᷑ qd̄ Salomō ꝓu·
·x·dicit In labijs sapientis in
uenitur sapiētia·ꝛ virga i dor
so eius qui indiget corde Ar
gentū electū lingua iusti·cor
impiorꝫ pro nihilo·labia iu
sti erudiūt plurimos·qui aūt
indocti sunt in cordis egesta
te moriētur Cui⁹ causa ibidē
·xvi·subditur q̄ꝛ hominis est
ꝑparare animū·ꝛ dni gubna
re linguam De malitia lingue
Eccī·xxviij·dicitur·lingua te
stificans adducit mortem·lin
gua tertia multos ꝯmouit ꝛ
dispersit illos a gente in gen
tē;·ciuitates munitas diuitū
destruxit ꝛ domos magnato
rū effodit·vide ibi multa mā
la·Et Jacobi.iij.similiter que
mala lingua facit Est autem
tertia lingua eorum qui inter
duas contrarias ptes incaute
vel malicō se loquūtur aliqua

De ecclasticis·ij·plurima exē pla hēm9 Sb ecclasticis aūt cleici ꝛ religiosi intelligūt in vtroqꝫ sexu Quo ad malos ei clericos dicit btūs Jerom·in epl'a ad nepotianū Negocia torem clericū ex inope diuitez ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge·ꝛ beatus Bernar·omel'·xxxiij·sup cā tica loquēs de clericis dicit· Si insurgeret apertus hereti cus: mitteret foras ꝛ arescēt· Si violētus inimicus abscō derent se forsitā ab eo boni sci licꝫ pastoēs Nūc vero quē ei ciēt ā a quo abscōdēt se ōnes amici·ꝛ tn̄ oēs inimici ꝛ ōnes adūsarij oēs domestici ꝛ nul li pacifici Oēs pxi ꝛ oēs q̄ sua sūt q̄rūt· Hinc btūs gre·i pa stoā·dic· Nemo āpli9 in eccīa nocꝫ q̄ꝫ q̄ pūse agēs nomē vl' ordinē scītatis hꝫ Delinquen tē nāqꝫ hūc redarguē nullus p̄sumit ꝛ in exēplū culpa vehe ment' extēditur qn̄ p reueren tia ordis pcōꝛ hōratur· De re ligios eciā dicit btūs Aug9· ad vincēciū donatistam Sim plicit' fateoꝛ caitati vr̄e coram dn̄o deo nr̄o q̄ testis est super aīmā meā ex q̄ deo huire cepi qm̄ difficile sū exptus melio res q̄ꝫ qui in mōsterijs pfece rūt Jta ꝛ nō sū peioꝛes exptus q̄ꝫ qui in mōsterijs defecerūt· De mulieꝛ vēo malitia ecc̄i·xx v·dꝛ Nō ē caput nequs super caput colubri ꝛ nō ē ira super irā mulieis Cōmorai leōi ꝛ dr̄ coni pl9 placebit·q̄ꝫ hitare cū muliē nequā Et int' plura q̄ se quūtur ꝛ p̄cedunt ibidē de ne quā muelie ocludit· Breuis omnis malicia super malitiā mulieis· Hinc Criso·sup isto Math·xix· Nō expedit nubē Quid aliud ē mulier q̄ꝫ amici tie inimica ineffugabil' pena· necāriū malū·natural' tēpta cō·desideābil' calamitas dome sticū piculū·delcābile detrimē tū mali natura·boni coloꝛe de picta·ergo si dimittē illā pec catū ē·tenere aūt fere tormen tū ē·necē ē aut dimittētes ad ulteria faciamus aut quotidi anas pugnas tenētes habea mus Tulius demqꝫ·ij·retho rice dicit· Viros ad vnūqdq; qꝫ malefitium singule cupidi tates impellunt. mulieres ad oīa maleficia cupiditas vna ducit·muliebriū enim vitioꝛū ōmū fundamentū est a natu ra Et Seneca in suis puerbi· Aut amat ā odit mulier nl' ter ciū dedisse flere feminam est mēdacium Duo genera lacri marum habentur in oculis feminarum veri doloꝛis vnū·

Nota

insidiarꝫ aliud Mulier cū so
la cogitat · mala cogitat · De
bonis aūt mulieribꝫ tāta laus
est ut etiam bñficasse viros le
gātur ꝛ saluasse atqꝫ gentes
terras ꝛ vrbes ut de Delbora
Judith ptꝫ ꝛ hester · Hic apo
stol9 · i · cor · vij · Si qua muli
er habꝫ virū infidelē ꝛ hic cō
sentit habitare cū illa non di
mittat virū Scificatus est ei
vir infidelis p mulierē fidelē ·
Ideo Ecci · xxvi · dicitur Muli
eris bone beatus vir Numer9
enī annorꝫ duplex multa ibi
narrat laudabilissiā · p totū ei
capitu · de excellētia bonarꝫ Si
milit̉ Salomō · pmo spūssan
ctus pū · vltimo p totū capi ·
de muliere forti · p̄fata satis in
noui testamēti feminis claru
erūt · p̄mo in virginibꝫ ꝛ aliis
scis scīs q̄ ad xpianā gentē p
fidos traxerūt · ut magdalena
katherina margaretha mar
tha · ꝛ eis similes · Sic etiam
totū vngarie regnū ab olym
ydolatrie deditū p gillam so
rorē xpianā impatoris fidei
catholice adiūctū est p regē ·
vngarie cui p̄fata gilla i mrī
moniū est tradita p quā etiā
ouersus est rex ꝛ in baptismo
Schir9 noiat9 posteaqꝫ mi
raculis clar9 canonisatus ut
vincēcius poit in histoia · spe
li · xxvi · ca · ix · Sic preterea p
lochildē xpianā virginē na
tā de burgundorꝫ stipite rex
francorū cladoreus passim p
suasus · tādem ydolatrias reli
quit · ꝛ cū regno ad xpi fidē
deuenit · ut vincētius narrat li
bro · xxij · ca · iiij · v · ꝛ · vi ·

Capitulū Nonum

Elēdentes homines
humore acuto formi
ce pūgūt nō tn̄ tā le
dunt grauit̉ q̄ apes suos pse
cutores · Sūt enī due potētie
quas vnicuiqꝫ rei ōmi a puidē
cia tribuit · irascibilis ꝛ ocupi
scibilis · Ista qua cōmodū de
sideratur · illa qua nociuum fu
gatur · p ocupiscibilē nāqꝫ ne
cessaria affectātur ꝛ delectabi
lia · Sed p irascibilē noxia re
futantur ꝛ tristabilia · Ista p̄
mis elemētis · iiij · cōspicimus
esse in oibus vegetabilibus ꝛ
animantibus vsqꝫ ad rationa
le aial hoiem pmo suo modo
in sepatis spiritibꝫ · Sed i hoc
est differētia q̄ appetit9 rei de
lectabilis ꝛ repulsa rei trista
bilis in sola rōnali creatura v̉
tus fieri pōt vel vitiū non in i
ferioribꝫ · Et sicut inter minu
ta aialia triplex repitur pū
ctio formice ꝛ minima q̄ stati
trāsit apis duior s̄ scorpiōis
pessiā ita int̉ rōnales creatuā

triplex repit vindicacō· leuis eoꝝ qui caritate repleti sunt· dura eorū qui indiscreto zelo feruēt· et pessima in demonib9 et eorum sequacibus· primi in punicōe similitudinē gerunt formice que sine eculeo hūoris tm̄modo pfusione iniuriā vlciscitur· de tali se emendare cupiebat qui in psalmo ait· Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me· Et apostolus ad Galla. sexto Si p̄occupatus fuerit homo in aliq̊ delicto vos q̊ spirituales estis instruite huiusmōi in spiritu leuitatis considerans temetipsum ne et tu tempteris Vnde beatus Iheronimus in epistola ad Occeanū Quid necesse ē his pungere nisi recalcitrātē; p se satis erubescentem cōfundere amplius cui sua racō magister est· cui ꝓpria consciēcia virga et ingenita verecūdia lex disciplīa ē· Et Gre· libro· xix· mora· Regat discipline vigor māsuetudinē et mansuetudo ornet vigorē· et sic alterꝝ comēdet ex altero ut nec vigor sit rigidus nec māsuetudo dissoluta· De hui9 p̄me puniciōis mō parabolicū satis accomodū fertur· de nr̄is tale formicis exemplū. Fuit ei quidā villan9 q̊ nimis cuiosse volūtatis vxorē habebat q̄ viro in cunctis fere mādatis recalcitrauit· Anxius aūt diu vir p quid rebellē conpesceret discrete et racōnabiliter· Quadam die contra se briganti respondit· Femina es· nec verbis emendata es meis per verbera grauia in te miles effici nolo· nec contractam p meas plagas: te in lecto iacētem velut contractam desiderō sed tibi dico· nisi te emendaueris: paruis meis amicis de te querelam vno proponā die contra te effrenē· Cui illa· In hoc inquit liquet tuus effeminatus anim9 atq; genealogia ignobilis qui de parui statu tuis mihi minaris amicis Nō enim mulier minaris plebeis At ille respondit· Hac vice tibi tm̄ parcam et die ista· sed reuera si te non emendaueris puis meis conquerar amicis· Cūq; misera non melior sed efficeretur peior: seruauit vir discretus et prudens suarum minarum veritatem adimplere in crastino Tunc enim illa velut antea virum inuadere cepit verbis plurimum contūeliosis. Cui maritus· Modo tempus adest ut factis verba compensem· Vxorem igitur ꝓpriam inuadit· vestimentis omnib9 preter camisiam exuit

manib⁹ ꝛ pedibus vtſi pelle; ligauit· ꝛ humeris ꝓpriis cla mātē ꝛ maledicentē in ꝓximū ſui orti cumulū formicaꝝ ꝓie cit vbi aliquātiſp formicarum humore ſolito perfuſa ꝛ corre cta· aīmū ad meliora conūte re cepit· Nam beſtiole more ſolito in auribus ꝛ narib⁹ in ore ꝛ in aliis mulieris artub; eam cruciabant grauit̄. Tūc illa eiulatu grādi iuramētis ꝛ ſacramētis ꝓmiſit grauibus ſe de cetero viro velle ad nutū obedire tm̄ ut cruciatū amico rū puuloꝝ euaderꝫ· Exhic libe rata p viꝝ mulier mirūimmo dū emendata ē ꝛ felix effecta quā fecerūt deinceps ꝓpria pe ricula cautiorem· Hic igitur modus corrigēdi ſatis diſcrē tus ꝛ tpatus fuit· Indiſcrete vero corrigētes ꝓ leſionibus: iratis apibus ſūt ſimiles· que ledēdo aliū· dū aculeus manet in vlti vulnere ſeſe ꝑpetuo fru ctu laboris puniūt Tales cru deles ſūt de quib⁹ Seneca de clemētia ad neronē dicit Cru delitas nihil aliud eſt ꝙ atro citas animi in penis exigēdis Crudeles vocabo q̄ puniendi cauſā hn̄t mod non habēt Et tm̄ ut hugo de ſcō victoē dicit libro de inſtitucōe nouicioꝝ. Difficile eſt cor malitia indua

tum ad formā diſciplie ꝛ ſpe tiem honeſtatis incuruare ſed neceſſe eſt ut dura materia cū facile ad formā non flectitur ei ꝛ acrioris flāme incendiū· ꝛ mallei grauiois tūſio adhi beatur Scorpionū aūt ꝑcuſ ſionib; vindicacō maleficoꝝ ꝛ demonū deſignatur In qui b⁹ ut btūs Dionyſi⁹ dicit· iiij· ca· de diuis noib;: ē furor irrati onabilis ꝛ fantaſia ꝓtua Cui geneſ· xlix· Iacob maledixit i pſona Symeō ꝛ leui i furore ſuo ait· Occiderūt virū Male dictus furor eoꝝ q̄ ꝑtinax ꝛ idignacō eoꝝ q̄ dura diuidā eos· De hiis btūs Ihero· in ꝓ logo ſup Ioſue dicit Ceſſet ar cuato vulnere ꝯtra nos inſur gere ſcorpius· ꝛ ſcūm op⁹ ve nenata carpe lingua deſiſtat· Tales ſūt ille monſtruoſe lo custe ꝛ mortifere de q̄b; apoc̄· ix· dicitur habebāt caudas ſi miles ſcorpionū· ꝛ aculei erāt in caudis eaꝝ· ꝛ ptās eorum nocē hominib; mēſib⁹ qnq; Et habebāt ſup ſe regē ange lū abiſſi cui nomē exterminans ſm glō· aute; ꝑ beſtias tales verā fidem puertere moliētes intelligūtur q̄ ſuis dolis ſen tenciis ut ſcorpi⁹ corā blandi untur ꝛ latent pungūt Cūq; tumultu nocē nequeūt: q̄rūt

auxiliū pn̄cipū q̄ clade dicun
tur q: ut astringāt terrent et
blādiūtᷣ et sup se hn̄t āgelum
abissi Dyabolū dn̄antē terre
nis cuius nomē exterminans
q: a pp̄ria vite secludit suos·
¶ Niger: Satis de correctio
nis punctōne discreta et irracō
nabili diūsi varios ediderūt tr̄
ctatus· Sz vnū ē q: de malefi
cō demonū multi nō credunt
eos vic: q̄ inter demōes incu
bi vocātur et succubi nō ñ in
fantasia nō realitate aliquo
hūnē nociuo et reali pūgere
et fedare q̄d igr̄ de hoc ver̄ sit
ƀficticiū velƀ enodaē ¶ Theo
log9: Hāc q̄stiōe: scūs aug9
de ci· dei li· iij· ca· v· q̄dē mouet
ꝫ nō detminat· vbi sic dicit·
Vtrū potuerit venus ex ocubi
tu Anchisᷣ· eneā parē vlƀ marsᷣ
ex ocubitu iunioris filie romu
lū gignē: in medio relinq̄m9
Nā pene talƀ q̄stio etiā de scrip
turis nr̄is aboritur qua q̄ritᷣ
Vtrū p̄uaricatores āgeli cū fi
liab9 hoim ocubuerint· vnde
natis gigātib: id ē nimmū grā
dib9 et fortib: viris tūc t̄ra cō
pleta ē Sz li· xv· ca· xxij· q̄stio
nē determinat in hec verba Et
q̄m crebrima fama ē multiq:
se exptos vel ab eis q̄ expti es
sēt· de quorū fide dubitand nō
essꝫ audisse ofirmāt siluanos
et faunos pauos quos vulgo
icubos vocant sepe improbos
extitisse mulieribus et earum
appetisse ac pegisse cōcubitū·
Et quosdam demones quos
dusios galli nuncupant assi
due hāc immūditiā et tēptaē
et efficere plures talesq: assue
uerāt ut hoc negare impuden
tie videatur· Hec ille· Postea
ibidem determinat secūdā que
stiōem vic: q: illud Gen· vi·
videtes filij dei id ē seth filias
hominū id ē cham nō de incu
bis intelligitᷣ· Nō autem incu
bos eē nō sit incredibile· ad il
lud ibidē est glō· que dicit sic
Nō ē incredibile ab hoib: nō
ab angelƀ ꝫ q̄busdā demōib9
q̄ mulierib: sūt improbi ciusᷣ
mōi hoies id ē gigātes eē pro
creatos· sc: de q̄b9 in lr̄a dr̄ gi
gātes aūt erāt sup terrā Quia
et pt9 diluuiū corpa nō solum
virorū ꝫ etiā mulierū icredibilƀ
mag̃tudinis extiterūt· Ad idē ē
glō· ysa· xiij· vbi pp̄ha de sercō
nē babilonice ciuitatis p̄dicit et
monstra in ea habitāda· Ibi
inq̄t habitabūt strucōes et pi
losi saltabūt in loco pilosi vñ
glō· dicit Pilosi sūt siluestres
hoies hispidi q̄ incubones vƀ
fatuei ƀgn̄a demonū Et ysa·
·xxxiiij· sup illo loco vbi pphe
tat de solacōe: t̄re ydumeorū

q̄ p̄sequebātur iudeos Erit inquit cubile draconū ⁊ pascua struconū ⁊ occurrēt demonia glō· interlinealis id ē mōstra demonū adinuicē Et glō· btī gregorij ibidē Qui alij pilosi noīe figurātur· non hij quos greci panas· latini vero incubos vocant· De demonibꝫ etiā Cassian⁹ colla· p̄ma abbatis Seremi passum expoīt prefatum Ad idē est btūs ysidorus libro· viij· ca· vltimo sic dicēs Pilosi qui grece paite· latine icubi appellātur siue inuij ab ineūdo passim cū animalibus vn̄ ⁊ incubi dicuntur ab incūbēdo hoc est stuprādo Sepe eñ improbi existunt etiam mulieribus ⁊ earū pagunt cōcubitum· quos demones galli dusios nūcupāt q̄r assidue hāc pagunt immūditiam· Quem autē vulgo incubonē vocant hūc rōmi phaunū vicariū dicūt· ad quē Oratiꝰ dicit phaune nimpharū fugientiū amator meas pfines ⁊ a puā rura lenis incedas Insup illō apsi· ·i· cor· xi· Mulier dꝫt velamē hr̄e sup caput suū ꝓpt̄ āgelos/ mr̄i catholici exponūt qđ seq̄tur ꝓpt̄ āgelos id est incubos/ Ad idē est Josephꝰ sup textu geñ· vi· p̄allegato Itē wilhelmꝰ libro de vniūso p̄te vltia

circa· vi· multiplicit̄· Preterea hoc determinat scūs doctor p̄te p̄ma q̄stiōe· xxxxxi· ⁊ i secūdo scripto di· viij· Et qđlibeto ·vij· q· x· atqꝫ sup ysaiam· ca· xiij· ⁊· xiiij· cuius motiua sunt verba btī Augꝰ· in de ciuitate dei· vn̄ talia negaē dicit Tho· imprudētie est Jd eñ qđ multis videtur nō pōt oīno falsū esse ꝭm p̄hm in de somno ⁊ vigilia i fine· ⁊ in. vij· Ethicorū Phileo de historijs multis et autēticis tam catholicorū q̄ꝫ ethnicorū qui incubos esse palam asseuerant· Causa autem quare demones se incubos faciūt vel succubos· hec esse videtur ut p luxurie vitiū hoīs vtriusqꝫ naturā ledant· corporis vicꝫ et anime qua in lesione precipue delectari videntur· vn̄ enumeratis p altissimū mr̄tis luxurie vicijs a quibꝫ suū populū mūdū esse voluit in q̄bus infideles irretiti erāt· ait Leui· xviij· Ne polluamini in oībus hijs quibꝫ ꝯtaminate sūt gentes quas ego eiciā añ cōspectū vestrū e quibꝰ polluta est terra· cuiꝰ scelera ego visitabo dicit glō. sup verbo gētes· Demones inquit q̄ ꝓpter multitudinē dicuntur gentes/ vniuerse· qui cū omni peccāto gaudeāt precipue fornicacōe

cͣ ydolatͣa qꝛ in hijs cͣ corp⁹
⁊ aia maculatꝛ ⁊ totus hō qui
terra dicitur· Omne enī pecca
tum quodcūqȝ fecerit homo
extra corpus est· Qui aūt for
nicatꝛ in corp⁹ ꝓprium peccat
An nescitis qm̄ qui adheret
meretrici vnū corp⁹ efficitur
ut pat; i· corin· vi· Historias
de incub cͣ succub si intueri lib;
wilhelmū vbi supra in suo vl
timo li· de vniūso Et tho· bra
bātinum in libro suo de vniū
so qui vulgo de apib⁹ intitu
latur legito cͣ mirabilia cōspi
cies· Preteā virginis cuiusdā
mltum pulchre corpis dispo
sicōe ⁊ quo ad animā valde
deuote in Basilieñ· cōstituta
dyocesi bonā cͣ diuturnā no
titiam habui qꝛ cōfessor suus
fui cuius demō cellulam sepis
sime cͣ dormicōnis locū ꝑtur
babat modo strepitibus· mo
do terrificis apparicōnibus ve
rum quia in cūctis que virgo
gessit omni plena fuit custo
dia· xpi assistente grā a cūctis
viris ⁊ ab incubo sep remāsit
intacta· Naȝ secū ipsa ↄsistēs
nullo teste ↄscio ꝓpt boni āge
li sui custodis reuerēciam cū
diligētissime semper obseque
batur· pede nudo sese conspice
re nō audebat cͣ abinde vesti
ta die noctuqȝ iacebat· Fuit

demiqȝ fama cōmūis virorum
fidedignorū eo tempoꝛe quo
Cōstātiense cōcilium gnāle
celebrabatur in quo hoc est
in ciuitate ipsa cōstātiensi qd̄
verecūdum est dictu ꝓpt prin
cipū seculariū ⁊ mechanicoꝝ
pñtiam incredibil' meretricū
multitudo aderat· eo dē inqꝫ tē
pe in eadē dyocesi ꝓpe opidū
wintthaur in cāpi latitudine
quedaȝ ut videbatur femina
pulcherrima ꝫm corporis pul
chritudinē cursori cuidā ob
uiauit in ipō itinere· Que cū
virum istum deum timentem
ad opus nepharij cōcubitus
inuitaret· facinus horruit· dei
protectus adiutorio Cumqȝ
simplici animo cursor vnde fe
mina venirȝ ab ea quesissȝ· re
spondit de ↄstantiensi venio
cōcilio Et aperta quā in late
re portabat crumena sbintu
lit Ecce has omnes pecunias
in prefato loco corporis mei
mercede conquisiui Et hoc di
cto velut fumus ꝑtimus eua
nuit· Et qꝛ succub⁹ fuerit spur
cissimis verbis ⁊ fuga oñdit·

Capitulū Decimum

INquinant formice
manus eas mltū tā
gēcium ⁊ inquinan
tur potius vel sese maculant
qui incaute eos contrectant·

Cū em̄ odicōis sint libere sua
libtate carere nolētes· sicut se
molestātes hūore acuto pun
gūt Ita captiuitatē eaꝝ q̄ren
tes manibus polluūtur· In q̄
otactus ōnis illicitus nob̄ ꝓ
hiberi moralit̄ innuitur ne in
inteioi p̄sertim hoīe corā dīno
⁊ angelico maculati apparea
m⁹ conspectu. Dum⁹ em̄ dicit
Apostol⁹·ij·cor·vi·⁊·vij·tem
plū dei viui sicut dicit de⁹ qm̄
inhabitabo in illis ⁊ inambu
labo· ⁊ ipsi mihi erūt popul⁹
ꝓpt̄ qd̄ exite de medio eoꝝ et
separamini dicit dn̄s ⁊ immūd
ne tetigeritis ⁊ ego recipiam
vos ⁊ ero vob̄ in patreꝫ· ⁊ vos
eritis mihi in filios ⁊ filias di
cit dn̄s ōnipotēs Has igitur
habētes ꝓmissiones carissimi
mūdemus nos ab ōni inq̄na
mēto carnis ⁊ spūs· ꝑficiētes
sāctificacōnem in timore dei·
v̄ba sūt apostoli p totū· Quo
cōtra maxie luxuriosi delinq̄re
repiuntur corpus coinquinā
tes ⁊ spūꝫ q̄ virgines vel femi
nas tangunt illicite vel vbi se
xus feminne⁹ seipsū palpat vel
tractare sinit inuerecūde· De
quibus beat⁹ petr⁹·ij·sua ca
nonica·ij·ca·sic dicit· Hij sūt
velut irracōnabilia pecora vo
luptatē existimātes dici delici
as coinquinacōnis ⁊ macule
delicijs affluentes in cōiuuijs
suis luxuriātes vobiscum ocu
los hn̄tes plenos adulterij ⁊
incessabilis delicti pollicentes
animas instabiles· Q̄uis em̄
formica int̄ minuta aīalia sit
ingenio ⁊ sagacitate nobilissi
mū·tn̄ incaute tactum q̄ptum
cūqꝫ quis sit nitid⁹ eum red
dit immūdū. Ita hūanum cor
pus licet a pccō sit actuali in
noxiū·tn̄ a dispari sexu tactū
facilit̄ nimis vtrūqꝫ hoiem fa
cit pollutū Cinis q̄ppe tactus
a cinē modicissimo adhibito
humore in lutū statim ꝯuerti
tur· Argentū insup etiā si ad
nitorem purgatū fuerit septu
plū· vel minera qualiscūqꝫ al
ba· etiam si auꝝ fuerit obrisū
cū in carta munda suo tractu
ducitur: ꝓtinus in liquorem
ex motu insensibilit̄· resoluit̄
⁊ macula de mūdo sup nitido
ꝯtr̄hitur Hinc hui⁹ in typū
olym deus vetasse legitur ne
sup terrā reptātia vel eidē mul
tum herētia ab electo tāgerē
tur ꝑplo· alioq̄n pena inq̄na
cōis q̄s mulctabatur· vn̄ Le
uitici·xi· Oē qd̄ reptat sup ter
ram glō·terrena sapiens ab
hominabile erit nec assumet̄
in cibū· Quicq̄d sup pect⁹ q̄
drupes graditur·glō· Castri
margie studēs ⁊ multos hn̄s

hz pedes glō· ex varijs scriptu
ris ꝛ vaia doctrina sibi salutē
futurā affirmans siue sup hu
mū trahitur euāgelioꝝ pdica
cōne abutēs luxuiose viuēdo
nō comedetis qꝛ abhōminabile
ē Nolite ɔtamiare aīas vr̄as
nec tāgatis q̄cq̄ eoꝝ ne imū
di sitis Ego eī sū dn̄s deus vr̄
Scī estote qm̄ ego scūs sum·
glō· nōt h nō oēz pollucōez in
mortuis corpib9 vn̄ seq̄t Ne
polluatis aīas vr̄as i ōm repti
li qd mouet sup t'rā Piger·
Quia h locū hz adhuc sibi ca
uēdi ab in q̄ nacōe vtriusqꝫ hōis
q̄ q̄s i fficit potissiē p luxuriā p
ut pbasti scīe cupio de incub
q̄dā m occurrētia dubia pmū
an incubi generēt aliqn̄ fet9
Scd̄o Cur pl9 iprobi sint vl
eē videant fēis q̄ viris Terciō
q̄b9 remedijs liberai possint q̄
ab incub vexāt Theologus·
Ad pmi solucōez tria adūtas
vicz qꝛ demōes ꝑ se nō gn̄ant
nec ɔcupiaz sēsitiuā in venēis
hn̄t· licz gn̄acōez ꝑ l' pcurare
possint nō sue s; illi9 viri cui se
fecit succubū demō aliq̄s· l' ꝛ
illius cuius vtus semētia ē. ꝛ
femelle hui9 cuius delusor est
incub9· pmi dc̄ī rōnē si scire li
bet: videre poteris in scō doctoē
vbi pus ꝛ in willhel· Secūdū
deducit idē ꝛ pcedens· qꝛ spūs
carnē ꝛ ossa nō hz neqꝫ gn̄ati
oīs instrumēta p q̄ sola ꝛ vo
luptas ɔcupiscibilis ꝛ gn̄acō
carnal' explētur ptēa ut vl'
vtar willhel. Si ɔcupiaz sibi
diosā hērēt· cū pessimi sint· vti
qꝫ a sodomitico vicō se nō otie
rēt in viros qd tn̄ nullibi repi
m9 Vn̄ dcūs aūt altissim9 q̄ vi
rilē spēz in hōibz a flagicō eo
rū vsqꝫ hodie sic fuauit· Nō
aūt gn̄acōem pcurēt aliqn̄ ex
pcedētis capli auctoritatibus
palā ē Et ex willhel· dictis sic
claēt qꝛ gētē hunoꝝ ab hui9
modi demōibz gn̄atā eē eudē
ter historia regnoꝝ occiden
taliū narrat et insulā cypri to
tā populatā eē ꝛ inhītatā a fi
lijs incuboꝝ fama pdicat· De
niqꝫ qꝛ gigātes pcreaē valeāt
ut nascāt l' ɔcipiant· cās scūs
doctor assigāt· qꝛ sciē pn̄t vtu
tes virtutis sementie ex dispo
sicōe viri huiusmōi a q̄ decisa
ē· ꝛ mulieris eid ꝑ pcrcōnate
ɔplexiōem agnoscē ꝛ ita con
stellacōem optime ad hoc co
opātē q̄bz sil' ɔcurrētibz possi
bile ē genitos magnos eē et
fortes corpe· Quo etiā nō ob
stāte: icubi calliditate ꝛ male
ficō. vir possit hr̄e filiū ꝛ femel
la eūdē salua vtriusqꝫ vgitate
nō tn̄ in dig̃tate tli q̄l in bt̄is
siā virgie extitit· licz cū vtriusqꝫ

aureola si scire desideras. in qr to scripto questiō e. x. sactum Thō. legas. ⁊ ita esse possibi le clare disces. Nec mireris in hoc. Nā i bambgensi diocesi virginis noticiā habui. q pu erū genuit ⁊ virgo vera post partū pmansit. nō integrita te carnis. qđ soli⁹ dei genitri cis pˢuilegiū est. ſʒ i expientia volūtarie libidinis. fuit enim virgo pulchra valde ⁊ forme elegātis dñe nobili obsequēs quā quidā iuuenis dolosus ⁊ potēs cognoscē quesiuit vijs quib⁹ potuit. Hūc cū virgo deuota velut hostē vitarē vi rusqʒ hominis. ipē nocturno tpe insidias virgini posuit. ⁊ q obdormiēs fortissime ⁊ in excitabilit quodāmō in prio somno iacere consueuissʒ: ne scio vñ didicit ex hac occasio ne in cubiculū virginis venit dormientē cognoscit. nescit vgo ut dicit in cōsciā sua quō i pregnauerit ⁊ ita recessit Cū autē virgo doli etiā postmođ penitus ignara. signa impregⁿ cōis habē icipet. ⁊ ad examē corā honestis matronis posi ta impregnata essʒ reperta. fu git re⁹ de patria qui alias pa lo trāsfixus fuissʒ Ipsa aūt vir go incredibilibʒ lacrimis sese deplāxit Fuerē tūc multi q̄ vir

gi ut sine piculo parerē. mri moniū suaserūt. alij qđ deteri us extitit. ea abuti ocupierūt. prefatā ptis difficultatē alle gātes Sed virgo deuota. vo tū qđ xpō de virginitate sta tu erat suandū etiaʒ si mors seq retur. ɔstanē suare decreuit. ⁊ pfecit. Nā tpe oportuno pe peit. ⁊ in mag deuocōe iā plui mis āni vixit. seqʒ a mūdi hu ius ɔcupiscēcijs ita nudā fecit ut aureolā virginū eam tanđ pceptura nō dubitē. Discant ex hac virgines. q̄ caute the saur⁹ ille necessario seruādus sit. quē saltē de corpis integri tate aliqñ incubus. aliqñ hō insidiosus aut in dormicōis naturali fortitudine aut in po tus artificialis collacōe rape pōt. Ad scđʒ dubiū rñdet wil helmus. q verisimilit nec sic cubi nec incubi amore concu bitus nec desiderio voluptatis talia viris ⁊ mulieribʒ faciūt ſʒ potius malignitatis studio vicʒ ut vtrimqʒ polluant eos ⁊ eas spurcitia Similē causā audisti in glō. vna pcedenti capi. Cur autē incubi amplᵉ vexare repiantur mulieres et etiā puellas pulchros crines hñtes. Rñdʒ dñs wilhelmus Nō mihi alia causa occurrit nisi vna istaꝝ qꝛ aūt cure aut

ornatui crinīū nimiū incūbūt
hmōi Aut qꝛ p crines viros ī
flāmare cupiūt vel ꝯsueuerūt
aut qꝛ in eis inanit' gloriātur.
Aut qꝛ diuina bonitas hoc pmit
tit ut terreantur muliēs inflā
mae viros p ea q̄ etiā demōes
inflāmare viros volunt. Cur
aūt demones in veneris vitio
potentiā generatiuā plus mo
lestent etiā in sexu masculino
p maleficia habuisti causā ex
scō doctore ca.v.huius libelli.
Ad terciū de remediis ꝓpellen
di incubos in diuersis diuersa
legiti repperi qꝛ p qnq3 modos
quidā liberati repiūtur. vide
licet p exorcismorū applicacōem.
p sanctā exercitacōem. p sacra
mentalem ꝯfessiōem. p loci cer
ti mutacōem. et p cautā sancto
rū excōmunicacōem. De primo
satis habitū est sup̄ pn̄ti li. ca
pitu. vi. De .ii. sāctis exerciciis
vicz crucis consignacōne vel
angelica salutacōe Refert Ce
sarius in suo dyalogo. qꝛ in
Bunna postq̄ sacerdos q̄dam
se suspendit. eius ꝯcubina mō
sterium intrauit et p incubū ad
luxū pcata est. que p crucis cō
signacōem repulit. et p aque
bn̄dicte aspsionē. s3 stati post
ea rediit. Qn̄ autem āgelicā
salutacōem dicebat: lōge ve
lut sagitta disparuit et recessit
s3 interdū rediit. licet ꝓpe acce
dere ad eā non auderet. De ter
cio sacramētali ꝯfessione vide
licet patet p eūdem Cesariū qui
dicit qꝛ ꝯcubina ān dicta cum
iam ꝯfessa esset pure. in toto de
relicta ē ab incubo Refert idē
qꝛ q̄dā vir i leodio passus suc
cubū: ꝯfessiōe sacrāmētali finita
totālit' liberātus ē Ponit insup exē
plū ibidē de q̄dā inclusa ꝓpt' de
um quā incub9 nec crucis sig
no. nec orōe. nec ꝯfessiōe. nec
ꝓpt' aliud spūale exercitiū rliqt
qn̄ eius lectū ascenderet Sed cū
ad inforōem cōez cuiusdā viri reli
giosi diceret. Bn̄dicite: eā sta
tim demō reliquit. De q̄rto vi
delicet loci mutacōne dicit qui
p̄us. qꝛ filia cuiusdā sacerdotis
stuprata per incubū et facta ex
dolore frenetica. trans renūq3
elongata ab incubo dimissa ē.
Sed pr̄ eius qꝛ a loco filiam
deposuerat a demōe pcussus ē.
adeo ut moreret' in triduo In de
apib9 ꝓpe finē sermo fit de q̄dā
que per incubū crebro in lecto
vexata ꝓprio. cō sotiā deuo tam
pecijt ut loco vexate iaceret q̄d
cū fecisset tō nocte q̄sdā inq̄etu
dies grauissimas sensit a p̄or tūc q̄
eta fuit De quīto de excōicacō
ne q̄ fortassis aliqn̄ cadet ē ex
occasacōni: patet in legenda be
ati Bernardi In aquitania.

siquidē quedā mulier ab incu
bo sex annis iā vexata incredi
bili abusu libidinis. audiuit
sibi incubū ne ad virū sctūm q̄
ventur⁹ erat appropinq̄rz mi
nantez. nihil inquit tibi pfiti
et s; eo recedēte tuus crudelissi
m⁹ ero psecutor. q̄ hactenus
tuus amator extiti Que cū vi
rū sāctum Bernard⁹ inuocarz
rn̄dit Tolle meū baculum ⁊
loco tuo infige. ⁊ faciat mali
gn⁹ qd pōt. hoc cū fecisset. de
mon camerā femine non ē au
sus intrre s; foris minabatur
atrocissime eam velle psequi
Bernardo recedēte q̄ p feinaz
audito: cōuocat ipm̄ beatus
Bernard⁹ omnes iubet accē
sas candelas gestare in mani
bus et demonē cū vniuso qui
aderat cetu excōmunicauit. ac
ne ad illā vel ad aliā deinceps
accessum habeat interdixit Et
ita illa plene liberata est. Ali
qn̄ vero nullū p̄dictorū reme
diorū iuuat ut demōis absce
dat nequitia ut in de apibus
circa finez ponit Thō. brabā
tinus exēplum de quadā que
incubū passa. nullo ofessiōis
remedio vel crucis aut hmōi
applicacōe liberabatur licz cau
sam vexacōis sue satis nude cō
fessa eēt. Simil' rō assignata
est sup̄ ca. vi. de maleficō qua

re non sp tollitur Tūc em̄ pe
na est vexacō demōis ⁊ p pec
catis satisfactio. si put oportz
sustineatur in caritate sic alia
mala hui⁹ mūdi q̄ nos p̄mūt
s; ad deum ire cōpellūt. ❡ Pi
ger: Cū femine sint timide et
faciliter mirabiliū formarū in
ymaginacōe susceptiue Nun
q̄t otingit quibusdā ex eis q̄
in veritate p incubum nō vexā
tur s; tm̄mō ita se vexai putāt
Sicut etiā quedā ex eadē ra
dice false se impregnatas esse
putant p incubos ut fertur q̄
tn̄ grauide non sūt. ❡ Theo
log⁹: Vtrūqz verū eē agno
scitur ut dicit dn̄s wilhelmus
vbi pri⁹ Multe inquit de ap
paricōib⁹ fantasticis ex more
bo melancolico In multis fiūt
sed in mulierib; maxīe. sic ap
parz de visiomb⁹ ⁊ reuelacōi
bus Et causa in hoc ē pret' eaz
quā norūt medici. ipsa natu
ra muliebrū aiaz ob hoc vi
delicz qm̄ longe faciliores ⁊ le
uiores impssiōnis sūt q̄ aīme
viriles. Et sbdit idē Scio me
vidisse mulierē q̄ credebat se
cognosci ab intus ⁊ a dyabo
lo. ⁊ alia incredibilia se sentiē
dicebat. Nōnunq̄ etiā imp
gnate sibi videtur muliēs ab
incubis ⁊ intumescūt vehemē
ter ventres eaz Et cū ptus tps

ādvenisse credūt sola emissiōe multe vētositatis de tumescūt Nā de ovis formicaꝝ ut potu sūptis incredibilē vētositateꝫ ꝛ tumultū in vētre generāt hominis Silit̉ de granis catapucie. Et de gr̄nis arboris q̄ dr̄ mg̃ pin9 cōsilia in ventre fiūt Facilimū est aūt demōi silia ꝛ maiora in ventrib9 hoim ꝓcurare Et si libris maleficoꝝ credit̉ scripserit expimētū ludificatorīū quo apparere dicebāt mulierib9 se in lecto pluies ꝯgnosci q̄ꝫ ꝯgnoscerentur. verbi grā cū ꝯgnoscerētur nisi semel aut bis ab eo qui expimētum illud opaētur putarꝫ se ꝯgnosci quadrīgesies aut sexagesies. Essent ergo similes ludificacōes incuboꝝ Eciā ex testiomo sācte cuiusdā mulieris sciri potuit q̄ꝫ quidā ex hmōi demōib3 cū sic ludificass3 eā vicꝫ ꝯcubitu fantastico tāto fluxu seminis inquinauit eā realit̉ ut mille hoies nō tātū emittere rēt. Hec ōnia de willhelmo.

Capitulū Vndecimū

Radices ledūt arboꝛ formice vbi iuxta arbores nidificare sinūtur. q̄ꝫ radices inde rodunt ꝛ succo exinde exhaustu arescit radix ꝛ exinde stipes ꝛ rami In hominis natura tres pticulaēs homines sūt qui radices suas hn̄t quas ledere valent nociue formice Est eni exterioꝛ ꝛ inferioꝛ homo q̄ oculis etiam ptꝫ alienis in figura qn̄titatis corporee. Supioꝛ homo qui spūalis dr̄ homo ꝛ interioꝛ. ꝛ est sensual̉ tanq̄ꝫ medius ꝛ aīmalis homo dr̄. Quisquis autem hoꝛ q̄ꝫ radicē suam hab3 ꝓparꝫ ramos ꝛ stipitē arboī assilatur Nam pⁱmi hoīs figura arboris ꝫ euerse silitudineꝫ pfert ꝫm pħos q̄ꝫ crines radicib9 in capite assilantur. trūc9 pectus ꝛ eidē adiacencia dicūtur. mēbra vero reliqua rami vices hr̄e videntur ꝛ opacio taliū fruct9 sūt corporei. Vn̄ Mar. viij. legim9 de ceco quē dominus paulatim iuxta fidei sue crementum sanabat q̄ꝫ pⁱmo sputo eius tetigit oculos ꝛ an videret quesiuit. Cui ille respondit. video ait homines velut arboēs ambulantes. De hac arbore corporis non curādum esse domin9 docet dicens Mathei sexto Quis vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum vnū Omnis inq̄t Mat̉. x. vr̄i capitis capilli nūerati sūt Nolite ergo tiere Ali9 aūt ē hō aimal̉

de quo p̄·cor̄·ij· Aīalis hō nō
pcipit ea q̄ sunt spūs dei·Stul
titia ei ē illi ⁊ non pōt itellig̃
vbi glō· Aīalis homo dicitur
vel vita vel animi sensu Vita
aūt animalis dicitur q̄ fertur
dissoluta lascivia aīe sue quā
intra naturalis metas ordinis
spūs rector non cōtinet eo qꝛ
ipē do se regendū nō subicit·
Animi vero sēsu dicitur aīma
lis qui de do iuxta corpm fan
tasiam vel legis lrām vel ratio
nem phisicā iudicat Que aū au
tem animalis nō pcipit sc̄d it
Stulticia ē illi ſm hūanum
sensū Ideo nō pōt intelligere
spūalia· Hui9 hominis id est
sensualitatis radices sūt scdꝫ
medicos humidum radicale et
calor naturalis·⁊ elementoꝝ
·iiij·q̄litates cui9 cura spectat
ad medicos q̄ tn̄ in ōib9 nō
sūt ymitandi dicēte btō Am
bro·sup psal·xiij· Cōtraria di
uine odicōi p̄cepta medicie
sunt· A ieiunio reuocāt lugu
brare nō sinūt·ab ōi intencō
ne meditacōis abducūt Et cō
cludit itaqꝫ qui se medicis de
derit·se ipsū sibi abnegat·hoi
nis enī animalis mēbr̄ morti
ficare iubet Apłs Colos·iij·
Mortificate membra vestr̄ q̄
sūt sup terrā fornicacōeꝫ im
mūditiā libidinem ocupiam

malā ⁊ auaiciā·hui9 hois mē
br̄ man9 pedes ⁊ oculos absc̄i
dere xp̄us iubꝫ cū scandalisāt
nos Math·xviij·hoc inquit
apostol9 Rō·vi· Sciētes qꝛ
vetus homo noster simul cru
cifixus est scꝫ cū xp̄o ut destru
atur corp9 peccati ⁊ nō vltra
seruiam9 pcc̄o Terci9 vero spi
ritualis homo est ⁊ interior·
de quo p̄·cor̄·ij· dicit Spūa
lis aūt hō iudicat ōia ⁊ ipse
a nemine iudicatur·vbi glō·
Spūalis autē est homo vita
vel sciā Spiritualis ē vita q̄
spūm dnī hn̄s rector ē·aīmā
regit· Sciēcia vero spūalis ē
qꝛ ⁊ si ex pte ⁊ p speculū videt
tn̄ de do ſm ymagines corpo
rū vel legis lrām vel hūanam
phiam non sapit sed spiritui
dei subiect9 certissime ac fideli
ter iudicat ōia certa fide oc
cultoꝝ non patenti cogiōe
⁊ ipse a nemine scꝫ a nullo ho
mine animali iudicatur id est
intelligitur·vtrꝝ bn̄ vel male
intelligat hui9 hominis spūa
lis radix est gratia fides ⁊ cari
tas Stipes aīme ei9 eēncia·ra
mi potētie·gēme cogitatus·
folia verba·flores volūtates·
⁊ fructus virtutes ⁊ eaꝝ opa
De quib9 apostol9 Rō·vi·di
cit liberati a pcc̄o·serui autē fa
cti deo·habetis fructū vestrū i

sanctificacõem. finem vero vitam eternã. gracia aũt dei vita eterna in xpõ domino nostro. Et ad Eph. iij. Flecto genua mea ad prẽz domini nostri ihesu xpi a quo omnis pr̃nitas in celo et in terra nominatur ut det nobis scđm diuicias glorie sue virtutem corroborari p spiritum eius interiorem hoĩnem habitare cristũ p fidem in cordibus vr̃is in caritate radicati et fundati ut possitis cõprehendere cum õmibus sãctis q̃ sit latitudo longitudo sublimitas et profundũ. Hinc btũs Greg. in omelia quadã ut mlti arboris rami ex vna radice pdeunt. sic multe virtutes ex vna caritate generãtur. Nec habz aliq̃d viriditatis ram9 boni opis. si nõ manet in radice caritatis Ex q̃b9 iã patent cuinctis quãta dãna hõib9 inferãt q̃ velut nociue formice fidẽ grãm vel caritatẽ de cordib9 hõmũ cassant Piger: Puto demões in hmõi radicibus dãna maxia inferre. qñ eos cõstat alicui9 hõis corp9 potent possidere. qz in hoc õniũ triũ q̃s descripsisti arbor radices ledere videtur. q̃obrem scire cupio de hac materia vtrum tm̃modo pro grauibus criminibus possideant. Quibz modis vexent et possideant et quibus remedijs iuuari valeant possessi. Theolog9: Satis bene cõsideras sed non distinguis. Diuersimode enim diu̇ si possidentur. quidam plus. alij minus per demones a quibus non semp potent possidẽtur. nec propt q̃dlibet mortale peccatum quis possidetur. Vnde ad primã tuam questionem audi sãcti doctoris qđ libeto t̃cio questiõe tercia respõsũ Nũtum inquit ad corpus põt dyabolus hominẽ sb stancialit inhabitare sic patet in arrepticijs. sed hoc magis ptinet ad rõez pene q̃ ad rõez culpe. Pene aũt corpales huius vite nõ sẽp cõsequũtur culpaz eius q̃ puitur sz qñqz nõ peccãtibus inferũtur ut dr Joh. ix. de ceco nato et hoc mõ ẽ ẽm altitudinẽ incõprehẽsibiliũ iudicio dei. vñ nõ cũ qualibet culpa mortali dyabolus inhitat hoiez sbalit eciã q̃tũ ad corp9 Hec ille Repio aũt q̃ qñqz de cau aliquẽ ctĩgit possidei Aliqñ pro xpo maiori suo meito Aliqñ p alieni leui delicto Aliqñ pro suo veniali pccõ Aliqñ p gui pccõ alieo Et aliqñ p magno facioẽ xpo De pmo ptz in dyalogo seueri btĩ Martini carissimi discipuli

vbi fertur quēdā patrē sāctis
sime vite tāte dotatū in grā ex
pellēdi demones·ut hij nedū
verbis suis ꝓpriis fugarētur·ꝫ
etiā eiusdē pris epistolis a ci
licio·Cū autē coram mūdo pa
ter esset celeberrim⁹·se tēptari
sensit vana gloria·Cui vicio
licꝫ viriliter resisteret·tñ ut humi
liaret amplius totis p̄cordiis
deū p̄cabatur quaten⁹ quinqꝫ
mensibus a demone possidē
tur·Qd̄ ⁊ factū ē Nā eū statī
possessum vinculari oportebat
a oia applicare sibi demonia
cis cōmunia Finito aūt qnto
mēse prorsus a ab ōi vana
gloria a a demōe liberatus ē·
De secundo qūo ex alieno le
ui delicto·aliq̄s possidet poit
exemplū btūs greg·de beato
Eleutherio abbate viro sim
plicissimo q̄ cū ꝓpe monastei
um virginū pnoctaret ei igno
rāti ꝯmendauerūt ad suā cellā
pori puulum puerꝝ qui omni
nocte vexabatur a demōe sed
eadē nocte a demōe liberatus
ē p pris pñtiā·Hic cū rē didi
cisset gestā ⁊ puer iā positus es
set in mōsterio sancti viri· a
trāsactis multis dieb⁹ paulo
immoderate letus de libracōe
pueri.ait ad cōfratres suos·
Fres dyabolus ibi cū illis io
roib; iocabatur·ꝫ vbi ad ser

uos dei venit·puerū hūc acce
dere nō presūpsit Et ecce sta
tim dyabolus puerꝝ vexare ce
pit a p lacrimas a ieiunia sci
viri ⁊ cōfratrꝝ difficulter sed ea
dem die liberatus ē·De tcio vi
delicꝫ de ꝓpo veniali pcō ptꝫ
p Cassianum collacōe abba·
sereni p̄ma dicētem de Moy
se Moyses inq̄t in heremo cū
singularis a incōpabilis vir eēt
ob rephēsiōem vnius bmōis
quē con abbateꝫ macharium
disputās paulo durius ꝓtu
lit·quadā scꝫ opiniōe pūetus
diro cōfestim traditus est de
mōi·ut hūanas egestiōes ori
suo ab eo suppletus ingereret·
qd̄ flagellum purgacōis grā
se dñs intulisse·ne scꝫ in eo vel
momētanei delicti macula re
sideret velocitate curacōis eius
atqꝫ auctore medio demōstrā
uit Nam cōtinuo abbate ma
chario in orōne submisso di
cto citius·nequā spūs ab eo
fugatus abscessit Simile vi
detur huic qd̄ p̄mo dyalogo
rū refert btūs grego·de qua
dā dei famula in mōsterio vir
ginū que ortū ibidē ingressa
lactucā cōspitiēs a ꝯcupiscēs
quā signo crucis bñdicē obli
ta:auide momordit·arrepta
a demōe cecidit ⁊ vexabatur
q̄usqꝫ statī vocato btō ibideꝫ

pre equicō p eūdem liberata ē De qrta causa qua dictū pro alieno graui pccō aliquē possi deri·ptꝫ ibidem p btūm greg· Nam ut refert btūs Fortuna tus epūs dyabolū ab obsesso homine ꝯpulerat Uero igitur demō idez in spē pegrini p pla teas ciuitatis clamare cepit· O virū sāctum fortunatū·eie cit de hospitio pegrinū quē q̄ dā vir inuit auit suū ad hospi ciū et querēdo causā expulsio nis est gauisus sup derogacō ne sācti viri quā a pegrino si cto audiuit·Exinde aūt dya bolꝰ puerū inuasit et prunis in iecit·ac aīmā eius excussit·sic qꝫ pat miser primū quez rece pissꝫ hospicō intellexit·De quī ta vero causa ꝓprij facinoris et magni omunīter tam in sacra scriptuā q̄ꝫ in sāctoꝝ passiona libus legīmꝰ Nā sic pmi Reg· ·xv·saul inobediēs deo posses sus ē·Tēpe quo in vniūsitate Coloniēsi sacre theologie stu dio ascriptus fui·qdā virgo quindecī vel sedecim ānos ha bens moribus ſm seculū satis composita in domo cuiusdam sue cō sanguinee nutriebatur extra domum pntum Cūqꝫ co gnate sue ciphum satis vilez terreum quēdam a casu fregis set cognata ira replebatur in

lapsus neglīgētiā et in reaꝫ v gīnem que virgo tanto hoc molestius tulit qnto vasculū vilius extitit·In iram igit cō mota virgo·hora sumendi ci bum nec comedere nec ad mensā pre ira se presentare vo luit Cuiꝰ cognata ait Opor tet ut comedas Ac virgo apō se ut mihi postmodū et exorci ste retulit suo·huiuscemodi verba ſbmurmurādo dicebat Si me oportet edere in nomi ne dyaboli fiat·Hic mensaꝫ accepit·benedictōem mense quā bene sciebat dicere negle xit·et in primo morsello ut pu tabat muscam ori illatam sen sit·quā cum nulla arte eicere valeret: deglutiuit·et immedi ate obsessa fuit·semp tamen vsum racōnis bonum habuit licet sepe satis vexaretur a de mone Cum autem in domum pntum cum magna mesticia reduceretur·et diutissime nul lus repiretur qui liberare pos set·tandem quidā frat nostri ordinis nunc magister Got fridus slussel sacre theologie professor calamitati parentū et puelle cōpaciens se de eius exorcisacione intromisit·pa cto tali premio·ut si liberare tur nihil terreni exorciste da retur·sed puella in castitate

solita si vellet. libere ꝛ nō i matrimonio de cetero deo militarꝫ. legit igr pater pfatus missaꝫ. obtulit obsessa oblacōeꝫ cōsuetā in eadem affuit p totum ꝛ in nullo vexari videbatur. finito qꝫ officio post satis diutinū exorcismi actum mēbris oib; virginei corpis pene precōtusꝭ exijt demon ꝛ ita v go deinceps dn̄o in castitate seruiuit. Porro quo ad scdm dubiū Quibus modis demō possideat vel homines ledat. ad plenū puto nullus in hac vita sine miraculo possꝫ edicē Sunt tn̄ sex modi satis cōuenientes ut pfunctorie transeamus. quib; ptātem exercent in hoies. ſꝫ tmmō p q̄to a deo pmissi fuerint. Alaꝫ vexāt aliqn̄ tm̄ in rebus fortune exterioib; Aliqn̄ etiā aliquos in pprijs vexant tm̄modo corpoibus Aliqn̄ in corpe simul ꝛ in potēcijs interiorib; Aliquando quidē p eos intus ꝛ extra solū temptantur Alij castigacōe corꝫ ad temp9 tm̄mō vsu rōnis priuātur Alij vēo velut bestie irrōnales reddūtur. De tribus pmis manifestū est in btō Job deū demonē licētiasse in res exteriores eius tm̄mō. qn̄ deus sathan ait Ecce vniuersa que hab; in manu tua sūt. tm̄tū in eū ne extendas manū tuā Job primo In corpus vbi postmodū ait ibidē. ij. Ecce in manu tua est. verꝫ tn̄ animaꝫ eius serua id est vitā eius ne auferas In potētias interiores vero agendi ptātē dedit ibidē. vij. vbi dicit Job ad dn̄m Si dixero cōsolabitur me lectul9 me9 ꝛ releuabor loquēs mecū i strto meo Terreb me p somnia ꝛ p visiōes horrore cōcuties demōe scꝫ procurāte ſm Nico. de lyra Nam ut scūs Thō. ibidē ad litterā exponit hoines sapientes qn̄ solitarij sūt ꝛ a tumultib; hoim ꝛ negociorū semoti: tunc magis loqui possunt ſm rōneꝫ aliq̄d cogitādo. ſꝫ ista remedia Job iuuare non poterant qꝛ tpe q̄ hijs remedijs vti debebat ad erāt sibi alia impedimēta quibus pturbabatꝭ scꝫ sōnia terribilia ꝛ horribiles visiones. ꝛ hoc est qd̄ subdit. Terreb me p somnia que scꝫ dormiēti apparēt ꝛ p visiones q̄ scꝫ apparēt vigilāti ab vsu exteriorum sensuū alienato Solent nocturna fantasmata conformia esse diurnis cogitacōib9 Vn̄ qꝛ Job in die mortis sue cogitabat similib; fantasmatibus pturbabatur in nocte Infirmitas enī corpis ad hoc

opat^r·ut pturbata fantasma
ta dormientibus appareant·
Sic igitur vndiqꝫ consola
cōne exclusa nullus modus
Job r̄manē videbatur tot an
gustias euadendi nisi p mor
tem·Horrore inquit cōcuties
De quarto dyabolice vexacō
nis modo patet in Juda Joh·
decimotercō Cū iā dyabolus
misissꝫ in cor ut traderet ihm
Judas Vbi btūs Augustin9
dicit·Missio illa spūalis sug
gestio est ꝛ non fit p aurem
sed p cogitacōnē·De quinto
modo habes Math·decimo
septimo In lunatico exemplū
cuius pat^r ait ad ihum Domi
ne miserere filio meo q2 luna
ticus est ꝛ male patitur Et de
saul p̄mi Reg·decioqn̄to ꝛ in
sequētib9·De·vi·mō tipū ges
sit illa mulier quā ut xp̄us ait
alligauit sathanas·xviij·an
nis ꝛ erat inclinata nec omni
no poterat sursū respicere sic
nec bestie ut ptꝫ Luc·xiij·vbi
glosa basilij Brutorꝝ siquidē
caput humi deflexū est ꝛ terrā
cernit·caput hōis erectū est
in celū·oculi supna cōspiciūt
De tercij solucōe dubij quibꝫ
remedijs liberentur possessi a
demone^s Qn̄qꝫ repiuntur p
talibus expta anthidota·ali
qui enim liberati sunt per exor
cismos ecctie·aliqui vero cōtri
cōe verā vl' cōfessiōe.aliqui eu
caristie sacra cōmuniōe·aliq̄
sanctorꝝ locorum applicacōe
vel bonorū oracōne·Aliq̄ etiā
in excōmunicacōnis absolucō
ne·De p̄mo satis dcm̄ ē·Et de
scdo p̄cedēti capi·De t'cō dic·
Cassian9 colla·abbat^r·prima
Cōmuniōnē sacrosācta m ne
quitie spiritib9 tr̄ditis a senio
ribus nostris nunq̄ meminī
int'dictū qn̄imo si possibile es
set ꝛ quotidie eis impartiri eam
debere cēsebant que ad purga
cōnem ac tutelam corporis ai
meqꝫ puenire credenda est q̄
ab homine percepta·eum qui
in mēbris eius insidet spiritū
seu in ipsis latitare conat^r ve
lut qdꝫdaꝫ exurens fugat incē
dio·hoc nāqꝫ modo curatū·ꝛ
abbatē Andronicū nup asperi
m9 aliosqꝫ q̄ plures Magis
nāqꝫ ac magis inimicus insul
tabit offense·cū eum a celesti
medicina viderit segregatum
tn̄toqꝫ durius ꝛ frequentius
attēptabit:qn̄to eū a spiritu
ali remedio senserit longius
abdicatū·Hec Cassi·Et iterꝝ
de eisdē ibidē dicit·Duo h cre
dē imobilit' optꝫ p̄mo q2 sn̄ dī
pmissu null9 ab eis spiritibus
oino temptat^r·secūdo q2 oia q̄
a dō nob inferūtur siue tristia

ad presẽs siue leta videãtur. velut a piĩssiõ prẽ Clemẽtissiõ q3 medico p nostris vtilitati bus irrogãtur. ⁊ idcirco eos velut pedagogis traditos hu miliari. ut discedentes ex hoc mũdo vel purgacões ad vitã aliã transferãtur vel penali vi gore plectantur. q̃ ẽm Ap̃lm traditi sũt in p̃senti sathane i interitũ carnis. ut sp̃us salui fi ant in die dñi nostri ihũ xp̃i. ¶ Piger. Quid ergo erit de vsum rõnis nõ habentibus q̃ se pbaẽ nõ possunt. ⁊ sic edere de cibo hoc ẽm Ap̃lum nõ va lent. ¶ Theolog9. Sc̃us do ctor de hoc i t̃tia pte. q. octaua sic distinguit de õmb9 amen tibus. Aliqui mq̃t dicuntur nõ habere vsũ rõnis dupliciẽ vno mõ qui hñt debilez vsũ rõnis. sicut dicitur non vides qui male videt ⁊ q2 tales pñt aliquã deuo cõ e3 cõ cipe huius sacramẽti non est eis hoc sa cramẽtũ denegãdũ. Alio mõ dicũtur aliqui nõ habere vsũ rõnis q2 sic a natiuitate pmã serũt ⁊ sic talibus nõ est hoc sacramẽtũ exhibẽdum q2 in eis nullo mõ p̃cessit huius sa cramenti deuo cõ Aut non sẽp caruerũt vsu rõnis. ⁊ tũc si p̃ us qñ erãt sue mentis cõpotes apparuit eis hu9 sacramenti deuo cõ. dẽt eis i articulo mor tis hoc sacramẽtũ exhiberi nĩ si forte timeaẽ piculum vomi tus vel exspuicõnis. vnde legi tur in cõcilio Carthaginẽsi ⁊ habetur in decretis di. xxviij. q. vi. Is qui in infirmitate pe nitẽciam petit si casu dum ad eum inuitatus sacerdos venit oppssus infirmitate obmutue rit vel in frenesim conũsus fu erit. debet testimoniũ quei ab hijs qui eũ audierũt. Et si cõ tinuo creditur moriturus re concilietur p manus impositi onem ⁊ infundatur ori ei9 eu caristia. De baptisatis q̃ corpo ralit̃ ab immũdis spiritib9 ve xãtur est eadem racõ ⁊ de alijs amentibus. Hec Thõ. ⁊ ad hoc Cassianũ allegat Addit tñ in. iiij. dis. ix. Demoniacis non est denegãda cõmunio. nisi forte certum sit p aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic pe. de palu. addit. In hoc casu pro excõmunicandis sunt habendi qui traditi sũt sathane. Hec pe. Ex quibus liquet q2 si aliqui sunt possessi a demone etiã ppẽ sua crimina hñtes tñ lucida interualla et rationis vsum postea conũtũ tur de pc̃cis vel debite confitẽ tur. tales cum sint absoluti co rã deo: nullatenus sũt a cõione

diuinissimi sacramenti eucaristie sequestrandi. De sāctoꝝ locoꝝ applicacōne vel deuota orōne qđ ꝑ quinto remedio tactū fuit. legende sāctoꝝ referte sunt. Merita eni sancto rum martirū confessoꝝ et virginū exigunt ut hij spiritꝰ nequā scōꝝ in pria existenciū intercessiōe vincūtur quos sancti in via vicerūt. Similit̄ viatorū deuote orōnes liberacōe͞ꝫ obsessoꝝ obtinuisse sepe legūtur. Vn̄ ad hoc hortatur Cassianꝰ vbi supr̄. Si inquit haberemꝰ hanc sententiā ꝑmo fidem quā supꝰius cōprehendi ut et ōnia ꝑ dominū fieri et ꝑ vtilitate animaꝝ dispēsa vniuersa credamꝰ non solum nequaꝙ̄ despitiamꝰ eos sed etiā pro eis inquit tanꝙ̄ pro mēbris nostris incessanter orabimus eisqꝫ totis visceribꝰ ac pleno compatiemur affectu. De sexto modo absoluēdi ab excōmunicacōe sciendū ꝙ nec iste cōmunis ē nec forte licitꝰ nisi habenti auctoritatē et spālem reuelacōnē vel ꝓbabilitatem ꝙ possessus quis sit ꝓpter excōmūicacōnē ecclie sic Apostolus ꝑ. cor. v. excōmunicatū a se et a plebe corinthū fornicariū trdidit sathane in interitū carnis ut spiritus saluus fieret in die domini nostri ihesu cristi id ē ut glosa dicit vsqꝫ ad illuminacōe͞ꝫ gratie contricōis vel ad iudiciū Et pseudo doctores qui fidem ꝑdiderant videlicꝫ hymeneū et alexandrū trdidit sathane. ut discerent non blasphemare ꝑ. Thi. ꝑ. Tante eni ꝑtātis dicit glosa erat aplus. tantāqꝫ gratiā habebat. ut recedentes a fide solo verbo traderet dyabolo vn̄ scūs Thōs in. iiij. di. xviij. vbi mgr̄ tres effectus excōmunicōis tradit. eosdeꝫ sic declarat sanctus doctor Ex hoc ipso vero inquit ꝙ aliqs suffragijs ecclie ꝑuat̄. triplex incōmodū incurrit ꝑ tria que quis ex suffragijs ecclesie cōsequitur Valent enim ad augmētum gratie eis qui habēt vel ad merendum eis qui nō habent. Et q̄ꝫtum ad hoc magister dicit ꝙ gr̄tia subtrahitur ꝑ excōmūicacōe͞ꝫ. Valent etiam ad custodiam virtutis Et q̄ꝫtū ad hoc dicit ꝙ ꝓtectō subtrahitur non qꝛ ōnino a dei prouidentia excludantur sed ab illa protectōne qua filios ecclie spetialiori modo custodit. Valent etiam ad defendēdum ab hoste ⁊ q̄ꝫtum ad hoc dicit ꝙ dyabolo maior potestas seuiendi in ipsum datur.

⁊ corpalit᷑ ⁊ spūalit᷑. vn̄ in pri
mitiua ecc̄ia qn̄ oportebat p
signa ad fidem hoies inuitaē
sic spūssanctus visibili signo
manifestabatur. Ita excōmuā
catus corpali vexacōne a dya
bolo innotescebat nec ē incō
ueniēs si ille qui nō est despe
ratus hosti datur. qꝛ nō dat᷑
ei q̄si dānandus sed q̄si corri
gendꝰ Cum in ptāte ecclesie
sit ex eius manu ipsū eripere
cū voluerit. Hec Tho. Ex quo
vltimo verbo patz sextū reme
dium Sz cauendū est valde
exorciste cuilibz ne de suis vi
ribus facilit᷑ p̄sumat aut iocū
ā ludū serioso dei opi intermi
sceat. ā supsticōsum vel suspe
ctum aliquid de maleficō adi
ciat Alio qn̄ penā vix euadet.
ut declaratur p exempla Et ā
de p̄mo refert btūs greḡ. pri
mo dyalo. de quadā cōtra cō
scienciā suā a marito petente
⁊ obtinente debiti reddicōez
in vigilia dedicacōis ecc̄e sā
cti Sebastiani qꝛ coñ oscien
ciā se pcessiōi ecclesie immiscu
it possessa est ⁊ publice furie
bat Quo viso sacerdos eiusdē
ecc̄e ex altai syndone tulit eā
qꝫ cooperuit Sed ⁊ hūc sac
dotem repēte simul dyabolus
inuasit Et qꝛ vltra vires volu
it quicq̄ p̄sumē compulsus ē
cognoscē in sua vexacōne q̄s
eēt. Hec greḡ. Nec de officio
qd̄ exorcistatus sāctum ordi
nez requirit. quis iocū faciat
Nā vidi in Couentu Coloni
ensi fratrez verb satis iocosū
sed in gr̄a expellendi demōes
valde famosum. Hic cū in ter
minis ouentus coloniens de
monē in obsesso corpe artarz
Iā demō petiuit a fratre locū Exemplu
recedēdi. quo gauisus frat᷑ ait
in ioco In cloacā meā vadas
Exijt igitur demō. ⁊ nocte cū
frat᷑ ventrem purgaē vellet:
demō tam dire eum torsit ꝓpe
cloacā. ut vitā cū difficultate
saluaret. Cū p̄terea malefico
rū p̄sidia sup possessos inuocā
tur. finis deterior q̄ pn̄cipiū
sepe efficitur. vn̄ de p̄fata femi
na refert greḡ. vbi supra Cū
inquit ꝓpinqui eā carnaliter
amātes atqꝫ amādo psequen
tes ad obtinend salutis reme
diū maleficis tradiderūt. du
cta igitur p eos ad fluuiū atz
in aquā .mersa. ⁊ multis incā
tacōibus agitata. ⁊ dū vnus
demon ab ea expelli debuit. le
gio eā intrauit. cuiꝰ distinctis
vocibꝰ iā clamaē cepit Qd̄ tā
dem cōsanguinei confitentes
⁊ de hoc dolētes. eā pn̄tarunt
scō epō Fortunato q̄ diutur
nis orōmbꝰ duobꝰ diebz eā

ex integro sanauit.

Capitulū Duodecimū

Ad sūmitates arborū formice scandunt et ibi earū floēs aliquē sepe gramina et fructus ledūt. Que radices sint arborum et rami in morali intellectu q ledi pos sūt a nociuis formicis: dictū est i pcedētis capitu. pncipio Flores aūt sūt bona pposita et fruct9 opa. verba vero velut folia. Vn̄ Ecc̄i. xxiiij. Ego q̄si therebintus extēdi ramos me os et ram mei honoris et gr̄tie Ego quasi vitis fructificaui su auitatē odoris et flores mei fru ctus honoīs et honestatis. vbi glosa Therebintus arbor est fructuosa. flos racemosus sic oliue s3 rubeus. folia hab3 dē sa et folliculos emittētes que da3 aīmalia quasi culices ple nos resina que de cortice erū punt. per therebintū significa tur eccīa que p totū orbem ra mos pdicacōnis et fidei extēdit cuius resina pcipua id est am marū medicina. Masculi hu ius arboris sine fructu sunt q3 qui in se cōfidūt fructū vtutis non fatiūt. Feminarū aūt duo genera sunt et cū vite mature scūt. Qui em̄ infirmitatē sua3 agnoscunt et spē suam in dn̄o ponunt fructum martirij sibi acquirunt. Aut p cōtinentia3 aut mūditiam cordis et corpo ris spūale pmiū possidebunt. Qui etiam sint flores et fruct9 vinee spiritual' in hec verba tr̄ dit beatus Gregorius libro dundecimo moralium. Bene inquit per salomonem dicit Mane surgamus ad vineas Videamus si floruit vinea. si flores fructum pturiunt. Flo rent quippe vinee cum mētes fidelium bona opera pponunt sed fructus non piunt si ab eo qd pposuerūt aliquib9 victi erroib9 infirmātur. Nō ēgo intuendū est si vinee floreāt. sed si flores ad partū fructuū cōualescūt. Quia mirū non ē si quis bona inchoat. s3 valde mirabile est si intencōe recta i bono ope pduret. Vn̄ fit ple rūq3 ut si in bono ope recta in tencō non tenetur: etiā ipsum hoc opus qd bonum credit amittatur. Hec ille Orādum ergo nob ē deuote cū ps. Dn̄e de9 virtutū vide et visita vineā istam quā plantauit dextera tua et ne singularis fer9 eam depascat aut ap ea3 determin3 de silua Ne etiam dn̄s de vob sic de gente maligna cōmne tur illud Ezechie. xxxix. Feris auib9 ōmq3 volatili et bestijs terre dedi te ad deuorandum.

glõ· adũsarȷ̃s ptãtibȝ. demo nibus scȝ qui iuxta viã come dũt sementẽ· venit enĩ dyabo lus et tollit verbũ de corde hoi num ne credentes salui fiant ut ipa veritas ore expssit xpo ¶ Piger· finem tractatus p pe hemus. De maleficiis igitur adhuc opacõibus scire desidero vtrũ ne alȷ̃ modi sint qbȝ possidere cõsueuerũt demões i hac vita homines ¶ Theolog9 · Tres adhuc mihi occur rũt· vnus est in corpali vexati one · alius est in anime neca cõne· Terti9 est in sola opini one· Prim9 aliqñ fit sine deli cto pprio· Secũdus semp cũ morli pccõ· Terci9 oritur ex cõplexiõis vicõ· primus ẽ de quo late dictum est in pcedentibus ¶ Piger · Vnũ adhuc est mihi dubiũ de pfata mate ria· vtrũ ne p herbas· petras et melodias valeant expelli de mões ¶ Theolog9· Valent certe talia nõnunqȝ debite ap plicata. et si nõ semp ut ex to to tamẽ ut pro pte liberentur patȝ illud Thobie· vi· vbi Ra phael ait· Thobie Cordis p ticulaȝ scȝ de pisce quẽ cepisti si sup carbones ponas fumus eius extricat oẽ genus demõi orũ siue a viro siue a muliere· ita ut vltr̃ nõ accedat ad eos

Idẽ i effectu patuit ibidẽ· viȷ̃· vbi magister in historia sic addit Nec sup hoc mirai debe mus cũ fumus cuiusdã arbo ris aduste eãdem vim habere phibeatur· Nec hoc venerabi lis hugo negat· cõmunicãdo eãdem historiaȝ· ymo beatus Hiero· dicit Demoniũ sustinẽ ti licet petras vl' herbas habe re sine incantacõe et habetur in for̃· xxvi· q· vȷ̃· Demoniũ sustinẽti Ad idem allegat domi nus wilhelmus parisieñ· vltia pte sũme sue de vniuerso satis probabilit̃. pterea certũ est exorcismi iure te aliquos fide les in vsu habuisse· vñ Actu· · xix· de septem refertur Sup quo dicit mgr̃ in historia licȝ p exorcismos salomõis eiece rint· nõ tamẽ absqȝ laboẽ mlto· ꝟ quibusdã herbis et gem mis adhibitis ut tradit Iose ph9 hec ibi· Dicit ꝙ pnõma ta nõ directe de sui natura ad uocant vel cõpellũt demones vicȝ verba· herbe et petre ut di cit sanct9 Thõ· in· iȷ̃· di· vȷ̃· articulo vltio· Nõ est inquit credẽdum aliquibȝ vtutibus corpalibus demões sbiacere· et ideo non coguntur inuocaci onib9 et factis quibusdaȝ ma leficiis nisi inqȝ tũ p hoc fedus cũ eis initur scdm ꝙ dicitur

p ysaie. xviij. ꝑcussimꝰ fedꝰ cum morte ⁊ cū inferno fecimꝰ pa ctū Et illd Job. xl. An extrahē poteris leuiathā hamo ⁊ sequē tia sic finalit̃ expoit ſm Tho. dicētē Si q̃s rectē ꝯsideat oīa p̄missa videntur ptinere ad p̄ sūptionē nigromāticoꝝ cōsu tandam q̄ nituntur cū demōi bus pactum inire ac eos sibi subicere vel qualitercūqꝫ con stringere. Ostēso ergo ꝙ hō non pōt vllo modo sua virtu te dyabolū supare qd ex ōni bus p̄missis ꝯcludit dicēs et subdēs Pone sup eū manū tu am: subaudi si potes q̄si dice ret nullo mō tua v̄tute potes Supatur tamē virtute dīna. Vnde subdit Memēto belli. q̊ scꝫ ego coñ eū pugno Hec de Thō. Vñ etiā postea capi. xli. dr̃ Nō est ptās sup terraꝫ q̄ ei cōpetur Sup q̊ idē p hoc inq̃t signat̃ ꝙ nulla virtus corporal̃ pōt adequari ptāti demonis q̄ est ptās spūal̃ na ture Et seq̃tur Qui factus ē ut nullū timeret. Dyabolus enī ꝙ ordinacōe sue nature in q̄ factus ē a deo ut nec hōīē tīe at nec aliquā creaturā corpa lem Hec de Tho. Indirecē aūt quodāmodo demōe obsessus pōt v̄tute melodie vel herbe l̃ corpalis rei sibi a naturāli ꝓpe

tate inexn̄te cerebrū vel ptem corpis lesi a demōe sanare vl̃ reducere ut tolerabiliꝰ hēat. ut tenet dn̄s Albtus Luc. ix. ⁊ Nicola. de lira p̊. Re. xvi. ⁊ doctoēs ibid Nec oīno certū ē demōes aliq̊s n̄ in penā i po testate eoꝝ impediri q̄ igne corpali crutiātur ⁊ scōꝝ orōi bus Certū etiā ē eos p̄fatis re bus si in laudē dei vel sāctorū assumūtur vel cū inuocacōe di uina ⁊ btōꝝ sepe crutiari ut i multis legēdis scōꝝ ptꝫ. Pre tēa qd hijs maiꝰ ē: tenet pau lꝰ burgēſ in addicōibꝰ sup p̊. Re. xvi. hanc ꝯclusioneꝫ vicꝫ Nō solū ꝯcedēdū vidr̃ ꝙ aliq̄ sēsibilia pñt afflicti a demoni bus leuiꝰ ferre. ut scꝫ Nicolaꝰ de lira tenet. Sꝫ ꝙ etiā p sēsi bilia aliq̄ a demonibꝰ afflicti possint totalit̃ liberari. qd pro batur p eandē rōem quā Ni colaꝰ adducit Nā cū demones nō possint mateiam corpaleꝫ ſm suā volūtatē trñsmutare ſꝫ mediātibꝫ actiuis q̄litatibꝫ q̄ disponūt materiā ad suscipiē dū actōeꝫ afflictiuā in corpibꝫ ab eis obsessis ut Nicol. dic̄. Ead rōe p aliquā rē sensibilē pōt cāri dispoſicō i corpe hūa no p quā nō sit aptū ad susci piēdū actōeꝫ demōis. v̄bigrā Nā maia ē maxime dispositia

ad alienacōēȝ mētis ſm medi
cos ⁊ p cōſequēs ad ſuſcipiē
dū afflictōem dem ōiacā Que
quidē manica paſſio ſicut po
teſt alleuiai p ſenſibilia medi
camina ſic ⁊ penitus curari et
p ōns curata eēt talis diſpoſi
cō in corpe hūano ad ſuſcipiē
dū afflictōeȝ demonū corrñdē
tem tali diſpoſicōni ⁊ ſic rece
det penit9 afflictō demōis acti
ua recedente paſſiua in poſſeſ
ſo Idem pōt dici de iecoē piſcis
Thobie Idem de melodia da
uid. racōne cuius licet primo
refocillaretur ſaul ⁊ leui9 ha
beret tamē tōliter expulſus fu
it p eam Vñ dicit littera rece
debat ab eo ſpūs malignus.
Nec cōſonū eſt littē dicere q
hoc fiebat ex meito dauid ſeu
p orōnes eius q̄ nō eſt veriſi
mile q hoc ſcriptura taceret.
cum eſſet in laudē dauid nō
bilit de quo tñ nullaȝ mentio
nem facit. Hec de pau. Secū
dus vēo modus quo demōes
poſſident homines eſt grauiſ
ſimus de quo Caſſianus colla
abba. ſerenī p̄ma dicit Illi ſūt
vere miſeri ac miſeābiles iudi
candi qui cū ſe vniuerſis cri
minib9 flagicijſq̄ꝫ ꝯtaminent
nō ſolum nullum in eis viſibi
lit ſignū dyabolice ſupplecio
nis oñditur. ſed ne aliqua q̄

dem opibus eoꝝ ꝯdigna tēp
tacio nec vllū flagellum cor
rep cōis infertur Nō enī me
rentur celerē tpis iſtius expe
ditāq̄ꝫ medicinā. quorū duri
tia ⁊ impenitēs cor penaȝ vite
pſētis excedens theſauriſāt ſi
bii p̄ iram ⁊ indignacōeȝ in die
ire ⁊ reuelacōnis iuſti iudicij
dei. In quo vermes eorū non
morient ⁊ ignis eoꝝ nō exti
guetur. Et iterū idē Caſſian9
opando corpalē obſeſſiōem ⁊
aie p peccatū. paulo antea di
xit Multo grauius inq̄t con
ſtat illos vehemētiuſq̄ꝫ vexai
qui cū corpaliter ab ipis ſup
pleri minime videātur. anīo
tñ pnicōſius poſſidentur. eoꝝ
ſcȝ vicijs vel voluptatibus in
uoluti. ſm apli nāq̄ꝫ ſentētiā
A quo quis ſupatur eius ſer
uus efficitur niſi q in hoc iſti
deſperacius egrotāt q eū ſint
eorū mācipia nec impugn̄ri ſe
ab illis nec dñatum eorū fer
re cognoſcūt. Terti9 modus
poſſeſſiōis nō eſt verus nec p
p̄us ſȝ tm̄ putatiuus quo q̄
dā aut ex tēptacōe meā demo
nis aut ex vicō corporee com
plexionis ſeſe poſſeſſos exiſti
māt. Noui in ciuitate Nuren
bgenſi quandā iuuenē de di
ciorībus ⁊ maiorib9 honeſtā
dñam in matrimonij lege ſub

viro constitutam. Hec per quatuor circiter annos se so la conscia et quadam deuota sibi famula putabat omnino se esse possessam a demone. Et quia se notari timuit et natos quos habuit si proderet apud semetipsam tabescere cepit in corpore tam grauiter ut nec pueri quos hebat pulchros nec mariti admodum probi presentia neqꝫ amicorum vel epularum quarumcunqꝫ deli tie eam letificare valerent ve ni ego ad locum predicte ci uitatis et quia mei noticiam habuit. ideo in porta conuen t9 me de aīe salute et de alijs consulere cepit Cūqꝫ int' mea verba demonem nescio quo casu nominarem diuertere ce pit femina a me caute caput ut faceto more saliuā eiceret. Ex fantasijs enim preteritis quotiens nomē demonis no minari audierat. horruit eius animus ex cōtracta assuetudi ne. Post quedam igit' verba cum in gestu femine timorē ei us quem celauerat agnouis sē sibi dixi domina si mihi ve ritatem fateri volueritis: secre tam vestrā temptacōeꝫ quā celatis indicabo. que respōdit āmirādo Ita fatiā si veritatē di xeritis Tūc ego Vos putatis vos eē possessam. De quo stu pens rūdit. veritas est et hec mea grandis dudū tristitia ex titit et durat hodie Visa itaqꝫ condicione femine et auditis sui timoris circumstancijs: si bi dixi. Secura estote. posses sa non estis. Sed aut temp tacō est aut manie naturalis passio Quo audito cepit gau dere et melius dietim habere. Multoqꝫ tempore postea vi uebat alacriter et honeste.

Tempoē quo in wienensi ste ti studio: fuit ibidem ciuis vnus vxoratus de melioi ciui tatensium prosapia mihi mł tisqꝫ notus. Hic i forma stre pitus cuiusdam secularis iudi cij caucōem quandam littera toriam produxit in medium inscius ut multis videbatur que opposita solis radijs qui busdam videbatur per rasurā falsificata. Super quo post modum clam auisatus coraꝫ amicis. quia probus et fide di gnus semper extiteāt satis eru buit et se die noctuqꝫ perpetue infamie maculam contraxisse suspicabat'. nec super hoc cō solacōnem cuiuscūqꝫ recepit. Ductus igitur ad examen in medicinis expertorū. adesse iu uenī viderunt infirmitatē scꝫ manie. Vnde postqꝫ multa

sibi adhibita eēnt remedia. nec quicq̄ adiuuarent suase rūt caute medici multū prudē ter et catholice ut sacramētalē cōfessiōem faceret eucaistie sa cramētū recipet et se p ōnia dis poneret ac si mori vellet. ne ex mania futuā impsuasibilis si ne talib; moriēdo: putaretur a demōe possessus. et factum ē ita Nā paulo post sibi incidit q̄ mortuus eēt. et q2 mortui nec comedunt nec bibūt nec alia cōmunia viuis faciūt ita nec iste facere vlla psuasione voluit. vn̄ tandē mera fame in terijt nec iuuabat remedium quo quidā se mortuū fingens et comedēs silem ut fertur ali qn̄ sanaueāt maniacū. Vidi aliū nō de infimis in ciuitate Coloniēsi viz literatum et diuitē ac multū honoratū De cuius ore audiui q̄ quadā vice peri culose infirmabat Et iā lecto decūbenti vbicūq3 se inspexit si bi apparebat q̄ ipē duo hoi nes eēt de quo stupēs et an dor mir; vel amens eēt ambigere cepit. Deinde ↄcludēs q̄ hoc īpossibile essz ne ab alijs vsu rōnis puatus eē videtur. clā vocauit medicū corpis. q̄ ma niā adeē cōspitiēs. ↄfortabat infirmū bona spe et animū eua dendi dedit dūmodo ōnia sac

menta recipet. Quo facto. de die in diem cōualescebat infir m9 et cū grarū actiōe recedente infirmitate abscessit etiā. ama niaca passio. quā se habuisse postmodū fere cūctis celaue rat quousq3 me corā audiuit q̄ infirmitas hec naturalis es set In ciuitate alia noticiā alte rius magni et diuitis atq3 p bi viri habui qui licz essz ditis sim9 et ppetuis multis possessi onib9 reddituatus et vir ma gni cōsilij tn̄ timere cepit q̄ tā dē eum mendicare oporteret cū tn̄ ōniū iudicō tantaz eēt diuiciaz homo et puisus red ditibus ut ad comedendū ar gentū satis haberet si vellet. prefata igitur mania territus supr̄ modū g̃uabat nec vlla psuasiōe sibi ista a suo remo ueri poterat capite et ita catho lice fine nō tamē vita funct9 tādem Habuit ptunc filium iam adultū nouit traditum nuptui Qui nouit simili vexa tus mania grauius ca; in p̄fa ta materia q̄ pōt habere fert

Piger: Si ista passio quā tu ex medicoz libris maniam vocas ymaginacōes tā firmi ter solidat in mente hoīs. ut in ptāte liberi arbitrij non sit eas deponere Quale remediū adhibēdū est talibus quero

¶ Theologus: Medicorum interest taliusmodi dare remedia qui quidem sepissime salubria leguntur inuenisse antidota. In dyocesi bambergensi aliquando fui vocatus ad domum cuiusdam mechanici satis infirmi qui de anime sue salute totaliter desperate loquebatur. et crebro arma ut ipse seipsum perimeret solicite quesierat. Suasi quantum occurrit de sacre scripture passibus viro prefato mechanico videlicet maniaco ut vere dolens de peccatis suis veniam se a deo plene consecuturum firmiter speraret. sed nihil profeci. peccatum enim quoddam satis modicum ipse allegabat se fecisse necnon ingeminasse et idcirco se putabat atque dixit nō posse saluari. Institi autem acrius replicando maiores peccatores fore gratiam cōsecutos. Verum tamē ille verba mea explodit dicendo: Domine experiencie credo. Iam actu video ad inferni baratra et exinde versus me flāmas terribiliter aduolare conspicio. Tunc suasi ut medicus aduocaretur et remedia dormiendi vel alia necessaria secundum medici consilium applicarentur et recessi. Sequenti die redij et ut ātea de spe venie psuadebā. Ait ille putatis ne me veniā pecō et posse cōsequi. Rn̄di letus quod sic. Dormierat enim et per medicinalia melancolia tepuerat. Unde quia iam dubitauit animequior factus ad spem venie faciliter reductus eē videbatur.

¶ Piger: Fortassis hij quos contra fidei articulos nōnunquam per inquisitores heretice prauitatis repiuntur duri tali manica laborant passione. et ista ignorantes tales statim seculari trādunt brachio vbi cremantur precipitantur nimis.

¶ Theologus: Fieri potest per incautos inquisitores prout tāgis et fortassis ita factum fuisset cū isto sacerdote Ungarico de quo supra libro tercō capitulo decimo tibi retuli nisi magna litteratorum prudencia hoc preuenisset. Quapropter probandi sunt spiritus an ex deo sint vel an ab infirmitate vel an a malignitate demonis vel a malicia pertinacitatis. Tempus in hijs locus et persuasiones salubres atque consideraciones prudentes dande sunt ab hijs qui tales curare habent. ne quid de contingentibus obmittatur. vbi non modo de salute corporū sed de periculo aīmarū ppetuo agitur. Pretēa

Novi quēdā in artibus et in sacra pagina pfessorē excellē tem plurimū qui premi cepit ymaginacōe grauissiā et mania de interfitiēdo se cū pprio cultro. De quo erubuit valde se manifestare nec tñ poterat fantasiā amouere. venit tādē ad me occulte. fleuit vbi et remediū petiuit. cui expurgacō nem cōsciēe p sacramētalē cō fessiōem primū certis de causis suasi aggredi quā et fecit. nec liberatus est q2 iudicō medici corpalis: maniā patiebatur. Vñ aliqñ idē maniacus qui in alijs magne prudētie fuit. mihi flendo dixit Mirabilem qt negociū. Ego me vti rōne expior et scio me eē cōndicto rie liberū nec valeo istā fantasiā de me necando cū tota animi libertate deponere Talib9 sepe opus est longe plus medico corpis q̄ anime.

Explicit qītus ac totus formicarij liber iuxta edicōe3 fris Johis Nider sacre theologie pfessoris eximij q̄ vitā tpe concilij ostāciēsis basiliensisq3 duxit i hūanis feliciter.

Ex [illegible] malefictorum [illegible] et alia q̄ nobilia

Conclo Malefici [illegible] demonū [illegible] pactū [illegible] malefitialis realis effectu [illegible] deo [illegible] extendere [illegible] prestigiosos effectus et fantasticos etiā p media prestigiosa pducere valeat

Ysidorus [illegible] dicit Malefici dicunt ob facinorum magnitudine [illegible] mala [illegible] maleficatorum [illegible] [illegible] demonum ad grandines et tempestates [illegible] dicit mentes hōim turbat [illegible] ad amencia odium et amore inordinatū [illegible] veneni haustu violencia [illegible] animas interimunt [illegible] Ex quibus [illegible] demones cū maleficis [illegible]

[illegible] triplices effectus penales assignare possumus [illegible] ministeriales noxiales maleficiales et naturales. Ministeriales dicunt [illegible] ministerio bonorum angelorum sicut noxiales malorum spirituum [illegible] plagis ministerio bonorum angelorum [illegible] magi [illegible]

Noxiales [illegible] nominat [illegible] angelos malos [illegible] Maleficiales effectus [illegible] demon p maleficos et p magos operatur Sicut et naturales [illegible] ex influencijs corporum celestium [illegible] mortalitates sterelitates terrarum et grandines [illegible] Et [illegible] effectus [illegible] Job [illegible] noxiali plaga fuit percussus a demone et [illegible] maleficiali [illegible] mente maleficos

Conclo katholica Ad effectum maleficiale [illegible] ad effectum noxiale [illegible] maleficorum [illegible]

[illegible] dicit [illegible] salvia putrefacta [illegible] modo ut [illegible] ponit [illegible] in fonte [illegible] tempestates Et licet [illegible] effectus noxiales [illegible] demonis [illegible] corporis celestis

Item tpliciter sunt homines benificati a deo quibus [illegible] lesio nocere non potest
primi sunt qui publica ... eos iuste exercent a officio aliquo puerum adulterium
eos instituit ideo quia omnis potestas a domino deo est et gladium portat in
vindictam malorum et ideo non mirum quod tunc angelica potestate arcentur demo
nes qui iustitia in vindicta contra homicidam [illegible] exercet
Secundi qui de rebus ecclesie spiritualiter et veneratur ut per aquam benedictam aspersio
nem per sal consecratum [illegible] per candelas in die purificationis et frondium die
die palmarum spectorum ipsum licitum tamen ad hoc talia circa exercitat
ut opera demonis diminuat [illegible] munia
3us qui per [illegible] varijs et infinitis modis benificat
Item plurimum sunt [illegible] locorum hominum et iumentorum in titulo tri=
umphali vite salvatoris dum per 4or partes loci in modum crucis conscribit
Ihesus + nazarenus + rex + iudeorum + sed et in gredio non dignius
marie aut evangelistarum aut et in Johannis Verbum caro factum est
Item in homine tamen sunt ut [illegible] [illegible] [illegible] et potentie alie
interiores et exteriores affixe membris et organis corporalibus In
primum solus deus agit prout quia cor regis in manu domini [illegible] angelus habet
dispositive [illegible] ad veri et boni agnitionem amplius illuminat
ita quod in 2o et deus et angelus bonus agit [illegible] illuminando Et in 3o [illegible]
bonus angelus ad bonum et mala angelus licet deo permittente immissiones
malas [illegible] pt Tunc in potestate humana voluntatis est tales immissiones fraudes
acceptare ut exercitare quod est de [illegible] ad dei devotata opera pt pro
pulsare

June 1941 Cologne Ulrich Zell

NIDER, JOHANNES. Formicarius. c. 1475.

Hain 11,831; B.M.C. I, 194.

Printed with gothic types, in folio form, in two columns, 36 lines to a column. It has 150 leaves, the last blank. The size of a leaf is 281 × 205 mm., and the printed text in a column measures 206 × 60 mm. Large painted initials in red. Bound in modern morocco.

THE *Formicarius* was one of the most influential books in the history of witchcraft. The title, which should read *Formicarium*, means a *Book on Ants*, and was suggested to the author by the sixth chapter of Proverbs: "Go to the ant, thou sluggard; consider her ways, and be wise." The book is a dialogue between a Sluggard, called Piger in Latin, and a Theologian, who represents Nider's own views.

As the introduction states, the purpose of the work is to prove that God has not forsaken his Church. "On my frequent travels, especially through certain districts of Germany," the author wrote, "I heard many people exclaim: 'Why does not God strengthen his Church any more by miracles?' or 'Why does He not enlighten it, as in former times, through clear revelations?'" Nider wanted to provide an answer to these complaints. In his book he recorded all the marvels which took place in his lifetime or within recent memory. He believed in the authenticity of his stories. And yet, as he told the reader, he did not lightly credit everyone; and women he particularly distrusted.

The work is divided into five books. The first is chiefly concerned with the reform of the Church; the second, with "actual revelations"; the third, with "false and deceptive visions"; the fourth, with "the virtuous deeds of the perfect"; and the fifth, with "witches and their deceptions." It was the fifth book, *De Maleficis et eorum Deceptionibus*, that became the source and inspiration of most later books on witchcraft, among them the famous *Malleus Maleficarum*. It was read even in Puritanic Boston, where Increase Mather quoted it in his *Illustrious Providences* of 1684. It is a subtle treatise, as may be seen from some of the subjects it discusses: in what ways men's minds are deluded; how men become possessed by devils; how sorcerers eat children; how they receive an evil reward from devils; how sorcerers chill the power of generation, and stir men to love or hatred; and so on. The analysis becomes extremely technical at times.

Authorities distinguish three periods in the history of European witchcraft. Until about 1230 the existence of some or even all kinds of magic was questioned; during the next two hundred years these doubts gradually vanished and, owing largely to the activities of the Inquisition, belief in witchcraft became more and more general; and finally from 1430 on there were innumerable persecutions, continuing till the end of the seventeenth century. Curious as it may seem, the so-called Dark Ages were much freer from this dreadful superstition than the more advanced centuries. To be sure, the Bible regarded witchcraft as real and prescribed death for the witches. Yet in the earlier time distinction was made between the *malefica* and the *striga*, the former being a mere evil-doer and the latter a full-fledged demon. Enlightened monarchs, like Charlemagne and King Stephen of Hungary, officially declared that *strigae* did not exist. The various ecclesiastical synods, too, demanded penance rather than severe punishment for the sin. It was with the advent of scholasticism that ideas about witches developed into a systematic science. Witchcraft became a heresy, part of the practices of the new sects which sprang up in many countries, and which the Inquisition tried to extirpate. The worst outbreak of persecution occurred during the Council of Basle in 1434, and it is significant that the *Formicarius* was published within a year after the close of the Council.

Johannes Nider was one of the leading churchmen of the fifteenth century. Born in 1380, he entered the Dominican Order at Colmar. Having studied at Cologne and Vienna, he distinguished himself early in both philosophy and theology and was sent as a delegate to the Council of Constance. Impressed by the need for monastic reform, he devoted much of his time, in writing as well as preaching, to that end. In 1429 he was appointed Vicar of the German Dominican houses, and thus had a good chance to put his theories into practice. Indeed, Nider was instrumental in the convocation of the Council of Basle. While sharply denouncing the followers of Huss, he suggested measures there for uniting the Bohemian schismatics with the Catholic Church. He spent his last years in Vienna, working on the *Formicarius*, which also abounds in autobiographical details. He died on a visit to Colmar in 1438.

Bought in July 1937, from the Harris Fund.